از سورۂ یونس تا آخر سورۂ نحل

بار سوم

وَلَقَدْ یَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّکْرِ فَہَلْ مِنْ مُّدَّکِرٍ

از تصانیف مقبول بارگاہ احد مولانا حافظ محمد سلمہ الصمد بن عارف باللہ مولانا بارک اللہ مسمیٰ بہ

۸۵ نام تاریخی موضح فرقان ۱۲

۱۳۱۵ تفسیر محمدی

مع تفسیر فتح الرحمان از شاہ ولی اللہ

منزل تیسری

بصحت کمال مولوی احمد صاحب ساکن چکوال

بفرمایش خادم اہل اللہ فقیر اللہ غفر اللہ ذنوبہ وستر عیوبہ ورزقہ اللہ تعالیٰ ایماناً کاملاً

در مطبع محمدی واقع لاہور فقیر اللہ طبع شد

سُورَةُ يُونُسَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَتِسْعُ اٰيَاتٍ وَاَحَدَ عَشَرَ رُكُوعًا سورة يونس مكے نسّت يكصد ونه آيات و يازده

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الۗرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ؕ اين آيتهار كتاب باحكمت ست - ايه آيتان كتاب محكم ديان ہين

ايه آيتان ہين كتاب حكيم جو محكم حكمت والى
ہك كہن حكيم بمعنے حاكم حكم كرى وچہ خلقان

حكيم بمعنے محكم حِل حرام احكام جو عالے
باطل حق تے حل حرام نکھیڑی اندر لُكان

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى رَجُلٍ مِّنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا

آيا عجبے شد مردمانرا كه وحى فرستاديم بسوئى مردى ازيشان كه بيم كن مردمانرا و بشارت ده مسلمانان را
كيا ہويا واسطے لوكاں دے تعجب ايه جو وحى بھيجيا اساں طرف ہك مرد دى اونہاں تہين جو ڈرا لوكاں نوں تے خوشخبرى دے اونہاں نوں جو ايمان

كيا لوكاں عجب ہويا اساں بھيجيا وحى بندے ہك تائين
جو لوكاں خوف سنا خوشخبرى اہل ايمان سنائيو

اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ؔ قَالَ الْكٰفِرُوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ مُّبِيْنٌ ؕ

بآنكه ايشان راست پايه درست نزد پروردگار ايشان گفتند كافران هر آئينه اين شخص جادوگر آشكار است
ايه جو واسطے اونہاں دے قدم سچا ہے پاس رب اونہاں دے كہيا كافراں نے تحقيق ايه البتہ جادوگر ہے ظاہر

جو اونہاں كارن قدم صدق دا مالک پاس تہاندے
قدم صدق ہے نيك اجر ہك اكھن رتبہ عالى

كافر كہن ايه ساحر ظاہر پيغمبر نوں كہندے
ہك كہن شفيع پيغمبر سچا مسلماناں دا والى

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ

هر آئينه پروردگار شما خدا ايست كه آفريد آسمانها و زمين را در شش روز باز مستقر شد بر عرش - تحقيق رب
تساڈا الله ہے جسنے پيدا كيتا اسمانان نوں تے زمين نوں وچہ چھہ ڈہاندى فر بلند ہويا اوپر عرش دے

ٹھيك الله ہى رب تساڈا جس انبر دھرت اوپايا
چھياں ڈہاناں وچہ فير عرش پر استواء فرمايا

يُدَبِّرُ الْاَمْرَ ؕ مَا مِنْ شَفِيْعٍ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اِذْنِهٖ ؕ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ؕ

تدبير ميكند كار را نيست هيچ شفاعت كننده مگر بعد دستورى دى اينست خدا پروردگار شما پس پرستيد او را
تدبير كردا ہے كم دى نہيں كوئى سفارش كرنيوالا مگر پچھے حكم اوسے دے ايه ہے الله رب تساڈا پس بندگى كرو اوسدے

تدبیر کماندی ہکردا بن تس اذن شفیع نکوئی	ایہ اللہ رب تساڈا اہو تس فرض عبادت ہوئی

اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ڈہ آیا بندے گیرید ۔ کیا فر نہیں نصیحت پکڑدے تسیں ؏

کیوں فر نہیں نصیحت لیندی موضع وچ لیایا	عرش اوپر تدبیر کری رب اوہ دربار ٹھرایا

اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا ۭ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ۭ اِنَّهٗ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ

بسوی اوست رجوع شما ہمہ یکجا وعدہ کردہ است خدا وعدہ درست ہر آئینہ وے اول بار کند آفرینش را باز دیگر بار کندش

طرف اوسدے ہے رجوع تساڈا سبہ دا وعدہ اللہ دا ہے سچا تحقیق اوہ پہلی وار پیدا کردا ہے فر دوبارہ کریگا اوسنوں

ہے اوسدے طرف رجوع تساں سبہ وعدہ سچ ربانا	اوہ اول پیدا کری پیدایش فر دوبار جان بہانا

لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ ۭ تا جزا دہد آنانرا کہ ایمان آوردہ اند و کارہای شائستہ

کردہ اند بانصاف ۔ تا جو جزا دیوے اوہناں نوں جو ایمان لیائے تے عمل نیک کیتی نال انصاف دی

تا دیوے اجر ایمان جو لیائے نیک اعمال کمائے	نال عدل دے تا ہیں اللہ دو جہی دار او پائے

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيْمٍ وَّعَذَابٌ اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ؏

و آنانکہ کافر شدند ایشانراست آشامیدنی از آب گرم و عذاب دردہندہ بسبب آنکہ کافر بودند ۔ تے جو لوک کافر

ہوئے واسطے اوہناں دے ہے پینا پانی گرم تہیں تے عذاب دردینوالا سبب اسدے جو آہے کفر کماندے

تے جنہاں کفر کمایا تہناں پینا پانی تتا	تے سخت عذاب کفر دی بدلے جو وچ عمر کتا

هُوَ الَّذِيْ جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاۗءً وَّالْقَمَرَ نُوْرًا وَّقَدَّرَهٗ مَنَازِلَ اوست آنکہ ساخت آفتاب را درخشندہ

ماہ را روشن و معین کرد برای ماہ منزلہا را ۔ اوہ ہے جس نے کیتا سورج نوں روشن تے چن نوں نور تے مقرر کیتیاں واسطے اوسدے منزلاں

اوہ اللہ جسنے سورج روشن چن منور کیتا	تے کارن چن اہنا نویں منزل رب ٹھرائی میتا
باراں برج اندر آسمان منزل چن اٹھائے	ہر ہر برج اندر دو منزل ہے منزل تہائے
باراں دونے جو یہ بہی تریہائی چار اٹھائی	ہر منزل ہک رات رہی چن ہک دو رات چہپائی

لِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ ۭ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ

تا بدانید شمار سالہا و تا بدانید حساب را نیافریدہ است خدا تعالے این را مگر بتدبیر درست

تا جو جانو تسین شمار سالاں دا تی حساب نہیں پیدا کیتا اللہ نے اوسنوں مگر نال حق دے

تا جانو تسین شمار وریہیاں دا ہور حساب تمامی
حساب مہینیاں دیہاں تے گھڑیاں دی جنہ جن نال لہیوے

ایہ نہیں او پایا اللہ سبہ کجھ مگر بہ حق گرامی
علتہ مہلت معاملیاں سبہ اسنھیں بعلم تہیوے

یُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝ بیان مے کند نشانہا برائے قومیکہ میدانند۔ جدا جدا
بیان کردا ہے آیتاں واسطی اوس قوم دی جو جاندی ہین ✣

وکھو وکھہ بیان کری رب ایہ آیات قرآنے
جیہڑی جانن لوک انہانوں دل تھیں صدق ایمانی

اِنَّ فِي اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَّقُوْنَ ۝

ہر آیینہ در آمد و رفت شب و روز و در آنچہ آفریدہ است خدایتعالی در آسمانہا و زمین نشانہاست
گروہی را کہ پرہیزگاری می کنند۔ تحقیق وچہ آونے جاونے رات تے دن دے تی او چیز دے
جو پیدا کیتی ہے اللہ نے وچہ آسماناں دے تے زمین دی البتہ نشانیاں ہن واسطے قوم دی جو ڈرن

وچہ آون جاون رات دناں ہور جو رب اپائی
وچہ انہیں دہیرت نشانیاں اونہاں جنہاں خوف خدا دے

اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا وَرَضُوْا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَاطْمَاَنُّوْا بِهَا

ہر آیینہ آنانکہ امید ندارند ملاقات ما را و خوشنود شدہ اند بزندگانی دنیا و آرام گرفتہ اند بآن۔
تحقیق اوہ لوک جو نہیں امید رکھدے ملنے ساڈیدی تی راضی ہوئے نال حیاتی دنیا دی دے آرام پکڑیا نال اوسدے

ٹھیک جو لوک امید نہ کرن اساں ملنا روز حشر دے
تے نال حیاتی دنیا راضی ہوئی آرام بہی گردے

وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنْ اٰيٰتِنَا غٰفِلُوْنَ ۝ اُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝ و آنانکہ
از نشانہا ء ما بیخبر اند اینجماعہ جای ایشان آتش است بسبب آنچہ عمل میکردند۔ تی جو لوک اوہ نشانیاں
ساڈیاں تھیں بیخبر ہن ایہ لوک جاگہہ انہاں دی آتش ہے نال اس سبب دے جو آہے کماندے

تے جیہڑی آیتاں ساڈیاں کنوں غافل خبر نہ دہردے
جو خوف عذاب امید ثواب نہ رکھن بدی پاسوں
تے قدرت وحدت رب دلیلاں غافل خبر نہ دہردے

جائی اونہاں دی دوزخ ہی اس ماہ دن جو اوہ کردے
تی دنیا وچہ حیاتی پیاری رکھدی بے وسوسوں
یا بنی قرآنوں جو منہ موڑن دوزخ اندر سڑدے

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ يَهْدِيْهِمْ رَبُّهُمْ بِاِيْمَانِهِمْ

ہر آئینہ آنانکہ ایمان آوردند و کارہای شایستہ کردند راہ نماید ایشانرا پروردگار ایشان بسبب ایمان ایشان

تحقیق جو لوک ایمان لیائے تے عمل نیک کمائے رب راہ دکھاویگا اونہانوں اونہاندا بسبب ایمان اونہاندے

ہیک جو لوک ایمان لیائی عمل بھی نیک کمائی | ایمان تہاندے کارن رب اونہاں جنت راہ دکھائے

تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ فِيْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ۞ میرود زیر ایشان جوہا در بوستانہای نعمت۔ وگدیاں ہین

تلے اونہاندی نہراں وچہ باغاں نعمت بہریاں دے

وگدیاں تلے اونہاندی نہراں جنت نعمت والی | اُپَّل تے نور دیسی تد ونیکہن جنت راہ سکھالے

دَعْوٰىهُمْ فِيْهَا سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلٰمٌ ۚ دعا ایشان در انجا سبحانک اللہم باشد

یعنی پاکی تراست بارخدایا و دعاء خیر ایشان با یدیگر سلام بود۔ پوکارنا اونہاں دا

وچہ اوسدے پاکی سنے تینوں یا اللہ تے دعا ملاقات اونہاندی وچہ اوسدے سلام ہے

گل اونہاندی وچہ بہشتاں پاکی تُدھ خدایا | تی ملیاں ہکدوجی نوں کہن سلام جنت وچہ آیا

وَاٰخِرُ دَعْوٰىهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۞

و نہایت دعاء ایشان اینست کہ حمد خدایراست پروردگار عالمہا۔ تے آخر

پوکارنا اونہاں دا ایہ ہے جو سبہ تعریف واسطے اللہ پالنے والے جہاناندے ہے

تے پچھلا سخن اونہاندا ایہ جو سبہ تعریف خدا نوں
ہر عیبوں نقصان بُریاں وں اسدی پاک ایہا ئی
اہل جنت وچہ جنت دی تسبیح تی حمد رباناں
ہے ایہ تسبیح علامت اہل جنت ہور خدمتگاراں
جد کہا کر فارغ ہوسن پڑہسن بد احمد ثنا ایتن
یا ویکہہ عجیبہ نعمت کہسن پاکی تُدھ خدایا

جو یالن ہار جہاناں جس پہنچایا اتہ اساں نوں
معنے ایہ سبحان اللہ دا دیکھ معالم بھائے
باجہ تکلف ساماں مانگوں ولوں کہن سن بہانا
جان کہانا چاہن پڑہن تا خادم لیاون خوان ہزاراں
تے آپس وچہ سلام کہن ہور ملک کہن اونہاں تائیں
جان کہاون لذت پاون آکہن حمد خدا نوں آیا

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ ۭ و اگر زود

رساندے خدا بمردمان سختے را مانند آنکہ زود می طلبند نعمت را بانجام رسانیدہ شد بسوئے ایشان اجل ایشان۔ تے جیکر جلدی

بُریائی جوین شتاب منگدی ہین اوہ بھلیائی نون البتہ پورے کیتی جاوے طرف اونہاندی اجل اونہاندے

جی اللہ کری شتابی لوکان بدلہ بدی پہونچاوی
جوین منگدے اوہ شتاب بھلیائی اجل تنہان جب آوے

جو غصّے وقت کرن بد دعا خود جانان مال اولادان
جی کری قبول دعا جب اللہ مرن سبھی بنیادان

یعنی جو نکر چاہین بدلہ نیکی جب ہتھ آوے
تے نیک مراد جو منگن رب تھین اوہ بھی جب ملجاوے

جی کری قبول خدا جب سبھی بریان نیک دعائین
تے بھلی بُرید ابدلہ دی جب ہیبت آوی اونہان تائین

پر اللہ حلم تے حکمت والا نہین شتابی کردا
اوہ نال تحمّل کم کری سب بدلہ دیوی ہر دا

فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا فِيْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ۝ پس مے گزاریم آنانرا کہ
اُمید ملاقات ما ندارند در بیراہی خویش سر گردان شدہ - تس چھوڑ دیہان اسین اونہان نون
جو نہین امید رکھدے ملنی ساڈیدی وچ سرکشی آپنیدی حیران فردے

فر چھوڑیسی اونہان جو ملن اساڈے نہین امید کرینڈے
تا وچہ ضدّان سرکشیان سرگردان حیران فرینڈے

اس مہلت اندر حکمت ایہ جو نیک نصیحت پاون
تے جو بدبخت سو غفلت اندر ہیری پئیڈی جاون

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْۢبِهٖٓ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَآئِمًا ۚ چون برسد
رنج بآدمی دعا کند بجناب ما خفتہ بر پہلوئے خود یا نشستہ یا استادہ - تے جس وقت
پہنچدا ہے آدمی نون دُکھ پکار دا ہے سانون پاسے پرنے یا بیٹھا یا کھلا

تے جد کجھ دکھ لگی بندے نون تدان پکاری سانون
پاسی پرنے پیا یا بیٹھا کھلا بھی کہے خدا نون

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهٗ مَرَّ كَاَنْ لَّمْ يَدْعُنَآ اِلٰى ضُرٍّ مَّسَّهٗ

پس آنگاہ کہ برداشتیم از وے رنج وے را برود گویا کہ نخواندہ بود مارا
برفع کردن رنجے کہ رسیدش - فر جد دور کیتا اسان اوستھین دکھ
اوسدا چلا گیا گویا نہین سے پکاریا سانون واسطے دکھ دسے جو لگا
سے اوسنون

فر جد دور کیتا دکھ اوستھین فر منہ موڑ سدھایا
گویا کہ اوس نہ کدی پکاریا آہا جان دکھ پایا

ف اکثر لوگ جلدی غصے اندر اپنی اولاد مال تے بد دعا کرتے ہین ... مراد انسان نہین وچ ... اس آیت دی آدمی کافر ہے ... یعنی جد دکھ درد ... الٰہی ... اغفر ...

كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِيْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝ ہمچنین آراستہ کردہ شد از حد گذرندگان را آنچہ میکردند

ایسی طرح زینت دتی گئی واسطے حد لنگھن والیاں دے اوہ چیز جو آہے کر دے

اینویں حد دوں لنگھن والیاں کارن کم سوہانے
جو سختی وچہ دعائیں منگن فیر تس شکر بھولاون

جیہڑے کم فضول اوہ کر دی سوہنی اونہاں دسیائے
فرادی کم بری جوین اگی کردی فیر کماون

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ

وہر آئینہ ہلاک کردہ ایم قرنہا پیش از شما چون ستم کردند و آمدند بایشان پیغامبران
ایشان بانشانہائے روشن ستے البتہ تحقیق ہلاک کیتا اساں قرناں نوں لگے تساتھیں
جد ظلم کیتا اونہاں تے آئی اونہاں نوں پیغمبر اونہاں دی نال دلیلاں دے

تی ٹھیک ہلاک کیتا اساں قرناں پیش تساں جو آہی
جد اونہاں ظلم کیتا اتی انہاں پیغمبر معجزہ لیائی

وَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا ۚ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ۝ وہرگز مستعد آن نبودند کہ ایمان
آرند ہمچنین سزا میدہیم گروہ گناہ گاران را۔ ستے نہیں آہے جو ایمان لیاون ایسی طرح
بدلہ دیندیہاں اسیں قوم گنہ گاران نوں

تے ناہی اوہ کفار جو معجزے ویکھہ ایمان لیاون
اسیں اینویں بدلہ دیہی لوک جو بیغوان ہو جاون

ثُمَّ جَعَلْنٰكُمْ خَلٰٓئِفَ فِي الْاَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُوْنَ ۝

باز جانشین ساختیم شما را در زمین پس از ایشان تا بہ بینیم کہ چگونہ کار مے کنید۔
فر کیتا اساں تساں نوں خلیفے وچہ زمین دی پچھے اونہاں تہیں تا جو ویکھیئے اسیں کیونکر عمل کر دیہو

فر وچہ زمین خلیفے بعد تہاں اساں تسیں بنائی
تا ویکھیئے اسیں جو بعد اونہاں تساں کیونکر عمل کمائی

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنٰتٍ ۙ قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا ائْتِ بِقُرْاٰنٍ
غَيْرِ هٰذَآ اَوْ بَدِّلْهُ ۝

وچون خواندہ شود برایشان آیات ما واضح آمدہ گویند آنانکہ امید ملاقات ما ندارند بیار
قرآنے بجز این یا تغیر کن آن را

تے جد پڑھیدیان ہین اوپر انہاندے آیتان ساڈیان واضح کہندے ہین اوہ جو نہیں امید رکھدے ملنے ساڈیدے لیا قرآن سوا اسدے یا بدل کرہ اسنون

تے جدان پڑھیون اونھان اوپر آیتان ساڈیان ظاہر لیا توں ہور قران اس باجہوں یا اسنون بدلاوین ساڈیوچہ حرام جو چیزان روا بناوین ناہین

تاکہ جو لوک امید نکردی ملن اساڈیون کافر نہ ہتان عیب کرین اوسوچہ نہ پوجا تہنان جہوڑاوین جو ساڈی وچہ حلال اونھاتہین منع نکرین کدہین

قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ ط

بگو روا نبود مرا کہ تغییر کنمش از جانب خود پیروی نمیکنم الا بآنچہ وحی فرستادہ شود بسوی من - کہہ نہیں ہے واسطے میرے ایہ جو بدلاوان اسنون طرف اپنی تہین نہیں پیروی کردا ہین مگر اوسچیز دی جو وحی ہوندا ہے طرف میری

توں آکہہ نہ میںنوں ہوا جو اپنی ولوں قران وٹاوان ہین پیر وی کسی نکران اوس باجہوں وحی جو کیتا جاوان

إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

ہر آئینہ من می ترسم اگر نافرمانی پروردگار خود کنم از عذاب روز بزرگ - تحقیق میں ڈردا ہان جیکر بے فرمانی کران رب اپنی دے عذاب دن وڈے دے تہین -

تحقیق ڈران جی رب آپنیدی کران میں بے فرمانی ایہ مشرک کہندی وہ وچہ قرآن جو وعظ نصیحت نہ چیزان رو حرام کری ناکری حلال حرامان

وڈی دن دے سخت عذابون ناتسین کرہ وندا ہے جی پوجا بتان کری نہ باطل نال انہان کری فضیحت تاسین ایمان لیا ہی اللہ کری ایہ رد کلاہان

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ط

بگو اگر خواستی خدا نخواندمی آنرا بر شما و خبر دار نکردی خدا شما را بآن - کہہ توں جیکر چاہندا اللہ نہ پڑھدا مین اسنون اپر تساڈے تے نا خبر دیندا اللہ تساںنوں نال اسدے

توں آکہہ جے اللہ چاہی ناہین تسان قرآن سناندا تے نا رب اسدے نال تسانوں ہرگز خبر بتاندا

فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ ط أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۵

ہر آئینہ ماندہ ام میان شما عمرے پیش ازین آیا در نمے یابید +

کہیا مقاتل نے اوہ پنج شخص ہیں عبداللہ بن ابی امیہ مخزومی تے ولید بن مغیرہ مکرز بن حفص تے عمرو بن عبداللہ بن ابی قیس عامری تے عاص بن عامر ابن ہاشم کہیا انہان

لکھوان وجہ ۱۱ ۱۲

حضرت صلی اللہ علیہ وسلم نوں جیکر توں چاہین جو اسین ایمان لیاوین لیا ہی نال اسدے کوئی ہور قران سوا اس قران دی جو نہ ہوونے وچہ اوہدے ذکر لات تے عزیٰ دا تے بدنامی انہاندی نہ ہووے تے نہ ذکر اسدا کہ بہہ عبادت لات تے عزیٰ دے ابدی عذاب ہوون اسدا جیکر ہوون سب بنا لیا ۱۲ معالم

پس تحقيق رهيا آهين وچ تسان ڏے کجھ عمر اگے استھين کيا پھر نهين سمجهاڻے تستين

تحقيق رهيا آهين وچ تسان ڏسو عمر قرآنون اگے
مين چالي سال قرآنون اگي عمر تسانو وچ چالي
چالي سال وچے تھين اگي مکي نبي لنگهائے
پھر طرف مدني هجرت کيتي رهي اُتھے ڏه سالان

کيون پھر تستين نه سمجھو مطلب سنکھ هوون لگے
جے آپون کجھ بناندا کيون چپ هندا ورهيان جابے
تيرآن سال وحي تھين ابھي وچ مکي ڏکھ پائے
جان ترهٺه سال تمام عمر تا هوئي وفات وصالان

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ

پس کيست ستمگار تر از کسيکه بر بندد بر خدا دروغ يا دروغ شمارد آيات او را هر آئينه سخن اين است که رستگار نميشوند گناهگاران

پس کون هے وڏو ظالم او تهين جسني جوڙيا اپر الله ڏے جهوٺھ يا جهوٺھا پوس آيتان او سديانون البته نهين خلاص هونديء گنهگار

پس کون هے وڏو ظالم او تهين بے جهوٺھ جو بولي
کوئي پھري جيهانه ظالم جي مين آپ قرآن بناوان
تے جيکر مين هان سچا جو ايه حق کلام خدا دے

يا آيتان اوس جهوٺهاڏي ٺهيک نه تهين خلاص ايه ٹولے
آپے دلون بنا کر اوسنون رب ڏے ذمي لاوان
جي پھر تسان جهوٺها يا ظالم وڏي تسين فسادي

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ومي پرستند بجز خدا چيز را که ضرر نکند ايشان را

و سود نرساند ايشان را - تي پوجا کردي هين سوا الله تهين او سچيزدي جو نهين هانن ديندا انها تون تي نا نفع کرديندا انهان نون

تے پوجا کرن الله بن اُسدي جو ڏکھ ديوي ناهين
جي پوجا ترک يا کران بے اوني نا کجھ ڏکھ پهنچاوي

تي نا اونهان نفع کري خواه پوجن خواه چهوڙن اُ منتا ميٹن
جو پوجا هيت خوشامد کرن نا نفع نکجھ دسياوي

وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ ۚ وميگويند ايشان شفاعت کنندگان ما اند نزديک خدا

تے کهندے هين جو ايه لوک سفارشي ساڏے هين پاس الله تعالے دے

تي کهن ايه پاس الله دے ساڏي لوک سفارش والے
ايه ظن بيهوده رکهن مشرک را شيطان ڏکهالے

قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ

بگو آيا خبر دار مے کنيد خدا را بانچه نمے داند در آسمانها و نه در زمين

کهه تون بھلا خبر ديندے هو تسين الله نون او سچيزدي جو نهين جاندا او چ آسمانان دے تے نا وچ زمين دے

توں کہہ بھلا خبر دیہو تسیں ہنوں جتھوں علم نہ آیا
یعنی وچ آسماناں ہین مختار نہ رب دا کوئے
نہ وچ آسماناں تا وچ زمیاں اوس مختار بنایا
جسنوں اختیار تا رب کری جو چاہے سوئی

سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰی عَمَّا یُشْرِکُوْنَ ٭ پاکی ویراست وبرترست ازانکه شریک مقرر میکنند
پاکی ہے اوسنوں تے بلند ہے او سبھ تھیں جو شریک ٹھہراندے ہین اوہ

ہی پاک خداوند مثل ماہندوں شرک کنوں متعالی
وچ تفسیر کبیر لیا یا فخر الدین جو رازی
جو مشرک لوکاں صورتاں نبیاں ولیاں بت بنائے
نالے بزرگ سفارش اہناں پاس اللہ دی کردے
اولیا واندی قبراندی تعظیم کرن بسیاری
لکھ ہزاراں کلمہ گو ہن مسلمان جو نامے
کرن طواف بھی سجدہ قبراں چاہڑن وچ نذراں
بت پوجن نوں کفر سنجہانن کلمہ گو ہن سارے
جو مکی والی مشرک معاملہ کردی نال بتاندے
تصویراں نبیاں ولیاں پوجن جے تسیں کفر سنجہانو
تصویر جو پوری نبی ولیدی پوجن کفر پچھانو
سن وچ معالم سورۂ نوح وچ قرطبی دے تفسیروں
ایہہ نوح تی آدم دی سنہ آہی پنجے ولی ربانے
اوہ پنجی صالح مرد جو لوکاں وعظ نصیحت کردے
جاں فوت ہوئی اوہ صالح کرے نصیحت فیر نہ کوئی
ہکو دی صورت بنکر فر ابلیس اونہاں ول آیا
انہاں نیکاندی تصویر بنا کر نام اونہاندے دھر تو

مشرک احمق غیر اللہ نوں سمجھن اپنا والی
اس آیت دے معنے اندر بہت کلام درازے
تی ظن کیتا تعظیم اونہاں تصویراں شغل کمائی
انہوں ایہں نالے مشرک ظن بیہودہ دھر دے
تے جان اوس تعظیموں بزرگ کرن سفارش ہمارے
پوجا کرن بزرگاں قبراں چھوڑ یا راہ اسلامی
قرآن حدیث فقہ تھیں منکر مشرک ہو ٹھگاوے
تی پوجا قبراں برا نہ جانن عقل شیطاناں مارے
اوہ سبھو کلمہ گو مشرک ہن کردی نال گوراندے
تا قبراں نبیاں ولیاں پوجن او تھیں بدتر جانو
تا مٹی ڈھیری او سدے پوجن کیوں نہ فر کفر سنجانو
جو وَدّ سُوَاع یَغُوث یَعُوق تے نسر پنجے تصویروں
تے وچ غزنی ایہہ پنج بیٹی نبی ادریس دے آنے
لوک ہزاراں تابع اونہاں تیرے پیراں دھردے
تہناں تابعداراں وچ عبادت رب دی سستی ہوئے
ہی ہک تدبیر جی چاہو شوق عبادت فیر دوایا
جس جا ہک اوہ بزرگ بہندی اس جا کھلیاں کر ہو

اینہاں تابعداراں اونوں کیتا جوں ابلیس تبایا
ابلیسؑ اونہاں نوں کہیا تساں تھیں اگلی لوک جو ہے اہا
پہر اوہ جاہل اوہ تصویراں پنجے پوجن لگے
بت پوجن دی رسم اونہاں تھیں شروع ابلیس کرائی
بھی با اسناد بخاری راہوں لیایا ابن عباسؓ نوں
بنی کلب وچہ دُومہ جندل وَدّ دی پوجا کردے
تے بنی مراد یغوث نوں پوجن ہور غطیف بہی ساری
ہی ابن عباسؓ کہیا ایہ پنجی خاک طوفان دبائے
عرب دے لوک اونہاں نوں پوجن براہ شیطان وکھایا
لات نوں پوجن بنی ثقیف منات قدید پوجارے
اِساف تے نائلہ ہور ہبل ایہ پوجن مکی والے
جتنے مشرک سنہہ تہیں آکھن رب شریک نہ کوئی
حج اندر لبیک جاں کہندے مشرک مکی والے
یعنی حاضر ہاں ہیں یا رب تدہ شریک نکوئی
حضرت سُن کر منع کیتا تہاں نا ایہ لفظ دوہاوُ

جاں تابعدار ہوئی فر پہلا جاہل ٹولہ آیا
اینہاں عبادت کردی تسیں بھی اگلیاں رسم کرایا ہے
جنہہ غیر اللہ نوں پوجن ہندا اک شیطان ہی اگے
وچہ نوح زمانی یکتہ موہن مشرک سبہ لوکائی
جو قوم نوحؑ دی بُت آہی سبہ پوجن عرب قیاسوں
تے بنی ہُذیل سُواع نوں پوجن ایہا عادت ہر دے
ہمداں یعوق نوں پوجن حمیر سو ٹہی نسر پوجارے
اوہ دبّی رہی ہزاراں سالاں فر شیطان کڈھا ہے
تے عرباں ہور بھی بت بنائی ابن عباسؓ تبایا
تی عُزّی نوں غطفان سُلیم بھی جشم پوجن بہاری
ایہ وچہ معالم التنزیل واضح وچہ عزیزی بہالے
پر ایہ لوک بنایوس آپے خود مختار ہی سوئی
لَا شَرِیْکَ لَکَ اِلَّا شَرِیْکًا ھُوَ لَکَ ہی نالے
مگر شریک جو آپ بنایو مالک تیرا ہے سوئی
اِلَّا شَرِیْکًا آخر تک ناکفر ایمان رلاوُ

وَمَا كَانَ النَّاسُ اِلَّآ اُمَّةً وَّاحِدَةً فَاخْتَلَفُوْا ۭ ونبود ند مردماں مگر یک امت یعنی بر
توحید وملت ابراہیمی پس اختلاف کردند۔ تے نہیں آہی لوک مگر گروہ ہکو پہر اختلاف کیتو نے

تے ناہی لوک مگر یک امت فیر خلاف کیتو نے | کئی مومن کئی کافر ہوئی ناہک طور رکھیو نے

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيْمَا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝ واگر نبودے
کلمہ کہ سابقا صادر شدہ است از پروردگار تو فیصل کردہ شدے میاں ایشاں در آنچہ اختلاف دارند
تے جیکر نہوندا سخن اگی گذریا رب تیری تھیں البتہ فیصل کیتا جاندا درمیان اونہاں دی وچہ چیز جو وچہ اوسدے

م کہن جو وچہ دین سا ڈیدی منع کوئی نہیں کیتا تساں نوں منع کیتا ہوویگا تاں اسدا جواب ایہ آیت فرمائی وَمَا كَانَ النَّاسُ تا آخر یعنی دین اللہ دا اکو ہے سارے
پوجا تے خوش نا کردی یا اللہ سبہ کلمہ گو یاں نوں سمجہ حقانی دیہ تے شرک تہیں بچا آمین ثم آمین ۱۲ منہ عفی عنہ

تی جیکر بات نہوندی تیری رب نہین اگے ہوئی
جزا سزا سبہ پیش قیامت اللہ نہین ٹہرائی

تا فیصل کہدا دچہ اونہاندی جہگڑا رہی نکوئی
جی دنیا دچہ سزا رب لوہی رہی خلاف نہ رائے

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۖ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ

ومیگویند چرا فرد نفرستاده شده است براین پیغامبر نشانه از پروردگار وی بگو جز این نیست که علم غیب خدا راست ——— اتے کہندے ہین کیون نا اوتاری گئی ابر اسدے نشانی رب اوسدے تہین پس کہہ توں سوا اسدے نہین جو علم غیب واسطے

تی کافر کہن کیون نبی اتی نا معجزہ رب اوتاری
کافر کہن جو اسین منگا ہین معجزہ اوہ دیکہائین

توں آکہہ جو غیبی علم اللہ نوں ہور نہین جگ ساری
توں آکہہ نہ مینوں خبر جو اوہ کم کدان دیکہادی سائین

فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ۝ پس انتظار کنید ہر آئینہ من با شما از منتظرانم -

پس انتظار کرو تحقیق مین نال تساڈے انتظار کرنے والیاں بھتین ہان -

پس کرو او ڈیک مین ٹھیک تساڈے نال اوڈیکن والا
جو باطل دین کہی رب باطل سچا دین اوجالا

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُم مَّكْرٌ فِي آيَاتِنَا

وچون بچشانیم مردمان را رحمتی پس از سختی که رسیده بود بایشان ناگہان ایشان را بد اندیشی باشد در نشانہای ما ——— تے جس وقت چکھاندے ہان اسین لوکان نوں رحمت پچھے سختی تھین جو پہونچی اونہاں نوں اچانچیت واسطے اونہاں مکر ہی وچ

تی جداں چکھایئے لوکان رحمت سختی بعد جو آئی
جان قحط وباوان سختیوں پچھی خوشی کشایش پاون

اچانک ساڈیان آیتاں اندر کرن مکین بد راہی
کرن بے شکری کافر آیتاں ساڈیان فیر جہوٹہا دسان

قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ۚ إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ۝ بگو خدا زود تر است در بد اندیشی ہر آئینہ فرستادگان ما می نویسند انچہ بد اندیشی میکنید - کہہ اللہ بہت شتاب کرنے والا ہے مکر تحقیق بھیجے ہوئے ساڈے لکہدے ہین جو کجہ مکر کردے ہو تسین

توں آکہہ جو اللہ مکر عذاب لیاوی بہت شتابے
مکر کفاران آیتاں ہور پیغمبر دی بد خواہے
تی اللہ جیب عذاب لیاوی کرکے ہلاک اونہاں ہان

بھٹیک فرشتے ساڈے لکہدے جو تسان مکر خرابی
سچا دین مٹایا چاہن شک شکوک واہی
اوہ حق مٹاون زور لگاون لاہے ویکہن سبہ اونہاں

ع ۲

یعتذرون ۱۱

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ط حَتّٰى اِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ ج

اوست آنکه روان کند شمارا در خشکی و دریا تا وقتیکه باشید در کشتی ها

اوہ اللہ اوہ ہے جو ٹوراہے تسانوں وچہ جنگل دے تے دریا دے تا جس وقت ہوندے ہو تسیں وچہ کشتیاں دے

اللہ اوہ جو وچہ خشکی دریاواں تساں چلاوے	تا اوس وقت جو وچہ جہازاں ہووو اوخوش اوے

وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ - و روان شدند کشتی ها

باسواران خود بباد خوش و شادمان شدند ایشان بآن باد موافق برسد بآن کشتی ها بادی تند -

تے جاری ہوئیاں ہین نال اونہاں دے نال واء چنگی دے تے خوش ہوئے ہین نال اوس دے آؤندی ہے اونہاں نوں واء سخت

تی جاری ہوون نال اونہاندی کشتیاں نیک ہوا اون	تی خوش ہوون لو سنال تا آوی سخت ہوا کسی دا اون

وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللّٰهَ ہ

و بیاید بایشان موج از ہر جا و بدانند کہ از ہر جہت گرفتار گشتند دعا کنند بجناب خدا - تی آوندی

ہے اونہاں نوں ٹھاٹھ ہر جاگہ تھیں تے جاندے ہین ایہ جو اوہ گھیرے گئے پوکاردے ہین اللہ نوں

تی آوی ٹھاٹھہ اونہاں نوں ہر جاگہ تہیں سخت طور اوے	تے جانن جو ہن گھیرے ماری حیلہ پیش نجاوے

مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشّٰكِرِينَ

خالص کردہ برای او عبادت را کہ اگر خلاص کنی ما را ازین بلا باشیم از شکر کنندگان - خالص کر کے واسطے

اوسدے عبادت نوں البتہ جیکر خلاصی دیویں توں سانوں ایس بلا تہیں البتہ ہوواں گے اسیں شکر گذاراں تہیں

تا کرن پوکار اللہ نوں خالص کر کے دین عبادت	جے اساں بچاویں اس تھیں کریئے شکر گذاری عادت

فَلَمَّا أَنْجٰهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ہ پس چون خلاص ساخت ایشان ناگہان ایشان

بیراہی میکنند در زمین بناحق - فر جس وقت خلاصی دتی اونہاں نوں سرکشی کردے ہین وچہ زمین دے سوا حق دے

فر جد کری خلاص تہاں نوں شور زمین وچہ پاون	ظلم تعدی کفر شرک ناحق فساد مچاون

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلٰى أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ز

ای مردمان جز این نیست کہ بیراہی شما بر جان شماست یافتہ مند بہرہ زندگانی دنیا

ف یاد خدا اند آوے

یعتذرون ۱۱

ف پورکار نا شکر کا نا خاص اللہ نوں وقت سخت مصیبت دی پیر شوک کرنا بعد خلاصی دے

ای لوکو سوا اسدے نہین جو کشری تساڈی اپر جانان تساڈیاندی ہے لے لو فائدہ زندگانی دنیاندا

ای لوکو تحقیق تساڈا ظلم اپر خود جانان ۔ لے لو نفع حیاتی دنیا فر ہو سو پشیمانان

ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ باز بسوی ما رجوع شما ہست پس خبر دار کنیم

شمارا بآنچہ میکردید۔ فیر طرف اساڈی ہی مڑنا تساڈا این خبر دیواں گے تساں نوں نال اوسدے جو آہی کر دے تسین

فر ساڈے طرف رجوع تساڈا ہو ر کتی ول ناہین ۔ اسین خبر دسیا ہین جو تسین کر دی پوسی سمجھ نہا ہین

رب جہڑکان جنہباں فی رب ویڑاں وچ قرآن تساڈی ۔ پر مشرک اہنی بولے گنگی ہیتے عقل نہ آوی

اِنَّمَا مَثَلُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآءٍ اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ

جزین نیست کہ صفت زندگانی دنیا مانند آبی ست کہ فرود آوردیمش از آسمان۔

سوا اسدی نہین جو مثال حیاتی دنیا دی مانند پانی دی ہے جو اوتاریا اسان اسمان تہین

ہی ٹھیک مثال حیاتی دنیا فانی بے بنیادی ۔ جوین پانی اسین اوتار اسمانوں کرییے زمین آبادی

فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا يَاْكُلُ النَّاسُ وَالْاَنْعَامُ ۝

پس درہم آمیخت بسبب وے روئیدگی زمین از آنچہ میخورند مردمان و چہار پایان۔

پس ملگئے نال اوسدے انگوری زمیندی ادسچیز تہین جو کہاندی ہین آدمی تے حیوان

فر رل گئے اوسدے نال زمیندی آپس وچ انگوری ۔ او سچیز دن جو آدم کہاون ہو حیوان ضروری

حَتّٰٓى اِذَآ اَخَذَتِ الْاَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ تا وقتیکہ بدست آورد زمین پیرایہ خود را و

آراستہ شد۔ تاں جو جس وقت پکڑے زمین نے رونق اپنی تے زینت ناک ہوئے

تا جس وقت زمین لے پکڑی رونق اپنی سارے ۔ تی زینت ناک دسیاوی ساں و دیکھیاں لگی پیارے

وَظَنَّ اَهْلُهَآ اَنَّهُمْ قٰدِرُوْنَ عَلَيْهَآ وگمان کردند ساکنان آن زمین کہ ایشان توانا اند

برانتفاع آن۔ تے جاتا صاحبان زمین دیاں نے جو اوہ قادر ہین اپر اوسدے

تی جاتا لوکاں اوسدیاں جو ہن قادر اسپر ہوئے ۔ داہیاں پکیاں نیری وا فر فکر دلاں تہین کہوئے

اَتٰهَآ اَمْرُنَا لَيْلًا اَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنٰهَا حَصِيْدًا كَاَنْ لَّمْ تَغْنَ بِالْاَمْسِ ۝

ناگہان بیاید بزین فرمان ما در شب یا در روز پس گردانیدیم آنرا شل زرعت از بیخ بریدہ گویا نبود دیروز
آیا اوسنون حکم ساڈا راتین یا ڈینہہ پس کیتا اسان اوسنون کٹی ہوئی گویا کہ نہین آہی کل دن ❖

اوس حکم اساڈا رات یا ڈینہہ نون ہٹ اوجاڑے
جان چاہی رب نا گرڑا تھر دا اوہی ہٹ اوڈا اوے
کدی گنگی کدی تیلا کیڑہی کدی گہلی رب سونڈی
دِسّی جِس اسیجا ہک کجہ نہ آہا کل دیہاڑی
کدی جہولی نال سوکا دی ہیاہی مکڑی کتون کہیوا او
حکمون کریو نہ ہان واہی اعاجز کیڑی ہوندے

كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿۲۴﴾ ہمچنین بیان میکنیم نشانہا را برای گروہی کہ
تامل میکنند۔ ایسی طرح اسین جدا جدا بیان کرنے ہان آیتان نون واسطے اوس قوم دے جو فکر کردی ہین

اسین ایسی طرح نکھیڑ آیات قران بیان کریندے
ایہ رب مثال سنائی کارن زندگی دنیا ولے
نا قوت زور غرور کرن نا حسن جمال جوانی
اچا چیت جان حکم الٰہی آوی سبہ اڈ جاوے
کارن اوس گروہ جو سوچن فکر دھیان کریندے
جو انہیں مغرور ہووان سبہ چہوڑن مندی جاتے
نہ دولت دنیا لشکر فوجان ایہ سبہ جان فانی
اوہ تو یان جہلکان فلکا تو الی ہن کوئی نظر نہ آوے

وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلٰى دَارِ السَّلٰمِ ﴿ۭ﴾ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَاۗءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۲۵﴾

و خدا میخواند بسوی سرای سلامتی و دلالت میکند ہر کرا خواہد بسوی راہ راست۔
تے اللہ بولاندا ہے طرف بہشت دی تے ہدایت کردا ہے جسنون چاہے طرف راہ سدہی دی

تی اللہ طرف بہشت بولاوی جس وچہ دکھ نہ کوئی
ہک کہن سلام اللہ دا نام تی گہر اوس جنت بھائے
ہک کہن مراد سلام تحیت ہک دوجی نون کہندے
تی کری ہدایت جسنون چاہی سدہی راہ اول ہووے
ہک کہن سلام سلامت مطلب سختی جتہ نہ کائے
ہی کہن سلام فرشتے ہا ہین دار سلام سدیندے

لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَزِيَادَةٌ ﴿ۭ﴾ آنانرا کہ نیکوکاری کردند حالت نیک باشد و زیادتی برا ان
یعنے رویت خدایتعالے واسطے اونہاندی جو نیکی کردے ہین نیکی ہے اتے وادھا ❖

جہان دنیا اندر نیکی کیتی بدلہ نیک تنہانون
مجاہد کہی جو حسنی نیکی بخشش رضوان وادھا
تی وادھا ہک نیکی دس حصے پہونچی ست سیانون
بہتے کہن جو حسنی جنت وادہ دیدار اللہ دا

ایہ ابو بکرؓ ابو موسیٰؓ قول حذیفہؓ ہور عبادہؓ دی | ایہی حسن عطا ضحاک مقاتل عکرمہ سدی سہارا دی
معالم اندر با اسناد جو نبی پڑہے ایہ آیت | فر کہیا جاں جنت دوزخ والی وڑسن ہر خود غایت
ہک ملک پوکاری جنت والیو وڈی تساں نوں لاہی | ہے تساں کارن ہک ہٹس اللہ دے وعدہ تاکن چاہیے
کہن بہشتی ہن کیا باقی تاں کت سُٹے رب بہارے | منہہ روشن کر جنت واڑی دوزخ کنوں کناری
فر پردہ رب اٹہاوے ویکہن رب دی ذات معلےٰ | ہر نعمت تہین پیارا جانن رب دا انور تجلّی

وَلَا یَرْهَقُ وُجُوْهَهُمْ قَتَرٌ وَّلَا ذِلَّةٌ ؕ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ۝

ونپوشد روی ایشان را سیاہی نہ خواری اینجماعه اہل بہشت اند ایشان انجا جاوید باشندگان اند۔
تے نا کجیگی موہنہاں اونہاندیاں نوں سیاہی تے نا خواری ایہ لوک صاحب بہشت دے ہین اوہ وچہ اوسدے ہمیشہ رہنے والے ہین

تے کجی نہین اونہاندیاں موہنہاں سیاہی نا کجہ خوارے | ایہ جنت والی لوک ہمیشہ کرسن عیش بہاری

وَالَّذِیْنَ كَسَبُوا السَّیِّاٰتِ جَزَآءُ سَیِّئَةٍۭ بِمِثْلِهَا ۙ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ؕ مَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ۚ

وآنانرا کہ بعمل آوردند کردارہای بد جزای بد بمثل آنست و بپوشد ایشانرا خواری نباشد ایشانرا از خدا ہیچ پناہ دہندہ
تے جنہاں لوکاں کیتیاں بدیاں بدلہ بدی دا مانند اوسدے ہے تے کجیگی اونہاں نوں خواری نہیں واسطے اونہاں دے اللہ تہین کوئی بچاون والا

تے جنہاں کمایاں بدیاں بدلہ بدیاں پورا آوے | تے کجی اونہاں خواری نا کوئی رب تہین اونہاں بچاوے

كَاَنَّمَاۤ اُغْشِیَتْ وُجُوْهُهُمْ قِطَعًا مِّنَ الَّیْلِ مُظْلِمًا ؕ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ۝

گویا پوشانیدہ شدہ است روی ایشانرا پارہای شب تاریک آمدہ اینجماعه اہل آتش اند ایشان در انجا جاوید اند
گویا کہ پہنائی گئی ہین منہہ اونہاں دے ٹکڑے رات انہیری دے ایہ لوک صاحب دوزخ دے ہین اوہ وچہ اوسدے ہمیشہ رہنے والے ہین

جونکر موہنہاں اونہاندیاں ٹکڑی کالی رات پہنائی | ایہ دوزخ والی لوک ہمیشہ اسوچہ رب رکہائی

وَیَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِیْعًا ثُمَّ نَقُوْلُ لِلَّذِیْنَ اَشْرَكُوْا مَكَانَكُمْ اَنْتُمْ وَشُرَكَآؤُكُمْ ۚ

و حشر سید از روزیکہ برانگیزیم ایشانرا ہمہ یکجا باز گوییم مشرکانرا بایستید بجای خود شما و آنانکہ شما ایشانرا شریک خدا ساختید
تے جس دن اکٹھے کراںگے اسیں اونہاں نوں سبہ نوں فیر کہانگے واسطے اونہاں دے جو مشرک آہی ٹہیرو جاگہ اپنی تسیں تے شریک تساڈے

تے جس دن حشر کراں اسیں فیر مشرکاں نوں فرماواں | جو تسیں تے سبہ شریک تساڈے ٹلو آپنیاں تہاواں

یعتذرون ۱۱ ع

فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاۤؤُهُمْ مَّا كُنْتُمْ اِيَّانَا تَعْبُدُوْنَ پس تفرقہ اندازیم میان

ایشان وگویند شریکان ایشان کہ شما مارا نمی پرستید۔ پس جدائی ڈالانگو اسین

درمیان اونہاندی تی کہن گے شریک اونہاندی نہین آہے تسین سانون پوجدے

فریانگ ڈالان اسین لی ونہانوجہ ترٹ وبخی آشنائی	تی کہن شریک نہ تسان اساڈی پوجا کیتی کاہے
نااسان آکھیا تسان جو پوجو نا کجہ خبر اسانون	مشرک کہن جو ٹھیک اسان پوجیا کہن شریک اُنہانون

فَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًاۢ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغٰفِلِيْنَ

پس بست خدا گواہ میان ما ومیان شما ہر آئینہ ما بودیم از پرستش شما بے خبر۔ پس کافی ہے اللہ

گواہ درمیان ساڈے تے درمیان تساڈے تحقیق آہے اسین پوجا تساڈے تہین بے خبر

معبود کہن رب شاہد کافی اسان تے تسان وچالی	اسین ٹھیک تساڈی پوجا کولون غافل خبر نہ جانے
نااسان کن جو سینین نااسان آکھہ جو کجہ دسیوے	تے نااسان عقل جو کیہا تساڈا بولیا ہی سمجھیوے

هُنَالِكَ تَبْلُوْا كُلُّ نَفْسٍ مَّاۤ اَسْلَفَتْ وَرُدُّوْۤا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰىهُمُ الْحَقِّ

انجا دریابد ہر شخصے آنچہ پیش فرستادہ بود۔ ورجوع گردانیدہ شوند بسوئی خدا مالک حقیقی ایشان

اوس جگہ آزمانویگا ہر شخص اوس چیز نون جو اگی بھیجے اوس نے تی پھیری جاونگی طرف اللہ مالک اپنی سچی دے

اوتہ خوب پچھان لویگا ہر کوئی جو کرا گان پہنچایا	تی پھیری جاسن طرف اللہ دی مولی حق جو آیا

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ وگم شد از ایشان آنچہ افترا میکردند

تے گم ہو جائیگا اونہا تہین اوہ جو آہے جھوٹھ جوڑدے +

تی گم ہو گیا اونہا تہین جو کجہ آہی جھوٹھ بناندی	تی بہل گیا اُنہان کولون جو کجہ آہی شرک کماندی

قُلْ مَنْ يَّرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاۤءِ وَالْاَرْضِ اَمَّنْ يَّمْلِكُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ

بگو کہ روزی میدہد شمارا از جانب آسمان وزمین آیا کیست کہ خداوند باشد گوش وچشم را یعنی خالق گوش وچشم

کہہ کون روزی دیندا ہے تسانون آسمان تے زمین تہین یا کون مالک ہے کن تے اکھین دا

کہہ کون جو رزق تسانون دیندا زمیون تی اسمانون	یا کون جو مالک اکھین کنان پیدا کری اُنہانون

جو اسمانان تھین مینہ وساوزمیون رزق اوگارے | ستے کنان سنن تی اکھین وکھین ربد وسن پیار یو

وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ

وکیست کہ بیرون آرد زندہ را از مردہ و بیرون آرد مردہ را از زندہ وکیست کہ تدبیر کند کار را
تی کون نکالدا ہے زندیون مردیتھین تے نکالدا ہے مردیون زندی تھین تے کون تدبیر کردا ہے کم دے

تی زندہ مردیون مردہ زندیون باہر کون کالی | تے کون کری تدبیر کماندی جو سبہ دنیا والے

فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ ۚ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝ خواہند گفت آن اللہ ست بگو آیا حذر نمیکنید
پس البتہ کہنگے اللہ ہے پس کہہ بھلا فر کیون ہنین ڈر دے

فر جھب کہسن اللہ ہے اوہ وس بن ہوز نکوی | کہہ فر کیون ہنین ڈردی شرکون کے تسان شامت ہوے

فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ۖ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ۝

پس اینست خدا پروردگار تحقیق شما پس چیست بعد از راستی مگر گمراہی پس از کجا گردانید میشوید
پس اہو ہے اللہ مالک تساڈا سچ پھر کیا ہے پچھے سچ دے مگر گمراہی پھر کدہر پھیرے جاندے ہو ۝

ہے ایہ سچ رب تساڈا اللہ بعد سچون گمراہی | فر کتول اوسدے بندگی تھین تسین پھر جاندے ہو
جان خود اقرار کردا وہ خالق مالک ہے کماندا | فر کیون بندگی اوسدی بوجہ کردی بیسر دو جہاند

كَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

ہمچنین ثابت شد قضاء پروردگار تو بر این فاسقان کہ ایشان ایمان نمی آرند۔ اسیطرح
ثابت ہوئی بات رب تیر یدی اپر او ہناندے جو فاسق ہوئی ایہ جو اوہ ایمان نا لیاون گے

اینوین حکم محقق رب تیریدا روز ازل دے | جو فاسقان نہین نصیب ہدایت دور ایمانو چلدے

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ بگو آیا ہست از شریکان شما کسیکہ
نو کند آفرینش را باز دوبارہ کندش کہہ بھلا ہے شریکان تساڈیان تھین اوہ کوئی جو پہلی وار پیدا کرے خلقت نون

کہہ بھلا تسان شریکان تھین کوئی خلقت پیدا کرا | پہلی وار بھی فیر دوبارہ موتون پچھے فردا

قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ۝ بگو خدا نو میکند آفرینش را باز دوبارہ کند

پس از کجا گردانیدہ مے شوید۔ کہہ اللہ پہلی واری پیدائش کردا ہے فیر دوبارہ کریگا اوسنوں فیر کتھوں پلٹے جاندے ہو

کہہ توں اللہ اول خلقی کرسی فیر دوبارہ
فیر کتول بندگی اوسدے تھیں تسیں پھیر گئے آوارہ

اس بن ہور جواب نکوئی جو اوہ دیس تینوں
توں آپے آکھ جو اللہ خالق ہور نہ زور کسی نوں

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَآئِكُمْ مَّنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ ؕ بگو آیا ہست از شریکان شما کسی کہ راہ نماید بسوی

دین حق۔ کہہ بھلا ہے شریکاں تساڈیاں تھیں اوہ کوئی جو راہ دیکھا وے طرف حق دے

قُلِ اللّٰهُ يَهْدِيْ لِلْحَقِّ ؕ بگو اللہ ہموں راہ نماید بسوی دین حق۔ کہہ اللہ راہ دیکھاندا ہے طرف حق دے

کہہ بھلا تساں شریکاں تھیں کوئی حق دا راہ دیکھاوے
کہہ اللہ راہ دیکھاوے حق دا جی اوہناں کجھ نہ آوی

اَفَمَنْ يَّهْدِيْٓ اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُّتَّبَعَ اَمَّنْ لَّا يَهِدِّيْٓ اِلَّآ اَنْ يُّهْدٰى ۚ

پس کسیکہ راہ می نماید بسوی حق لائق تر ہست بانکہ پیروی کردہ شود یا کسی کہ خود راہ نمی یابد مگر آنوقت کہ راہ نمودہ شود دوسرا

بھلا فیر جو کوئی راہ دیکھاوے طرف حق دا لائق تر ہے جو پیروی کیتا جاوے یا اوہ کوئی جو نہیں راہ پاوندا مگر ایہہ جو راہ دیکھایا جاوی

بھلا اوہ جو راہ دیکھاوی حق دے لائق تابعداری
یا اوہ جو آپ نہ راہ لبھی بن ہور کسے دی یاری

فَمَا لَكُمْ ۣ كَيْفَ تَحْكُمُوْنَ ۝ پس چیست شمارا چگونہ حکم میکنید۔ پس کیہ ہے تساں نوں کویں حکم کردے ہو

پس کی ہویا تساں نوں کیونکر ایسے حکم لگاؤ
جو غیر اللہ نوں نال اللہ دے تسیں شریک بناؤ

وَمَا يَتَّبِعُ اَكْثَرُهُمْ اِلَّا ظَنًّا ؕ اِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِيْ مِنَ الْحَقِّ شَيْـًٔا ؕ

و پیروی نمیکنند بیشتر از ایشان مگر وہم را ہر آئینہ وہم کفایت نمیکند از معرفت حق چیزے

تے نہیں پیروی کردے اکثر مشرک مگر ظن دے تحقیق ظن تھیں فایدہ کردا حق تھیں کجھ

تے پیروی کرن بہتے مشرک جہوں ظن خیالاں
تے ظن نہ کرے کفایت حق تھیں کجھ جہالاں

یعنی کجھ دلیل نہ رکھن ظناں مگر سدہاون
تے جتھے حق دلیل لوڑیوے ظن اوتھے کم نہ آون

اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ ۢبِمَا يَفْعَلُوْنَ ۝ ہر آئینہ خدا دانا ہست بانچہ می کنند تحقیق اللہ جانن والا ہے جو کجھ کردے ہین

ٹھیک اللہ سب جانے جو کجھ مشرک لوک کماندی
موہن حق لیلاں ڈھونڈہن ظناں مگر نجاندی

وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ يُّفْتَرٰى مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ تَصْدِيْقَ الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ

ونیست این قرآن افترا بغیر حکم خدا ولیکن ہست باور دارندہ آنچہ پیش ازوی ہست - تی نہین ایہ
قرآن جو افترا کیتا جاوے سوا اللہ دے ایہہ سچا کرنیوالا ہے اوس چیزنون جو اگی اوہتھین ہے

تی ناہین ایہ قرآن جو اللہ باجھون کوئی بناوے	ایہہ ہے تصدیق کتابان اگلیان سبہ سچاوے

وَتَفۡصِيلَ ٱلۡكِتَٰبِ لَا رَيۡبَ فِيهِ مِن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ۝ وبیان شرعیتی ہست کہ نوشتہ شدہ بر مردمان ہیچ
شبہ نیست دران از پروردگار عالمہاست - تی بیان کرنا کتابدا ہی نہین کوئی شک جہ اوسدے زب جہاناندے

تی کہول بیان جو وچہ کتاب حلال حرام احکاماں	نہ اسوچہ شک شبہ کوئی جہ ہیجا رب جہانان

أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُ ۖ قُلۡ فَأۡتُواْ بِسُورَةٖ مِّثۡلِهِۦ وَٱدۡعُواْ مَنِ ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ
آیا میگویند بربستہ ہست آنرا بگو بیارید سورتی مانند آن وبخوانید ہرکرا توانید بجز خدا - بہلا
کہندے ہین جو افترا کیتا ہے اس نے قرآن کہہ پس لے آؤ اک سورہ مانند اوسدی تی بولاؤ جیہنون سکو سوا اللہ دے

إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ۝ - اگر ہستید راست گو - جیکر ہو تسین سچے

بہلا کہن کفار جو آپ پیغمبر اسنون جوڑ لیاوے	تون آکھ جہ ہک اوہی سورت تساں بنادن آوہی
تے ہور بہی ال بولاؤ جیہنون سکو باجہ خدا تہین	جیکر ہو تسین سچے جو مین جوڑیا افترا تہین

بَلۡ كَذَّبُواْ بِمَا لَمۡ يُحِيطُواْ بِعِلۡمِهِۦ وَلَمَّا يَأۡتِهِمۡ تَأۡوِيلُهُۥ ۚ بلکہ دروغ شمردہ اند چیزیرا کہ فرا
نرسیدہ اند بدانش وے وہنوز نیامدہ است مصداق وعدہ وے - بلکہ جہوٹھایا اونہاں اوس چیزنون
جو نہین گہیر یا اونہاں علم اوسدے نون تے نہین آئے اونہا نون تاویل اوسدے

بلکہ قرآن جہوٹھایا اونہاں علم نہ اوسدا پایا	جو وعدہ وچہ قرآن تنہانون اونہاں وقت نہ آیا

كَذَٰلِكَ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ ۖ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلظَّٰلِمِينَ ۝

ہمچنین دروغ داشتند آنانکہ پیش از ایشان بودند پس بنگر چگونہ شد عاقبت ستمگاران -
اسیطرح جہوٹھایا اگلیان لوکان نے جو اگی انہاتہین آہے پس ویکھ جو کس طرح ہویا اوڑک ظالمان دا

اسیطرح جہوٹھا اگلیان لوکان نبیان تائین	پس ویکھ جو کوین انجام نہایت ظالمان دکھ بلائین

وَمِنۡهُم مَّن يُؤۡمِنُ بِهِۦ وَمِنۡهُم مَّن لَّا يُؤۡمِنُ بِهِۦ ۚ وَرَبُّكَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُفۡسِدِينَ ۝

وازایشان کسی ہست کہ ایمان مے آرد بوے وازایشان کسی ہست کہ ایمان نیارد بوے و پروردگار تو دانا تر ہست بمفسدان
تے اونہاں تہیں اجیعے کوئی ہی جو ایمان لیاندا آہے نال اس دے تے اونہاں تہیں ہے جو نہیں ایمان لیاندا نال اوس دے تے رب تیرا دانا تر ہی نال فساد یاں دے

تے بعضے انہاں قرآن ہن اتی بعضے ہن ناہین — تے رب تیرا ہی دانا مفسد لوکان جانی تاہین

وَاِنْ كَذَّبُوْكَ فَقُلْ لِّيْ عَمَلِيْ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ اَنْتُمْ بَرِيْٓـُٔوْنَ مِمَّآ اَعْمَلُ

واگر بدروغ نسبت کنند ترا پس بگو مرا است عمل من و شمارا ہست عمل شما شما بی تعلق اید ازانچہ میکنم
تے جیکر جھوٹھا دن تینوں پس کہہ واسطے میرے عمل میرا ہے تے واسطے تساڈے عمل
تساڈا ہے تسیں بیزار ہو اوس چیز تھیں جو میں کم کرداہاں

تے جی اوہ تدہ جھوٹھا دن کہہ توں عمل میرا ہی میں تن — تے عمل تساڈا تساں گل رن سی نا اوہ ہور سینوں

وَاَنَا بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُوْنَ ۝ و من بیزارم ازانچہ شما میکنید۔ تے میں بیزار ہاں اوس چیز تھیں جو تسیں کردے ہو

ہی تساں بیزاری عمل میری تھیں میں تساں عمل بیزارے
وجہ ہو ضم کہی مراد جو منیاں تساں نہ ہاین نکوئے — آیت سیف تھیں ایہ آیت منسوخ کہن بسیارے
جی ہین سچا نا بہتر نہیں تا تساں خلاصی ہوئے

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّسْتَمِعُوْنَ اِلَيْكَ ؕ اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوْا لَا يَعْقِلُوْنَ ۝

وازایشان کسی ہست کہ گوش مے کنند بسوے تو آیا تو می شنوانی کر انرا اگرچہ در نمی یابند۔ تے بعضے اونہاں تہیں
اوہ ہین جو کن دہر دے ہین طرف تیری بھلا فر توں سنا ندا ہیں بولیاں نوں اگرچہ ہوون نا سمجھدے

تی بعض اونہاں تہیں سنن تیر بول نفع نہ اونہاں کوئی — بھلا توں بات سنا دین بولیاں نے انہاں ہوش نہ ہوئی

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّنْظُرُ اِلَيْكَ ؕ اَفَاَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ كَانُوْا لَا يُبْصِرُوْنَ ۝

وازایشان کسی ہست کہ می نگرد بسوے تو آیا تو راہ می نمائی کوران را اگرچہ نمی بیند۔ اتی اونہاں تہیں
اوہ کوئی ہے جو نظر کردا ہے طرف تیری بھلا فر توں راہ وکھاوینگا انہیاں نوں بھاویں اجیع ہوون نا ویکھدے

تے بعضے ویکھن تیں ول بھلا توں انہیاں راہ وکھاون
ایہ پیغمبر دی خاطر داری اللہ کرے تسلا
جسدے کن تے اکھیں دلدیاں اللہ بند کرادی — تور طی موال ویکھن آہے تا بھی راہ ول لیا وین
جو تیری وس ہدایت ناہیں ہادی مطلق اللہ
تا بنی کوین تس حق سناوی یا حق راہ ویکھاوے

كئي كن ڏهرن كئي ڏيكهن تين ال حق قبول نكرو
ايه ٻوليان انهيان ۽ انگ هوئي جنهان عقل بصيرت ناهين

جي حق لهين قصد تا سنن تي ڏيكهين نال فكر وي
جي ٻوٻي عقل بصيرت ناهي سمجهي حق كڏا هين

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَٰكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

هر آئينه خدا هيچ ستم نمي كند بر مردمان وليكن مردمان بر خويشتن ستم مي كنند۔ تحقيق الله نه ظلم كردا لوكان تي نون كجهه تي اهي لوك جانان آپنيان نون ظلم كري ٿا هين۔

بيشك الله ظلم نكر دا هرگز لوكان تائين
نه نيكي كسي گوائي نا وڌه بدين كسي سزا ائين
جان هيچي نبي جو شبهه ونجاون واضح نال دليلان

اهي پر سبه جانان آپنيان گردي ظلم بلائين
نكري عذاب كفار نه جدا گب هيچي نبيان ناهين
جي بندي فير نه سوچن سمجهن كري خوار ذليلان

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَنْ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ

وچون بر انگيزد خدا ايشان را گويا درنگ نكرده بودند الا ساعتي از روز شناسا باشند با يكديگر۔ تي جنهن ڏينهن اكٹهي كريگا اونهانون گويا كه نهين ٹهيري آهي مگر اك ساعت ڏينه تهين سڃاڻن گے اك ٻئي نون وچ وچ اپنے

تي جنهن ڏينهن حشر كري انهان جن او وه ٹهيري نا وچ قبران
يعني دنيا عمر او نهان نون ساعت هك ڏسيوي
جان قبران وچون اٹهسن هك ٻئي نون سڃاڻن سارے
فر هول قيامت هوش ونجاوي كسي سڃاڻن ناهين

مگر ان ساعت هك نون هكڙو ٻهي سڃاڻن خبران
يا مدت بهت جو قبرين ٹهيري گهڙي تصور هيوے
جوين ڏينا وچه سڃاڻن فر انهان هول قيامت مارے
تي بعضے وقت سڃاڻن اهي پر ڈردي گفتگو ناهين

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ۝ زيانكار شدند آنانكه

دروغ داشتند ملاقات خدا را و نبود ند راه يافتگان۔ آلبته زيانكار هوئے او جو جهوٹها ناني
ملنے الله ديون ناتے نا هوئے راه پاون والے

ٹهيك زيان پايا اهتان جنهان بد املن جهوٹها پايا

تے نا اوه هوئے هدايت والي سد مار راه پنايا

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ

واگر بنمائيم ترا بعض آنچه وعده مي كنيم با ايشان يا بميرانيم ترا بهر حال بسوئي ما رجوع ايشان است

تے جیکر وکھائیے اسیں تینوں بعضے اوہ چیز جو وعدہ کردیہاں اوہناں نوں
یا فوت کریئے تینوں پس طرف ساڈے ہے پھر آونا اوہناں دا

تی جی اسیں کجھ وکھائی تینوں جو تہاں وعدہ کرد	یا اگی مار اوٹھائی تینوں ہین ول پھیر پھیر دی
وعدہ رب اسلامی غلبہ کافر جاسن مارے	بعضے بنی وکھائی اللہ بعضی پچھوں تار سٹے

ثُمَّ اللّٰهُ شَهِيدٌ عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ ۝ باز خدا مطلع ست بر آنچہ می کنند پھر اللہ گواہ ہے اوپر اوس چیز دی جو کردے ہین

پھر ہے اللہ شاہد اوس پر جو ایہ کرن کمایاں	بعضیاں فتحاں وچ حیاتی بنی ص نوں رب وکھایاں

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ ۚ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝
و ہر امتی را پیغامبر ہست پس چون آمد پیغامبر ایشان فیصل کردہ شود درمیان ایشان بانصاف و بر ایشان ستم کردہ نشود
تے واسطے ہر امت دے پیغمبر ہے فر جس وقت آوندا اے پیغمبر اوہناں دا فیصلہ کیتا جاندا
ہے درمیان اوہناں دے نال انصاف دے تے اوہ نہیں ظلم کیتے جاندے۔

تے ہر امت نوں نبی ہوندا جد نبی اوہناں ول آوے	تا نال انصاف ہووا ظلموں رب جھگڑا اوہناں مکاوے
نبی آون تہیں پیش ہے کردی کفر شرک کمایان	ہر بنی آون تہیں اگے رب ماری عوض کمایان
جان آوے نبی تے پراہ وکھاوے اوہ فرسن ناہین	تا نال انصاف ہووا ظلموں رب کری ہلاک تداہین
ہک کہن جوز قیامت جدان رسول اللہ آوے	تا جھگڑا نبی تے امت ہر دا اللہ تداں مکاوے

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنتُمْ صٰدِقِينَ ۝ ومیگویند کے باشد این وعدہ اگر
ہستید راست گوی ۔ تے کہندے ہین کداں ہے ایہ وعدہ جیکر ہوستین سچے

تے کافر کہن جو کد ایہ وعدہ جو تسیں ہو سچیارے	کداں قیامت یا اوہ عدے کرو جو سانوں سارے

قُل لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللّٰهُ ۚ بگو نمی توانم برای خود زیانی و نہ سود
مگر آنچہ خواستہ ست خدا۔ کہہ نہیں مالک میں واسطے جان اپنی دے زیان نوں تے نا نفع نوں مگر جو چاہے اللہ

توں آکھ نہ اختیار میرے خود ضرر یا نفع پہچاوان	مگر جو چاہے اللہ مالک نفع یا ضرر رہو جاوان

لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۚ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝

ہر گروہی را میعادی ہست چون آید میعاد ایشان پس توقف نکنند ساعتی و نہ سبقت کنند
واسطے ہر گروہ دی مہلت ہی جداوندی ہے اجل اونہاندی پس نہیں پچھے رہندے ہک ساعت تی ناں اگی ہوندے

ہر فرقی نوں اجل مقرر اجل تہنان جد آوے
ہک ساعت فراگی پچھے ہوون مول نہ پاوے

قُلْ اَرَاَیْتُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُهٗ بَیَاتًا اَوْ نَهَارًا مَّاذَا یَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُوْنَ ۝

بگو خبر دہید مرا اگر بیاید بشما عذاب او شبانگاه یا بروز بہر حال چہ چیز را شتاب می طلبند از ان عذاب این گنہگاران
کہہ بھلا دسّو ہاں تساں جیکر آوے تساں نوں عذاب اوسدا راتیں یا دہیں کس چیز نوں شتابی منگدے ہین اوس تہیں گنہگار

کہہ جے تساں عذاب الہٰ دا دہیں یا راتیں آوے
کون جو اوس ہٹاوے کیا جیہنوں منگن ایہہ پاوے

اَثُمَّ اِذَا مَا وَقَعَ اٰمَنْتُمْ بِهٖ ؕ آٰلْـٰٔنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُوْنَ ۝ باز وقتیکہ متحقق
شود آیا ایمان آرید بآن آنگاہ گفتہ شود آیا اکنون ایمان آوردید پیش ازین بشتاب می طلبید آنرا
بھلا فر جس وقت واقع ہوویگا عذاب ایمان لیاؤ گے نال اوسدے کیا ہن ایمان لیائے تحقیق آہے تسیں نال اوسدے شتابی کردے

کیا فر جد اوہ واقع ہوسی تسیں ایمان لیاسو
بھلا ہن ایمان لیائے اگی جلدی منگدے آہسو

ثُمَّ قِیْلَ لِلَّذِیْنَ ظَلَمُوْا ذُوْقُوْا عَذَابَ الْخُلْدِ ۚ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ۝

باز گفتہ شود ستمگاران را بچشید عذاب جاوید جزا دادہ نمی شوید الا بآنچہ میکردید۔ پھر کہیا جاویگا واسطے
اونہاندی جو ظلم کردے چکھو عذاب ہمیش دا کیا بدلہ دتی جاندا ہو مگر نال اوس چیز دے جو آہے تسیں کماندے

پھر آکھیا جاسی ظالمان نوں تسیں چکھو دکھ ہمیشہ
کیا بدلہ دتی جاہو مگر جو آہے کردے ہیشہ

وَیَسْتَنْۢبِـُٔوْنَكَ اَحَقٌّ هُوَ ؔؕ قُلْ اِیْ وَرَبِّیْۤ اِنَّهٗ لَحَقٌّ ؔؕۚ وَمَاۤ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِیْنَ ۝

و می پرسند ترا آیا درست ست این وعدہ بگو آری قسم پروردگار من ہر آئینہ وی درست ست و شما
عاجز کنندہ نیستند۔ تے خبر پچھدے ہین تینوں بھلا سچ ہی اوہ کہہ توں ہاں قسم ہے رب میرے دی تحقیق اوہ سچ ہی تے نہیں تسیں

دے پچھن بندہ رسولا کیا ایہہ وعدہ سچ ایہا ئے
تے ناہیں تسیں جو دہر کراہن عاجز کر و خدا نوں

کہہ ایہو قسم ہے رب میرے دی اس وچہ شک نہ رائی
رب تہیں نٹھ نہ سکو کوئی نسّی کیہڑے داؤن

وَلَوْ اَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِی الْاَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهٖ ؕ

واگر باشد ہر نفس ستم کنندہ را آنچہ در زمین ہست البتہ فدیہ خود دہد آنرا - تے جیکر ہووی واسطے ہر نفس
دے جو ظلم کیتس جو چیز وچہ زمین دے ہے البتہ فدیہ دیوے نال اوسدی

تی جی ہووی ہر نفس کارن جو ظالم مشرک سارے — جو کجہ وچہ زمین دے فدیہ ہر کی تھیسے کناری
جی سبہ نیادی دولت نعمت ہک کافرتے ہووے — تا اپنی جان دا بدلہ اوہ سبہ دیکر جھٹ کھلووے
پر اوتھے کجہ نہ لہسی ناکوئی فدیہ عوض قبولے — غضب عذاب اسدے دیوں اوس بن نہین خلاصی ہووے

وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ ۚ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

ودر ضمیر خود دارند پشیمانی چون بہ بینند عذاب را وفیصل کردہ شود میان ایشان بعدل و برایشان ستم کردہ نشود
تے چھپاونگے پشیمانی نوں جد ویکھن گے عذاب نوں تے فیصل کیتا جاویگا درمیان وچہ نہاندے نال عدل دے تے اوہ ظلم نہ کیتے جاونگے

تے دلوچہ اوہ چھپاون لوکاں نوں ویکھن جدان عذاباں — تے فیصل تھیسے اونہا نوچہ عدلوں ناکجہ ظلم حسابان
سردار غریباں کولوں ڈرن چھپاون خود پشیمانی — تا اوہ طعن ملامت کرکی وڈہ نکرن حیرانے
ابو عبیدہ کہی جو اوہ پشیمانی ظاہر کرسن — جو اوسدن صبر نکیتا جاسی وچہ لوچہ ہوان جرسن

اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ اَلَآ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝

آگاہ باش ہر آئینہ خدا راست آنچہ در آسمانہا و زمین ہست آگاہ باش ہر آئینہ وعدہ خدا راست ولیکن بیشتر ایشان نمیدانند
خبردار تحقیق واسطے اللہ دے ہے جو کجہ وچہ اسمانان دے تے زمین دے ہے خبردار تحقیق وعدہ اللہ دا سچ ہے اپر بہتیرے اوہ نہین جاندے

ہے ٹھیک اللہ دا ملک جو وچہ اسمان زمین دے پایا — ہے وعدہ رب دا سچ تی اکثر لوکاں علم نہ آیا

هُوَ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝ او زندہ میکند و میراند و بسوی وی گردانیدہ
شوید - اوہ زندہ کردا ہے تے ماردا ہے تے طرف اوسیدی پھیرے جاؤگے -

اوہ زندہ کرے تے مارے طرف اوسیدے پھیر جاؤ — زندہ ہو کر بدی نیکی دا بدلہ ہر ہک پاؤ

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاۗءَتْكُمْ مَّوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَشِفَاۗءٌ لِّمَا فِي الصُّدُوْرِ

ای مردمان آمدہ است شما پندی از پروردگار شما و شفای آن علت را کہ در سینہ ہاست - ای لوکو
تحقیق آئی ہے تسانوں نصیحت رب تساڈے تھیں تے تندرستی اوسچیز تھین جو وچہ سینیاں دی ہے،

ای لوکو آئی ہتھیک نصیحت ربدے ولون تسانون ۔ تی دارو شفا جو سینیاں وچہ اہین مرض دلاں ون

وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۝ و راہ نمونی و بخشایشی مسلمانانرا۔ تے ہدایت تے رحمت واسطے مومناں دے

تی اوہ قرآن ہدایت نالی رحمت اہل ایماناں ۔ حاجتمنداں نون نعمت بخشش رحمت ایہ نشاناں

قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوْا ؕ هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُوْنَ ۝

بگو بفضل خدا و برحمت او باین چیزہا باید کہ شادمان شوند آن بہتر است از انچہ جمع می کنند

کہہ نال فضل اللہ دے تے نال رحمت اوسدی دے پس نال ایسے دے چاہیے خوش ہوون

ایہ بہتر ہے اوس چیز تھیں جو لوگ کٹھے کردے ہین

کہہ فضل اللہ دے نال تے رحمت اوسدے خوشیاں کرہو ۔ اوہ فضل تے رحمت بہتر اوس تھیں جمع جو کرکی دہر ہو

ہے فضل خدا ایمان تے رحمت اوسدے جنت بہائی ۔ یا فضل قرآن اسلام تی رحمت علم حدیث ایہائی

قُلْ اَرَءَيْتُمْ مَّآ اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِّنْ رِّزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِّنْهُ حَرَامًا وَّحَلٰلًا ؕ

بگو آیا دیدید چیزیرا کہ فرود آوردہ است خدا برای شما از جنس روزی پس ساختید بعض آنرا حرام و بعض آنرا حلال

کہہ کیا ویکھو تسیں جو چیز اوتاری اللہ نے واسطے تساڈی رزق تھیں پھر بنا لیا تسان کجہ اوس تھیں حرام تے کجہ حلال

کہہ جو رزق تسان رب بھیجی اوسدے خبر بتاؤ ۔ پھر تسیں اوس تھیں کجہ حرام تی کجہ حلال بناؤ

کجہ حصہ کہیتیاں ہور حیواناں کنون حرام ٹہراون ۔ اوہ سائبہ حام بحیرہ کہن ایہ مہری پھیر بتاون

قُلْ آٰللّٰهُ اَذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُوْنَ ۝ بگو آیا خدا اذن دادہ است شمارا یا بر خدا دروغ

می بندید۔ کہہ بھلا اللہ نے اذن کیتا ہے تسانون یا اپر اللہ دے بہتان جوڑدے ہو۔

کہہ بھلا اللہ حکم کیتا تسان یا بہتان بناؤ ۔ اپنی ولون بنا کر مسلے رب دے ذمے لاؤ

وَمَا ظَنُّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ

و چیست گمان آنانکہ افترا مے کنند بر خدا دروغ را بروز قیامت یعنی خدا با ایشان چہ

خواہد کرد۔ تے کیہ ہے ظن اونہاندا جو بناندے ہین اپر اللہ دے جھوٹھ دن قیامت دے

تی کیا ہے ظن تہنان جو اللہ اپر جھوٹھ بناون ۔ روز قیامت انہاں طوفاناں کنون کوئین بچ جاون

اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُوْنَ ۝

ہر آئینہ خداوند خداوند فضل است بر مردمان ولیکن بیشترے از ایشان سپاسداری نمی کنند

تحقیق اللہ البتہ صاحب فضل دا ہے اپر لوکاں دی ایپر بہتے لوک نہیں شکر کردے

ایپر شکر نہ کردے اکثر لوک جو عقل وہ گتے	تحقیق اللہ ہے صاحب فضلاں بہت یاری لوکاں اتے

وَمَا تَكُوْنُ فِيْ شَاْنٍ وَّمَا تَتْلُوْا مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ وَّلَا تَعْمَلُوْنَ مِنْ عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُوْدًا

ونمی باشی در ہیچ شغلی ونمی خوانی ہیچ آیتی را از طرف خدا آمدہ ونمیکنید ہیچ کاری مگر ہستیم بر شما مطلع تے نہیں ہوندا

توں وچہ کسے حال دے تے نہیں پڑھدا اوں اوس اللہ ولوں کجھ قرآن تے نہیں کردے تسیں کجھ کم مگر ہوندے ہاں اسیں اپر تساڈے گواہ

اتے نا کوئی کم کرو تسیں مگر ہاں ہر سبہ خبر اساں نوں	تے نہیں ہوندا وچہ شغل کسے توں اتے نہ پڑھیں قرآنوں

اِذْ تُفِيْضُوْنَ فِيْهِ ۭ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَّبِّكَ مِنْ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاۗءِ

چون در می آیید دران کار و پوشیدہ نمیشود از پروردگار تو ہم سنگ ذرہ در زمین ونہ در آسمان

جد تسیں شروع کردے ہو وچہ اوسدے تے نہیں چھپدا رب تیرے تھیں کجھ چیز تول اک ذرے دا وچہ زمین دے تے نہ وچہ آسمان دے

رب تیرے تھیں وچہ زمین آسمان برابر رائے	جد تسیں شروع کرو وچہ اوسدے لگدی چیز نہ کائی

وَلَآ اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْبَرَ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ مُّبِيْنٍ ۝ ونیست خردتر ازان ونہ بزرگتر الا نوشتہ شدہ

در کتاب روشن تے نا کجھ چیز چھوٹی اس تھیں تے نا وڈی مگر وچہ کتاب بیان کرنے والے دے ہے

مگر اوہ لوح محفوظ اندر سبہ آپ لکھائے	تے نا کجھ چیز ذری تھیں چھوٹی اتی نہ وڈی کائی

اَلَآ اِنَّ اَوْلِيَاۗءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ۝

آگاہ باش ہر آئینہ دوستان خدا ہیچ ترس نیست بر ایشان ونہ ایشان اندوہگین شوند آنانکہ ایمان آوردند وتقوی میکردند خبردار ہو

تحقیق دوست اللہ دے نہیں کجھ خوف اوپر اوہناں دے تے نا اوہ غم کھاوندے اوہ لوک جو ایمان لیائے تے آہے پرہیزگاری کردے

جو رب رسول قرآن منن بھی تقوی خیر کماندے جنہاں لئی بار رسول قرآن منیاں ہور تقوی عمل کمائے جو بغوی ابو مالک اشعری تھیں بااسناد خبر دی نام صحابی ہا	سنو جو ولی اللہ دے تاں تھاں خوف نہ تاں غم کھاندے ہک آکھن ولی اللہ دی اوہ جو اللہ آپ بتائے ہک کہن جو آپس وچہ محبت اللہ کارن کردے

یعنی الذین آمنوا وکانوا یتقون ۱۲ منہ

آکھیوس پاس نیدی بیٹھیم آپ نبی فرمایا
پر نہ شہید او نہاندیاں ریساں کرسن قرب اوہنا
تاگوشیون ہک اعرابی اوٹھیا آکھیوس پاک رسولا
تا چہرہ نبی ہویا خوش ڈٹھم خوش ہو کر فرمایا
کوئی کسی شہر کوئی ہنڈ وستی ناں آپسو چہ سکادت
اوہ آپسو چہ محبت کردے کارن حب ربانی
تہناں منہہ نور یا موتی ہسن بہسن ربدے لگے
بہی ہور حدیث لیایا بغوی حضرت خود فرماوے
بہی وچہ معالم نبی کہیا جو اللہ ایہ فرماوے
تے اوسدی یاد کرن تہیں میرا ذکر شروع ہو جاوے

ہک بندے ربدے نا اوہ نبی نا شہدا بتایا
روز قیامت پاس اللہ دے بہسن تہ ڈہیا
کرین بیان جو کون بندے اوہ ربدا مقبولا
اوہ بندے ربدی نا ہک شہر نا ہک قبیلہ آیا
نہ آپسو چہ علاقہ دنیا انہاں سبب ملاوت
روز قیامت رب اونہاندے چہرے کری نورانے
جان ڈرسن لوک تے کبہنس اونہاں خوف اندوہ گر
ولی اللہ دے اوہ جو اللہ یاد انہاں ڈٹھیاں آوے
ولی میرا اوہ بندہ میرے یاد دوں یاد اوہ آوے
جنہاں ڈٹھیاں اللہ یاد آوے اوہ ولی اللہ دے ہاوے

هُمُ الْبُشْرٰى فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ ۭ لَا تَبْدِيْلَ لِكَلِمٰتِ اللّٰهِ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ

ایشاں راست بشارت در زندگانی دنیا و آخرت نیست ہیچ تبدیل مر سخنان خدا را این بشارت ہمونست فیروزی بزرگ

واسطے اونہاندے خوشخبری ہے وچہ حیاتی دنیا دے تے وچہ آخرت دے نہیں بدلنا واسطے سخناں اللہ دیاں اندا ایہو ہے فتح مندی وڈے

انہاں کارن خوشخبری دنیا بہی وچہ آخر آئے
بغوی کہیا جو اس بشری وچہ اختلاف ایہا ئی
بہی کہیا اوہ خواب جو صالح مومن ویکہے کوئی
جو ابوہریرہؓ کہیں میں سنیاں پیغمبر فرماوی
لوکاں کہیا مبشرات کیا تد حضرتؐ فرمایا
ہک آکہن بشری دنیا ایہ جو لوک کرن تعریفاں
جو ابوذر کہیا رسولا مومن عمل کرے خود تائیں
تا نبی کہیا ایہ بشری مومن عاجل دنیا ایہی

نہ وعدے ربدے بدل ہوون ایہ فوز عظیم ایہا ئی
عبادہ بن صامت کہیں میں نبی تہیں پچہیا ایہو بشری بہائے
بہی با اسناد بخاری راہوں بغوی لیایا سوئے
نریہا نبوت نہیں کجہ مگر مبشرات بتاوی
اوہ رؤیا صالحہ خواب نیک جو مومن لوں دسیا یا
تی بشری آخر جنت لیایا بغوی سندحریفاں
اوہ سبہ لوک محبت کرن تے آکہن حمد ثنا ئیں
مومن عمل خدا کارن نا نیت کرے اتہے

عن عبادہ بن الصامت قال سالت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم عن قولہ لہم البشری فی الحیوۃ الدنیا قال ہی الرؤیا الصالحۃ یراہا المسلم او تری لہ

معالم عبادہ بن صامت کہیا سوال کیتا میں رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ایس آیت تہیں فرمایا حضرتؐ نے ایہ خواب نیک ہے جو ویکہدا اوہ مسلمان مومن یا ویکہیا جاوے اوسدے واسطے

اوہ خواب ویکہیا جاوے کسی دوسرے شخص نوں اوس دے واسطے

بیان بشری دنیا و آخرت

ولا یحزنک قولہم

الکاتب وبلبلہ علی غفر

ہک کہن بشارت رب لوں جو مومن دیاں آوی
اوہ نازل ہوون فرشتے رب تہیں نیک بشارت دیندی
ابن عباس کہے ایہ بشری دنیا وقت مرندے
جان روح مومن دا کڈھ فرشتے رب دے طرف چڑھاندے
حسن بصری کہے جو وچہ قرآن بشارت رب تہیں آئے

تتنزل علیہم الملائکۃ جو رب سچا فرماوے
نہ خوف نہ غم تساں ہے بشری جنت وعدہ سنیندے
تے بشری آخر خوشخبری جو پچھی جان کڈھن دے
خوشخبری رضا مندی رب دی اوسنوں ملک سناندی
اہل ایماناں جنت عزت ہور ثواب وڈیائی

وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا ؕ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝

وغمگین نکند ترا سخن ایشان ہر آئینہ غلبہ خدا یراست ہمہ یکجا اوست شنوا دانا۔
تے ناغمناک کرے تینوں سخن اونہاں دا تحقیق غلبہ واسطے اللہ دے ہے سارا اوہ سننے والا جاننے والا ہے

تے ناغمناک کرے تیں نہیا سخن کفاراں کوئی
ہے غلبہ عزت اللہ نوں سبھ شنوا دانا سوئے

اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ ؕ آگاہ باش ہر آئینہ خدا یراست ہر کہ در آسمانہاست
و ہر کہ در زمین ست۔ خبردار ہو البتہ واسطے اللہ دے ہے جو کوئی وچہ آسماناں دے تے جو کوئی وچہ زمین دے ہے

خبردار ہو ملک اللہ دا وچہ اسمان جو کوئے
تے جو کوئی وچہ زمین ایہی ہے مالک او سدا سوئے

وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ شُرَكَآءَ ؕ و پیروی نمی کنند آنانکہ پرستش مے کنند بجز خدا
شریکانرا۔ تے نہیں پیروی کردے اوہ لوک جو پوکاردے ہین سوا اللہ تہیں شریکاں نوں

اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُوْنَ ؕ بحقیقت پیروی نمی کنند مگر وہم را و نیستند مگر
دروغگوی۔ نہیں پیروی کردے اوہ مگر ظن دی تے نہیں اوہ مگر اٹکل کردے۔

نہ پیروی کرن جو اللہ باجہ پوکارن ہور شریکاں
یعنی بت وغیرہ مشرک دلوں شریک بناون

نہ وہم تے اٹکل باجہ تہناں کجہ شیطوں لائن لیکاں
سو وہم تے اٹکل باجہوں ہرگز کجہ دلیل نہ پاون

هُوَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ؕ اوست آنکہ ساخت برای
شما شب را تا آرام گیرید دران و ساخت روز را روشن۔ اوہ ہے جسنے بنائی واسطے تساڈے رات تا آرام کرو وچہ اوسدے

اللہ اوہ بنائی جسنے رات آرام تساں نوں
تے دن بنایا روشن سبھ چیز ویکھالے فضل کرم جساں نوں

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ۝ ہر آئینہ درین نشانہاست گروہی کہ می شنوند۔

تحقیق وچ اس دے البتہ نشانیاں ہین واسطے اوس قوم دی جو سُندے ہین ۞

اس کم اندر ٹھیک نشانیاں قدرت رب کماون | کارن قوم جو سمن تے سوچن ہر کموں ہر جاون

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ هُوَ الْغَنِيُّ ؕ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ

گفتند کافران فرزند گرفتہ ہست خدا پاکی او رہست اوست بی نیاز او راست آنچہ در آسمانہاست و آنچہ در زمین ہست۔ کیہا اونہاں پکڑیا اللہ نے فرزند پاکی ہے اوسنوں اوہ بے پرواہ ہا واسطے اوس دے ہی جو کجھ وچ اسماناں دے تے جو کجھ وچ زمین دے ہی

اوہ کہن جو رب فرزند بنایا پاکی اوس دے تائین | اوہ بی پرواہ ہی ملک اوس دا جو دھرت انبر اندر ہین

اِنْ عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍۭ بِهٰذَا ؕ اَتَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

نیست نزدیک شما ہیچ حجتی برین آیا میگوئید بر خدا آنچہ نمی دانید۔ نہیں پاس تساڈے کجھ دلیل نال اس دی بھلا کہندے ہو تسیں اپر اللہ دے اوہ چیز جو نہیں جاندی

نہ پاس تساڈی کجھ دلیل جو رب فرزند بنایا | بھلا اللہ اپر بولو اوہ جس علم دلیل نہ پایا

قُلْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُوْنَ ۝ؕ مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا

بگو ہر آئینہ آنانکہ بر می بندند بر خدا دروغ را رستگار نمیشوند آنشانرا باشد بہرہ مندی در دنیا کہہ تحقیق اوہ لوک جو بناندے ہین اپر اللہ دے جھوٹھ نا خلاصی پاونگی فائدہ لینا ہے وچ دنیا دے

کہہ جو جھوٹھ اللہ پر تولن کدی خلاص نہ ہوسن | کجھ دن کھاون انداہا دنیا وچہ اگی دائم روسن

ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيْقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيْدَ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۝

باز بسوی ماست بازگشت ایشان پس بچشانیم ایشانرا عذاب سخت بسبب آنکہ کفر می کردند پھر طرف ساڈی ہی رجوع اونہاندا پھر چکھاونگے اسیں اونہانوں عذاب سخت نال اوس چیز دے جو آہی کفر کردے

پھر ساڈی طرف رجوع تنہاں اسیں سخت عذاب چکھاہے | بدلی کفر تی شرک بریایاں دوزخ وچہ جلائیے

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ نُوْحٍ ۘ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَّقَامِيْ

و بخوان بر ایشان خبر نوح را چون گفت بقوم خود ای قوم من اگر دشوار شدہ است بر شما قیام من

تے پڑھ اوپر اینہاندی خبر نوحؑ دی جسوقت کیہا اوسنے واسطے قوم آپنیدی ای قوم میرے جیکر بہارو ہویا اپر تساڈے

ای قوم جی رہنا میرا مشکل اپر تساڈی ہویا		تی پڑھ انہاں اپر نوحؑ بنیدی خبر جاں اسنی کیہا

وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللّٰهِ فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ

دنید دادن من بآیتہا خدا پس بر خدا توکل کردم پس عزیمت درست کنید در کار خود ہمراہ شریکان خود
تے نصیحت کرنی میرے نال آیتاں اللہ دیاں دی پس اپر اللہ دے توکل کیتا میں پس پکا کرو تسیں کم اپنے نوں تے شریکاں

تا اللہ اپر توکل کیتم کرو تسیں بدخواہی کائی کسر نہ چھوڑو کرلو جو کر سکو واہے		تے بہارو ہوئی نصیحت میرے نال آیات الٰہی پکا کرو ارادہ اپنا نال بتاں ہمراہے

ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ ۝

پس نباشد کار شما پوشیدہ بر شما پس برسانید بسوی من و مہلت مدہید مرا۔ پھر نہ ہووےگا
کم تساڈا اپر تساڈے چھپیا ہویا پھر پورا کرو اوسنوں طرف میری تے نا مہلت دیہو مینوں

پھر تسیں پورا کرو میرے ول ناہیں مہلت چاہاں سنے شریکاں رل مل ساری ہکو متا پکاؤ توڑی جے شمن بہت آہی پر ثابت رہاں اندر با جو رب بچا ہی سبہ جگ ملکر ضرر نہ کرن کداہین		پھر مت ہووی کم تساڈا چھپیا اپر تساہاں یعنے رل مل ہتے پکا ورا ئین کل ملاؤ رب نوحؑ نبیدی خبر دتی جو رب تے تکیہ دہر با جو کل یقین آہا تس کافر کجھ کر سکدی ناہین

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

پس اگر اعراض کردید نخواستہ بودم از شما ہیچ مزد نیست مزد من مگر بر خدا و فرمودہ شد
مرا کہ باشم از مسلمانان۔ پس جیکر منہ موڑو تسیں تا نہیں منگیا میں تساتھیں کجھ بدلہ
نہیں بدلہ میرا مگر اپر اللہ دے تے امر کیتا گیا مینوں جو ہوواں فرمانبرداں ہتھیں

ناہیں اجر تساتھیں منگیا جو رکھیا جاسی سوئی تی امر کیتا رب مینوں ہوواں فرمانداری والا		پس جے مکھ ایماں نو موڑو میرا زیاں نہ کوئے نہیں میری مزدوری مگر اں اپر رب تعالے

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ

پس دروغ داشتند ویرا پس خلاص ساختیم اورا و آنانرا که با وی بودند در کشتی و گردانیدیم ایشانرا جانشین
پس جهوٹھا یونی اوسنو پس بچالیا اسان اوسنوں تے اونہان نوں جو آہے نال اوسدے وچہ کشتی دی تے بنایا اونہانوں خلیفے

بهی جو نس نال آہے وچہ کشتی جانشین بنایا	پهر نوح نوں اونہاں جهوٹهایا پهر اساں غرقوں اوہ بچایا

وَاَغْرَقْنَا الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِيْنَ ۝

و غرق کردیم کسانے راکہ دروغ داشتند آیات مارا پس بنگر چگونہ شد آخر کار بیم کردہ شدگان تے غرق کیتا
اسان اونہان نوں جو جهوٹھا یونی آیتان ساڈیان نوں پس دیکھ جو کسطرح ہویا اوڑک ڈرائے گیا ندا

پس دیکھ جو کوین انجام ہویا اونہا کراں جنہاں سن آیاں	تی ڈوبیا اسان اونہانوں ساڈیان آیتان جنہاں جهٹلایا

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهٖ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَآءُوْهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُوْا لِيُؤْمِنُوْا

باز فرستادیم بعد نوح پیغامبران بسوی قوم ایشان پس آوردند پیش ایشان نشانہای روشن پس ہرگز مستعد
نبودند کہ ایمان آرند۔ پھر بهیجیا اسان پچهی اوسدے پیغمبران نوں طرف قوم اونہاندی پس لیائے اونہانوں

پس معجزہ اونہاں دیکهائے کافر ہول ایمان نہ لیائے	پهر بهیجے نوحوں بعد پیغمبر طرف امت دی آئے

بِمَا كَذَّبُوْا بِهٖ مِنْ قَبْلُ ۚ كَذٰلِكَ نَطْبَعُ عَلٰى قُلُوْبِ الْمُعْتَدِيْنَ ۝

بانچہ دروغ داشتہ بودند آنرا پیش ازین ہمچنین مہر می نہیم بر دل از حد گذرندگان۔
نال اوس چیز دے جو جهوٹهائے اونہاں اگی ایسیطرح مہر کردیہان اسین اپر دلاں حد لنگھن والیاں دے

اینوین مہر کرے رب اونہاں دلاں جو حد لنگھائے	کافر ہول نہ منن جو شی اگی اونہاں جهوٹھائی
اینوین مہر کرے رب پچھلیاں جلن اگلین راہین	جو کجھ امت نوح جهوٹھایا پچھلیاں منیاں ناہین

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُّوْسٰى وَهٰرُوْنَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ بِاٰيٰتِنَا فَاسْتَكْبَرُوْا

باز فرستادیم بعد از ایشان موسی و ہارون را بسوی فرعون و قوم وی با نشانہای خویش پس تکبر کردند
پھر بھیجیا اسان پچهی اونہاں تہیں موسی تے ہارون نوں طرف فرعون دی تے جہری اوسدے بدنال نشانیاں اپنیاندی تے تکبر کیتا

بهی قوم اوسدی ول نال نشاناں کبرتی کفر کیتونے	پهر اونہاں مگر ہارون تی موسی بهیجیا ول فرعونی

وَكَانُوْا قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ۝ فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْٓا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِيْنٌ ۝

قصہ حضرت نوح علیہ السلام ... نال طوفان ... مفصل ...

بعثنا رسلا ۱۱ ... پیغمبر ... بعد نوح علیہ السلام ...

۱۲ قصہ موسی و ہارون علیہما السلام ...

دبودند قوم گنہگار پس چون آمد بایشان سخن درست از نزدیک ما گفتند ہر آئینہ این سحر ظاہر ست

تی آہی لوک گنہ گار پس جد آیا اونہانون حق پاس اساڈی تہین کہیا اونہان تحقیق ایہ جادو ہی ظاہر

ساڈی ولون تاکہیا اونہان یہ ظاہر سحر دسیا	تی آہی لوک گناہین پہر جد حق اونہانول آیا

قَالَ مُوسٰى اَتَقُوْلُوْنَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَآءَكُمْ اَسِحْرٌ هٰذَا ؕ وَلَا يُفْلِحُ السّٰحِرُوْنَ ﴿﴾

گفت موسیٰ آیا چنین میگوئید سخن راست را چون بیاید بشما آیا سحر ست این و رستگار نمیشوند ساحران

کہیا موسیٰ نی کیا کہندے ہو تسین واسطے حق دی جد آیا تسانون بہلا جادو ہے ایہ تی نہین خلاصے پاندی جادوگر

بہلا جادو ہی ایہ جادوگران ناکدی فلاح نپایا	موسیٰ کہیا کیون آکہو حق نون جادو جد تسان آیا

قَالُوْٓا اَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَآءَنَا وَتَكُوْنَ لَكُمَا الْكِبْرِيَآءُ فِى الْاَرْضِ ؕ

گفتند آیا آمدہ پیش ما تا بازداری ما را از انچہ یافتیم بران پدران خود را و تا باشد شمار اریاست در زمین

کہیا اونہاں بہلا آیا ہین سانون تا پہیرین سانون اوس دین تہین جو پایا اسان اپرا وسدے باپان آپنیان نون تے ہووے واسطے

نی ہووے وچہ زمین دے غلبہ قوت تسان دوہان نون	اُنہان کہیا توں آیون اسان تا پہیرین نی پیو ان تہین سانون

وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُوْنِىْ بِكُلِّ سٰحِرٍ عَلِيْمٍ ﴿﴾

ونیستیم ما شمارا باور دارندہ و گفت فرعون بیارید پیش من ہر ساحر دانا را۔ تی نہین

اسین واسطے تساڈے ایمان لیاون والے تے کہیا فرعون نے لیاؤ میرے پاس ہر جادوگر علم والی نون

فرعون کہیا ہر ساحر عالم لیاؤ میرے دوالے	تے نہین اسین کدی تساں دوہان نون ہرگز منن والے

فَلَمَّا جَآءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُّوْسٰٓى اَلْقُوْا مَآ اَنْتُمْ مُّلْقُوْنَ

پس وقتیکہ آمدند ساحران گفت ایشان را موسیٰ بافگنید انچہ شما افگنندہ اید

پہر جد آئی جادوگر کہیا واسطے اونہاندی موسیٰ نے ڈالو اوہ چیز جو تسین ڈالن والے ہو

ڈالو جو تسین ڈالن والے ہو کجہ سحر بلائین	پہر جد آئی ساحر موسیٰ آکھیا اونہان تائین

فَلَمَّآ اَلْقَوْا قَالَ مُوْسٰى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَيُبْطِلُهٗ ؕ

پس چون افگندند گفت موسیٰ آنچہ آوردہ اید سحر ست ہر آئینہ خدا باطل خواہد ساخت آن را

پہر جسوقت ڈالیا اونہاں کیہا موسیٰ نے جو چیز لیائی ہو تسیں اوسنوں جادو ہے تحقیق اللہ باطل کریگا اوسنوں

پہر جد اونہاں ڈالیا موسیٰ اکہیا سحر لیائے　　　تحقیق اللہ ہن باطل کرکے اوسنوں تساں وکہائے

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝ وَيُحِقُّ اللّٰهُ الْحَقَّ بِكَلِمٰتِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُوْنَ

ہر آئینہ خدا راست نمی آرد کار مفسدان را و ثابت خواہد کرد خدا سخن درست را بفرمان خود اگرچہ ناخوش دارند گنہگاران

تحقیق اللہ نہیں درست کردا کم فساد یاندلوں تے ثابت کریگا اللہ حق نوں نال کلمیاں اپنیاں دے اگرچہ کراہت کرن گنہگار

اللہ ٹہیک درست نکردا کم فسادیاں والے　　　تے آیتاں نال کری سچ حق نوں ناخوش ہوون رڑالے

فَمَآ اٰمَنَ لِمُوْسٰٓى اِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهٖ عَلٰى خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهِمْ اَنْ يَّفْتِنَهُمْ

پس ایمان نیاوردند بموسیٰ مگر جماعۂ از قوم وی باوجود خوف از فرعون و از اشراف قبط کہ عقوبت کند ایشانرا

پس نہ ایمان لیائی واسطے موسیٰ دے مگر اولاد قوم اوسدے تہیں اپر خوف دے فرعون تہیں تے سرداراں آپنیاں تہیں جو عذاب کرے

تا موسیٰ نال ایمان نہ لیائی بن تس قوم اولادوں　　　خوف کرن فرعون کہیروں ہت دکھ دیہن عنادوں

ہک کہن ضمیر جو من قومہ وچہ موسیٰ ول جائے　　　جو اسرائیلی مومن مصروں نال موسیٰ دے دہائی

موسیٰ طرف جنہاندے بہیجیا مرگئی باپ سیانے　　　جو پچہے رہی اولاد ہوئی اوہ مومن رب نوں بہانے

ہک کہن ضمیر ایہ فرعونی ول ابن عباس بتائی　　　اوہ تہوڑی لوک آہی فرعونی جو ایمان لیائی

ہور روایت ابن عباسوں جو کہر ستر ہزار اں　　　قبطیاں کنوں ایمان لیائی ساتہ رلی ابراراں

باپ اونہاندے قبطی بہٹیاں اسرائیلیاں ماواں　　　اوہ تابع ماواں ماسیاں اپنیاں مومن ہو بتاواں

ہک کہن جو قتلوں بچی جان کافر حکم قتل دا کیتا　　　اسرائیلن بہٹا اپنا قبطن دیندی ملیتا

تا بیٹا بچی قتل تہیں فر اوہ قبطاں دے گہر پلدی　　　اینویں بہت اولاد ہوئی اوہ مار خوف قتل دے

ساحر جدوں ایمان لیائی اوہ سبہ مومن ہوئے　　　ایہ وچہ معالم محی السنت بغوی درج پروئے

وَاِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْاَرْضِ وَاِنَّهٗ لَمِنَ الْمُسْرِفِيْنَ ۝ و ہر آئینہ فرعون سرکشی بود در آن زمین

و ہر آئینہ وی از حد گذرندگان بود۔ تے تحقیق فرعون البتہ اچا ہو یاسی وچہ زمین دے تحقیق اوہ البتہ حد لنگہن والیاں

نے ہٹیک ہویا فرعون ہین وچہ اچا بہت ہکاریا　　　تے ٹہیک آہا حد لنگہن والیاں تہیں اوہ ربدا ماریا

وَقَالَ مُوْسٰى يٰقَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوْٓا اِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِيْنَ

وگفت موسیٰ ای قوم من اگر ایمان آوردہ اید بخدا پس برو توکل کنید اگر مسلمان ہستید۔ تے کہیا موسیٰ
نے ای قوم میرے جیکر ہو تسیں ایمان لیائی نال اللہ دے پس اپر اوسدے توکل کرو جیکر ہو تسیں فرمان بردار

تے موسیٰ کہیا ای قوم جی اللہ نال ایمان لیائیے
تا اوسپر کرو توکل جے تسیں پور مسلم آئیے

فَقَالُوْا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ

پس گفتند بر خدا توکل کردیم ای پروردگار ما مکن ما را لگدکوب قوم ستمگاران۔ تیس کہیا
اونہاں اپر اللہ دے توکل کیتا اساں ای رب ساڈے نہ کر ساںوں لت چھڑ واسطے قوم ظالماں دے

تا کہیا اونہاں جو اساں توکل اپر اللہ سائیں
نہ کریں عذاب اساںوں آپ اونہاں کنوں مرائیں

یا رب نا کر ساںوں فتنہ ظالم لوکاں تائیں
تا ساںوں اوہ نجانن حق پر گمراہ ہوں تدائیں

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ وخلاص کن ما را برحمت خود را از گروہ کافران
تے نجات دیہ ساںوں نال رحمت اپنے دے قوم کافراں تھیں

تی دیہ نجات اساںوں اپنی رحمت نال خدایا
کافر لوکاں کنوں جو اوہ فرعون نے لشکر آیا

وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى مُوْسٰى وَاَخِيْهِ اَنْ تَبَوَّاٰ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوْتًا وَّاجْعَلُوْا بُيُوْتَكُمْ قِبْلَةً

ووحی فرستادیم بسوئے موسیٰ و برادر وے کہ مسکن سازید برائے قوم خود در شہر مصر خانہا را و بسازید آن خانہائے خود را
تی وحی بھیجیا اساں طرف موسیٰ دی تے بھائی اوسدے ایہہ جو جاگہہ بناؤ واسطے قوم اپنی دے وچ مصر دے گھر تے کرو گھر اپنے قبلہ رو

اساں وحی کیتا ول موسیٰ تی ہارون جو وچہ مصر دے
وچہ بیتاں ہور کنیسیاں پڑہن نماناں اسرائیلی
تے منع کیتا فرعون جو اونہاں وچہ نہ پڑہو نمازاں
سنہ کعبی ول کر ان و نہاندی وچہ معالم لیایا

کارن قوم بناؤ گھر سنہ قبلی دیول دہر دے
جان ہوسی ہویا تا اوہ فرعون ڈھہائی نال بخیلے
تا امر کیتا رب وچ گھر اندی مسجد کرو نیاز ن
سن یاران قبلہ موسی کعبہ ابن عباس تبایا

وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ودر پا دارید نماز و بشارت دہ مومنان را۔ تی قائم رکھو نماز تی خوشخبری

تی قائم کرو نماز پوشیدہ اندر اتہاں مسیتاں
تی خوشخبری دیہ اہل ایماناں اوڑک وتہاں جتیاں

وَقَالَ مُوسٰى رَبَّنَآ اِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَاَهٗ زِيْنَةً وَّاَمْوَالًا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

وگفت موسٰی ای پروردگار ما ہر آئینہ تو دادۂ فرعون را وقبیلۂ او را زینت ومالہا بسیار در زندگانی دنیا۔ تی کیہا
موسٰے نے ای رب ساڈے تحقیق توں دتی فرعون نوں تے کچہری اوسدی نوں زینت تی مال بہت وچہ حیاتی دنیا دے

تی موسٰے کہیا توں مال تے زینت دتی بار خدایا	سن لکھ فرعون تائیں وچہ دنیا اوہ وڈیایا

رَبَّنَا لِيُضِلُّوْا عَنْ سَبِيْلِكَ ۚ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰٓى اَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ

ای پروردگار ما تا گمراہ کنند از راہ تو ای پروردگار ما مسخ کن مال ایشان را و مہر کن بر دل ایشان ای مالک ساڈے تا جو اوہ
گمراہ کرن راہ تیرے تہیں اے مالک ساڈے ہلاکی ڈال اپر مالاں اونہاں دیاں دی سختی ڈال اپر دلاں اونہاں دیاں دے

یارب تا گمراہ کرن اوہ رستی کنوں تیرے	یارب مال مٹا اونہاں دی دل کر سخت ودہیرے

فَلَا يُؤْمِنُوْا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ؕ کہ ایمان نیارند تا بہ بینند عذاب دردناک را پس ایمان نہ لیاون تا جو

پس ایمان نہ لیاون اوہ تاویکہن دردعذابان	تا اللہ مال مٹائی پتھر ہو گئے ویکھ کتابان
اونہاں درم دینار اناج بھی میوی پتھر ہو گئی سارے	بھی کہتیاں کہہ جواہر پتھر تاریب ڈوبی مارے
تا اوہ ایمان لیاون یعنی کفر اپر مرجاون	ایہ دعا کیتی جد جاتا و جیون نا اوہ راہ پر آون

قَالَ قَدْ اُجِيْبَتْ دَّعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيْمَا وَلَا تَتَّبِعٰٓنِّ سَبِيْلَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝

گفت خدا ہر آئینہ قبول کردہ شد دعا شما پس ثابت باشید و پیروی مکنید راہ جاہلان را سفر مایا تحقیق قبول
کیتی گئی دعا تساڈی پس قائم رہو تے نا پیروی کرو راہ اونہاں لوکاں دی جو نہیں جاندے

رب کیہا تساڈی دعا قبولی قائم رہو ونڈ ولو	نہ پیروی کرو جاہلاں رستے سدہا راہ نہ بھولو

۳

وَجٰوَزْنَا بِبَنِىْٓ اِسْرَآءِيْلَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُوْدُهٗ بَغْيًا وَّعَدْوًا ؕ

وگذرانیدیم اولاد یعقوب را از دریا پس در عقب ایشان شد فرعون ولشکر او از راہ ستم وتعدے
تی پار لنگہایا اساں اولاد یعقوب دی نوں دریا تہیں پس مگر لگا اونہاں دے فرعون تے لشکر اسدے سرکشی تے تعدی تہیں

تی اسرائیلیاں نوں اساں پار اتارو تا دریا تہیں	تا مگر انہاں فرعون تی لشکر لگا ظلم ایذا تہیں

حَتّٰىٓ اِذَآ اَدْرَكَهُ الْغَرَقُ ۙ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا الَّذِيْٓ اٰمَنَتْ بِهٖ بَنُوْٓا اِسْرَآءِيْلَ

تا وقتیکہ رسیدش مشقت غرق گفت باور داشتم کہ نیست ہیچ معبود مگر آنکہ ایمان آوردہ اند بوی بنی اسرائیل
تا جسوقت پہنچیا اوسنوں ڈبنا آکہیوس ایمان لیایا میں ایہ جو نہیں کوئی معبود مگر اوہ جو ایمان لیائی ہین نال اوس دے بنی اسرائیل

تا جد ڈبن لگہیر یونس بولیا مین ایمان لیایا	جو نہیں آکہ مگر معبود جو اسرائیلیان آیا

وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝ آٰلْئٰنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝

و من از مسلمانم گفتہ شد آیا اکنون ایمان آوردی و ہر آئینہ بیفرمانی کردہ بودی پیش ازین و بودی از مفسدان
تی مین مسلمانان تہیں ہمن ہن ہن ایمان لیایا توں تے تحقیق بیفرمانی کیتی توں اگی تی آہا توں فسادکرنیوالیان تہیں

تی ہین فرمان بردار آہان تد جبرائیل آلایا	جو ہن ایمان تی اگی عاصی کفر فساد مچایا

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيْكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُوْنَ لِمَنْ خَلْفَكَ اٰيَةً ۝

پس امروز برمکان بلند افگنیم ترا ہمراہ جسد تو تا باشی نشانہ آنانرا کہ در پس تو آیند
پس اجہن اسین اُچان چڑہاواں گی اتہیوں نال جسے تیرے تا ہووین تون واسطے اونہاں دے جو پچہے تیرے ہین نشانی

تا اَج اسین بدن تیرے نوں اُچا کہیئے اپر پانی	تا توں ہووین پچہلیان لوکان کان من وڈی نشانی
ایہ قصہ سارا اہلی منزل پہلے وچہ سپارے	دوجہی پارہ وچہ گذریا اوتہوں کر توں یاد پیارے

وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْ اٰيٰتِنَا لَغٰفِلُوْنَ ۝ و ہر آئینہ بسیاری از مردمان از نشانہای ما
بیخبر اند۔ تی تحقیق بہتے لوکان تہیں نشانیان ساڈیان تہیں البتہ بے خبر ہین +

تی ہتیک بہتی لوک نشانیان ساڈیان خبر نہ ہر دے	وچہ قدرت رب نشانیان بہتی احمق فکر نکر دے

وَلَقَدْ بَوَّاْنَا بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ مُبَوَّاَ صِدْقٍ وَّرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ۝

و ہر آئینہ جای دادیم بنی اسرائیل را بمقام نیک و روزی دادیم ایشانرا از پاکیزہ ہاے۔ تے
البتہ تحقیق جاگہہ دتی اساں بنی اسرائیل نوں جاگہہ سچ دی تی رزق دتا اساں اونہاں نوں پاکیزہ چیزاں تہیں

تی ہتیک تی اساں جاگہ سچی اسرائیلیان تائیں	تی رزق دتا تہنان عمدہ چیزاں لذت دار اوتہاں گئیں
یعنی جد فرعون ڈبایا دتا مصر اونہاں نوں	ہک کہن جو فلسطین تے اُردن شاہی شام تہناں نوں
اوہ ارض مقدس ورثہ ابراہیم تے اوس اولاد ان	اوتہ برکت نعمت دولت سبہ کجہ وافر نال مراد ان

اللّٰہم اغفر لکاتبہ ولمصححہ ولمن سعی فیہ انک انت العفو الرحیم

فَمَا اخْتَلَفُوْا حَتّٰى جَآءَهُمُ الْعِلْمُ ۚ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِيْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

پس اختلاف نکردند تا که آمد بایشان دانش یعنے قرآن هر آئینه پروردگار تو حکم کند میان ایشان روز قیامت

پس نه اختلاف کیائون اونهان تان جو آیا اونهان کی علم تحقیق رب تیرا فیصله کریگا درمیان انهان جی ڏینهن قیامت جی

فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝ در آنچه اختلاف میداشتند - وچه انهيءَ شيءِ جو آهي وچه اوسدي جهگڙدے

پس نه اختلاف کیتونی تا جو علم آیو نے نه اختلاف یهود نصاریان وچه محمد کیتا هک کهن مراد علم تهین آ جو معلوم انهانون جان اوه معلوم محمد آیا اختلاف کیتونے

رب روز قیامت حکم کری جو اختلاف کیتونے تا جو علم قرآن آیونی ته جهگڙیان راه لیتا صفت محمد وچه کتابان سے معلوم تهانون بعضیان منیان بعضي منکر ٿیڏی ار آیونے

فَاِنْ كُنْتَ فِيْ شَكٍّ مِّمَّآ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِيْنَ يَقْرَءُوْنَ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ

پس اگر در شک هستی از آنچه فرو فرستادیم بسوی تو پس بپرس آنانرا که میخوانند کتاب پیش از تو - پس جیکر هین تون

وچه شک جے اوس چیز تهین جو اوتارے هے اسان طرف تیری پس سوال کر اونهان تهین جو پڙهدے هن کتاب اگی تین تهین

جی هینون شک هوو اسو جه جو تین ول اسان اوتاریا | تا پچهه اونهان جو اگی تین هنین پڙهن کتاب پیاریا

لَقَدْ جَآءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ۝ هر آئینه آمده است پیش تو وحی درست

از پروردگار تو پس مشو از شک آرندگان تحقیق آیا هی تینون حق رب تیرے تهین پس نا هو شک کرینوالیان تهین

هیک ایا تین خوا الله تهین شکیان کنون نهوتون | حضرت نه شک آ نا هرگز وهم دلی تهین د هو تون

وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَتَكُوْنَ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ

ومباش از آنانکه دروغ داشتند آیات مارا آنگاه شوی از زیان کاران - تے

نا هو تون ا اونهان کان تهین جو جهوٹها ئیونی آیتان الله دیان نون پهر هوجاوین تون زیانکاران تهین

تی نا هو هرگز اونهان تهین جنهان آیتان رب جهوٹهایان | پهر تون تهین زیانکاران تهین گلیان جنهان کمایان

اِنَّ الَّذِيْنَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝ وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ اٰيَةٍ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ

هر آئینه آنانکه ثابت شد بر ایشان حکم پروردگار تو ایمان نیارند و اگر چه بیاید بایشان هر نشانه تا آنکه ببینند عذاب دردناک

ل یعنی کیا بعض نے مراد علم ... [illegible] ... جو ... محمد رسول الله ... [illegible]

تحقیق اوہ لوک جو ثابت ہویا اُپر اوہناں دے سخن رب تیرے دا ایمان نہ لیاونگے اگرچہ آوے اوہناں نوں ہر آیت تاجو ویکھن عذاب دردوالا

ہیکے جنہاں پر ثابت حکم خدا ایمان نہ لیاون
بہادین ویکھین ہر آیت تا دکھ عذابان پاون

جو دوزخ کارن خلقی اللہ آکھیا لَآمْلَئَنَّ
اوہ کدی ایمان نہ لیاون جے ہر معجزہ ویکھن جالے

جان موت عذاب ملائک ویکھن تد ایمان لیاندی
یا دوزخ قہر قیامت ویکھن تد ہیڑی ہٹیں پاندی

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَآ اِيْمَانُهَآ اِلَّا قَوْمَ يُوْنُسَ پس چرا نشد دہی کہ ایمان آورد نزدیک نزول عذاب

پس سود کند ش ایمان وے مگر قوم یونس آکہیں کیوں نہ ہوئی کائی وستی جو ایمان لیائی پھر نفع کیتا اوسنوں ایمان اوسدے نے مگر قوم یونس دی

پس کیوں نہ وستی کائی ویکھ عذاب ایمان لیائے
پھر نفع کیتا ایمان تہناں بن یونس قوم بچائے

لَمَّآ اٰمَنُوْا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنٰهُمْ اِلٰى حِيْنٍ

چون ایمان آوردند برداشتیم از ایشان عقوبت رسوائی در زندگانی دنیا و بہرہ مند ساختیم ایشانرا تا مدتی
جس ویلے ایمان لیائے کھولیا اساں اوہناں تھیں عذاب خواری دا وچہ حیاتی دنیا والی دے فائدہ دتا اوہناں نوں تا اک مدت تائیں

جد ایمان لیائے کھولیا اساں عذاب خواری
وچہ حیاتی دنیا دے مدت بر خورداری

ہک کہن جو اوہناں عذاب ڈٹھا تائب ہوئے دلیلان
اکثر کہن عذاب ڈٹھا فر تائب ہوئی دلیلان

ایہ قصہ وچہ معالم بن مسعود تھیں ہبوں لیا یا
نینوی شہر موصل ملکوں یونس قوم وسایا

یونس رب اوہناں دل بھیجیا طرف ایمان بلاوی
اوہ قوم ایمان نہ لیائی ربدا حکم یونس دل آوی

جو دیہ توں خبر اوہناں نوں تریجی رات ہلاک ہو جاسن
یونس خبر دتی اوہناں تریجی رات نجات نہ پاسن

اوہناں آکھیا یونس جھوٹھ نہ بولی بہت ڈرائے آزمایا
ایہی جی اوہ رات اسانوں وچہ رہیا تاکجھ خوف نہ آیا

تی جی اوہ رات نہ اتھی رہیا غضب آیا فر جانو
جان رات پئی اوہ یونس راتیں نکل گیا میانو

جان صبح ہوئی تہناں سمجھیا تاں قہر عذاب الٰہی
کالا ابر ڈرادن والا دھوآں سخت سیاہی

فراتر تلی شہر تہناں سمجھیا کالیاں چھتاں ہو جیاں
تا اوہناں یقین ہویا ہن مار چوگرد یاں گھل گیاں

یونس نوں فر بھالن دوڑی ہتھ لیا کتھی نہ لدھا
توبہ دا فر داعیہ پکا سبہناں دل وچہ بدھا

پہنی ٹاٹ جنگل سبھ چلی سن بچیاں عورتاں
ڈنگر بہی سبہ نال نکالی بہل گیاں ہور باتاں

ئے گھتی
ئے چڑہی

ما نوان جد اکتون فرزندان آدم ہبی حیوانان
ساری عجز نیازون رووں وچہ درگاہ اہیے
اگھن یا رب سبہ اسان ہنیان جو کجہ یونس لیایا
اوہ آہا روز عاشورا اللہ کنون عذاب بچائی
جان ڈٹہس قوم ہلاک ہنوئی کجہ عذاب نہ آیا
تی اونہانوچہ دستور آہا جو کوڑی گل سُنادی
تا قوم ایہہ ہو غصے ٹریا ناخوش ہویا قصلے تے
بیڑی لوالیان نیہی سیمنا ہا کشتی سفت چڑہایا
نہ اگی ٹری نہ مڑی پچہا ہان آگہیا تدان ملاحان
ہک مرد گناہ عظیم کمایا اس کشتی وچہ چڑہیا
اونہان آگہیا کوین سٹا ہین جدا لگ قرعہ نڈالیا جاوے
تے مچھی کشتی نال بہری منہ نڈیا حکم اوڈیکے
تا اونہان ڈالیا مچھے پکڑیا کشتی اونہان چلائے
جان مچھی یونس نگلیا مچھی ہور وڈی ہک آئی
مین یونس تیرا قوت نکیتا دال نہ اس دکہا ئین
بھی تیرا پیٹ پناہ یونس نون ہور بلا ئین ناہو
تا ستوین تلی زمین دے مچھی لیگئی یونس تائین
سنیوس کنکریان تسبیحان وچہ ظلمات پوکاریا
اللہ حکم مچھی نون کیتا کندہی اوس اوتاریا
اوس کدودی چہانوین ہیٹون وسیون دکھ نیاوے
جان اوہ رکھ کدو دا اسکا اوسدی پارون رویا

تا ساری رلمل رووں لگن کجہ لوہی اسمانان
نال اخلاص ایمان لیائی توبہ شرک تباہے
کر رحمت دعا قبولی اللہ آیا غضب ہٹایا
تی یونس باہر کہلا اوڈیکی قوم ہلاک ہو جائی
تا اگہیوس کوین ہلان نجر اونہان ہین تہان جھوٹا
جی کجہ دلیل گواہ نہوس جانو ماریا جاوی
جان دریا اُتی پہچیا ڈٹھی لوک چڑہن دریاتی
وچہ دریا جد پہچے کشتی ٹہیر کہلے غم دہایا
جو کشتی نون کجہ دانی یونس کہیا مین واقف آہان
اونہان پچہیا کون کیہا اوس ہین مین جنہون ڈالو اڑیا
ترہ واری انہان ڈالیا ہر واری یونس آوے
یونس اگہی ساری ہر سو یا ڈالو مین سکے
وچہ ہک روایت آئی یونس چہال پانی وچہ لائے
اوس مچھی نون اوسنی نگلیا بہیجیا وحی اہیے
تیرا پیٹ نہین بندیخانہ کیتا یونس تائین
بہی مسجد اوسدی ہنیان کری عبادت با اخلاصون
چالیہ دائین پیٹ مچھی وچہ یونس رہیا اوتہائین
لا اِلٰہ اِلّا انت سُبحانک رب ناریا
بوٹ ہویا جسم نگلیا اللہ کدو دا رکھ اوگاریا
ہک گوئین نون حکم ہویا نت آوی دودہ پیادی
تون ہک رگہ سکی کاان رودین وحی اللہ تہین ہویا

تی لکھہ بندہ کجہ وده تین امت اُسیر روون ہا ہین — جاہیا سبہ ہلاک کران ہین ایہ دُکھہ پاتو ہا ہین
جان اوتہون نکل ٹریا یونسؑ لڑکا ہک ایالی — ملیوس تہہیں پُچہیوس کون کہیا اوس قوموں یونسؑ والے
یونسؑ کہیا جان مر جاوین تون لوکان خبر سنائین — مین یونسؑ نون بل آیا لڑکی آکھیا یونسؑ تاہین
تون جانی خوب جے ہین شاہد ایہ کہسان ماریا جاسان — یونسؑ کہیا ایہ ہین بے ایہ رکھہ شاہد تدہ بناسان
لڑکی کہیا بنا ایہناں شاہد تدہ یونسؑ فرمایا — اس لڑکی کا ن بہر و گواہی جد ایہ لڑکا آیا
دوہاں آکھیا بہران گواہی لڑکا گیا پچہاہان — بادشاہ نون آکھیوس یونسؑ نون مل آیا آہان
بادشاہ کہیا ایہ جہوٹھا قتل کرو اس تاہین — لڑکی کہیا دو شاہد میری چلو تاونج ویکھاہین
جان پاس زمین تے رکھہ گئی اُنہاں وہاں بہر گواہی — بادشاہ نون ونج سنائی گل سُنی جوین آہی
بادشاہ اوس لڑکے دا ہتھہ پکڑ یا تخت بہایا — آکھیوس لون اسجا ہک لائق دوده میری ہین آیا
تا چالیہ سال اوس لڑکی شاہی کیتی حکم چلایا — ایہ تھوڑا قصہ وچہ معالم ایسی جاہک لیا یا

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا ۚ أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

و اگر خواستی خدا ایمان آوردندی آنانکہ در زمین اند ہمہ ایشان یکجا آیا تو جبر توانی کرد مردمان را تا مسلمان شوند
تی جیکر چاہندا رب تیرا البتہ ایمان لیاندا جو کوئی وچہ زمیندے ہی تمام اکٹھی بہلا فر تون زبردستی کرینگا لوکانون تاجو ہوون جان

تی جی رب تیرا چاہی ساری خلق ایمان لیاوی — بہلا تون زور دھگا نا کرین جو سبہ مومن بن جاوی
حضرتؐ بہت حریص آہی سبہ لوک ایمان لیاون — ایہ اللہ کری تسلّی حضرتؐ تا غم بہت نہ کہاون

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ۝

و نباشد ہیچ شخصے را کہ ایمان آرد مگر بخواست خدا و می اندازد پلیدی را بر آنانکہ در نمی یابند
تی نہیں ہو سکدا کسی شخص نون جو ایمان لیاوے مگر نال حکم اللہ دے تی کردا ہے پلیدی نون اتے انہاں لوکان دے جو نہیں سمجہدے

تی ممکن نہیں جو حکم خدا بن مومن ہووے کوئی — تی کری عذاب اونہاندی اُپر جنہاں سمجہ نہ ہولی

قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ

بگو ببینید چہ چیز ست در آسمانہا و زمین و فائدہ نمی کنند نشانہا و ترسانندگان گروہی را کہ باور نمیکنند

کہو دیکہو کیا کجہ وچہ آسماناں دی تے زمیناں دی تے نہیں فایدہ کردیاں نشانیاں تے ڈراونوالے اُس قوم نوں جو نہیں ایماں لیاندی

کہہ نظر کرو تے سوچو کیا کجہ وچہ زمین آسماناں	تے نفع نکمن آیات پیغمبر لوکاں بے ایماناں
نشانیاں قدرت وچہ آسماناں سورج چن ستارے	تے وچہ زمین دریا پہاڑ تے ہر مخلوق پیاری

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ

پس انتظار نمی کشند مگر مانند مصیبتہای آنانکہ گذشتند پیش از ایشان بگو انتظار کشید ہر آئینہ من نیز با شما از منتظرانم
پس نہیں انتظار کردے مگر مانند دناں اونہاں لوکاں دیاں جو گذرے اگے ایہناں تہیں پس کہہ توں اوڈیکو تحقیق میں نال تساڈے اوڈیکن والا

پس کیا کرن اوڈیک مگر جویں اگلیاں گذری گاہی	کہہ کرو اوڈیک میں نال تساڈے کران اوڈیک سُنیا ہی
جویں عاد ثمود تے مدین ہور بہتیرے قہر لتاڑے	ایہ مکّی والی مُشرک بہی آ ڈجاسن کسی دیہاڑی

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ ۝

باز خلاص میکنیم پیغامبران خود را و آنانرا کہ ایمان آوردہ اند ہمچنین خلاص کنیم مسلمانانرا وعدہ دادیم در لازم بر خود
پہر نجات دیندے ہاں اسیں رسولاں آپنیاں نوں تے اونہاں نوں جنہاں ایمان لیاندا ہی ایسیطرح حق ہویا اوپر ساڈے نجات دیوانگی مومناں نوں

پہر بعد ہلاک کفاران مومن نال رسول بچایئے	ہوندے	ہے اینویں حق اساں ہن اہل ایمان الوہ بچایئے

قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا اَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ

بگو ای مردمان اگر ہستید در شبہ از دین من پس نمیکنم عبادت آنانرا کہ شما می پرستید بجز خدا کہہ ای لوکو جیکر
ہو تسیں وچہ شک دے دین میرے تہیں پس نہیں عبادت کردا میں اونہاں دی جو پوجا کردے ہو تسیں سوا اللہ دے

توں آکہہ جے دین میرے وچہ لوکو ہووے شک تساں نوں	میں پوجا کراں نہ باجہ اللہ تہیں پوجو تسیں جنہاں نوں

وَلٰكِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ الَّذِي يَتَوَفّٰكُمْ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

ولیکن عبادت میکنم آن خدا را کہ قبض ارواح شما می کند و فرمودہ شدہ مرا کہ باشم از مسلمانان۔ ایپر عبادت کرنا ہاں
میں اللہ دے اوہ جو فوت کردا ہی تساں نوں تے حکم کیتا گیا ہاں میں ایہ جو ہوواں ایمان والیاں تھیں

ایپر کراں عبادت رب دی فوت جو کرے تساں نوں	تے حکم کیتا رب میں نوں ہوواں مومن اہل ایماناں نوں
ایہ ہر کوئی صفت اللہ دی جانے پیدا کرے تے مارے	تے اوسیطرف رجوع بندیاں دا چہوڑ دکو ڑ پسارے

وَاَنْ اَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّيْنِ حَنِيْفًا ۚ وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝ و فرموده شد

آنکه راست کن روئی خود را برائی دین حنیف شده و مباش از مُشرکان۔ تے ایہ جو درست

کر مُونہہ اپنا واسطے دین دے حنیف ہو کر تے نا ہو ہرگز مشرک کرنے والیاں تھین

تی ایہ جو سدّا کر مُنہ اپنا کارن دین لہے ۔۔۔ بی رغبت سبہ دینوں ہو کہ نا ہو مُشرک والے
ملّت ابراہیمیؑ دا رب نام حنیف ٹکایا ۔۔۔ مُشرک عرب حنیف سداون نالے مشرک کمایا
رب حکم نبیؐ نوں کیتا سچّا دین حنیف بناوین ۔۔۔ عربانواںگ حنیف نہ جھوٹھا شرک نمول ہلا دین

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۚ و مخوان بجز خدا چیزیرا کہ سود نکند ترا و زیان

نرساند بتو۔ تی نا پوکار سوا اللہ دی او چیز نوں جو نا نفع کرے تینوں تے نا ضرر کری تینوں

تی سول پوکار نہ پوج اللہ بن ہور کسیدی تائین ۔۔۔ جو تینوں نفع نکری تے نادی سکّی دُکھ ایذائین

فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذًا مِّنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ پس اگر بکنی باشی آنگاه از ستمگاران۔ پس جیکر کرین

توں ایہ کم یعنی پوکارین کسی نوں سوا اللہ تعالیٰ دی پس تحقیق توں او سوقت ظالماں تھین ہین ۝

پس جے ایہ کم کرین تا بیشک ظالماں تھین بن جاوین ۔۔۔ جو ربّ دا حق عبادت خاص تعرن دُوجھی جا لگاوین

وَاِنْ يَّمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهٗ اِلَّا هُوَ ۚ وَاِنْ يُّرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهٖ ؕ

و اگر برساند خدا بتو رنجی پس نیست بر دارندہ آنرا مگر او و اگر خواہد در حق تو نعمتی پس نیست ہیچ فع کنندہ فضل او را

تی جیکر لگاوی تینوں اللہ کوئی دُکھ پس نہین کوئی کہولنے والا او دے واسطے او سدّ مگر او ہو جیکر چاہے تینوں بھلیائی پس نہین کوئی موڑنے والا

جی اللہ دُکھ لگاوی تینوں کھولی ہور نہ کوئی ۔۔۔ جی چاہی بھلا تا فضل او سدّ نیوں سکّی موڑ نکوئی

يُصِيْبُ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ؕ وَهُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ میرساندش ہر کہ خواہد از بندگان خود و او ست

آمرزندہ مہربان۔ پہچاوندا ہی او فضل جسنوں چاہے بندیاں اپنیاں تھین تے او بخشنہار مہربان ہے

او اپنا فضل پہچاوی جسنوں چاہی خود بندیاں تھین ۔۔۔ تی او ہو بخشنہار گناہاں دا رحمت سینہاں تھین

قُلْ يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكُمْ ۚ فَمَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِيْ لِنَفْسِهٖ ۚ

بگو ای مردمان آمده ہست بشما وحی راست از پروردگار شما پس ہر کہ راہ یافت پس جز این نیست کہ راه یافت برای

خود کہہ ای لوکو تحقیق آیا ہے تہانوں حق رب تساڈے تہیں پس جسنے راہ پایا سو اسدے نہیں جو راہ پایا اوہ واسطے جان اپنی دے

کہہ ای لوکو ٹہیک آیا تسان حق اللہ دی پاسون　سو جسنے راہ پایا سو پایا اپنی کارن خاصون
حق مراد قرآن پیغمبر دین اسلام ایہا ہے　جو اس راہ لگا اوس ہدایت آپنی کارن پائی

وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَمَا اَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيْلٍ ؕ وہر کہ گمراہ شد جز این نیست کہ گمراہ میشود بر زیان
خود و نیستم من بر شما نگہبان - تے جو کوئی گمراہ ہویا پس سوا اسدے نہیں جو گمراہ ہوندا ہے اپر آپنی تے نہیں ہیں میں اپر تساڈے نگہبان

تے جس نے راہ بہولایا اوسنے اپنا کجہ گوایا　تے نہیں ہیں اپر تسان داروغہ رکہوالا بن آیا

وَاتَّبِعْ مَا يُوْحٰۤى اِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحٰكِمِيْنَ ع
و یا محمد پیروی کن چیزیرا کہ وحی فرستادیم بتو و شکیبائی ورز تا آنکہ فیصل کند خدا و او بہترین فیصل
تے پیروی کر اوس چیز دی جو وحی گیتی جاندی ہے طرف تیری تے صبر کر تا جو حکم کرے اللہ تے اوہ بہتر حاکماں دا ہے

تے پیروی کر اوس چیز جو تیں ول وحی خدا بہیں اوندی　تے صبر کریں تا حکم کرے رب بہتر حکم چلاوندی

سُوْرَةُ هُوْدٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَثَلٰثٌ وَعِشْرُوْنَ اٰيَةً وَعَشْرُ رُكُوْعَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

الٓرٰ ۚ كِتٰبٌ اُحْكِمَتْ اٰيٰتُهٗ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَّدُنْ حَكِيْمٍ خَبِيْرٍ ۝
این کتابیست کہ استوار کردہ شد آیات او و باز واضح کردہ شد از نزدیک خدا درست کار خبردار -
ایہ کتاب ہے جو ثابت کیتیاں گیاں آیتاں اوسدیاں پہر جدا کیتیاں گیاں پاس حکمت والے خبردار دے تہیں

ہے ایہ کتاب جس آیتاں اوسدیاں ثابت محکم ہویاں　پہر واضح ہویاں حکمت والے خبردار تہیں آیاں
اُحْكِمَتْ دا معنے بغوی ابن عباس تون لیاوے　جو ہیں منسوخ کتاباں اگلیاں ایہ کدے نسخ نہ یاوے
حسن کہے حکم امر نہی دی نال ایہ محکم ہویاں　قتادہ کہے جو آپس وچہ مخالف مول نہ ہویاں
فُصِّلَتْ حرام حلال نکھیڑیا وچہ انہاں دے　یا جدا جدا ہو نازل ہویاں بعضی ایہ فرماندے

اَلَّا تَعْبُدُوْۤا اِلَّا اللّٰهَ ؕ اِنَّنِيْ لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيْرٌ وَّبَشِيْرٌ ۝ عبادت نکنید مگر خدا را ہر آئینہ من شما را از
جانب او بیم کنندہ و بشارت دہندہ ام - ایہ جو بندگی کرو مگر اللہ دے تحقیق میں واسطے تساڈے اوہدے تہیں ڈراون والا تے خوشخبری دینے والا ہاں

نکرو عبادت مگر اللہ دی حکم خدا فرمایا | ہین ہیک تسانون وستہین خوف امیدادون آیا

وَّاَنِ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَّتَاعًا حَسَنًا اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى

وآنکہ آمرزش طلب کنید از پروردگار خود باز رجوع کنید بسوی وی بہرہ مند سازد شما را بہرہ نیک تا میعاد معلوم

تے ایہ بخشش منگو رب اپنے تہین پھر توبہ کرو طرف اوسدے فائدہ دیوےگا تسانون فائدہ نیک ہک مدت مقرر

تے ایہ بخشش چاہو رب اپنے تہین پھر اوسول مڑ آوو | تا نفع دیوے لگ اجل مقرر چنگا نفع ادھے دا

گذری سبہ گناہ بخشاوےگا اگون توبہ کرہو | تا عیش دیوے تسان چنگا وافر کہی امن ہند رہو

وَّيُؤْتِ كُلَّ ذِيْ فَضْلٍ فَضْلَهٗ ۭ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنِّىْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيْرٍ

و تا بدہد ہر صاحب بزرگی را جزا بزرگی او و اگر روگردان شوند پس ہر آئینہ میترسم بر شما از عذاب روز بزرگ

تے تا جو دیوے ہر صاحب وڈیائی والے نون وڈیائی اوسدی تے جیکر منہ پھیرو تسیں پس تحقیق میں ڈرنا ہاں اُپر تساڈے عذاب دن

تے دیوےگی رب ہر وادھی والی بدلہ وڈہ کملے | تے جے منہ موڑو وڈران تسان پر دن وڈی سوائے

وچہ دنیا نیک عمل وڈہ جسدے وڈے درجے پاوے | جو روز قیامت درجہ جنت عمل ہوافق اوے

ابن عباس کہیا جنت نیکیاں بدیاں تہین وڈہ ہوسن | اوہ جنت جاسی تے جنہاں بدیاں وہسن دوزخ پوسن

تے جنہاں نیکی بدی برابر وچہ اعراف کہلوسن | فر مدت پچھی جنت جاسن دوزخ وچہ نہ پوسن

اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ ۚ وَهُوَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ بسوئی خدا است بازگشت شما و او بر ہر چیز

توانا ست ۔ طرف اللہ دے ہے رجوع تساڈا تے اوہ اُپر ہر چیز دے قادر ہے

ہے اللہ طرف رجوع تساڈا امر کراوسول جاسو | اوہ ہر شی اُپر قادر ہے جو کرسو بدلہ پاسو

اَلَآ اِنَّهُمْ يَثْنُوْنَ صُدُوْرَهُمْ لِيَسْتَخْفُوْا مِنْهُ ۭ اَلَا حِيْنَ يَسْتَغْشُوْنَ ثِيَابَهُمْ

آگاہ باش این کافران مے پیچند سینہ ہا ر خود را میخواہند کہ تا پنہان شوند از خدا آگاہ باش چون سر مے پوشند جامہا ئے

خبردار ہو تحقیق اوہ لپیٹدے ہین چھاتیاں آپنیاں نون تا جو چھپ جاون اوس تہین خبردار ہو جس وقت سر لپیٹدے ہین کپڑے آپنے

خبردار ہو ٹھیک ایہ کافر سینے دوہرے کردے | تا چھپ جاون رب تہین جدا وہ سر پر جامے دہر دے

کجہ کافر وچہ گلاں کردی ویر خلاف نبی دے | فر اونہاں جواب قرآن اندر رب بھیجی نال وحی دے

اوہ احمق سمجھن سن جاندا کوئی نبی نوں ونج شناندا — پھر جھک کر سر پر جامہ لیکر کردی شغل گلان دا

ایہ اسد خبر نبی نوں دتی موضع وچہ لیایا — تے وچہ معالم ابن عباسوں اخنس دی حق پایا

اوہ کافر شیرین سخن تی صورت پاس نبی جد آوی — تا بیاری سخن سناوی دلو چہ کفر تے ویر چھپاوے

ہک کہن جو بعض منافق جد اوہ لنگھدی حضرت پاسوں — جھک کر سری جھکا کر منہ سر کجدی نظر ہر اسوں

ہک کہن جو بعضے کافر جان گھر وڑدی پردہ کردے — جھک کر کپڑا لیکر آکھن ہن رب کوں خبر دے

یَعْلَمُ مَا یُسِرُّوْنَ وَمَا یُعْلِنُوْنَ اِنَّهٗ عَلِیْمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ۝

میداند آنچہ پنہان میدارند و آنچہ آشکارا میکنند ہر آئینہ او دانا است بہ سر ہائیکہ مالک سینہ ہاست
جاندا ہی جو کجھ چھپاندی ہین تے جو کجھ ظاہر کردی ہین تحقیق اوہ جانن والا ہے بات سینیاں والیاں نوں

اوہ جانی جو وچہ دلاں چھپاون ایہے جو ظاہر کردی — ٹھیک اوہ جانن والا جو گل سینیاں اندر وچہ دھردی

ازہری کہی جو معنے آیت اول آخر تائین — جو ویرے بیداد دل وچہ رکھن رب تہیں لکن نا ہین

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِی الْاَرْضِ اِلَّا عَلَی اللّٰهِ رِزْقُهَا وَیَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا

و نیست ہر جنبندہ در زمین مگر بر خدا است روزی او و میداند جای ماندن او و جای نگہداشتن او ہمہ اینہا
کوئی ٹرنے والا وچہ زمین دے مگر اللہ دے ہے رزق اوسدا تے جاندا ہی جاگہ قرار اوسدے تے جاگہ سونپے جانے اوسدے نوں

ٹی جو شی وچہ زمین دے رزق خدا پہچاوے — تے جانن جس جا ٹھہری تے جس جا ہک سونپی جاوی

مستقر جس جا ہک ٹھہری جیز زمین ہور رہاتین — تی مستودع جس جا ہک رکھی جاوی بعد مماتین

یا مستقر ہی شکم مائید ا مستودع جہتہ مردا — یا مستودع پشت باپ یا جنت نار مکان قبر دا

كُلٌّ فِیْ كِتٰبٍ مُّبِیْنٍ ۝ ہر یک در کتاب روشن ست یعنی در لوح محفوظ ہر یک وچہ کتاب بیان کرنے والی دے ہی ہے

ایہ ہر یک لوح محفوظ اندر ہی لکھیا روز ازل دی — ہر دا رزق تے مسکن جنت نار ہی وقت اجل دی

شئی کہیا ہر دانہ آن تے میوہ فوق شجر دے — ایہ رزق فلانی پتر فلانے لکھیا اوپر ہر دے

ہی نبی کہیا رب آدم بیٹے کر کی قسم بتایا — جو رزق تساں ابہماں اندر پر سوں بار نہ آیا

موضع وچہ جو ٹہیرن جا ہک جنت دوزخ آیا — تے سونپن جا ہی قبر اتی رزق جو دنیا اندر پایا

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ وَّكَانَ عَرْشُهٗ عَلَى الْمَآءِ

واوست آنکہ آفرید آسمانہا وزمین را در شش روز و بود عرش او بر آب۔ تے اوہ ہی
جس نے پیدا کیتا آسماناں نوں تے زمین نوں وچ چھیاں دناں دی تے ہیسی عرش اوس دا اوپر پانی دے

تے اوہ ہی جس آسمان زمین چھ روزاں چھیاں اوپائی
اوہ پانی واؤدی ہیٹھ اوپر سی وچہ عالم لیایا
ہیبت نظر ڈٹھا فر اوس ول پانی ہو گیا تہر کے

تے آہا عرش پانی تے اُسدا جس دن اوہ بنائے
کعبے کہے یاقوت سبز ہک اوّل رب او پایا
فر واؤ اوپائی پانی چھوڑیا ہیٹھ اوسدے تے دہر کے

لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ؕ آخر کار آفرید شما آنکہ آزماید شمارا کہ کدام کس از شما نیکوتر ست از جہت عمل تا جو آزماوے

ایہ سبھ کجھ کیتا اس کارن تا رب تساں آزماوے
جو فرمان داری بہت کرے اتے بہت پرہیز کراموں

جو کیہڑا شخص تساں تھیں اچھن بہتر عمل کماوے
نہ حاجت رب آزماوندی کجھ ظاہر کرہی انجاموں

وَلَئِنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَّبْعُوْثُوْنَ مِنْۢ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُوْلَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ

واگر گوئی ہر آئینہ شما برانگیختہ شوید بعد مرگ گویند کافران نیست این سخن مگر جادوئی ظاہر۔ تے جیکر کہیں
توں جو تحقیق تسیں اٹھائے جاؤگے پچھے مرنے تھیں البتہ کہن گے اوہ جو کافر ہوئے نہیں ایہ مگر جادو ظاہر

تے جے توں کہیں جو موتوں پچھے جاسو تسیں اٹھائی
تا کافر کہن سحر بنا کجھ ہور جو نبے سُنائی

وَلَئِنْ اَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِلٰٓى اُمَّةٍ مَّعْدُوْدَةٍ لَّيَقُوْلُنَّ مَا يَحْبِسُهٗ ؕ

واگر باز داریم از ایشان عقوبت را تا مدتی شمردہ شدہ گویند چہ چیز باز میدارد آنرا۔ تے جیکر ڈھل دیئے اسیں اوہناں
تھیں عذاب نوں تا مدت گنی ہوئی تا ایں البتہ کہن گے جو کس چیز نے بند کیتا ہے اوس نوں

تے جے اساں کجھ مدت لگ ایہناں کنوں عذاب ہٹایا
است نام جماعت یعنی امت ہک او تھیوے

تا کہن جو کس شے بند کیتا کیوں اساں عذاب نہ آیا
تے استہور آوی ایہناں جا ہک اتنی مدت تھیوے

اَلَا يَوْمَ يَاْتِيْهِمْ لَيْسَ مَصْرُوْفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ

آگاہ باش روزیکہ بیاید بایشان نباشد باز داشتہ شدہ از ایشان و فرا گیرد ایشان را آنچہ استہزا میکردند بآن۔
خبردار ہو جس دن آوےگا اوہناں نوں نا پھیریا جاوےگا اوہناں تھیں تے گھیر لیگی اوہناں نوں اوہ چیز جو آہے نال اوس دے ٹھٹھے کردے

جسند انهان عذاب آويگا هرگز هٽسي ناهين — تي گهير ليسي اُنهان اوه جو ٺٺا کردي لوک گناهين

وَلَئِنْ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنٰهَا مِنْهُ ج اِنَّهٗ لَيَئُوْسٌ كَفُوْرٌ ۝

واگر بچشانيم آدمي را نعمتي از نزديک خود باز بگيريم آنرا از وي هر آئينه وي نااميد ناسپاس ست
تي جيکر چکهائي اسين آدمي نون اپني کون رحمت پهر کهنيچ ليئي اوس نعمت نون اوهتهين البته اوه نااميد بي شکرا

تي جي اسين آدميانون نعمت ڏئي اپني پاسون — پهر اوه موڙ هٽائي ٿيوي نراسا باجهه سپاسون

وَلَئِنْ اَذَقْنٰهُ نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُوْلَنَّ ذَهَبَ السَّيِّاٰتُ عَنِّيْ ط

واگر بچشانيم آدمي را رفاهيتي بعد سختي که رسيده باشد بوي گويد برفتند سختي ها از من - تي جيکر
چکهائي اسين اوسنون نعمت پچهو سختي دي جو پهچي هے اوسنون البته کهيگا گيان سختيان هين تهين

تي جي اسين سختي ديکر پچهي نعمت اوس چکهائي — تا کهي جو دور گيان برايان هن اسان هور کي پائي

اِنَّهٗ لَفَرِحٌ فَخُوْرٌ ۝ اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ط

هر آئينه وي شادمان خودستاينده ست مگر آنانکه شکيبائي نمودند وکارها شايسته کردند - البته
اوه خوشي کرنيوالا وڏيائي کرنے والا هے مگر اوه لوک جنهان صبر کيتا تي عمل نيک کيتے

ٺهيک اوه خوشي تراٽ کري هور شيخي تي وڏيائي — مگر جو مومن صبر کماون کرن هي نيک کمائي

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّاَجْرٌ كَبِيْرٌ ۝ آنجماعه ايشانرا ست آمرزش ومزد بزرگ - ايه لوک واسطے اونهاندے بخشش تے اجر وڏا هے

ايه لوک انهاندي کانن بخشش وڏا اجر بهشتان — وچه سختي صبر تے نعمت شکر ايه خصلت نيک رستان
معنے فرح جو خوشي وِلا نوچه خواهش مليان آوي — تے معني فخر وڏيائي چاوڙ اپني صفت سناوے
ايه کافران تے بدکاران خصلت مومن لائق ناهين — مومن سختي صبر کماون نعمت شکر ادائين

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا يُوْحٰٓى اِلَيْكَ وَضَآئِقٌۢ بِهٖ صَدْرُكَ

پس شايد تو ترک کني بعض آنچه وحي فرستاده مي شود بسوئي تو وتنگ ميشود بآن
سينه تو يعني متروک مکن وتنگدل مشو ۱۲ فتح پس شايد که تون چهوڙنيوالا هين بعضي اوه چيز
جو وحي کيتي جاندي هے طرف تيري تے تنگ هونے والا هے نال اوسدے سينه تيرا

پس شاید توں چھوڑیں بعض اوہ چیز جو وحی کیا دی — تے تنگ ہووے دل تیرا ایتھوں ایہ کم رب بھاوی

اَنْ يَّقُوْلُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَآءَ مَعَهٗ مَلَكٌ ؕ اِنَّمَآ اَنْتَ نَذِيْرٌ ؕ

از جہت آنکہ میگویند چرا نہ فرود آوردہ شد بروی گنجی یا چرا نہ آمد ہمراہ او فرشتہ جز این نیست کہ تو بیم کنندہ
اس واسطے جو آکھن کافر کیوں نا اوتاریا گیا اُپر اس دے خزانہ یا کیوں نا آیا نال اس دے فرشتہ سوا اس دے نہیں جو توں ڈرانوالا ایں

اس سخنوں جو کیوں نا اس پر نازل ہویا خزانہ — یا کیوں ملک اس نال نہ آیا کافر کرن بہانہ
اس بن ہور نہیں جو توں ہیں خوف سناونوالا — لازم تیں پیغام سناون ناہیں توں رکھوالا

وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيْلٌ ؕ و خدا بر ہر چیز نگہبان است۔ تے اللہ ایہ ہر چیز دے کارساز ہے

تے اللہ ہر شے تے رکھوالا ہر دی کم سوارے — توں ہرگز تنگ نہ ہوویں ایتھوں جیکر کافر بولارے
جاں مکی والیاں کہیا توں اس بن ہور قرآن لیاویں — جس وچ ساڈیاں معبوداں دی خواری گجھ نہ پاویں
تا شاید دل وچ آیا حضرت ظاہر کری نہ خواری — وچ معالم لکھیا تد ایہ آیت رب اوتارے

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ؕ قُلْ فَاْتُوْا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهٖ مُفْتَرَيٰتٍ آیا میگویند بر بستہ است قرآن را بگو
بیارید دہ سورہ را مانند این بر بافتہ۔ کیا کہندے ہن جو آپے بنا لیا اس نے قرآن کہہ پھر تسیں لیاؤ ڈس سورتاں

بلکہ اوہ کہن محمد آپوں ایہ قرآن بناوے — کہہ تسیں دہ سورت بنا خود جوڑ و جو اس دے وانگ ہو جاوے

وَّادْعُوْا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ؕ و بخوانید ہر کرا تو انید بجز خدا
اگر راست گوی ہستید۔ تے بولاؤ جنہوں بولا سکو تسیں سوا اللہ تھیں جیکر ہو تسیں سچے

تے جنہوں سکو باجھ اللہ تھیں اپنی نال بولاؤ — جیکر ہو تسیں سچے تا جھب لیاؤ ڈھل نہ لاؤ
شاہ ولی اللہ کہی جو اول دہ سورۃ فرمایا — جاں عاجز ہوئی تا اک سورۃ دا حکم اللہ تھیں آیا

فَاِلَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَكُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَآ اُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ وَاَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ

پس اگر قبول نکنند آن کافران سخن شما را پس بدانید کہ قرآن نازل کردہ شدہ است بعلم خدا و بدانید کہ ہیچ
معبود نیست مگر وی۔ پھر جیکر قبول نہ کرن اوہ واسطے تساڈے پس جانو تسیں جو اوہ اوتاریا گیا ہے نال علم اللہ

پھر جی ایہ نہ منن جانو رب قرآن اوتاریا — اپنی حکموں علموں اوس بن ہور آئے نہ سیاریا

انتہا سورۃ اے لے بنا ان آن بوہاں

جملہ دہ سورۃ ہود سے گنتی بارہ ۱۲ امر

الٰہ دی تے علم دی نہیں کوئی معبود مگر اوہ

فَاعْلَمُوا ایہہ حکم کفار اک آکھن اہل ایمانان
اَنَّمَا اُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰہِ وچہ اسدی علم تے حکم گھلے رب دانا

فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۔ پس آیا شما مسلمان ہستید یعنی بر اسلام ثابت باشید پھر بھلا تسیں مطیع ہو وو نا ہے

پھر تسیں بھلا مطیع بنو رب فرمانداری کر ہو
قرآن کلام خدا ہو رصدق محمد دلو چہ دہر ہو

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا نُوَفِّ اِلَيْهِمْ اَعْمَالَهُمْ فِيْهَا ۔ ہر کہ خواستہ باشد زندگانی

دنیا و تجمل آن تمام رسانیم بسوی این جماعت جزاء اعمال ایشان در ینجا ۔ جو کوئی ہے ارادہ کردا زندگانی دنیا

دی تے زینت اوسدی پورا دیوان گے اسیں اونہاں نوں بدلہ عملاں اونہاں دیاں دا وچہ دنیا دے

جو کوئی کری ارادہ عملوں دنیا عیش بہاران
اسیں پورا بدلا عملاں اتھی دیہی اونہاں خواران

وَهُمْ فِيْهَا لَا يُبْخَسُوْنَ ۔ و ایشان در ینجا نقصان دادہ نشوند ۔ تی اوہ وچہ دنیا دے نہیں نقصان دتی جاندے

تی اوہ دنیا وچہ نا گھٹ دتی جاون اجرا عمالان
جوین صلہ رحم یا خیر خیرایت کرن یا ذکر وظیفی

جو نیکی کرن کفار منافق رہن اتھی خوشحالان
وچہ دنیا رزق کشادہ صحت بدناں سبھ لطیفی

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ ۖ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوْا فِيْهَا ۔ این جماعت نیست

ایشان را در آخرت مگر آتش و باطل شد در آخرت آنچہ کردہ بودند ۔ ایہ لوک اوہ ہین جو نہیں واسطے

انہاں دے وچہ آخرت دی سوا اگ دے تے نابود ہو گیا جو کجھ کیتا اونہاں وچہ اوسدے

ایہ لوک اہین جو نہیں تہناں بن دوزخ روز قیامت
تے کھویا گیا اونہاں تہیں جو سبھ کیتا روز ندامت

وَبٰطِلٌ مَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۔ و نابود ست آنچہ بعمل می آوردند ۔ تی جھوٹھ ہویا جو کجھ آہے کماندے

تے جھوٹھا ہویا اوس روز جو کیتی دنیا وچہ کمائی
جو بنی کہیا مینں شرک اصغر تہیں بہت تساں تے ڈر دا

ہک کہن ایہ حق کفار تی مومن بدلہ دو ہیں جہانی
جو دنیا آخر نفع ارادہ غالب آخر و الا

بغوی انسوں کری روایت پیغمبر فرماوے
ہی روز قیامت اجر دیوی رب نیکی مومن تائیں

مجاہد کہی ریا والیاں دی حق ایہ آیت آئے
کیا شرک اصغر فرمایا عمل جو جہت ریا کوئی کردا

جو مومن قصد آخر دا غالب دنیا سبھے فانے
اوس نیکی بدلہ دو ہیں جہانی دیوی رب تعالے

رب ظلم نکر دا مومن نیکی دنیا رزق پہچاوے
تی کافر نیکی دنیا بدلہ اگی کجھ ہے نا ہیں

ف ارادہ کرنا نیک عمل ثواب دنیا

ف وچہ دنیا دے یا آخرت دے یعنی کیتو سے وچہ دنیا دے یا نابود ہویا وچہ آخرت دے جو کجھ کیتا سے اونہاں وچہ دنیا دے ۱۲ منہ

ربع

اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ وَيَتْلُوْهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ آیا کسیکہ باشد بر حجتی از

جانب پروردگار خود و متصل دی می آید گواہی از جانب پروردگار او۔ بھلا پھر جو کوئی ہووی اپر دلیل

دے رب اپنے تہین تے پچھے آوندا ہے اوسدی اک گواہ اوسدی طرفون

بھلا جو شخص دلیل اپر ہے اپنے مالک پاسون ۔۔۔ تے اوسدے مگر گواہ آوی ہک طرف اللہ دیون جان صون

ہی اسدی خبر مقدر بغوی وچہ معالم لیاوے ۔۔۔ جو کدان ہووے اوس جاہل وانگ جو وچہ گمراہی جاوے

پاکدان ہووی اس وانگ جو عملون نیا کری اراوہ ۔۔۔ جو شخص دلیل اپر ہی رب تہین یعنے نبیؐ خدا دا

تی شاہد کنون مراد کہن ہک جبرائیل جو آوی ۔۔۔ ہک کہن قرآن جو معجزہی تس شل نہ پائی جاوے

ہک کہن علی بن ابیطالب ہی شاہد اوس تہایا ۔۔۔ ہک کہن انجیل کتاب عیسیٰ جو نبی دا شاہد آیا

وَمِنْ قَبْلِهٖ كِتٰبُ مُوْسٰٓى اِمَامًا وَّرَحْمَةً ؕ و پیش از قرآن گواہ وی بود کتاب موسیٰ پیشوائے

و بخشایشی مثل دیگران باشد۔ تی پہلے اوس تہین کتاب ہی موسیٰ دی جو پیشوا اتی رحمت ہے

تی شاہد ہور کتاب موسیٰ دی اگی اس قرآنون ۔۔۔ جو پیشوا اتی رحمت آہے شاہد نبی بنایا نون

اوہ پیشوا جو تابع اوسدی مومن لکھہ ہزاران ۔۔۔ تے رحمت ربدے طرفون آہی کارن تابعداران

اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ؕ اینجماعہ ایمان می آرند بقرآن۔ ایہ لوک ایمان لیاندی ہین نال اوسدے

ایہ لوک اصحاب نبیدے یا جو مومن اہل کتابی ۔۔۔ نال قرآن تی نبی ایمان لیاون بہت شتابی

وَمَنْ يَّكْفُرْ بِهٖ مِنَ الْاَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهٗ ؕ و ہر کہ کافر شد بآن از گروہ ہا پس آتش وعدہ گاہ

اوست۔ تی جو کوئی کافر ہووے نال اوسدے گروہان تہین پس اگ ہی جاگہہ وعدے دی اوسدی

جو نال قرآن محمد سبہ ٹولیان تہین کافر ہووی ۔۔۔ سو دوزخ جاگہہ وعدا اوسدے پچھہتاوی رووی

با اسناد معالم اندر ابوہریرہؓ ہون لیایا ۔۔۔ جو قسم اللہ دی کر کے حضرت پیغمبر فرمایا

جو اس امت تہین ہنون سنی یہودی یا نصرانی ۔۔۔ اہل النار ہووی اوہ جیکر بنی نہ اہل ایمانی

فَلَا تَكُ فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۗ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ

پس مباش در شبہ از نزول قرآن ہر آئینہ وی درست آمدہ از پروردگار تو ولیکن بیشتر مردمان نمیدانند

پس نا ہوو چہ شک دے اوستھین تحقیق اوہ سچ ہے رب تیرے تھین اسیر بہتے لوک نہین ایمان لیاوندے

پس نا ہوا ستھین شک اندر ایہ سچ تیرے رب پاسون	ایسیر اکثر لوک ایمان نہ لیاون شبہ خناسون

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ؕ اُولٰٓئِكَ يُعْرَضُوْنَ عَلٰى رَبِّهِمْ

وکیست ستمگار تر از کسی کہ بر بست بر خدا دروغ را این جماعۃ آوردہ شوند پیش پروردگار خویش

تی کون ہے بہت ظالم اس شخص تھین جو جوڑے اپر اللہ دے جھوٹھ ایہ لوک ساہمنے کیتے جاونگے اپر رب آپنیدے

تی اوستھین وڈا ظالم کون جو رب تے جھوٹھ بناوے	ایہ ظالم جھوٹھے ہر یک نہ یدساہمنے کیتا جاوے
رب پر جھوٹھ بولن کئی وجہین موضح وچہ بتاوے	ہک ایہ جو دینی علم اندر کر مسلے غلط سناوے
یا مسلے عقل قیاسون دسے حکم حرام حلالون	یا جھوٹھا خواب کہے یا دعوے کشف یا قرب گمانون

وَيَقُوْلُ الْاَشْهَادُ هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلٰى رَبِّهِمْ ۚ اَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۙ

و گویند گواہان یعنی کرام کاتبین ایشانند آنانکہ دروغ بستند بر پروردگار خویش آگاہ باش لعنت خدا است بر ستمگاران

تی کہنگے گواہ ایہ لوک اوہ ہین جو جھوٹھ بولی سن اپر رب آپنیدے خبردار ہو لعنت ہے اللہ دی اپر ظالمان دے

تی کہن گواہ ایہ لوک اوہ ہین جنہاں رب تے جھوٹھ بنائے	خبردار ہو لعنت ربدی ظالمیان اپر جا ہیئے
اشہاد مراد اعمال جو لکھن دینہ تی رات فرشتے	ابن عباسؓ کہے اوہ مرسل نبی جو نیک سرشتے
ہک آکہن شاہد نیک بندے سبہ خبر جنہاں نون آہے	ابن عمرؓ تھین بغوی لیایا کیہا رسولؐ آہے
جو مومن نون رب نیڑے کر کی پردے اندر لیاوے	فر گن گن اوس گناہ جتاوے مومن منداجاوے
جان سبہ اقرار کراوے اوسنون مومن دل وچہ جانے	جو ہن ہین ماریا واہ نہ کائی دوزخ ملی ٹھکانے
تا اللہ کہی ہین دنیا اندر عیب تیرے کر ایہ سب ڈھکے	تے اج تینون سبہ بخشی دیوس عملنامہ ہتھ سجے
تی کافر ہور منافق سر پر کہی لوکاں منا سے	ہٰؤُلَآءِ الَّذِيْنَ كَذَبُوْا لعنت ظالم لوک فسادے

اَلَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ؕ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ۟

آنانکہ باز میدارند مردمان از راہ خدا و میخواہند برای آن کجی را و ایشان بآخرت کافراند

اوہ ظالم جو بند کردے ہین راہ اللہ دے تھین بہالدے ہین اوسنون کجی تے اوہ نال آخرت دے کافر ہین +

حکم

یعتذرون ۱۱

لفظ لکھن لئے گواہ بیج فرشتے نے مومن دے ذنبن
تے تمہاں نا اپر گواہی کابو بتخ
دن قیامت دے اپر کفر
کافران دے دے ۲۴
زاہدے

تی چاہن ڈنگ پوی اس راہ نون ہنکر وزر جنا تہین

تی بہانن موہ نگ پوی اوس راہ نون کافر وزر جنا تہین	اوہ ظالم جو لوکان روکن سدھی راہ خدا تہین

اُولٰٓئِكَ لَمْ يَكُوْنُوْا مُعْجِزِيْنَ فِي الْاَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ ۘ

این جماعہ نباشند عاجز کنندہ در زمین ونباشند ایشان را بجز خدا دوستان - ایہ لوک نہین
آہی عاجز کرنیوالی وچہ زمین دی تے نہین آہا واسطے اونہاندی سوا اللہ تہین کوئی یار مددگار

تی نا کوئی اونہان خدا بن ہیلی جو دکہہ اونہان ٹالے ایہ ابن عباسؓ قتادہ قول مقاتل قول تہا تہین	ایہ لوک آہی وچہ زمین دے رب تہین دہرنوالی معجزین جو ودہ جاون ٹس وچن نہین ناہین

يُضٰعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ۭ مَا كَانُوْا يَسْتَطِيْعُوْنَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوْا يُبْصِرُوْنَ ۝

دو چند کردہ شود ایشان را عذاب نمی توانستند شنودن یعنی بسبب شدت ناخوشی ۱۲ ونمی دیدند
دونا کیتا جاویگا واسطی اونہاندی عذاب نہین آہے سکدی سننا تے نہین آہے ویکھدے

نہ آہی وسن سکدی غیب نو نکہن غیب صوابان یا ایہ معنی حق نہ سُن سکدے نا حق ویکہن واہی	اونہان ظالمان جہوٹیان نون ربّ وسدن دونا کری عذابا پہر جہوٹہہ خدا پر کہتوں لیائی غیب خبر کد آہے

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ۝

این جماعہ آنانند کہ زیان کردند در حق خویش وگم شد از ایشان آنچہ بر می بافتند - ایہ لوک اوہ ہین
جو گہاٹا دتونی جانان آپنیان نون تے گم ہو گیا اونہان تہین اوہ کجہ جو کہ ہے جہوٹھ جوڑدے

تے گم ہو گیا انہا تہین جو انہان جوڑی جہوٹ طوفانا	ایہ اوہی ظالم لوک جو گہاٹا دتا آپنیان جانان

لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ هُمُ الْاَخْسَرُوْنَ ۝ بیشک این جماعہ در آخرت ایشانند زیانکاران
نہین شک ایہ جو اوہ وچہ آخرت دی اوہی بہت گہاٹا پاون والے ہین -

جو حوران محل غلام انہاندی ہو سنان ورثہ آیا	نہ ہر گز شک جو دن آخر انہان وڈا گہاٹا پایا

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَاَخْبَتُوْٓا اِلٰى رَبِّهِمْ ۙ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ

ہر آئینہ آنانکہ ایمان آوردند وعملہا شایستہ کردند وآرام گرفتند متوجہ شدہ بسوی پروردگار خویش ایشان اہل بہشت اند
تحقیق اوہ لوک جو ایمان لیائے تی عمل کیتے نیک تے رجوع کیتا طرف آپ رب دے ایہ لوک صاحب بہشت دے ہین

تحقیق جو لوک ایمان لیائی عمل بهی نیک کمائے | تی عاجزی کیتی رب اپنے دل صاحب جنت آہے

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ایشان درانجا جاوید انند۔ اوہ وچہ جنت دی ہمیشہ رہنے والے ہین

اہنان صفتانوالی مومن جنت وچہ ہمیشہ رہسن | نا کدی ہوت نہ دکہہ نہ ہیری ہر دم عیش کریسن

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۚ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

صفت این دو فریق اینست مانند کور و کر و بینا و شنوا آیا ہر دو برابر اند در صفت آیا پند نمی گیرید مثال دوہان فریقان دی مانند انہی تے بولی دی تی سوجاکہی تے سننے والے دی ہے بھلا برابر ہوندے ہین مثال اوہنہان دی بھلا فیر کیوں نہین نصیحت پکڑ دے

فریقان دوہان مثال جو کافر دوجہی مومن آہے | کافر انہان بولا مومن ویکہی سنیان بہی جاہی
بہلا دوین مثل دلون کیون نہین نصیحت لیندے | کیون ایمان نہ لیاون کافر وچہ کفر دی ویندے

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۖ

و ہر آئینہ فرستادیم نوح را بسوی قوم او گفت ہر آئینہ من برای شما بیم کنندہ آشکارم باین مضمون کہ مپرستید مگر خدا را تی البتہ تحقیق بہیجیا اسان نوح نون طرف قوم اوسدی دے کہیوس تحقیق میں واسطے تساڈے ڈراونوالا ظاہر ہان ایہ جو نا پوجو مگر اللہ نون

اسان بہیجیا نوح امت والی کہیوس میں تساں ڈراونوالا | ایہ جو کرو نہ کسی پرستش باجہون رب تعالی

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ ہر آئینہ من می ترسم بر شما از عذاب روز دردہندہ
تحقیق میں خوف کرداہان اپر تساڈی عذاب دن دکہہ دینی والے دے تہین۔

ہتیک میں ڈران تساں پر دکہہ عذابوں بہتہ دکہیاری | ایہ پہلا سخن رسولاں سب زبان ٹہکی نکہہ پیارے
أَلَّا تَعْبُدُوا ہو رسید کرو عبادت ناہین | إِلَّا اللَّهَ ہک اللہ باجہ نہ پوجا کرو کدا ہین
عبادت ہی تری قسم جو قولی بدنی انہوین مالے | ایہ تری خاص اللہ نون کرہو جو سبہناں داوالی

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا

پس گفتند جماعتیکہ کافر بودند از قوم او نمی بینیم ترا مگر آدمی مانند خویش۔ پس کہیا امیران نے جو کافر ہوی قوم اوسدی تہین نہین ویکہدے اسین تینون مگر آدمی مانند ساڈی

پس کہیا امیران قوم اوسدے ہتین جنہان کفر کمایا | توں اسان نہ دسین مگر بندہ ہک مثل اساڈے آیا

وَمَا نَرٰىكَ اتَّبَعَكَ اِلَّا الَّذِيْنَ هُمْ اَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّاْيِ ۚ وَمَا نَرٰى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كٰذِبِيْنَ ۝

ونمی بینیم پیرو تو کردہ باشند مگر آنانکہ کمینہا ء ما اند ظاہر بینان ۔ تی نہین ڈسی رہیا اسین تہنجون جو پیروی کیتی ہووی تیری مگر اونہان لوکان سندی جو رذالے ساڈے ہین ظاہر مین

تی اسین نہ ڈیکھی تابع تیرے مگر کمینی ساڈے یعنی جی اوہ فکر کرن تا چھوڑن بہما ایسا	ظاہر مین جو باجہ تامل رلگئی نال تسا ڈے اوہ سفلی لوک جولاہی موچی نا کوئی لوک خنگیرا

ونمی بینیم شمارا ہیچ بزرگی بر خود بلکہ می پنداریم شمارا دروغگوی ۔ تی نہین ڈسی رہیا اسین واسطی تساڈی اپر آپدی کجہ بزرگی بلکہ ظن کریہان تسانون جھوٹھی

نو ڈیکھی اسین تسانون کجہ بزرگی اپر ساڈے	بلکہ اسانون جھوٹھیاندا ظن آوندی اپر تسا ڈے

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَاٰتٰىنِيْ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِهٖ ۔ گفت ای قوم من آیا خبر دہید بدانکہ اگر باشم بر حجتی از پروردگار خود و دادہ باشد بمن بخشایشی از نزدیک خود ۔ کہیا ای قوم میری کیا ڈیکھیا تسان جیکر ہوواں میں اپر دلیل دی رب اپنے تہین دتی ہووس مینون رحمت اپنے نزدیکون

کہیا ای قوم تسا و جی میں ہوواں اپر بیانے	رب دی ولون سے اپنے پاسون دتی رحمت والے

فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ ۖ اَنُلْزِمُكُمُوْهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كٰرِهُوْنَ ۝ پس پوشانیدہ شد حقیقت آن بر شما آیا جبر کنیم شمارا بران و شما ناخواہان باشید ۔ پس چھپائی گئی اپر تساڈی کیا لگا دیہی اسین تسانون اوہ رحمت تسین اوس تون

پس لکی ہے تسان اپر رحمت ہور دلیل رب لے	اسین کیہ زور دن تسان لگا ہی کیونکہ جی اوہ ان ہیں تسانون

وَيٰقَوْمِ لَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ۭ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَمَآ اَنَا بِطَارِدِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

وای قوم من طلب نمیکنم از شما برین پیغام رسانیدن مالی را نیست مزد من مگر بر خدا و نیستم رہا کنندہ مسلمانان ۔ تی ای قوم میری نہیں منگدا میں تسانون اپر اس دے کجہ مال نہیں بدلہ میرا مگر اپر اللہ دی تی نہیں میں ترہے والا مومنان دا

ای قوم میں بدلہ اس تبلیغ تسا تہین مال نہ چاہان	نہ بدلہ میرا مگر خدا اپر ایمان نہ ترا ہان

اِنَّهُمْ مُّلٰقُوْا رَبِّهِمْ وَلٰكِنِّيْٓ اَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ۝ ہر آئینہ ایشان ملاقات کنندگانند با پروردگار خود ولیکن می بینم شمارا قومی کہ جہالت میکنند ۔ البتہ اوہ ملنی والی ہین رب اپنے تون اپر میں ڈیکھدا ہان تسانون قوم جو نادانی کریندی

ہٹیک اوہ مومن ہکٹ ن ملسن مالک اپنی تاہین
اوہ مومن کسب حلال کرن انہان تہ کمین ہراے ٹے

اسپر ہین تسان ویکہان قوم جہالت سخت ادہین
اوہ کافر اسبہون جاہل حضرت نوح بنائے

وَيٰقَوْمِ مَنْ يَّنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ طَرَدْتُّهُمْ ؕ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ۝

وای قوم من کہ نصرت دہد مرا از عقوبت خدا اگر براندم ایشانرا آیا پند نمی گیرید - تی ای قوم میری کون مدد کریگا مینون اللہ تہین جیکیرہ تہ آہان ہین اونہانون ہیلا فر نہین نصیحت پکڑدی تسین

ای قوم جی اونہان تان آہان ہینون رب تہین کون چہوڑاوے
جی کہیا تساڈا منان وچ ستہان اہل ایمانان

کیون فر تسین نہو نصیحت جیکوی لکہہ سمجہاوے
اوہ حبیدن رب تون ملسن ہینون تہی سب جہانان

وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِيْ خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ اِنِّيْ مَلَكٌ

ونمی گویم بشما کہ نزدیک من خزانہای خدا است ونہ آنکہ میدانم غیب را ونمیگویم بشما کہ فرشتہ ام - تے نہین کہندا ہین واسطے تساڈے جو پاس میرے خزانے اللہ دے ہین نے ناہین جاندا ہان غیب تے نہین کہندا جو مین فرشتہ ہان

ئی ناہین کہان تسان جو بہ بدی میرے پاس خزانے
ئی ناہین جانا غیب نہ کہان فرشتہ ہان رحمانی

وَلَآ اَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ تَزْدَرِيْٓ اَعْيُنُكُمْ لَنْ يُّؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًا ؕ

ونمی گویم آنانرا کہ بخواری می نگرید بدیشان چشم شما کہ نخواہد داد خدا با ایشان ہیچ نعمتے - تی نہین کہندا ہین واسطے اونہاندے جو حقیر ویکہدیان ہین اکہین تساڈیان جو ہرگز نہ دیوےگا اونہانون اللہ بہلیائی

ئی ناہین کہان اونہانون جیہڑے تسان حقیر دسیاون
جو کدی نہ دیسی اللہ اونہان نعمت خیر نیاون

اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ ۚ اِنِّيْٓ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ خدا دانا تر است بانچہ در ضمیر ایشانست ہر آئینہ من آنگاہ از ستمگاران باشم - اللہ خوب جاندا ہے اوس چیزنون جو وچ دلان اونہاندے ہے البتہ مین اوس وقت ظالمان وچون ہوان

اللہ دانا تر ہی جو کجہ اندر دلان اونہا ہان
ٹہیک ہیوان مین ظالمان تہین جے کہان ایہ سخن کدا ہان

قَالُوْا يٰنُوْحُ قَدْ جٰدَلْتَنَا فَاَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

گفتند ای نوح مکابرہ کردی با ما پس بسیار کردی مکابرہ ما را پس بیار آنچہ وعدہ میکنی اگر ہستی از راستگویان - کہیا انہان ای نوح تحقیق جہگڑا کیتا تون نال ساڈے پس بہت کیتا تون جہگڑا ساڈا پس لے آ اوہ جو وعدہ کردا ہین سانون

سلہ جد کہیا کافران نے نوح نون جو جہڑے لوک ایمان لیائے ہین نال تیرے تابع ہوئے ہین وچ فقیر ہے کہیا نوح علیہ السلام نے جو نہین کہندا ہین کجہ میرے پاس خزانے غیب دی ہین تے نا کہندا ہان جو ہین جاندا ہان غیب تے حال دلان اونہاندیا ندا واقف ہان ہین ظالم سے

ایمان اونہاندا قبول کردا ہان - اسماء نفس الحسنیٰ نہیں

[illegible]

اُنہاں کیہا ای نوحؑ توں جھگڑا کیتا جھگڑا بہت دوہایا — پس لیا جو وعدہ کریں اساں نوں جے توں سچا الایا

نوحؑ نبی دی عمر کہن ہک ساڈھے دہ سو سالاں — تی ساڈھے نو سو سال کیتا اوس جھگڑا نال جہالاں

چالی سال نبوت اگے ہی سٹھ بعد طوفانوں — ایہ ابن عباسؓ بتایا دیکھ معالم وچ بیانوں

ہک کہن عمر اوس پیش نبوت ہکسو سال وہا ہی — ہک آکہن بعد پنجاہاں سالاں اوس نبوت پائی

ہک کہن جو پیش نبوت عمر اوس دو سو سال پنجاہاں — بھی بعد طوفان پنجاہ ہو دو سو گذری سال انہاں

تی ساڈھے نو سو سال امت نوں دعوت اوس نے کیتے — تا ساری عمر اونہاندی ساڈھے چودہ سو لکھ لیتے

قَالَ اِنَّمَا يَأْتِيْكُمْ بِهِ اللّٰهُ اِنْ شَآءَ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ گفت جز ایں نیست کہ بیارد آنرا بشما خدا وشما عاجز کنندہ نیستند۔ کیہا نوحؑ نی سوا اسدے نہیں جو لیاوے گا تساں نوں اللہ اوہ وعدہ جے چاہیگا تی نہیں تسیں عاجز کرنے والے

نوحؑ کیہا جی اللہ چاہی وعدہ تساں لیاوی — تی تسیں نہ جاسو ہر خدا تھیں کچھ ہلاک جان بہادی

نہ معجزہ وس سوالاں جو جد چاہیں کڈھ ویکھاوں — نہ ولیاں وس کسے است جو جد چاہیں باہر لیاوں

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِيْٓ اِنْ اَرَدْتُّ اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ اِنْ كَانَ اللّٰهُ يُرِيْدُ اَنْ يُّغْوِيَكُمْ وسود نمی کند شمارا نصیحت من اگر خواہم کہ نصیحت کنم شمارا اگر خدا خواستہ باشد کہ گمراہ کند شمارا تے نفع نہیں کردی تساں نوں خیر خواہی کرنی میری جیکر چاہاں میں جو خیر خواہی کراں واسطے تساڈے جیکر ہو واللہ چاہندا

تی نفع نہ تساں نصیحت میری جے تساں بھلا میں چاہاں — جیکر اللہ چاہی ایہ جو رہو تسیں گمراہاں

هُوَ رَبُّكُمْ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ او است پروردگار شما وبسوی او باز گردانیدہ شوید۔ اوہ رب تساڈا ہی طرف اوسدے

اوہ ہی مالک رب تساڈا جو چاہے سو کردا — تی طرف اوسی دی پھیر جاسو بدلہ دیسی ہر دا

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهٗ فَعَلَيَّ اِجْرَامِيْ وَاَنَا بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تُجْرِمُوْنَ یا محمد آیا میگویند کہ بربستہ است قرآن را بگو اگر بربستہ ام پس بر من ست گناہ من ومن بے تعلقم از گناہ کردن شما بھلا کہندے ہیں جو آپی بنا لیا ہے اوسنوں کہہ جیکر آپی بنا لیا ہے میں اوسنوں پس اتے میرے ہی گناہ میرا تے میں بیزار ہاں اوستھیں جو تسیں گناہ کردے ہو

بھلا کہن کفار جواب محمد جو قرآن لیایا — توں کہہ جی آپ بنایا میں پس جرم میری سر آیا

تی میں بیزار گناہوں جو تسیں شرک کفر کماندے — شاہ ولی اللہ عبد القادر دو دیں ایہ بتاندے

معجزہ ولی کرامت اختیار نبی ولی دا نہیں ہوندا

جو کم ہو سکے سو وعدہ کریندا

وما من دابۃ ۱۲

ع ۱۱ ۳

جو ایہ آیت فرمائی اللہ قصے نوحؑ وچالے
تی نوحؑ کتاب لیایا تا اوس امت شبہ لیاوے

جو سوال جواب قریشیاں ساری امت نوحؑ دیو آلے
ایہ شبہ قریشیاں وڈہ اونہا تھیں کب جواب کہاوی

وَاُوْحِيَ اِلٰى نُوْحٍ اَنَّهٗ لَنْ يُّؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ

و وحی فرستادہ شد بسوی نوحؑ کہ ایمان نخواہند آورد از قوم تو الا آنکہ مومن شدہ ست
تی وحی کیتا گیا طرف نوحؑ دی ایہ جو ہرگز ایمان نہ لیاویگا قوم تیری تھیں مگر اوہ شخص جو تحقیق ایمان لیا چکا

تی وحی کیتا ربّ نوحؑ طرف جو قوم تیری تھیں کوئی
کدی ایمان نہ لیاوے مگر ایمان جو لیائی ہوئی

فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ۔ پس اندوہ مخور بسبب آنچہ میکردند۔ پس غم نہ کہا نال او سبھیں دی جو آہی کردے

تا نا غم کہا تون او سبھیں دی جو کردی اوہ کمائی
ابن عباسؓ کہیا جو نوحؑ نون ماران سخت کریندے
فردد جہی دن اوہ نکل اونویں بد بطرف بولاوے
آکھیو سن کجھ اس بڈہی کملی دا داوی نکھائین
تا مار ڈنگوری نوحؑ بنیدا اسرا اوس بیٹے پاڑیا
تا نوحؑ دعا منگی یا ربّ انہاں ہیں تھیں نا وخجالیئں
محمد بن اسحاق کہیا اوہ نوحؑ نون گھوٹو دیندے
جان ہوش آوس تا کہی جو میری امت بخش خدایا
جان برے پریری گئی تی دیتان ان ونہا سخت ایذائیں
جی ایہ نہ منن شاید انہاں اولاد ایمان لیاوی
کہن جو ساڈی پیو دادیاں ڈنگ مگر ایہ کملا آیا

سن وچہ معالم قصی جو تکلیف اونہاں پہچائی
جان ڈگ پوی تاں نمد وچہ لپیٹ گھر ہن سٹ ویندی
ہک ہٹھ ہاٹری ڈنگوری اُتی نال بیٹی نون لیاوے
بیٹے کہیا ڈنگوری دیہین آسنون مار و نجائین
تد ایہ ربّ سینہا بھیجیا جان انہاں سخت ستارٹیا
جی اینہاں چھوڑین وچہ گمراہی پاون بندیاں تائین
جان غشی پوی پیغمبر نون اوہ کافر تدان چھوڑیندے
ایہ میرا قدر نجانن یا ربّ اینہاں علم نہ آیا
تی پشت بہ پشت اوڈیکیا اونہاں ہتیاں تی شتاں تائین
پر ہر ہر پشت اونہاندی اگلیاں کولون بدتر اوسے
تدان دعا منگی فر نوحؑ جو کر انہاں غرق خدایا

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِيْ فِي الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۔ ۲

و بساز کشتی را بحضور ما و بفرمان ما و سخن مگو با من در باب آنانکہ ستم کردند۔ تی بنا کشتی سامنی
اکھیاں ساڈیاں دے تے نال وحی ساڈی دی تے نا گفتگو کر نال میرے وچہ حق اونہاندے جو ظالم این

تی کشتی آپ بنا توں سامنے ساڈی نال وحی دے | تی نا کر گل اونہاں دی جیہڑی ظالم بری عقیدے

اِنَّهُمْ مُّغْرَقُوْنَ ۔ ہر آئینہ ایشاں غرق گردندگانند تحقیق اوہ غرق کیتے جاون گے ۔

ہتھیک اوہ لوک ڈبائی جاسن نال طوفان قہر دی | توں اونہاں خلاصی سوال نہ کریں بدعملن کفر دے
توں انہاں کارن سنگ تہلت غرق حکم میں کیتا | یا ظالماں تہیں کنعان مرادتی عورت نوح دی ہیتا
جبرائیل سینہا لیا یا رب تیرا نسر با وے | جو کشتی کریں طیار کیہا اوس بندہ کویں بنا وے
ہیں تر کہاں کم نجانا جبرائیل الا یا | جو گھڑ توں کشتی ہیں تندہ ویکھاں رب تیری فرمایا
در تیشہ پھڑ گھڑن لگا اوہ تیشہ اُکے ناہیں | جتھے نوح چاہی تتہ لگی خطا نہ کرے کدا ہیں
دو سالاں وچہ پوری کیتے ابن عباسؓ تکو ہی | تری سو گز لمی ترتیہ اُچی عرض پنجاہ گز آوے
ہرگز موڑھی تا ہیں گنیاں تری کہن آسو چہ کیتی | نیچی کہن وچہ وحشی درندی سپ اٹھو ہیں لیتے
ڈنگر ہور حیوان چرہتے وچلی کہن وچہ سارے | لی آپ چڑہی سن اہل ایماناں اوتلی کہن وچہ پیارے
آبنوس دی لکڑ نہیں اوہ کشتی نوح بنائے | تے اندر باہر کشتی دی رب حکموں رال ملائے

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِّنْ قَوْمِهٖ سَخِرُوْا مِنْهُ

ومی ساخت نوح کشتی را وہر گاہ کہ گذشتی جماعتی از قوم او تمسخر میکردند بادی تی بناونے لگا اوہ کشتی نوں تے جسوقت لنگہدا اوپر اوسدے کوئی گروہ قوم اوسدے تھیں ٹھٹھا کر دی اوسنوں

تی کشتی نوح بناوی جد کوئی ٹولہ پاسوں جاوی | قوم اوسدے تہیں ہر یک اوسنوں ٹھٹھا کری سنداوے
کہن ویکھو تر کہاں بنیاں جو پیغمبر کہلاوے | ایہ کیا بنا دیں نوح کہی گھر جو پانی تے جاوے

قَالَ اِنْ تَسْخَرُوْا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُوْنَ ۔ گفت اگر تمسخر می کنید باما پس ہر آئینہ ما تمسخر خواہیم کرد با شما چنانکہ شما تمسخر می کنید کیہا جے تسیں ٹھٹھا کر دیہو لوں تا البتہ اسیں بہی ٹھٹھا کرانگی تساں نوں جیہیں تسیں ٹھٹھا کر دیہو

نوح کیہا ہن ناحق ساانوں ٹھٹھا تسیں جے کر دی | جویں تسیں کرو تویں اسیں کرانگی وقت طوفان قہر دی

فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ مَنْ يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيْمٌ

پس خواہید دانست آنرا کہ بیایدش عذابی کہ رسوا کندش و فرود آید بروی عقوبتی دائم ۔ پس شتاب ہے

جانونگی تسین جو کون ہے جو آویگا اوسنون عذاب جو خوار کریگا اوسنوں تی اُترِیگا اوپر اوسدے عذاب ہمیش دا

پس جانونگی جہب کسنون آوی سخت عذاب خواری	تی اُترلوی عذاب جو اوسپر رہی ہمیشہ جاری
جد غرق ہوسن طوفان اندر جہب آتش اندر جان	جسو چہ نت عذاب خواری گدی نجات نیاین

حَتّٰٓی اِذَا جَآءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّوْرُ قُلْنَا احْمِلْ فِیْہَا مِنْ کُلٍّ زَوْجَیْنِ اثْنَیْنِ وَاَھْلَکَ

درہمین معاملہ بود تا وقتیکہ آمد فرمان ما و بجوشید تنور گفتیم بردار در کشتی از ہر جنسی دو تن نر و مادہ او بردار کسان خود را

تا اوس وقت تک جد آیا حکم اساڈا تی جوش ماریا پانی تی تنور ہتین کیہا اسان چڑہالی وچہ اوسدے ہر جنس تہین جوڑا دو دو تی ٹبر اپنا

تا جد آیا حکم اساڈا جوش تنور اوبہاریا	اسان کیہا چڑہا ہر جنسون جو ڑاہی خود ٹبر پیاریا
اوہ تہین تنور آہا جتہ حوا نان پکاندے	نوح تا ئین اوہ رہیا سلامت خبر جسن تہین لیاندی
اوہ کوفی شہر کنارے آہا شعبے قسم اوٹہائے	تی آہی مسجد کوفی دیوچہ کشتی نوح بنالی
نوح نون رب ایہ نیا دتا جد جوش تنور او بہاری	تا ہر جنسون ہک جوڑا چاڑہ بھی ٹبر مومن ساری
نوح کیہا ہر جنسون جوڑا کیونکر ملے خدایا	رب حکم کیتا ہر وحش درند جنادر آپے آیا
جان جنسان حاضر سبہ ہویان نوح ہر وچہ ہتہ وگاوتے	ہتہ سجی نر ہر جنسون ہتہ کھبی مادی آوے
ابن عباس کہیا جو اول کیڑی جوڑا چڑہسیا	تی سبہ تہین پچہی گدہا چڑہایا او وقت چڑہندی اڑیا
ہک کہن جو سب ہتوہان آئی اگہن اسان چڑہاو	نوح کیہا نا چاڑہان جو تسین لوکان دکھ پہچاو
تا ادہان کیہا چڑہالی سانون فسہ سین دلوایے	جو کہی سلام علی نوح نا اوسنون کہہ پہچاسے
جو شی بچہ جنی یا آنڈی دیوے اوہ چڑہا یے	جو کہی مچہر زمین تہین پیدا اوہ نہ چاڑہیے کدائے

اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَیْہِ الْقَوْلُ وَمَنْ اٰمَنَ ؕ وَمَآ اٰمَنَ مَعَہٗٓ اِلَّا قَلِیْلٌ ؕ

مگر آنکہ سبقت کردہ است بروی قضا و بردار مسلمانانرا او ایمان نیاوردند باوی مگر اندکے ۔

مگر اوہ کوئی جو اسے گذر چکا اپر اوسدے سخن اتی چڑہالی اوس کسے نون جو ایمان لیایا تے نا ایمان لیایا نال اوسدے مگر تھوڑے

مگر جو اگی گذریا اوسپر حکم ہلاک قضاؤن	کنعان پتر خود و اعلہ عورت ایہنان چہوڑ اتہا اون

تی مومن سبھ چڑھا کشتی پر جو ایمان لیائی	اوہ تھوڑی شخص ایمان لیائی کشتی نوح چڑھائی
ہک آپ چڑھیا تری بیٹے سام تی حام تی یافث چار	بھی نعمان ترائی یا جہ خلافون اینی رب ناری
ہک اٹھ کہن جو اٹھوین عورت واعلے باجھون کائی	ایہ چار ہو مرد تی چار زنان تہنان بعضیان قول الہائے
ہک کہن اوہ چارے مرد تی جھی ہور مومن مرد چڑھائی	دس ایہ مرد تی زنان تہنان وٹس ابن اسحاق بتائے
مقاتل کہے بہتر مرد زنان بن ٹبر نوحون	جرہم سنی آہی سبہ اسنی ابن عباس فتوحون
مقاتل کہے جولاش آدم دی کشتے نوح چڑھائے	اوہ مرد زنان وچکار دہری سبہ وچہ معالم بہائی

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرٰهَا وَمُرْسٰهَا ۚ إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ

و گفت نوح سوار شوید در کشتی بنام خدا است رواں شدن آن و ایستادہ کردن وے ہر آئینہ پروردگار من آمرزندہ مہربان ست
تی کہیا نوح نے سوار ہو جاؤ وچہ کشتی دے نال نام اللہ دے ہی چلنا اوسدا تی ٹھہرنا اوسدا تحقیق رب میرا بخشنہار مہربان ہے

تی کہیا چڑھو وچہ کشتی اسدا ٹرن تی ٹھہرن سارا	ہنی نام خدا سنگ ٹھیک رحیم میرا رب بخشنہارا
بسم اللہ مجرٰہا کہندا جد کشتی ٹورن چاہے	تی بسم اللہ مرسٰہا آکھی جد اوس کھلارن چاہے

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ و آن کشتی می برد ایشانرا در موجی مانند کوہہا۔ تی اوہ کشتی چلی جاندی ہیسی نال اونہاں دے وچہ ٹھاٹھ دے مانند پہاڑاں دے۔

تی کشتی لیکر اونہاں ہوندی ٹھاٹھاں وچہ جاری	اوہ ٹھاٹھاں وانگ پہاڑاں دی سن پانی وہندا موکلی

وَنَادٰى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يّٰبُنَيَّ ارْكَبْ مَّعَنَا وَلَا تَكُنْ مَّعَ الْكٰفِرِينَ

و آواز داد نوح پسر خود را و او بود در کرانہ ای پسر سوار شو با ما و مباش با کافران۔ تی پکاریا نوح نے بیٹے اپنے نوں تے ہیسے اوہ وچہ کنارے دے اے بچڑا سوار ہو نال ساڈی تی نا ہو نال کافراں دی

تی نوح پکاریا بیٹی نون اوہ آہا وچہ کناری	جو کافراں ساتہ نہ رل بچڑا چڑھ ساڈی نال پیاری

قَالَ سَاٰوِيْٓ إِلٰى جَبَلٍ يَّعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ ۚ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ

گفت پناہ خواہم گرفت بسوی کوہی کہ نگاہ دارد مرا از آب گفت نوح ہیچ نگاہدارندہ نیست امروز از عذاب خدا
کہیا اوس شتابی پناہ پکڑانگا میں طرف پہاڑ دی جو بچائیگا مینوں پانی تہیں کہیا نوح نے نہیں کوئی بچاونوالا اج حکم اللہ دے تہیں

٥١ جرہم نام ہے ہک شخص دا جو دادا ہے قبیلے جرہم دا جو شاید مکے اتہاندی وچہ ملک یمن دے آہے تے اوہ ساہورے ہین اسمٰعیل علیہ الصلوٰۃ والسلام دے واللہ اعلم ۱۲ منہ عفی عنہ

٥٢ کہیا ضحاک نے جو نوح علیہ السلام جس وقت چاہندے جو کشتی چلے تاں کہندے بسم اللہ مجرٰہا یعنی نال نام اللہ دے جاری ہووے تے جس وقت چاہندا جو کشتی کھلی ہو جاوے کہندے بسم اللہ مرسٰہا یعنی نال نام اللہ دے ٹھہرے ۱۲ معالم

اوس کیہا پناہ پہاڑلوان مین پانی کنون بچاوی ۔ نوح کیہا اج حکم خدا تہین کون جو کہہ بچاوی

اِلَّا مَنۡ رَّحِمَ ۚ لیکن معصوم کسی باشد کہ خدا رحمت کردہ است برو۔ مگر جنہنون رحمت کری الله

مگران جنہنون رحم کری ربنجی عذابون سوئی ۔ ادہ جنہنون آپ کہی سو رہسی ہو نہ رہسی کوئی

وَحَالَ بَيۡنَهُمَا الۡمَوۡجُ فَكَانَ مِنَ الۡمُغۡرَقِيۡنَ ۝ ودر آمد موج میان ایشان پس شد از غرق کردگان

تی پردہ ہو گئی درمیان دوہان ندی ہٹا تہہ پس ہو گیا غرق کیتے گیان تہین

تی ائی سنہ دوہان ندی ہٹا تہہ تا ہو گیا غرق ہو یانی تہین ۔ جو اوجی کہہ پہاڑ اوجی ددٻ گئی طغیان تہین

پہاڑان دو سر اوپر چڑہیا چالی گز اوہ پانی نے ۔ ہک عورت پتر پیار الیکہ طرف پہاڑ سدہانی

تا پربت دی ترہائی پہچے فرانہ پانی نے آیا ۔ فرانان چڑہی کوہ دو ترہاین پانی پہی اوتہ دہایا

تا پربت دی سراوپہ پہچے اوتہی پانی آیوس ۔ جان گل گل پانی پہچیا لڑکا تہان اپرچایوس

فرمانی وچہ لکہی مانو پتر الله رحم نکیتا ۔ جی اوس دن رحم کسی پر کردا اوسیر کرزا میتا

وَقِيۡلَ يٰۤاَرۡضُ ابۡلَعِىۡ مَآءَكِ وَيٰسَمَآءُ اَقۡلِعِىۡ وَغِيۡضَ الۡمَآءُ وَقُضِىَ الۡاَمۡرُ

وگفتہ شد ای زمین فرو بر آب خود را وای آسمان باز مان وکم کردہ شد آب وسر انجام نمودہ شد کار

تی کیہا گیا ای زمین نگل لے پانی اپنا تی ای آسمان بس کر تے سوکایا گیا پانی تے موکایا گیا کم +

تی کیہا زمین نون پی لی پانی بس کرمینہ اسمان ۔ تی سکا پانی ہر کاکم ہلاکی بے فرمان

وَاسۡتَوَتۡ عَلَى الۡجُوۡدِىِّ وَقِيۡلَ بُعۡدًا لِّلۡقَوۡمِ الظّٰلِمِيۡنَ ۝ وقرار گرفت کشتی بر کوہ جودی وگفتہ شد

ہلاک باد قوم ستمگاران را۔ تی ٹہیر گئی کشتی پر جودی پہاڑ دی تی کیہا گیا دوری ہی واسطی قوم ظالمان دے

تی کشتی لگی جودی پر جو موصل پاس پہاڑی ۔ تی کیہا ہلاکی لعنت دوری ظالم قوم ہتیاری

چالیہ دینہ راتین اسمانون الله مینہ برسایا ۔ تی زمین بہی جوش او بہاری پانی کھو ضیع اندلیا یا

فر جتی ہینی ارکہہ پہاڑنہ ننگا ہو یا کوئے ۔ استہین بعد پہاڑ و سیاہی کشتی ٹہیر کہلوی

سعالم وچہ جو نوح جناور گہلی خبر لیاون ۔ کانو گہلیا مردار ڈٹہس نامڑ یا لگا کہاون

فر نوح کبوتر گہلیا کنو ڈانہیں تر چنج اڑ ایا ۔ تی پو نجی چکڑ نال لوڑی خشکی خبر لیا یا

الربع

وقف

تا جاتا نوحؑ جو پانی ہے کا کشتی کھڑی اوتھائیں — کا نوں نوں ڈرن دعا کیتے اتی امن کبوتر تائیں

دسویں ماہ رجب دی کشتی چڑھیا نوحؑ پیارا — تی ماہ محرم روز عاشوری ساتہ اوتاریا سارا

جان کشتی چڑھی تا اول کشتی کعبے دیول داہائی — کعبے گرد طواف کیتی ست اگی فیر سدھائی

تی کعبہ دتا ن اوٹھایا اللہ غرقوں اوہ بچایا — جان روز عاشوری نوحؑ لہتا رب شکر بجا لیایا

اوس دن روزہ نوحؑ رکھیا ہی حکم لوکان نوں کیتا — اس نعمت دی شکر ادائی اللہ کارن میتا

عوج عنق دی ہیٹھ باجہ نہ بچیا کافر کوئے — اوس گل گل تائیں پانی آیا غرقوں بچیا سوئے

اوہ کارن کشتی خاطر نوحؑ دی لکڑ شاموں لیایا — جو آبنوس دے لکڑ بہاری غرقوں رب بچایا

وَنَادٰى نُوْحٌ رَّبَّهٗ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِيْ مِنْ اَهْلِيْ وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ

وآواز داد نوحؑ پروردگار خود را پس گفت ای پروردگار من ہر آئینہ پسر من از اہل من است وہر آئینہ وعدہ تو راست

تی پکاریا نوحؑ نے رب اپنے نوں پس کہیا اے رب میرے تحقیق بیٹا میرا ٹبر میرے تھیں ہے تے تحقیق وعدہ تیرا سچ ہے

تی نوحؑ پکاریا رب اپنے نوں آکھیا یا رب میرے — ہے بیٹا میرا اہل میری تھیں وعدے سچے تیرے

توں وعدہ کیتا غرقوں بچسیں توں ہور ٹبر تیرا — پک عورت تیری باجھوں پس ہن کتھا ایہ بیٹا میرا

وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِيْنَ ۝ و تو بہترین حکم کنندگانی — تے توں ہیں حاکم تر حاکماں دا

توں سبھناں حاکماں تھیں وڈا حاکم حکم کریں جو چاہیں — جس چاہیں مارے جس چاہیں رکھیں سبھ ایں عاجز آہیں

قَالَ يٰنُوْحُ اِنَّهٗ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ ۚ اِنَّهٗ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۟ۖ

گفت اے نوحؑ ہر آئینہ وی نیست از کسان تو ہر آئینہ وی خداوند کار ناشائستہ است

کہیا اے نوحؑ تحقیق اوہ نہیں ٹبر تیرے تھیں تحقیق اوہ عمل کردا ہے نا درست

کہیا خدا اے نوحؑ نہیں اوہ ہرگز اہل تیرے تھیں — ٹھیک اوہ کفر تی شرک کماوے ٹلی نہ عمل برے تھیں

یا ایہ مراد جو سوال تیرا ایہ چنگا عمل نہ آیا — اوہ کافر مشرک توں جانیں جو غرقوں ہی بچایا

فَلَا تَسْـَٔلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ ؕ اِنِّيْۤ اَعِظُكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝ پس سوال

مکن تو مرا از چیزی کہ نیست ترا دانش بآن ہر آئینہ من پند میدہم ترا بسبب احتراز از انکہ باشی از جاہلان

ف یعنی ... وما من دابۃ ... موضح القرآن ... اللهم ... واصحابه ...

پس نا سوال کر منون اوس چیز دا جو نهین واسطی تیری نال اوسدے علم تحقیق مین نصیحت کرنا هان تینون ایتهین جو هو وین توں جاهلان تهین

پس مینوں سوال نکرا وتهین جو توں اوس واقف ناهین
نهین کران نصیحت تینون نا هو جاهلان کنون کدا هین

هک کهن اوه بیٹا نوحؑ دا ناها ولد الزنا تبا اون
نوحؑ نون خبر نه آهی خائنا هما سندلیاون

هک کهن آها پچهلگ ہے ایهو طلب من اهلی دا
پر اکثر کهن مفسر سکا بیٹا نوحؑ نبی دا

ابن عباسؓ کہے جو عورت کسی نبی دی هو وے
زنا نه کیتا هر گز نا رسوائی نبی تھیوے

لیکس من اهلک کنون مراد نه دین کهلی یه تیرا
فخانتا کنون مراد خیانت دین تی عمل مندیرا

تی جاهلان کنون نهو جو آپی منگین موت کفاران
پهر کافر ناهک وین چاهین کنون تهنان بدکاران

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ ۖ گفت ای پروردگار من هر آئینه من پناه می برم بتو از آنکه بپرسم از تو آنچه نیست مرا دانش آن۔ کیها ای رب میرے البتہ مین پناہ پکڑدا هان نال تیرے ایه جو سوال کران تینون اوه چیز جو نهین واسطے میرے ناوسدے علم

نوحؑ کیها اس سوالون یا رب تده پناه مین چاهان
جس شے علم نهو وی مینون یارب بخش گناهان

وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُن مِّنَ الْخَاسِرِينَ ۝ و اگر نیامرزی مرا و رحمت نکنی بر من باشم از زیانکاران تی جیکر نا بخشین توں مینون تے نا رحمت کرین توں مینوں تا هو جاوان مین زیان کاران تهین ۝

تی جے توں رحمت کرین مینون بخشین نهین خطائین
تا هو وان گهاٹا کهاونوالیاں وچوں یارب سائین

قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ ۚ

گفته شد ای نوحؑ فرود آئی همراه سلامتی از جانب ما و همراه برکتها فرود آمده بر تو و بر امتها که پیدا شوند از همراهان تو کهیا گیا اے نوحؑ تلی اتر نال سلامتی دی ساڈی طرفوں تے نال برکتاں دی اپر تیرے تی اپر امتاں دے او نهان لوکان تهین جو نال تیرے هین

رب کهیا ای نوحؑ توں اتر نال سلامتی کا تان
کشتیوں اتر نال سلامت امن اساڈے دا اون

تین اپر بهی تمان اپر جو تین نال جماعتان
تی برکت بهت بهلیائی نعمت ملسی تسان عطاوین

جو تسان اولاد قیامت تائین رهسی هو ونگوی
تی کشتی والیان وچ تماندی اولاد بهی داخل هوئی

وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ

و امتهای دیگر اند که بهره مند کنیم ایشانرا در دنیا باز برسد بایشان از جانب ما عذابی دردهنده - تی هو امتان جو فائده دیوانگے اونهانون پیر لگے کا اونهانون ساڈے طرفون عذاب دردوالا

تے هور گروه اسین دیسے اونهان دنیا برخورداری	پهر تهہان پہونچی ساڈی طرفون دکھ عذاب خواری
اوه کافر بدبخت جو دنیا اندر عیش اوڈاسن	پهر دنیا وچ یا موتون پچھے دکھ عذابان پاسن

تِلْكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهَآ اِلَيْكَ ۚ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَآ اَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هٰذَا ۛ

این قصه از اخبار غیبست وحی میفرستیم آنرا بسوی تو نمیدانستی او را تو و نه قوم تو میدانستند پیش ازین - ایه هی خبران غیب دیان تهین اسین وحی کردیهان اوسنون تے تیرے نہیں آہا جاندا او سنون تون تے نا قوم تیرے اگی اہتہین

ایه خبران غیب کنون اسین تین ول گھل دی وحی قرآنو	نه تینون علم نه قوم تیرے نون آہا پیش بیا نو

فَاصْبِرْ ۛ اِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِيْنَ ۝ پس صبر کن هر آئینه عاقبت مر متقیان راست - پس صبر کر البته عاقبت واسطے پرہیزگاراں دے ہی

پس نون نوح والگون کر صبر محمد جهل ایذائین	هی بیشک نیک انجام نہایت تقیاندی تائین
ایه قصه جهت تسلی حضرت نالے اهل ایمانان	الله گهلی تا دکھ جهلن نا هوون پریشانان
جو عادت ایه قدیمون رب دی گونا گون ایذائین	دشمنان ولون چکهاوی اول پیاریان اپنیان تائین
اوه صبر کرن دکھ جهلن اوڑک فتح هی اونهان آوی	هی اعلی درجه جنت اندر اجر صبر هر پاوے

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُوْدًا ۗ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ۗ

و فرستادیم بسوی عاد برادر ایشان هود را گفت ای قوم من عبادت کنید خدا را نیست شما را هیچ معبودی بجز وی - تی بهیجیا اساں طرف عاد دے بهائی اونهاندے هود نون کیها او سنی ای قوم میری بندگی کرو الله دی نہیں تساڈے کوئی معبود سوا اوسدے

تی عاد دیاں طرف اونهاندا بهائی هود پیغمبر سوئی	آکهیوس کرو عبادت رب دی هور الاه نکوئی

اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُفْتَرُوْنَ ۝ نیستید شما مگر افترا کننده - نہیں تسین مگر افترا کہنے والے

جو ایه تسان اپنا دین ٹهرایا آپے دلون بنایا	ایه شرک تی کفر تساڈون هرگز نہیں خدا فرمایا

يٰقَوْمِ لَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا ۗ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى الَّذِيْ فَطَرَنِيْ ۗ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝

ای قوم من نمی طلبم از شما برین پیغام مزدی نیست مزد من مگر بر کسیکه آفریده است مرا آیا در نمی یابید - ای قوم میرے نہیں منگدا میں تسا تهین ایہ سدے مزدورے نہیں مزدور سے میری مگر اوپر او سدے جسنے پیدا کیتا ہے مینون بهلا

اى قوم نہ منگاں اجر تساتھین جو احکام پہچاواں
نہ میرا اجر خدا بن کہین نہ سمجھو جان سمجھاواں

وَيٰقَوْمِ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا اِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِّدْرَارًا

واى قوم من آمرزش طلبید از پروردگار خود باز رجوع کنید بسوى او تا بفرستد ابر را بر شما ریزان گشتہ - تى
اى قوم بخشش منگو رب اپنے تھین پھر توبہ کرو طرف اوسدى ھیجیگا بدل نون اپر تساڈے بہت برسنے والا

اى قوم منگو تسین بخشش رب تھین پھر توبہ کرہو
تا بھیجے مینہ تسان پر فضلون جان تسین جا بت دھرہو

وَّيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِيْنَ ۝ و بیفزاید شمارا قوتى ہمراہ قوۃ شما و رو گردان
مشوید گناہگار شدہ - تى ودھاویگا تساتون زور طرف زور تساڈیدى تى نا پھر جاؤ گنہ کار ہوکے -

تى قوت تسان ودھاوى اگلى قوت نال تساہان
تے نا پھر جاؤ مجرم ہو کر شرک تى کفر گنا ہان

ترى سلل اونھاندى اوتى اللہ ہرگز مینہ نہ پایا
تے زنان بھى کنج ہویان ترى سال اک کسى ہے بچہ جایا

تا ہود کیہا ایمان جے لیاؤ اللہ مینہ برساوے
تے زنان بھى بچى جاون تا تسان قوت بہت ہو جاوے

ہک کہن جو اگى قوت بدنان دے رب تسانون
جى ایمان لیاؤ قوت دینى آوى جوش دلانون

قَالُوْا يٰهُوْدُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَّمَا نَحْنُ بِتَارِكِيْٓ اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ گفتند اى ہود
نیاوردى بما دلیلى و نیستیم ترک کنندہ معبودان خود بگفتہ تو - کیہا اونھان اى ہود نہیں
لیایا تون سانون کجہ دلیل ظاہر تے نہیں اسین چھوڑنیوالے معبودان اپنیاندى کہنے تیرى تھین

اُنہان کیہا اى ہود نہ لیایا ہین تون کجہ دلیل اسانون
تى اسین نہ چھوڑان کہى تیرى تھین اپنیان معبودان نون

وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝ اِنْ نَّقُوْلُ اِلَّا اعْتَرٰىكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوْٓءٍ ط

و نیستیم ما ترا باور دارندہ نمى گوئیم الا آنکہ رسانیدہ اند بتو بعض معبودان ما ضررے - تى نہیں اسین واسطے
تیرى یقین کرنیوالى - نہیں کہندى اسین مگر ایہ جو دکھ لگایا ہے تینون بعضے معبودان اساڈیان نال برائى دے

تى نا اسین منّان کیہا تیرا نا مول یقین کراہین
تیرى حق سوا اس گلون ہور نہ سخن کہاہین

جو تینون دکھ کسى کوجى ساڈیان معبودان تھین
تون برا کہین تنھان کملا ہو کو پھٹکارا ہنا تھین

قَالَ اِنِّيْٓ اُشْهِدُ اللّٰهَ وَاشْهَدُوْٓا اَنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ

گفت هر آئینه من گواه میسازم خدارا و شما گواه باشید که من بی تعلقم از آنچه شما شریک می گیرید بجز وی - کہیا البته مین گواه کردا ہان الله نون تے گواه رہو تسین ایہ جو مین بیزار ہان او سبھنی تہین جو شریک بناندیہو تسین سوا اوسکے

اوس کہیا مین الله شاہد کران تی تسین بی ہو گواہان	جو مین بیزار ہ جو جاجه الله تہین ٹہری شریک تسان ہان

فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ ۝ إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ

پس بدسگالی کنید در حق من همه یکجا باز مهلت ندهید مرا هر آئینه من توکل کردم بر خدا پروردگار من و پروردگار شما - پس بد خواہی کریو میرے ساری رلکی پہر نه مہلت ڈیہو مینون تحقیق مین توکل کیتا ہی اپر الله دے جو رب میرا اور رب تسادا ہے

پس کرو میرے بد خواہی رلکی مہلت مول نه دیہو	مین تکیه الله اپر جو رب میرا بھی تسان ابہو

مَا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ۚ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

نیست هیچ جنبنده مگر خدا بدست گرفته است موی پیشانی او را یعنی مالک اوست هر آئینه پروردگار من بر راه راست است - نہین کوئی ہلنی والا مگر اوه پکڑنیوالا ہے پیشانی اوسدا تحقیق رب میرا اپر راه سدھ دے ہے

نه ہلن والی چیز مگر تہه ہیدی اوس پیشانی نے	ہی بے شک مالک میرا اپر سدہی راه حقانے
ہے رب تہا ہتہه پیشانی یعنی ہر دا مالک سوئی	جنه چاہی الہام کری تس ہر شی تابع ہوئی
بہی ہر شے جیون مرن خدا ہتہه ہر شی تے رب قادر	اوه جو چاہی کر سکے ہر شی عاجز اوه زور آور
اگہین عرب فلانی بولدی ایہی ہتہه فلانے	یعنی غالب اوسپر ہے جنه چاہی کہڑی دہنگانے
ہے مالک میرا سدہی راه پر یعنی ظلم نکردا	اوه عدل کری اتی نیکان بریان بدلہ دیومردا

فَإِن تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ

پس اگر رو گردان شوید ضرر بمن عاید نیست هر آئینه رسانیدم شما بچیزیکه فرستاده شدم همراه آن بسوی شما - پس جیکر پہر جاو تسین پس تحقیق پہنچادتی مین تسانون اوه چیز جو بہیجیا گیا آہا مین نال اوسدے طرف تسادی

پس رو گردانی کرو تا مینون ضرر نه کوئے	جو مینون حکم پیغام پوچاون مین پہچایا سوئے

وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا ۚ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

وجانشین سازد پروردگار من قومی را بجز شما وہیچ زیان نتوانید رسانیدن خدا را ہر آئینہ پروردگار من بر ہمہ چیز نگہبانست
تے خلیفہ کریگا رب میرا کسی قوم نوں سوا تساڈے تے ناضرر کروگے اوسنوں کجھ تحقیق رب میرا ہر شے اُتے ہر دی نگہبان ہے

تے کری خلیفے یا جہ تساں ہور لوکاں رب تعالے
یعنے کری ہلاک تساں ہور جنگی لوک لیاوسی
ہے میرا رب رکھوالا جو اوہ ہر شے تے رکھوالا

تے تسیں نہ کجھ وگاڑ سکو رب ہر شے تی رکھوالا
نہ ربدا کجھ وگاڑ سکو تسیں کری ہلاک جی ہاوے
جی منہ موڑ وسیں ضرر نہیں ہیں حکم سناون والا

وَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُوْدًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا ۚ

وچون آمد عذاب ما خلاص ساختیم ہود را و آنانرا کہ ایمان آوردند باوی برحمتی از جانب خود ـ تے جس وقت
آیا حکم اساڈا نجات دتی اساں ہود نوں تے اوہناں لوکاں نوں جو ایمان لیائے ہمراہ اوسدے نال رحمت اپنید ے

جد آیا حکم اساڈا رحمت کر کے ہود بچایا
تے اوسدے نال بچائے مومن چار ہزار جو آیا

وَنَجَّيْنٰهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيْظٍ ۝ و برہانیدیم ایشانرا از عقوبتی سخت ـ تے بچایا اساں اوہناں نوں عذاب گاہڑے تھیں

تے سخت عذابوں روز قیامت بہی اسیں اوہناں بچایئے
ایتھے اوتھے اہل ایماناں اسیں اوہ بچایئے

وَتِلْكَ عَادٌ ۟ۙ جَحَدُوْا بِاٰيٰتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهٗ وَاتَّبَعُوْٓا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ ۝

واینست سرگذشت عاد انکار کردند آیات پروردگار خود را و نافرمانی نمودند پیغامبران ورا
و پیروی کردند فرمان ہر سرکش ستیزندہ را ـ تے ایہ عاد ہے جو انکار کیتو نے نال نشانیاں
رب اپنے دیاندے تے بےفرمانی کیتی اوہناں رسولاں اوسدیاندے تے تابع ہوئے حکم ہر سرکش ضدی دے

تے ایہی عاد جو منکر آتیاں بےفرمان رسولاں
ضدی جو شخص حق قبولی دل وچہ بہی حق جانے

تے حکم منیا انہاں ہر سرکش ہور ضدی دا مہولاں
اوہ جان بہیان خلاف کری ضد کردا زور دسنگانے

وَاُتْبِعُوْا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَّيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ و در پی ایشان فرستادہ شد درین دنیا لعنتی و
روز قیامت نیز ـ تے پچھے اوہناں دے لگائی گئی وچہ اس دنیا دے لعنت تے دن قیامت دے بہی

تی مگر اوہناں دی اس دنیا وچہ لعنت رب لگائی
تے روز قیامت بہی تہاں لعنت دور رحمت آئی

اَلَآ اِنَّ عَادًا كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ؕ اَلَا بُعْدًا لِّعَادٍ قَوْمِ هُوْدٍ ۝ آگاہ باش ہر آئینہ عاد کافر

شدند به پروردگار خود آگاه باش نفرین باد عاد را که قوم هود بودند خبردار تحقیق عاد کافر هوئی رب اپنے تہین خبردار لعنت ہے واسطے عاد قوم ہود دیدے ✤

خبردار ایہ عاد جو ہوئی اپنے رب تہین منکر لعنت یعنی بعد تے دوری رحمت کنون خدا دی	خبردار ہے لعنت عاد جو ہت ہود پیغمبر ایہ ہو کا ملسی وزقیامت سنسی سبہ لوکائی

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَٰلِحًا ۚ قَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥ ۖ

و فرستادیم بسوی ثمود برادر ایشان صالح را گفت ای قوم من عبادت کنید خدا را نیست شما را هیچ معبود بجز او
تے طرف ثمود دی بھیجا بھائی اونہاں دا صالح کیہا اونہاں ای قوم میری بندگی کرو الله دی نہیں واسطے تساڈے کوئی

تے بھیجا طرف ثمود اونہاں دے بھائی صالح تائین	اوس آکھیا کرو عبادت الله ہور الاہ نہ سائین

هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ ٱلْأَرْضِ وَٱسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَٱسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ ۚ

او پیدا کرد شما را از زمین و گردانید شما را باشنده در زمین پس طلب آمرزش کنید از و باز رجوع کنید بسوی او
اوسنے پیدا کیتا تساں نوں زمین تہین تے آباد کیتا تساں نوں وچہ اوس دے پس بخشش منگو اوس تہین پھر تائب ہو و طرف اوس دے

اوس پیدا کیتا تساں زمین تہین وچہ زمین وسایا	پس بخشش منگو اوس تہین کرن رجوع اوس ول آیا

إِنَّ رَبِّى قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾ هر آئینه پروردگار من نزدیک است پذیرنده دعا است تحقیق رب میرا پاس ہے دعا قبول

ہے بیشک مالک میرا نیڑے کری قبول دعائین	تریسٹھ سال ثمودیاں عمران ہ نوسو سالان تائین

قَالُوا۟ يَٰصَٰلِحُ قَدْ كُنتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَآ ۖ أَتَنْهَىٰنَآ أَن نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا

گفتند ای صالح بودی تو در میان ما امید داشته شده پیش ازین آیا منع میکنی ما را ازانکه عبادت کنیم معبودانی را که عبادت میکردند پدران ما۔ کیہا اونہاں ای صالح تحقیق آہا توں وچہ اساڈے امید کیتا گیا اگی اسہین پہلا منع کردا ہیں سانوں ایہ جو پوجا کریے اسچیز دی جو پوجا کردی باپ ساڈے

انہاں کیہا ای صالح اگی سان اسیں تہ امید کریندے یعنی اسان امید آہی جو ڈکیان دین ودہاوین	ہن منع کرین اسان پوجن تہیں جو ساڈے باپ پوجیندے توں اٹھا منع کرین اوس وہنوں ڈکیان دین ہٹاوین

وَإِنَّنَا لَفِى شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَآ إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾ و هر آئینه ما در شبه قوی ایم ازانچه می خوانی ما را بسوی آن

قصص صالح عليه السلام

وما من دابة ١٢

تی تحقیق اسین وچ شبہ دی ہان اوس چیز تہین جو بولاند اہین تون سانون طرف اوس دے شک ڈالنی والی دے

تی ٹھیک اسین ہان شبہ اندر جو شک دلاونی والا ہاوے تسک ہی موصوف مُریب اوس دی صفت آہی آئے — اوس دہنون جو اسول سانون سدین شک بجاوے یعنی ڈاڈھا شک جو دل نون نہین قرار صفائے

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَاٰتٰىنِيْ مِنْهُ رَحْمَةً گفت ای

قوم من آیا دیدید اگر باشم من بر حجتی از پروردگار خود و عطا کردہ باشد بمن از جانب خود بخشایشی۔

کیہا صالح نے ای قوم میری بہلا ویکہیا تسان جیکر ہووان ہین اوپر دلیل دے رب اپنی دے تی تہین ہوو مینون اوسنی اپنے ولون رحمت

کیہا ای قوم تہاڈی ہین ہووان ربدے پاسون — اوپر حق دلیل دے دتی رحمت اپنے خاصون

فَمَنْ يَّنْصُرُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهٗ فَمَا تَزِيْدُوْنَنِيْ غَيْرَ تَخْسِيْرٍ ﴿۶۳﴾ پس کہ نصرت دہد

مرا از عقوبت خدا اگر نافرمانی او کنم پس زیادہ نمی کنید در حق من مگر زیانکاری را۔ پس کون یاری

کریگا مینون اللہ تہین جیکر بیفرمانی کران اوسدی پس نا زیادہ کردے مینون سوا ٹوٹا دینے دے

پہر کون چہڑاوی مینون رب تہین کران جے بیفرمانی — پس نا ستین ودہاو مینون بن گہاٹی خسرانی

وَيٰقَوْمِ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْٓ اَرْضِ اللّٰهِ وای قوم

من اینست مادہ شتر کہ خدا فرستادہ است برای شما نشانہ پس بگذارید ش بخورد در زمین خدا۔ تی ای قوم

میری ایہ ہے اوٹہنی اللہ دی واسطی تہاڈی نشانی پس چہوڑو اوسنون کہاندی پہر وچ زمین اللہ دی دے

ای قوم ایہ ربدے ڈاچی کارن تساں ن نشانی آئے — پس چہوڑو اوسنون کہاندی پہرے وچ زمین خدا دے لیے

وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيْبٌ ﴿۶۴﴾ و مرسانید بوی ہیچ ضرری کہ آنگاہ بگیرد شمارا عقوبت

نزدیک۔ تی نا چہیڑو اوسنون نال برائی دے پہر پکڑیگا تسانون عذاب نزدیک

تی اوسنون ہتہ نلاونا کچہ چہیڑو نال برائی — پہر پکڑیگا تسان اوسنون چہیڑیان جہب عذاب خدا

فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوْا فِيْ دَارِكُمْ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوْبٍ ﴿۶۵﴾

پس پی زدند آنرا پس گفت صالح بہرہ مند باشید در سرای خود سہ روز این وعدہ ہست غیر دروغ۔ پس

پہر کٹ سٹیو نے اوسدے پس کیہا صالح نے فائدہ پکڑو وچ گہر اپنے دی ترے دن ایہ وعدہ ہے نا جہوٹہ کیتا گیا

۱ یعنی اللہ تعالیٰ نے سمجھ دیتی ہے مینون دین حق دی تے علم دتے اور مینون رحمت یعنی پیغمبری دتی اپنی طرفون بپرین کرین

(وقف منزل ۱۲ رکوع)

۲ بیفرمانی کران اوس دی تی ... نقصان واسطے ہلاک ... او سدیان نے ہلاک ... قوم ہود ... سورت اعراف ... مفصل ... منزل ۱۲ ...

پس پھر گئے اُنہاں لوں وسدے آکھیوس کر لو برخودارے	گھر اپنے وچہ ترے دن ایہہ ہی وعدہ نا کوڑیارے

فَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صٰلِحًا وَّالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا ۔ پس وقتیکہ آمد فرمان ما خلاص

ساختیم صالح را و آنانرا کہ ایمان آوردند ہمراہ وے بہ بخشایشے از جانب خود ۔ پھر جدا آیا

حکم اساڈا بچالیا اسان صالح نوں اتے مومنان نوں جیہڑے نال اوسدے نال رحمت اپنی طرفوں

پھر جدا آیا حکم بچایا صالح اسان بلاؤن	تے اہل ایمان بھی نال اوسدے کر رحمت اپنی داؤن

وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ ؕ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ۝ و رہانیدیم از رسوائی آنروز ہر آئینہ

پروردگار تو ہمونست توانا غالب ۔ تے بچائے خواری اوسدن دی تھیں تحقیق رب تیرا اوہو ہے زوراور زبردست

تے رکھیا اسان اونہاں نوں کولوں خواری اوسدن والے	ٹھیک تیرا رب قوت والا اڈا غالب عالی

وَاَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ جٰثِمِيْنَ ۝ و در گرفت ستمگاران را آواز سخت

پس صبح کردند در سراہای خود مردہ شدہ ۔ تے پکڑیا ظالماں نوں آواز سخت نے پھر فجری اُٹھی وچہ گھراں اپنیاں دے موئے

تے پکڑیا ظالماں نوں کڑکار نا ہو گئی سبہ سویرے	وچہ گھراں دی گوڈیاں پرنی مُودے ہی مُردی بھیڑے
جبرائیل کیتا ہک نعرہ ماری کافر سارے	ہک آکھن بجلی کڑک اسمانوں ساری کافر مارے
جس بجلی وچہ ہر بجلی دی کڑک آہی ہمکاراں	بھی زمین والی ہر شی دا صوت تا دل تے ڈکفاران

كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا ؕ اَلَآ اِنَّ ثَمُوْدَا۟ كَفَرُوْا رَبَّهُمْ ؕ اَلَا بُعْدًا لِّثَمُوْدَ ۝ گویا نبودند آنجا

آگاہ باش ہر آئینہ ثمود انکار کردند پروردگار خود را آگاہ باش دوری باد ثمود را گویا نہین

آہے وچہ اوس جاگہ دے کدی تحقیق ثمود کافر ہوئی رب اپنے تھیں سن لو لعنت ہے واسطے ثمود دے

جن اوہ اُس جاگہ دی آہی ناس ہو یا مردودن	اوہ کافر ہوئی رب تھیں سُن لو لعنت اُنہاں ثموداں

وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ اِبْرٰهِيْمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوْا سَلٰمًا ؕ قَالَ سَلٰمٌ ۝

و ہر آئینہ آمدند فرستادگان ما پیش ابراہیم بہ بشارت و سلام گفتند ابراہیم جواب سلام داد ۔ تے البتہ تحقیق آئے

بھیجے ہوئے ساڈے ابراہیم نوں نال خوشخبری دی کیہا اونہاں سلام ہے کیہا اونی سلام ہے

تے ٹھیک اساڈے بھیجے ابراہیم بشارت لیائے	اونہاں کیہا سلام تاں ابراہیم جواب سلام الائے

قصہ ابراہیم علیہ السلام

اوہ جبرائیل تے میکائیل تے اسرافیل ترائے
ایہ قول ابن عباس دا اتے عطا دا ہے ۱۲ معالم
سہ خوبرو لڑکیاں دی صورت آ خوشخبر سنائے

ہک نوں آکھن ہک یارہ بارہ ہکناں آٹھ بتائے
اسحاقؑ اتے یعقوبؑ تیری فرزند دستے وڈیائے

فَمَا لَبِثَ اَنْ جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيْذٍ ؕ پس توقف نکرد در آنکہ آورد گوسالہ بریان ؕ پس دیر نکیتی جلیاں وچھا تلیا ہا ہو

پس دیر نکیتی ابراہیمؑ جو وچھا تل کر لیا یا
اوہ موٹا وچھا چربی ٹپکی اگی تنہاں ٹکایا

فَلَمَّا رَاٰۤ اَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيْفَةً ؕ

پس چون دید کہ دست ایشان نمی رسد بآن بد برد از ایشان و بخاطر آورد از ایشان ترسی ۔ تیں جد ڈٹھس ہتھ اونہاں دی ناہیں پہونچدی طرف اوس گوشت دا اویرے سمجھیا اونہاں نوں تے دل وچ پایوس اونہاں تھیں خوف

پھر جد ڈٹھس ہتھ اونہاں دی کھانی طرف آئی
مہمان جو آوی طرف اونہاں دی کھانا مول نہ کھاوے

اوپری جاتی اوہ تی دل وچہ خوف اونہاں تھیں پائے
جانن لیے جو بھلا ناہیں اوہ کجھ شرارت لیاوے

قَالُوْا لَا تَخَفْ اِنَّاۤ اُرْسِلْنَاۤ اِلٰى قَوْمِ لُوْطٍ ؕ گفتند مترس ہر آئینہ ما فرستادہ شدہ ایم بسوی قوم لوط
کیہا اونہاں نا خوف کر تحقیق اسیں نیں بھیجے گئے ہاں طرف قوم لوطؑ دے

اونہاں آکھیا نا کر خوف خلیلا اسیں فرشتے آہیں
بھیجیا رب اسانوں لوطؑ دی قوم ہلاک کراہیں

وَامْرَاَتُهٗ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنٰهَا بِاِسْحٰقَ ۙ وَمِنْ وَّرَآءِ اِسْحٰقَ يَعْقُوْبَ ؕ

وزن ابراہیمؑ استادہ بود پس بخندید پس مژدہ دادیمش بتولد اسحاق و بعد اسحاق بوجود یعقوبؑ ۔ تے عورت اوسدے کھلوتی آہی پس ہسی پھر خوشخبری دتی اسان اوسنوں نال اسحاق دے تے پچھے اسحاق تھیں یعقوبؑ

تی عورت اوسدے کھلی تاہسے سنکر خبر عجوبون
اوہ سارہ نام ہاران دی بیٹی نا خوزادی پوتے
بیٹھا ابراہیمؑ کھلی اوہ وچہ خدمت مہماناں
سدے کہی خلیلؑ جان لیا یا کہانا اُنہاں نکھایا
کیوں تسیں نہ کھاؤ کیہا اونہاں اسا قیمت باجہ نکھانا
تا جبرائیلؑ وڈھا دل میکائیل تے الٹھا یا

تا خوشخبری اسحاقؑ دتی اسان پھر پوتی یعقوبون
جو ابراہیمؑ دی چاچی بیٹی آہی پاس کھلوتے
تی ہسی خوف جان دور ہو یا اُنہاں سُخن کیہا مردانہ
ڈریا جو مت ایہ چور ہوون پھر کیہا تو سوال الایا
کیہا اس قیمت اول بسم اللہ اخیر حمد ربانا
جو اوسنوں رب خلیل بناوی اس لائق ہے پایا

سارہ نال تعجب ہسی واہ مہمان اساڈے
قتادہ کہی جو ہسی غفلت امت لوط دی یاردو

اسین عزت خدمت کران بجا نواہ کیوں بیٹھے ہن آنادی
جو آیا غضب اونہاں ندی سر اونہاں خبر نہ سار دو

قَالَتْ يٰوَيْلَتٰٓى ءَاَلِدُ وَاَنَا عَجُوْزٌ وَّهٰذَا بَعْلِىْ شَيْخًا ۭ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيْبٌ ○

گفت ای عجب آیا خواہم زاد ومن پیر شدہ ام واین شوہر من ہست کلان سال شدہ مرآئینہ این چیز عجیب ست

کیہا سنکے او ای خرابی میرے بھلا جناں گی میں نے میں بڈھڑی ہاں تے ایہہ ہی خاوند میرا بڈھا تحقیق ایہہ البتہ چیز اچنبھا ہے

سارہ کیہا افسوس مینوں کیا جناں ہن بڈھی ہوگے
سارہ نوے برس عمر تد ابن اسحاق جنایا
مجاہد کہی جو ابراہیم دی عمر آہی سو سالان

تے خاوند میرا ایہہ بڈھا ایہہ بات اچنبھا کوئے
تی ابراہیم جنہ ویہاں سالاں وچہ معالم لیایا
تے ہک گھٹ سو سارہ دے عمر ہتا ہی سمجھ متقلان

قَالُوْٓا اَتَعْجَبِيْنَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكٰتُهٗ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ ۭ

فرشتگان گفتند آیا تعجب مے کنی از قدرت خدا بخشایش خدا و برکات او برشما ہست ای اہل این خانہ۔ کیہا
اونہاں بھلا تعجب کردی ہیں توں حکم اللہ دے تہیں رحمت اللہ دی تے برکتاں اوسدیاں اتے تساڈے ہین اس گھر والیو

کیہا اونہاں کیا کریں تعجب حکم اللہ دی پاسوں

ہی رحمت رب دی برکتاں اوسدیاں اس گھر والیاں خاصوں

اِنَّهٗ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ○ ہر آئینہ خدا ستودہ کار بزرگوار ست تحقیق اوہ سلاہیا ہویا عالی شان ہے

ہے تحقیق خدا محمود جو سبہ کم سوہنے کردا

تی بزرگوار مجید خدا ہے عالی شان قدر دا

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ اِبْرٰهِيْمَ الرَّوْعُ وَجَاۗءَتْهُ الْبُشْرٰى يُجَادِلُنَا فِيْ قَوْمِ لُوْطٍ ○ پس چون
رفت از ابراہیم خوف و آمدش بشارت شروع نمود جدال کردن با ما در باب قوم لوط۔ پھر جد دور ہویا
ابراہیم تہیں خوف تی آئی اوسنوں خوشخبری جھگڑنے لگا ساڈے نال وچہ حق قوم لوط دے

جان ابراہیم تہیں خوف گیا تی خوشخبری اوس آئے
کیہا جی شہراں لوط دیاں وچہ مومن ہون پنجاہاں
کیہا جی چالیہ ہوون کیہا فرشتیاں تا بھی نا ہیں
تا کیہا جی مومن ہک اونہاں وچہ کرو ہلاک اونہاں نوں

تا جھگڑیا نال فرشتیاں وچہ حق امت لوط رہائی
تا کرو ہلاک فرشتیاں کیہا نکراں ہلاک اونہاں ہاں
جی تریہ مومن ہاویہ یا دس تا پہنچی پنجاں تائیں
فرشتیاں کیہا ہلاک نکریسی سانوں ہیں حکم اسلاؤں

دور اڈے
۱۲ معالم
حضرت لوط علیہ السلام
حضرت ابراہیم علیہ السلام
و غیرہ ۱۲ موضح

خليل کيهاسے لوط اُونهانو جه تدان فرشتے بولے
اوسنون کُڏه ليجاسي شهرون تدان هلاک کراهين

ساٿون معلم خوب جو وچه اونهاندي مومن لوڙلے
هک عورت اوسندي آهے وچي رهسي خرابين واقف آهين

إِنَّ إِبْرٰهِيْمَ لَحَلِيْمٌ اَوَّاهٌ مُّنِيْبٌ. تحقيق ابراهيم بردبار ترسگار رجوع کننده بخدا. تحقيق ابراهيم تحمل والا نرم دل رجوع

هي ابراهيم حليم طبع اَوّاه خدا اُهين ڏردا
آها بهت گري آني بهت رجوع خدا ول گردا

يٰٓاِبْرٰهِيْمُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ۚ اِنَّهٗ قَدْ جَآءَ اَمْرُ رَبِّكَ ۚ وَاِنَّهُمْ اٰتِيْهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُوْدٍ

گفتيم اي ابراهيم بگذر ازين جدال هر آئينه حال اينست آمد عقوبت پروردگار تو و هر آئينه اينجاعه آينده است بايشان عذابيکه باز گردانيده نشود — آي ابراهيم منه پهير اس خيال تهين تحقيق اوده آچکا هے حکم رب تيرے دا تے تحقيق اوده لوک آونوالا هے اونهانون عذاب نا موڙيا گيا۔

اي ابراهيم تون هٽ اس جهگڙيون امر خدا هن آيا
جاليه لکها آهي وهنان شهر اندر آدم جاسے

تي ٺهيک ايه لوک عذاب آدا اُنهان هٽي نمول هٽايا
تنهان شفقت ابراهيم کري پر کون عذاب هٽاسي

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِيْٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَّقَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَصِيْبٌ

وچون آمدند فرستادگان ما پيش لوط اندوهگين شد بسبب ايشان و تنگدل شد بسبب ايشان و گفت اين روز سخت است

تي جد آئے بهيجے هوئے ساڈے لوط نون ناخوش هويا نال اونهاندے تے تنگ هويا نال اونهاندے وچه دل دے تے کيها ايه دن هے سخت

جد لوط دي پاس فرشتي آئي ناخوش هويا اُنهان تهين
تنگ هويا اس کنون جو لڙکي سوهني شکل فرشتے
قتاده کهي جو ٿري فرشتي ابراهيم دي پاسون
اوده زمينداري کم کري خود اپني زمين دے اندر
رب کيها نکر هلاک تنهان تا ديوي لوط گواهے
ملکان طلب کيتي مهماني لي ٿريا اُنهان تا ئين
ملکان کيهاکي کم کرن ايه دتي لوط گواهے
چاروري ايه بهري گواهي تا گهر او سندے آئے

آتي تنگ هويا دل او سندا آکهيوس هے ايه سخت ڏنان تهين
تي خوشبوناک وجود تا ڏريا قوم دي بري سرشتي
لوط دي پاس دو پهرن پهتے کم کري خود دکاجون
هک آکهن بالن چگدا آها جنگل وچه پيغامبر
کرو هلاک ناچار گواهيان ديوي قوم تباه هے
راه وچه آکهيوس تسان نه سنيان بريان قوم ادا مين
اَشْهَدُ بِاللّٰهِ سبه شهران تهين بدتر انهان تباهي
ادس گهر باجه نه خبر کسي تس عورت خبر سنائے

اُگهیوس لوط دی گهر آیٔ هن سوهنی کندی ڈٹھے	تابدکار آیٔ گهر اوسدے هو کر بهت اکٹھے

وَجَآءَهٗ قَوْمُهٗ يُهْرَعُوْنَ اِلَيْهِ ؕ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ ؕ

وآمد پیش او قوم او شتابان بسوئی او و پیش ازین مے کردند کارهاے زشت -
تی آئی اوسنون قوم اوسدی دوڑدی طرف اوسدی تی اگی استهین آهی کردی برِیایان

تی آئی لوط دی گهر نون دوڑی اوسدے قوم شتابی	تی اهی اگی استهین کردی مندی کم خراب

قَالَ يٰقَوْمِ هٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِيْ هُنَّ اَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُوْنِ فِيْ ضَيْفِيْ ؕ

لوط گفت ای قوم من این دختران من اند ایشان پاکیزه تراند برائے شما پس بترسید از خدا و رسوا مکنید مرا در باب مهمانان من
کیها ای قوم میرے ایه هین بیٹیان میریان ایه بهت پاکیزه هین واسطے تساڈی پس ڈرو الله تهین نه خوار کرو میهمانان

لوط کیها ایه بیٹیان میریان ایه وده پاک تسانون	پس ڈرو الله تهین خوار نه کرو میهمانان میرےنون
یعنے بیٹیان میریان حاضر کرو نکاح اتا هان	کافران نون زن مومن دینی آهے روا تدا هان
جوین نبی اسادی بیٹے اپنی دتی عتبه تاهین	بهی ابوالعاص نون دتی زینب وچیون هتهین تا یکره
هک کهن کیها جی مومن هو وکرو نکاح اهنانون	هک کهن هٹادن کارن کیهاندیون قصد تهانون
هک کهن ایه زنان اونهاندیان نون بیغمبر دسیان هٹ آیا	جو نبی دی بیوی مانو امت دی نبی تهان پیو آیا

اَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيْدٌ ؕ آیا نیست از شما هیچ مرد شایسته - کیا نهین تسا تهین کوئی مرد نیک چلن

کیا نهین تسا تهین نیک چلن کوئی مرد هدایت والا	مین کتنی عذر کران تسین بدیون کرو نه ہرگز تا لا

قَالُوْا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِيْ بَنٰتِكَ مِنْ حَقٍّ ۚ وَاِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيْدُ ؕ

گفتند هر آئینه تو دانسته که نیست ما را در دختران تو حاجتی و هر آئینه تو میدانی آنچه می خواهیم کیها اونهان البته تحقیق جانا هے تون جو نهین واسطے ساڈے وچ بیٹیان تیریان دے کوئی دعوی تے تحقیق
تون البته جاندا هین جو کجه اسین چاهندے هان

اُنهان کیها نه تیریان بیٹیان تے ساڈا دعوی ٹهیک تون جانے	تی جو کجه ساڈا اراده او بهی تون تحقیق پچهانے
یعنی تیریان دهیان نکر دی دعوا اسین نکاحان	یا حاجت نهین اونهاندا اساں شهوت دا خواهان

قَالَ لَوْ اَنَّ لِیْ بِکُمْ قُوَّۃً اَوْ اٰوِیْٓ اِلٰی رُکْنٍ شَدِیْدٍ ۝

گفت اگر مرا بمقابلہ شما قوتے بودے یا من پناہ گرفتمے بقوم زور آور مے کردم آنچہ مے کردم ۔ کیہا کاش کے ہوندا واسطے میرے نال تساڈے زور یا جا گہہ پکڑدا طرف قلعہ محکم دے

لوط کیہا جی ہوندی مینوں قوت تساں لڑائے
یعنے نا فکر دا مین جو نال تساڈی کردا
ابو ہریرہ کہی جو لوطوں پچھے نبے اکارا
بخاری راہوں وچہ معالم ابو ہریرہ یوں لیایا

یا ملی پناہ مین محکم قلعہ یا ہوندی دینی بہائے
ناہیں کوٹ نہ قلعہ امان نہ خنگ کرن مین ہمرا
مول نہ بہیجیا رب مگر ہمراہ قبیلہ بہارا
رب لوط نوں بخشی رکن شدید آہا تس نبی تبایا

قَالُوْا یٰلُوْطُ اِنَّا رُسُلُ رَبِّکَ لَنْ یَّصِلُوْٓا اِلَیْکَ فَاَسْرِ بِاَھْلِکَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّیْلِ فرشتگان

گفتند ای لوط ہر آئینہ ما فرستادگان پروردگار تو ایم نخواہند رسید بتو ہیں ہمر کسان خود را بپارہ از شب
کیہا اونہاں ای لوط تحقیق اسین بہیجے ہوئے رب تیرے دہاں ہرگز نا پہونچ سکنگے اوہ طرف تیرے پس لیچل ٹبر اپنے نوں

اونہاں کیہا اسین بہیجے رب تیرا تیں ول اپہونچن ناہین
لوط تی بند کیتا دروازہ گھر دا وچہ فرشتی
اوچہلی کرن جو کندہوں ٹہن گھر وچہ آون زوروں
تی لوط دی واہ نچلی کائی ٹہواٹڈا عاجز پایا
ہاں اسین فرشتی بہیجے رب دے کہول دیہو دروازہ
جاں بوہا کہولیا کافر وڑگئے حکم الٰہے ہویا
تس گلوچہ گانیاں موتی لڑیاں فندد تیں چمکارے
تا جبرائیل تہناں پر ماریا سارے اندہے ہوئے
اگہین لوط دی گھر وچہ وڑدی سل جر بچوا اونہا تہین
ملک کہین نا ڈرتوں اسین ہلاک کرن تہناں آئی

پس لیچل ٹبر اپنا لیکہ ٹکڑہ رات تد آہین
بوہیوں باہر کافر جہگڑن بہت بی شرم سرشتی
تی ویکہن کہلے فرشتے کرن جو کافر زوروں شوروں
تا کیہا فرشتیاں رکن شدید تیہا تیں ہتہہ آیا
تی چھوڑ اساں نوں اتے اونہاں نوں ویکھ تماشا تازہ
جبرائیل ویکہائی صورت کھنب کھلار کھلویا
زلفاں سر مرجاں جو گلیاں برف سفیدی ماری
نہ گھر لہیے نا راہ دسیا وہو حیران کھلوئے
لوط نوں دے ہمکلی ہین جو فجری لیئے خبر تساں تہین
لوط کیہا کس وقت انہاندی اسمن تیغ اوٹھائے

اونہاں آہیا صبح تالوط کہیا جب ہلاک انہاں نون	ملکان کہیا صبح ہن نیڑی دور نہیں اوہ سانون

وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا امْرَأَتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ ؕ و باید کہ واپس ننگرد ہیچ کسی از شما الا زن تو کہ رسیدنی ست او را آنچہ رسید باین قوم - تے نا پچھے ویکھے تساں تھیں کوئی مگر عورت تیری تحقیق اوہ پہچن والا ہے اوسنوں جو کجھ پہچیا اونہاں نون

تے مڑکی پچھاں نو ویکھے ہرگز شخص تساں تھیں کوئے	بن ہووی تیری جو تس پچھے جو اُنہاں پہچیا ہوئے
ہک کہن جو الا امراتک معنی نا زن نال لیجائیں	ایہ نال کفار بیمار کری تول سنوں چھوڑ اتھائیں
ہک قراءت پیٹ وچ امرأتک ہور نو ویکھے کوئی	ہک عورت تیری ویکھ مڑ گئی ارب خواہش ہوئے
جاں ٹھہر نوں لی ٹریا آکھیوس پچھاں نکوئی ویکھے	لی زن نوں منہ نگیتس اوس مڑ ڈٹھا پتھر چکھے

إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ؕ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ؕ ہر آئینہ میعاد ایشان وقت صبح ست آیا صبح نزدیک نیست تحقیق وقت وعدی اونہاندیا صبح ہے کیا نہیں ہے صبح نزدیک

ہن بیشک وعدے وقت اونہاندی صبح جاں ظاہر ہوی	بھلا صبح قریب نہیں ہن نہیا آئی فرق نکوئے

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيلٍ ؕ پس چون آمد فرمان ما ساختیم زبر آن دیہہا را زیر آن و بارانیدیم بر آنجا سنگہا قسم سنگ گل پھر جد آیا حکم اساڈا کیتا اساں اپر اونہاں نیڈاں دا تلے اونہاندی تے وسائی اپر اونہاندی پتھر کھنگر تھیں

جاں آیا حکم اساڈا اپر تلے اونہاں نوں کیتا	تے اپر تہناں وسائی پتھر کھنگر قسموں میتا

مَّنْضُودٍ مُّسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ ؕ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ؕ تہ بتہ یعنی پی درپے نشان مند ساختہ شدہ نزدیک پروردگار تو و نیست آن سنگہا دور از ستمگاران - تہ بتہ نشان کیتے ہوئے نزدیک رب تیرے دے تے نہیں اوہ ظالماں تھیں دور

اوہ پتھر تو بہ تو اللہ دی پاس نشانا نوا اسے	تے نہیں اوہ پتھر دورا نہاں تھیں جو ظالم اس حالے
قوم لوط دی پنج شہر سن جو الٹائی	جا رکھیا چالی لکھ اُنہاں نوجیہ آدم جاسے (آدم یعنی آدمی)
پٹ زمین اونہاندی تلیوں جبرائیل اوٹھائی	اسماناندی پاس کھڑی تہناں ستیاں خبر نہ کائی

قصہ شعیب علیہ السلام

تنهان مرغان كتيان بانگ آوازان سڻيائين اهل آسمانان
پهر تلوان پاسا پر كيتائون ليٽي كري مارے
سجيل دا اصل هے سنگ گل فارسي عربي فير بنايا
مسومة اوه پتهر سه علامت باجه نكوئے
حسن كهے هر پتهر اپر آهے مهر نشانے
حرم اندر هك كافر گيا پتهر كهلار هوا پر
ظالمان كنون نه دور اوه پتهر بااوه شهر انهاندے

نه پهاندا موده هويا نه ستيان ها جي جاگ ندامان
هر پتهر مينهان وانگ دسائي جو سجيلون سارے
يعني پتهر حكڙ بڻهين ايه ابن عباس ؓ تبايا
هرتے هك كافر دا نام پاليكه جو ڙتے هوئے
جو كافر گيا مسافر اوه بهي پتهر كيتا فانے
چالي روزان پڇهے نكليا پتهر وجيا جاكر
تكي والے شام وكهن جد وكهن آئوندي جاندے

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ ؕ

و فرستاديم بسوے قوم مدين برادر ايشان شعيب را گفت اے قوم من عبادت كنيد خدا را نيست شما را هيچ معبود بجز

تي طرف مدين دے بهائي اوهناندے شعيب نون كيها اوس نے اے قوم ميري بندگي كرو الله دي نهين واسطے تساڈے كوئي معبود مگراوه

تي مدين طرف شعيب گهليا اسان تهاندا برادر سوهنے

كيها اي قوم الله نون پوجو هور الاه نكوئے

وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيْزَانَ اِنِّيْٓ اَرٰىكُمْ بِخَيْرٍ وَّاِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيْطٍ

و كم مكنيد پيمانه و ترازو را هر آئينه من مے بينم شما را با آسودگي و هر آئينه من مي ترسم بر شما از عذاب روزے در گيرنده ستے

نا گهٹاؤ مينے تے تول نون تحقيق ميں ويكهدا هان تسانون چنگے حال وچ تے البته ميں ڈرنا هان اپر تساڈے عذاب دن گهير لوائي هارتين

نه مينے تول گهٹاؤ مينون اندر خير دسيا وے
تسين دولتمند آسوده پچهان نعمت بهي ارزانے

تي گهير لوالي دينه دي سختيون كران ميں خوف بهراوے
جي شرك خيانت كرو نه توبه ڈران بلا كفر لنے

وَيٰقَوْمِ اَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيْزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ

و اے قوم تمام كنيد پيمانه و ترازو با انصاف و كم نرسانيد بمردمان چيزها ايشان را ـ تي اي قوم

ميري پورا كرو مينے تے تول نون نال انصاف دي تے نا گهٹاوے ديهو لوكان نون چيزان اوهناندياں

اي قوم انصاف دي نال كرو تسين مينے ن سبه پورا

تے لوكان تائيں چيز اوهناندي ديهو نه گهٹ اديهو را

وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ و تباه كاري مكنيد در زمين فساد كنان ـ تي نا پهر وچ زمين دے خرابي كردے

تی وچہ زمین پھیر فسادی ہو کر شر مچاؤ +

مین خیر خواہی تساں کران نصیحت نا بدخواہ بھراؤ

بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۚ وَمَآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيْظٍ ○ نفعی کہ خدا تعالیٰ

حلال ساختہ است بہتر است شمارا اگر باور دارندگانید ونیستم بر شما نگہبان - باقی رکھیا ہویا اللہ

دا بہتر ہے واسطے تساڈے جیکر ہو تسیں ایمان والے تے نہیں میں اوپر تساڈے نگہبان ○

جو اللہ رکھیا اوہ تساں بہتر جی تسیں باور کردے

جو پورا منن تی تولن جیوں اللہ تساں بچاوے

تے نہیں مین تساں اتی رکھوالا حافظ اوپر ہر دے

اوہ پاک حلال تے بہتر وتھیں جو خیانت تھیں آوے

قَالُوْا يٰشُعَيْبُ اَصَلٰوتُكَ تَاْمُرُكَ اَنْ نَّتْرُكَ مَا يَعْبُدُ اٰبَآؤُنَآ - گفتند ای شعیب

آیا نماز تو میفرماید ترا کہ بگذاریم آنچہ می پرستیدند پدران ما - کیہا اونہاں ای شعیب بھلا نماز تیری

کہندی ہے تینوں ایہ جو چھوڑ دیئے اسیں اوہ چیزاں نوں جو پوجدے آہے باپ ساڈے

اونہاں کیہا شعیب نماز تیری کیا ایہ فرماوی تینوں

اوہ نال مخول کہن جو ایہ نماز تیری کیا کہندی

ابن عباس کہے جو بہت نماز شعیب گذاری

جو چھوڑ دیئی اسیں باپ اساڈے پوجا کردے جینوں

جو پیو دادیاں راہ چھوڑا دی ہی ایہ آکھدے رہندے

یعنی مذہب کفار مخول کرن لئے ایہ ٹھٹھی نال ہتیاری

اَوْ اَنْ نَّفْعَلَ فِيْٓ اَمْوَالِنَا مَا نَشٰٓؤُا ؕ اِنَّكَ لَاَنْتَ الْحَلِيْمُ الرَّشِيْدُ ○

یا بگذاریم آنکہ کنیم در مال خود ہر چہ خواہیم ہر آئینہ تو مرد بردبار است معاملہ مقصود ایشان استہزا بود -

یا ایہ جو کریئے اسیں وچہ مالاں آپنیاں دے جو چاہیئے اسیں تحقیق توں البتہ تحمل والا بھلا آدمی ہیں -

یا چھوڑیئے ایہ جو کریئے جو اسیں چاہیئے وچہ خود مالاں

اسیں اپنا مال جے بیچ وٹن وچہ ودھ گھٹ کسی دیوں ہر دا

یعنی توں مرد حلیم تے نیک چلن ہیں جیہڑا نپایا

ٹھیک توں شخص تحمل والا نیک چلن واہ چالاں

تینوں کیا اس نال جو ایں اسیں چاہیئے تویں کریں

ہک کہن جو الٹ ارادہ کر کی ٹھٹھی نال الایا

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَرَزَقَنِيْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ؕ

گفت ای قوم من آیا دیدید اگر باشم بر حجتی از پروردگار خود وداده باشد مرا از جانب خود روزی نیک

کیہا ای قوم میری ویکھو تو جیکر میں ہوواں اوپر دلیل ظاہر رب اپنے تھیں تے دتی ہووے مینوں اپنے طرفوں رزق نیک

کیہا ای قوم جو رب تُسانوں کجہ ملی ہین سمجھ دانائے | تی رزق دتا اوس اپنے طرفوں روزی نیک پہنچائی
تینوں مال حلال دتا رب فیر کیوں سچ نہ آکھاں | تی کیونکر سنانا ملی یہ عذر تساڈی جو شبہ طل و پکھان

وَمَآ اُرِیۡدُ اَنۡ اُخَالِفَکُمۡ اِلٰی مَاۤ اَنۡہٰکُمۡ عَنۡہُ ؕ اِنۡ اُرِیۡدُ اِلَّا الۡاِصۡلَاحَ مَا اسۡتَطَعۡتُ ؕ ونمی خواہم کہ خلاف کنم باشما مائل شدہ بسوی آنچہ منع می کنم شمارا ازان نمی خواہم مگر اصلاح کاری تا بتوانم۔ تی نہیں چاہندا ہین ایہہ جو مخالفت کران تسیانوں طرف اوس چیز دے جو منع کراں تسانوں اوستھین نہیں چاہندا ہین مگر سوارنا جد لگ کر سکاں

نہ چاہاں جو تسانوں منع کران فر آپ خلاف کماواں | نہ چاہاں مگر جو کم سواراں جاں جاں توت پاواں

وَمَا تَوۡفِیۡقِیۡۤ اِلَّا بِاللّٰہِ ؕ عَلَیۡہِ تَوَکَّلۡتُ وَ اِلَیۡہِ اُنِیۡبُ ؕ و نیست توفیق مگر بفضل خدا بروی توکل کردم و بسوی او رجوع می کنم تی نہیں توفیق میرے مگر نال اللہ دے اوپر اوسے دے توکل کیتا ہین تے طرف اوسے دے رجوع کردا ہاں ہین

تی نہیں میری توفیق مگر ہی نال اللہ دے یاری | ہین اوسی اپر تکیہ اُسے ول کران رجوع دیاری
ایہہ خصلت نیک اللہ دیاں لوکاں جے سولوک چڑھاون | اوہ ہر اک نوں جانجان سخن نرمی کر سمجھاون

وَ یٰقَوۡمِ لَا یَجۡرِمَنَّکُمۡ شِقَاقِیۡۤ اَنۡ یُّصِیۡبَکُمۡ مِّثۡلُ مَاۤ اَصَابَ قَوۡمَ نُوۡحٍ و ای قوم من پیدا نکند در حق شما دشمنی من این خصلت را کہ برسد بشما مانند آنچہ رسید بقوم نوحؑ ۔ تی ای قوم میری نہ حاصل کرے تسانوں دشمنی میری ایہہ بات جو پہونچے تسانوں مانند اوس چیز دے جو پہونچی قوم نوحؑ دی نوں

ای قوم نہ حاصل کری تسانوں میرا بغض عداوت | جو نوحؑ دی امت وانگ تسانوں پہونچے سزا بغاوت

اَوۡ قَوۡمَ ہُوۡدٍ اَوۡ قَوۡمَ صٰلِحٍ ؕ وَ مَا قَوۡمُ لُوۡطٍ مِّنۡکُمۡ بِبَعِیۡدٍ ؕ یا بقوم ہودؑ یا بقوم صالحؑ و نیست قوم لوطؑ دور از شما۔ یا قوم ہودؑ دے نوں یا قوم صالحؑ دے نوں تے نہیں قوم لوطؑ دی تسا ہتھین دور

یا امت ہودؑ یا امت صالحؑ وانگوں سخت سزا ہین | تے امت لوطؑ نہ دور تسا ہتھین پاس تسان اوہ جاہین

وَ اسۡتَغۡفِرُوۡا رَبَّکُمۡ ثُمَّ تُوۡبُوۡۤا اِلَیۡہِ ؕ اِنَّ رَبِّیۡ رَحِیۡمٌ وَّدُوۡدٌ
وطلب آمرزش کنید از پروردگار خود باز رجوع کنید بسوی او ہر آئینہ پروردگار من مہربان دوستدار است
تی بخشش منگو رب اپنے تھین پھر رجوع کرو طرف اوسدے تحقیق رب میرا مہربان دوست دار ہے

تی بخشش منگو رب تہین سو توبہ اسوں ال سارے ‖ ہی ٹھیک میرا رب رحمت والا موں سینئوں پیارے

قَالُوْا يٰشُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَقُوْلُ وَاِنَّا لَنَرٰىكَ فِيْنَا ضَعِيْفًا ۚ

گفتند ای شعیب نمی فہمیم بسیارے از آنچہ میگوئی و ہر آینہ ما می بینیم ترا در میان خود ناتوان - کہیا انہان

ای شعیب نہین سمجھندا سین بہت اوس چیز تہین جو کہندا ہین تون نے البتہ ڈیکھیندا ہیان تینوں وچہ سیاڈی ضعیف

انہان کہیا شعیب سمجھ آوی اسان بہت جو تو فرمادیز ‖ تی ہٹیک اسانون وچہ اساڈی تون کم زور ڈسیادیز

وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنٰكَ ۖ وَمَا اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ۚ واگر نبودی قبیلہ تو سنگسار میکردیم ترا و

نیستی تو پیش ما گرامی قدر - تی جیکر نہوندی برادری تیرے البتہ سنگسار کر دی تینوں تی نہین تون ابر اساڈی غالب

جی بہائی بند نہ ہوندی تیری تین سنگسار کراہین ‖ تی نہین تون ساڈی ابر غالب ناسر وار گناہین

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَهْطِيْۤ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِّنَ اللّٰهِ ؕ وَاتَّخَذْتُمُوْهُ وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا ؕ

گفت ای قوم من آیا قبیلہ من گرامی تر ست پیش شما از خدا و گرفتید خدا را انداختہ　　پس پشت خویش کہیا

ای قوم میرے بہلا برادری میری بہت غالب ہے اوپر تساڈے اللہ تہین تے پکڑیا تسان او سنون پچھے اپنی کنڈ سٹا ڈالیا ہویا

کہیا ای قوم قبیلہ رب تہین ڈاڈا غالب جانو - ‖ تی اللہ نون تسین پچھ پچھے کر بہلا ہویا سنجہانو

یعنے خوف قتلی میرے غالب تسان ڈسیا یا ‖ جو خوف او نہاندیون قتل نہ کر اللہ تسان بہلا یا

اِنَّ رَبِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ۚ ہر آینہ پروردگار من بآنچہ میکنید در گیرندہ است البتہ

رب میرا نال اوسچیز دے جو کردیہو گہیر نوالا ہے

ٹہیک میرا رب گہیرنوالا ہی جو کجہ تسین کردے ‖ اتہین نس نہ سکو ہرگز کیون نہین رب تہین ڈردے

وَيٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنِّيْ عَامِلٌ ؕ وای قوم من عمل کنید بر طور خود ہر آینہ من

عمل کنندہ ام - تی ای قوم میرے عمل کرو ابر طور اپنے یا جاگہہ اپنیدی البتہ مین بہے عمل کرنیوالا ہان

ای قوم طریقی اپنے ابر تسین بہی عمل کماؤ ‖ بیشک مین بہی عمل کماوان رہو ذرہ سمتاؤ

سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ مَنْ يَّاْتِيْهِ عَذَابٌ يُّخْزِيْهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ؕ زود خواہید دانست آنرا

کہ بیایدش عذابیکہ رسوا کندش و آنرا کہ وی دروغگوئیست - ہنی جان لوگی کون ہے جو آندا ہی او سنون عذاب جو خوار کری اوسنون

جہب معلوم کروگے کسنوں آوی دکھ خوار ے … تے کیہڑا شخص اسان تہین جہوٹھا کرہو تہ ہاری

وَارْتَقِبُوْٓا اِنِّیْ مَعَکُمْ رَقِیْبٌ ۝ وانتظار برید ہر آئینہ من با شما منتظرم ۔ تی اڈیکو البتہ میں نال تساڈے

ہی کرہو اوڈیکان بیشک مین بہی نال تسان ہمراہے … کران اوڈیک جو کس تے نازل ہووے قہر الٰہی

وَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّیْنَا شُعَیْبًا وَّالَّذِیْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا ج و وقتیکہ

آمد عذاب ما خلاص ساختیم شعیب را و آنان را کہ ایمان آوردند با وی بہ بخشائیشے از خود تی جس وقت

آیا حکم اساڈا خلاصی دتی اسان شعیب نوں تے اوہناں نوں جو ایمان لیائے ساتھ اسدے نال رحمت اپنی طرفوں

جد آیا ساڈا امر شعیب تے مومن اسان بچائے … اپنی رحمت نال ہاری پیاریاں ساتھ رلائے

وَاَخَذَتِ الَّذِیْنَ ظَلَمُوا الصَّیْحَةُ فَاَصْبَحُوْا فِیْ دِیَارِهِمْ جٰثِمِیْنَ ۝ ۔

و در گرفت ظالمان را آواز سخت پس گشتند در سرائے خویش مردہ افتادہ ۔ تے پکڑیا

اوہناں لوکاں نوں جو ظلم کردے کڑک نے پس فجر ہی اوٹھی وچ گھراں آپنیاں دی موئی ہوئی موہدے منہ تے

تی پکڑیا اوہناں ظلم جو کردے بجلی کڑک اسمانوں … تا ہو گئے وچ گھراں اپنیاں دی موہدے پئے جانور

كَاَنْ لَّمْ یَغْنَوْا فِیْهَا ؕ اَلَا بُعْدًا لِّمَدْیَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُوْدُ ۝ گویا ہرگز نبودند آنجا آگاہ باش

دوری باشد مر مدین را چنانکہ دور افتادند ثمود ۔ گویا نہیں بسیں وچ اسجاگہ دی خبردار ہو دوری واسطے مدین دی جس طرح

گویا اوہ کدی نہ آہی اوس جا اللہ ناس وننجایا … سن لو دوری مدین نوں جو بن دور ثمود سدھایا

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰی بِاٰیٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِیْنٍ ۝ اِلٰی فِرْعَوْنَ وَمَلَا۠ئِهٖ فَاتَّبَعُوْٓا اَمْرَ فِرْعَوْنَ ۚ

وہر آئینہ فرستادیم موسیٰ را بنشانہائے خود و بدلیل روشن بسوے فرعون و جماعہ او پس پیروی کردند فرمان فرعون را

تی البتہ تحقیق بہیجیا اسان موسیٰ نوں نال نشانیاں اپنیاں دے تی دلیل ظاہر دے طرف فرعون دے تی کچہری اوسدے دی پس تابع ہوئے حکم

اسان بہیجیا موسیٰ نوں نال نشانیاں روشن نال دلیلاں … ول فرعون تی اوس کچہری نیتاں نہیں نیلاں

وَمَاۤ اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِیْدٍ ۝ و نبود فرمان فرعون براہ راست ۔ تی نہیں حکم فرعون دا اسدا درست

پس تابعدار ہوئے فرعونی حکم سچا تس لیائے … تے فرعونیدا حکم نہیں جو نیک چلن بن جاوے

یَقْدُمُ قَوْمَهٗ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ فَاَوْرَدَهُمُ النَّارَ ؕ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُوْدُ ۝ ۔

پیشوا شود فرعون قوم خود را روز قیامت پس بیارد ایشانرا بآتش و بد جائیست که وارد آشدند دوزخ
اگی لگے گا قوم اپنے دے دن قیامت دے پھر جا گھلو اوہناں نوں دوزخ تے برا گھاٹ ہے جس پر آندی گئے

اوہ روز قیامت قوم اپنے اگے لگ سدھا وے — تا دوزخ اندر لیا وے مندا گھاٹ جو اوس پر لیا وے

وَاُتْبِعُوْا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَّيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُوْدُ ۝

و در پی ایشان آورده شد لعنت درین دنیا و روز قیامت نیز بد عطائیست که داده شد ان لعنت
تے پچھے اوہناں دے لائی گئی وچ ایس دنیا دی لعنت دن قیامت دے بھی بری بخشش ہے لعنت جو بخشش دتی

دنیا وچ بھی آخر لعنت گل اوہناں دی لائی — ہی برا انعام جو اوہناں ملیا بدلہ کفر ربانی

ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَاۗءِ الْقُرٰى نَقُصُّهٗ عَلَيْكَ مِنْهَا قَاۗىِٕمٌ وَّحَصِيْدٌ ۝

این از اخبار دہہاست کہ میخوانیم آنرا بر تو بعضے ازان باقیست و بعضی از بیخ بریدہ۔ ایہ ہی خبران
گراواندیاں تینوں اسیں بیان کردے ہاں اوسنوں اُتے تیرے بعض اوہناں تھیں قائم ہے بعض جڑ تھیں کٹیا ہویا

ایہ خبران اسیں سنائی تینوں بعضے شہر گراں تھیں قائم کنوں مراد جو وسدا اجڑ گیا حصید وِن — بعض اوہناں تھیں قائم بعضے سٹی ہٹ جڑاں تھیں یا قائم کھولی اثر جو باقی دوہا اثر بعیب ۔ ولن

وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوْٓا اَنْفُسَهُمْ و ستم نکردیم بر ایشان ولیکن ایشان کردند بر خویشتن
تے نہیں ظلم کیتا اساں اوہناں نوں اُتے ظلم کیتا اوہناں نے جاناں اپنیاں نوں

تے اساں نہ ظلم اوہناں نوں کیتا ماریا باجھ گناہوں — اہیر ظلم کیتا اوہناں جاناں آپنیاں تے بدخو

فَمَآ اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّتِيْ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ لَّمَّا جَاۗءَ اَمْرُ رَبِّكَ ۭ

پس ہیچ نفع نکردند ازیشان معبودان ایشان کہ میخواندند بجز خدا وقتیکہ آمد فرمان پروردگار تو پس
نہ شایا اوہناں تھیں معبودان اوہناں دیاں نے جو اوہی پوکار دے سوا اللہ تھیں کسی چیز نوں جد آیا حکم رب تیرا

اوہ جنہاں پوکارن باجھ خدا کجھ اوہناں کم نہ آئے — جد آیا امر تیرے رب سون کون جو اوبل ساہی

وَمَا زَادُوْهُمْ غَيْرَ تَتْبِيْبٍ ۝ و نیفزودند ایشانرا بجز ہلاکی تے نا زیادہ کیتوسنے اوہناں نوں سوا ہلاکی دے

اوہ جنہاں پوکارن باجھ ہلاکی نا کجھ تہناں وچ ہایا — اللہ دکھ عذاب جو گھلے سکے کون چھوڑایا

وَكَذٰلِكَ اَخْذُ رَبِّكَ اِذَآ اَخَذَ الْقُرٰى وَهِيَ ظَالِمَةٌ ؕ اِنَّ اَخْذَهٗۤ اَلِيْمٌ شَدِيْدٌ

وہمچنین ہست گرفتار کردن پروردگار تو چون گرفت کنندہ راو تہا ستمگار باشند ہر آئینہ در گرفت وی دردہندہ سخت است

تے ایسیطرح ہے پکڑنا رب تیرا جد پکڑدا ہے گراواں نوں تے اوہ ظالم ہوندی ہن تحقیق پکڑنا اوسدا دردوالا ہے اپنے سخت ہے

تے اینوین پکڑن رب تیرا پکڑی جدان گراوان	جو ظالم ہوون ٹھیک اس پکڑن ہے دکھ سخت سچا ان
معالم وچہ بخاری راہوں بااسناد لیاوے	ابو موسیٰ ایہ کری روایت خود حضرت فرماوے
جو ظالم نون رب مہلت دیکو جد پھیر نہ چھوڑے	فرا ایہ آیت پڑہی ہے غیمبر لکہیاکون جو موڑے

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ؕ ہر آئینہ درین سخن نشانہ ہست کسی را کہ ترسیدہ است

از عذاب آخرت تحقیق وچہ اسدے البتہ نشانی ہے واسطے اوس شخص دے جو ڈرے عذاب آخرت دی تہیں

ہے اسوچہ ٹھیک نصیحت تس جو ڈرے عذاب قیامت	ایہ سنکر کفروں شرک حراموں توبہ کری امت

ذٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوْعٌ ۙ لَّهُ النَّاسُ وَذٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُوْدٌ ؕ آن روز روزیست کہ جمع کردہ شوند دران

مردمان وآن روز روزیست کہ ہمہ حاضر شوند دروے ایہ دن ہے جو اکٹھے کیتے جاون گے وچہ اوسدے لوک تے ایہ دن حاضر کیتا گیا

ہے ایہ دن اوہ جو اسوچہ لوک اکٹھے کیتے جان	تی اوسدن لوک زمین آسمانان سبھو حاضر آسن

وَمَا نُؤَخِّرُهٗۤ اِلَّا لِاَجَلٍ مَّعْدُوْدٍ ؕ يَوْمَ يَاْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۚ

وموقوف نمیداریم آنرا مگر تا مدت معین روزیکہ بیاید سخن نگوید ہیچکس مگر بدستوری حق تے نہیں

اسیں تاخیر کردے اوسنوں مگر واسطے مہلت گنے ہوئے دی جسدن آویگا اوہ نہ بولیگا کوئی شخص مگر نال حکم اوسدے دے

تے اساں نہ ڈل مٹی وس کران اجل مقرر تائین	جسدن آیا کوئی نہ بولی رب دی اذن وراہین

فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَّسَعِيْدٌ ۚ فَاَمَّا الَّذِيْنَ شَقُوْا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيْهَا زَفِيْرٌ وَّشَهِيْقٌ ۙ

پس بعضی ایشان بدبخت باشند و بعضی نیکبخت اما آنانکہ بدبخت شدند پس در آتش باشند ایشان را آنجا زیر و

بم مانند خر باشد پس بعضے اوہناتہیں بدبخت ہین تے بعضے نیکبخت پس ایہراوہ جو بدبخت ہوئی پس اوہ

وچہ اگ دی ہوسن واسطے اوہنا دی وچہ اوسدے آواز باریک تے موٹا ہووےگا

پس بعض اوہناتہیں بدبختاں کجھ چنگی بختاوے	جو بدبخت سو دوزخ وچ زفیر شہیق لکالے

در بیان شقی و سعید

زفیر آواز باریک گدھی دی سخت شروع جو گردا　　تی موڑنا سخت آواز شہیق گدھے دا جو آخر دا
معالم اندر با اسناد علی تھیں کری روایت　　جو اکدن قبرستان اندر آہین گئے جنازی میت
تا حضرت آبی بہہ لگڑا اوہ وچہ زمین ٹہکورے　　لی کہیا جو ہر دے جا وچہ جنت یا دوزخ لکھہ چھوڑے
لی ہر دے چنگے بخت یا مند ے اللہ لکھہ لگائے　　نہ اوسپر تکیہ دہرہی عمل نہ کرئے شخص الائے
حضرتؐ آکھیا عمل کرو ہر کسے میسر سوئے　　جسکارن کوئی خلقیا اوسدے راہ میسر ہوئے
جو جنت کارن خلقیا جنت دے اعمل کماندا　　جو دوزخ کارن سرجیا عمل اوہ کردا دوزخیاندا
بدبختان نون بدبختان دا عمل میسر ہووے　　تے چنگے بختا نوالا نیکان والے راہ کہلووے
قرایتؐ واللیل سورتدے پڑہکے نبی سنائے　　اوہ اندر متن نہ لکھے جا وچ حاشیہ دے آپائے

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ؕ

جاویدان آنجا مدت بقاء آسمانہا وزمین غیر وقتیکہ خواہست پروردگار تو ہمیشہ
رہنی والے ہین وچہ اوسدے جدلگ رہن آسمان تے زمین مگر جو چاہے پروردگار تیرا

اوہ رہن ہمیشہ اسو وچہ جدلگ ہین زمین آسماناں　　مگر جو چاہے مالک تیرا اللہ بہتر داناں۔

اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ ؕ ہر آئینہ پروردگار تو میکند آنچہ میخواہد تحقیق رب تیرا کرنیوالا ہی جو کجہ چاہے

تحقیق تیرا رب کرنیوالا ہے جو کرے ارادا　　اوہ جو چاہے کرسکدا پر فر کرے نہ قصد فنادا
جدلگ رہن زمین آسمان جو دوزخ جنت والے　　یعنے رہن ہمیشہ ہمیشہ کدی نہ رب نکالے
مگر جو چاہے رب تیرا فر کڈھے اہل ایمانے　　جو بدکار ہوئے بن توبہ اندر اس جہانے
بخاری راہوں وچہ معالم گہے نبے فرمایا　　جو بعضے لوکان آتش پہوچی جنہان گناہ کمایا
فر بعد عذابوں فضل رحم کر اللہ جنت ڈبالے　　جہنمی نام اونہاندا رکھن لوک بہشتانوالے
ہبی ہور حدیث بخاری راہوں خود حضرت فرمائے　　ہک قوم شفاعت نال محمد اگ تہیں باہر آوے
فر جنت جا سن کہن بہشتی اونہان جہنم والے　　وچہ بعض روایت مدت بعد ایہ نام تہناں ٹالے

وَاَمَّا الَّذِيْنَ سُعِدُوْا فَفِي الْجَنَّةِ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ

واما انانکہ نیکبخت گروہ شدند پس در بہشت باشند جاوید ان باشند آنجا تا مدت بقاء آسمانہا و زمین

تی ایہر اوہ لوک جو نیکبخت کیتہ گئی پس وچ جنت دی ہو ونگے ہمیشہ رہنے والے اوچہ سد جد تین لگ آسمان تے زمین

تے ایہر چنگے بختا نوالی جنت جا سن ساری　　اوتہہ رہسن ہمیشہ جد لگ رب آسمان زمین کہ ساری

اِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ؕ عَطَآءً غَيۡرَ مَجۡذُوۡذٍ ﴿﴾ جز وقتیکہ خواستہ است پروردگار تو بخششی است

غیر منقطع مگر جو چاہی رب تیر بخشش ہے نہ قطع کیتی گئی یعنے ایہ انعام کد سے موقوف نہ ہوویگا

مگر جو چاہی رب تیرا بدکاران دوزخ ڈالے　　فر جد چاہی جنت بخشی دوزخ کنون نکالے

ایہ انعام نہ کدی کٹیسے جنت رب عطائین　　ہک کہن جو معنے الا ماشا اہینہان دو دین جائین

جو مدت عمر انہانو چہ دنیا مدت برزخ والے　　جو موقون پچہے حشر ونگے اہر ہک مدت جالے

ایہ مدت دوزخ جنت تہین ہر ہا ہر اہنہان گذارے　　پہر مومن جنت رہسن ہمیش تے کافر دائم نارے

ہک اکہن جد تین زمین آسمان نہ تا قیامت تائین　　اتنی مدت اوس جا رہسن مگر جو چاہے سائین

اتنی مدت پچہے جتنے چاہے ہور ودہاوے　　اوس مدت دا انت نہ کوئی ایہ خلود کہاوے

ہک کہن جو اِلَّا مَا شَآءَ معنے اللہ بہتر جانے　　ایہ قول قتادہ وچہ معالم وچہن خوب بیانے

ہک اکہن جنتیا ندی حق جو چاہیا آپ بنایا　　عَطَآءً غَيۡرَ مَجۡذُوۡذٍ ناکدے کٹے فرمایا

تی دوزخیان حق رب جے چاہی سا تون خبر نکائے　　عبد اللہ مسعود روایت کری نبی تہین بہائے

جو دوزخ تون ہک ویلا آسی اوسو چہ رہے کوئی　　اوتہین بعد جو ٹہیرے اسو چہ بہتی مدت سوئے

پر اہل سنت اس معنے اکہن اہل ایمان گنہاہین　　مدت بعد نہ رہسن دوزخ کافر اندی حق نا ہین

فَلَا تَكُ فِيۡ مِرۡيَةٍ مِّمَّا يَعۡبُدُ هٰۤؤُلَآءِ ؕ مَا يَعۡبُدُوۡنَ اِلَّا كَمَا يَعۡبُدُ اٰبَآؤُهُمۡ مِّنۡ قَبۡلُ ؕ

پس مباش در شبہ از آنچہ می پرستند این گروہ نمی پرستند مگر چنانچہ می پرستیدند پدران ایشان پیش ازین

پس نہ ہو تون وچہ شک دے اسچیز تہین جو پوجا کردے ہین ایہ لوک نہین پوجدے مگر جسطرح پوجا کردے ہا اب انہاندے اگے

تون نا ہو شک اندر تہین جو مشرک ایہ پوجیندے　　نہ پوجن ایہ مگر جوین اگی انہاندی باپ کریندے

وَاِنَّا لَمُوَفُّوۡهُمۡ نَصِيۡبَهُمۡ غَيۡرَ مَنۡقُوۡصٍ ﴿﴾ وما البتہ رسانندہ ایم بہ ایشان حصہ ایشان را

یعنے از عذاب ناگاہیدہ تے تحقیق ایہیں البتہ پورا دینی والی ہاں انہاں نوں حصہ وہناں دا ناگم کیتا ہویا

نہ حصہ انہاں گھٹایا جاسی بدلہ عمل خرابوں	تی ٹھیک تہاں ایہیں حصہ پورا دئی انہاں عذابوں

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتٰبَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ؕ وہر آئینہ دادہ بودیم موسیٰ را کتاب پس اختلاف افتادہ در آن ـ تے البتہ تحقیق دتی اساں موسیٰ نوں کتاب پس اختلاف کیتا گیا وچہ اوسدے

اکی مومن کئی کافر ہیوین قوم تیری بھی میتا	تی دتی اساں کتاب موسیٰ نوں لوکاں جھگڑا کیتا

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ؕ وَاِنَّهُمْ لَفِيْ شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيْبٍ ؕ

واگر نبودی سخنی کہ سابقا صادر شدہ از پروردگار تو ہر آئینہ فیصل کردہ میشد میان ایشان وایشان در قوی اندازان ـ تے جیکر نہ ہوندا اک سخن جے گذریا رب تیرے تہیں البتہ فیصل کیتا جاندا درمیان انہاں دے تحقیق

تی ہیک اوہ شک قوی وچہ اہیں گیا نہ شبہ دلاندا نہیں تاں فیصل تہیئے فرغت مار اٹھاوان سارے	تی جی ہک سخن نہ ہوندا رب تہیں فیصل کیتا جاندا گذریا سخن مراد جو دینا انہاں عذاب نہ مارے

وَاِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ اَعْمَالَهُمْ ؕ اِنَّهٗ بِمَا يَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ؕ

وہر آئینہ ہر کسے وقتیکہ برانگیختہ شوند البتہ تمام خواہد داد ایشان را پروردگار تو جزا کردار ایشان ہر آئینہ وی بانچہ میکنند داناست ـ تے تحقیق ہر یک نوں البتہ پورا دیو لگا ہو نہاں نوں رب تیرا بدلہ عملاں او نہاں دیاں دا تحقیق اوہ نال اوس چیز دے جو کردے ہن خبردار ہے

ہی بیشک رب نوں خبر جو کردے ہن شکور غفورا آخر بدی نیکی دا بدلہ پورا ہر یک تائیں	تی ٹھیک تیرا رب ہر نوں دیسی بدلہ عملاں پورا یعنے رب ندیندا اعلان وہنا سبہ جزائیں

فَاسْتَقِمْ كَمَاۤ اُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ؕ اِنَّهٗ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ؕ

پس استوار باش چنانکہ فرمودہ شدہ تو وآنانکہ توبہ کردہ اند ہمراہ تو نیز واز حد مگذرید ہر آئینہ وی بانچہ میکنید بیناست پس سدھا رہ جسطرح امر کیتا گیا ہی تینوں تی جو کوئی تائب ہویا ہی نال تیرے تے حد نہ لنگھو تحقیق اوہ نال اوس چیز دے جو کردے ہو ویکھن والا ہے

تی حد نہ لنگھو سبہ ویکھی رب جو تسیں کردے چالے	پس قائم رہ جویں حکم ہویا تینوں سبہ مومن نالی

یعنے دین اپر سبہ ثابت ہوؤ عمل کماؤ
اِستقامت دا معنے کیتا عمر خطاب تد ایں
تی حد نہ لنگھو امر نہے وچہ کرو نہ بیفرمانے
ابن عباسؓ کہے ایہ آیت آئی سخت تے نون
بخاری راہون وچہ معالم دا اسنا دلیا یا
ہی دین آسان اللہ دا جو تس سخت پھر سو رہا ہے
تی اگلی پچھلے پھر عبادت کر ہو ہی کجہ راتون ۱۲ عاجز آید

جیون حکم خدا تیون عمل کرو کجہ آپ ہو رو ہاؤ
جو امر نہی نون محکم پکڑو ول جھل کہیڈ و تاہیں
ناکر و غلو نہ کجہ و دہاؤ ناکر ہو نقصانے
تدی کہیا جو بڈہا کیتا سورت ہود نے مینون
جو ابو ہریرہؓ کرے روایت پیغمبرؐ فرمایا
یا سدے چلو یا نیڑے خوش حال ہوؤ سب سارے
یعنے سخت مشقت نفس نہ پاؤ بہار طاعاتون

وَلَا تَرْكَنُوْٓا اِلَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ ۙ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ

و میل مکنید بسوے آنانکہ ستم کردند پس آنگاہ برسد بشما آتش و نیست شمارا بجز خدا دوستان تے
ناجھکو طرف اہناندے جو ظالم ہوئے پھر لگے گی تسانون اگ تے نہیں سطے واسطے تساڈے سوا سعد دے کوئی دوست

ثُمَّ لَا تُنْصَرُوْنَ ۝ باز نصرت دادہ نشوید۔ پھر نا مدد کیتے جاؤ گے تسیں ۔

تی جھکو نہ ظالماندیول لون تا لگسے نار تسانون
ابن عباس کہے تہاں میل محبت لون نکر ہو
سدّی کہیا نکر و خوشامد ظالم لوکان تائین

تی نہیں خدا بن کوئی یار تی مددگار تسانون
ہک کہن جو ظلم تے عمل برے تہاں لون پسند نہ ہو
ہک کہن نہ منو حکم تہاں ناکرو ستایش جائین

وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ الَّيْلِ ۭ اِنَّ الْحَسَنٰتِ يُذْهِبْنَ السَّـيِّاٰتِ ۭ

و برپا کن نماز را دو طرف روز و ساعتی چند از شب ہر آئینہ طاعات دور میکنند گناہان تے تی قایم
کر نمازون وچہ دو طرفاں دینہ دیاندے کئے ساعتاں رات تہیں تحقیق نیکیاں لیجاندیاں ہیں بدیانون

تی پڑہیں نماز دو طرفاں دینہ تہیں ہے کجہ گھڑیاں اتھوں
دو طرفاں دینہ تہیں فجر نماز ہی ظہر تی عصر نمازاں
نیکیاں پنج نمازاں چلیاں بدیانون بخشاون
بخاری راہون وچہ معالم بن مسعودؓ دون لیا یا

نیکیاں دور کرن بدیاں یعنی اتھے سنک بدی داتون
تی گھڑیاں راتون مغرب ہور عشا ہے سمجھو ازان
جی کری پرہیز کبیراں تہیں سبہ بدیاں دورہو و جان
کسی عمرؓ ولیا ہک زن دا بوسہ پاس نبیؐ پھر آیا

اوش وتی خبر نبی نون تد ایہ آیت رب اوتاری
ہی مسلم راہون محی السنت ابوہریرہ یون لیاوی
ہی جمعہ نماز لیجاوی بدیان جمعہ وجہی لگ بہائی
جی کری پرہیز کبیرہ یان تہین تہان چلیان سبہ یان
ہی ابوہریرہ یون بااسناد جو پیغمبر فرماوے
بہلا اوسدی میل ہے کجہ رہے پہر این کہیا ناہین
ہک نیکیان کنون مراد کہن تسبیح تی حمد الٰہی

اوس کہیا ایہین حق خاص تا نبی کہیا حق اہی سبکی
جو پنج نمازان وچلیان بدیان دہو ونی بتاوی
ہی رمضان وجہی رمضان لگ چہوڑنا برائی
بیشک دور کراوی اللہ صحیح حدیثان آیان
جی نہر کسی در وار اسوچہ پنجوارین نت نہاوی
ہی ایہ مثال نمازان پنجان کردیان دور گناہین
ہی کلمہ پاک تی اللہ اکبر دہو ون بدیتا ہی

ذٰلِكَ ذِكْرٰى لِلذّٰكِرِيْنَ ۚ وَاصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ۟

این پند یست پند پذیران او شکیبائی کن ہر آئینہ خدا ضائع نمیسازد مزد نیکو کاران را - ایہ نصیحت ہے واسطے یاد کرنیوالیاں دے صبر کر پس تحقیق اللہ نہیں ضائع کردا ثواب نیکی کرنیوالیاں دا

ہے ایہ نصیحت کارن یاد کریندیان شکر گذاران
کر صبر ایذاء کفار اپر یا صبر نماز کمائین

تی صبر کمارب کری نہ ضائع بدلہ نیکو کاران -
رب اجر نماز نہ کرسی ضائع ویسی نیکان تائین

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُوْنِ مِنْ قَبْلِكُمْ اُولُوْا بَقِيَّةٍ يَّنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْاَرْضِ

پس چرا نشدند از آن قرنہا کہ پیش از شما بودند اہل خرد کہ منع کنند از فساد در زمین پس کیون نا ہوئی اونہان قرنان تہین جو اگی تسا تہین ہے صاحب عقلدی جو منع کردی فساد تہین وچہ مندے

پہر کیون نا اگلیان قرنان وچون ہو عقل کوائے
بقیہ معنے عقل شعور یا خصلت نیک بہلیائے
جو اگلے قرن ہلاک ہوتہان ہک جے غالب ہوندے
تا عام عذاب ہلاک نکردا یا اوہ بہت نہوئے

جو منع فساد ون کرن زمین وچہ شر کون ظلم والے
ہک اکہن طاعت فرمانداری ایہ بقیہ بہائے
جو شر کون کفر ون بدیون ہٹکن زمین فساد نیوندے
تہوڑے اوہ مغلوب ہے خود بہی آزاد کہلوئے

اِلَّا قَلِيْلًا مِّمَّنْ اَنْجَيْنَا مِنْهُمْ ۚ وَاتَّبَعَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَآ اُتْرِفُوْا فِيْهِ وَكَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ۟

الا اندکی کہ خلاص ساختیم از میان ایشان و پیروی کردند ستمگاران چیزیرا کہ آسودگی دادہ شدند

ورآن وبو دند گنهگار مگر تهوڙي اوهنان لوڪان تهين جو بچائي اسان انها تهين تي پچهي لڳا ۽
لوڪ جو ظالم هوئي اوسچيز دي جو آسوده ڪيتي گئي وڃه اوسدي تي هوگئي گنهگار

مگر جو تهوڙي نيڪ انها تهين جي جهڙي اسان بچائي	تي ظالم لذتان پچهي لڳي ڪفر گناه ڪمائي
اوه تهوڙا لوڪ جو بچي هلاڪون تا بعد ارسولان	اوه ڪفر ون شهر ڪون گل گناهون ڪري منع جهولان

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ۝ و هرگز نيست پروردگار تو که
هلاک کننده دهها را بستم و اهل آن نيکوکار باشند تي نهين آهي رب تيرا جو هلاڪ ڪري ڳراوان نال ظلم دي تي لوڪ انها ندي

تي نهين هلاڪ ڪري رب تيرا ايند ظلم دي پاروان	تي لوڪ انها ندي عدل انصافون هوون نيڪوڪار
ظلم مراد جو شرڪ نري تهين ڪري هلاڪ سائين	جد لڳ ڪرن تي پسوچه عدل انصاف ادا ئين
يا ايه مراد نه ظلم ڪري رب باجه گناه نه ماري	جان ڪفر تي شرڪ فساد ڪماون ساڙ تدن انگهار

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ۝ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ
و اگر خواستي پروردگار تو البته گردانيدي مردمان را يک ملت و هميشه باشند مختلف مگر آنکه بر وي رحم کرده است پروردگار تو
تي جيڪر چاهيند رب تيرا البته ڪردا لوڪان نون امت هڪ تي هميشه رهسني اختلاف ڪرينوالي آهن مگر جنهانون رحم ڪيتا رب تيرا

جي چاهي رب تيرا سبه لوڪان امت هڪ بناوي	تي جهگڙي ڪرسن مگر جس رحمت رب بچاوي

وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ ۗ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ
و براي اين اختلاف آفريده است ايشانرا و تمام شد سخن پروردگار تو که البته پر کنم دوزخ را از جن و مردمان همه يکجا
تي واسطي اسي پيدا ڪيتس اوهنانون تي پورا هوا سخن رب تيرا جو البته ڀرانگا مين دوزخ نون جنان تي آدميان تهين سڀنان

تي ايسي اختلاف ديڪارن خلقيا رب اوهنان نون	تي رب دا سخن تمام جو ڀهرسان دوزخ جن انسانون
هڪو دين نه پڪڙيا لوڪان آهو ئين هي رب چاهيا	يهود هنود نصاري مشرڪ ڪوئي مجوسي آيا
پر جهنان رحمت رب ڪيتي اوه اختلاف نه ڪردي	اوه هڪو دين حقاني من باطل قدم نه دهردي
باطل والي هڪدو جهي نون باطل جانن سارے	تي حق والي هڪدو جهي نون سڀ جانن حق سچيار
مالڪ ڪهيا دو فرقي هوسن هڪ جنت هڪ ناري	اس ڪارن رب خلقيا اوهنان اختلاف هي جاري

ہِک کھَن جِنہان رب رحمت کیتی کارن رحم اُپایئے
تی اختلافاً نولے خلقے اختلافان کارن

اوہ اختلاف نکرن اُنسو جہ دین ہکی تے آئے
اوہ باطل اُپر قدم دہرن اگد وجہی بُراشمارن

وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ ۚ

وہر چیزے را میخوانیم بر تو از اخبار پیغامبران آنچیز را کہ ثابت میگردانیم باآن دل ترا تے
سبہ کجہ بیان کر دیہان اسین اوہ تیرے خبران پیغمبراندیان تہین وہ جو ثابت کردیہان نال اوسندی تیرا

تی سبہ کجہ اسین بیان کراہین تین پر خبر رسولان
یعنے وچہ قرآن جو خبران نبیان تدہ سنائین

جو ثابت کریئی اوسندے نال تیرا دل شاہ مقبولان
تا محکم کرئیے دل تیرا تین صبر یقین وہ ہائیے

وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ وآمدہ است بتو در سورہ سخن درست
وپندی ویاد کردی برائے مسلمانان ـ تی آیا تیرے تائین وچہ اُسدہ حق تے نصیحت تے یادگار واسطے مومنان دے

تی آیا تینون اس سورت وچہ حق بیان زیادہ
تی وعظ نصیحت اہل ایمانان تائین بہت افادہ

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ ۝ وَانْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ۝

وبگو آنانرا کہ ایمان نمے آرند کار کنید بر طور خود ہر آئینہ مانیز کار میکنیم و انتظار کشید ہر آئینہ مانیز منتظر ایم تے
کہہ واسطے اوہناں جو نہیں ایمان لیاوند عمل کرو اپر جگہ اپنید البتہ اسین بھی عمل کرنوالی ہان تے اُڈیکو البتہ اسین اُڈیکن والے

تی کہہ اوہنان جو ایمان نہ لیاون عمل کرو خود جائے
ایہ امر وعید اتے تہدید ان جاہو جوین کماؤ

اسین عمل کراہین تسین اُڈیکو اسین اوڈیکن والے
تسان ہلاکی اسین تکائی ساڈی تسین تکاؤ

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ

وخدا راست علم غیب آسمانہا و زمین بسوئے او باز گردانیدہ میشود کار ہمہ آن پس عبادت کن اورا و توکل کن بر و
تی واسطے اللہ دے ہے غیب اسمانان دا تے زمیندی تی طرف اوسیدے پہیر جاندا ہی کم سارا ایس بندگی کرو اوسندی تی توکل کرو

تی رب نون غیب اسمان زمین تے اسول سبہ کم جاوے
ہی ہنون معلم غیب جو کیہڑا جیتے کیہڑا ہارے

تا اوسندے کرین عبادت اوسپر تکیہ کرن سوہاوے
تسین اوڈیکو اسین اوڈیکان کم اللہ ہتھ سارے

وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝ ونیست پروردگار تو بیخبر از آنچہ میکنید تے نہین رب تیرا بیخبر اوس چیز تہین جو کردے ہو

تی نہین تیرا رب غافل اوہتھین جو کجھ ہو تسین کردے
ترمذی راہون باسناد معالم اندر لیایا
تون پڑہا ہویا نبیا حضرت الکیا ہود نے کیتا

توریت ختم بہی ہوو مانند ایہ کعب احبار خبر دے
جو ابن عباس کہیا ابوبکر نبی نون ایہ فرمایا
بہی واقعہ مرسلات تے عم تے کور سورۃ کیتا

سُوْرَةُ يُوْسُفَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَاحِدٰى عَشَرَةَ اٰيَةً وَاثْنَا عَشَرَ رُكُوْعَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِيْنِ ۞ اِنَّآ اَنْزَلْنٰهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ۞

این آیتہا کتاب روشن ست ہر آئینہ ما فرو فرستادیم آنرا قرآن عربی ساختہ باشد کہ شما دریابید
ایہ آیتان کتاب بیان کرنیوالیدیان ہین تحقیق اسان اوتاریا اسنون قرآن عربی تا جو تسین سمجھو

ایہ آیتان ہین کتاب مبین جو کری بیان احکامان
اسان ٹہیک اوتاری ایہ کتاب قرآن زبان عربی دے

حدان حکم بیان کری سبہ کہول حلال حرامان
تا تسین سمجھو سوچ جانو ٹہیک کلام ہی ربّ دے

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَآ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَ ۞

ما قصہ میخوانیم بر تو بہترین قصہ خواندن بوحی فرستادن خود بسوے تو این قرآن را - اسین بیان
کردیہان اہر تیرے خوب تر بیان کرنا نال اس وجہ دے جو وحی کیتا اسان طرف تیری ایہ قرآن

اسین قصہ کران بیان تیرے پر بہتر قصہ کرنا
نال وحی اہین دے تین ول ایہ قرآن جو پڑہنا

وَاِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ الْغٰفِلِيْنَ ۞ وہر آئینہ حال اینست کہ تو بودی پیش از آن از
بیخبران - تے تحقیق ہیسین تون اگے استہین البتہ بے خبران ہتہین -

تی ٹہیک آہا تون بیخبران تہین اگے ایس قصے تہین
احسن قصص خدا فرمایا قصہ یوسف والا
بہی بہت فوائد دنیا دینی خصلت بادشاہاں دے
بہی اسوچہ ذکر صبر دا جان کجہ دشمن دیہن ایذ
خالد کہی جو سورت یوسف سورت مریم والے

وچیون اگے خبر نہ تینون سنیان نہ ہو رکسی تہین
جو اسوچہ بہت نصیحت عبرت حکمت نکتے اعلیٰ
ادب غلامان شان علم دا خبر فریب زنان دے
بہی عفو کرن دشمن ہتہین مکر نا تہان دہین سزا ایذ
اہل جنت وچہ جنت پڑہسن پاسن لذت عالی

ابن مردان

ھ
پنج آیت ہیں
خاتمہ دی آیت ہیں
خاتمہ سورۃ ہود دے ہیں
معالم ھ
والواقعۃ والمرسلات وعم یتساءلون واذا الشمس کورت
معالم پنج ہنر ایہ کتا
بیہون الہمان جو ان
ھ
اسماء والرسلت کل
تحقیق بات ایہہ
تون اگے اس قصہ البتہ
بے خبر تہین یا بے خبر ان غافل
کتہیا ہویا سے نقل تہین بے
نال اس دے انتہا سے جو دہ
خبر وارسے جیہڑے بیان
ازان سے جیہڑے الغافلین
ھذا

جو غمناک سُنی ایہ سورت یوسف راحت پاوے ｜ ایہ وچہ معالم محی السنت ابن عطا تھین لیاوے

اِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

چون گفت یوسف پدر خود را ای پدر من ہر آئینہ من بخواب دیدہ ام یازدہ ستارہ را و آفتاب و ماہ را

جد آکھیا یوسف نے واسطے باپ اپنے دے اے باپ میرے تحقیق میں ڈٹھا یارہ تارے تے سورج چن نوں

رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۝ دیدم ایشان را سجدہ کنندہ ڈٹھا میں انہاں نوں واسطے آپ دے سجدہ کرنیوالے

جد آکھیا یوسف پیو نوں بابا ڈٹھم یاراں تارے
جاں خواب ڈٹھا ایہ یوسف باراں سال عمر تس آہے
اوہ یاراں تارے یاراں بھائی سورج باپ بھائے
ماں یوسف راحیل آہے جو موئی اگے اس خوابوں

تے سورج چن میں ڈٹھا مینوں سجدہ کرن ایہ سارے
رات جمعہ شب قدر آہی اوہ بغوی بھر گواہی
تے چن مائی ہک آکھن ماسی مانو تس لدسد ہا
معالم وچہ بخاری راہوں حضرت کہیا خطابوں

الْكَرِيمُ بْنُ الْكَرِيمِ بْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ

بزرگوار بیٹا بزرگوار بیٹے بزرگوار بیٹی بزرگوار دیدا ｜ یوسف بیٹا یعقوب بیٹے اسحاق بیٹے ابراہیم دیدا

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا

گفت ای پسرک من بیان مکن خواب خود را پیش برادران خود کہ ناگاہ اندیشہ کنند در حق تو حیلہ را

کہیا باپ نے اے بچڑے میرے نہ بیان کر خواب اپنا اپر بھایاں اپنیاں دے پس بدخواہی کرن گے واسطے تیرے بدخواہی کرنی

باپ کہیا اے بچڑا خواب ایہ دس نہ آپنیاں بھایاں
ظاہر ہے تاویل اسدی جو ملسے تیں سرداری

تا کرسن اوہ بدخواہی تیں حق سو حیلہ تیں بدیاں
مت اوہ حسد کرن حق تیرے چاہن ذلت خواری

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝ ہر آئینہ شیطان آدمی را دشمن ہست آشکارا البتہ شیطان واسطے

ٹھیک شیطان ہے آدمیاں نا ظاہر دشمن جانے
باسناد معالم اندر ابو قتادہ یوں آندا
تا پیغمبر تھیں سنیوم چنگا خواب اللہ دے پاسوں
پس پیارا خواب جو ڈیکھے کسے نہ آکھے بن خود پیارے

اوہ لوکاں دلو چہ حسد مچاوے ظلم کرن شیطانی
ابو قتادہ کہے میں سفنا ڈیکھ بیمار ہو جاندا
تے مندے خواب جو خیال دلاں ہے شیطانی تو سہنا
جے مندا ڈیکھے پڑھے اعوذ تے تھکاں ہے ترے وارے

تی کسی نون خواب اوہ سناوے ہرگز ضرر نہ پاوے
بہی بااسناد زرین کنون جو حضرت خود فرماوے

جو خواب چنگا ہے بجز دکنون نبوت جزان جہتا لے
تی خواب ہوندا برباد گر جد بات کری او سوالے

جد بات کری تا واقع ہووے خواب نہ خالی جاوے
بن عقلمندان و یا دوست اپنیون خواب نکسے سناوے

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ

وچنانکہ این خواب بتو نمود ہمچنین برگزیند ترا پروردگار تو و بیاموزد ترا از علم تاویل الاحادیث و تمام کند نعمت خود را بر تو تے ایسطرح برگزیدہ کریگا تینون رب تیرا تے سکہائیگا تینون تعبیر باتاندی تے پورے کریگا نعمت اپنے اپر تیرے

تی اینوین کری پسند تینون رب جوین ایہ خواب وکہایا
تے خواباندی تعبیر سکہاوے جاہے نبی بنایا

وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِن قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

وبر فرزندان یعقوب چنانکہ تمام کرد آنرا بر دو جد تو پیش ازین ابراہیم و اسحاق ہر آینہ پروردگار تو دانا استوار کار ہست ۔ تے اوپر اولاد یعقوب دے جوین پورا کیتس اہلنون اپر دو باپان تیرا ندے اگے ایتہین ابراہیم تے اسحاق دے البتہ رب تیرا دانا حکمت والا ہے

سو را اولاد یعقوب دے نعمت کری نبوت والے
جوین اگے دو تیری دادی نبی کیتی رب عالے

ٹہیک تیرا رب جانے جہڑے لوک نبوت لائق
اوہ پکے چنگے کم کری سب حکمت راہون فائق

ابراہیم نبوت نعمت پا اگ کنون خلاصے
بعضے کہن خلیل بنایا ایہ تس نعمت خاصی

اس خوابون تعبیر پورے لگ چالی سال وہیائے
ایہ اکثر کہن تے سال اٹہاران بصری حسن تبائی

لَّقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِّلسَّائِلِينَ ۝ ہر آینہ ہست در قصہ یوسف و برادران او نشانہا سوال کنندگانرا البتہ تحقیق ہیسن وچہ یوسف دے تی بہایان اوسدیاں دے نشانیان واسطے پچہن والیاندے

ٹہیک اہین وچہ قصے یوسف بہی قصے تس بہایان
بہت نشانیان پچہن والیان کارن صادق آیان

سوال یہود نبی نون کیتا یوسف خبر سنائین
ہک کہن سبب آوند پچہیا کنعانون ات جائین

یعقوب آیا کنعان وطن اولاد مصر کنون آئی
ایہ سورت آئی سنی یہود توریت موافق پائی

اس قصے وچہ دلیل نبوت نبی محمدؐ سچا — بہی اسو چہ عبرت عقلمنداں نوں حسد کرن کم کچا
جو یوسفؑ بہایاں حسد کیتا بہر وہی تابع ہوئے — بہی خواب یوسفدا سچ کیتا رب سبہے من کہلوئے
بہی اسو چہ صبر یوسفدا قصہ زنا تہیں نفس چہپایا — بہی صبر غلامی وچہ بہی بندیخانے صبر کمایا
بہر اوڑک بادشاہی رب دتی لیا اجر صبر دا — بہی غم یعقوبؑ تے صبر جدائی ذکر خدا تس کردا
بہر اوڑک رب ملائے پیارے دکہ سبہو رب ٹالی — سبہ مراداں حاصل ہویاں ملک مصر بہے نالی
یعقوبؑ نبیدی باراں بیٹے ہک روبیل اکہاوے — بہی شمعوںؑ بہوذاؑ لاوی زبالونؑ سداوے
چہواں آہا بشو خور تے لیا نام اہناندی مائے — جو لاباندی بیٹی اوہ یعقوب دا ماماں سائے
دو لونڈیاں یعقوب نبے دیاں زلفہ بلہہ ناموں — بیٹی چار تہنا تہیں اہے ایہ دس ہو ناموں۔
بہر لیا موئی تا او سدے بہین راحیل نکاح وچہ آئے — بنیامینؑ تے یوسف او تہیں جمے سکے بہائے
ایہ اوڑک سبہ نبی رب کیتے وچہ عالم لیایا — اول خطا جہناں تہیں ہویا اوڑک سبہ بخشایا
سبہ تہیں وده محبت ہو یوناں نال یوسفدے آہے — جانن قصہ خواب بہر اوان سیناں کیتی حسد تباہے

اِذْ قَالُوْا لَیُوْسُفُ وَاَخُوْهُ اَحَبُّ اِلٰٓی اَبِیْنَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ ؕ

چون گفتند کہ یوسف و برادر حقیقی او دوست تراند نزدیک پدر ما از ما و ما جماعتیم جد کہیا انہاں
البتہ یوسف تے بہائی اوسدا بہت پیاری ہن باپ ساڈے نوں اساتہیں تے اسیں جماعت زبردست ہاں

جد اکہیا انہاں جو یوسف بنیامین بہے اسدا بہائی — اساتہیں وده پیارا یو نوں اسیں جماعت ہے

اِنَّ اَبَانَا لَفِیْ ضَلٰلٍ مُّبِیْنِۣ ۚۖ ہر آئینہ پدر ما در خطاء ظاہر ست تحقیق باپ ساڈا وچہ غلطی ظاہر دے ہے

ہیک اساڈا باپ پیا وچہ غلطی ظاہر بہاری — اسنوں نفع اساڈا بہتا ہر کم دیندی یاری
اسیں اتیڑ چاراں کم سواراں امر معاش جج سارے — یوسف لڑکا کم کی جانے گہر اکم سوارے

اُقْتُلُوْا یُوْسُفَ اَوِ اطْرَحُوْهُ اَرْضًا یَّخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَبِیْكُمْ

بکشید یوسف را یا افگنید ش بزمین غیر معلوم تا خالے شود برائے شما توجہ پدر شما قتل کرو
یوسفنوں یا ڈالو اسنوں وچہ کسی مین دے جو خالی ہو وسے واسطے تساڈی توجہ باپ تساڈیدا

قتل کرو یوسفؑ نون یا تِس کسے زمین وچہ ڈالو
تا خالی رہے توجہ ہووا کارن تسان جی بہالو

وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهٖ قَوْمًا صٰلِحِيْنَ ؁ وتا باشید بعد از آن گروہی شایستہ تی ہوجاؤ پچھی اہین ستہین لوک نیک

تی ہوو قتل یوسفؑ تہین پچھے ہا لوک صلاحا نوا لے
یعنے پچھے تائب ہوو رہسو نت سکہا لے

ہک کہن کہیا شمعون سخن ا یہ ہک روبیل ناون
ہک اُنہن شیطان کہیا ایہ ڈولان اہنون اوون

قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوْا يُوْسُفَ وَاَلْقُوْهُ فِيْ غَيٰبَتِ الْجُبِّ گفت گوئندہ از ایشان

مکشید یوسفؑ را و فگنید ش در تاریکی چاہ کہیا کہنے والی اوہنان تہین نا ماریو یوسفؑ نون تے ڈالو سنون وچہ تلے کہوہ دے

کہیا اوہنا تہین کہنے والے یوسف قتل نہ کرہو
تے ڈالو سنون تہلے کہوہ دے قتل گناہون ہا درہو

يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِيْنَ ؁ تا برگیر دو او را بعض مسافران اگر کنند گانید

لبھ لیجاوے اوسنون کوئی راہ چلنے والا جیکر ہو تسین کرنے والے

لبھ لیجاوی اسنون کوئی راہی چلنے والا
جیکر ہو تسین کرنیوالے مول نہ کر دے ٹالا

ایہ کہنے والا شخص بھیوڑا قول اصح ایہا ئے
قتادہ کہے روبیل جو وڈا ماسی بیٹا ہائے

اوہ سبھے بالغ آہے لے بنوۃ اہنان نہوئے
اس کم اندر کئی برایان ہویان شک نہ کوئی

ہک قطع رحم برائی دوجہا عاق ہوے ماپیو
امانت وچہ خیانت کیتے توڑیا عہد ہے اون

بہی بیگناہ لڑکے دے حق وچہ سخت بیرحمی کیتے
تی باپ اگے ونج کوڑ سنایا سخت ہوئی بد نیتے

اوڑک سبہ معاف کیتے رب تائب ہو گئی سارے
تانا امید نہ ہووی کوئی رحمت وچہ پیارے

اہنان قتل ارادہ کیتا ایہہ اللہ پاک بچائے
جی کر دے قتل ہلاک ہوندے سبہ کوئی نجات نہ پائے

قَالُوْا يٰٓاَبَانَا مَالَكَ لَا تَاْمَنَّا عَلٰى يُوْسُفَ وَاِنَّا لَهٗ لَنٰصِحُوْنَ ؁

گفتند ای پدر ما چیست حال تو کہ امین نمی پنداری ما را بر یوسف و ہر آئینہ ما او را نیک خواہ ایم
کہیا اوہنان ای باپ اساڈی کیا ہے واسطے تیرے جو نہین امین جاندا اسانون اپر یوسف دی تے
تحقیق اسین واسطے اوسدے البتہ خیر خواہ ہان

اہنان کہیا باپ کے ہویا تینوں جو اسان امین نہ جانی
یوسفؑ اپر نیک اسین ہاں اوس کارن ناصح بیانی

اَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا یَّرْتَعْ وَیَلْعَبْ وَاِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ۝ بفرست اورا با ما فردا میوه بسیار خورد

و بازی کند و هر آئینه ما اورا نگهبانیم بھیجیں اوسنوں نال ساڈے فجری رجکے کھاوے تے کھیڈے تے البتہ اسیں واسطے اوسدے

نگہبان فجر نال اساڈے کھیڈے تے رج کھاوے — تے ٹھیک اسیں رکھوالی یوسف کارن تیار بیٹھے و

قَالَ اِنِّیْ لَیَحْزُنُنِیْٓ اَنْ تَذْهَبُوْا بِهٖ وَاَخَافُ اَنْ یَّاْكُلَهُ الذِّئْبُ وَاَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُوْنَ ۝

گفت هر آئینه اندوهگین میکند مرا آنکه ببرید اش و میترسم از آنکه بخورد اورا گرگ و شما ازوی بیخبر باشید کہیا تحقیق

میں البتہ غمناک کردا ہے مینوں ایہ جو لیجاؤ تسیں اوسنوں تے ڈردا ہاں میں ایہ جو کھا جاوے اوسنوں بگھیاڑ تے تسیں

باپ کہیا غم مینوں جو تسیں اسنوں نال لیجاؤ — لی ڈراں بگھیاڑ جو کھاوے اسنوں غافل تسیں ہوو

وچہ خواب ڈٹھا یعقوب جے ناہر یوسف اپر دھایا — ایہ گل تدے انہانوں آکھے وچہ معالم لیایا

قَالُوْا لَئِنْ اَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ اِنَّآ اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ۝ گفتند اگر بخورد اورا گرگ و ما جماعتیم

هر آئینه ما آنگاه زیانکار باشیم کہیا اونہاں جی کھا جاوے اوسنوں بگھیاڑ تے اسیں ہاں ٹولہ البتہ اسیں اس وقت زیانکار ہو

اُنہاں کہیا بگھیاڑ جی کھاوے اسنوں تے اسیں ہاں ٹولہ بندے — ٹھیک اسیں او سویلی عاجز کہاتا چال جہاندی

فَلَمَّا ذَهَبُوْا بِهٖ وَاَجْمَعُوْٓا اَنْ یَّجْعَلُوْهُ فِیْ غَیٰبَتِ الْجُبِّ ۚ پس چون ببردندش و عزیمت کردند

که بافگنندش در چاه تاریک پہر جد لے گئے اوسنوں تے اک کیتا ایہ جو ڈالن اوسنوں وچہ انہیرے کھوہ و

پہر جد لے گئے یوسف نوں اتے رلمل پکا یا — جو ڈالن اسنوں تہلے کھوہ دے وچہ یوسف آیا

لے جانا رب ذکر کیتا نا کیتا ذکر برایے — جو لائق ذکر نہیں جو راہ وچہ کیتی اُنہاں کمائے

جد باپ دے پاسوں لیا تا چائیا عزت نال پیاران — جان جنگل پہتے زمین تے مار یا کرن لگے پہر مارن

جان اک ماری دو جہیوں جا ورو ندا کرفریادان — پہر اوہ بہی مارے گالیاں دیکھو گونا گون فسادان

موت قریب ہویا تی جاتس معل شفیق نہ کوئی — روو رو کری پوکاران بابا تینوں خبر نہ ہوئی

لونڈیاں بیٹے نال امیر کیا کر دی ظلم اندائیں — جان قتل قریب ہو گیا کہے یہودا ہیا ایاں تائیں

تساں عہد ندتا آہا مینوں یوسف قتل نہ کرنا — تا ٹور لیجلے کھوہ ول اسنوں ڈالن ایہہ گھر نا

اوہ کھوہ تری سنگ شہر تہیں راہ نہ اسول کوئی — اُتوں بہیڑا ہیٹھوں چوڑا ویکھو مشکل ہوئے

جان کھوہ اندر لڑکاون یوسف کنڈھ ہتھ نون پاوے
جو ہاہی بہراؤ کرڑتہ وہیو کھوہ وچہ پہنان جیتون
یوسف ہکی نہ ہین کجہ دسے کھو دیوچہ وگایا
انہان ارادہ جو مر جاسی آہا کھوہ وچہ پانی
وچہ کھوہ دے گوشی پتھر سے ہک چڑہیا پتھر اوتے
یوسف ظن کیتا جو شاید مہر دلا نوچہ لائے
پھر بہی منع بھوذا کیتا اوہ کجہ شفقت کردا
راتین نت یہوذا کہانا لیاوے اوس کھوہ اوتے

تا دووین ہتھ بدہیونے کرڑتہ لاہیا اوہ کرلاوے
کہن بولا چن سورج تارے پردہ کرسن تینون
ہک اکین بوکے گھت وگایا اوہ واٹون سٹوایا
مر نو بچیا چوٹ نہ لگی قدرت ویکھ ربانی
رووں لگا اوہنان بولایا کندہی کھوہ کیکوں
جواب وتس اُنہان چاہیا پتھر مارن بہائے
ترے راتین وچہ کھوہ دے یوسف رہیا مشقت بہر دلے
کھوہ وچہ رب بشارت بہیجے وچہ معالم کیاوے

وَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِاَمْرِهِمْ هٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝ و وحی

فرستادیم بسوے او کہ البتہ خبردار خواہی کرد ایشان را باین ماجرا ایشان وایشان نشناسند
تی وحی بہیجیا اسان طرف اوسدے جو البتہ خبر دیونگا تون انہانون نال اس کم انہاندے تی اوہ ناسمجہد ہوونگے

تا وحی کیتا اسان اُسو اج تون دیسین خبر اوہنانون
وحی کیتا رب کھوہ وچہ جبرائیل سینہا لیایا
تی کھو ہون تینون باہر کڈھسی خبر دیسین پہایان
تی اوہنان خبر نہوسی جو تون یوسف اینہان بہائے

نال اس کم انہاندے اتے نہ ہوسی سمجہ تینہانون
جو خواب تیرا رب پورا کرسے دل اسدا پرچائے
جو کجہ اینہان ظلم اندا ئین تیرے نال کمایان
یا خبر نہ بہایان یوسف نون جو اگل وحی سنائے

وَجَآءُوْٓ اَبَاهُمْ عِشَآءً يَّبْكُوْنَ ۝ وآمدند پیش پدر خود شبانگاہ گریان تی آئی باب اپنے نون راتین روندے

تی اپنی پیو دے پاس عشانون روندروندے آئے | اوہ کوڑی مچی رووں نالے کوڑے عذر سنائے

قَالُوْا يٰٓاَبَانَآ اِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوْسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَاَكَلَهُ الذِّئْبُ

گفتند ای پدر ما ہر آئینہ ما شروع کردیم در مسابقت وگذاشتیم یوسف را نزدیک رخت خویش پس بخورد او را گرگ
کہیا اوہنان اے باپ اسیاڈے تحقیق اسین گئے دوڑدے تی چھوڑیا اسان یوسف نون پاس اسباب اپنے دے پس کہا گیا اسنون بگھیاڑ

اوہنان کہیا بابا بہیک گئے اسین وہ وہ دوڑن لگے | تی پاس اسباب گئے چھڈ یوسف ناہر کہا گیا اگے

وَمَآ اَنۡتَ بِمُؤۡمِنٍ لَّنَا وَلَوۡ كُنَّا صٰدِقِيۡنَ ۝ و نیستی تو باور دارندہ ما واگرچہ ہستیم راست گوی

تے نہیں توں یقین کرنے والا واسطے اساڈے اگرچہ ہوئیے اسیں سچے

تی نہیں توں بار اساڈا کردا بہاویں سچ الائیے
توں اول ہے ایہ ظن کیتا سی ہن دل کوں جائیے

وَجَآءُوۡ عَلٰى قَمِيۡصِهٖ بِدَمٍ كَذِبٍ‌ؕ قَالَ بَلۡ سَوَّلَتۡ لَـكُمۡ اَنۡفُسُكُمۡ اَمۡرًا‌ؕ

وآوردند بالا قمیص او خون دروغ را یعقوب گفت نی بلکہ آراستہ است پیش شما نفس شما تدبیر را

تی لے آئی اپر کرتی اوسدے لہو جہوٹھا کہیا باپ نے بلکہ بنا لئے واسطے تساڈے نفساں تساڈیاں نے اک بات

تی لیائی کرتی اوسدے اپر جہوٹھا لہو لگا کے
اوہ لہو یوسف دا نا ہا ناہیں جہوٹھا رب فرمایا
تی کرتا پاڑن خیال نہ آیا تاہیں باپ جہوٹھا ہو کے

باپ کہیا ایہ بلک تسیں خود لیا ہے بات بنا کے
ہک لیلا ذبح کیتو نے کرتی اوسدے لہو لگایا
جو یوسف نوں بگھیاڑ کہاندا کرتہ کوئیں بچائیے

فَصَبۡرٌ جَمِيۡلٌ‌ ؕ وَاللّٰهُ الۡمُسۡتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُوۡنَ ۝ پس کار من صبر نیک است وخدا

مدد طلب کردہ میشود ازوی برآنچہ شما بیان میکنید پس صبر نیک ہے تی اللہ یار چاہیا گیا ہے اوپر اوس چیز دے جو بیان کردے ہو

پس صبر کماون سوہنا مینوں ملسی اجر صبر دے
یعنی رب تسیں بارے منگاں صبر دیوے توفیقاں
صبر جمیل نہ جس وچہ شکوی جزع فزع تہیں خالے
پہر اک بگھیاڑ لیائی پہڑ کے یوسف اسنی کہیا یا
تاں اوہ بگھیاڑ بولایا اللہ قدرت عجب وکہائے
نبی کہیا اتہ کیونکر آئیوں وچہ زمین کنعانے

تے اللہ کنوں منگیوی یارے تسیں بیان جو کردے
اپر ایس مصیبت جو تساں جو کرجہوٹھ رفیقاں
ایہ وچہ معالم لکھیا معنے محی السنت والے
یعقوب کہیا توں بیٹا میرا کہا دا مار گوایا
قسم خدا میں ہول نہ ڈٹہے صورت یوسف والے
اوس آکھیا خویشاں ملن آیا ہیں لیا ند اکڑ اہیار نے

وَجَآءَتۡ سَيَّارَةٌ فَاَرۡسَلُوۡا وَارِدَهُمۡ فَاَدۡلٰى دَلۡوَهٗ‌ ؕ قَالَ يٰبُشۡرٰى هٰذَا غُلٰمٌ‌ ؕ

وآمد کاروانی پس فرستادند سقاء خود را پس انداخت دلو خود و گفت ای مژدہ این نوجوانی است

تی آیا اک قافلہ پس بہیجیا اونہاں نے پانی لیاونوالا اپنا پس لٹکایا اوسنے ڈول اپنا کہیا ای خوشخبری ایہ لڑکا ہے

تی آیا ہک کاروان تاں بہیجیا سقا ڈول وگایا
آکھیوس اے خوشخبری مینوں لڑکا خوب ہتھ آیا

ما

مدین تھیں کاروان چلیا اوطرف مصر دے جاندا — راہ بھولا تقدیر الہی اوس کھوہے ول آندا

مالک نام ذعر دا بیٹا پانی لین سدھایا — نبی شعیب دا اوہ بھتیجا کھوہ وچہ ڈول لگایا

یوسف ڈالیان پانی مٹھا اگی سے اوہ کہیا — رسی نوں ہتھ پایا یوسف ہوگیا بوکا بھارا

جان نظر کیتی اوس لڑکا ڈٹھس خوبی جسدی کائی — بول اٹھیا خوشخبری میںنوں خیر عجب ہتھ آئی

نبی کہیا رب حسن جو خلقیا ادہ یوسفنوں دتا — تی وادی اوسدے بی بی سارہ چھوں ادھا حصہ تسن لیتا

وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ۝ واہل قافلہ پنہان داشتند ورا سرمایہ دانستہ وخدا دانا ست بانچہ میکردند تے چھپا رکھیوںنے اوسنوں پونجی بنا کے تے اللہ جاندا ہے جو کجھ اوہ کردے ہین

تی اونہاں چھپایا یوسفنوں کر پونجی قیمت والی — تی اللہ نوں سبھ معلم جو اوہ کردی بدفعالی

یا مال بضاعت ملک پرایا کر کے اونہاں چھپایا — تا ساتھی کرن نہ دعوی شرکت کہیا ایہ مال پرایا

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ ۚ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ۝ ع٢ ١٤ ١٢

وبرادران فروختند ش بہائی ناقص درہمی چند شمردہ شدہ وبودند درباب یوسف از بے رغبتان تی ویچیا بھراواں یوسف نوں نال قیمت ناقص درماں گنیاں ہویاں دے تی آہے وچہ اوسدے بے رغبتاں تھیں

تی بھایاں ویچیا یوسفنوں مل تھوڑے درم شماری — تی ہوگئے بھائی یوسفدے حق بے رغبت وپاری

معنے بخس حرام کہن ہک مل حرام اصیلان — ہک اکھن کھوٹے درم کہن ہک تھوڑے درم قلیلان

ہک کہن اٹھاراں درم لئی ہک ایہ کہن ہک بائی — ہک چالی درم بتاون ایہ ترے وچہ معالم بھائی

وکانوا فیہ ضمیر کہن ہک طرف ثمن دی جاوے — جواس قیمت دی چاہ بھایاں وڈ یوسف بھاوے

پھر مالک یوسفنوں لے ٹریا بھائی مگر سدھائے — اکھن عہد لیوس سوں تا ایہ نس نجائے

مصر شہر جد پہنچی مالک ویچیا یوسف تائیں — قطفیر خریدیا اسنوں جہڑا ملک مصر دا سائیں

جو کل مختار مصر دا آہا اندر اوس زمانے — تی بادشاہ ریان آہا جو پو شہر وانے

آخر ایہ ریان یوسف دی نال ایمان لیایا — دین نبیدے تابع ہو یوسف نوں شاہ بنایا

تی اوہ قطفیر عزیز کہاوی ملک مصر دا والی — ابن عباس کہے اوہ ملیا اوس مالکنوں جالے

کہیا ضحاک تے مقاتل نے سدی نے بخس دا معنی حرام ہے سو سطے جو ثمن بنا جیل اوسے دا حرام ہے تے بخس کہیا جاندا ہے جو اوہ منجوس البرکتہ ہے تے کہیا ابن عباس تے ابن مسعود نے معنے بخس دا ایہ نوں ہے یعنی کھوٹے درم تے کہیا عکرمہ نے معنی بخس دا قلیل واللہ اعلم ١٢ معالم

ع٢ نام بادشاہ مصر دا ریان بن ولید ... مصر وزیر دا نام قطفیر ... زلیخا ... عزیز مصر ... کل مختار ... واللہ اعلم ١٢ معالم

مُلّ یوسف دا اوہ دینار ان جتنا ہے ہک جوڑا	ہہی دو تہان سفید جامے دی مُلّ بہرایا یہ تھوڑا
وہب ہے بہر گاہک بہتے آئے مُلّ چڑھایا	اوڑک تول یوسف دا سونا دینا مُلّ بنایا
ہہی ہک تول یوسف دا چاندی تول اونہین کستوری	ہہی ہک تول یوسف دا ریشم قیمت ٹھہری پوری
تی وزن یوسف دا چار سو رطل انہین تجے آیا	تیران سال عمر آہے تس وچ معالم لیایا

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا

وگفت شخصے کہ خرید یوسف را از اہل مصر بزن خود گرامے دار جائے شاید کہ نفع دہد ما را تی کہیا اوس شخص نے جو خرید یا اوسنون مصر تہین واسطے عورت آپنی دے ہے باعزت رکھ قدر اوسدا شاید جو نفع کرے

تے اکہیا جس خرید یا مصر ون عورت آپنی تائین	اکرام کرین اس کہاون ہین ہہی تس ہنجے جائین

أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا ۚ یا فرزند گیریم اورا ۔ یا اسین بنا لئے اوسنون بیٹا ۔

شاید نفع کرے اوہ سانون یا فرزند بنائیے	یعنے وچ یہان نفع یا بالغ ہوئے تہین نفع اٹھائیے
تس عورت نام زلیخا بعضے نام راعیل تاون	مثوٰی معنے منزل جا ہک رتبہ شان بناون
سبہ لوکان تہین تریہ شخصاں دی ودہ ہوی دانائی	ہک عزیز جو عورت نون اس ایہ گل اکھ سنائے
ہو شعیبؑ دی بیٹی جسنے پیو نون سخن سنایا	جو موسیٰؑ نون رکھ نوکر ڈاڈھا قوی امین دسیایا
ہو صدیق جو اوس خلیفہ خاص عمرؓ نون کیتا	ایہ ابن مسعود ون وچ معالم کری روایت ملیتا

وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ

وہمچنین قرار دادیم یوسف را در آن زمین تا بیاموزیم اورا علم تاویل الاحادیث ۔ تے ایسطرح قدرت دتی اسان واسطے یوسفؑ دے وچ زمین دے تا جو سکہائیے اوسنون تاویل باتان دی

تی اونہین یوسفؑ نون اسان دتی مصر زمین وچ شاہی	تا تعبیر خواباندی اسین سکہائیے تس جیون آہی
جو بن قتلون اسان بچائی یوسفؑ کہوہون فر گڈ ہائی	ہن اونہین شاہ مصر تس کریئے ہہی تعبیر سکہائی

وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝ وخدا تواناست بر امر خویش ولیکن اکثر مردمان نمیدانند ۔ تے اللہ غالب ہے اپر کم آپنے دے اپر بہت لوک نہیں جاندے

[illegible marginal notes]

تے اللہ غالب کم اپنی تے کر دا جیونکر چاہے
یا ایہ معنے جو اللہ غالب کم یوسف دی اتے
اوہ آپ کری تدبیر حفاظت علم سر پہونچاوے

تے اپر بہتے لوک نجانن جو نکر شان خدا ہے
کم جہناندے آپ سوارے کوین اوہ رہن وچ بہتے
پر اکثر لوک نجانن کیا رب اسد ا شان بناوے

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهٗٓ اٰتَیْنٰهُ حُكْمًا وَّعِلْمًا ؕ وَكَذٰلِكَ نَجْزِی الْمُحْسِنِیْنَ

وچون رسید یوسف ع بنہایت قوت خود دادیم اورا دانائی علم وہمچنین جزا میدہیم نیکو کاران را
تے جد پہونچیا جوانی اپنی نوں تے دتا اساں اوسنوں پیغمبری تے علم تے ایسطرح جزا دیندے ہاں اسین نیکی کرنیوالیاں انہاں

جد زور بھریا یوسف اساں دتا حکم علم اوستاں
اَشُدَّ بمعنے قوت جوانی شروع اٹھاراں سال کون
معنے حکم نبوت بعضے کہن درستے باتاں

تے اینویں نیکی کرنیوالیاں دیندے ہاں اسین جزا ایں
تر تیہاں تیک یا تیتریاں لگ ہوندا جوان کمال کون
تے علم مراد فقاہت دینوں سمجہ سند ہے رب داتان

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِیْ هُوَ فِیْ بَیْتِهَا عَنْ نَّفْسِهٖ وَغَلَّقَتِ الْاَبْوَابَ وَقَالَتْ هَیْتَ لَكَ ؕ

وگفت وشنید کرد با یوسف زنیکہ او در خانہ اش بود تا بگذرد از حفظ خود وبست درہا را وگفت بیش آئی
تے طلب کیتے اوتھیں اوس عورت نے جو اوہ چہ گھر اوسدے ہا سدے ہا بیسے نفس اوسدے تہین تے بند کیتوس دروازے تے اکھیوس

تے کیتے طلب زلیخا اسنوں نفس کنوں بربائے
راوَدَ معنے طلب فعل دے اتہ مراد زنا دی
ہَیْتَ بمعنی آجاہ ایہی لغت حجاز عرب دی

تے بند کیتے دروازے اکھیوس آجاہ کیوں ٹل لائے
ست دروازے بند کیتے فر اپنے طرف بولاندے
جان رغبت دیوں جیہڑ کیسیوں الہ گل اکہن تہہ ہیندے

قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ اِنَّهٗ رَبِّیْۤ اَحْسَنَ مَثْوَایَ ؕ اِنَّهٗ لَا یُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ

گفت من مے پناہ میجویم بخدا ہر آئینہ این شخص صاحب من است نیکو ساخت جائے مرا ہر آئینہ رستگار نمیشوند ظالمان
اُس کہیا پناہ اللہ دے ٹھیک اوہ مالک میرا ہے اچہا کیتا اوسنے مرتبہ میرا تحقیق اوہ نہیں حلاصی پاوندے ظالم

اُس کہیا پناہ اللہ دے ٹھیک اوہ مالک میرا سائیں
خصم تیرا ہے مالک میرا جس ادیتیاں جائیں
ایہ اکثر کہن مفسر بعضے کہن ضمیر خدا ول

جس میرا قدر ودہایا نہیں خلاصی ظالم تائیں
تس کوں میں خیانت کراں جی کراں تاں ظالم بنسیا ایں
اوس میرا کم بنایا پھر کیوں رکھاں بیر خطا ول

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَآ اَنْ رَّاٰ بُرْهَانَ رَبِّهٖ ؕ ہر آئینہ قصد کرد آن زن بوئے
یوسف و قصد کردی یوسف بسوئے او اگر نہ آن بودے کہ دیدے یوسف دلیل پروردگار خود را میتسد آنچہ میشد
تی البتہ تحقیق قصد کیتا اوس عورت نے نال یوسف دے تی قصد کیتا یوسف نے نال اوس دے جیکر نہ ہوندا ایہ جو ویکھے اوس دلیل

زلیخا قصد یوسف دا کیتا طلب کری برپائے
قصد یوسف دے اندر رہیا اختلاف لیائے
مجاہد آکھیا نالا کھولیا کپڑیاں ہتھ مارے
ابن عباس تے سُدّی کہن جان یوسف نُوں دلچایا
آکھیوس اے یوسف کیہا سوہنے نازک وال اتیرے
زلیخا کہیا کی سوہنیاں اکھیں موئے آتی تیرے
زلیخا کہیا کی سوہنان مکھڑا تیرا رب اوپایا
زلیخا کہیا فراش ایہ ناز ک وچھیا ویکھ حریرے
یوسف کہیا جے ایہ کم کران بہشتوں ملے نہ حصّہ
اوہ لذت طرف بولاوے اُستوں آہنوں جوانی
جوانی عمر دیوانی شہوت ہوجان مائن جائے
پر اللہ آپ بچاوے جنہاں اُنہاں کیتن بہو لاوے
حسن کہے جنتہ ذکر گناہ رسولاں رب فرمایا
تا رحمت کنوں نراس نہ ہووے کوئی شخص گناہیں
پاکی عیبوں خاص اللہ نوں عزت اوس دو دائے
ہک کہن جو ہمّ دو قسم اہی ہک ثابت پک ارادہ
قصد گناہ جی پکا اوہیا ہوسی پکڑ بندے نوں
اسدی پکڑ نہ ہوسی بندے یوسف قصد اوہیا

رشتی ۱۲

تی یوسف قصد زلیخا ایہ پر رب دلیل وکھائی
ہمیانی کھولی نیڑے بیٹھا ابن عباس بتائے
اکثر عالم کہن سلف دے اینوں وانگ پیارے
اگن گن حسن جمال یوسف دا ہک ہک اوس سنایا
اوس کہیا قبر وچ اول جسیئوں جھڑسن وال اسیرے
اوس کہیا قبر وچ منہ سیر ہیتے وگسن آنے اہیرے
اوس آکھیا مٹی کہاسی اسنوں کارن خاک بنایا
اوٹھ کھلو جھب مین ول آکر حاجت پور میرے
اینوں بہت کیتا زن بچہا کو تہ کیجے قصہ
تے حسن جمال زلیخا والا آہی اوہ لاتا سنے
نرم ہویا کجھ ڈھلیا یوسف کیتس قصد گناہے
تا قدرت کامل رب وکھائی جو بریاں بناوے
اوتہ عارا ہاندی غرض نہیں رب نعمت ذکر سنایا
تے جانن سب جو پاکی ہنوں بندیاں پاکی ناہیں
سبہ خلقت اوس عاجز ہوکر ملسے روز قیامی
جوین زلیخا پکا داعیہ کیتا قصد زنا دا
دو جہا ہمّ خیال جو ہیوس ناہیں ہک دلے نون
جی عمل نہ کرے موافق اسدے کہیے نہ سخن اجہیا

با اسناد معالم اندر ابو ہریرہ یون لیاوے
جے بندہ میرا خیال کرے دل نیکیے عمل کماوان
جان عمل کرے دہ نیکیان لکھیان ہن جے خیال برائے
جے بدی کرے فر ہکا بدی مین لکھیان رب فرماوے
اکثر کہن جو ہوے صورت یوسف نون وسیائی
ہک کہن انگل منہ وچہ پا کر منع یوسفنون کیتیا
ہک اکھن جبرائیل کیتا ایہ سبھ کم ذکر جو ہویا
جو پیغمبر فرمایا اللہ مالک ایہ فرماوے
اجے اندر عمل نہ لیا یا پوری نیکے مین لکھ پاوان
مین بخشان بدنہ لکھان جانجان ظاہر نہین کمائے
برہان مراد معالم اندر قول بتہیرے لیاوے
اوس کہیا تون نبیا ندیوچہ لکھیا ایہ کیا کرین کمائے
ہک اکھن سینے نی ہتھ مار یوس شہوت ہٹ گئی نبیا
ہک کہن جو آیت لکھی ڈٹھے تا اوہ دور کہلویا

كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوْٓءَ وَالْفَحْشَآءَ ؕ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِيْنَ

چنین کردیم تا باز داریم از وی بدی وبی حیائی را ہر آئینہ وی از بندگان خالص کردہ ماست ایسطرح
کیتا اسان تا جو ہٹائیے اوتہین برائی تے بیحیائی نون تحقیق اوہ بندیان اساڈیان کہری کیتی ہویان تہین ہے

اسان ایہوین کیتا تا اسین اتہین بند الکم ہٹائیے
بندگہرے پیغمبر رب دے بدیان کنون بچاوے
اوہ ہیک اساڈیان بندیان کہریاں وچون کوین ہیلا
صغیرہ کرن تا عجب نہین پر وڈا گناہ نہ آوے

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيْصَهٗ مِنْ دُبُرٍ وَّاَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ ؕ

وبا یکدیگر سبقت کردند بسوئے دروازہ وبدرید آن زن پیراہن یوسف را از پس پشت ویافتند
شوہر زن را نزدیک دروازہ تے دوڑے اوہ دووین دروازے نون تے پاڑیا عورت نے پیراہن
یوسف دا پچھے تہین تے پائو نے خصم اوسدے نون پاس دروازے دے

تے بوہے ویول دوڑے پچھون کرتہ پاڑ گوایا
یوسف جد برہان ڈٹھا اٹھ دوڑیا بوہے ہینے
زلیخا دوڑی بوہا روکے یوسف نکل نجاوے
کرتہ نگرون پاڑ لیوس پر یوسف ہتھ نہ آیوس
تا ڈری زلیخا مت یوسف کجھ میرے گرے شکایت
تے پاس بوہے دے خصم عورت دا بیٹھا وہان پایا
زلیخا نگرے دوڑی بوہے بہتی بہتی بہنی
یوسف ودہ گیا ملی زلیخا کرطے نون تہہ پاوے
زلیخا دا ایک چاچی بیٹا نال عزیز دسیا اوس
اول آپ شکایت کیتی پیش عزیز بدایت

جے اول گواہ نہ کردی یوسفؑ ہرگز کدی نہ کردا		جان کیتی اوس تا یوسفؑ کیتے مالک تہیں دل ڈرداؔ

قَالَتْ مَا جَزَآءُ مَنْ اَرَادَ بِاَهْلِكَ سُوْٓءًا اِلَّآ اَنْ يُّسْجَنَ اَوْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ؕ

گفت نیست جزاء کسیکہ خواستہ باشد باہل تو کار بد مگر آنکہ بزندان کردہ شود یا عقوبتی دردوہندہ

کہیا عورت نے کیہہ سزا اوس شخص دی جو ارادہ کرے نال تیرے بدکاری مگر ایہہ جو قید کیتا جاوے یا عذاب دردوالا

زلیخا کہیا سزا کی اوسدی چاہے جو بدکارے		نال تیری زن مگر ان قید یا ڈاڈہی مار دکہیارے

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِيْ عَنْ نَّفْسِيْ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ اَهْلِهَا

یوسف گفت این زن گفت وشنید کرد با من تا غافل کند مرا از محافظت نفس من و گواہی داد گواہی از قبیلہ زن

یوسف نے کہیا اس عورت نے بہلایا مینوں جان میری تہیں تے گواہے دتی اک گواہ نی قبیلہ عورت دے تہیں

یوسفؑ کہیا ایسے نے مینوں تہیں طلب کیتی بربائی		تے بولیا شاہد وس قبیلیوں چاچے بیٹا بہائی
اوہ لڑکا شاہد بولیا اللہ قدرت نال بولایا		زلیخا دا اوہ چاچے بیٹا یا مامے دا جایا
ابن عباسؓ کہیا جو حضرت آکہیا لڑکی چارے		وچہ پنگہوڑی رب بولائے ہک ایہ لڑکا پیارے
فرعون دی بیٹی دی زن خادم اسدا لڑکا وچہا		جبریل جو ولی نوں جسنے سچا کیتا لڑکا تہیا
چوتہا حضرت عیسیٰؑ وچہ پنگہوڑے رب بولایا		ہک آکہن مردسیانا سی ایہ عقلی نیا نوں بتایا

اِنْ كَانَ قَمِيْصُهٗ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ؕ

کہ اگر ہست پیراہن یوسفؑ دریدہ از پیش این زن راست گفتہ ہست و یوسفؑ از دروغگویان ہست

جیکر ہے پیراہن اسدا پاٹا ہویا اگے تہیں پس سچ بولی ہے زلیخا تے اوہ مرد جہوٹہیاں تہیں سے

جیکر کرتہ یوسف دا ہے پاٹا اگلے داؤن		تا بولے سچ زلیخا تے اس بولیا جہوٹہ ہوا اون

وَاِنْ كَانَ قَمِيْصُهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ؕ

واگر ہست پیراہن او دریدہ از پس پشت پس این زن دروغ گفتہ است و یوسفؑ از رہست گویان

تے جیکر ہے کرتہ اوسدا پاڑیا ہویا پچہے تہیں پس جہوٹہ کہیا زلیخا نے تے یوسفؑ سچیاں تہیں ہے

تے جیکر کرتہ مگروں پاٹا عورت جہوٹہی ہوئے		تے یوسفؑ سچیاں لوکاں تہیں اسوچہ عیب نہ کوئی

فَلَمَّا رَاٰ قَمِیْصَهٗ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ اِنَّهٗ مِنْ كَیْدِكُنَّ ؕ اِنَّ كَیْدَكُنَّ عَظِیْمٌ ۚ

پس شوہرش چون دید پیراہن او دریدہ از پس گفت این قصہ از مکر شماست ای زنان ہر آینہ مکر شما ای زنان بزرگ است

پھر جڏہن ڏٺا عزیز ڳڙتہ اوس جا پاڙیا ہویا پچہان تنہن کہیا تحقیق ایہ مکر تسان ڈي تنہن ہے تحقیق مکر تسان ڈاڈو وڏا ہے

جان ڈٺس ڳڙتہ مگر ون پاٽا کہیا عزیز وچاري — ہے ٺیک ایہ مکر تنہن ہیٺیک مکر زنان جي بهاري
جان لڳس تیا سچا وان جاڻس یوسفؑ عیب کوئي — زلیخا آپ خیانت کیتي فر یوسفؑ ول ڈهوئي

یُوْسُفُ اَعْرِضْ عَنْ هٰذَا ٜ وَاسْتَغْفِرِیْ لِذَنْۢبِكِ ۚۖ اِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخٰطِـِٕیْنَ ۠ ۳ ع ۱۳

ای یوسفؑ درگذر ازین ماجرا و ای زن طلب آمرزش کن برای گناہ خود ہر آینہ تو بودہ از خطا کنندگان

ای یوسفؑ منہ پھیر اس بات تہین تے بخشش منگ واسطے گناہ اپنے دے تحقیق تون ہے ہین خطا کرنوالیان تہین

ای یوسفؑ ایہ گل گئے کرین ہین نا ایہ کتي چتارین — ني ای ن بخشش منگ گناہون لیہن تي ن بدکارین
ای یوسفؑ ایہ بات بهلا دیہ لوکا نوچہ نہ ٹلے — یا ناغم کہاہ جو بري ہویا تون ال گئے شان ائلے
ایہ قول عزیز کہیا یوسفؑ نون ہوي نون ہے نالے — بعضے کہن اوس شاہد اکہیا بھائي زلیخا والے
ہین تون اکہیوس خصم کنون خود بخشش منگ گناہون — ٹھیک تون مین بدکاران تہین مین کیتیا طلب ناہون
تون اپنے خصم خیانت اکیتہ آپے خائن ہوئے — جان یوسفؑ تیرا کہیا نہ مینان الٹا بید کیتیوئے

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِی الْمَدِیْنَةِ امْرَاَتُ الْعَزِیْزِ تُرَاوِدُ فَتٰىهَا عَنْ نَّفْسِهٖ ۚ

و گفتند زنانی چند در شہر کہ زن عزیز گفت و شنید میکند با نوجوان خود تا غافل کند او را از حفظ نفس خود

تي کہیا کتني عورتان نے وچہ شہر دے جو عورت عزیز دے طلب کردي ہي غلام اپنے نون نفس اوسدے تہین۔

تے اکہیا زنان شہر مصر وچہ دن عزیز بولے — اپني خاص غلامون چاہي کرني بدافعالے
اوہ اشراف اندیان زنان مصر تہین بعضے پنج تیاون — دربان دکہوي زن باورچي بهے گهوڑ والدي لیان د
بهي شاہ دي ساقي والے عورت جھیڑا حمر لوائے — بهي جھیڑا اند بخالي مالک تس زن بنجوین کیائے

قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ؕ اِنَّا لَنَرٰىهَا فِیْ ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ ۝ ہر آینہ در دلش جای گردہ است از روی دوستی ہر آینہ

ما می بینیم او را در گمراہی ظاہر تحقیق ڈرگیا وچہ دل اوسدے پیار اتہین البتہ اسین ویکہدیان اوسنون وچ گمراہی ظاہر دے

تحقیق وڈیاول اسدہ اندراوہ غلام پیاروں
گمراہی ایہ جو لونڈے اتہوی عاشق ہوئے
شغاف اہی ہک تپلا پردہ دلدی اتہ پنیاں
کلبی کہے جو عشق یوسفؑ دی گھیر لیاول اسدا

اسین ٹھیک ڈیکھاہین اوہ زن چہ گمراہی صاف منجھارو
لونڈا ایہا دین سوہناکدی نہ لائق اس کم گوئی
یعنے دلو چہ وڈی محبت عشقید اکم بنیاں
اوس بن کجھ نہ سمجھے سوچے مرے جے اوہ وسدا

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً

پس چون شنیدند زن عزیز غیبت ایشان را آدم فرستاد بسوئے ایشان و مہیا کرد برائے ایشان مجلسے
پہر جد سنیاں زلیخا اں مکر اونہاندا آدمی بھیجیا طرف اونہاندی تی تیار کیتیاں واسطے اونہاندے مسنداں

پہر جد سنیوس مکر زناندا آدم بھیج بولایاں
مکرمراد زناندی غیبت بد خولے بد گوئے
ہک کہن زلیخا بہت کھیاتہاں آکھیا پہر وچھایاں
ہے متکا اوہ چیز جو تکیہ اسدہ اپرکروے
اوس زنگا رنگ طعام تی میوے گوشت حاضر کیتے

تی کرکی تیار اونہانوں کرسیاں مسنداں خوب لگایاں
ہک کہن زناں تدبیر جو ویکھن یوسفؑ دے خوش روئے
تاں اونہاں بہت کھنڈایا ایہو اونہاں مکر بناون
اتہ مراد طعام ضیافت بہت مفسر دہردے
فرش وچھائے تکیے دہرے تیار سبھے کرلیتے

وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۚ

وداد ہر یکے را از ایشان کاروے وگفت اے یوسف بیرون آئی برین زنان
ڈتس ہر ہک نوں اونہاں تہیں چاکو تے آکھیوس نکل سامنے یوسفؑ اپراونہاندے

تی ہک ہک چاکو ہتھ پھڑایوس ہر ہک عورت تائیں
نال چہری اونہاں عادت اتہی گوشت کٹ کٹ کھاندے

تے آکھیوس یوسف نکل اونہاں پر کہ ڈیکھاہین
بہی میوی کٹن کارن چاکو دتی ہتھ اونہاندے

فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا

پس چون دیدندش بزرگ یافتندش و بریدند دستہائے خویش و گفتند پاک است خدا نیست این جوان آدمی
پس جد ڈٹھونی اوسنوں وڈا جاتونی اوسنوں تی کپتونے ہتھ اپنے تی آکھیونے پاکی ہے اللہ نوں نہیں ایہ شخص آدمی

جان یوسفؑ نوں انہاں ڈٹھا وڈا جاتا ہتھ کٹیونے

تی آکھیا پاکی ربنوں نہیں ایہ بندہ ملک گیونے

جان یوسفؑ دی اہنان صورت ڈٹھی عقل حیران ہویانے ۔ گوشت میوے کٹن بدلے اپنے ہتھ کٹھیانے

کٹی ہتھ نہ خبر ہوئی اوہنان ایسی مستی آئے ۔ جان لہو ڈٹھا تد معلم کیتا درد ون خبر لگائے

حَاشَ لِلّٰہِ معاذ اللہ دا معنے بغوے لیایا ۔ پناہ اللہ دی اسہتھین جو ایہ ہووے آدم جایا

حسن یوسف دا آدمیان تے جیونکر چن بدر دا ۔ ساریان تاریان اتے افضل بعض روایت کردا

ابو سعیدؓ کہے جو حضرت پیغمبر فرمایا ۔ شب معراج مین یوسف ڈٹھا چن بدر جیون بایا

گلیان وچہ جان فردا یوسفؑ شعلے مکھ دے بہارے ۔ کندہان اتے جہرا اوسدیون نور دے چمکارے

اِنْ هٰذَآ اِلَّا مَلَكٌ كَرِيْمٌ ؕ نیست این شخص مگر فرشتہ گرامی - نہین ایہ شخص مگر فرشتہ بزرگوار

نہین ایہ مگر فرشتہ بزرگ اللہ پاک بنایا ۔ آدمیاندی نال اسنون نسبت بار خدایا

قَالَتْ فَذٰلِكُنَّ الَّذِيْ لُمْتُنَّنِيْ فِيْهِ ؕ وَلَقَدْ رَاوَدْتُّهٗ عَنْ نَّفْسِهٖ فَاسْتَعْصَمَ ؕ

زن گفت اینست آنکہ ملامت کردہ بودید مرا در عشق وے وہر آئینہ گفت وشنید کردم باوے تا غافل کنم اورا از حفظ نفس وے پس نگہداشت خود را کہیا زلیخانی ایہو اوہ شخص جو ملامت کیتے تسان مینون وچہ اوسدے تے البتہ تحقیق طلب کیتے مین اوسنون نفس اوسدے تہین پس پاک دامن ہویا -

زلیخا کہیا ایہ شخص اوہو جس مینون کرو ملامت ۔ مین اسہتھین طلب کیتے بریائی بچیا رہیا سلامت

جان ڈٹھس حال اوہناندا کملیان ہویان ہک ویدران ۔ طعنے جوگی رہے نہ کائی کیتنس تمام اقرارون

وَلَئِنْ لَّمْ يَفْعَلْ مَآ اٰمُرُهٗ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُوْنًا مِّنَ الصّٰغِرِيْنَ ۝

واگر نکند آنچہ میفرمایم اورا البتہ بزندان کردہ شود والبتہ باشد از خوار شدہ گان تے البتہ جیکر نا کریگا اوہ کم جو امر کردی ہاں اوسنون ضرور قید کیتا جاویگا تے ضرور ہو جاویگا خوار ہویان تہین

تے جیکر ایہ نہ کرسے اوہ کم جو مین اوس فرمانون ۔ تا بندیخانے جاسی ویکھے ذلت خواری تہاون

ایہ کہیا زلیخا یوسفنون ہور زنان کرن تاکیدان ۔ جو آکہیا سن ہو ویدا ناہین تا ڈاڈھا خوف وعیدان

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ اَحَبُّ اِلَيَّ مِمَّا يَدْعُوْنَنِيْٓ اِلَيْهِ ۚ

یوسفؑ گفت ای پروردگار من زندان دوست ترست نزدیک من از انچہ میخوانند مرا بسوی آن .

ھ قید ہونا یوسف علیہ السلام دا -

کهیائین اي رب مهنجا بندیخانه دوست تر آهي مون کي انهيءَ کان جو سڏين ٿيون مون کي طرف اوسندي

یوسف کهیا خدایا قیدیخانه مون کي پیارا — اوس گل کنون جو مون کي اهو ل سڏن یہ اشکارا
زلیخا کي بولاون والي سڀني ساٿر لایان — جو سڀ کرن همراهي اوسندي سڏن طرف برائیان
بعضي کهن جو انهان ڀي هر هڪ اپني طرف بولایا — جي نهین لیسند زلیخا هر هڪ اپنا حسن ڏیکهایا

وَاِلَّا تَصْرِفْ عَنِّيْ كَيْدَهُنَّ اَصْبُ اِلَيْهِنَّ وَاَكُنْ مِّنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝

واگر تو باز نه داري از من فریب این زنان را البته میل کنم با ایشان وباشم از نادانان ۔ ۽ جیکر
نا پهیرین تون مون کان ٺڳي انهن جي ته جهڪ جا وانگا مان طرف انهن جي ۽ هوندس جاهلان مان

ٿي جي تون مون کان ٺڳي انهن جي آپ نه ٿا وین نا مون — تا جهکسان طرف انهن جي هوسان جاهلان کنون تم این
هي اسن وجه دلیل جو مومن کڏهن گناه جي کرڏا — سو نال انهن جي ڪرواناڻي کروانالي ڏرڏا
جي آپي قید نه سنگدا یوسف قید نه هوندا سو — جو هڪ برائي هوئي نه ثابت قید سو ڏکي سو
بر زنان اکایا دل گهبرایا منگي قید خدا تهین — ایہ کم خوب نه کیتا چاهیئي منگن خیر دعا تهین

فَاسْتَجَابَ لَهٗ رَبُّهٗ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ۭ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝

پس قبول کرد دعاء او را پروردگار او پس باز داشت از یوسف فریب ایشان را هر آینه وي شنوا دانا است
پس قبول فرمایا واسطي اوسندي رب سندي پس پهیرو ٿا اوسندي کان ٺڳي انهن جي تحقیق اوهو سنڻ والا ڄاڻڻ والا آهي

تا اوسندي دعا قبول ڪیتي رب پهیر یا مکر زنان دا — هي ٺهیک اوه سڻن تي جانن والا جا راز دلاندا

ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا رَاَوُا الْاٰيٰتِ لَيَسْجُنُنَّهٗ حَتّٰى حِيْنٍ ۝

باز ظاهر شد آن جماعه را بعد از آنکه دیده بودند نشانها که البته بزندان کنند او را تا مدتي
پهر صلاح ڏسیا واسطي انهن جي پچهي انهيءَ جي ڏٺو هیو لي نشانیان جو ضرور قید کرن سنون هڪ مدت لڳ

پهر انهان صلاح هو گیا جو اوسنون تهین مدت تائین — انهین بعد جو ڏٺه دلیلان جاتا عیب نا اوهین
نشانیان صدق دلیلان یوسف کو لڳي پهر گواهي — پهي اسنون وڃه زنان ٺهر کٹي کملیا هوین وا
انهان صاف یقین جو یوسف سچا هرگز عیب نکوئي — تي ڪر زنان بهي واضح تا پهي قید صلاح انهان هوي

تا لوکا نوچہ بدنامی کوین زلیخا نہین ٹل جاوے ۔ تی یوسف دور نظر نہین رہے نہ فیر خرابی آوے
جین بمعنے مدت جد لگ چرچا لوگ گواون ۔ اوہ ست ورہی ہک پنج کہن جو اندر قید وہاون
یوسف نون اوہ قید بہاران پاکی کسنون گناہان ۔ بہی رب تیے کرے بلند خدا تکلیفان دیکر شاہان

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيٰنِ ؕ قَالَ اَحَدُهُمَآ اِنِّيْٓ اَرٰىنِيْٓ اَعْصِرُ خَمْرًا ۚ

وداخل شدند ہمراہ یوسف بزندان دو جوان یکے ازیشان گفت ہر آئینہ بخواب مے بینم خود را کہ می افشارم آب انگور
تی داخل ہوئے نال اوسدے وچہ بندیخانے دی دو جوان کہیا ہک انہاندی تحقیق مین ویکھدا ہان آپ نون کن جو نچوڑداہان شیرہ انگور

تے نال یوسف دے قید اندر دو گبھرو داخل آئے ۔ ہک نے کہیا مین خمر نچوڑان اندر خواب تکائے
ایہ دووین غلام ملک دے ہک باورچی دوجہا ساقی ۔ جو کہانا شاہ پکاوے دوجہا خمر پیاوے براقی
شاہ دے دشمن چاہین زہر کہواون شاہ دے تائین ۔ اونہان دوہان غلامان طمع دتی رشوت مال بلائین
اوہ ساقی مال قبول نکیتا وچہی نون زہر پایا ۔ اوس کہانی اندر زہر ملائی شاہ دے پیش لگایا
بہی ساقی خمر لیایا کیتس عرض طعام نہ کہائین ۔ جو کہانے اندر زہر ملائی اسدی راہ بچائین
باورچی آکہیا خمر نہ پیوین اسوچہ زہر ملائے ۔ شاہ کہیا ساقی نون پی لئے اس خمر نون بہائے
تا ساقی خمر پیتا اوہ سارا اس کجہ ضرر نہ پایا ۔ باورچی نون فرمایوس کہاہ ایہ کہانا اوس کہایا
کسی حیوان اگے اوہ دہریا مرگیا کہا کر کہانا ۔ تا دوہان غلامان قید کرائیوس اینوین شاہ نون بہانا
تی یوسف بندیخانی وچہ تت لوکان علم سناوے ۔ تی خواب لوکان تعبیر بہی عمدہ کری جو پچہن آوے
اونہان دوہان غلامان تائین ڈٹھس سکم سنے منہ کرنے ۔ سوال کیتیس کے حال تساڈا کہولی انہان جو بہانے
اونہان آکہیا اسین دو یار ملک دے قید کرایوس سانون ۔ بہی دوہان خواب ڈٹھا اسان اتے دیا خوف دلانون
یوسف کہیا سناؤ مینون جو کجہ تسان دسیا پایا ۔ تامین تعبیر بتاوان عمدہ ہر ہک خواب سنایا
ساقی آکہیا خواب ڈٹھا مین باغ اندر وبخ وڑیا ۔ ہک ونگہہ واڈہ تری تس خوشی ہر ہک پہل نہین بہرنا
اوس داکہہ اتون مین ترے خوشے دوہ سوہنے توڑے ۔ تی شاہ دا پیالہ ہتہہ میرے پوچہ اسوچہ اوہ نچوڑے
فر شاہ نون اوہ پوایا شیر شاہ خوش ہو کر پیتا ۔ اس خم البون جیسے اسینون کر تون خوشدل پیتا

کیا اسدی کہ جو اندر توسف ساک
ہین اس قید نون پاکی دا
یوسف دا اوس تقصیر دتہیں تیک
جو قصد کیتی طرف زلیخا دی
ابن عباس سا جو تقصیر ہوے
یوسف تہین زیادہ سے
ہک قصد کرنا طرف زلیخا دے
دوجہا کہنا اسد اسا ستے
بندیخانے سے نون جو ذکر
کرین میرا پاس مالک اپنے
دے سے پچہا کہنا اوسدا
بہاہان نون جو
تحقیق تین
جمع
چوہ بیوہ ۱۲ معالم
جمع ازاں ا باد یکو رو دی ثیرا
نون باعتبار بالاول الیہا
یعنی بال اسی عتبار دو
اختر تکو جمرا حرب
کانا سے ۱۲ معالم

وَقَالَ الْاٰخَرُ اِنِّیْۤ اَرٰىنِیْۤ اَحْمِلُ فَوْقَ رَاْسِیْ خُبْزًا تَاْكُلُ الطَّیْرُ مِنْهُ ط

و دیگر گفت کہ ہر آئینہ بخواب مے بینم خود را کہ بر داشتہ ام بر سر خود نانے کہ مرغان از آن میخوردند

تی کہیا دوسرے تحقیق میں وچ ڈٹھا ہاں آپنوں جو ہٹا ہاں اپر سر اپنے کے روٹیاں گیا ہندے میں جانور اس

تی ووجھی کہیا مین ڈھٹا اپنی سر پر رکھے چائی
اتون کہان پکھیرو آ ہتھین کر تعبیران بہائے

اس تن پٹار ڈٹھی سر ہر وچہ ردیٹیان ہور کمانے
کہان درندے پنکھے ہٹن لٹن سر دن دھگانے

نَبِّئْنَا بِتَاْوِیْلِهٖ ج اِنَّا نَرٰىكَ مِنَ الْمُحْسِنِیْنَ ط خبر دار کن مارا بہ تعبیر این خواب ہر آئینہ ما می بینیم ترا از

نیکوکاران خبر دیہ اسانوں نال تعبیر اوسدے تحقیق اسیں وچ ڈٹھا ہے تینوں احسان کرنیوالیاں تھیں

اسدی لکھ تعبیر اسانوں کریسی دور غماں نوں
اسیں ہٹیک ویکھیا ہیں تینوں محسن کر جہانے کماں نوں

ضحاک کھے احسان یوسف اندر بند بنجاے
جد بیمار ہووے کوئی قیدی کم کری مردانے

اوسحال حقیقت پچھے خدمتگار بنے مردانہ
جے جا تنگ ہووے کسے قیدے کرہی فراخ مکانان

جے حاجتمند ہووے کوئی قیدی مال جمع کر دیوے
دہین کری ایہ کار تے ساری رات نماز کھلووے

جان یوسف بند بنجانی وڈیا قوم اوتھے ہک پائے
جو سختی سخت اوہناں پر ہوئے اس امید لگائی

اوہ لیتان وچہ غماندی ڈبی حیرانی پریشانی
تہان وہین تسلی لگا یوسف دلداری مردانے

جو نا غم کہیا صبر کماؤ خوشخبری خوشحالے
رب دیسی اجر تسانوں سختی کرسے دور ملالے

اوہ آکھن بارک اللہ رب تینوں برکت کرے جوانا
کیہا سوہنا مکھ تے صورت سوہنی سخن تیرا مردانا

تیرے پاس آون تہین سانوں وڈی برکت آئے
توں کون جوان کتھوں آیوں دس حقیقت بھائے

اوس کہیا میں یوسف نام تی بیٹا ہاں یعقوب نبیدا
پوتا ہاں اسحاق پڑوتا ابراہیم صفیدا

داروغہ بند بنجانی بولیا آکھیوس نیک جوانا
ہین تسکان تیں چھوڑاں پر تیں کیتا ہاں احسانا

جس گھر اندر جاہیں لس گھر رہوہ وچہ بند بنجانے
اوہناں دوہاں غلاماں کہیا جیہا پیارا ساں دس لگانے

یوسف کہے دوہائی میں سنگ پیار نہ کرسو بھائی
جو جد کسی پیارہ میرے سنگ کیتا میں بہر آفت آئے

اول پیار پھپھی نے کیتا میں سر بدیاں آیاں
پہر باپ پیارہ پیار کیتا میں کھوہ وچہ ڈالیا بھایاں

پھر زلیخا یار کیتا ایہ ملیا بندی خانہ
فر ہویا متوجہ یوسف خواب جواب جوانان

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا

گفت نخواہد آمد بشما ہیچ طعامی کہ دادہ میشوید آنرا مگر خبردار کنم شمارا بہ تعبیر آن پیش ازانکہ بیاید بشما مصداق آن
کہیا یوسف نہ آویگا تساں نوں کہانا جو دتے جاؤگے اوہ مگر خبردار کرانگا میں تساں نوں نال تعبیر اوس دے اگے اس تھیں جو آوے

یوسف کہیا نہ آوی کھانا تساں جو دتا جاوے
مگر میں دیساں خبر تساں نوں اس تھیں پیش جو آوے

یعنے مینوں علم دتا رب بعضے غیب اخباران
جو کھانا گھروں تساں نوں آوے میں تس حال شماران

جو اتنا کھانا قسم فلانی پہونچی وقت فلانے
ایہ علم دتا رب مینوں بھی تعبیران خواب عیانے

ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي ۚ إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ - این تعبیر

ازان قبیل ست کہ آموختہ است مرا پروردگار من ہر آئینہ من ترک کردم کیش قومی کہ ایمان نمی آرند بخدا
ایہ وی تعبیر تہیں ہے جو سکہایا ہے مینوں رب میرے نے تحقیق میں چھوڑ دتا ہے دین اوس قوم دا جو نہیں ایمان لیاوندے نال اللہ دے

ہے ایہ تعبیر بھے علماں تہیں جو مینوں رب سکہائی
میں چھوڑیا دین تنہاں جو اللہ نال ایمان نہ لیائے

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ۚ و ایشان بآخرت نامعتقد انند - تی اوہ نال آخرت دے کافر ہین -

تے نال قیامت میں اوہ کافر دین تنہاں میں چھوڑن
نال رسولاں وحدانیت دین او ہناں دا توڑن

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۚ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ

و پیروی کردم کیش پدران خود را ابراہیم و اسحاق و یعقوب نشاید مارا کہ شریک خدا مقرر کنیم چیزی را
پیروی کیتی میں دین پیوان اپنیاں دی ابراہیم تے اسحاق تے یعقوب دے نہیں ہے لائق واسطے ساڈے ایہ جو شریک ٹھہرائیے نال اللہ دے کسے چیز نوں

تے پیروی کیتیم دین پیوان یعقوب اسحاق خلیلے
نہ سانوں روا شریک خدا کجھ کریئے باجھ دلیلے

یعنے رب اسانوں شرکوں کرکے فضل بچایا
بہی میں اولاد رسولاں سندے اپنا آپ جتایا

ذٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ۚ

این از فضل خدا ست بر ما و بر مردمان و لیکن اکثر مردمان شکر نمی کنند - ایہ توحید فضل اللہ
دی تہیں ہے اپر ساڈے تی اپر لوکاں دے تے اپر بہتے لوک شکر نہیں کردے

ہی ایہ توحید اللہ دے فضلون لوکان اُپر بھی ساڈے
ایہپر لوک اللہ دے فضلون اکثر رہن دوراڈے

تعبیر کرن تھین اگے یوسف اوہنان نون سمجھاوے
اپنا علم تے دین حقانی ہے خوش شان بتاوے

توحید دلیلان بہت بتایان نالے شرک برایان
بہی شرک قباحت رسمان شرکی سبہ بے اصل بنایان

یٰصَاحِبَیِ السِّجْنِ ءَاَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُوْنَ خَیْرٌ اَمِ اللّٰہُ الْوَاحِدُ الْقَہَّارُ ؕ

ای دو باشندگان زندان آیا معبودان پراگندہ بہتر اند یا خدای یکتای غالب
ای دو یارو بندیخانے دیئو بھلا مالک جدا جدا بہتر ہین یا اللہ ہکلا زبردست بہتر ہے

ای دو بندیخانی یارو مالک بہتے چنگے
یا اللہ ہکو غالب چنگا استہین بندہ منگے

جو آپو اپنے جدا جدا تسان مالک بہت ٹہرائے
ہک اعلی ہک ادنی ہک میانہ دلون بنائے

ہک سونی ہک چاندی پتل پتھر لکڑ والے
ہک سورج چن تارے پوجن آتش پانی نالے

ہک پیپل ہک تلسی پوجن ہور ہزار بلائین
ہک زندیان ہک مردیان پوجن منگن حاجت تائین

نہ اوہ کجھ نفع نہ ضرر کرن ناوہ کجھ سمجھن کدا ہین
نہ اہنان پوکار جواب کہن کجھ تا بہی ہلدے ناہین

مَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِہٖۤ اِلَّاۤ اَسْمَآءً سَمَّیْتُمُوْہَاۤ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُکُمْ

عبادت نمیکنید بجز خدا مگر نامہای چندرا کہ شما مقرر کردہ اید آنرا و پدران شما مقرر کردہ اند
نہین بندگی کردی تسین سوا اوسہین مگر ناماں دے جو نام دہرے ہین اہناندی تسان تے پیوان تساڈیان

نہ پوجو تسین اللہ بن مگران نام جو آپ لگائے
تسان تی پیوان تساڈیان آپے گہڑ گہڑ نام بنائے

نہ اوہنان ناماں کجھ حقیقت معنی تہین سبہ خالی
نا اوہ دیکھن سمجھن نہ سمجھن تسان نباہی والے

مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰہُ بِہَا مِنْ سُلْطٰنٍ ؕ اِنِ الْحُکْمُ اِلَّا لِلّٰہِ ؕ اَمَرَ اَلَّا تَعْبُدُوْۤا اِلَّاۤ اِیَّاہُ ؕ

نفرستادہ است خدا برآنہا ہیچ دلیلی نیست فرمان روائی مگر خدارا فرمودہ کہ عبادت مکنید مگر خود آنرا
نہین اوتاری اللہ نے واسطے اوسدی کجھ دلیل نہین حکم مگر واسطے اللہ دے حکم کیتا ہی اوسنے ایہ جو نا بندگی کرو اوسدے بجز

نہ اوہنان پوجا کارن اللہ کجھ دلیل اوتارے
اللہ باجھ نہ حکم کسے اوہ مالک خلقت سارے

تس حکم کیتا اوس باجھ نہ پوجو ہور کسے تائین
جو اوسد باجھ پوکارن پوجن سبہ گمراہ بلائین

ذٰلِکَ الدِّیْنُ الْقَیِّمُ وَلٰکِنَّ اَکْثَرَ النَّاسِ لَا یَعْلَمُوْنَ ؕ اینست کیش درست ولیکن بیشتر

مردمان نمیدانند - ایہ ہے دین درست سدّا تے ایہہ بہتے لوک نہیں جاندے -

ایہ توحید عبادت والا سدّا دین ہے الٰہی

ایہہ اکثر لوک سجّان شرک کرن گمراہے

يٰصَاحِبَيِ السِّجْنِ اَمَّآ اَحَدُكُمَا فَيَسْقِيْ رَبَّهٗ خَمْرًا ج ای دو باشندگان زندان اما یکے از شما پس

بنوشاند مولائے خود را شراب ہے دو ساتھی بندیخانے دیو ایہہ اک تساڈا ایس پوائیگا مالک اپنے نون شراب

اے دو بندیخانے والیو ایہہ اک تساں تھیں
وچہ تعبیر عبا سے لکھیا ساقی خواب ایہ آیا
ترے شاخاں لس داکھہ جو ہر تے خوشی خوب انگوروں
جان یوسف خواب سنیاں ایہ آکھیا وہ خواب ایہ تیرا
جو داکھ دسیائی غلبہ تیرا اوس کم اُپر آیا
اوہ ترے شاخاں ترے روز ہین جو اندر قید گذارین
تے جو انگور نچوڑ پوائی اپنے مالک تائیں

سو اپنے مالک تائیں خمر پواسی چھیٹ بلا تھیں
جو باغ انگوراں وچہ وڑیا اک عمدہ داکھہ ڈسیا یا
اوس چنے انگور نچوڑ پوائے اپنے شاہ حضور نوں
اوہ باغ انگوراں کم تیرا جو ساقی شاہ چنگیرا
تی خوبی اوسدے عزت تیرے اس کم اندر پایہ
اتھیں پچھے قیدوں نکل اپنا کم سوارین
ایہو کم دیسے فر تینوں عزت حرمت سائین

وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَّاْسِهٖ ط و اما آن دیگر پس بردار کردہ شود پس بخورند

مرغان از سر او تے ایہہ دوسرا ایس سولی دتا جاویگا پھر کھاونگے جانور سر اوسدے تھیں

تے ایہہ دوجھا یار جو قیدی سولی دھریا جاسی
اوس دوجھی خواب دسیا یا سی ایہہ وچہ عبا سے لیایا
اوہناں ٹپار اندر وچہ روٹیاں ڈٹھی اتھیں کہیاں
تے ترے ٹپاروں ترے دینہہ رہسیں اندر بندیخانے
تے روٹیاں کھان جناور معنی سولی ہے رستی تینوں
اوہناں دوہاں کہیا اساں کجھ نہ ڈٹھا اندر خواب ایہا اوا

تا اوسدے سر تھیں پنکھی ہور درندہ گوشت کہیا سی
جو سر پر ترے ٹپار باورچی خانیوں باہر دھایا
یوسف کہیا اوہ نکلن تیرا کموں باہر جاون
اتھیں پچھے شاہ بلاوے رہن نہ ات مرکانے
تیرے سر تھیں کھان کہیر وا ایہہ گل سمجھ دینیوں
اساں ٹھٹھا کیتا یوسف آکھیا ایہہ کم ہوسی ٹھاوا

قُضِيَ الْاَمْرُ الَّذِيْ فِيْهِ تَسْتَفْتِيٰنِ ط فیصل کردہ شد کاری کہ در وے سوال میکنید ہو چکا او

کم جو وچہ اوسدے فتوی پچھدے ہو تیں یعنے ایہہ کم وچہ قضاء الٰہی دے ہو چکا

هن هو چکا اوه کم جو پچھیدے آهے اوس تعبیران ❊ تسان خواب ڈٹها یا کهو نه ڈٹها کون موڙ تقدیران

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِندَ رَبِّكَ

وگفت یوسف به شخصی که دانسته بود که خلاصی یابنده است از آن دو کس یاد کن مرا نزد دیک بولا خود

ڪهیا یوسف نے وسطے اوس شخص دے جو ظن کیتیس ایهه جو خلاصے یاونے والا اوهناں دوهاں تهیں ذکر کریں میرا

تے یوسف کهیا اوسنوں جو جاتا پاسی اوه خلاصے ❊ جو میرا ذکر کریں جد پهونچی شناه دی مجلس خاصے

جو ایک غلام ظلم تهیں قیدے کجه گناه نه کیتا ❊ مدت بهت هوئی اوس بندے ذکر کریں ایه میتا

فَأَنسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ

ع ۵　۱۵

پس شیطان فراموش گردانید از خاطر وے که یاد کند پیش مولائے خود پس ماند یوسف در زندان چند سال

پس بهولایا اوسنوں شیطان نے ذکر مالک اپنے دا پس ٹهیرایا یوسف وچه بندیخانے دے کتنے سال۔

پس شیطان بهولایا اوسنوں یاد کرن جو سائین ❊ تا یوسف ٹهیرا بندیخانے کتنیاں سالاں تائیں

بعضے آکهن ساقے نوں اوه ذکر شیطان بهولایا ❊ یاد نه کیتس یوسف تائیں مالک پاس جاں آیا

پر اکثر کهن مفسر اینویں آیا ابن عباس سون ❊ جو یوسف ذکر الله دا بهلا شیطانی وسوسوں

جو بندے کولوں مدد چاهی غفلت اندر آیا ❊ ست ورهے هور قید پیچ بنجر اگے سال دها یا

جاں یوسف آکهیا ساقی نوں اوتهے میرا ذکر سنائیں ❊ رب کهیا مین باجهوں یوسف کرین وکیل اوستائیں

مین تیرے قید زیاده کرساں یوسف سنکر رویا ❊ جو سختی ولوں غافل کیتا مین تائب هویا

حسن کهے جبریل یوسف دل آیا بندیخانے ❊ یوسف ویکه پچهاتا آکهیا توں کیوں اته مکانی

اوس کهیا اهی پاک پاکاندی تیرے رب سلام الایا ❊ تین شرم نه آئی مین تهیں اسنوں جد شفیع بنایا

هے قسم مینوں اته رکهساں تینوں کتنے سالاں تائیں ❊ یوسف کهیا اوه راضی مین تهیں اندر اهناں بلائیں

اوس آکهیا راضی یوسف آکهیا پهر پرواه مینوں ❊ کعب کهے جبریل کهیا هے رب فرمایا تینوں

جو تینوں کس نے خلقیا یوسف آکهیا رب اوپایا ❊ الاجار ۱۲ کس پیار کیتیا دل باپ تیرے آکهیوس الله پایا

کس کهوه دے سختے وچوں کڈهیا آکهیوس آپ الهے ❊ کس تعبیر سکهائی خواباں آکهیوس رب سکهائی

تے کسنے بدکاری ہتہین کہیا اگیون رب بچایا ۔ پھر تون آہے جیہا بندہ کوین شفیع بنایا
اگلے پنج تے ست ورہیہ گذریسال جان باران ۔ تا وقت کشائش نیکڑا یا موڑیان مہر مہاران
جو وڈا شاہ مصر دا اُسنون اندر خواب بیایان ۔ جو ست گائین دریا ہتہین ہوٹیان نکل باہر آیان
فرنگر او ہناندے ہور آیان ست لسّیان سکیان گائین ۔ نگل لیا اہنان سہر پیران لگستان ہوٹیان تائین
اودہ ستی ہوٹیان لسیاندے سنگما نوجہ غائب ہویان ۔ نہ ظاہر کجہ دسیاوے نا اودہ لسّیان ہرج گیّان
فرسٹے ست ڈٹہی شاہ ساوے ہر مک محکم دانے ۔ ہورسٹی ست سکے لپٹے ساویان اپر دہگانے
او ہنان سکیان سٹیان ہر سوکا ہے شاہ کون حیرت آئے ۔ سبہ کاہن ساحر عالم ماہر سدّے خواب سنائے

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ

وگفت بادشاہ ہر آیینہ من بخواب مے بینم کہ ہفت گاؤ فربہ میخورند آنہا را ہفت گاؤ لاغر تے
کہیا بادشاہ نے تحقیق مین ویکہدا ہان ست گائین ہوٹیان کہا جاندیان ہین انہانون ست لسّیان

تے اکہیا شاہ مصر دے مین ست ڈٹہیان ہین ساگان ۔ جو لسّیان ست انہانون کہاون سہر تا پیران تائین

وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ ۖ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِن كُنتُمْ لِلرُّؤْيَا

و می بینم ہفت خوشہ سبز را و ہفت خوشہ دیگر را الجماعہ جواب من دہید با خواب من اگر خواب را تعبیر گوئید
تی ست سٹی ہرتی ہور ست سکی ای کہیری الیو جواب دیہو میہون وچہ خواب میرے دے جیکر ہو واسطے خواب دے تعبیر کرد

تی سٹے ست ڈٹہی ہین ساوی ہور سکی ست نالی ۔ دیہو جواب اس خواب جی عالم ہو تعبیران والی

قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ ۖ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ

گفتند این خوابہا شوریدہ است و ما نیستیم بتعبیر خوابہائے شوریدہ دانا کہیا او ہنان
ایہ ہین پریشان خواب ہے نہین ہان اسین نال تعبیر پریشان خوابان دے جانڑنے والے

اہنان اکہیا ایہ پریشان خوابان ہی خام خیال لکاندے ۔ تے نہین اجیہان خوابان دی اسین عالم تعبیران
اضغاث ضغث دی جمع ہی جو مٹہا لکڑ کہا سو ۔ احلام حلم دی جمع جو سفنے ہون نالک رات نون

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُم بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ

ف قصہ خواب دیکھنا بادشاہ مصر دا

وگفت آنکه نجات یافته بود از آن دو کس بیاد آورد بعد مدتی من خبر دهم شمارا بتعبیر این خواب پس بفرستید مرا

تی کہیا اوس شخص نے جو نجات پا سی وہناں دوہاں تہیں تے یاد کیتیں پچھے مدت دے مین خبر دیندا ہاں تسانوں نال تعبیر

پس بولیا اوہ جو چھٹا دوہ تہیں مدت بعد چتاریا	جو مین تعبیر بتاواں اسدی بہیجو مینوں پیاریا
بوجہ بند بیگانی یار میرا اک خواب کری تعبیراں	ہے سوہنا جواں احساناں والا عالم باجہ نظیراں

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ

گفت ای یوسف ای راست گوی جواب ده مارا در این خواب که هفت گاو فربه میخوردند ایشانرا هفت گاو لاغر

ای یوسف آکھ دہی سچ جواب دے بیانوں وچہ ستاں گائیں موٹیاں دے جو کہاندیاں ہین اوہناں نوں ست لسیاں

جان گیا تا آکھیوس ای یوسف ای سچیار حقانی	اساں دیہ جواب گائیں ست فربہ کہاں تنہاں ست فانی

وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ

و هفت خوشه سبز و هفت خوشه دیگر خشک بود که من باز گردم بسوی مردمان تا ایشان بدانند تے

ست بیٹے ہرے دو وہسر سکے تا جو مڑ جاواں مین طرف لوکاں دے تا اوہ معلوم کرن

تے ستی ست ہرے سٹے ہریاں خشک سکاواں	تا مین مڑ جاواں لوکاں نوں تا قدر تیرا اوہ پاون
یوسف کہیا اوہ فربہ گائیں ست ہی سٹے ساوے	ایہ ستی سال سوکال ارزانی خلقت عیشاں پاوے
تے لسیاں گائیں ست ہی سٹے سکے قحط بلائیں	ایہ بہی ستی سال رہے تیں کر وچ مین سمجھائیں

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ

گفت زراعت کنید هفت سال پے در پے بر عادت خویش پس آنچه بدروید گذارید ش در خوشه آن مگر اندکی از آنچه

کہیا کہیتے کرو ست سال محنت کرکے پہر جو کچھ کٹو تیں پس چھوڑ دو اونہوں وچ سٹیاں آپنیاں دے مگر تھوڑا اوہ تیں جو کہاؤ

یوسف آکہیا ست ورہے کر محنت کہیتے واہو	جو کٹو سٹیاں دے وچہ چھوڑ و مگر جو تھوڑا کہاؤ
داب بمعنے عادت جو نگر عادت کر ہو واہے	ہک کھن بمعنے محنت بعضیاں نے وچ سمجھائے
سبہ ان سٹیاں نوں چہ رہے نہ بوڑا تھیے نہ کیڑا کہاوے	کہاون جاحت قدر نکالو تا اوہ کال نکھاوے

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ

بازبیاید بعد از آن ہفت سال سخت بخورند آنچہ درسابق ذخیرہ نہادہ بودید برائے آنہا مگر اندکے از آنچہ باحتیاط نگہدارید پہر آونگے پچہے اہتہین ست سال سخت کہاجاونگے جو کجہ اگی کہیا تسان واسطے اونہاندے مگر تہوڑا اتہین جو بچار کہوگے

پہر اہتہین پچہے ست ورہی ہور آون سخت بکہ ڈالکو اہنان سنان ستہی قحط والیا تو چہ کل ذخیرہ کہا سو		اوہ کہاون جو تسان رکہیا اگران تہوڑا بچہ زوالون مگر جو تہوڑا اہہین کارن دہر سوسا بنہہ بچاسو

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ۝ ع ٦

بازبیاید بعد از ان سالی کہ دروباران فرستادہ شود بر مردمان ودرو بافشارند انگور وغیر آن را پہر آویگا پچہے اہتہین سال جو وچہ اوسدے مینہ برسائے جاونگی لوک تے وچہ اوسدے نچوڑنگی انگور وغیرہ

پہر اہتہین پچہے سال آوے جو اسو چہ مینہ رب دیاوے جان ساقی شاہ دے پاس آیا اتی ایہ تعبیر سنائی حکم کیتیس اوس دیکہ نوں جہب میرے پاس لیاوو		تے ہوچہ لوک انگور نیٹرن فرحت پہیر آیا بادشاہ دے دل تعبیر لگی اوہ ہتہیا یقین صفائی تا اوسدے مونہوں سناہین حاضر لیاؤ دیر نہ لاؤ

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ ۚ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ

وگفت بادشاہ بیارید پیش من یوسف را پس چون آمد نزدیک یوسف فرستادہ بادشاہ گفت باز گرد سوئے خواجہ خود تے کہیا بادشاہ نے لیاؤ میرے پاس اوسنوں پہر جد آیا اوسنوں بہیجیا ہویا آکہیوس مڑ جاہ طرف مالک آپنیدے

تے بادشاہ نے آکہیا اوسنوں میرے پاس لے آؤ		جان ایلچی آیا یوسف کہیا جو مالک ول مڑ جاؤ

فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ ۚ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ۝

پس سوال کن از وے چیست حال زنان کہ بریدند دستہا خویش را ہر آئینہ پروردگار من بحیلہ بازی ایشان داناست پس پچہہ اوسنوں کیا حال ہے عورتان دا جہنان کٹے ہتہ اپنے تحقیق رب میرا نال فریب اونہاندے عالم ہے

پہر شاہ نوں پچہہ جہنان ہتہ کٹے کی اونہان حال زنانندا بادشاہ نوں ملن یوسف دا ہویا شوق زیادہ		تحقیق میرا رب عالم غیبان جانے مگر اونہاندا یوسف ہتہیا پاکی سے اپنے عیبون کرے ارادہ

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ ۚ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ

۷ کر عورتان دا ایہو جو پاکدامنی یوسف علیہ السلام دیکہ بموجب اقرار کرنے زلیخا دے ہیا ۱۲ فتح حضرت یوسف ع سے فریب سبہناندا بنایا جو فریب اگرچہ ہک زلیخا نے کیتا سے پر اوہ سبہا وسیدیان ہکار ہو گیان سے یوسف نے زلیخا دا نام نیا واسطے رعایت کرنے تے ستر درستی اوسیدی کے ہوئے ۱۲ منہ

گفت بادشاہ چہ بود حال شما وقتیکہ گفت و شنید کردید با یوسف تا بلغزانیدش از احتیاط نفس خود گفتند پاکی خدا راست ندانستیم بر یوسف ہیچ گناہی کہیا کی حال تساڈا ہیسے جد طلب کیتے تساں یوسف نوں نفس اوسدے تہیں کہیا اوہناں پاک ہے اللہ نوں نہیں جاتی اساں اوپر اوسدے کجھ برائی

شاہ کہیا کی حال تساں جد چاہیے یوسف کنوں برائی
انہاں کہیا پناہ خدا اساں اس پر جاتی نہیں خطائی
شاہ لی اوہ سبہ ناں بولایاں سنخ زلیخا آیاں
شاہ کہیا اوہ بولیاں یوسف وچہ نہ ول بریاں

قَالَتِ امْرَاَتُ الْعَزِيزِ الْـٰٔنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ اَنَا رَاوَدْتُّهٗ عَنْ نَّفْسِهٖ وَاِنَّهٗ لَمِنَ الصّٰدِقِيْنَ

گفت زن عزیز اکنون ظاہر شد سخن راست کہ من گفت و شنید کردم با وے تا بلغزانمش از احتیاط نفس او کہیا عورت عزیز دی ہن ظاہر ہو گیا سچ میں طلب کیتے سی اوسنوں نفس اوسدے تہیں البتہ اوہ سچیاں تہیں ہے

کہیا زلیخا حق ہویا ہن ظاہر لک نہ کائے
یوسف سچا ٹھیک میں تہیں طلب کیتی بریائے
ہک کہن زلیخا نوں زناں گھیر یا نداں ہوئے اقرارے
ہک اکھن ڈر وٹے تینیاں ہت اوہ شاہدین خوارے

ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّيْ لَمْ اَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ كَيْدَ الْخَآئِنِيْنَ

گفت یوسف این ہمہ برائے آنست تا بداند عزیز کہ من خیانت او نہ کردہ ام غائبانہ و بداند کہ خدا راہ نمی نماید حیلہ خیانت کنندگان را ایہ تحقیقات اسواسطے ہے تا جو جانے عزیز ایہ جو نہیں خیانت کیتی میں اوسدے غائبانی تے جانی ایہ جو اللہ نہیں ہدایت کردا مکر خیانت والیاں دے نوں ع ۲

ایہ اس کارن تا جانی اوس خیانت کیتم ناہیں
غائبانی اتے رب کرے ہدایت خائن تائیں
یوسف کہیا جو ایہ تحقیقاں کیتیاں میں اس کارن
تا مینوں اوہ عیب چھپانی لوک اینویں جھکھ مارن
ہے جانی ایہ عزیز جو اللہ خائن راہ نہ لاوے
خیانت والیاں ہن خواری کدی نہ عزت پاوے
میں نہیں خیانت کیتی اللہ عزت دیسی مینوں
مکر فریب خیانت والیاں عزت نہیں کسی نوں
ہک کہن جاں ایہہ گل یوسف آکھی جبرائیل الایا
جاں کیتو قصد زلیخا تد بہی نہیں خیانت لیایا
تا یوسف کہیا وَمَا اُبَرِّئُ نَفْسِیْ پاک نہ جاناں
ایہ نفس بریایاں دیوے کہیچے نفس برا منہ تراناں
ہک کہن زلیخا کہیا جو یوسف جاں تینوں کہولیا نالا
اوہ نہیں خیانت یوسف کہیا وَمَا اُبَرِّئُ حالا

قول سدی ۱۲

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي ط

وبیاکی صفت میکنم نفس خود را ہر آئینہ نفس بسیار فرماینده است به بدی مگر آنوقت کہ مہربانی کند پروردگار من
تی نہیں پاک بناندا میں نفس نے تحقیق نفس بہت امر کرنیوالا نال برائی دے مگر جو رحمت کرے رب میرا

تے اپنا آپ نہ پاک میں جانا نفس بدی فرماوے	کراں رحم کرے رب جیہوں بدیوں آپ بچاوے
رحم والے اوہ پاک فرشتے شہوت رب نہ لائی	یا نبی جنہاں معصوم رکھے رب ناں اوہ کرن برائی

إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ط ہر آئینہ پروردگار من آمرزنده مہربان است تحقیق رب میرا بخشنہار مہربان ہے

تحقیق میرا رب بخشنہار اوڈی رحمت والا	اوہ میرا قصد بدی دا میتوں بخشے رب تعالی

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي ج وگفت بادشاه بیارید پیش من تا مقرر کنمش خاص
برائی خدمت خود تے کہیا بادشاہ نے لیاؤ اوسنوں پاس میرے تا خالص کراں میں اوسنوں واسطے اپنے

تے بادشاہ نے آکھیا اوسنوں پاس لیاؤ میرے	تا اوسنوں خدمت اپنی کارن خاص بناواں نیڑے
جاں عیبوں پاکی اوسدے شاہ نوں ترک خیانت پائی	تا شوق نال دا کہیوس ویکھ امانت علم دانائی

فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ط پس چون سخن گفت با یوسف گفت ای یوسف
ہر آئینہ تو امروز نزدیک ما صاحب قدر امانت داری پس جد سخن کیتیوس نال اوسدے آکھیوس تحقیق
توں اج پاس ساڈے مرتبہ والا امانت دار ہیں

جاں یوسف نال کلام کیتی وس آکھیا شاہ پیارے	اج ہٹیک توں ساڈے پاس امانت والا منصب بھارے
ونج ساقی دوجی وار آکھیا چل یوسف شاہ بلاوے	تا بندیوانا ندی حق یوسف اٹھ دعا فرماوے
جو نیکاں ندی دل آہاں اپر کر توں نرم خدایا	تی بندیخانی دی دراپر ایہ گل لکھ سدہایا
ایہ زندیاں قبراں دوہاں ندا گھر آزمائش رب بنایا	تی دشمناں تائیں آہیں خوشیاں وِن بدیاں یاراں
پھر یوسف غسل کیتا پاکیزہ تن تہیں میل اوتارے	تی جنگلے لئی پوشاک دوالے کیتا قصد کچہرے
جاں شاہ دی حاضر گیا تا عربی نال سلام الایا	شاہ پچھیا ایہ بولی کیہی یوسف فیر بتایا
ایہ اسمعیل دی بولی میرا چاچا باپ عرب دا	پھر عبرانی بولی نال دعائیں طور ادب دا

شاه پڇيا ايهي ڳالهيون بولي اڪيهن هين پو دادي
وهب ڪهيا جو ستر بوليان جاڻي شاه زماني
عربي تي عبراني ٻه وين يوسفنون وڌه آن
شاه ڪهيا اوه خواب ميرا هين تين تهنڊن سُڻنا چاهان
تين رنگ سفيد ٿي سو هنيان گائين موٽيان ست ڏسيا يان
ليار يان مگر او نهاندهي ٻچي خوبي تين خوش ٿي آئي
اوس چکڙ تهين ست گائين ليتيان ٻريان بابر آيان
او نهان ڪتيان انگوٺهه تي تليان سڀ نڌ ورنديا تو آئي
انهان پاڙهي چم تي گوشت ڪهيا ڏهنجي ڌم ور ڏي
ايه حال تون ويکهه تعجب ڪيتا سٽي فير ڏسيائي
ڏه تهنان وچه پاڻي چکڙ ويکهه تعجب تينون
تا واڌ گهتلي اوه ڪالي سڪي هريان اپر وهائي
پهر تون خوابون ڈر کي جاگيا بوليا شاه بيا آرا
يوسفؑ اکهيا انهان سالان وچ ڪيتيان بهت گڏ آو
کل اناج جمع کر رکهو ستان سالان تائين
ايه قحط واليان سالان وچه تينون کري اناج کفايت
بهي دورون لوڪ اناج خريدن آون ان ليجاون
تا شاه ڪهيا ايه کون سمهالي کم مشکل بهارا

ايه ٻه وين زبانان شاه نه سمجهي ڪتني ٽڪ خدا دي
جو شاه بولي آيا يوسف بولي اوسي نال زباني
تريه ٣٠ سالاندي عمر يوسفندي ويکهه تعجب ليا ون
يوسفؑ ڪهيا سناون کارن هين خود حاضر آهان
رود نيل تهين ظاهر هويان ڪنده تي چڙه آيان
پهر پاڻي لهتا دريا شڪار يه گيا چکڙ لائي
نه او نهان هوئي اناجهه ٻچي وڏهي ونڊ ڏسيا يان
اوه موٽيان گائين شير وانگون اڏيه ماهن ڪيا ون تائي
تي ڪهه ٻڌا اندي ڪڍهي ڪها دي ٻڌا اوهي تو ڙي
ست هري ست سڪي ڪالي هڪ نه ٽوٽي تهين پائي
جو ست هري ست سڪي ڪالي لڳي اصل نڪي تون
فراگ لڳي سب ستر کي ڪالي ٽڪ نه ٽوٽي تين پائي
مين انهون بهت تعجب ڈٹها کر تعبير اس يارا
سن سٽيان سن بوٽيان سب خزانيا توجه ڪهاؤ
اوه سٽي بولي ڏنگر ڪها سن لوڪان اَن ڪهو ايئن
بهي لوڪ مصر سب گرد نواحي قحطون بچن نهايت
تون بهت خزاني جمع کرين جو وچه شمار نه آون
کون اڪٺا کري ستي ٻچي کم سمهالي سارا

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ

يوسفؑ گفت مقرر کن مرا بر خزانها اين سرزمين هر آئينه من محافظت کننده دانا ام ڪهيا
يوسف ني مقرر کر مينون اپر خزانيان زمين دي باندي تحقيق مين نگهباني کرنيوالا جانني والا هان

یوسفؑ کہیا مقرر کریں مینوں اپر زمین خزانے
یعنے زمین جو ملک مصر دے کریں مقرر میںنوں
میں رکھاں نگاہ خزانے اوسدے جانا وجہ پہلیاں
جس ملکوں کوئی آدمی اوسدے بولی سمجھاں سارے
تاں شاہ کہیا اسکار تیں تھیں بہتر ہور نہ کوئی
باسناد معالم اندر ابن عباسؓ سوں لیایا
جے ایہ کم آپ نہ منگدا یوسف شاہ وسی نہ دیندا
جاں شاہ ہووی گھر کمال گذاریا تاں پھر شاہ بولایا
اوہ سونے تخت جڑاؤ موتی بھی یاقوت جڑائے
سر پر تاج شہانہ دہر سے گھر تھیں باہر آوے
جاں تختا پر چڑھ بیٹھا سبہ امرا تس تابع ہوئے
عزیز ہویا معزول اس کموں یوسفؑ حاکم ہویا
پھر یوسفؑ نال نکاح زلیخا بدلے شاہ زمانی
اکھیوس ایہہ کم نیک ایا اوہ جو طلب کیتا تون جیوں
میں صاحب حسن جمال اہے وچہ دولت ملک جوانی
تے تینوں حسن جمال وتا رب صورت خدا نکالی
جاں یوسفؑ صحبت کیتی پائی بکر زلیخا کوارے
افرائیم تے میشا دو وین بیٹے یوسف سندے

میں بیشک ہاں رکھوالا دانا کم سمہالن دانے
میں ہاں اناج سمہالاں سارے فکر نہ ہووی تینوں
میں منشی خوب حساب ہے جانا بولیاں بہتر آیاں
بھی خرچ اندازہ کال سکالاں جاناں ایہ شمارے
سارا کم یوسفؑ نوں سونپیا عزت حرمت ہوئے
جو رحم کرے یوسفؑ نوں اللہ حضرتؑ خود فرمایا
جاں طلب کیتی خود ڈول کیتے شاہ پاس ملک رسندا
تاج پہنایا خلعت بخشی اپر تخت بیٹھایا
تس اوپر تھیو استبرق تھیں تریہ فراش وچھائے
رنگ سفید تے چن جیہا منہ تھوں مکھ دسیاوے
تے شاہ وڈا گھر بیٹھا فارغ فکر دلاں تھیں ہووے
تاں اوہ قطفیر عزیز وچارا اوہناں دناں وچہ مویا
جاں پاس زلیخا یوسفؑ آیا سخن الایا دانے
زلیخا کہیا ای صدیق نہ کریں ملامت میںنوں
تے خصم میرا زن پاس نہ آوی قوت نامردانے
نفس میرے پر غالب آیا طلب کیتے بریائے
دو فرزند ہوئی فراد تھیں کہے بہت پیارے
ملک مصر واعدلوں پھر یوسف پیار کرن گلاں بند

وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ ۚ

و ہمچنین یعنے باین تقریب منزلت دادیم یوسف را درین زمین قرار میگرفت در آن زمین ہر جا کہ میخواست
تے ایسطرح جاگھ دتی اساں واسطے یوسف دے وچہ زمین دے جاگھ پکڑے اوستھاں جتھے چاہے

تی اینویں یوسفؑ نوں اسانوں وچہ زمین دے مالک کیتا — جتھے چاہی تتھے بیٹھی تھہیرے اوس زمین وچہ میتا

نُصِیْبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَّشَآءُ وَلَا نُضِیْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِیْنَ ۝ میر سانیم رحمت خود را بہر کہ خواہیم

وضائع نمیکنیم مزد نیکوکاراں پہونچاندے ہاں اسیں رحمت اپنی جسنوں چاہیندے ہاں تے نہیں ضائع کردے اسیں

اسیں رحمت اپنی جسنوں چاہیے اسنوں خاص پہونچائے — تے نیکوکاراں دی مزدوری اسیں کدی گوائے

مجاہد کہے جو یوسفؑ شاہ نوں طرف اسلام بلائے — سنت نرمی ال ہدایت اوہ امین ہوئے لیاوے

اوڑک شاہ ایمان لیایا لوک بہی ہنتی سارے — ایہ دنیا اندر اجر دتا رب آخر اجر دو بارے

وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ خَیْرٌ لِّلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَكَانُوْا یَتَّقُوْنَ ۝ وہر آئینہ مزد آخرت بہتر ست آنانرا

کہ ایمان آوردند وپرہیزگاری میکردند تی البتہ ثواب آخرت دا بہتر واسطے انہاندے جو ایمان لیائے تی اہی پرہیزگار

تے بیشک اجر قیامت بہتر اہل ایماناں تائیں — جو دنیا وچہ پرہیز گناہوں کردے خوف سزائیں

پھر یوسفؑ جمع اناجاں کارن تدبیراں کردا — قلعے بنائی کوٹھی پائی اَن تنہاں وچہ دھردا

ست وریہی ارزانی والی جمع اناج کرایا — قدر ضرورت خرچ کرے ہور سارا جمع دکھایا

جاں بارش والے سال گئے ست قحط والی پھر آئے — ایسا ہول اگے ڈٹھا لوک سبھے گھبرائے

بادشاہ داکہا نا یوسفؑ ہکو وقت ٹھرایا — سن اہل عیال تے خدمتگاراں وقت دو پہر لگایا

سبہ تہیں اول بہکھ لگے شاہ ادہی رات پکاریا — اہی یوسفؑ مین بہکھ لگی بہکھے توں خبر بیاریا

یوسفؑ آکہیا قحط آیا ہن ایہ ہکا کال نشانے — پہلے سال مصر وچہ درہم دیناراں ہوئیں فانی

یعنے دولت جمع لوکاں سبہ پہلے سال مکائی — یوسفؑ کنوں طعام خریدن درہم دینار دوں بہائی

دوجہی سال جو زیور گہنے خرچے کل جواہر — ترجے سال مویشی ڈنگر ویچے کہاونی ظاہر

چوتھی سال غلام تی لونڈیاں ویچیاں یوسفؑ لیاں — پنجویں سال حویلیاں کل زمیناں بہی وک گیاں

چھویں برس کل کتیر وسیاں یوسفؑ ہتھ وکانی — یوسف کل غلام بنائی ویکھو کم ربانے

ستویں سال سبھے خود اگر عورت مرد جو سارے — سبہ غلام یوسفؑ دے ہوئی رب دے کم نیارے

سبہ لوک کہن وہ شان شہانہ یوسف جہا نہ کوئی — شاہ نوں یوسفؑ کہیا جو رب دے قدرت ویکھہ جو ہوئی

ربع ۷ - بیان قحط دا تے جمع کرنا اناج دا

هر شے دا سن مرد زنان رب مالک کیتا مینوں
ہی تیرے ہتھ صلاح آہین ہن تابع تیرے سارے
آزاد کیتے ہین لوک مصر دے سبھے آخر تائین
سبحان اللہ ایہ دنیا تے رب یوسف شان وڈہایا
قحط دنا پوچ کہن جو یوسف کہانا رج نکھاون
لوک بہن گیوں بھکہان جالین تیرے ہتھ خزانے
بہے شاہ دا کہانا وقت دوپہر ان یوسف رسم ٹکائے
پہر کال پیا چو طرفین سارے لوک مصر توں آون
ہک ہک اوٹھ دی بہار ودوہ نہ کسینوں یوسف دیوے
ایہ یوسف دا انصاف آہا جو خالی رہے نہ کوئی
یعقوب نے نوں تنگی پہونچی بیٹے مصر گھلائی

ہن دیہ صلاح جو کون گران شاہ کہیا حکم تسینوں
یوسف کہیا خدا شاہد ہور توں بھی شاہد سارے
بہی مال اسباب انہاں دے سارے بخشے ہوڑ عطائیں
تے روز قیامت اجر صبر دا ملسے دون سبع ایا
با ورچیان تائیں کہیا جو کہانا وقت دوپہر لکاون
کہی حجی رج کہاوان بہت بہلن بھکھے مرد زنانی
تا چکھنے بھکھ نہ بہلس بھکھے رسم شاہان ایہہ بہائے
باجہوں مصر طعام نہ لبھے آون ان لیجاون
بہاوین وڈا ایہہ ہووے ظلم کوئی خاچاہیتا لیوے
پہر شام ملک کنعان زمین سبہے قحطوں عاجز ہوئے
بن یامین رکھیا دس لوڑے ان خریدن آئے

وَجَاءَ اِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُوْنَ

وآمدند برادران یوسف پس داخل شدند بروے پس شناخت ایشانرا و ایشان اورا ناشناسا بودند۔
تے آئے بھائی یوسف دے پس داخل ہوئے اوپر اوسدے پس پچھان لیا یوسف نے انہانوں تے او یوسف نوں نہیں پچھاندے

تے آئے بھائی یوسف دے پس داخل ہوئے اوس اوتے
اوہ فلسطین زمین وچہ شاموں وسدے پنڈ گرائیں
یعقوب کولا آہے اکتیوس سنیوم وچہ مصر دے
تسین کرو طیاری مصر جاؤ اوتھوں ان خرید لیاؤ
جان گئے تا ویکہدے ہین یوسف بہا دسنی سنجہائی
ابن عباس کہے جد وہنان یوسف کہو وچہ پایا
بہی تخت شاہی دے اپر بیٹہا سر تاج شہانہ

تا یوسف لیا سنجہان اوہنانوں وہ ان سیان کیتو نے
مال اوہنا ندا اوٹھہ تے اپڑ چارن جنگل جائین
ہک صالح شاہ اناج ویچے سبہ لوک اوتہوں ونج بہردے
بنیا مین رہے اتہ دوجہی وسے مصر نوں جاؤ وتا
نی اوہنان نہیں سنجہاتا یوسف بیٹہے ونج چپائے
چالی سال وہانی تاہین وچہ پچہان نہ آیا
گلو وچہ سولی طوق تے جامی رشم عالی شانان

اوہ بات کرن عبرانی بولی یوسفؑ کہیا انہانوں — تسیں کون تے کیوں ایتھے آئی کیونکر جاناں اسیں تسانوں

اوہناں آکھیا شام ولایتہیں اسیں اٹھ اوتھ جریرے — اساں تنگی بہت پہنچی بھکھوں تے آن خرید لجائیے

یوسفؑ کہیا جاسوس ہو وست تکن کارن آئے — اوہناں آکھیا قسم اللہ دی ہاں اسیں بھائی ہک پیو جائے

باپ اساڈا نبی اللہ دا جو یعقوبؑ سدا وے — یوسفؑ پچھیا کتنے بھائی تسیں ہے ازماوے

اوہناں آکھیا آہی ہکی ہو دیتر بھائی بارن — جو سبھناں تہیں وچ وہ پیارا پیو نوں مع یارے ہیرا یارن

یوسفؑ کہیا ایتھے ہن کتنے انہاں کہیا دس آئے — جو فوت ہویدا اماتو ہنگا باپ وساہ نکھائے

یوسفؑ آکھیا جیو جھوٹھے نے سچ تساڈا کیونکر جاپی — اوہناں کہیا نہ ایتھے سو انہاں کوئی یوسف بولیا

جے یاروان بھائی نال لیاؤ تاں ایں سچ جاناں — اوہناں کہیا اوس باپ وساہ نکردا فوت دا غم دہانا

اسیں جا کر پیو تہیں طلب کرانگے لیائی نال جے دیوے — یوسفؑ آکھیا ہک بھائی ایتھے چھوڑ و گروی ہکو دے

انہاں قرعہ ڈالیا شمعون دی ناموں باہر آیا — اوہ یوسف دے حوالے تہیں جہنگا یوسف پاس رکھایا

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَّكُم مِّنْ أَبِيكُمْ ۚ

وچون مہیا کرد برے ایشان سامان ایشان را گفت بیارید پیش من برادر علاتی خود را کہ از پدر شما است

تے جس وقت تیار کیتس واسطے انہاں دے سامان انہاں دا آکھیوس لیاؤ میرے تائیں بھائی اپنا جو باپ تساڈے تہیں ہے

تے جداں تیار یوسف نے کیتا سبھ سامان انہاں دا — آکھیوس لیاؤ بھائی اپنا پدری نگر جو رہندا

أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنزِلِينَ ۚ آیا نمی بینید کہ من تمام میدہم پیمانہ را و من بہترین

مہمانداری کنندگانم کیا نہیں ویکھدے تسیں ایہ جو میں پورا دیندا ہاں ماپ تے میں بہتر مہمانداری کرنیوالا ہاں

بھلا تسیں نہ ویکھو جو میں پورا ماپ لوکاں نوں دیندا — تے مہماناں مہمان نوازی سبھ تہیں خوب کریندا

یوسف نرخ غلے دا آکھو رکھیا وچ میانہ — اپنی رعیت بھی پردیسیاں پورا کرے پیمانہ

مصر شہر وچ غلہ سستا سبھ ملکیں مشہور ہوئے — تائیں دوروں خلقت آوے یوسفؑ پاس حضور

فَإِن لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِندِي وَلَا تَقْرَبُونِ ۞

پس اگر نیاورید او را پیش من پس ہرگز پیمودن نباشد برائے شما نزدیک من و ہرگز نزدیک نشوید بمن

پس جیکر نہ لیاؤ تہ تہان منھنجی پاس اوسنون بھر ہنو ویگا منھنجی سطی تسا ڈ مے پاس منھنجی تہ ناہنڈے اوہیر

پس جے اوہ نہ لیاؤ بھائی منھنجی پاس نہ آوُ
پھر نا کجھ منھنجی تسان ہین بیسان خالی مُڑ کر جاؤ

قَالُوْا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ اَبَاهُ وَاِنَّا لَفٰعِلُوْنَ ۝ گفتند گفت و شنید کنیم با پدر او تا از و دست باز دارد و ما البتہ اینکار کنندگانیم کہیا اوہنان شتا طلب کرینگا وسنون باپ اوسندے تہین تے البتہ اسین کرنیوالے

اُنہان کہیا اوسندے باپ کنون اسین سنوطلب کریں ہا
تی ٹھیک اسین ایہ کرنیوالے لیکر ساتھ آون ہین

وَقَالَ لِفِتْيٰنِهِ اجْعَلُوْا بِضَاعَتَهُمْ فِيْ رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُوْنَهَآ

و گفت یوسف غلامان خود را بنہید سرمایہ ایشان را در خرجہا ایشان شاید ایشان بشناسند آن را تی کہیا یوسف وسطی خدمتگاران اپنیاندے جو رکھ دیہو پونجی اوہناندی وچہ بوریان اوہناندیاں شاید اوہ سچانن

تی یوسف کہیا غلامان اپنیان پونجی اُنہان ساری جو
رکھ دیہو وچہ بھار اوہناندے وپچھن مُڑن وِدو بار

اِذَا انْقَلَبُوْٓا اِلٰٓى اَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝ چون باز روند باہل خانہ خویش بود کہ ایشان باز آیند جدم مڑ جاون طرف لوکان آپنیاندے شاید جو اوہ پھر بھے آون -

جدم مڑ جاون طرف گھر اندے مڑ یا مال سنجہانن
یا اس کارن ہوڑیا جو تل پو بھایان تھین لیسنا
یا اس کارن جو شاید پوتے ہو رنہ درم دینار ان
یا اس کارن جو مال جان وکھین کہن بھلون وچہ اُنہاں
شاید پھر کر آون ساتھ جدحسان اوہ جانن
اُنہان جا حبت وقت کمینیانداکم چاہیا لگون وینا
قیمت باجہ کوین پھر آوین ہوڑ یامال ابراران
اوہ سبہ دیانت والی روا نجانن مال پر ایا

فَلَمَّا رَجَعُوْٓا اِلٰٓى اَبِيْهِمْ قَالُوْا يٰٓاَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَاَرْسِلْ مَعَنَآ اَخَانَا

پس چون باز گشتند بسوی پدر خویش گفتند ای پدر ما منع کردہ شد از ما پیمانہ پس بفرست با ما برادر ما را پھر جدم مڑ گئے طرف باپ اپنے دی اکھیو ای باپ اساڈی منع کیتا گیا اساتھین مینپ پس بھیج دینال اساڈے بھا ساڈا

پھر جدم مڑ گئے باپ اپنے ول کہیا اے باپ ہمارا
نہ ملسی اسان طعام تون بھیج اسان نال ایہ بھائی پیارا

نَكْتَلْ وَاِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ۝ تا پیمانہ گیریم و ہر آئینہ ما نگہبان و اییم تا اناج مناکرلئی البتہ اسین اوسدے

تا اسین اناج منا کر لیائی نگہبانی اوس کریئے
جی بھنیا ہین ساتھ لیجائی غلیون خالی مڑ سیئے

جان پیو وٹ پاس گئی وڃی کہولی حال حقیقت سارے
اوس جتنی عزت حرمت کیتی کری نہ سگا ہہائی
جو پیو ساڈا تہیں گہر سے دعائین بڈاہہان عطائین
اُسنون شاہ رکہیا گروی قصہ سبہ سُنایا
جو شاہ نی سن عجب نے بولی سان جاسوس ٹہرایا
اوڑک اکہیا جی تسین سچے بہائی ساتھ لیاؤ
جو مرد کریم اسان شاہ پایا وہ وہ مہمانداری
یعقوبؑ کہیا جد پہر ملو تس کہو سلام دعائی
پہر پہیا شمعون کتہی اُنہان اکہیا ریہا او تہائین
یعقوبؑ کہیا کیون خبر ڈتی تسان انہان جواب الایا
جان ہار رہی سان حقیقت ڈسی تا اُس باور آیا
تی ہک بہائی نون پاس میرے ہن گروی چہوڑ سدہاؤ

قَالَ هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ اِلَّا كَمَآ اَمِنْتُكُمْ عَلٰٓى اَخِيْهِ مِنْ قَبْلُ ط

گفت یعقوبؑ امین بگیرم شمارا اگر چنانکہ امین گرفتہ بودم شمارا بر برادر وی پیش ازین کہیا بہلا اعتبار رکہان مین تسانون اوپراسدی مگر جوین امانت دار جاتا سلی تسانون اوپر بہاء اسدی اگی تہیں

یعقوبؑ کہیا بہلا اس پر رکہان تسان امانت ویلی
جوین اگی یوسف حق کیتی تسان امانت داری
مگر جوین اس بہاء اگی کنیم تسان حوالی
ہن کرسو توین امانتداری بنیامین وی واری

فَاللّٰهُ خَيْرٌ حٰفِظًا ۪ وَّهُوَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ط پس خدا بہتر ست نگہدارندہ واو مہربان ترین مہربانانست ـ پس اللہ بہتر ہے نگہبانی کرنیوالا سے اوہ بہت مہربان ہے مہربانان تہین

پس اللہ بہتر ہے رکہوالا ارحم کل رحیمان
اپیو ہینان بہایان تہین اس رحمت وڈہ نعمان

وَلَمَّا فَتَحُوْا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوْا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ اِلَيْهِمْ ؕ قَالُوْا يٰٓاَبَانَا مَا نَبْغِيْ

وچون بگشادند رخت خود یافتند سرمایہ خود را باز گردانیدہ بایشان گفتند ای پدر ما چہ میخواہیم بیش ازین تی جد کہولیا اوہنان سامان اپنا پاتو نی پونجی اپنی موڑی گہی طرف انہاند کہیو اہی بابا اساڈی کیا چاہئی اہین

جان کہولیا انہان اسباب تاپائی پونجی مڑ گہر آئی
اکہیا اہی بابا کی چاہئی سانون تہین وڈہ بہلیائی

هٰذِهٖ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ اِلَيْنَا ۚ وَنَمِيْرُ اَهْلَنَا وَنَحْفَظُ اَخَانَا

سرمایہ ما باز گردانیدہ شد بسوی ما پس باز رویم بہ بلاد غلہ آوردیم برای کسان خود نگہبانی کنیم برادر خود را ایہ پونجی اساڈی موڑ گئی طرف اساڈی تی اناج لیا اسین ٹہبر اپنی نون تی نگہبانی کرینی بہائی اپنی

ع
ماد ا نمیر و امیر ا
ومیرة غلہ خریدیا ولیا و طعام
وا ابی شترین ایل
عیال الیسیر معالم

ايه وکهه جو پوکجي ساڈي هے ابه مڑي اسانول آئے

اسين ٹہبر کارن غلہ لياءِي رکهي کريئي بهائي

وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيْرٍ ذٰلِكَ كَيْلٌ يَّسِيْرٌ ۝ وزياده آريم بار يک شتر وآنچه آورده ايم پيمانه اندکست ستے زياده لياونگے اسين غلہ ميپ يک اوٹهہ دا ايه ميپ تهوڑا هے يا اسان تهينے

تي وده لياءِي بهار اک اوٹه دا اگلي غلے نالون
بنيامين جے نال وڃجے يک بهار زياده آوے
جان پونجي مڑي ڈهني تدبوا يدون وده کي چاهيے
نال اساڈي بهيجه بهائي نون بهار اک وده تهه آوے

ايه بهار اسان نا کجه مشقت ياهي تهوڑا مالون
تي غلہ اسان جو آندا تهوڑا نا اوه کال لنگهاوے
ايه ظاهر وکهه احسان اُس شاه دا اسين نه سجن الليئے
اسين بهائي نال حفاظت کهڑسي راه جدوي جاوے

قَالَ لَنْ اُرْسِلَهٗ مَعَكُمْ حَتّٰى تُؤْتُوْنِ مَوْثِقًا مِّنَ اللّٰهِ لَتَاْتُنَّنِيْ بِهٖۤ اِلَّاۤ اَنْ يُّحَاطَ بِكُمْ ۚ

گفت نفرستم او را با شما تا آنکه دهيد مرا عهدے از خدا که البته باز آريد او را بمن مگر آنکه گرفتار کرده شويد کهيا هرگز نه بهيجانگا مين وسنون نال تساڈے تا جو ديهو ميئنون عهد الله دا جو البته لياوگے بهير پاس اسينون مگر ايه

اوس کهيا نه بهيجان نال تسان تا عهد الله دا لياؤ
عهد ميثاق الله ديان قسمان نال تاکيد جو ايان

جو اسنون پاس ميرے پهر آنو مگر جو گهير جاؤ
جو لياؤ مگر جے مارے جاؤ يا مغلوب لڑايان

فَلَمَّاۤ اٰتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُوْلُ وَكِيْلٌ ۝ پس چون دادندش عهد خويش يعقوب گفت خدا بر آنچه ميگوئيم نگهبانست پهر جد ديتو نے اوسنون عهد اپنا اکهيوس الله پراو سچے جو کهنديهان اهين کارساز هے

پهر جد ڈتا عهد انهان تد ايه يعقوب الا يا
جان مگر اهبت بهر اوان کيتا ڈاڈهي منت زارے
قسمان عهد ميثاق لئے سبه ظاهر ايه اسبابون
کعب کهے يعقوب کهيا جد خوب الله رکهوالا

جو قول اساڈي اپر الله ضامن حافظ آيا
تا بنيامين دا بهيجن منيان جد ڈٹهي لاچارے
پهر الله اپر تکيه کيتا اينوين حکم حبنابون
رب قسم کيتے مين دو وين بيٹے تيرے موڑ نوالا

وَقَالَ يٰبَنِيَّ لَا تَدْخُلُوْا مِنْۢ بَابٍ وَّاحِدٍ وَّادْخُلُوْا مِنْ اَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ ؕ

وگفت اى پسران من در ميائيد از يک دروازه و در آئيد از دروازهائے پراگنده يعني تا چشم زخم نرسد تي کهيا اے بيٹو ميرے نه داخل هووکي دروازے تهين تے داخل هوو دروازيان جدا جدا تهين

يوسف

نَزْدَادُ: نفل مضارع معلوم صيغه متکلم مع الغير در باب افتعال ثلاثي مجرد اسدا زاد يزيد زيادة ...

تی اکٹھیوں میر یو بیٹیو اک دروازیوں وڑو نہ سارے	تی جدا جدا دروازیاں تھیں ہو و دخل مصر بیارے
ایہہ اس کارن جو نظروں ڈریا آہی وڈی قدر ور	صورت ہکدو جھی تھیں وڈا زر سبہ زیور آور
نبی کہیا جو نظر بند نوں قبر اندر پہوچاوے	تی اوہنہ نوں نڈھ وچہ پہوچاوے نظر لگی مر جاوے
نظر ایہی حق ایہو مذہب اہل سنت دا آیا	بعضے لوکاں نظر اندر کجہ زہر واںگوں رب پایا

وَمَآ اُغۡنِیۡ عَنۡكُمۡ مِّنَ اللّٰہِ مِنۡ شَیۡءٍ ؕ اِنِ الۡحُكۡمُ اِلَّا لِلّٰہِ ؕ و دفع نمیکنم از شما چیزے از قضا خدا نیست فرمانروائے مگر خدا را تی نہیں کفایت کردا میں تسانوں قضا اللہ دے تھیں کجہ بھی نہیں حکم مگر واسطے اللہ

تی دفع نکراں میں کجہ تساں تھیں جو تقدیر الٰہے	نہیں حکومت مگر اللہ نوں ہور گلاں سبہ کوڑاہے
جیئوں تقدیر اندر تیئوں ہوسے جمع وڑو یا کہنڈے	جو وچہ تقدیر نہ مڑدا اگرچہ سو تدبیراں بنڈے

عَلَیۡہِ تَوَكَّلۡتُ ۚ وَعَلَیۡہِ فَلۡیَتَوَكَّلِ الۡمُتَوَكِّلُوۡنَ ؕ بر وے توکل کردم و بر وے باید کہ توکل کنند متوکلاں اپر اوسدے توکل کیتا میں بے اویرا وسیدے پس چاہیئے تکیہ کرن تکیہ کرنے والے

میں اوسدے اوپر تکیہ کیتا سونپے کم تمامی	تی اوسی اپر کرن توکل جو متوکل نامے

وَلَمَّا دَخَلُوۡا مِنۡ حَیۡثُ اَمَرَہُمۡ اَبُوۡہُمۡ ؕ مَا كَانَ یُغۡنِیۡ عَنۡہُمۡ مِّنَ اللّٰہِ مِنۡ شَیۡءٍ و چوں داخل شدند از آں راہ کہ فرمودہ بود ایشاں را پدر ایشاں دفع نمیتوانست کرد از سر ایشاں چیزیرا از قضائے خدا تی جد داخل ہوئے جسو وچہ حکم کیتا سی اوہناں نوں باپ اوہناں دے نے نہیں ہیسے کفایت کردا اوہناں نوں اللہ تھیں کجہ

تے جد اوہ داخل ہوئے مصر وچہ باپ جویں فرمایا	نہ آہا ہیو تقدیر اوہناں تھیں سکدا کجہ ہٹایا

اِلَّا حَاجَۃً فِیۡ نَفۡسِ یَعۡقُوۡبَ قَضٰىہَا ؕ وَاِنَّہٗ لَذُوۡ عِلۡمٍ لِّمَا عَلَّمۡنٰہُ لیکن بہر انجام داد یعقوب خطرہ را کہ در ضمیر وے بود وہر آئینہ او بود خداوند دانش بآنچہ باآموختہ بودیم او را مگر یک خیال ہیسے وچہ دل یعقوب دے جو کیتا اوسنوں تحقیق اوہ البتہ صاحب علم ہیسے واسطے اسدے جو سکہایا اساں اوسنوں

مگراں یک مراد آہی وچہ دل یعقوب جو پائے	تی ہیشک آہا اوہ علم والا جو دتی اساں دانائے

وَلٰكِنَّ اَكۡثَرَ النَّاسِ لَا یَعۡلَمُوۡنَ ؕ ولیکن اکثر مردماں نمیدانند تے ایپر بہتے لوک نہیں جاندے ع ۱۱ ۲

تی ایپر بہتے لوک نجانن جو الہام ربانے	رب خاصاں نوں معلوم کراوی اکثر لوک نجانے

جوین باپ کہیا تون داخل ہوئے موڑے کون قضا لون
جو سختی وچہ تقدیر نہ مڑوے سو تدبیر کیچیوے
جواہل علم اوہ حیلے ورتن بہج تقدیر منیندے

جے نظر ون بچ تا ہوس داون بہجیا رب بلا نون
ظاہر حیلے کرن روا تقدیر یقین جے تہیوے
جاہل جے ہک کم کرن تا دو جہیون غافل وینیدے

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلٰی یُوسُفَ اٰوٰۤی اِلَیْہِ اَخَاہُ قَالَ اِنِّیۡۤ اَنَا اَخُوْکَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا کَانُوْا یَعْمَلُوْنَ

وچون داخل شدند بر یوسف جای داد بسوی خود برادر عینی خود را گفت ہر آینہ من برادر توام پس اندوہگین مباش بسبب آنچہ میکردند تے جڈا داخل ہوے اپر یوسف جے جاگہہ ڈنیوں طرف پنہنجے بہائی اپنجہ توتن اکہیوس تحقیق مین بہائی تیرا اہان پس نا غمناک ہو نال اوس جیز دے جو اتہے کردے

جان داخل ہوے یوسف تی نال ملائیوس اپنا بہائی
جان پاس یوسف دے آئی اکہیا اوہ بہائی اسان لہاندا
مین ویسان نیک تسانون بدلہ عزت حرمت مہائی
ہک ہک خوان اپر بہر یوسف دو دو جنی بہائی
کہے جی یوسف زندہ ہوندا مینون نال بہاندا
تا دوہان رل کر کہانا کہاوا اتین فرش منگائی
بنیامین ہکلا رہ گیا یوسف نال سوا یا
جان دن ہویا تا یوسف اکہیا اسدا یار نہ کوئی
بہایان ڈیرا جدا کرائیوس کہانا نت پہچاوے
جان دووین ہکلے ہوے تا یوسف پچہیا نام کی تیرا
اکہیوس بنیامین کے معنے اکہیا آہن مشکل
یوسف کہیا کی نام مائیڈا اوس راحیل ہتایا
فر پچھیوس تین کوئی بیٹا اوس تی دہ فرزند تہائے
تون چا مین موہ بہائی دے بدلے مین ہو وان تین بہائے

کہیا مین بہائی تیرا نا غم کہاہ جو کرن کمائے
جو سانون تون فرمایا یوسف شاباش اہہان سناندا
جنگے جا اوتار کہیا سبہ آو کہانا کہاو
رہ گیا بنیامین ہکلا رو رو نیر وہائے
یوسف کہیا ایہ بہا ہکلا مین سنگ اسدے کہاندا
ہک ہک فرش پر دو بہائی یوسف میل سوائے
ساری رات سو نجہی تن اسد سینے نال لگایا
مین اسنون اپنے نال ملاوان نیک صلاح ایہ ہووے
بنیامین کہیا سنگ اپنے شفقت بہت وکہاوے
بنیامین کہیا جو بنیامین اہہے نانو میرا
جو وقت جنن دے عورت مردے اسنون کہن مشکل
فر پچھیوس نام کی اوس دے ہو وا اکہیوس لاوایا
یوسف کہیا تمہہ جیہا کوئی بہائی تین بن جائے
بنیامین کہیا تین جہیا بہائی فضل خدائے

سلہ جی یوسف بنیامین نون بولایا ان وقت جو ... ستو فقت تہ بہایان کون جنہن آیا پر اوسنون ... ہر بات دسی ... جیت کر دسا ... دیکہائے حضرت یوسف ... اوسنون اپنی فرماے ... سلہ مشکلدا ابن مشکل یعنی بیٹا ... کسندی ہین جو وقت ... لفظ مشکل ... الفاظ ابن ...

ایہہ پیو یعقوبؑ نے ماں راحیل نہ تینون جایا
یوسفؑ اوہ کہیا گل ملیا رو رو نیر وہایا

اکھیوس اپنے انا اخوک میں تیرا سکا بہائی
تون نا غم کہاہ جو کیتی بہایان نال بہیر برپائی

جو کیتا احسان خدا اسان اُپر اوہ سنان دہائے
نکرین تون خبر بہراوان جو مین تینون راز بتائے

بنیامین کہیا مین تینون ہرگز چہوڑ نجاوان
مدت پچہون رب ملایا کیونکر چہوڑ سدہاوان

یوسف کہیا میرا غم ہئو نون جتنا تون خود جانے
جے تینون پاس رکہان پہر ہئو نون ڈاڈہا ہور رنجانے

بہی تینون رکھ نہ سکان مگر جہ تہمت دیوان تینون
اوس اکہیا رکھ جو مین رکھ سکین کجہ پرواہ نہ مینون

یوسف کہیا پیمانہ شاہ وچہ تیری بہار لوکاوان
پہر چوری تہمت دیکر تینون اپنے پاس منگاوان

بنیامین کہیا کر اینوین جو تیرے دل آئے
تہمت تہین پرواہ نہ مینون جاہان نہیں جدائے

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ

پس وقتیکہ مہیا کرد براے ایشان سامان ایشان نہاد آب خوردن را در خرجین برادر خود بعد ازان آواز داد آواز کنندہ پہر جد تیار کیتس واسطے اوہناندے سہاب اوہناندا کہیوس پینے والا بہانڈا وچہ بہار بہا ئیندے پہر پوکاریا

پہر جدان تیار یوسفؑ لی کیتا سبہ سمیان بہرادن
ہک بہانڈا اپنی بہار بہا ئیدے وچہ ونس رکہہ لوکاون

أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ کہ ای کاروان ہر آئینہ شما دزدید۔ جو ای کاروانیون تحقیق تسین البتہ

پہر پچہون ہک پوکارنوالا ہیجیا وچ پوکارے
جو قافلے والیو ہے بیشک تسین کر چوری کجہ سدہارے

اوہ پیالہ شاہ زبرجد تہین ہک کہن زر ون ہک سیمون
وچہ جڑے جواہر شاہ دے سوہنے پاکر کل نعیمون

اوہ یوسف مینہ پایا او تہین یا جہہ نہ میپے کوئی
وچہ بنیامین دے بہار لوکایا کسینون خبر نہ ہوئی

جان لدّی بہارے ہوئے روانہ لنگہے شہر آبادی
تا مگرون ہک پوکار نوالا ہیجیا کری منادی

جو قافلے والیو ٹہیرو ایتہے ہی تسان کجہ چورایا
یوسفؑ نون ہئو کسنون چورایا اوہ قصہ دل آیا

جان اوہ پوکارن والا نیڑے پہتا طعنے مارے
جو اسان تساڈی مہماندار خوب کیتی رکھ پیارے

تے رتبہ شان تساڈا کیتا میپ پورا کر دتا
ایا کم نہ ہور کسے دے نال اسان کدے کیتا

اوہناں اکہیا اہو سبہ تسان کیتا ایہہ سن کیا ہویا
اوس اکہیا پیمانہ شاہ دا ملی نہیں کتے کہویا

نی باجھ تساڈے ہور کسی تے اسان گمان نہ آوے | اوہ جو کوئی دیوے ہک اوٹھ بہار اناج اس نوں تا جاوے

قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم مَّاذَا تَفْقِدُونَ ۞ قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ

گفتند روے کسوے ایشان آورده چیست آنچه گم یابید گفتند گم یا بیم پیمانہ بادشاہ را آکھیا اہنان تے منہ کیتا طرف اوہناں دی کیا چیز ہے جو نہیں پاؤندے تسیں کہیا اوہناں نہیں پاؤندے اسیں پیمانہ بادشاہ دا

کاروانے بولی ہو متوجہ کیا کجھ تساں کھڑایا | اوہناں آکھیا اساں پیمانہ شاہ دا وچ سباب پایا

وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ۞ وکسی کہ بیاورد ویش یک بار شتر باشد ومن باین وعدہ ضامنم تے واسطے اوس شخص دے جو لے آوے اوس نوں ہک بہار اوٹھ دا ہے تے میں نال اسدے ضامن ہاں

تے جو کوئی اوہ پیمانہ لیا دے بہار اک اوٹھ دا پاوے | تے میں ہاں ضامن نال اس وعدے ٹھیک اوس نوں تا جاوے

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُم مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ۞

گفتند بخدا ہر آئینہ دانستہ اید کہ نیامدہ ایم تا فساد کنیم در زمین و ہرگز دزد نبودہ ایم کہیا اوہناں قسم اللہ دی البتہ تحقیق جاتا تساں جو نہیں تے آئے اسیں تا جو فساد کریئے وچ زمین دے تے نہیں ہاں اسیں چور

اہناں آکھیا قسم خدا تسیں جانو اسیں نہ ایتھے آئے سے جالن لوک جو نیک بندے اوہ کیسنوں دکھ نہ دیندے | جو وچ زمین فساد کرائیں تک دی مال چورائیے اوہناں دی منہ نہیں بہت اوہ لوکاں کہیں چیز نہ کھیندے

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ ۞ قَالُوا جَزَاؤُهُ مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ

گفتند پس چیست جزاء این فعل اگر دروغی باشید گفتند جزاء این فعل کسے ست کہ یافتہ شود متاع در خرجین او پس ہمون شخص باشد جزاء او یعنے او را غلام گیرند کہیا اوہناں پس کیا ہے سزا اوس دی جے ہو و تسیں جھوٹے آکھیوں نے سزا اوس دی ایہ ہے اوہ کوئی جو پایا جاوے وچ بہار اوس دے پس اوہو شخص بدلا اوس دا ہے

اہناں آکھیا سزا کی اُس دی جے تسیں جھوٹے ظاہر ہو تے یعقوب نبے دا ایہ طریقہ جو کوئی چیز چورا وے نی شاہ مصر دا ایہ قانون حکم کرن چوراں نوں مارن یوسف چاہی بہائوں نوں کول اپنے پاس رکھا وے | اہناں آکھیا بدلہ اوہو جس دے بہار اندر شے ہو وے اوہ مالک دے ہتھ دیندے تا ہک سال غلام بنا وے ہی دونی قیمت چیز بھر اون ایہ سزا مکاران تاہیں حکم اوہنا تہیں بچھیا وچہ معالم لیاوے

جزالبرئ

ع
پیمانہ جو کوئی اوہ پیمانہ چورایا ہووے یا ہو وڑ دیوے تا اوس نوں اناج بہار ہک اوٹھ دا بطریق انعام بیگانے تے بدلہ برپائی اوس دیدا اوس نوں کیتا جاویگا ١٢ منہ

كَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِيْنَ ۝ ہمچنین جزا میدہیم ستمگاران را ایسی طرح بدلہ دیندے ہان اسین

اسین انہوین وانگون بدلہ دیندے ظالم جو اتنا ہیں	پھر موڑ لیائی بھارا وہناندے یوسف پاس انہاں ہیں

فَبَدَاَ بِاَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاۗءِ اَخِيْهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِّعَاۗءِ اَخِيْهِ ۝

پس شروع کرد یوسف بہ تفحص خرجین ہاء ایشان پیش از خرجین برادر خود و بعد از آن برآورد پیمانہ را از خرجین برادر خود
پس شروع کیتیس نال تلاشی بوریان اوہناندیاں اگے بورے بھائے اپنیدے پھر کڈھ لیوس اوسنون بورے بھائی اپنیدے وچون

پس کیتیوس شروع اوہناندیان بوریان گئے بورے بھائے	پھر بوری اپنی بھائیدے تہین چوری کڈھ وکھائے
جان ہک ہک بورے کرے تلاشی پھر اٹھے بہی استغفار ان	ڈری گناہون تہمت دتے پاکان نیکوکاران
جان بنیامین دا بھار رہیا ہو ساڑی بھار کھولائے	یوسف آکھیا اسیر سانون چوری ظن نہ جائے
بھایان آکھیا قسم خدا اُہن بھار نہ چھوڑو کوئی	نہ شک رہے دل تہنون سانون ایہ گل بہتر ہوئے
جان بنیامین دا بھار پھرولیا پیمانہ وچہ پایا	بھائی سبہ ہو شرمندہ سرنون ہیٹہاں جو نگایا
پھر بنیامین نون طعنہ مارن گیتے گیڈ برپائے	تون سانون خوار ذلیل منگالی کیتا ہی سوائے
اسی بلکہ نیو راحیل تساہتہین سانون نت بلائین	تون کوین لیا پیمانہ بنیامین کہیا اُنہاں تائین
بلکہ تسا ہتہین نت بلائین راحیلی فرزندان	بھائی میرا لے گئے جنگل مار سیٹیا وچہ بندان
قسم خدا پیمانہ رکہیا بھار میرے وچہ اوسنے	وچہ بھار تساڈے اگلی واری پونجی رکھی جسنے
ایہ چوری تہمت دیکر بنیامین غلام بنایا	جو ہک ورہا اتہ رہسی ایہ سبہ وچہ معالم لیایا

كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوْسُفَ ۭ مَا كَانَ لِيَاْخُذَ اَخَاهُ فِيْ دِيْنِ الْمَلِكِ اِلَّآ اَنْ يَّشَاۗءَ اللّٰهُ ۭ

ہمچنین تدبیر کردیم برائی یوسف مستعد نبود کہ اسیر گیرد برادر خود را در دین بادشاہ ویکن اسیر گرفتش بہ مشیت خدا
ایسی طرح تدبیر کیتی اساں واسطے یوسفدے نہیں ہیسی جو پکڑ سکے بھائی اپنی نون وچہ آئین بادشاہدے مگر ایہ جو چاہے اللہ

انہوین اساں یوسفدے کارن ایہ تدبیر بتائی	نہ آہا شاہ دی آئین اندر جو پکڑ رکہے خود بھائی
مگر ان ایہ جو اللہ چاہیا حیلہ ایہ سکہایا	جو بھایان تہین اوس حکم جو ریدا پچھیا انہاں بتایا

نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مَّنْ نَّشَاۗءُ ۭ وَفَوْقَ كُلِّ ذِيْ عِلْمٍ عَلِيْمٌ ۝ بلند میگردانیم درجہا کسی را کہ خواہیم بالا

ہر خداوند دانش دانائی ہست بلند کردیہاں ہین درجے جسنوں چاہندا ہیا آوے ہر علم والیدے علم والا ہے

درجے ہین وہائی جسنوں چاہئی رب فرماوے تے اپر ہر عالم دے عالم درجے رب ودھاوے

ابن عباس رضی کہے ہر عالم اپر عالم ہووے سبہ تہین اپر عالم اللہ او سپر علم کہلووے

قَالُوْا اِنْ يَّسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ اَخٌ لَّهٗ مِنْ قَبْلُ ۚ وہ گفتند اگر دزدی کند این شخص دور نیست کہ

دزدی کردہ بود برادر او پیش ازین کہیا اونہاں جیکر چوری کرے ایس تحقیق چوری کیتی سی یک بہائی اسدے نے اگے اہتہین

اونہاں کہیا جے چوری کیتی اسنے نہین تعجب کوئی جو اسدے بہائی تہین یک اگے چوری ثابت ہوئے

محمد بن اسحاق کہے جد ہوئی یوسف دے ماے تا پہوپہی اپنیدے گہر یوسف رہیا تی پرورش پائے

ڈاڈہا پیار کرے تس پہوپہی جان پہر ہویا وڈیرا دل یعقوب محبت یوسف گہیریا کیتا ڈیرا

جا کہین نوں اکہیوس بہیناں دیہ یوسف مینوں ہین قسم خدا نا یک گہڑے کرسکان جدا تینوں

پہوپہی کہے نہ دیان واللہ پیو آکہے چہوڑ نجاوان پہوپہی اگہیا کجہ دینہ چہوڑ تا ویکہان دل پرچاواں

پیو چہوڑ گیا پہر پہوپہی پٹکا یوسف لک بنہایا اسحاق ہاتہین او متبرک پٹکا آہا پہوپہی پایا

اوہ کپڑا یاند ہیٹھ چہپایا یوس یوسف خبر نہ کائے پہر اکہیوس جو اوہ پٹکا کسی چورایا ڈہیم مچائے

سبہ گہر والیاں جا پہوے یوسف لکوں پایا اکہیوس ہن یک سال پہرے گہر رہسے بلپ ایا یا

جے پٹکا اس چورایا تا یک سال رہے گہر تیرے پہر پہوپہی پاس رکہیا تا مر گئی پہر آیا پیو ڈیرے

پہر یوسف دے ایہ چور بہایاں یوسف کول جتائے وہ یوسف دا جیر ابہایاں لایا زخم دوبارے

فَاَسَرَّهَا يُوْسُفُ فِيْ نَفْسِهٖ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ ۚ قَالَ اَنْتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا ۚ پس نہان

داشت یوسف این سخن را در ضمیر خود و آشکارا نکرد آنرا پیش ایشان گفت در دل خود شما بدتراید در منزلت

پس چہپایا اسنوں یوسف نے وچہ دل اپنیدے تے ظاہر نہ کیتا اسنوں واسطے اونہاں دے اکہیوس تسین برے ہو از روئے مرتبہ دے

تا دلوچہ ایہ چہپائے یوسف نا تہہان اکہہ سنائے دلوچہ کہیا جو تسین برے ہو رہتبے اندر بہائی

پاس خدا تسین برے جو مینوں چور تہمت دہتے نی پیو تہین تساں چور اکر بہائی ویچیا قیمت لیتے

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَصِفُوْنَ ۚ و خدا دانا است بانچہ بیان میکنید تے اللہ دانا تر ہے نال اوس چیز دے جو بیان کرد ہو

اور میکا ئیل بیٹا ہے حضرت اسحاق نوں اسوں اپنیا ہے او اسحاق تہین ہے یعقوب دے نوں ہو اپنیا جو اوہ وڈے ایک اسے وزیراں اسحاق دیاں تہین صلوات اللہ وسلامہ علیہم اجمعین واللہ اعلم بحالہم

تی جو کجھ تسین بیان کرو سو الله بهتر جاݨے
پهر غصہ چڑھیا پهر اوان ڈاڈھا وڈی زور آور آہے
روبیل جو سبہ تهین وڈا جی اوہ غصیون نعرہ مارے
ہر جیکوئی پیو دیان فرزندان تهین اسنون ہتھ لگاوے
ہٹ انہین اوہ شمعون آہا تس اکھیا آپنیان بهایان
تے شاہ نون تسین سمهالو یا شاہ سو نپو مہر تائین
پهر یوسفؑ پاس گئے سبہ لکے اوہ روبیل الایا
جو سنکر حمل زناندی جهڑ سن ال کهتلے تن جتنے
ہک پتر نون یوسفؑ اکھیا اسنون جا ہتھ لائین
روبیل کهیا یعقوب دے تخمون تخم ایتھے کوئی آیا
پهر وہ جہے واری غصہ چڑھیا روبیلیدے تائین
تے اکھیوس ای عبرانی لوکو ہے دل ظن تسانون
جان عاجز هوئی تے کجھ نہ بنیان غصہ دور ٹیایا

وڈی چور تسین پهر مینون تهمت ویهو وهگائے
نہ غصہ انہان جهلیو ہرگز جے کوئی جهلن چاہے
ہر حمل والے زن نعرہ سنکے کچا حمل اوتارے
وچہ حالت غصی غصہ وسدا اٹھیر وچی مرجاوے
جو دشمن بازار مصر دیہن ہک کافی تهمان لڑایان
تی اہل بازاران تهین سمهالو کر ہو جنگ بلائین
جو بهائی ساڈا چھوڑیا نعرہ ماران غصہ آیا
کیڑیان تهین باہر دشمن اندر حالت غصے
اوس لایا ہتھ ہویا تس غصہ بہر لیا یا پیو تائین
کون کوئی یعقوب یوسف نے ایہ جواب الایا
یوسف لت ماری گل پهریا ڈگیا زمین اوتہائین
نہ ساڈی جهیا زور آور کوئی جهڑ ہا ٹلے سانون
تا یوسف اگی عاجزیان کر منتان عرض الایا

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ ۚ گفتند

ای عزیز ہر آئینہ اورا پدر ہست پیر کلان سال پس بگیر یکے را از ما بجائے او گہیا او ہنان اے
سردار تحقیق واسطے اسدے باپ ہے وڈا بڈھا پس رکھ لے ہک نون اساتهین جا گہہ وسدے

انہان اکھیا ای سردار ہے اسدا بڈھا باپ وڈیرا	لی ہک اساتهین جا ہک اسدے ہوگ احسان ای تیرا

إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿۷۸﴾ ہر آئینہ ما می بینیم ترا از نیکو کاران تحقیق اسین ویکھدیہان تهنون احسان

ویکھدیہان اسین بے شک تینون جون نیکو کاران	ایہی کر احسان اسان پر تا اسین شکر گذاران

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ ﴿۷۹﴾

گفت می پناہ میسم بخدا از آنکہ بگیریم مگر کسی کہ یافتہ ایم رخت خویش را نزدیک او ہر آئینہ آنگاہ ستمگار باشیم

كهيا يوسف نے پناه الله دی جو پکڑليئے اسين مگر اوس شخص کون جو پائی اسان جيز اپنی پاس اوس دے تحقيق اسين سو وقت

يوسف کهيا پناه خدا دی جو کسی هور پهڙان هين ۔ اوس بن جيز لدهی جس پاسون ظالم تدان هون اهين

فَلَمَّا اسْتَيْئَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا ۚ پس چون نا اميد شدند از وی تنها رفتند بخلوت مشورت کنان - پهر جد نا اميد هوئے اوس تهين تا نکلے هو بيٹهے صلاح کردے

پهر جد نا اميد يوسف تهين هوئے نه کری خلاصے ۔ کرن اسارا لگے کرکے مجلس اپنے خاصے

قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ

گفت بزرگترين ايشان آيا ندانسته ايد که پدر شما گرفته است بر شما عهد خدائے کهيا وڈے اونهاں دے کيا نهين جانا تسان ايه جو باپ تساڈے نے تحقيق ليا هيسے اپر تساڈے عهد الله دا

تا کهيا اونهاں دے وڈے نها گيا تسين جانو ناهين ۔ جو باپ تساڈے عهد الله دا بهارا ليا اندا هين
اونهاں وڈا روبيل عمر وچه جس ايه سخن الايا ۔ جان بهاياں قتل يوسف نون جا هيا سے او تدان بچايا
هک کهن مراد هوندا او وڈا علم عقل وچه کهيڑا ۔ هک اکهن شمعون آها سردار بهراوان جيهڑا

وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَبِي

وپيش ازين تقصير کرده بوديد در حق يوسف پس جدا نخواهم شد ازين سرزمين تا وقتيکه اذن دهد مرا پدر من تے اگے تهين اوه جو قصور کيتا سی تسان وچه حق يوسف دے پس هرگز جدا نهو وانگا مين اس زمين تهين

تا ايه جو اذن دیوے مينون باپ ميرا

تی اگی تهين يوسف حق جو تسان قصور کمايا ۔ مين ايه زمين نه چهوڑاں مگر جان اذن باپ تهين آيا

أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝ يا حکم کند خدا مرا او بهترين حکم کنندگان است

يا حکم کرے الله واسطے ميرے تے اوه بهتر حکم کرنوالا اندا هے

يا الله حکم کرے مين کارن بهتر حاکم سوئے ۔ جو ديوی فتح چهوڑاواں بهائی يا هور حيله کوئی

ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا

اي برادران باز رويد سوی پدر خويش پس بگوئيد اي پدر ما هرآئينه پسر تو دزدی کرده و گواهی

نداد یم الا بانچہ دانستیم مڑ جاؤ طرف باپ آپنے دے پس کہو ای باپ اساڈے تحقیق بیٹے تیرے نے چوری کیتی تے نہیں گواہے دتے اسان مگر نال اوس چیز دے جو جاتے اسان

مڑ جاؤ سبھو اپنے ول کہو ای باپ ہمارے	ٹھیک تیرے پُت چوری کیتی شاہد ہاں اسین سارے

وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ۞ و نبودیم علم غیب را دارندہ تی نہیں ہے اسین واسطے غیب دے نگہبان

تے اسان نہ بھرے گواہی مگر جو کچھ اکھیں سان جاتا	تی غیب علم دی اسین نہ حافظ نا اسان غیب سنجاتا
اسان اکھیں ڈٹھا اوہنان پیمانہ کڈھیا اوس دے بھار دے	ہک کہن کہیا یعقوب نے جالی شاہ ایہ حکم ہنجاردن
جو چوری کرے غلام رہے تساں آپ ہے حکم بتایا	اوہنان اکھیا اسان نہ بھرے گواہی مسئلہ علم بتایا
تے غیبی علم نہ سانوں معلم جو اوہ کرسی چوری	جے ہوندا علم نہ ساتھ لیجاندے اپنے جاندے چھوڑ
یا سانوں علم نہ اوس چورایا کسے ہور چھپایا	ایہ سارے قول عالم اندر محی السنت لیایا

وَسْئَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۞

وبپرس از وہی کہ بودیم در آن واز کاروانے کہ آمدہ ایم در آن و البتہ ما راست میگوئیم تے پچھ لے توں اوس وستی تھیں جو ہے اوچہ وسدے تی اوس قافلے تھیں جو آئے ہاں اسین وچہ اوس دے تی تحقیق اسین البتہ سچے ہاں

تی پچھ لے بابا اوس وستی تھیں جس اندر اسین آئے	تی قافلے تھیں جس نال آئے اسین ٹھیک اساں سچ کہیا ہے
قریہ کنوں مراد مصر یا وستی پاس مصر دے	وچہ قافلے لوک آہے کنعان گوانڈھی شہر دے
جو وڈا بھائی مصر رہیا اوس گلاں ایہ سکھایان	جو یوسف والی خیانت تھیں ہوئے بار نہ کرسی بیان
پھر باپ دے پاس آئے جد بھائی کہی حقیقت سارے	بات منی بات اوہنان جو آگی بے اعتبارے

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا ۚ

گفت یعقوب بلکہ آراستہ کردہ است برائے شما نفوس شما کار را پس حال من صبر نیکست امید است کہ خدا بیارد پیش من ہمہ یکجا کہیا بلکہ سوہنا بنایا ہے واسطے تساڈے نفسان تساڈیاں نے اک کم پس صبر نیک ہے امید ہے جو اللہ لیا دیوے

یعقوبؑ کہیا تساں ہے ایہ گل بلک سوار بنائے	ہی چنگا صبر امید جو اللہ لیا دیوے اوہ تریہ بھائی
یعنے بنیامین جو لے گئے ہیں تہوں ٹھگے کرکے	ہن آنوں چھوڑ آئی کیا جانا تہمت چوری دہرکے

ہن میں نون سوہنا صبر کماون ہور نہیں گل کائے
شائد آن ملاوے رب اوہ ترانی وچھنے بھائے

رو ویل تے یوسف بنیا مین ایہ ترے پھیر ملاوے
اسی سال وچھنیا یوسف تا بھی آس بنجاوی

اِنَّهٗ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ط ہر آئینہ او دانا باحکمت ست تحقیق او ہوہے جاننے والا حکمت والا

تحقیق اللہ وہ سبھ کجھ جانی حکمت بھی تدبیران
اوہ پھیر درد فراق غمان سبھ جانے حال زہیران

وَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰاَسَفٰى عَلٰى يُوْسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنٰهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيْمٌ ط

وروے بہ گردانید از ایشان و گفت وا اندوہ من بر یوسف و سفید شدند دو چشم او بسبب اندوہ پس او پر شدہ بود از غم تے منہ پھیر لیا یعقوب نے اوہناں تھیں تے کہیا آ افسوس اپر یوسف دے تے سفید ہو گئیاں دو اکھیاں اوس دیاں غم تھیں پس اوہ غم تھیں

تی پھیر نویں بکھہ او نہاں تھیں اکھیوس آ غم یوسف پیارا
تے چٹیاں ہویاں اکھیاں غم تھیں بھریا غموں وچارا

جان بنیا مین دی خبر سنے غم تازہ ہویا دوبارا
تے یوسف دا غم ہویا زیادہ غم بھریا دل سارا

ابنیا ہویا پیغمبر چہے سالاں لگ کجھ نہ دسے
کَظِيْم بھریا دل غم تھیں نا اوہ کھول سناوے کسے

اسی سال وچھنیا یوسف نا غم باپ سنایا
اوس دن اِتنا سخن بے وسی منہ تھیں باہر آیا

جوای غم یوسف اپر بولیا تہیاں ہتھوں اکھیں
نبیاں باجھ ایہ صبر ہووے کس کولوں دل لوچہ رکھیں

جے کہن جو یوسف کیا ایہ کیتا پیو دا غم وہایا
کیئوں اپنی خبر نہ بھیجے اُلٹا بنیا مین لوکایا

تے چنگا بھلا بھائی ڈاڈھا پیو نوں ہے غم میرا
پھر بنیا مین جدا کیتس پیو دا درد وہیرا

ایہ کیڈ بی ترسی تے قطع رحمی بلکہ عقوق اکھائے
اسدے بہت جواب بتائی اہل علم نے بھائی

پر ایہ جواب صحیح جو کیتس ایہ کم حکم خداؤن
رب امر کیتا تا تھیئے زیادہ سر یعقوب بلاؤن

تا صبر کرے یعقوب تے دونا اجر اللہ تھیں پاوے
نی پیو دا اویاندی ورجے اندر اوسنوں رب ملاوے

حسن کہے جد وچھڑیا یوسف روز ملن دے تائین
اسی سال ہوئے اکھ پیو وے خشک نہ ہوئی کدائیں

تی یعقوبوں ودہ روئے زمین تے رہوں ہور نہ پیارا
ہی وجہ بلائین حکمت رب دی ویکھ معالم بارا

قَالُوْا تَاللّٰهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوْسُفَ حَتّٰى تَكُوْنَ حَرَضًا اَوْ تَكُوْنَ مِنَ الْهٰلِكِيْنَ ط

گفتند بخدا ہمیشہ ہستی کہ یاد میکنی یوسف را تا آنکہ شوی بیمار یا شوی از ہلاک شدگان کہیا اوہناں

قسم اللہ دی ہمیشہ رہیں گا توں یاد کردا یوسفؑ نوں تا جو ہوجاوینگا غم تھیں گلیا یا ہوجاوینگا ہویاں تھیں۔

اوہناں آکھیا قسم خدا نت کرسیں یاد توں یوسفؑ نوں تا ئیں — تا غم تھیں گل جاسیں یا مر سیں چھوڑ ایہ گرکد ائیں

حَرَضًا معنے موت قریب یا گلیا عشق یا غم تھیں — حرض خرابی عقل تے جسے بیریوں غموں الم تھیں

قَالَ اِنَّمَآ اَشْكُوْا بَثِّيْ وَحُزْنِيْٓ اِلَى اللّٰهِ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ

گفت جز ایں نیست کہ بیان میکنم غم سخت خود را و اندوہ خود را بجناب خدا و میدانم از جانب خدا آنچہ نمیدانید

کہیا یعقوبؑ نے سوا اسدے نہیں جو شکایت کرداہاں میں پریشانی اپنی غم اپنے طرف اللہ دی تے جانداہاں میں اللہ

اوس کہیا میں اپنا غم پریشانی رنجوں کراں جہراناں — تے جو کجھ تسیں نجانو ربدلطف فون اودہ میں جاناں

یعنے تسیں کے صبر سکھاؤ میں نہیں بے صبر اناہیں — جو لوکاں اگی کری شکایت بنیے بے صبر تداہیں

میں اللہ اگی کراں جہرانی جس ایہ دکھ لگائی — تا ایہ شکایت نہیں بنے صبرے بیٹیاں نفون سمجھائی

تی میں جاناں جو تسیں نجانو مینوں رب ازماوے — خبر نہیں کس حد نوں پہونچی پہرایہ سختی جاوے

ایہ موضح وچہ بیان تے اگلا وچہ معالم پایا — بثّ دا معنے ڈاڈھا غم جو سکے نہیں چھپایا

وچہ بکہ روایت گہر یعقوبؑ دے آیا اک ہمسایا — کہیا کیوں حال تیرا متغیر اتگا بدن سکایا

تے باپ والی اجے عمر نہ پہنتا تد یعقوبؑ الایا — جو غم یوسفؑ دے چورکیتا میں جو اللہ ازمایا

تا وحی کیتا رب بندیاں اگے کریں شکایت میرے — یعقوبؑ کہیا میں بہلایا رب چاہاں بخشش تیرے

تا رب کہیا میں بخشیا مینوں نہیں جے بچھد اگوے — تا کہند اغموں شکایت میری طرف اللہ دے ہووے

اک ہور روایت کہیا کسی کیوں تیرے گئی بینائی — کیوں تیرا قد کمان ہویا یعقوبؑ ایہ بات سنائی

جو غم یوسفؑ تھیں ور روکی ہیں اکھیں دو وین گوایاں — تے ہو گیا قد کمان جاں بنیامین تھیں خبراں پایاں

تا وحی کیتا رب اوس نے آکیوں کیتا شکوہ میرا — ہے مینوں قسم جو دور نہ کرساں ہرگز ایہ غم تیرا

جاں مینوں کریں پکاراں کیوں سہاں دکھ تیرے غم سارے — تا آکھیوس اِنَّمَآ اَشْكُوْا بَثِّيْ آیا وچ دوبارے

جو رب فرمایا قسم مینوں جے مردے ہوندے دووین — یوسفؑ بنیامین تا زندے کراں ملاواں اونویں

ایہ سختی اسکارن جو بکدن دبنہ ذبحہ کیتو ہے — ہک مسکین سوالی ور پر اوس نہ کجھ دتو ہی

تی سبب خلقت تہیں وہ پیارے ہیں پیغمبر جنہوں
پھر سکین پیار نبیاں پچھے اکھیاں تیں جنہوں

کر توں دعوت مسکیناں تدے کہانا سد کہوائین
تا کہانا خوب پکا پوس پھیر بولا یوس فقیران تائین

جو روزہ ہو والا ہکیا گھر یعقوب دے آدمی کہاوے
پھر شام وویں وقت جان کہانا تکی فقیران ہیں کہلاوے

ہکدن ملک الموت زیارت یعقوبؑ دی آیا
یعقوبؑ کہیا توں روح یوسف دا کیونکر ہے چھپایا

ملک الموت کہیا یوسف دا روح میں قبض نہ کیتا
تد یعقوبؑ امید ہیو جو یوسفؑ ملسی بیٹا

تی اکھیوس خواب یوسف دا سچا کرسی جان بیانا
تی ما ہوسی پھر اوہاں سجدہ کرسن ایہ میں جانا

يٰبَنِيَّ اذْهَبُوْا فَتَحَسَّسُوْا مِنْ يُّوْسُفَ وَاَخِيْهِ وَلَا تَايْـَٔسُوْا مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ

ای پسران من بروید پس تفحص کنید از یوسفؑ و برادر او و نا امید مباشید از رحمت خدا ے
ای بیٹو میرے تو جاہو پس طلب کرو خبر یوسف تہیں تے بھائی اوسدے تہیں تے نا امید نہو و رحمت اللہ دی تہیں

ای بیٹو جاہو طلب کرو وچ یوسفؑ بہی تس بھائی
تحسس معنے طلب خبر دے حسوں اکھ کنّاں تہیں
تے نا امید نہو و بیٹو رحمت کنوں خدا ے
لیعنے ڈھونڈو و پچھ دوہاں دی کھ فضل امید خدا تہیں

اِنَّهٗ لَا يَايْـَٔسُ مِنْ رَّوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْكٰفِرُوْنَ ۞ ہر آئینہ سخن این است کہ نا امید نمیشوند از رحمت خدا
مگر گروہ کافران ۔ تحقیق بات ایہی جو نا امید نہیں ہوندے رحمت اللہ دے تہیں مگر لوک کافر

ایہ بیشک بات جو رحمت رب تہیں نا امید نہ کوئی
مگر جو کافر لوک امیدوں خالی رہندے سوئے

پھر یعقوبؑ پیغمبر یوسفؑ دیول خط لکہایا
اپنا نام سبھے پیو دادے دا اوس خط اول پایا

جو ایہ خط ہے یعقوبؑ دے تہیں جانب شاہ مصر دے
ہاں اسیں گھرانان ازمائش دا تابع رب امر دے

ابراہیم جو دادا میرا آتش وچہ سٹا یا
اوہ آتش ٹھنڈ سلامت کرکے انہوں رب بچایا

پھر باپ میرا ہتھ پیر بنہا کر گل تے چھری ٹکائی
تس فدیہ دنبہ اللہ بھیجیا باپ خلاصی پائے

پھر بیٹا میرا تہیں پیارا جنگل کھڑیا پھر اوان
لوہو نال لویڑ پیراہن لیائے پھیر بتاوان

اگر آکہیا یوسف کہا دا کسے بھگیاڑ ہتیارے
میں اوسدے غموں نابینا ہویم لگے زخم دوبارے

ہسن اوسدا بھائی بنیامین توں بنہ رکہایا
اوہ پھیر دلدار چاسی کجہ اوہ بہی تدہ گوایا

نی کہین جو اوسنی چوری کیتی سہین نچوری کردے ۔ نہ چور کوئی اسان جنہان ہر گز رب تہین نہ ڈردے
جے اوسنون موڑ گہلین تا بہتر نہین تاکران دعائین ۔ جو تیرے اگر دعا اوہ رہسی ستنان پشتان تائین
جان پڑہیا خط تاروتا یوسف تا غم بہلیا جاوے ۔ تا ظاہر کیتیس اپنے تائین جونکر اگے آوے

فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلَیْهِ قَالُوْا یٰۤاَیُّهَا الْعَزِیْزُ مَسَّنَا وَاَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجٰىةٍ

پس چون داخل شدند بر یوسف گفتند ای عزیز رسیده است بما و بکسان ما سختی و آورده ایم سرمایہ نامقبول اہر
جدان داخل ہوئے اوپر یوسف دے آکہیونے ای سردار ہو پہنچی ہے اسانون تے ٹبر اساڈے نون سختی تے لیائے ہان اسین پونجی نکمی

جان اوسپر داخل ہوئے تا اکہیا سانون اسردارا ۔ سن ٹبر دکھ ہو پہنچیا پونجی لیائی مال نکارا
اوہ پونجی ردی ورم جو کہوٹے ابن عباس بتاے ۔ ہک اکھن ان سنہر سے ترسے مال نکمان لیائے

فَاَوْفِ لَنَا الْكَیْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَیْنَا ؕ اِنَّ اللّٰهَ یَجْزِی الْمُتَصَدِّقِیْنَ

پس تمام دہ مارا پیمانہ و صدقہ دہ بر ما ہر آئینہ خدا جزا میدہد صدقہ دہندگان را پس پورا دہ
واسطے اساڈے پیمانہ تے خیرات کر اوپر اساڈے تحقیق اللہ بدلہ دیندا ہے خیرات کرنیوالیان نون

پس پورا کر دیہ میپ اسانون صدقہ دیہ اسہاہاے ۔ صدقہ دیون والیان نون رب دیسی اجر وڈے
جوین اگے پورا میپ دتو جد چنگا مال لیائے ۔ کرہن بہے پورا اونوین فضلون صدقہ اوہ بن جے
اس پونجی مندی بدلی سانون گھٹ طعام ند یونیان ۔ اوہ وادہا صدقہ ہوسی تیرا اجر اللہ تہین لیوین
ایہ اکثر کہین مفسر بعضے کہن جو صدقہ بہائے ۔ بنیا ہین ہٹا دیہ سانون ویسی رب وڈیائی
ابن عیینہ تہین کسے پچہیا صدقہ نبیان تائین ۔ باجہ محمد آل محمد روا آہا یا ناہین
اوس پڑکے آیت ایہ سنائی معلم ہوئی روا ۔ نی حسن نبیان کوئی کہندا ہین پر صدقہ کرین الہے
ناحسن کہیا رب کری نہ صدقہ اوہ کوئی صدقہ کردا ۔ جو بدلہ اوس ثواب اللہ تہین ملن امیدان ہر دا
جان عجز کمال اہناندا یوسف ڈٹہا رحمت آئے ۔ تا اپنا حال کرائیوس علم اگلے بات سنائے
گلے کہے جو مکدن یوسف گل سنائی بہایان ۔ جو مالک فعر دی بلیٹی ہینون خبران عجب سنایان
جوین ہک لڑکا سوہنا ایسا کوہ تہین مکدن ماپا ۔ پہر اتنی قیمت مال ہین ویچیا مصر اندر جدا آیا

بہایان کہیا اوہ لڑکا وچیا مالک ہتھ اساں ہیں جان وِچ قتل کرن چلے مڑ کے بولیا وڈا بہائی
تا یوسف غصّے حکم قتل دا کیتا تہاں تد ہیں جو یک بیٹے نوں روندیاں ہیواں اکہیاں گئیاں بنائی
جاں نہیوں قتل ہوئے سبہ بیٹے پھر کیا حال وچارے
تا یوسف رو کر ظاہر کیتا اپنا حال پیارے

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ

گفت آیا دانستید قبح آنچہ کردید بیوسف و برادرش وقتیکہ شما نادان بودید کہیا یوسف نے
بہلا جاندے ہو تسیں جو کجہ کیتا تساں نال یوسف دے تے بہائی اوسدے جیسوقت تسیں نادان آہے

اکہیوس جاہل تساں جو کیتے یوسف نال کمائی
تے بہائی اوسدے نال آہے جد جاہل ماجہ ونائی
جاہل تسیں وقت جو رب یوسف شان وڈہلے سے
اسیں عاجز ہو کر لساں ہانوں ایہ گم یاد کرائے
یا جاہل معنے عاصے یا تساں آہا جہل جوانی
یوسف حق برائی ظاہر کیتے اونہاں نادانی
بنیا میں دی حق اوہنا ہتہیں ظاہر خطا نہ کوئے
جد اوسدے بہار دن ملیا پیمانہ طعنہ ماریا ہوئے
جو ای راحیل دے بیٹیو سختی نت تسا ہتہیں سبہانوں
ہک کہیں جاں یوسف بہائی جاہیا آیا حسد اونہانوں
اوہ وکر عہد لیائی ہیو ہتہیں براہ وچہ سختی کردے
جہڑ کاں طعنے ہر گل اندر حسد ولانو جہ دہردے
ہک کہیں جاں یوسف نوں کہوہ ڈالیا ہرنوں دکہ ہوندے
جو اوسدا سگا بہائی ہو وا پیارا بہت وہ کہیندے

قَالُوا أَإِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ ۖ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَٰذَا أَخِي ۖ قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا

گفتند آیا بتحقیق تو یوسفی گفت من یوسفم و این برادر منست ہر آئینہ انعام کرد خدا بر ما کہیا اونہاں
بہلا سچ مچ توں البتہ یوسف ہیں کہیا میں یوسف ہاں تے ایہ میرا بہائی ہے تحقیق احسان کیتا اللہ نے اوپر

اونہاں اکہیا ٹہیک توں یوسف ہیں کہیا میں یوسف بیتا
تے ایہی بہائی میرا رب احسان اساں پر کیتا
ابن اسحاق کہے نت یوسف پردے اندر بولے
جاں اکہیا ہل علمتم ما فعلتم پردہ کہولے
ضحاک کہے جد ہسیا یوسف دنداں دیکہہ سنجہاتا
ہک کہیں گمانوں کہیا اونہاں انا یوسف کہیا جاتا

إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝ ہر آئینہ سخن اینست کہ ہر کہ پرہیزگاری
کند و صبر نماید پس خدا ضائع نمیکند مزد نیکو کاران تحقیق وہ جو کوئی پرہیزگاری کرے تے صبر کرے پس تحقیق اللہ نہیں ضائع

سنجہاتا بہائیاں دا یوسف نوں

تحقیق جو کری پرہیز گناہون تھین اوہ صبر وی کماوے
تانیکو کاراندی مزدوری ہرگز رب نہ گواوے

ہے تقوے ادا کرن کل فرضان پرہیز حرامون
تی صبر ایہے خود نفسی روکن بدے حرام تمامون

جو سختی وقت نہ شکوہ کردا ہے گھبراوے
تا اوڑک سختی کنون زیادہ نعمت خلعت پاوے

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَاِنْ كُنَّا لَخٰطِئِيْنَ ؕ گفتند

قسم خدا ہر آئینہ فضل دادہ است ترا خدا بر ما و ہر آئینہ ما خطا کنندہ بودیم کہیا اونہان قسم اللہ دی البتہ تحقیق بزرگی دتی ہے تینون اللہ نے اپر ساڈے تحقیق ہے آہے اسین البتہ خطا کرنوالے

اونہان آکھیا قسم خدا رب تینون ساڈے اپر وڈیایا
تی ٹھیک اساتھین خطا ہویا جو تیرے نال کمایا

اوہ تیرا خواب کیتا رب سچا دتی تینن سرداری
تے ساڈا حسد خطا سبہ آہا بخش اسان بدکاری

قَالَ لَا تَثْرِيْبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ؕ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ وَهُوَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ

گفت ہیچ سرزنش نیست بر شما امروز بیامرزد خدا شمارا و او مہربان ترین مہربانان است کہیا یوسفؑ نے نہین کجہ عار ملامت اپر تساڈے اج بخشیگا اللہ واسطے تساڈے تے اوہ مہربان تر مہربانان دا ہے

یوسفؑ کہیا جو اج نہین کجہ اپر تسان ملامت
بخشی رب تسانون تہین زیادہ او سدا رحمت

نہ اج تہین پچھے عار ملامت کران نہ گل جتاوان
اللہ بخشی عیب تساڈا بخشے سبہ گنہگاران

جان اپنا آپ جتایوس ہوئے حال پچھے پھر سارے
اونہان کہیا جو ہویا نابینا غم تہین کرہتہ گلون تاری

اِذْهَبُوْا بِقَمِيْصِيْ هٰذَا فَاَلْقُوْهُ عَلٰى وَجْهِ اَبِيْ يَاْتِ بَصِيْرًا ۚ وَاْتُوْنِيْ بِاَهْلِكُمْ

ببرید پیراہن مرا این پس افگنید ش بر روی پدر من تا شود بینا و بیارید پیش من اہل خویش را ہمہ یکجا لیجاؤ پیراہن میرا ایہ پس ڈالو اسنون اپر منہ باپ میرے دے آویگا سجاکہا ہو کرتے لے آؤ میرے پاس ٹبر اپنی سبھے

لیجاؤ ایہ کرتہ میرا پیو دے منہ تے پاؤ
آوی تہیئے سجاکہا ساری ٹبر بیٹھے لیاؤ

اوہ کرتہ اصل جنت تہین ابراہیم دے کارن آیا
جدنگا کر کے اسنون کافر آتش اندر پایا

تا جبرائیل جنت تہین کرتہ ریشم آن پہنایا
ابراہیم جان فوت ہویا اسحاقؑ اوہ ورثہ پایا

پھر یعقوبؑ اسحاقون پچھے کرتہ اوہ سمہالے
جان یوسفؑ وڈا ہویا تا گل تس کر تعویذ اوہ دالے

تا یوسف نظر نہ لگے نت اوہ یوسف دے گل رہندا
تعویذ وں اوہ کرتہ کڈھیا یوسف نوں پہنایا
جو اس کرتے وچہ بو جنت دی ہے ایہ برکت اُلا

جان ننگا کھوہ وچہ ڈالیا جبرائیل اُتھا نولہندا
ہن جبرائیل یوسف نوں کہہ کر کرتہ اوہ بھجوایا
ایہ جس بیمار تے ڈالو بخشے صحت رب تعالیٰ

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ

و چون جدا شد کاروان گفت پدر ایشان ہر آئینہ من مے یابم بوئے یوسف اگر بنقصان عقل نسبت نکنید مرا
جس وقت جدا ہویا قافلہ کہیا باپ انہاندے تحقیق میں پاوندا ہاں بو یوسف دے جیکر نا بے عقل ٹھہراؤندے

جان قافلہ جدا مصر تھیں ہویا تا آکھیا باپ انہاندے
واؤ پری وی اذن خدا تھیں بو یوسف وا ہی
حسن کہے فرسنگ اسی دا آہا فرق دو ہاندا
یعقوب کہیا پھر پوتریاں نوں بو یوسف میں پاں
تفندون دا معنے مینوں بے عقل تسیں بنا نو

ہن بو یوسف دا وانجے تسیں بے عقل نہیں ٹھہراندے
تری منزل یا اٹھ منزل تھیں وچ یعقوب غمگیں آہا
کرتی نوں لگ واؤ پری مشک یوسف دا آندا
ایہ بو جنت دی دینا تی او سر گئی باچہ نہ
فند دا اصل فساد خرابی عقل نسبت آئی

قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ گفتند بخدا ہر آئینہ تو در خطاء قدیم خود ہستی
کہیا اوہناں قسم اللہ دی تحقیق توں البتہ وچہ وہم اپنے پرانے دے ہیں۔

اُنہاں آکھیا قسم اللہ دی توں ہیں اسے وچہ گم ہے
جو یوسف زندہ جانے وہم پرانا تیرا آہے

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا

پس چون آمد بشیر وی مژدہ دہندہ انداخت قمیص بر روئے وے پس بینا گشت پھر جد آیا
خوشخبری لیا وندا لا ڈالیوس اوہ کرتہ اپر منہ یعقوب دے پس ہو گیا مڑکے سجا کہا

پھر جد اوہ خوشخبرے والا آیا کرتہ لیایا
اکھیں مڑ ہتہ آیاں پھر گئے جوانی آئے

یعقوب دے منہ تے ڈالیا مڑ اوہ بینا رب بنایا
اوہ لمّی غم اندوہ گئے رب فرحت خوشی ودھائی

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

گفت آیا نہ گفتہ بودم شما کہ ہر آئینہ من میدانم از جانب خدا آنچہ نمیدانید……

کہیا یعقوبؑ نے کیا ہا نہین کہیا سی مین واسطے تساڈے جو البتہ مین جاندا ہان اللہ تہین جو تسین نہین جاندے

یعقوبؑ کہیا بہلا اکہیا نا ہا اگی مین تسان تا ئیں
مین جانان ٹہیک اللہ دے طرفون جو تسین جا تو نا ہیں

مین جاتا یوسفؑ زندہ ہے کدی اللہ فیر ملا سی
فیر اکٹہے سا نون کرسی غم اندوہ و نجا سی

پہر یعقوبؑ بشیر نون پچہیا یوسفؑ حال بتا ئیں
بشیر کہیا اوہ شاہ مصر دا دیتیان رب عطا ئیں

یعقوبؑ کہیا اسان لوڑ نہ شاہی خبر مین پچہان دینون
اوس اکہیا دین اسلام ایہ مین چہوڑیا اوہ یقینون

پہر یعقوب کہیا ہن اللہ نعمت کیتی پورے
نعمت دین تے دنیا دو وین نبکا ندم نو ورے

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ۝

گفتند ای پدر ما آمرزش طلب کن برائے ما در حق گناہان ہر آئینہ ما گناہگار بودیم کہیا او نہان اے بابا سا ڈی بخشش منگ واسطے اسا ڈی گناہان سا ڈیاندے تحقیق آہے اسین خطا کرنیوالے

انہان اکہیا بابا سا ڈیکارن بخشش منگ گناہان
تحقیق اسا تہین خطا ہویا ہن بخشش ربدجاہان

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي ۖ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝

گفت طلب آمرزش خواہم کرد برائے شما از پروردگار خود ہر آئینہ او آمر زندہ مہربان است کہیا یعقوبؑ نے شتاب ہے جو بخشش منگا نگا مین واسطے تساڈے رب اپنے تہین تحقیق اوہ وہو ہے بخشنے والا مہربان

یعقوب کہیا جہب بخشش منگسان کار تسان خدا تہیں
تحقیق رحیم اوہ بخشش والا کرہی معاف خطا تہیں

بہت مفسر کہن جو بابی کیتے ڈہل دعاؤن
تا وقت سحور جو وقت اجابت کہند رب عطاؤن

جو ہی کوئی کری دعا سو وقت مین اہندے دعا قبولان
تی ہے کوئی بخشش منگے بخشان اکہیا شاہ رسولان

جان وقت سحور ہویا تد بابی وٹھ نماز گذارے
بعد نمازون ہتھ اوٹھا کر کیتے گریہ زارے

جو یا رب بخش بیصبری میری جزع فزع جو ہوئے
درد فراق یوسفؑ دے غم تہین ہوئے شکایت کوئی

بہی بخش اولاد میری نون جو اونہان یوسفؑ نون بُرا ئیاں
تاوحی کیتا رب تینون بخشیوم بہی یوسف دے بہائیاں

ہک اکہن ڈہل دعاؤن کیتے رات جمعہ دی تا ئیں
پہر اوہ ہر ہر رات جمعہ دی منگدا اوٹہہ دعا ئیں

کجہ لٹتے ویہ سال دعا ئیں رات جمعہ نت کردا
ہک کہن اوہ رات جمعہ بہی رات عاشورے وقت سحر دا

ہک اکہن یعقوبؑ کیہا مین یوسفؑ تہین بخشائیں
یوسفؑ نال شیر دی بہیجیا وسوا اوٹھ سوارے
تا یعقوبؑ اولاد سنے کل طرف مصر دے آون
بہتر جنے باترے ہور نوی مرد زنان سبہ آئے
تا شاہ سنے پہر یوسفؑ لیکر لشکر چار ہزاران
یعقوبؑ بہوواتے کر تکیہ پیرین ٹردا آوے
جو ایہ فرعون مصر والے ہے اوس کیہا ایہ بیٹا تیرا
جبرائیل کیہا تون ناکہہ اول باپ الاوے
تا دو وین اُتہے گل لگے رو رو نیر وہایا
تون جاتا نہین جو روز قیامت اللہ سان ملاسیے
تون چہوٹی عمر ان جدا ہویون مین خطرہ وین تیرا

جے اوہ کرے معاف تا رب تہین بخشش کران عائد
بہی ہور اسباب سفر دا بہیجیا بہتا جہت تیاری
پہر یعقوبؑ تیاری کیتے طرف مصر دے جاون
جان پاس مصر دی پہونچے یوسفؑ شاہ تہین خصت چاہے
استقبال نون نکلی بہی سبہ لوک مصر اسواران
جان دہومان دہام وسپاہی لشکر بیٹی نون فرماوے
جان نیڑی آئی یوسفؑ چاہیا کہی سلام اگیرا
تد یعقوبؑ سلام کہیا ای جسنے غم ونجائے
یوسفؑ کیہا کیون بابا روسو اپنا حال گوایا
باپ کیہا ایہ جانا ایہ خطرہ دین پیاسے
جی دین نہ رہیا تا کدی نہ ملسی ایہہ دل خیال ہیرا

فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰی یُوْسُفَ اٰوٰٓی اِلَیْہِ اَبَوَیْہِ وَقَالَ ادْخُلُوْا مِصْرَ اِنْ شَآءَ اللّٰہُ اٰمِنِیْنَ

پس چون در آمدند بر یوسفؑ جای داد بسوی خود پدر و مادر خود را وگفت در آئید بمصر ایمن شدہ اگر خدا خواستہ باشد
پہر جد داخل ہوئے اپر یوسفؑ دے جاگہہ دتیاس طرف آپدے ماپیو اپنی نون تی اکہیوس داخل ہوو وچہ مصر دے جیکر اللہ چاہے بیخوف ہو کر

جان یوسفؑ پاس آئی اوسن جا ہک تے ماپیو تائین
یوسفؑ باہر منبولایا اوسو چہ داخل ہوئے
بہت مفسر کہن جو ماسے لیتا ما نوٹھر لئے
ہک اکہن راحیل ہوئی پر اللہ پہیر جوائے

تے اکہیوس مصر وڑو جی اللہ چاہے خوف ورائیں
پہر بعد تن تہین اکہیوس وڑو مصر وچہ اٹہ کہلوئے
تس ما نور احیل ہوئی جد جمیان بنیامین اس بہائی
ہک اکہن ناسوئی آہے اوہ یوسفؑ سکی مائی

وَرَفَعَ اَبَوَیْہِ عَلَی الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَہٗ سُجَّدًا ۚ وَقَالَ یٰٓاَبَتِ ھٰذَا تَاْوِیْلُ رُءْیَایَ مِنْ قَبْلُ ۡ

و بر داشت پدر و مادر خود را بر تخت خود و ایشان افتادند بسوی او سجدہ کنان وگفت ای پدر من این است تعبیر خواب من کہ پیش ازین دیدہ بودم ۔ تے چڑہایوس ما نو باپ اپنے نون اپر تخت دی تی ڈگی اوہ طرف اوسدے

داخل ہونا یعقوب دا تے اولاد اوہیدی وچہ مصر دے

...... وچہ شرع محمد روانہ سجدہ اللہ باجہ کسینون ÷ نہ وقت سلام تحیت جہکنا جہکنا خاص رب نون

سجدہ کر گھتے اکھیوس اے باپ میرے ایہی تعبیر خواب میری اگلے وے

تے اوپر تخت چڑہایوس ماپیان اونہون سجدہ ڈگے خَرُّوْا یعنے سجدے ڈگے ماپیو بھی سبہ بہائی اوہ متہا زمین نہ دہردی اینوین جہکدی تے وقت وسلام ان وَاَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلّٰهِ وچہ سورت جن جوآ یا ہن اگلا حکم موقوف ہویا نہیں سجدہ ہور کسینون منسوخ اپر جو عمل کرے جوین بہین نکاح خود کیاوے

اکھیوس بابا ایہ تعبیر اوس خواب جو ڈٹہم اگے اگلیان امتان وچہ تحیت سجدہ کرن روا ئے ہک اکھن تہادہردی جہت تواضع تی اکرامان جو سجدی خاص اللہ دے کارن اللہ خود فرمایا عبادت طور یا طور تحیت روانہ کسے بندے نون اوہ وقت آیا ایہ جائز ہن منسوخ نہ ہوے

....

ابن عباسؓ کہیا اونہان سجدہ کیتا اللہ تائین جو خواب ڈٹہم جن سورج سجدہ کرن ہے باران تارے

سائی یوسف دے پر پہلا قول اَصَحّ بتائین اوہ خواب میر این ٹہیک ہویا سبہ سجدہ کرن پیارے

قَدْ جَعَلَهَا رَبِّيْ حَقًّا ؕ وَقَدْ اَحْسَنَ بِيْٓ اِذْ اَخْرَجَنِيْ مِنَ السِّجْنِ وَجَآءَ بِكُمْ مِّنَ الْبَدْوِ

ہر آئینہ راست ساخت خدا تعالی و نعمت فراوان داد بمن چون بیرون آورد مرا از زندان و آورد شمار از صحرا ۔
تحقیق کیتا اوسنون رب میرے نے سچا تی تحقیق احسان کیتوس نال میرے جس وقت لکالیوس مینون بندیخانے تہین تے لیایا تو نون جنگل

اوہ خواب میرا رب سچ کیتا مین نال احسان اکیتا کہو ہوون کڈہن کرنہ کیتوس قیدون سخت ودہیرا بہی قیدون کڈہن وڈی نعمت کڈہیا شاہ بنایا بہی کہو وچہ پاون حسد ن آ لحسدن پایا بہایان تہ دوزمین فراخ جنگل جتہ بیٹہن مالان واسلے

جد قیدون کڈہیوس مینون لیایا تسان جنگل تہین سیتا تا بہائی ناشر مندی ہوون کرم کیتس ایہ جیرا نے کہو ہوون کڈہن نعمت سی بر وچہ غلامی پایا تے قیدآہی وس قصہ بدلہ ہویا جو قصد بر پایان اوہ اپڑا اوتھہ جنگلو جہ کہن چارن ہن بکہالے

مِنْۢ بَعْدِ اَنْ نَّزَغَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ ؕ اِنَّ رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَا يَشَآءُ ؕ

بعد ازان کہ خلاف افگند شیطان میان من و میان برادران من ہر آئینہ پروردگار من تدبیر نیک سازندہ چیز را کہ خواہد
پچہے اہین جہڑا بی ڈالی شیطانے دمیان میرے تی ویران بہایان میرے تحقیق رب میرا لطف کرنیوالا واسطے اوس چیز دے جو چاہے

اس بعد شیطان فساد جو ڈالیا وچہ میرے تے بہائیاں
ٹھیک میرا رب جسنوں چاہے لطفوں کرن بہتیاں

لطیف اوہ شخص جو نرمی نال احسان کسی پہونچاوے
ایہ معنی محے السنت بغوی وچہ معالم لیاوے

إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ط هر آینہ اوست دانا با حکمت ۔ تحقیق اوہ ہے جاننے والا حکمت والا

تحقیق میرا رب جانن والا حکمت والا سوئے
اوہ نال علم ہر کم کرے بن حکمت کم نہ کوئے

پھر یعقوب مصر وچہ عیشوں چوبی سال گذاری
اتھیں بعد وصیت کیتی اپنی بیٹی پیارے

جو باپ میرے دی پاس لیجا کر میںنوں دفن کرائیں
جان فوت ہویا صندوق اندر رکھ بابا تائیں

وچہ شام ولائت بیت مقدس جا کر دفن کرائے
عیص بھی اوس دن فوت ہویا وچہ کلے قبر دبائے

یعقوب تے عیص دوویں اک حملوں جوڑ جمے تے اہے
پھر اک قبر وچہ دوویں کر دا رب جو چاہے

اکسو سال سینتالیہ اپر عمر دوہاں دے ہوئی
کرکے دفن مڑیا فر یوسف بغوی لکھ گیوئے

یوسف نوں رب نعمت دنیا دی کیتی پوری
جاتس نت نہ نعمت دنیا کیتس طلب حضوری

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

ای پروردگار من دادی مرا بادشاہی و آموختی مرا تاویل احادیث ای پیدا کنندہ آسمانہا و زمین اے رب میرے تحقیق دتے توں میںنوں بادشاہی تے سکھائی توں میںنوں تعبیر باتاں دی یعنی خواباں دی اے پیدا کرن والے اسماناں دی تے زمین دے

یوسف کہیا توں میںنوں شاہی دتی کجھ خدایا
تے خواباں دی تعبیراں دا کجھ میںنوں علم سکھایا

أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

توئی کارساز من در دنیا و آخرت مسلمان بمیران مرا و لاحق کن مرا با صالحان ۔ توں ہیں دوست میرا وچہ دنیا دے تے آخرت دے مارین میںنوں مسلمان یعنی مطیع آپنا تے ملا دیں میںنوں نال نیکاں دے

ای خالق زمین آسمان توں دنیا آخر میرا والی
مارین میںنوں مسلم نیکاں نال ملا دیں حالی

بنیاں تھیں کسی ہوت نہ منگی یوسف بک ورا دلن
اس نوں دا دیدا شوق ہویا ہی ملنی شوق خداون

اک آکھن ایس دعا تھیں پچھے ہفتہ رہیا نہ زندہ
حسن کہے کئے سالاں پچھے فوت ہویا اوہ بندہ

اکسو سال تے ویہہ یوسف دی بعضیاں عمر بتائی
توریت اندر اکسو ہور دس ایہ بغوی لکھیا بہائی

فوت ہونا یوسف علیہ السلام ۱۶۱

چالیہ سالان پچھے یوسفؑ ملیا پیو وے تائین
حسن کھے جد کھوہ ڈالیا تد آہے عمر ستاران
تے باپ ملے ہتھین پچھے یوسفؑ تریوِیہ سال حیاتی
ہک اکھن باپ ملے ہتھین پچھے رہیا زندہ سٹھ سالان
افرائیم تے مِیشا دو وین زلیخا پتر جائے
جان یوسفؑ فوت ہویا آپس وچ لوکان جھگڑا کیتا
ہر ہک چاہے برکت اوسدی ہووی قریب کڑائے
سنگ مرمر دا صندوق بنا کر یوسفؑ وچ لکایا
تا اوس صندوق نون لگ کر پانی طرف مصر دے آوے
عکرمہ کہے جو دفن کیتو نے طرف سجے دریاؤن
تے کبھی جانب کال پیا فر گڈھ کبھی ول لیائے
تے سجی جانب قحط پیا فر رکھیا نیل وچالے
جان اسرائیلیا نون سنگ لیکر موسیٰ مصر ن دہایا
پیو وا دیدی کول موسیٰ نی یوسفؑ دفن کرایا

ہک بادویہ سال کہن ہک اسی جانے اللہ سائین
تے پیو تھین جدا رہیا سنہ اسی وچ معالم سارن
ایہ ہکسو ویہ سال عمر پہر آیا وقت مماتے
ہک وو وہ کہن ہک گھٹ بتاون اللہ اعلم حالان
ہک بیٹی رحمت نام ایوب صابر دی عورت سائے
ہر ہک کہن محلے اپنے دفن کرن تس میتا
اوڑک سبنہان نیل اندر تس دفن صلاح پکائی
جتھون پانی نیل دا کہنڈ ہے اوتہ صندوق کہایا
برکت اوسدے ہر گہر پہونچے خالی کوئی نجاوے
تا سجی طرف ہووی ارزانی بارش فضل خداؤن
تا کبھی طرف ہوئی ارزانی اللہ مینہ وسائے
تا دوہین طرفین ہوئی ارزانی اللہ قحط نکالے
تد صندوق نکالیا نیلون جا کر شام دبایا
جیونکر وچ سپارے پہلے قصہ ایہ سدہایا

ذٰلِكَ مِنْ اَنْۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ اَجْمَعُوْٓا اَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُوْنَ

این قصہ از اخبار غیبت وحی میکنیم او را بسوئے تو و تو نبودی نزدیک ایشان چون عزم کردند بر مشورت خود بد سگالے
ایہ ہے خبران غیب دیاں تہین وحی کردیہان او سنون طرف تیری تی نہین آہا تون پاس انہاندے جد لکا کیتیونی کم آپناتی اوہ دھوکے

ایہ خبران غیب کنون آہین اسنون وحی تیر ول کردے
اے نبیؐ تون پاس انہاندے ناہا یعنی یوسفؑ بہایان

تے ناہا تون اونہان پاس جان پک پکایا نال مکر دے
جان اونہان پک لکایا کہو وچ ڈالن مکر بربایان

وَمَآ اَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِيْنَ ۚ وَمَا تَسْــَٔـلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۭ

و مسلمان نیستند اکثر مردمان و اگرچہ حرص کنی و سوال نمیکنی از ایشان بر تبلیغ قرآن ہیچ مزدی

تے نہین بہتے آدمی اگرچہ حرص کرین تون ایمان لیاونوالے تی نہین تون سوال کردا اہناتون اپر اسدے مزدوری

تون بہاوین حرص کرین ایہ بہتی لوک ایمان نہ لیاون — تے نہین تون اجر اہناتہین منگدا اپر وحی پہچاون

اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ؕ نیست این مگر پند عالمہارا — نہین ایہ قرآن مگر نصیحت واسطے جہاناندی

نہ ایہ قرآن مگر ہے پند نصیحت عالم تائین — سوال کفار نبی ؑ نون کیتا یوسف خبر بتائین

ایہ قصہ نبی ؐ سنایا اوہنان توریت موافق پایا — تاہی اوہ ایمان نہ لیا ہی حضرت ؐ نون غم آیا

تد ایہ آیت آئی اکثر لوک ایمان نہ لیاون — تون بہاوین حرص کرین اتی چاہین سبہ مومن تھی جاون

وَكَاَيِّنْ مِّنْ اٰيَةٍ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَمُرُّوْنَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُوْنَ ؕ

وبسا نشانہا در آسمانہا و زمین میگذرند بران اعراض کنان از تامل در آن — تی کتنیان نشانیان ہین وچ اسمانان دے تی زمین دے جو گذردی ہین اپر اہناندی اوہ اہناتہین منہ پھیرنیوالی ہین

تے کتنیان ہین نشانیان قدرت وچ زمین اسمانان — جو گذرن لوک تہناندے اپر ہو گر رو گردانان

دلیلان وحدت انت نہین پر غافل سوچ نہ کردے — وچ اسمان زمین ہو نقصان اسپر دہیان نہ دہردے

وَمَا يُؤْمِنُ اَكْثَرُهُمْ بِاللّٰهِ اِلَّا وَهُمْ مُّشْرِكُوْنَ ؕ وایمان نمی آرند اکثر ایشان بخدا مگر شریک او مقرر کردہ — تی نہین ایمان لیاوندی اکثر اوہناندی نال اللہ دے مگر وراں حال جو اوہ شرک کرنیوالی ہین

تے اکثر لوک نہ خالص اللہ نال ایمان لیاون — مگر ان اوس حالت جو اوسدے نال شریک ٹھہراون

جے پچھو اوہنان جو کیہڑا خالق زمین تے اسمانان — تا آکھن ایہہ جواب جو اللہ خالق ہک یگانہ

جے پچھو کون جو مینہ اسمانون اپر زمین وساوے — تی آکھن اللہ پہر کیون غیران پوجن سوچ نہ آوے

ایہ سب اللہ تہین جانن پہر کیون پوجن غیر خدا نون — مشرک عرب جان حج کرن تلبیہان پڑہن دعا نون

لَبَّيْكَ اَللّٰهُمَّ لَبَّيْكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ اِلَّا شَرِيْكٌ هُوَ لَكَ تَمْلِكُهُ وَمَا مَلَكَ — یعنے حاضر ہان ہین یا اللہ حاضر ہان ہین نہین کوئی شریک واسطے تیرے مگر اوہ شریک جو اوہ تیرا ہی ہے تون مالک اوسدا ہین تے اوہ نہین مالک

جان حضرت سنیا اہنا نون آکھیا ہے افسوس تساہان — لا شریک لک تائین ٹھہر و کہو نہ ہور اگاہان

نہیں فرحت وقت پوکارن غیران سختی وقت خدا نون — ایہ عادت عرب تے پہیر پرست چہوڑن شرک بلا نون

نہی وقت آرام

دلیلان وحدت

ع ۱۱ ۵

ف: بیان شرک والو نالوکان وا نال ایمان دو

اَفَاَمِنُوۡۤا اَنۡ تَاۡتِیَهُمۡ غَاشِیَةٌ مِّنۡ عَذَابِ اللّٰهِ اَوۡ تَاۡتِیَهُمُ السَّاعَةُ بَغۡتَةً وَّهُمۡ لَا یَشۡعُرُوۡنَ

آیا ایمن شدہ اند ازانکہ بیاید بایشان عقوبتی عام از عذاب خدا یا بیاید بایشان قیامت ناگہان وایشان آگاہ نباشند۔ کیا بے خوف ہوئے ہین جو آوے انہانون آفت کجنی والی عذاب اللہ دی تہین یا آوے انہانون قیامت اچانک تے اونہ جانن

بہلا بی ڈر ہوئی جو آوے آفت کنون عذاب آہے　　یا آوے اُنہان قیامت اچانک نا آہان خبر کاہی

قُلۡ هٰذِهٖ سَبِیۡلِیۡۤ اَدۡعُوۡۤا اِلَی اللّٰهِ ۚ عَلٰی بَصِیۡرَةٍ اَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِیۡ ؕ

بگو این راہ من ست می خوانم بسوے خدا باحجت ظاہر من وپیروان من نیز مے خوانند کہہ یا محمد ایہ ہے راہ میرا بولاندا ہان کین طرف اللہ دے اوپر دلیل یکے دے ہین اتی اوہ کوئی جو تابع ہویا میرے

تون کہہ ایہ راہ میرا ہین لوکان رب دی طرف لوکان　　اپر سچ دلیل ہین سدان سنے ہین تابعدار ان

یعنے ایہ ہے دین میرا ہین اسد لطرف بولاوان　　نال بصیرت حق دلیل یقین جو دلوچہ پاوان

بہی تابعدار بولاون میرے اسول لوکان تائین　　نال دلیل یکے سمجہاون جو نکر ہین سمجہائین

یا ایہ معنے جو نال بصیرت ہین سن تابعدار ان　　ابن عباس کرے تعریفان پیغمبر دیان یاران

جو احسن طور اپر سبہ آہے معدن علم ایمانے　　اوہ لشکر خاص اللہ دا راہ ہدایت ٹرن میانے

بن مسعود کہیا جو طور کسید اکرن چاہے　　اوہ فوت ہویاں دا طور پھڑے جو بار نبیڑے آہے

جو زندی کنون بیخوف نہین مت جاوے وچہ گمراہے　　اصحاب محمد افضل امت ول انہان نیک گواہی

تی علم انہان باریک نہایت باجہہ تکلف سارے　　پسند کیتا رب انہان کارن صحبت نبی پیارے

تی اپنی دین درستی کارن اونہان رب بنایا　　تسین پیروی کرو انہاندی جانو انہان فضل اسایا

لی پکڑو خلق اونہاندی خصلت جد لگ سکو بہائے　　اوہ راہ ہدایت اپر سدہی بغوی آکہ سنائی

وَسُبۡحٰنَ اللّٰهِ وَمَاۤ اَنَا مِنَ الۡمُشۡرِكِیۡنَ ۝ و پاکی خدا راست و نیستم من از شریک مقرر کنندگان تے پاکی بیان کرنا ہان مین اللہ دی سے تے نہین ہان مین شرک کرنے والیان تہین

تے پاکی کران بیان اللہ دی ہر عیبو نقصانوں　　تے نہین مین شرک کانوالیان تہین جو ہیلے راہ حقانو

وَمَاۤ اَرۡسَلۡنَا مِنۡ قَبۡلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوۡحِیۡۤ اِلَیۡهِمۡ مِّنۡ اَهۡلِ الۡقُرٰی ؕ

ونفرستادہ ایم پیش از تو مگر مردانے راکہ وحے میفرستادیم بایشان از اہل دیہہا تے

نہیں بہیجیا اساں اگے تیتہیں مگر مرداں نوں جو وحی بہیجدے ساہیں طرف اہناں دی صاحباں پنڈاں دیاں تہیں

تے بہیجیا اساں تیتہیں اگی مگر مرداں تائیں
کل پیغمبر مرد آہے نہ زناں نہ جن فرشتے
جو شہراں والیاں جنگلیاں تہیں علم تی عقل زیادہ

اسیں کردی وحی اہناں نوں جو اوہ رہندے شہر گرائیں
وچہ شہراں پنڈاں رہندی ناوچہ جنگل جہل سرستے
جنگلی نبیؑ نہ ہویا جو اوہناں طبع غلیظ اُمادہ

اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ؕ

آیا سیر نہ کردہ اند در زمین تا بہ بینند چگونہ شد آخر کار آنانکہ پیش از ایشان بودند۔ کیا پہر نہیں

سیر کیتا اوہناں وچہ زمین دی پس ویکہدے جو کسطرح ہویا اوڑک حال اہناں دا جو اگی اہناں تہیں آہے

کیا پہر سیر نہ کرن زمین وچہ کیونکر حال وہایا
ایہ مشرک عرب نوں ویکہن ٹرکے حال جو عاد ثمود دا
اوڑک مارگوائی اینوین ہوسے حال اہناں دا

جو اگی ہوئی اہناں تہیں کیونکر اوہناں اوڑک پایا
نہ ربدی جنہاں پیغمبرؑ منے کفر کیتا مردوداں
تے اہل ایمان بچائی ایہو اوڑک متقیاں دا

وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ اتَّقَوْا ؕ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ؕ

وہر آینہ سرائے آخرت بہتر ست متقیاں را آیا نمے فہمید

تے البتہ گہر آخرت دا بہتر ہے واسطے اہناں دی جو پرہیزگاری کردی ہیں بہلا نہیں سمجہدے تسیں

تے آخر دا گہر بےشک بہتر متقیاں دی تائیں

کیوں پہر تسیں نہ سمجہو سوچو کردی شرک ملائیں

حَتّٰۤى اِذَا اسْتَيْئَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوْۤا اَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوْا جَآءَهُمْ نَصْرُنَا ۙ

مہلت دادیم تا وقتیکہ نومید شدند پیغامبران وگمان کردند قوم ایشان کہ بدروغ وعدہ کردہ شد بایشان آمد بایشاں

تا جو وقت نا امید ہوگئے پیغمبر تے ظن کیتا لوکاں نے جو اوہ تحقیق جہوٹا وعدہ کیتے گئے آئی اوہناں نوں مدد اساڈی

تا جد ہوئی نراس پیغمبرؑ اتے ایہ ظن کیتو نے
جان ہٹ دی ایمان کنوں ناامید پیغمبر ہوئے
ہویا یقین سولاں ہن ایمان نہ لیاوے کوئی

جو ٹہیک جہوٹہائی گئی اساڈی مدد تداں آئی
تے ظن مراد یقین تنہاں جو منکر سبہ کہلوئے
تداں عذاب اہناں پر آیا ربدی مدد ہوئے

ہک کہن مراد ایمان جو لیا ہے اوہ بھی پھر گئی ذہنون
کذبوا نے تشدید پڑہن جو کوفے والے قاری
نے بہتی باتشدید پڑہن ہس معنی گئی جھوٹہائی
جو اگی گذری ہی تفسیر اوہ باتشدید قرایت
یعنے عاد ثمود وغیرہ جنہان نبی جھوٹہائے
نبی تی مومن کرن اوڈیکان اوہ وعدہ جیہڑے آگے
مہلت دتی رب تہہان اوہ پری پر پیر جاون
تے قوم بھی ظن یقین کیتا جو وعدہ کوڑی آہے
ابن عباسؓ نون کرن روایت معنے اس قرایت
جو شاید وعدہ قہر عذابان ہووے جھوٹھ ڈراوا
پھر ابن عباسؓ پڑہے اوہ آیت سورہ بقرہ والے

انہان بھی نبی جھوٹہای نبیان جاتا کو یقینون
پر حضرت عائشہؓ اس قرایت کولوں ہے انکاری
تی بی تشدید دا معنے جو انہان جھوٹہی وعدہ ہے
جو بی تشدید پڑہن تہہان معنی ہن ہین لکھ ان روایت
وعدی قہر عذاب دے انہان نون نبیان آکھنا ہے
تے اللہ ووڈی تحمل والا جیہڑا عذاب لیاوے
تے ناامید رسول ہوئے ایہ کدے ایمان نہ لیاون
تا پھر آئے مدد الٰہی کروا رب جان جاہے
جو کیتا ظن رسولان جان دل ہو ضعیف نہایت
ایہ خیال آیا بشریت تہین نا جھوٹھ بنایا تہاوا
حتی یقول الرسول تا آئے رب دی مدد چاہے

فَنُجِّيَ مَنْ نَّشَآءُ ط وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِيْنَ ۝ پس خلاص کردہ شد ہر کرا خواستیم و رد کردہ نمیشود عذاب ما از گروہ ستمگاران پس نجات دتا گیا اوہ کوئی جو چاہیا اسین تے نہیں موڑیا جاندا عذاب اساڈا

پس ملی نجات اسان جس چاہی نبی تی اہل ایمانان
جان آیا قہر عذاب تا نبی تے مومن ایمان بچائے

نہ مڑی عذاب اساڈا کنون قومان بیفرمانان
تے کافر بیفرمان جو مشرک ماری ناس وبجائی

لَقَدْ كَانَ فِيْ قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ط مَا كَانَ حَدِيْثًا يُّفْتَرٰى

ہر آئینہ بود در قصہ پیغامبران پندی خداوند خرد را نیست قرآن سخنی کہ بدروغ بافتہ شود۔
البتہ تحقیق ہے وچہ قصے انہاندی نصیحت واسطے صاحبان عقل دے نہیں قرآن بات آپون بنائی ہوئے

ہے ٹھیک انہاندی قصے وچہ نصیحت عقلمند انہون
نہیں اوہ بات بنائی ہوئی آپون کوڑ طوفان نون

وَلٰكِنْ تَصْدِيْقَ الَّذِيْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيْلَ كُلِّ شَيْءٍ وَّهُدًى وَّرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ

ولیکن ہست باور دارندہ آنچہ پیش از وی است و بیان کنندہ ہر چیز و ہدایت و بخشایش مسلمانان را

تے ایہہ ہے سچا کرنیوالا اوسچیز نوں جو اگے وسدے سی تفصیل ہر چیز دی ہدیت تے رحمت واسطے اس قوم دے جو ایمان

ایہہ ہے تصدیق سچاوی کتب جو کل اسمانی	تے ہر شئے جد بیان ہدیت رحمت اہل ایمانی
ہے ایہ قرآن جو کل کتابان اگلیان سچ بناوے	تے ہر شئے حکم نکھیڑے جد حلال حرام بتاوے
تے راہ وکھاوے نوالا رحمت کارن اہل ایمانان	تے کافران نوں ہے حسرت اسنوں سن ہوون نادان

سورة الرعد مکیة الا قوله تعالی ولا یزال الذین کفروا و قوله و یقول الذین کفروا لست مرسلا وهی ثلث و اربعون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

المر تلک ایت الکتب ط والذی انزل الیک من ربک الحق ط

اینہا آیات قرآن اند و آنچہ فرو فرستادہ شد بسوئی تو از پروردگار تو راست ست

ایہ ہین آیتان کتاب دیان تے اوہ کجھ جو اوتاریا گیا ہے طرف تیری رب تیرے تھین سچ ہے

ایہ آیتان ہین کتاب ایہ سورت ہے آیات قرآنوں	جو تیرے طرف اوتاریا رب تھین ہے اوہ حق بیانوں

ولکن اکثر الناس لا یؤمنون ط الله الذی رفع السموت بغیر عمد ترونها

ولیکن اکثر مردمان ایمان نمی آرند خدا ہے آنست کہ برداشت آسمانہا بغیر ستونہا کہ می بینید آنرا

تے ایہہ اکثر لوک نہین ایمان لیاوندے اللہ اوہ ہے جسنے بلند کیتا اسمانان نوں بغیر تھماندے دیکھدے ہو تسین اونہان نوں

تے ایہ نال قرآن دے اکثر لوک ایمان لیاون	ہے اللہ جس اسمان اوٹھائے تھمان باجھ وساون
اللہ جس اسمان بنائے تھمان باجھ اوٹھائے	رب نوں بہتر علم اونہاں دا بندیان عقل دوڑائے
ناہیں اسمانان تھم رکھنے جنہاں توں لٹکائے	ایہ قول صحیح تر وچہ علماں سو ضعیف بتائے

ثم استوی علی العرش وسخر الشمس والقمر ط کل یجری لاجل مسمی

بعد ازان مستقر شد بر عرش و رام کرد آفتاب و ماہ را ہر یکے سیر میکند بمیعادی معین

پھر بلند ہویا اپر عرش دے تے فرمان بردار کیتس سورج تے چن نوں ہر یک چلدا ہے واسطے مقرر وعدے

پھر ہویا بلند عرش پر سورج چن مطیع بنائے	ہر یک اجل مقرر تائین جاری چلیا جائے
اجل مقرر تیک قیامت پھر سبھ ہوسن فانی	یا اپنے دور مقرر تائین چلدے سر گردانی

سورج دے ورا سال تائیں پھر نواں شروع ہو جاگے	تے دورا چن مہینے تائیں پھیر نواں دسیا وے

يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاۗءِ رَبِّكُمْ تُوْقِنُوْنَ ۝

تدبیر کار مے نماید بیان میکند نشانہا را تا شما بملاقات پروردگار خود یقین آرید - تدبیر کر دا ہے کم دی ہکیھڑ کے بیان کردا ہے نشانیاں تا تسیں نال ملنے رب اپنے دی یقین لیاؤ

تدبیر کماندی کری بہی کھول بیان دلیلاں کردا	تا تسیں کرو یقین جو ملنا رب اپنے نوں فردا

وَهُوَ الَّذِيْ مَدَّ الْاَرْضَ وَجَعَلَ فِيْهَا رَوَاسِيَ وَاَنْهٰرًا ۭ واوست کہ گسترد زمین را و آفرید در انجا کوہہا و نہرہا ہے تے اوہ ہے جسنے وچھایا زمین نوں تے بنائی وچہ اوسدے پہاڑ تے نہراں

تے اوہ ہے جسنے پانی اُپر زمین فراخ وچھائی	تے وچہ زمین پہاڑ کیتے تے نہراں جاریجائی

وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ جَعَلَ فِيْهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ ۭ

واز ہر نوع میوہ آفرید در زمین دو قسم یعنے ترش و شیرین و نفیس و خسیس مے پوشاند شب را بروز تے ہر میوے تھیں بنائے وچہ زمین دے جوڑے دو دو ڈھکدا ہے رات نوں نال دینہ دے

تے ہر میوی تھیں وچہ زمین دی دو دو قسم اوپائی	کجھے رات دنوں دن راتوں کر کر کدو وجی گئی
ہر میوی تھیں جوڑا جنساں اک مٹھے اک کھٹے	تے رنگ برنگے سرخوں زرد ہوں ہر ہر انہاں اکٹھے
تے دینہ نوں رات انھیر کجھے رات نوں دینہ دوانّ	ایہ سبہ دلیلاں قدرت دی حدت کر ج فکر نجھانتن

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝ ہر آینہ درین نشانہاست قومی را کہ تفکر مے کنند تحقیق وچہ اسدے البتہ نشانیاں ہیں واسطے اوس قوم دے جو فکر کردے ہین

ٹھیک اندر اینہاں باتاں بے شک واضح ہیں دلیلاں	اونہاں گروہاں کاں بہترے کردی فکر عقیلاں

وَفِي الْاَرْضِ قِطَعٌ مُّتَجٰوِرٰتٌ وَّجَنّٰتٌ مِّنْ اَعْنَابٍ وَّزَرْعٌ وَّنَخِيْلٌ صِنْوَانٌ

و در زمین قطعہا مختلف ست پیوستہ با یکدیگر و بوستانہاست از درختان انگور و کشت زار ہست و خرماہا بعض بسیار شاخ - تے وچہ زمین دے ٹکڑے ہین پاس اک دوجے دے تے باغ ہین داکھاں تھیں تے کھیتیاں تے کھجیاں ہک دہ بہت شاخاں والے

تی لہیت تے ملی مُدہ تہین بہتیان شاخان اُل کہجوران	تی وچہ زمین دی ٹکڑے کولو کول تے باغ انگوران

وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ

وبعض غیرآن سیراب کردہ میشود از یک آب و فضل میدہیم بعض را بر بعض در طعم میوہا۔ تے
تا بہت شاخانوالی ہویا یا جاندا ہے ہر اک نال ہا پی ہکیدے تی بزرگی دیندے یہان اسیں بعض اہناندیون اُتے بعضندے وچہ مزے

تے مزے اندر رکھدے وچہی اپرفضل زیادہ یاد وے	تے شاخان باجہ کہجوریں نکلے پانی ہک رجاوے

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝ ہر آئینہ درین نشانہاست قومی را کہ می فہمند تحقیق
وچہ اسدی البتہ دلیلان ہین واسطے اوس قوم دے جو سمجہدے ہین ۔

تحقیق اہنان کمان وچہ ہین نشانیان قدرت رب باری
جینے کو ہو کول زمین دی ٹکڑے رنگ برنگے
تے پاس تہنان کئی ٹکڑے وستن کر کلر والے
تے باغ انگور زراعت بہی رب گونا گون بنائے
تے رکھ کہجوران کئی صنوان جو ہک بوٹا کئی شاخان
صنوان ہے جمع صنو دی ہک بوٹا کئی کانے
دوہ نون بہی صنوان کہن تے جمع ہے اینوین آوے
تے جمع اندر تنوین آوی اعراب ہے آون سارے
حسن لکہے جو ادمیاں دی حق مثال ایہ آئے
گونا گون درخت زراعت بوٹے گہاہ ہزاران
تے مندیان ٹکڑیان کلر شورا مینہ تہین باہر آیا

اوہنان لوکان کارن جیہڑی عقل کرن ہوشیار
ہک ٹکڑے کہیتے گہاہ بسیار او گارن وہ وچہ جنگلے
ہک ریتل ہک ہو لے ٹکڑے ہک بہاری بہی نالی
کجہ کتہے کجہ مٹہے میوی اسے غلے او دینے آئے
تے بی صنوان جو ہک بوٹا تس ہکو شاخ فراخان
اوہ ہر کانا ہے صنو تی سبہے صنوان بس دا نے
پر دوہ وچہ نون دی ہر ہکا تنوین ہے پڑہی جاوے
اینوین ہی قنوان جمع تے تثنیہ اینوین بہارے
جو زمین بہی اول ہکا سٹی اللہ پہیر وچہائی
تی پہل شگوفے میوی پہلیان سیاون جیت بہاران
تے پانی مینہ دا ہکو آہا اسوچہ فرق نہ پایا

- - - - - - - - - - - -

اینوین لوک بہی ہک آدم تہین اللہ سبہ او پائے
تا بعضیاندیہ دل نرم ہو وین جد سنن کلام الہی

جان پند نصیحت مینہ اسمانون اللہ اہنان بہیجائی
اوہ رب تہین وٹن تے نیکیان کرن تے باس نجاتن برکائی

کرن نہ کجہ تباہے

تے بعضیاں دے دل سخت ہو ویندا ہن رب دے بندن کہے ہلاوں نیکان نفع قرآن ہو وی ظالم گھاٹا پاون

وَاِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَاِذَا كُنَّا تُرٰبًا ءَاِنَّا لَفِیْ خَلْقٍ جَدِیْدٍ ؕ واگر تعجب کنے

پس عجب ست سخن ایشان کہ آیا وقتیکہ خاک شویم آیا ما ور آفرینش نو خواہیم بود - تی جیکر تعجب کرین تون پس تعجب ہے قول انہاندا جو بھلا جسوقت اسین ہو جاوانگے مٹی بھلا اسین وچہ پیدائش نوین دی ہووانگے

تی جی تون کرین تعجب پس ہے عجب ایہہ قول انہاں دا یعنی جی تون کرین تعجب کافراندی انکارون پہر معبود بنائے او نہاں عاجز نفع زیانون ت جی تہین کرین تعجب پس ایہہ سخن بہی عجب اونہاندا پیدائش پہلے دی اقراری دوجہی تہین انکاری

جو بھلا جان خاک ہوئی پہر نوین پیدائش ہو گیا ہاں جو ویکھ دلیلاں قدرت ربدیاں ہو یا جو ڈر منجاروں اوہ قادر واحد چھوڑ یا پکڑی عاجز رب گھا نون جان خاک ہوئی پہر نوین پیدائش کیونکر ہے پہیناندا تے پہلی وار او پاون نہیں مشکل دوجہی وار

اُولٰٓئِكَ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ الْاَغْلٰلُ فِیْۤ اَعْنَاقِهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ

ایشانند آنانکہ معتقد شدند پروردگار خویش را وایشانند بایں صفت کہ طوق در گردن ایشان باشد وایشانند اہل آتش ایہ لوک ہین جو کافر ہوئی نال رب اپنیدی تی ایہ لوک ہین جو طوق ہو ونگی وچہ گلاں انہاندیاں تے ایہ لوگ ہن صاحب اگدے

ایہ لوک ہین جو کافر رب تہین ہین ایہ دوزخ والے تے گلاں انہاں وچہ روز قیامت اللہ سنگل ڈالے

هُمْ فِیْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ ایشان انجا جاویدان باشند - اوہ لوک وچہ دوزخ دی ہمیشہ رہنے والے ہن

اوہ دوزخ وچہ ہمیشہ رہسن باہر کدی نہ آون ناکدی موت نہ کدن کنون عذاب خلاصی پاون

وَیَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالسَّیِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلٰتُ

وشتاب میطلبند از تو عقوبت پیش از رحمت وہر آینہ گذشتہ است پیش از ایشان عقوبت ہا، تی شتابی کر دی ہن تین تہین نال برائیدی اگے بھلیائیدے تے تحقیق گذری ہن اگی انہاں تہین عذاب

تی کافر تین تہین طلب برائی کر دی پیش بھلیائی سیئہ اتہ عذاب مراد تے حسنہ خیر عافیت کہن جے ایہ ہے حق تاساںنون پتھر بھیج الٰہی

تے گذری بہت انہاں تہین اگے سخت عذاب جلدی مشرک مکے طلب عذاباں نبی کرن تسخر نیت یا ہور عذاب جو دردناک لیا منگن احمق وڈے

مثلہ اوہ عذاب جو لوکان وچہ مثال ہو جاوے		مثلات ہی جمع تے واحد اسدا مثلة آوے

وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلٰى ظُلْمِهِمْ ۚ وَاِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيْدُ الْعِقَابِ

وہر آئنہ پروردگار تو خداوند آمرزش ست مردمان را با وجود ستمگار بودن ایشان وہر آئینہ پروردگار تو سخت عقوبت ست تے تحقیق رب تیرا البتہ صاحب بخشش دا ہے واسطے لوکاں دے اوپر ظلم اونہاندے تی تحقیق رب تیرا البتہ سخت عذاب والا ہے

اپر ظلم تہناں انی ہو اوہ سخت عذاباں سائین		تے بیشک رب تیرا ہے بخشش والا لوکاں تائین

وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ۗ اِنَّمَآ اَنْتَ مُنْذِرٌ وَّلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

ومیگویند کافران چرا فرستادہ نشد برین پیغامبر نشانہ از پروردگار او یا محمد جز این نیست کہ تو بیم کنندہ وہر قومیرا راہ نما می باشد تے آکھندے ہین اوہ لوک جو کافر ہوئے کیوں نہ اوتاری گئی اوپر اسدے نشانی رب اسدے تھیں سوا اسدے نہیں جو توں ڈراون والا ہیں تے واسطے ہر قوم دے ہدایت کرنیوالا

توں ٹھیک ڈراونوالا تے سبہ لوکاں کرین ہدایت جوین آکھن اسدیتال فرشتے آون اسمان ورا او یا ہر ہر قوم محمد ہادی یا خود رب بتایا		تے کافر کہن کیوں اپر رب تھیں نازل ہوئی آیت آیت کنوں مراد نشانی جہت نبوت آوے تے ہادی کنوں مراد محمد سبہ خلقت ول آیا

اَللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ اُنْثٰى وَمَا تَغِيْضُ الْاَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ۭ

خدا میداند آنچہ در شکم بر میدارد ہر زنے و آنچہ ناقص میکنند رحمہا و آنچہ زیادہ می گردانند ـ اللہ جاندا ہے جو کجہ حمل اوٹھاندی ہے ہر مادی تے جو کجہ ناقص کردی ہین رحم تے جو کجہ زیادہ کردی ہین

تے جو کجہ رحم گھٹاون حملوں انی جو کرن زیادہ ہک یا دو یا بہتے بچے یا اوہ حمل او دہو را اوہ نقصان حملدا ہے اید خون جو بچہ کہاوے جے حیض نہ آوے قوت ملی تس پورا تھیسی تے جیوے تا مدت حمل زیادہ تھیوی بچہ جیڑ کا پلدا نو ماہاں تھیں بہجدن بچے جمسے زیادہ		اللہ جانے جو کجہ حمل اوٹھاوی ہر ہر مادہ جانے حمل جو نر یا مادہ وچہ پیدائش پورا تے جو کجہ رحم گھٹاون حمل والی زن حیض جے آوے جے حیض آئی تس قوت گھٹی اوہ بچہ ناقص تھیوے ہک کہن جے حیض آوے زن حال گھٹدا قوت حملدا جے پنج دن خون ڈٹھا پنجدن تے حمل زیادہ

مثلات مثال نزول عقوبت ... جمع اسدی مثلات ... صدقات دی ۱۲ معالم

ع ۱۰

نقصان مراد غذا وچہ حیضوں ہٹ حمل دہا وے
ہک کہن مراد ایہی نقصانو حمل کچا جہڑ جاوے
چہی ماہ تہوڑی مدت حمل چہہ ماہان جمی جیوے
ایہ بی بی عائشہ قول تی بعضی چار برس فرماون

تے واد ہا گہا مدت حمل جو نو ماہ حسن بتاوے
تے زیادہ کنوں مراد جو پورا ہو کر باہر آوے
تے اکثر مدت حنفی اکہن ہے دو سال گہوے
ایہ شافعی کہی حماد بہی اپنوین ہور بہی اقوال جاون

وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ۝ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ۝

وہر چیزی نزدیک او باندازہ ہست داناست بہ پنہان وآشکار ابزرگست بلند مرتبہ ہست
تی ہر چیز نزدیک اوسدے نال اندازے ہی جاننے والا ہے پوشیدہ تے ظاہر دا بزرگ بلند

تی ہر شے ہے نزدیک الصمد دے نال اندازے آئے
ہر شے نال اندازے کہی ودہ گہٹ ہووناہین

جانن والا غیب تے حاضر وڈا بلند ایہا اے
تے غیب جو بندیاں کولوں غائب ہاوچہ رحم کداہن

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ

از شما کسے کہ پوشید سخن را وکسیکہ باواز بلند گوید او را وکسیکہ وے پنہان ست در شب - برابر ہے
تساں تہین جو کوئی چہپاوے بات نوں تے جو کوئی بلند پکاری نال اوسدے تی جو اوہ چہپنے والا وچہ راتی دے

ہے علم الٰہی وچہ برابر جو چہپ سخن الاوے

تے جو کوئی کری بلند آوازی جو راتین چہپ جاوے

وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ۝ وکسیکہ اور راہ پیرو در روز - تے جو راہ چلنے والا ہے وچہ دینہ دے

تے جے کوئی راہ چلے وچہ دینہ دی اللہ سبہ جانے
سرب دا معنی راہ تی سارب چہ ٹری جو راہے
تے نکل دہین وچہ الی لوکاں جو اوہ پاگ گناہ ہون

اسنوں ایہ برابر سارے ہر دا حال چہپانی
ابن عباس کہی جو راتین چہپ کر کری تباہی
ایہ سبہ کجہ ہے معلوم اللہ نوں چہپیا نہین الاہون

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ۝ برائے

آدمی فرشتگانند از پی یکدیگر آئندہ میان دو دست او وپس پشت او نگاہ میدارند او را بحکم خدا
واسطے اوسدے چوکیدار ہین اگی اوسدے تہین پچہے اوسدے تہین نگہبانی کردی ہین اوسنوں حکم اللہ دے تہین

آدمی کارن چوکیدار فرشتی اگے پچہے

نگہبانی اوس کرن ہمیشہ امر خدا تہین سچے

اگوں پچھوں

لہ

ہک کہن ضمیر لہ دی اندر طرف اللہ دے جاوے
جان وینہ دی جو کیدا اسدا ون رات والی فراون
با اسناد معالم اندر مالک راہوں لیاوے
جو اگی پچھے وچہ تساڈی ملک الٰہی آون
وچہ فجر نماز تے وقت عصر دے جمع ہوندا اوہ ریلے
کہن فرشتے اسمان اوہ چھوڑ کر ہندی سبہ نماز ان
معقبات فرشتے اگوں پچھوں آون جاون
اوہ کرن حفاظت امر اللہ تھیں بندیاں نگہبانی
جو ستیاں جاگدیاں نگہبانی کردا بندے تائیں
جان حکم الٰہی آوے فر اوہ ملک اوس ہٹاوے
کعب کہے جے رب نہ بھیجے ملک جو تساں بچاون
کعب نہ ہا جبار ۱۲
ہک کہن ضمیر جو وچہ لہ دی طرف بندی جاوے
ہر جن انس ہر آفت تھیں تس کر دیندی نگہبانی
جو عامر ابن طفیل تے اربد ابن ربیعہ آیا
اوہ عامر حسن جمال نہایت اکھوں آہا کانا
نبی کہیا کجھ کہو نہ اسنوں چھوڑ وا تول آوے
اکھیا نبی دی سر تے کہی جے میں اسلام لیایا
جو کجھ مسلماناں سبہ ملیا سو ہی ملسی مینوں
نبی کہیا اوہ وس میرے رب کری جس چاہے
یعنے شہر گراں سبہ تیری خیمیا نوالی سیر کے
اکھیوس ہور کی ملسی تینوں نبی جواب الایا

اوہ فوج ربانی رات دیہاڑ مسی اگی پچھی آوے
تی رات والی جدچڑہن اسمانی دینہ والی آجاون
جو ابو ہریرہ رض کرے روایت حضرت جو فرماوے
راتیں ہور تی دینہ نوں ہور فرشتی آون جان
جان فیر چڑہن رب پچھدا کیونکر چھوڑی بندے پیار
تی جد اسیں گئی وہنا تو چہ تد ہی آہی وچہ نماز ان
معنے عقب اڈی ہور پچھا ہک جاون ہک آون
مجاہد کہی جو ہر بندی سنگ ہے ہک ملک ربانی
ہر جن انسان شیطان ہٹاوے موذی ہور بلائیں
اوہ پہونچی آفت بندی تائیں جو تقدیر وں آوے
تساں کہا نا پینا عورت ہر شی آون جن لیجاون
جو فوج ربانی ملکاں نبی دی اگی پچھی دہاوے
کلبی کری روایت اکھیا ابن عباس حقانی
نال اصحاباں مسجد بیٹھا حضرت نوں اوہناں
لوکاں ویکھ کہیا حضرت عامر بنیول دہا تا
جے اللہ اوس بہلیائی چاہے راہ ہدایت دیوے
تا مینوں کیا ملسی یا احمد ہے جواب الایا
عامر کہیا توں اپنی پچھی حاکم کرسیں مینوں
اوس کہیا مذکر توں رکھ تی مینوں حاکم ویر کریا ہے
حضرت اکھیا ایہہ ہی بات نہ ہوسی کارن تیرے
جو گھوڑیاں واگ تیرے ہتھ دیساں جنگ تے فرمایا

اوس اکھیا ایہ کم اگے حاصل اُٹھ سنی گل میری
تی اربد نال صلاح بُری اوس اگے کیتی آہی
تا گروں اگر تیغ وگاوس ہن اوہ اربد آیا
عامر کرے اشارت اربد تیغ نہ باہر آوے
جو کر توں انہاں کفایت جیونکر چاہیں بار خدایا
تا عامر نس چلیا فر اکھے لیا ساں لشکر بھارے
ہک عورت دی گھر رات رہیا فر اگلی صبح جاں ہوئے
اوس رنگ تغیر ہویا جنگلو چہ گھوڑا پھری بھجائے
بھی کھی جی ملی محمد نالی ملک الموت نیارا
تا اک فرشتے آ پر ماریا اندر خاک رولایا
فر اوسے عورت دی گھر اگر عامر رات گذارے
فر گھوڑا اوس چلایا گھوڑے اپر جان وہائی

حضرت اوتھے کھلے تا جھگڑن لگا رب ویری
جان مینوں وکھیں جد لجا کر گلاں کرداہے
تیغ چھکے ہک گٹھ نکالی فر اوس زور لگایا
ایہ حضرت بہوں کر ڈٹھی حالت رب نوں عرض سنائی
کھری انبر تھیں بجلی کڑکے اربد مار گوایا
بنی کھیا رب اونہاں ہٹاسی اوس تے خزرج
لے ہتھیار گھوڑے تے چڑھیا جنگل وڑیا سوئے
ملک الموت نوں اکھی ہوئن حاضر ڈل کیوں لائی
ایہ نیزہ پار دو سار لنگھاداں انہاں وچ ہاں تیز سارا
فر گوڈیاں دوہاں تے اسنوں وڈا پھوڑا ظاہر آیا
جاں ہوئی صبح منگا کر گھوڑا فیر کیتی اسوارے
ابن عباس کہے ایہ آیت عامر دی حق آئی

اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ ط هرآئینه خدا بدل نمیسند حالتے را
که بقومی باشد تا وقتیکه ایشان گنند آنچه در ضمیر ایشان است ـ تحقیق الله نہیں بدلاندا اوس
معاملے نوں جو نال کسے قوم دی ہے تا جو بدلاون اوہ اوس چیز نوں جو وچ دلاں اونہاندیاں دے ہے

جو کسے قوم نوں نعمت رحمت الله نا بدلاوے	تا جو اوہ بدلاون جو کجھ وچ دلاں تھیاں آوے
جاں اوہ شکر بھولاون رب دا کردی بےفرمانے	تا اونہاں نعمت رب گواوی کیا وحالت تانا

وَاِذَآ اَرَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ سُوْٓءًا فَلَا مَرَدَّ لَهٗ ج وَمَا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّالٍ ط

وچون اراده کنند خدا بقومی عقوبت پس باز گرداننده نیست او را و نیست ایشان را بجز وی ہیچ کارساز نده تی جو وقت
اراده کری الله نال کسی قوم دے برائید اس نہیں موڑ اسدی واسطی وسدتی نہیں واسطے اونہاندے سوا اوسدے کوئی کارساز

تی جاں کسی قوم بُرا رب چاہے اوسنوں کون ہٹاوے	تے نہیں اونہانوں باجھ خدا کوئی والی کم بناوے

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَّطَمَعًا وَّيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ط

اوست آنکہ می نماید شمارا برق برائے پیدا کردن ترس و امید و برمیداد ابرہا گران را۔

اوہ ہے جو وکھاوندا ہے تسانوں بجلی خوف تے امیدوں تے اوٹھاوندا ہے بدلاں بھاریاں نوں

ہے اوہ جو تساں وکھاوے بجلی خوف امید کرا وے بجلے خوف امید مینہاں دا خوف مسافراں ئیں ہک کہن ہووقت مینہ ساں تہیں خوف تے موسم مینہاں دے امید

تی بھاری بدل مینہاں والے لیا وے گھٹاں گھٹ وے تی نفع مقیم امید مینہاں تہیں برکت کرسی الغرض تی بعض مکاناں مینہوں قحط تی تنگی خیر نوبدان

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهٖ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهٖ ع وپاکی یاد میکنند رعد باستائیش او و فرشتگان نیز از ترس او۔ اتی تسبیح پڑھدا ہے گجنے والا نال تعریف اوسدی دے تے فرشتے بھی خوف اوسدی تھیں

تے رعد پڑھے تسبیح جو گجدا نال حمد الٰہی اکثر کہن مفسر رعد فرشتے نام جو گجے جو گجن سن تسبیح پڑھے ایہ ابن عباسؓ بتاوے

تے خوف ہوں تسبیح فرشتے حمد پڑھن ہمراہ ایہ گجن ہے تسبیح اوسدا اوہ بدلوں نے بھجے جو اوسنوں بجلی ہاری اسدے وچ بین پرا وے

سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهٖ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهٖ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

عبد اللہ بن زبیرؓ جو گجن سندا سخن نہ کردا

ایہ سخت وعیدیں والیاں نوں کہندا تسبیح پڑھدا

تسبیح ایت سُبْحَانَ مَنْ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهٖ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهٖ ط

وچہ بعض حدیثاں قدسی آیا اللہ ایہ فرماوے فردینہ نوں وسپ لکلاں گجر آواز نہ اوہناں سنائیں پانی دی دریا انگوٹھی اوسدے اندر پائے جان ادکہ تسبیح پڑھیں تاسارے ملک پڑھن اسماناں والملائکہ ہک کہن جو ایہ سب تابع رعد فرشتے

جے بندی میری کرن اطاعت مینہ اوہناں راتیں آوے ابن عباسؓ کہے جو رعد فرشتہ بدلاں تائیں جنوں حکم الٰہی تتوں بدل ٹورلیجائے گج ہوی تسبیحان اللہ بھیجے مینہ خزانہ سبہ فرمانبردار مطیع تس رکھدی خوف ہر فرشتے

وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَّشَآءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللّٰهِ ج

ومیفرستد صاعقہ ہا پس میرساند آنرا بہر کہ خواہد و کافران مکابرہ میکنند درباب خدا

بیان تفسیر سورہ رعد

ف آوندا ہے ۔۔۔ کن داہر ۔۔۔

ف ایہ بجلی دی بیان کرناں ہیں اوسدی پاکی بیان کردا ہے اوسدا رعد نال تعریف اوسدی دی تے فرشتے بھی خوف اوسدے تھیں اوہ ہر چیز تے قادر ہے

تے بھیجدا ہے بجلیاں پس پہنچاندا ہے اونہاں نوں جنہوں چاہندا اے تے اوہ جھگڑا کردے ہن وچہ ربدے

تے بھیجے بجلے ساڑن والی جس چاہے پہنچاوے
بجلے پہنچے مسلم کافر ذاکر مول نہ مارے
حسن بصری ہے جو آہا اک سردار عرب وچ
اوس آکھیا رب محمد دا سو جس ول تیں بولاؤ
یاراں سخن ثقیل لگا ایہ فر حضرت ول آئے
حضرت فیر گھلے فر اگلا اوہو سخن الایوس
تا فر یار مڑے حضرت نوں قصہ سبہ سنایا
اوہ اگے وانگوں گئے تی جھگڑے چانک بدلے آئے
کافر سڑ گیا یار پچھے فر دوڑے حضرت بنے
کہن اوہ کافر سڑ گیا یاراں تکیا کیونکر جاتا

تے کافر جھگڑا کرن خدا وچہ ربدا خوف نہ آوے
ایہ قول محمد بن علی باقر وچہ عالم پیارے
حضرت اسوں یار گھلے کجہ راہ وکھاون ربدا
ہے سونے چاندی کنوں یا لوہے تانبے کنوں بتاؤ
آکھن آ تہیں وہ کافر بہی سرکش اساں نہ پائے
ہین کوئیں مناں اوہ رب ڈٹھا جاتا لفظ ودہ
حضرت فیر گھلے ونج بیٹھے ربدی طرف بولایا
اوہ گجے چمکے کڑکے بجلے اوس کافر پڑ پائے
تا خبر نبی نوں دیوں اگوں یار آئی کجہ بھنے
اونہاں آکھیا وحی نبی ول آیا سنکر اساں پچھایا

وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ۝ وا وہ بسیار شدید ست - تے آوہ سخت عذاب والا ہے

تے اللہ سخت عذاب زور اور ڈاڈھیاں پکڑاں والا

یا کینہ سخت یا حول یا قوت ڈاڈھیاں پکڑاں والا

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۝ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ

مراورا ست دعا حق و آنانکہ کافران ایشان را میخوانند بجز خدا قبول نمیکنند دعا ایشان را ہیچ وجہ -
واسطے اوسدے ہے پوکارنا سچا تے جنہاں نوں پوکار دے ہن سوا اوسدے نہیں جواب دیندے اونہاں نوں نال کسے چیز دے

ہے سچ پوکار اللہ نوں خالص منگو اوس دعائیں
یعنے عجز نیاز وں منگن لائق اک خدا نوں ن -
تے جنہاں پوکارن مشرک اوس بن کجہ جوت دیندے
تے بعضے جناں دیو شیطانان پوجا کرن پوکارن
تے بعض خو اصحاب الیان چیزاں پوجا کرن پوکاران

تے جنہاں پوکارن اوس بن ایہن جواب اونہاں نہیں
ہر حاجت مومن اوتہیں منگن کریں قبول دعا نوں
نہ سنن نہ دیہن جواب خواہش پوری اونہاں کریندے
اوہ وچہ حقیقت اینہاں دشمن اوہ کیا اینہاں تارن
جویں آتش پانی چن سورج تارے ہور ہزاراں

پر اوہناں خواص نہ وسّ اہناںدے وسّ اللہ دے سارے
پہر اوہناں پوکارن تہیں کیا حاصل عقل اہناں دی ہارے

إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ مگر مانند کسے کہ بکشاید دو دست خود را بسوئی آب تا برسد بدہنش و آن آب ہرگز رسندہ نیست بدہان او مگر مانند کہولنے والے دو تلیاں اپنیاں نوں طرف پانی دے تا جو پہونچے پانی منہ او سدے نوں تے نہیں وہ پانی پہونچنے والا منہ او سدے نوں

مگر جوین کوئی کہولے تلیاں پانی طرف بولاوے
تا پہونچے تس منہ نوں پانی نا اوہ منہ ول آوے

جوین شخص پیاسا پانی ویکہے دوروں ہتھ پسارے
تے کہے جو آ جا منہ میرے وچہ نالے مونہوں پوکارے

ایہ قول مجاہد علی عطا یا کہو وچہ ہووی پانی
کوئی بیٹھہ کنڈہی پر ہتھ پساری آکھوں احمق جانی

نہ پانی نوں ہتھ پہونچے نا اٹھہ پانی ہتھ وچہ آوے
جوین ہتھ پسارن اسد اسنے پوکاراں وگت جاوے

اینویں جو ہتھ جوڑن مشرک بتاں تے قبراں اگے
نالی اوہناں پوکارن پوچن کجہ اوہناں نہ ہتھ لگے

غضب الٰہی لیکر مڑدی دین ایمانوں خالے
دوزخ باجہ نہ جا تہناں جی توبہ کرن نہ حالی

وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ونیست دعاے کافران مگر در بیفایدگی ۔ تے نہیں پوکارنا کافراں دا مگر وچہ گمراہے دی یعنے بیہودہ تے بیفایدہ تی ضایع ہے

تے نہیں پوکار کفاراں مگراں ضائع وچہ گمراہے
نہ اس جگ باجہ خدا کجہ حاصل او سجگہ سخت تباہے

ہندو آن نوں تیں کیا کہنی جہڑی اڈہ قدیموں بہلے
ہن کلمہ گو اسلامی دعوی نال اہناں دل چلے

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

و خدا را سجدہ میکند ہر کہ در آسمانہا و زمین ست خواہان و ناخواہان و سجدہ می کنند سایہای ایشان بوقت صبح و شام تے واسطے اللہ دے سجدہ کردا ہے جو کوئی وچہ آسماناں دے تی زمین دے ہے خوش ہو کی تے ناخوش ہو کی تے پرچہاویں انہاں دی نال فجر دے

تے سجدہ کرے اللہ نوں وچہ آسمان زمین جو کوئی
خوشی نہ خوشیوں الی پچہاویں شام فجر نوں سوئی

طوعًا خوشیوں سجدہ کردی مومن کل فرشتے
تے کرہًا کرن منافق کافر خوفوں قتل سر شتے

تے سجدہ کرن والیاں دے سائی خوشیوں سجدہ کردے
ہر سایہ مومن کافر خوشیوں رب اگے سر دہر دے

غدو سویلا اگلا پہر آصال جو لوہڈا ویلا
آصال اصل دی جمع اصل ہے جمع اصیل کویلا

اصیلن جو وقت عصر تہین لیکر تا دینہ کہند تائین　لگّلے پچھلے پہر چہاوین سجدہ کردی سائین

قُلْ مَنْ رَّبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ ط قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ

بگو کیست پروردگار آسمانہا و زمین بگو از طرف ایشان خدا است بگو آیا گرفتید بجز وی دوستان

کہہ کون ہے رب آسمانا نداتی زمین دا کہہ اللہ ہے کہہ بہلا پکڑے ہین تسان سوا او سدے کارساز

کہہ کون ہے رب آسمان زمین دا بہی آکھ جو اللہ　کہہ پہر تسان کیون والی پکڑے ہو باجہ اللہ تہین بہلا

یعنے کسنے پیدا کیتے کل آسمان زمینان　تے کون کری تدبیر اینہا نوں چہ کہسن نال یقینان

جو خالق مالک سبہ دا اللہ تون بہی آکھ جو سوئے　پہر آکھ جو ہور کیوں پکڑے والی ایہ کی شامت آئے

جان خالق مالک اللہ جاتا پہر کیون ہور بنائی　جو اللہ باجہ ہو کارو ہو جو عاجز نہین ودیائی

لَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا ط قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ ۙ

کہ نے توانند برائے خویشتن سودے و نہ زیانے بگو آیا برابر ست نابینا و بینا

نہین مالک اوہ واسطے جانان آپنیان دے نفع نوں تے نا زیان نوں کہہ بہلا برابر ہے اندہا تی سوجاکہا

اپنا نفع زیان نہین کجہ جنہا تیارا وہنا ندے　کہہ کد اندہا ہور سوجاکہا ہک جیہی بن جاندے

جو اپنی نفع زیان نہ مالک ہوران کی پہونچاوے　کافر اندہا مومن بینا کوین برابر آوے

اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ ۚ نے آیا برابر ست تاریکیہا و روشنی یا بہلا برابر ہے انہیرے تی چانن

یا کدہین انہیرے تے چانن ہکو جیہے برابر　اینوین فرق ایمان کفر دا بہی مومن تی کافر

اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ط آیا مقرر کردہ اند

خدا را شریکان کہ آفریدہ باشند مانند آفریدن خدا پس مشتبہ شدہ ہست آفرینش بر ایشان کیا ٹہرائے

اینہان واسطے اللہ دے شریک جے پیدا کیتا اونہان نے مانند پیدا کرنے اللہ دے پس رلی ہی پیدائش اپر اینہاندے

بہلا اینہان شریک اللہ دی پکڑے جو اینہان کجہ او پایا　جو نکر رب او پایا تا اینہان شبہ پیدائش آیا

قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَّهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ط بگو خدا آفرینندہ ہر چیز ست و او ہست یگانہ غالب

کہہ تون اللہ پیدا کرنیوالا ہر چیز وا ہے تے اوہ یگانہ زبردست ہے۔

تے اوہ ہے یک اکلا غالب لاشریک تعالے	کہہ تون اللہ ہر شے تائین پیدا کرنے والا

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا

فرو فرستاد از آسمان آب را پس روان شد رودها باندازه خویش پس برداشت آب روان کفی برآمده

اوتاریوس آسمان تھیں پانی رُڑھ گئے نالے نال اندازے اپنے دے پس رُڑھایا جھل نے جھگ اُبھرنے والی نون

نال اندازے اپنی تاجھل بوہنے جھگ اٹھائی	اوتاریا رب آسمانو پانی نالے کس وگائے
حق تی باطل ایہ مثال بیان خدا فرماوے	رالی یعنی منہ پانی تے ابھر اوتان وسیاوے
تی جھگ نکمی باطل دی اوہ رب مثال بنائے	اوہ صاف پانی جو نفع کری ہر حق مثال ایہا کے
اوتھیں نفع نمول کسینون ناکوی اوسنون کھاوے	اوہ گھاہ من بوٹیاں نال درختاں جم اوگ جاوے
تے نالی کس مثال دلاں پر ہوون صدق ایمانو	ہک کہن قرآن مثال مینہ دی آدن جو آسمانو
صدق یقین یا شک شبہ یا جھل انکار لیاوے	ہر یک اپنی قدر موافق نفع قرآنو پاوے

وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ

واز انچه می گدازند در آتش بمطلب پیرایه یا بطلب رخت خانه کفی ہست مانند کف آب ـ

تے اوس چیز تھیں جو اگ بالدی مین اپر اوسدے وچہ اگدی واسطے ڈھونڈنے گہنے دی یا اسباب دے جھگ ہے مانند اوسدے

گہنا زیور طلب کرن یا برتن بھانڈا بہالن	تے اینویں ہی جھگ اسوچ جو سچے اگو چہ ڈالن گالن
تے لوہا تانبا تیل کانسے برتن طلب کریندے	سونا چاندی گال اتشو چہ گہنی لوک بنیندے

كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ۚ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً

ہمچنین بیان میکند خدا مثل حق و باطل اما آن کف آب پس میرود ناچیز شده ـ

ایسیطرح مثال بیان کرداہی اللہ حق تی باطل نون پھر جو اوہ جھگ ہے پس چلی جاندی ہے نکمی

ایہہ جھگ سو جاندی اوڈ ہوندی سبہ اڑ ہین	ایسطرح بیان کرے رب حق تی باطل تائین

وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ

واما آنچه سود میرساند بمردمان می ماند در زمین ہمچنین بیان میکند خدا مثلها را

تی اہیر اوہ چیز جو نفع کر دی ہے آدمیان نون پس رہندی ہے وچہ زمین دے ایسی طرح بیان کردا ہے اللہ مثالان

تی رہندا یوچہ زمیندی جو شی لوکان نفع پہچاوے	اینوین کری بیان مثالان اللہ جو نکر بہاوے
اوہ پانی صاف زمین وچہ رہی بہی ڈہا تان تخ چاندے	لوک اتہان تہین فائدہ پکڑن اوہ جہگ ضائع جاندے
اینوین حق رہے نت قائم باطل اوڈ پڈ جاوے	دین اسلام قرآن رہی نت باطل رب گوادے
بہی نیکان اہل ایمانان اللہ اوڑک ویندا یارے	تی کفر شرک ہور بدعت والیان اوڑک بازی ہارے

لِلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنٰی ؕ آنانرا کہ قبول کردند سخن پروردگار خویش حالت نیکست

واسطے اہنان لوکاندے جو حکم قبولیو نی واسطے مالک اپیندی نیکی ہے یعنے واسطے فرمانبرداراندے جنت ہے

جنہان حکم قبولی رب اپیندے نیکی اوہنان تائیں	جو رب دے ہوئے مطیع تہنانون جنت نیک جزائیں

وَالَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِيْبُوْا لَهٗ لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا وَّمِثْلَهٗ مَعَهٗ لَافْتَدَوْا بِهٖ ؕ

وآنانکہ قبول نکردند سخن اورا اگر باشد ایشانرا آنچہ در زمینست ہمہ یکجا و مانند آن ہمراہ آن البتہ عوض

خود دہند آنرا تے جنہان نہ قبول کیتا حکم اوسدا جیکر ہووے واسطے اوہناندے جو کجہ وچہ زمین دے

ہی سبہو تے مانند اوسدہ نال اوسدے البتہ بدلہ اپنان دیون اوسنون

تے جنہان نہ حکم قبولی رب دے جو وچہ دہرتی سارا	بہی اتنا ہور دیون خود بدلہ جی باون چہٹکارا

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ سُوْٓءُ الْحِسَابِ ۙ وَمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ؕ

آنجماعت ایشانرا ہست سختی حساب و جائی ایشان دوزخ است و آن بد جای ست آیہ لوک

واسطے اہناندے ہے برا حساب تے جاگہہ رہنی اوہناندی دوزخ ہے تے برا وچہاونا ہے اوہ

ایہ لوک اہناندے کارن ہو سی سختی بڑی حسابان	تی جائی اہناندی دوزخ ہے اوہ مندی جا بی عذابان
سوء الحساب جو لیکہا ہو وے بندی کل گناہون	تی کجہ گناہ نہ بخشیا جاوے بندے اوس درگاہون

اَفَمَنْ يَّعْلَمُ اَنَّمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ اَعْمٰى ؕ آیا کسیکہ میداند

کہ آنچہ فرو فرستادہ شد بسوئے تو از جانب پروردگار تو راست ست مانند کسی باشد کہ وی نابیناست

بہلا بہر جو شخص جانے جو اوہ چیز اتاری گئی ہی طرف تیری رب تیرے تہی سچ ہے مانند اوس شخص دے ہی جو اوہ نابینا ہے

النصف

ع ۱۱ ۸

بهلا پهر جو کوئی حق جانی جو تین ول رب تین ایا ‖ ہی اوس دے وانگون جو انداہا جسنون حق نمول نہ پایا

جو حق جانی عمار یا حمزه چاچا سرور والا ‖ تی انداہی ابوجہل جو حق نو یکھے کجہ رزالا

إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝ الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ ۝

جز این نیست که پند پذیر میشوند خداوندان خرد آنانکه وفا می کنند بعهد خدا و نمی شکنند عہد را سوا اسدے

نہین جو نصیحت پکڑدی ہین صاحب عقلان دی اوه لوک جو پورا کردی ہین عہد اللہ دا تی نہین توڑدی عہد نون

نہ اس بن ہور جو لین نصیحت عقلان والے ‖ جو عہد اللہ دا پورا کرن نہ توڑن عہد ہمانے

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۝

و آنانکه می پیوندند آنچه فرموده است خدا بپیوند کردن آن و می ترسند از پروردگار خویش و میترسند از سختی حساب

اوه لوک جو ملاندے ہین اوس چیز نون جو امر کیتا اللہ نے نال اوس دے جو ملا یا جاوے تی ڈردے ہین رب اپنی تہین تی ڈردی ہین برائی

تی جهڑے لوک ملاون جو شی میلن رب فرمایا ‖ تی اپنے رب تہین ڈرن تی برے حسابون خوف سوایا

ہک کہن مراد ملاون سبہ رسول تی سبہ کتابان ‖ تی اکثر آکہن صلہ رحم ہے اتہ مراد خطابان

ایہی باسناد معالم اندر آٹہ حدیثان لیایا ‖ ہک ایہ جو نبی حکایت کیتے اللہ خود فرمایا

جو مین ہان اللہ مین رحمن ہین رحم نون پیدا کیتا ‖ تی اپنے نام کنون مین اوسدا نام رحم کڈہ لیتا

جو رحم ملاوے اوس ملاوان جو توڑی تس توڑان ‖ ہی ابوہریرہ کنون کری روایت اکہیا حضرت ہوران

جان خلقت سارے پیدا کر کے اللہ فارغ ہویا ‖ تا اٹہیا رحم تی کمر خدا رحمن دے پکڑ کھلویا

تا رب کہیا اتہ رحم کہیا مین چاہان تیرہ پناہان ‖ قطع رحم تہین بار رحمن پناہ تیرے مین چاہان

رب کہیا تون راضی نہین جو توڑی تدہ مین توڑان ‖ جو تینون گنڈہی مین تس گنڈہان انون توڑ تہنون توڑن

رحم کہیا مین راضی یا رب کہیا خدا ایہ ہوے ‖ پہر ابوہریرہ پڑہے آیت جو وچ محمد سوے

ہی عبدالرحمن بن عوفون جو اکہیا نبی کرامت ‖ رحم قرآن امانت تلی عرش دی روز قیامت

قرآن نون پیٹ تی پیچہ ہوسی اتہ جہگڑ نال بندیان دے ‖ پوکاری رحم جو مین گنڈہین رب گنڈہی نال تہاندے

جو مینون توڑی رب توڑس ایہ اوتہی رحم پوکارے ‖ ہی باسناد انس تہین لیایا اکہیا نبی پیارے

جو چاہے رزق کشادہ ہووس برکت عمر ہو جاوے ‖ اوہ صلہ رحم دا کرے تا اللہ دیسی اوس وددہا وے

دعل ۱ جتہ ترجمہ نہین ہوندا اوہ شخص جو ویکہدا ہے حق نون تی تردی ہے اوہدی نال اوس شخص دے جو نہین ویکہدا حق نون تی نہین پہچاندا کردا ہے ۱۲ معالم ۲ ایہ حدیث روایت کیتی ہے عبدالرحمن بن عوف رضی اللہ عنہ نے ۱۲ معالم ۳ ہتہ کلمہ دعل ہے ... کرنا کی نون کی ... ۱۲ ... جو سورة محمد ... فهل عسيتم إن توليتم أن تفسدوا في الأرض وتقطعوا أرحامكم ... جیکر والی ... قطع کرو ... احسان ... ۱۲

[illegible]

ابو بکر تھیں ہور حدیث جو پیغمبر فرماوے
بھی آخر بہت عذاب ذخیرہ قطع رحم ہک بہائے
بھی ہور حدیث جبیر کہیا میں سنیاں اُنہی تباوے
ابو ایوب کہیا اعرابی آکھیا سرور تائیں
فرمایا کریں عبادت ربدی ہور شریک نہ لیاویں
بھی ابن عمر تھیں با اسناد جو پیغمبر فرماوے
ایہہ واصل اوہ جو توڑن خویش تے اوہ ملاوے

جو دنیا وچہ عذاب گناہاں وہندا جلدی آوے
ہور بغی جو بغیر بانی شاہاں سخت ایہی برباوے
جو قاطع رحم سکیاں تھیں تیم نی جنت وچہ بجاوے
جو اگ تھیں دور بہشتوں نیڑی کرے اوہ عمل بتائیں
تی قائم رکھ نماز زکوۃ بھی اپنا رحم ملاویں
جو خویشاں بدلہ دیوی اوہ نہ واصل گنیا جاوے
ایہ وچہ بخاری مسلم اکثر جو کوئی ڈھونڈے پاوے

وَالَّذِيْنَ صَبَرُوا ابْتِغَاۗءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ

وآنانکہ شکیبائی کردند بطلب روی پروردگار خویش و برپا داشتند نماز را و خرچ کردند از آنچہ روزی دادیم ایشان
تی اوہ جو صبر کیتو نیں واسطے ڈھونڈن رضا مند رب اپنے دے تے قائم کیتی نماز تی خرچ کیتو نیں اوس چیز تھیں جو دتی اساں

تے جہڑی صبر کماون کردی طلب رضا ربا نے
ہک صبر عبادت اپر کرن اوا سبہ امر الٰہے

تی قائم کرن نماز تے مالوں کردی خرچ اجائی
ہکو وقت مصیبت صبر تے اینوین صبر گناہ تھیں

سِرًّا وَّعَلَانِيَةً وَّيَدْرَءُوْنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ اُولٰۗىِٕكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ

پنہان و آشکار و دفع میکنند بہ نیکی بدی را این جماعت رہست جزای آن سرای۔ چھپا کی تے
ظاہر تی ہٹاندے ہین نال بھلیائی دے برائی نوں ایہ لوک واسطے اونہاندے ہے عاقبت گھر دی

اوہ خرچن مال پوشیدہ ظاہر نیکیوں بد ہٹاون
نیکیوں بدی ہٹاون معنی مندا عمل جے کرے
بنی کہیا جد بدی کریں ہر نیکی بھی کرنالے
جے چھپ کر بدی کریں تاں گری نیکی چھپ کے کرتوں
ہک کہن مراد اہیت تھیں توبہ نال گناہ مٹاون
ہک کہن جو بال اونہاندے کرے ندانی تی بد گوئی

ایہ لوک جو اونہاں کارن اوہ گھر عقبی جنت پاون
ہر نیک عمل کر اوہ بخشاون آیا وچہ خبر دے
تاں نیکی محو کرے بدیاں نوں جڑ اس دی کٹ ڈالے
جے بدی اوجگر کیتے نیکی ظاہر کریں ڈر توں
ہک کہن جو برا کری کوئی انہاں اوہ احسان کماون
اوہ کرن حلیمی برا نہ بولن حلم اینہاں دی ہوئی

ہک کہن جو کرے نداسے اونہاں نال برا بد گوئی

حسن کھے کوئی اہنان نہ دیوی اوہ منگی ایہ دیندے
اوہ ظلم کری ایہ عفو کرن اوہ توڑی ایہ گنڈھیندے

ابن مبارک کھے جو ایہ آٹھ کم مذکور جو ہوئے
اٹھ دروازے جنت دیول ہر ہرا یکسکو

جَنّٰتُ عَدْنٍ یَّدْخُلُوْنَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآئِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّیّٰتِهِمْ

بوستانہا ہمیشہ ماندن در آیند آنجا ایشان وہر کہ نیکوکار باشد از پدران ایشان و زنان ایشان و اولاد ایشان
بہشت ہیں ہمیشہ رہنے دی داخل ہوونگے اوہ وچہ اوہناں دی جو کوئی لائق ہویا باباں اہناں دیاں تے بیویاں اہناں دیاں تے اولاد اوہناں دے ہیں

اوہ باغ ہمیشہ کارن داخل اینہاں صفتاں والے
تی جو اینہاں نیک اولاداں ہویاں باب ہے داخل نالے

وَالْمَلٰٓئِكَةُ یَدْخُلُوْنَ عَلَیْهِمْ مِّنْ كُلِّ بَابٍ سَلٰمٌ عَلَیْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ

و فرشتگان داخل شوند بر ایشان از ہر دروازہ گویند سلامتی بر شما ست بسبب صبر کردن شما پس نیک است جزائی آن سرای
تی فرشتے داخل ہوونگے اپر اہناں دے ہر دروازے تھیں سلامتی ہو اپر تساڈے بدلے او سدے جو صبر کیتا تساں پس کیا خوب ہے اوڑک اوس

تی ملک اوہناں پر داخل ہوسن ہر جنت دروازے
کہن سلام علیکم بدلی صبراں تسیں نوازے

بس کیا خوب انجام اس گھر دا جو گھر عدن بہشتی
ہر دن ترے واری کے لے تحفے کہن سلام فرشتے

وَالَّذِیْنَ یَنْقُضُوْنَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ مِیْثَاقِهٖ وَیَقْطَعُوْنَ مَاۤ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖۤ اَنْ یُّوْصَلَ

و آنانکہ میشکنند عہد خدا را بعد از استوار کردن آن و قطع میکنند آنچہ فرمودہ است خدا بہ پیوند کردن آن
تی اوہ لوک جو توڑ دے ہیں عہد اللہ دا پچھے مضبوطی اوس دے تے قطع کردے ہیں وچ چیزاں جو امر کیتا اللہ نے نال اوس دے

تی جیہڑے توڑن عہد اللہ دا جو مضبوط کیتا یا
تی قطع کرن اوہ چیز جو اللہ میلن اوس فرمایا

عہد خدا جو روز میثاق یا فرض اللہ دے سارے
تی قطع رحم یا فرق رسولاں کتب کرن ہتیارے

وَیُفْسِدُوْنَ فِی الْاَرْضِ ۙ اُولٰٓئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوْٓءُ الدَّارِ

و فساد میکنند در زمین آن جماعت ایشان راست لعنت و ایشان راست سختی آن سرای تے فساد
کردے ہیں وچہ زمین دے ایہ لوک واسطے اوہناں دے ہے لعنت تے واسطے اہناں دے ہے برائی اوس گھر دے

تے کرن فساد زمین وچہ شرک سکھاون تے لکھاون
ہی اوہناں کارن لعنت اتی برائی اوس جگہ پاون

اَللّٰهُ یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَّشَآءُ وَیَقْدِرُ ؕ وَفَرِحُوْا بِالْحَیٰوةِ الدُّنْیَا ؕ

خدا کشادہ میسازد روزی را برائی ہر کہ خواہد و تنگ مے کند و کافران شادمان شدند بزندگانی دنیا
اللہ فراخ کردا ہے روزی واسطے جسدے چاہے تے تنگ کردا ہے تے خوش ہوئی کافر نال زندگانی دنیا دے

اللہ رزق فراخ کرے اتے تنگ کرے جس چاہے — تے نال حیاتی دنیا دی خوش ہوئے جو کافر ہے
مشرک مکّی والے چاوڑ خوشیاں تے شد یاں تے — کر دی دولت دنیا کارن اوڑک اوڈ گیا نے
معنے فرح جو لذت ولوچہ خواہش لیاں آوے — ایہ آیت کری دلالت دنیا خوشی رب نوں نہ بھاوے

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ؕ و نیست زندگانی دنیا بنسبت آخرت مگر متاع اندک
تے نہیں حیاتی دنیا دی وچہ آخرت دے مگر اسباب تھوڑا جیہا یعنے حیاتی دنیا دی نال نسبت آخرت دے تھوڑا

تے نہیں حیاتی دنیا نسبت آخر دی زندگانی — مگر اسباب جو گھر وچہ ورتیا اوڑک ہو گیا فانی
جیوں پیالہ آبخورہ ہور ہانڈی اینویں طبق رکابی — کجہ دن ورتن اوڑک ترٹی دنیا جیب خرابی

وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ و میگویند کافران چرا فرود آوردہ نشد بر پیغامبر
نشانہ از جانب پروردگار او تے کہندے ہین اوہ لوک جو کافر ہوئے کیوں نا اوتاری گئی اس اتے نشانی رب اس دے تھیں

تے کافر کہن کیوں اس تے آیت رب دے ولوں نہ آوے — یعنے اسان جو منگیا معجزہ کیوں نا نبی دکھاوے

قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَ ۖ

بگو ہر آئینہ خدا گمراہ میکند ہر کرا خواہد و راہ می نماید بسوئی خود ہر کرا رجوع کرد ۔ توں کہہ تحقیق اللہ
گمراہ کردا ہے جس نوں چاہندا ہے تے راہ دکھاندا ہے طرف آپدی اوس شخص نوں جو رجوع کردا ہے

توں اکھ جو بیشک اللہ جس چاہے وچہ گمراہی چھوڑے — تے راہ دکھاوے اپنی طرف جو اس ول اگاں موڑے
یعنے نہیں ضرورت رب نوں جو سبھناں راہ لاوے — تا جو اوہ معجزہ طلب کرن جہت اونہاں اوہ دکھاوے
ہے منظور خدا نوں بعضے راہ ہدایت پاون — جس نوں چاہے راہ پر لیاوے رہندے بھلّے جاون

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوْبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ ؕ اَلَا بِذِكْرِ اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوْبُ ؕ

آنانرا کہ ایمان آوردہ اند و آنانرا کہ آرام میگیرد دل ایشان بیاد خدا آگاہ شو بیاد خدا آرام میگیرند دلہا
اوہ لوک جو ایمان لیائے تے آرام پکڑدے ہین دل اونہاں دے نال یاد الٰہی دے خبردار ہو نال ذکر اللہ دے آرام پکڑدے

تفسیر طوبےٰ

جو مومن لوگ تے دل اُنہاں ٹھہرن ذکر خدا جد کرے
ذکر مراد قرآن کہن ہِک کہن جو قسم آہے
اطمینان آرام تسلّی حاصل دلاں یقینیون
سنو جو ذکر اللہ تھیں دلاں آرام ہووے دل ٹھہرے
جان قسم کری کوئی دل مومن دا ٹھہرے قسم گوہے
اضطراب نہ کے پریشانی دل حاصل شکّے دینیون

اَلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوْبٰی لَهُمْ وَحُسْنُ مَاٰبٍ آنانکہ ایمان آوردند وکارہا نیک کردند حالت خوش باشد ایشانرا وخوبی جایگاہ باشد۔ جو لوک ایمان لیاہی تے عمل نیک کیتے خوشحالی ہے واسطے انہاندے

جیہڑی لوگ ایمان لیائی عمل بھی نیک کمائے
طوبی معنے خوشی تے ٹھنڈ اکھین دے ابن عباسؓ سون
اس اصل ہے طُیبی طیبٰ گنیون بھری تھیں واو بدلائے
ابو ہریرہؓ ابو امامہؓ ابو دردا فرماون ۔
ہی اسدا مڈھ پیغمبر دی گھر ہر گھر شاخ اوتارے
ہِک رنگ سیاہ نہ اسوچہ کہتی سبھے ہور لبھسون
کافوری سلسبیل دو چشمی مڈھ اوسدے تھیں جارے
ہر ہر پتر اوسدے اپر رب دا اک فرشتہ
ابو سعیدؓ روایت کیتے پیغمبرؐ فرمایا
خوشیاں او ویڈن گنون شاکان جنتیاں دیان آوکر
اہل جنّت دی گہنے حلّے اتھیں جمّن سارے
بھی ابو ہریرے گنون روایت با اسناد لیا یا
وَظِلٍّ مَّمْدُوْدٍ پڑھ ویکھو وچہ قرآن گواہے
جس موسے نون توریت محمد نون فرقان اوتارا
ہر اوسدے مڈھ دوا او وڑی ہرگز پہونچی نا ہین
اپنی ہتھون لایا اوہ رکھ اللہ جان بھی پائے
ہی طوبی خوشی او ہناں نون بھی وچہ جنگلے جا بہرآئے
ہِک خوبی ہِک کہن بھلیا ہِک عزت رب پا سون
معنی طیب خوشی خوشبوئی بھی پاکی ستھرائی
جو طوبی نام درخت جنت وچہ ہر جنت چھاون
جتنے رنگ اوپائی اللہ اسوچہ اوہ رنگ سارے
ہر پھل شگوفہ ہر میوہ ہر پھل ہو جو دکھیون
ہِک ہِک پتر اوسدا سایہ کری جماعت بھاری
اوہ گونا گون پڑہے تسبیحاں ہر دم ایہہ فرشتہ
طوبی نام درخت جنّت سو سالاں پینڈا سایا
ہِک ہور حدیث جو شاخاں ہر جنت تھیں دسیاون
اپنے ہتھ خدا اوہ بیجا ہو گیا روح پیارے
ہِک رکھ جنّت سو سال اسوار وگا وی ہم نہ سایا
کعب سنی ایہہ خبر کہیا سچ میںنون قسم آہے
تری سا جو سا اٹھ پر چڑہے بچے مر ویسا ریا
اوہ بڈھا ہو کر او ڈھ مرے چیان نکلے تھیں گدا ہین
شاخان اسدیان گنده جنّت تھیں باہر دسن بہائی

جتنیان نہران جنت وسدے مدہ وچوں جاری
ہک رکھ جنت اندر طوبےٰ اللہ وس فرماوے
تا گھوڑا کاہی سنی لگا مان نکلی بنیان تینیان

بہی ابو ہریرہ توں ہور روایت با اسناد پیارے
جو میرے بندیکارن کدہ دیہ جو دل اسدے بہاوے
بہی اوٹھ پلانی سنی مہاران جا بہ بہی خودو ناز

کَذٰلِكَ اَرْسَلْنٰكَ فِیْۤ اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَاۤ اُمَمٌ

ہمچنین فرستادیم ترا در امتے کہ گذشتند پیش ازوی امتہا بسیار۔ ایسیطرح اسان بہیجیا
تینوں وچ امت دی جو بستہ گذریان ہن اگی استہین کہی امتان

جو ہن گے امتان بیشک گذریان نبی بہی بہت سہارے
اسان انہوین تینوں اس امت وچ بہیجیا نبی پیارے

لِّتَتْلُوَا۟ عَلَیْهِمُ الَّذِیْۤ اَوْحَیْنَاۤ اِلَیْكَ وَهُمْ یَكْفُرُوْنَ بِالرَّحْمٰنِ ؕ

تا بخوانی بر ایشان آنچہ وحی فرستادیم بسوی تو و ایشان کافر اند بخدائے۔ تا جو پڑہین توں
اپر انہاندے اوہ کجہ جو وحی کیتا ہی اسان طرف تیری تی اوہ کفر کردے ہین نال رحمن دے

تا پڑہین توں اونہان اوپر جو اسان وحی تیر بول گھتا
قتادہ ہور مقاتل ابن جریج کہن سُن بہائے
صلحنامہ جد لکہن لگے اکہیا نبی علی نوں
اسین رحمان نجانا کوئی مگر یمامے والا
باسمك اللّٰهم لکہو جوین رسم قدیموں آئے
تی ہے مشہور جہ آیت مکی ابوجہل نے سنیان
مشرکان نوں وچ کہیا محمد دو معبود پوکارے
یعنے کہیا ابوجہل ۱۲
تدا یہ آیت نازل ہوئے وچہ معالم لیاوے
ضحاک روایت ابن عباسوں حق قریش کفاران
اونہان کہیا وَمَا الرَّحْمٰنُ اَنَسْجُدُ تدا یہ آیت آئی

تے اوہ انکار کرن رحمانو نام نجانن ہیتا
ایہ آیت مدنی صلح حدیبیہ والی وچ ای آئے
جو لکہہ بسم اللہ الرحمن تا کہیا سہیل نبی نوں
یعنے اوہ مسیلمہ جہوٹھا بنیان نبی رزالا
تدا یہ آیت نازل ہولی مدنی انہان ٹہرائے
جو نبی کہے یا اللہ یا رحمن کہیوس کم بنیان
ہک اللہ ہک دوجہا نام جو اسین نجانا سارے
قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ایہ بہی نال اتاوے
جاں اَنَسْجُدُ لِلرَّحْمٰنِ اونہانوں اکہیا شاہ ابرار
ایہ سہو وچہ معالم مہے لسنت لکہیا بہائی

قُلْ هُوَ رَبِّیْ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عَلَیْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَیْهِ مَتَابِ ؕ

بگو او پروردگار منست هیچ معبود مگر او بر وے توکل کردم و بسوے اوست رجوع من کهه اوه
رب میرا ہے نہیں کوئی معبود مگر اوہ اپر اوسدے توکل کیتا میں تے طرف اوسدے ہے رجوع میرا

تون کهه اوہ رب میرا ہے اوس بن ہور الاہ نه کوئی
یعنے کهه رحمان ہے میرا مالک ہور نه آیا

اوسی اپر کران توکل اوسول توبہ ہوئے
مین ہک الاہ نوکاران ناکوئی ہور الاہ بنایا

وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰى

واگر بودی قرانی که روان کرده میشد بسبب آن کوهها یا شگافته میشد بسبب آن زمین را یا
به سخن آورده میشد بسبب آن مردگان نیز ایمان نمی آوردندی جیکر ہوندا کوئی قرآن جو چلائے
جاندے نال اوسدے پہاڑ یا کٹی جاندی نال اوسدے زمین یا بولائے جاندے نال اوسدے مردے

جی ہوندا کوئی قرآن جو اسہین جان پہاڑ چلائے
تا ہوندا ایہ قرآن ہی ایسا بہ کم اسہین ہوندے
تی وجہی کہن جواب مقدم کفر کرن رحمان نو
جو ہین وَلَوْ اَنَّ نازل رب جواب بتاوے
اس شان نزول معالم اندر وچہ عباسی نالے
جو عبد اللہ بن ابی امیہ ابو جہل مخزومی
عبد اللہ کہیا جی چاہین تم اسین تابع ہوئے تیرے
تا کی زمین کشادہ ہووے کہیتیان باغان لائین
تا اسین کہیتیان باغ لگائی کرئی عیش بہاران
جو بر پت اوس مطیع آہی ہی تسبیحان ہمراہے
تون آپی خبر دتی ایہ سانون تون گھٹ اسہین ناہین
تجارت کرئی شامون مڑ کر اوسی من گھر آئیے
یا ہور اساڈیان پیو دادیان تہین زندہ کرین بولاوین

یا اوسہین زمین کٹیوی یا کئی مردے جان بولائے
لَوْ داایہ جواب مقدر قول قتادہ کہندے
جہنان نہیں نصیب ایمان اگرچہ ایہ کم ہون قرانو
جے آون ملک باہر دے بولن انہان یقین نہ اوہے
جو کعبے پاس اکٹھے بیٹھے مشرک مکے والے
انہان نبی بولایا حضرت آیا بولیا اوہ مجرو
تا نال قرآن پہاڑ تکی دے دور کرین بن چیر
بہر اسدے اندر نہران چشمے نال قرآن وگائین
داؤد کنون تہین گھٹ نہ رتبہ دیوین تون اخبار
یا جو نکر سلیمان نبی نون واؤ مسخر آہے
کر واؤ مطیع اساڈی اوسپر جائیے شام تدا ہین
یا زندہ کرین قصی جو دادا انہان ایمان لیائیے
اسین سمجھ لئے تس کم تیرا ہے سچا جو ہین تیاوین

تون اپی خبر دتی جو عیسیٰ زندہ کری مویانیون ... اتھین گھٹ نہین تین رتبہ کرایہ سوال خدانون
تدا یہ آیت نازل ہوئی جبرائیل لیایا ... ایہ وچہ معالم لکھیا ہی کجہ وچہ عباسی آیا

بَلْ لِّلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِیْعًا ط بلکہ خدا راست کار ہمہ یکجا۔ بلکہ واسطے اللہ دی ہے کم سارا

بلکہ اللہ دے وس اہین سبہ کم جو چاہے کردا ... جے چاہے ایہ سبہ کم کری اوہ مالک کل امر دا

اَفَلَمْ یَایْئَسِ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اَنْ لَّوْ یَشَآءُ اللّٰهُ لَهَدَی النَّاسَ جَمِیْعًا ط

آیا ندانستہ اند مسلمانان کہ اگر خواستی خدا راہ نمودے مردمان را ہمہ یکجا۔ کیا پھر نہین جاتا اونہان لوکان جو ایمان لیائے ایہ جو جیکر چاہندا اللہ البتہ ہدایت کردا لوکان ساریانون

کیا اہل ایمانان ایہ نہ جاتا جیکر اللہ چاہے ... تا کری ہدایت سبہ لوکانون ناکوئی چلی گواہے
اکثر کہن مفسر یئیس معنے یعلم آیا ... ایہ بولی نخع یا لغت ہوازن وچہ معالم پایا
بہی اسپر کرے دلالت جو ہی ابن عباس قرأت ... اَفَلَمْ یَتَبَیَّنَ اوس پڑہیا نہ ظاہر ہویا نہایت
قرأ کری انکار جو یئیس معنے یعلم ناہین ... تی لکھے نہ کسی عرب تبین ہر گز ہین ایہ سنیاں کل ہین
پر معنی علم مقدر اسوچہ جد اصحابان سنیان ... جو کافر سوال بنے نون کردی کہیا انہان کم
شاید ایوین کری خدا پھر سبہ ایمان لیاون ... ایہ آیت آئی اجی ہید نہ اونہان کنون وسخاولے

وَلَا یَزَالُ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا تُصِیْبُهُمْ بِمَا صَنَعُوْا قَارِعَةٌ اَوْ تَحُلُّ قَرِیْبًا مِّنْ دَارِهِمْ

وہمیشہ کافران این صفت باشند کہ میرسد بایشان بسبب آنچہ کردند عقوبتی سخت یا فرود می آید آن عقوبت نزدیک بخانہ ایشان۔ تی ہمیشہ رہنگے اوہ لوک جو کافر ہوئے پہونچدی رہسگی اونہانون بدعملان انہاندیاں بدلے

تے نت کفاران سختی پہونچے بدلے تہنان کمائے ... یا پاس انہاندی گھروی سختی رہسے اتر آئی
قارعہ معنی آفت سختی گونا گون بلاون ... کدہی قحط پوے کدہی کھوسی ہوسی قیدون قتل باؤن
ابن عباس کہے اوہ لشکر نت نبی تہنان گہلے ... ایہ قارعہ نت مار گہائی ہلیان اتے سٹی
بعضے کہن تحل مخاطب تون خود کرین اتارا ... آپ محمد پاس انہاندی ایہ قارعہ انہان بہارا

حَتّٰی یَاْتِیَ وَعْدُ اللّٰهِ ط اِنَّ اللّٰهَ لَا یُخْلِفُ الْمِیْعَادَ ط تا وقتیکہ بیاید وعدہ خدا ہر آئینہ

خدا خلاف نمیکند وعدہ را تا جو آوی وعدہ اللہ دا تحقیق اللہ نہین خلاف کردا وعدے نون -

ایہو حال تہاڈا نت رہسی تا وعدہ رب آوے — بیشک رب خلاف نکردا جو وعدہ فرماوے
وعدہ رب جو فتح تی نصرت غلبہ دین اسلامے — جا بجا اوہ ہوسے تا تا ایہو حال مدامے
یعنے جو اوہ سوال کرن نہین اوہ منظور خدا نون — ہے منظور خدا نون جو نت سختی رہے انہا نون
کئی مارے مر جاسن رہندے سبہ ایمان لیاسن — جان عرب اندر کوئی رہی نہ کافر ابتدا ایہ
کافر سوال اجیہے کردی ہٹھے نال کہیڑے — اللہ کرے تسلے ہیر و جاسن سبہ اکہیڑے تے

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَاَمْلَيْتُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ

و ہر آئینہ تمسخر کردہ شدہ بہ پیغامبران پیش از تو مہلت دادم کافران را باز گرفتار کردم ایشان را تی البتہ
تحقیق ہٹھا کیتا گیا نال پیغمبران دے اگے تین تہین پس ڈھل دتی مین کافراں نون پہر پکڑیا مین اونہا نون

نی کافر ہٹھا یک رسولان اگلیان نے ٹھٹھے کردے — مین دتی ڈھل انہا نون پہر مین پکڑی نال مکر دے

فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝ پس چگونہ بود عقوبت من - پہر کس طرح ہویا عذاب میرا -

پہر کیونکر ہویا عذاب میرا سبہ ہو نجی خبر تسا نون — انیوین جہالت و نکرا ول کرسان پکڑ انہا نون

اَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ عَلٰى كُلِّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ ۚ وَجَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ ؕ

آیا کسیکہ خبر گیرندہ است بر ہر کس بجزاء آنچہ عمل کردہ است مثل این بتان باشد و مقرر کردند کافران خدا را شریکان
کیا پہر اوہ کوئی جو اوہ قائم ہی اپر ہر جان دے یعنے خبر دار ہے نال او سیحیز دی جو کمائی سنے تی ٹہرائی اینہاں نو واسطے اللہ دے شریک

بہلا اوہ جو قائم ہر جی اپر جانے سبہ کماۓ — کیون اینہاں شرک اندیسی بدی پہرن شریک بنائے
یا ایہ جواب مقدر اللہ ہر سجے اپر قائم — ہے وانگ بتان کجہ خبر نہ جہنان خود عاجز ہر دائم

قُلْ سَمُّوْهُمْ ؕ اَمْ تُنَبِّئُوْنَهٗ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى الْاَرْضِ اَمْ بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ ؕ

بگو بیان کنید نام ہائی ایشان آیا خبر مید ہید خدا را آنچہ نمیداند در زمین یا فریفتہ میشوید بسخن سرسری کہہ تون
نام لو انہاں دے کیا خبر دیندے ہو تسین اللہ نون نال او سیحیز دے جو نہین جاندا اوہ وچ زمین دے یا نال بیہودہ دے سخن تہین

تون اکہہ جو نام اونہاں دے شو کرو بیان صفاتاں — جو وصف اللہ دے ہین انہاں نوچ پایسان خامی باتاں

کرو مقابل صفت اوهاندي نال صفات الهي
کياتسين خبر خدا نون کرو جو وچه زمين نا نجاڻي
ياتسين بات بيهوده سنکر گمراه ٿيو اندي جا هو

تا جا پي کون عبادت لائق کيهڙا عاجز واهي
او سنون کوئي شريک نه معلم کنهون پن تسا پهاڻي
ايه تقليد حرام نجائز جيسدا اصل بنيا هو

بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوْا عَنِ السَّبِيْلِ ۭ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ

بلکه آراسته کرده شده است کافران را انديشه فاسد ايشان باز داشته شدند از راه و هر که گمراه کندش خدا نيست اورا
هيچ راه نماينده- بلکه زينت ڏنا گيا آهي واسطي کافراندي شرک اونهاندا تي بند کيتي گئي راه تهين جنهون گمراه کري

بلکه سوار ٿيا کافرانون تهنان شرک تي روکي هوان
کافرانون شيطان سچ هو وے شرک فساد انهاندا

تي جنهون رب بهولا کي ناکوئي هادي اوس درگاهون
تي راه خدا اوپون بند کري گمراهي وچه ليجاندا

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَقُّ ۚ وَمَا لَهُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ

ايشان راست عذاب در زندگاني دنيا و هر آئينه عذاب آخرت سخت تر است و نيست ايشان را از خدا هيچ نگهدارنده
واسطي انهاندي عذاب هے وچه حياتي دنيا ويدي البته عذاب آخرت دا بهت هي سخت تي نهين واسطي اونهاندا الله تهين کوئي

هے دنيا وچه عذاب تهنان بهر اوسچ ڈاڈهيان مارن

تي نهين بچاونوالا رب تهين کوئي انهان کفاران

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِيْ وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ۭ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۭ اُكُلُهَا دَاۗىِٕمٌ وَّظِلُّهَا ۭ

صفت بهشتي که وعده کرده شده است متقيان را ميرود زير آن جويها ميوه آن دائم است وسايه اش همچنين
صفت بهشت دي اوه جو وعده کيتي گئي هين پرهيزگاران نون چلدين هين تلي اونهاندے نهران ميوا اونهاندا هميشه هے تي سايه

صفت بهشت جو متقيانون وعده هويا سچا اوان
نه اوسدا ميوه کهاني مکن سايه نت بهاران

نهران مٹهه چلن تهنان ميوه دائم هر دم چهاوان
نعمت جنت فاني الکهن جهنبه کرڈ ياران

تِلْكَ عُقْبَى الَّذِيْنَ اتَّقَوْا ڰ وَّعُقْبَى الْكٰفِرِيْنَ النَّارُ ۝ اين است جزا متقيان و جزا کافران
آتش است- ايه هي اوڑک انهان لوکان دا جو پرهيزگار هين تي اوڑک کافراندا دوزخ هے

ايه جنت هي اوڑک جا هک متقياندي تا مين

تي اوڑک جا هک کفاران هے دوزخ سخت سزا مين

وَالَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمِنَ الْاَحْزَابِ مَنْ يُّنْكِرُ بَعْضَهٗ ۭ

و آنانکه دادیم ایشان را کتاب شاد میشوند بآنچه فرستاده شد بسوی تو و از جماعتها کسی ست که انکار میکند بعض او را
تے اوہ لوک جو دتی اسان اونہانکون کتاب خوش ہوندے ہن اوسنے جو نازل کیتا گیا طرف تیری تے بعض گروہان تہین اوہ کوئی

تے اہل کتاب ہوون خوش اتہین جو نیر یو آہے	تے اونہان گروہان تہین جو اسدے بعض انکار کیا وے
یک کہن مراد کتابون اتہ قرآن خوشی اصحابان	تی منکر بعض یہود نصارے ہین مراد احزابان
ایہ قول قتادہ ہور مجاہد وچہ معالم لیایا	تے اکثر کہن قرآن اندر رحمان اسم کم آیا
عبد اللہ ابن سلام تے اوسدے یار اسلام جان لیائے	ایہ نام توریت اندر ہے بہتا اسو چہ کم دسائے
اوہ ناخوش ہوئے تا . ایہہ مڑ وچہ قرآن اتاریا	تا اوہ یار ہوئے خوش اس تکرار ون سمجھ بتایا
گروہان کنون مراد کہن اوہ مشرک یکبولے	جان صلحنامی وچہ نام لکھیا ایہ منکر ہوئے رزانے

قُلْ اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ وَلَآ اُشْرِكَ بِهٖ ط اِلَيْهِ اَدْعُوْا وَاِلَيْهِ مَاٰبِ

بگو جز این نیست که فرموده شده مرا که عبادت کنم خدا را و شریک او مقرر نکنم بسوی او میخوانم و بسوی اوست مرجع من
توں کہہ سوا اسدے نہیں حکم کیتا گیا مینوں ایہہ جو بندگی کراں اللہ دی تے نا شریک لیاواں نال اوسدے طرف اوسدے

کہہ مینوں امر عبادت ربدے کراں شریک لیاواں نان	اوسدی طرف رجوع میرا میں اسول خلق بلاواں

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ط وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ

و همچنین فرو فرستادیم قرآن را کتاب عربی و اگر پیروی کنی خواهش نفس ایشان بعد از آنچه آمده است بتو از علم
تے ایسطرح اوتاریا اسان قرآن نوں حکم عربی تی البتہ جیکر پیروی کریں توں خواہش انہاندی پچھے اسدے جو آیا تینوں

تے اینویں اسان اوتاریا اسنوں عربی حکم قرآنوں	توں پیروی کریں جے خواہش انہان پچھے علم بیانوں

مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا وَاقٍ ط نیست ترا از عقوبت خدا هیچ کارسازنده
و نه نگاهدارنده نہیں واسطے تیرے اللہ تہیں کوئی مددگار تے نا کوئی بچاون والا

نا کوئی نہیں جو رب تہیں تینوں مدد کرے بچاوے	جو تیں اگلی کتب زبان اونہاندے توں قرآن اوہی

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجًا وَّذُرِّيَّةً ط

و هر آینه فرستادیم پیغامبران پیش از تو و دادیم ایشان را زنان و فرزندان ــ تے

البتہ تحقیق بھیجے اساں پیغامبر اگے تھیں تینوں کیتیاں واسطے اوہناں دے بیویاں تے اولاداں

تے بیشک اساں پیغمبر بہتے بھیجے اگے تیرے
کئی کافر طعن کرن جو نبی نوں خواہش بہت نانہ دے

تے دتیاں اساں اہناں نوں بیویاں بھی فرزند بہتیرے
ایہ جواب کہیا جو اینویں عادت ہے نبیاں دے

وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ۝

ونشاید ہیچ پیغامبر را کہ بیارد نشانہ مگر بحکم خدا ہر قضاء موقت را نامہ ہست تے نہیں
آہا واسطے کسے رسول دے جو لیاوے کائی نشانی بغیر نال حکم اللہ دے واسطے ہر مدت دے میعاد ہے لکھی ہوئی

تے نا کوئی نبی لیاوے معجزہ باجھوں حکم الٰہے

ہر میعاد جو رب ٹھہرائی وچہ کتاب لکھائی

يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ ۖ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ۝ نابود میسازد خدا ہر چہ میخواہد و ثابت کیند
ہر چہ خواہد و نزدیک اوست ام الکتاب مٹا دیندا ہے اللہ جو چاہندا ہے اتے ثابت کردا ہے تے نزدیک اوسدے

محو کری رب جو کجھ چاہی ثابت کری جو چاہے
ہک کہن مراد جو چاہے اللہ شرعی حکم مٹا دے
ابن عباس کہیا رب چاہے کجھ بوہجی کجھ لکھے
حذیفہ ابن اسید روایت کری نبی فرماوے
ملک کہے رب ایہ بدبخت یا چنگے بخت نوا لا
پھر ملک کہے ایہ مرد یا عورت چاہی جوین لکھا وے
پھر اوہ ملک لپیٹے نامہ وہ گھٹ کدی نہ ہووے
عمر خطاب تے ابن مسعود روایت بغوی لیاوے
اینویں رزق تے اجل بندیاں وہ کرن چاہے
جو یا رب میرے بخت پہلے جے لکھی ثابت رکھیں
توں جو کجھ چاہیں محو کریں تے لکھ لویں جو چاہیں
وچہ بعض روایت عمر کسی دے تے دینہ باقی آہے

تے پاس اوسی ہے اصل کتاب جو لوح محفوظ رکھیا ہے
بعض حکم منسوخ کرے جو چاہے نابدلاوے
ہک رزق تے اجل تے شقی سعید بوہجی ثابت رکھے
جاں نطفہ ہئی وچہ نطفہ ٹھہرے ہک چلہ لنگھ جاوے
پھر لکھے اوہ سعید یا شقی جو چاہے رب تعالیٰ
بھی اوسدے رزق تے عمل تے اجل تے اثر بھی لکھیا جاوے
جو کجھ لکھیا سو ہوندا کوئی اہنسی کوئی روے
جو بخت بری یا بھلے بھی اللہ چاہے تا بدلاوے
ہک دن عمر طواف اندر ایہ رو رو کہندے آہے
جے بری لکھے تا محو کریں وچہ اہل سعادت لکھیں
تے اصل کتاب ہے پاس تیرے اسیں بندے تیرے آہیں
صلہ رحم اوس کیتا رب تریہ سالاں عمر ودھائی

تے عمر کسی تریسال رے پھر قطع رحم اوس کیتا
ابو دردا تھین وچہ معالم با اسنا و لیا وے
رب نزول کرے آدیجے اصل کتاب حقانی
پھر جو کجہ چاہے محو کرے انگھے جو کجہ چاہے
اعمالنامی وچہ قول تی فعل بندیاندے لکھن سارے
تے جبد یو وچہ ثواب عذاب ورے گھے رب تعالے
جو سبہ کجہ لکھ رکھن پھر جبدن وتیر و بہاڑا و
عطیہ ابن عباسون آکھے طاعت کری جو کوئی
یعنے خاتمہ برا ہویا جس ہو یوس محو گمائی
حسن کہے جس اجل آئی تس محو کری رب مارے
سعید کہے جس چاہے اللہ بخش گناہ مٹاوے
عکرمہ کہے جو توبہ تھین رب کرد امحو گناہاں
ہک کھن مراد ارواح جو سٹیان قبض خدا فرماوے
اُمّ الکتاب ہے لوح محفوظ جو نا متغیر ذرّہ
ہک لوح محفوظون باجہ کتاب جے محو اثبات کجیوے
ہے لوح محفوظ سفید موتی تھین پنیڈ ا پنجسو سالاز
ہر دن تریسو سٹہ واری تس نظر خدا فرماوے
ابن عباس کعب نون پچھیا ام کتابون بہانے
تریسالان تھین تری دن ہوئی ویکھ معالم ہیتا
جو نتی تھی تری گھنٹے آخرات جدن ریہ جاوے
بچا اوس ابن ہو رنہ ویکھے کوئی اوہ کتاب نہانی
ہک کھن مراد کرام کاتبین جو لکھ دہر یاہی
جسو وچہ نہین ثواب عذاب اس نامیون او تارے
ایہ قول ضحاک تے کلبی دا ہو رکلبی سے کہے نزالا
جسو وچہ نہین ثواب عذاب اوہ نامیون رب مٹاوے
پھر وچہ گمراہی بیفر مانی ہو یا مٹیا یا سوئے
جس خاتمہ نیک ہو یا وچہ طاعت ثابت کیتا ہے
جس اجل نہ آئی ثابت رکھے تائین اجل پیارے
تی جس چاہے بخشی اسنون ثابت عیب رکیاوے
تی بدل گناہان نیکیان لکھے ثبت مراد اہناں
جس ثابت رکھی روح ہو رہے جس ناھی روح مٹاوے
ابن عباس کہیا جو ہین کتابان دو وین مقرر
تی لوح محفوظ ہر گز بدلی نا متغیر تھیوے
دو و فتیتان تس یا قوتون عطا یہ دو احوالان
کجہ محو کرے کجہ لکھے اسو وچہ اللہ جیو نکر بھاوے
اوس کہیا اوہ علم اللہ دا خلقان بھجے جو خلق کماے

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ

واگر بنمائیم ترا بعض آنچہ وعدہ میکنیم با ایشان یا قبض روح تو کنیم بہر حال حزین مبیت کہ بر تو پیغام رسانیدن است
تی جیکر ویکھائی اسین تینون بعضے اوہ چیز جو وعدہ کر دیہا ان اہناں نون یا قبض کرالئے تینون پس اسدے نہین جو اتے تیرے پیغام پہچانا ہے

تے جے ہین تیڈے وکھائی بعض جو وعدہ ایہنان کون دے ‖ یا فوت کر اہین تینیون وجب اینہان پیغام خبر دے

وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ۝ وبر ماست حساب ۔ تے اپر ساڈے ہے حساب ۔

تی اپر ساڈی اینہان حساب قیامت روز جزا ہین ‖ تیری اپر حساب اوہنان وجب حکم پہچاہین

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا نَاْتِي الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا ۔

آیا نمی بینند کہ ما قصد میکنیم باین سر زمین کہ ناقص میسازیم آن را از جوانب آن بھلا نہین ڈٹھا اینہان جو ہین آندی ہان زمین نون گھٹاندے کنار یان اوسدیان تھین

بھلا ڈٹھا نہین کفاران جو ہین زمین لیٹاندی اکثر کہن جو دار حرب تہین ملک فتح کئی ہوندے بنی اسلم بنی غفار جہینہ ہور مزینہ سارے روز بروز اسلام ترقی وکھین بکیوے ‖ پاسیان کنون زمین دیان لوکان اہل اسلام بنائے دار اسلام زیادہ ہر دم دار الحرب گھٹندے ایہ ہجرت پیش اسلام کیا ہین قبیلے سارے ایہ معجزہ نہین کفائیت اینہان منگن ہور زرلے

وَاللّٰهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهٖ ؕ وَهُوَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ

وخدا حکم مے کند نیست ہیچ رد کنندہ حکم او را او زود حساب کنندہ ہست تے حکم کردا ہے نہین کوئی رد کرنے والا واسطے حکم اوسدے تی اوہ تتابی حساب لینے والا ہے

تی اللہ حکم کری جو ہین چاہے کون اس حکم ہٹاوے ‖ اوہ بہت شتاب حساب لویگا بندیان تھین جلد بہاوے

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلّٰهِ الْمَكْرُ جَمِيْعًا ؕ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ؕ

وہر آئینہ بد سگالیدند آنانکہ پیش از ایشان بودند پس خدا راست بدسگالی ہمہ یکجا میداند آنچہ بعمل مے آرد ہر نفسے تی البتہ بدخواہی کیتی اوہنان تی جو اگی اوہنان تھین ہے پس واسطے اللہ دے ہے مکر تمام اوہ جاندا ہے جو کجھ کماندا ہر شخص

تی ٹھیک کیتی بدخواہی اگلیان ہے سبہ مکر خدا لون یعنے اگلیان کافران کیتی نبیاندی بدخواہی معنے مکر برا کسی چاہین اوسنون خبر نہ کائی ‖ اوہ جانی جو ہر شخص کماوے نیکے ہور خطا نون بدلہ مکر خدا تہنان دتا غضب عذاب آہے ہے برا بھلا سبہ ہتھ اللہ دے بندیان وس نہ کائی

وَسَيَعْلَمُ الْكُفّٰرُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ۝ وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَسْتَ مُرْسَلًا ؕ

وخواهند دهشت این کافران کر آبا بشد جزا آن سر آو سگویند کافران بغا پیغمبر نیستی - تنے شتاب جان لیونگی کافر جو واسطے کسدے ہے انجام اوس گھر دا گھندی ہین اوہ لوک جو کافر ہوئی ہین تون پیغمبر

تے کافر کہن محمد جو تون ہر گز نہیں پیغمبر	تے جہٹ جانن گے کافر کسنون نیکی اوس جگ اندر

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهٗ عِلْمُ الْكِتٰبِ

بگو بس ست خدا گواہ درمیان من وشما وکسیکہ نزدیک اوست علم کتاب یعنی علماء یہود میدانند رسالت من صحیح کہیے تون کافی ہے اللہ گواہی دینے والا ورن میرتی درمیان تساڈے تے اوہ کوئی جو پاس اوسدے ہے علم کتاب دا

تی جیہنون علم کتابان اگلیان اوہ بہی شاہد واقفی اوہ میری سچ رسالت جانن شاہد ہین صدق لونا پر ایہہ قول خطا ہے اکہیا شعبے شیخ علامے اینوین کہیا سعید اوہ ہجرت بعد مدینے آیا جسدے پاس کتاب علم اوہ آکہن ذات خدا ہے اسدیو جہ دلیل جو اللہ علم کتاب اس خاصی		تون آکہہ تسادی میرے وچ اللہ شاہد کافی (درمیان) یعنے مومن اہل کتابان جنہان علم کتابون قتادہ کہے ومن عندہ عبداللہ ابن سلامے ایہ سورۃ مکی عبداللہ سلام مدینے لیا یا حسن مجاہد کہن جو اللہ اتہ مراد ایہا ئے ومن عندہ علم الکتاب قرائت ابن عباسے

سُوْرَةُ اِبْرَاهِيْمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اِحْدٰى وَخَمْسُوْنَ اٰيَةً اِلَّا اٰيَتَيْنِ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓرٰ كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ -

این کتابیست کہ فرو فرستادیم آنرا بسوئی تو تا بیرون آری مردمانرا از تاریکیہا بسوی روشنی ایہ کتاب ہے جو اسان اوتاریا اسنون طرف تیری تا تون نکالیں لوکان نون انہیران تہیں طرف چانن دے

تا لوکان کڈہ لیاوین کفرون طرف ایمان صفا		ہے ایہ قرآن کتاب تیر ول بہیجے اسان نبیا

بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيْزِ الْحَمِيْدِ اللّٰهِ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ

بحکم پروردگار ایشان بسوی راہ خدا غالب ستودہ وبسوی راہ خدا کہ او راست آنچہ در آسمانہا وآنچہ در زمین ست نال حکم رب اپنے دے طرف راہ اوس دے جو غالب ستودہ ہے خدا جو واسطے اوسدے ہے جو چیز وچ اسمانان دے تی جو چیز وچ زمین دے

حکم ربوں راہ غالب لائق حمد خدا ول لیاوین ۔ ہی جسدا ملک وچہ اسمان تے وچہ زمین جو پاوین

وَوَيْلٌ لِّلْكٰفِرِيْنَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيْدِۨ الَّذِيْنَ يَسْتَحِبُّوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ

ووائی کافرانرا از عذاب سخت آنانکہ اختیار میکنند زندگانی دنیا را بر آخرت تے خرابی ہے
واسطے کافراں دی عذاب سخت تہیں اوہ کافر جو پسند رکھدے ہن حیاتی دنیا دی نوں اپر آخرت دے

تے کافراں کارن بہت خرابی سخت عذابوں بارو ۔ جو زندگی دنیا دوست رکھن آخر تہیں انکارو

وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ؕ اُولٰٓئِكَ فِيْ ضَلٰلٍۭ بَعِيْدٍ ۝

وباز میدارند مردمانرا از راہ خدا و طلبند روی کجی یعنی بہ شبہات ثابت میکنند کجی ست ایشانند در
گمراہی دور تے روکدے ہن راہ اللہ دے تہیں تے ڈہونڈدے ہن اوسنوں کجی ایہ لوک وچہ گمراہی دور دے ہن

تے روکن راہ خدا تہیں چاہن ڈنگا اوہ بناون ۔ ایہ لوک وڈی گمراہی اندر بری پئے جاون
راہ خدا تہیں روکن لوکاں چاہن اوس ڈنگیائی ۔ شبہیاں نال ڈنگیائی ثابت کروی راہ خدا دے
یک کہن ضمیر یبغونہا وچ دنیا دیول بجاوے ۔ ڈہونڈہن دنیا ناحق راہوں وچہ حراموں آوے

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهٖ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ ؕ فَيُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَّشَآءُ

ونفرستادیم ہیچ پیغامبر را مگر بزبان قوم او تا بیان کند برائے ایشان پس گمراہ سازد خدا ہر کرا خواہد اتے
نہیں بہیجیا اساں کوئی پیغمبر مگر نال زبان قوم اوس دے تا جو بیان کرے واسطے انہاں دے پھر گمراہ کردا ہے اللہ جسنوں

نہ بہیجیا اساں نبی کوئی مگر جو قوم زبان الاوے ۔ تا کرے بیان تہناں پھر جسنوں چاہے رب بہلاوے

وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ وراہ نماید ہر کرا خواہد و اوست غالب با حکمت
تے راہ وکہاؤندا ہے جسنوں چاہندا ہے تے اوہ زبردست ہے حکمت والا یعنی پختہ کار

تے کرے ہدایت جسنوں چاہے اللہ راہ وکہاوے ۔ تے اوہ ہے سبہ پر غالب حکمت والا ہے ہل نجاوے
رب ہر پیغمبر ہر امت ول بہیجیا تہناں بولوں ۔ تا حکم خدا سمجہاوے اونہاں واضح خوب بیانوں
جے بولے نبی نہ سمجہن امت عذر رہے تہناں باقی ۔ جو بہاکوں سمجہ نہ آئی یا رب کیوں نبی آفاقی
اسکاراں ہر ملک شہر ول نبی انہاں تہیں آیا ۔ تا نال زبان اونہاں دے ربدا حکم تہناں سمجہایا

هک نبی محمد الله بهیجیا کارن خلقت ساری — الا کافة للناس خدا فرمایا خلقت تاری

اوه عربی نبی زبان بهی عربی خاص فصیح الاوے — نال دلیلان واضح کرکے عربیان نون سمجهاوے

تی دوجی ملکین نائب گهلے بولی انہان الاون — نال زبان اونہاندی ترجمہ حکم خدا سمجهاون

پهر ہو‌ئی ہو‌لی زمین کناریان تیک اسلام پہچایا — ہر ہر ملک زبان اونہاندی علماوان سمجهایا

فارسی ترکی سندهی ہندی اردو ہور پنجابے — دور گیتی علماوان ہر ہر ملکون جہل خرابے

نماز روزه ہور حج زکوتان کل احکام الٰہے — ہر ہر ملک زبان بناکر دور کیتے گمراہے

ترجمہ بهی قرآن حدیثان ہر بولے علماوان — باتوفیق الٰہے ہمت خیر خواہے چہلاوان

پر اج لگ کسی پنجابی بولی نا تفسیر بنائے — ہن اس عاجز توفیق الله تہین سنہ پیر یو چہانا ملے

الله ختم کرے به فضلون منگن یار دعائین — یا رب کرم فضل تہین اسنون آخر لگ پہچائین

تا اہل پنجاب ہدایت پاون سمجه کلام الٰہے — بدعت شرک کفر سبه چہوڑن کل حرام تباہی

ہن الزام الٰہے پورا ہویا عذر نہ باقی — ہن کی عذر لیاسن اوسدن مشرک اہل النفاقی

سمجهاون وچه کسر نہ چہوڑی پاک ذمہ علماوان — جی ناکوئی پڑہے نہ سنی نہ سوچی وس ایہ جہلاوان

ہدایت وس الله دے جسنون چاہے راه پر لیاوے — تی جسنون اوه گمراه کری اُس نون پرے پرے چاوے

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۙ

وہر آیینہ فرستادیم موسی را با نشانہا خود گفتیم کہ بیرون آر قوم خود را از تاریکیہا بسوی روشنی

تے البتہ تحقیق بہیجیا اسان موسی نون نال نشانیان اپنیاندے جو نکال توں قوم اپنی نون انہیریان وچوں طرف چانن دے

تے ٹہیک اسان نو نشانیان دیکر بہیجیا سی تو تمامیز — جو اپنی قوم نون کڈه انہیریون چانن طرف لیجائین

نو نشانیان ید بیضا ہور عصا ہور طوفانو — جراد قمل ہور ڈڈوان خون تی قحط میوون نقصانو

وَذَكِّرْهُمْ بِاَيّٰىمِ اللّٰهِ ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ

و پند ده ایشانرا بروزہا خدا یعنی بوقائع کہ از جانب او بودند ہر آیینہ درین نشانہاست ہر شکیبای شکر گزار

تی یاد کرا او ہنانون دیہاڑے الله دے تحقیق وچه اسدے البتہ نشانیان ہین واسطے ہر صبر کرنیوالے شکر کرنیوالی دے

تے یاد کرا او ہنانون اگلے رب دے غضب دیہاڑے — ٹہیک اسوچہ نشانیان کرے جو صبر تے شکر گذارے

یعنے اگلیان قومان قصےّ ایہنان یاد دیوائین
تی بعضے کہن مراد آیا مون جو انعام آہے
شکور جو بہتا شکر کرے صبّار جو صبر زیادہ

جہنان رسولان کیہانہ منیان ہا پایان بخت سنراہن
پہلا قول مقاتل دو جہا بہتیان قول گو اہے
ہر مومن اتہ مراد جو ایہ دو مومن صفت آمادہ

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوْا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ اَنْجٰىكُمْ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ

و یاد کن آنوقت کہ گفت موسیٰ قوم خود را کہ یاد کنید نعمت خدا را بر خویش چون خلاص کرد شمارا از کسان
فرعون تے جسوقت کہیا موسے واسطے قوم اپنیدے جو یاد کرو نعمت اللہ دی ایر اپنے جد چھڑوایوس تسانوں قوم فرعوندے

جد موسی اپنی قوم نوں آکھیا نعمت رب چتارو

اپنی اپر جد فرعونوں تساں چھڑایوس یارو

يَسُوْمُوْنَكُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُوْنَ اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ

میرسانید بشما سختے عذاب و می کشتند پسران شمارا و زندہ میگذاشتند دختران شمارا پہچاندے تسانوں
برا عذاب تے ذبح کردے پتران تساڈیان نوں تے زندہ چھوڑ دے بیٹیان تساڈیان نوں

جو دیندے برا عذاب تسانوں گونا گون ایذا ہن

تی ذبح کرن تساں پتران زندیان چھوڑن دہیان تا ہین

وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ۞ و درین حال آزمایش بزرگ بود از پروردگار
شما تے وچ اس کم دی آزمایش ہے رب تساڈی تہین وڈی یا وچ اس چھڑوا ونیدے نعمت آہے

تے اس دے بوجہ آزمایش آہے رب لوں تسان بہارے

یا اس چھوڑا وند بوجہ آہی نعمت رب دیارے

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَاَزِيْدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابِيْ لَشَدِيْدٌ

و آنوقت کہ خبر دار ساخت پروردگار شما اگر شکر کنید زیادہ دہم شمارا و اگر ناسپاسی کنید ہر آینہ عذاب من سخت
است تے جسوقت سنایا رب تساڈے نے جو البتہ جیکر شکر کروگے تا زیادہ دیوانگا تسانوں تے جیکر ناشکری کروگے تحقیق عذاب

جان خبر دتی رب شکر جے کرسو نعمت کران زیادہ
نعمت شکر ایمان لیاون کرنی فرمانداری

تے جی تہین کفر کرو بی شکری سخت عذاب آمادہ
تا نعمت کری زیادہ نالی دیوی اجر دو باری

وَقَالَ مُوْسٰٓى اِنْ تَكْفُرُوْٓا اَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا فَاِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ حَمِيْدٌ

و گفت موسیٰ اگر کافر شوید شما و ہر کہ در زمین ہست ہمہ یکجا پس ہر آینہ خدا تونگر ستودہ است

تي کهيا موسيٰ جيکي ڪفر ڪريو تون ۽ جو ڪوئي وچ زمين دي سارا پس تحقيق الله بي پرواه سلاهيا هويا

تي موسيٰ کهيا جي ڪفر ڪروا تي وچ زمين جو ساري حميد ايهي هر خوبي والا سبه ڪوئي اوس سلاهي

تا بشڪ الله بي پرواه محمود ڪري ڪم سارے جو هر ڪم او سدا فضل ڪرم يا عدل ڪري جو چاهي

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ ۛ وَالَّذِيْنَ مِنْ بَعْدِهِمْ

آيا نيامده است بشما خبر آنانکه پيش از شما بودند قوم نوح و عاد و ثمود و کسانيکه بعد از ايشان آمدند کيا نهين آئي تسانون خبر وهناندي جو اگي تها تهين اتي قوم نوح دي عاد تي ثمود دي اوه جو پچهي انهان تهين هوئے

بهلا تسان نه آئي خبر تنهان جو گذري پيش تها تهين

قوم نوح تي عاد ثمود تي جيهڙي مگر انهان تهين

لَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا اللّٰهُ ؕ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَرَدُّوْٓا اَيْدِيَهُمْ فِيْٓ اَفْوَاهِهِمْ

نميداند ايشان را مگر خدا آمدند بايشان پيغمبران ايشان بمعجزها پس باز آوردند دست خود را در دهان خود کوئي نهين جاندا اوهنانون مگر الله آهي اوهنانون پيغمبر وهناندي نال دليلان دي سو موڙيو ني هته آپني وچ موهنان آپنا ندي

نه جاني اوهنان خلق ڪوئي بنی تنهانول آئي جو نوح تي عاد ثمود ون پچهي جاني انهان هيچ ڪوئي بن مسعود کهيا جو جهوٹهي نسب پوچاو ڪوالي ابن عباس کهيا اته ابراهيم اتي عدنان جو هوا او پڙدادا اک کا آدم لگ پهچان (درميان ان کا) رُدُّوْٓا اَيْدِيَهُمْ سته وڌهين بن مسعود تنهانونے ابن عباس کهيا تعجب تهين اوه انگليان منه پاوان هک کهن اوه هته ڪهن منهه نبيان کهو نه بات آوے

معجز نا يدي نال تا اوهنان هته موهنا نو چهي ناے عدو شمار تي صفت اوهنا ندي زبون معلوم سو تے ڪذب النسابون کهيا ايه ثبت پڙهڪي تاے تر ته قرن اهين ڪوئي انهان نه جاني يا جهوٹ خالق دے ايه مالک کهيو ڪر هٿ ايئوين ڪرسي نبي تنهان جو بات رسولان سکر اوهنان ڈاڈها غصه او هک ڪهن جو هته رکهن منه اپني نبيان چپ ڪران نه ايسي بات کهي ڪسي اگي سنے نه ڪدي اجيهي

وَقَالُوْٓا اِنَّا كَفَرْنَا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ وَاِنَّا لَفِيْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَنَآ اِلَيْهِ مُرِيْبٍ

وگفتند هر آينه ما منکريم بآنچه فرستاده شده ايد همراه آن و هر آينه ما در شبه قوي ايم از آنچه ميخوانيد ما را بآن تي کهيا اوهنان تحقيق اسان منکر هان اوس چيز دي جو بهيجي گئي هو تسين نال اوسدي تي تحقيق اسين شکدي وچ هان اوس چيز دي تسين جو بلاندي هو سانون طرف اوسدي

تے اُنہاں کیہا منکر اسہین جو کجھ تسین لیائے | تے جو ل اساں نوں بلاہوں وچہ شک جو شبہ پاؤنہ

قَالَتۡ رُسُلُهُمۡ أَفِي ٱللَّهِ شَكّٞ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ يَدۡعُوكُمۡ لِيَغۡفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ

گفتند پیغامبران ایشان آیا در خدا شبہ ہست آفریننده آسمانہا و زمینہا میخواند شمارا تا بیامرزد گناہان شما
کیہا رسولاں اُنہاندیاں نے کیا وچہ اللہ دے شک ہے جو پیدا کرنیوالا آسماناں دا تے زمیندا ہے بلاندا ہے تسانوں تا بخشے

بنیاں کیہا کی شک خدا جس زمین آسمان او پائے | تا بخشے کجھ گناہ تساں اسکارن تساں بولائے
اوہ تساں بولاکے اپنی راہ ول بخشے تساں گناہاں | کیوں تسیں ادسدے راہ ول آ وجاندے ہیں راہاں

وَيُؤَخِّرَكُمۡ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗىۚ قَالُوٓاْ إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا

و موقوف دارد شمارا تا مدتے معین گفتند نیستید شما مگر آدمی مانند ما تے مہلت دیوے
تسانوں تا میعاد مقرر تک کیہا او نہاں نہیں ہو تسیں مگر آدمی مانند اساڈے۔

تے دیوی ڈھل تسانوں تا تک اجل مقرر تائیں | اُنہاں آکھیا تسیں بھی آدمی ساڈے جیہے ہو ناہیں

تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَا فَأۡتُونَا بِسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٖ

میخواہید کہ باز دارید ما را از آنچہ عبادت میکردند پدران ما پس بیارید پیش ما حجتے ظاہر چاہندے ہو
ایہ جو روکو اساں نوں او سچیز تہیں جو ہے جو جد باپ اساڈے دی پوجیا ہے سانوں کائی دلیل ظاہر

تسیں چاہو ساڈے باپ جو پوجن او تہیں اساں نہ پاؤ | تا ظاہر کجھ دلیل اسانوں اس دعوی پر لیاؤ

قَالَتۡ لَهُمۡ رُسُلُهُمۡ إِن نَّحۡنُ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۖ

گفتند بایشان پیغامبران ایشان نیستیم مگر آدمی مانند شما و لیکن خدا نعمت فراوان میدہد ہر کہ خواہد از بندگان
کیہا واسطے اُنہاندے رسولاں اُنہاندیاں نے نہیں ہیں اسیں مگر آدمی ہاں مانند تساڈی اوپر اللہ احسان کردا ہے

کیہا اُنہانوں نبیاں نہیں ہیں مگر بندے تسا جیہے | پر اللہ جس پر چاہندا بندیاں نہیں احسان کریہے

وَمَا كَانَ لَنَآ أَن نَّأۡتِيَكُم بِسُلۡطَٰنٍ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ

و نیست ممکن ما را کہ بیاریم حجتے مگر بحکم خدا و بر خدا باید کہ توکل کنند مسلمانان تے نہیں کم اساڈا
جو لیاویے تسانوں کوئی معجزہ مگر نال حکم اللہ دے تے اوپر اللہ دے بس چاہیے توکل کرن ایمانوالے

تے اسان نہ وس جو حجت لیائیے باجھوں حکم الٰہے ‖ تے اللہ پر کرن توکل مومن پشت پناہے

وَمَا لَنَآ اَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰنَا سُبُلَنَا ؕ وَلَنَصْبِرَنَّ عَلٰى مَآ اٰذَيْتُمُوْنَا ؕ

وچیست مارا کہ توکل نکنیم بر خدا و ہر آئینہ نمود ہست ما را راہہا ما و البتہ صبر خواہیم کرد بر ایذا اشما تی کیہا ہے سانوں جو نا توکل کرانگے اُپر اللہ دے تی لہتہ وکھایوس سانوں راہ اساڈے تے البتہ صبر کرانگے اُپر ایذا تسا دیاں

تے کیوں نا تکیہ کران اللہ دے سانوں راہ وکھائے ‖ تے ٹھیک اسیں صبر کرانگے ہیر جو تسان دکھ پہنچائے

وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ؕ و بر خدا باید کہ توکل کنند توکل کنندگان تی اُپر اللہ دے چاہیے بھی کہ کرن تکیہ کرن توکل

تے اللہ اُپر کرن توکل جو متوکل سارے ‖ اوسنی اسان ہدایت کیتی نال رسالت تارے

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ اَرْضِنَآ اَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا ؕ وگفتند کافران

پیغامبران خویش را البتہ اخراج کنیم شما را از زمین خود یا باز آئید در دین ما تے کہیا کافراں نے واسطے پیغامبران اپنیاں دے البتہ اسیں نکال دیانگے تسانوں زمین آپنی تھیں یا پھر آؤگے وچ دین ساڈے

تے کافر کہن رسولاں تائیں زمین تھیں تساں کڈھاہیں ‖ یا پھر دین اساڈے اندر آؤ تداں چھوڑاہیں

فَاَوْحٰٓى اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظّٰلِمِيْنَ ۙ وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْاَرْضَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ ؕ

پس وحی فرستاد بسوی ایشان پروردگار ایشان کہ ہلاک خواہیم کرد ستمگاران را و ساکن خواہیم ساخت شما را در زمین بعد از ایشان پس وحی بھیجیا اونہاں نوں رب اونہاں دے نے جو ضرور ہلاک کرانگے اسیں ظالماں نوں اتے وساونگے تسانوں وچ زمین دے پچھے اونہاں دے

تا وحی کیتا رب طرف تنہاں جو ظالماں اسیں کھپاہیں ‖ تے مگر اونہاں دے اس زمین وچ ٹھیک اسیں تساں وساہیں

ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِيْ وَخَافَ وَعِيْدِ ؕ این وعدہ برای کسی ست کہ بترسد از ایستادن بحضور من و بترسد از بیم من ایہ وعدہ واسطے اوس دے ہے جو ڈریا کھلوون تھیں اگے میرے تے ڈریا ڈراون میرے تھیں

ایہ اوس کارن جو ڈرے کھلوون پاسوں میرے ‖ تے ڈرے ڈراون میرے تھیں تا انجہ عذاب نہ گھیرے

وَاسْتَفْتَحُوْا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ ۙ و طلب فتح کردند پیغامبران و زیان کار شد ہر گردن کش ستیزندہ تے طلب فیصلے دے کیتی اونہاں نے تے نامراد ہویا ہر سرکش ضدی

تے منگی فتح رسولاں خدا امید ہوئی ایمانو ‖ تے نامراد ہویا ہر سرکش ضدی اوس جہانو

ہک کھن جو فتح منگی مرسلاں نے الکھن بارخدایا	تون بھیج عذاب اساں پر جے ایہ سچ پیغمبر آیا
جبّار جو آپ تہین ابرشان نہ دیکھی ہوور سیدا	ایہ وصف نہ بندیاں لائق ہے ایہ خاصہ وصف ربیدا

مِّن وَّرَآئِهٖ جَهَنَّمُ وَيُسْقٰى مِنْ مَّآءٍ صَدِيْدٍ ۙ يَّتَجَرَّعُهٗ وَلَا يَكَادُ يُسِيْغُهٗ

پیش وی دوزخست و نوشانیده شود آب زرد آب جرعه جرعه فرو کشد آنرا و نزدیک نبود آنکه به سہولت در کشد آنرا پچھے اوسدے دوزخ ہے پوایا جاوے گا پانی پیپ دے سین جو گھٹ گھٹ لنگھا وے گا اسنوں

پچھے اوسدے دوزخ پیا پایا جاسی پیپوں پانی	جو گھٹ گھٹ مبان لنگھا وے لنگھ کیہا اوہ گل تیائی
پچھے اوسدے دوزخ یعنے اگوں دوزخ سجھے	تی پانی پیپ جیہ منہ نوں ٹھ ہویاں منہ گرمی تہیں بھیجے
صدید ہے لوہو پیپ جو وگسی جسیاں کنوں کفاراں	ہک کہن جو فرجاں اینا ندیاں تہین وگسی اندر ناراں
اوہ کوڑ سخت ہی سڑدا بلدا گھٹ گھٹ سانگھا وے	اوہ سو کہا گلوں نیر لنگھے نا سکو اری پیتا جاوے
بااسناد معالم اندر ابو امامیؤں لیایا	جو اس آیت دی معنی اندر حضرت خود فرمایا
جو کافر کرہت تہین منہ دی پاس جاں کیا وے	منہ نجی پہر سر دا چمڑا گل کر دور ہو جاوے
جاں پیوا اسنوں اندر جاوس آندریاں کٹ ڈالی	کٹ کٹ آندریاں نوں سبہ کجہ دبروں پھیر نکالے

وَيَأْتِيْهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۭ وَمِنْ وَّرَآئِهٖ عَذَابٌ غَلِيْظٌ

و بیایدش موت یعنے اسباب موت از ہر جائے و او مرده نبود و پیش وی ہست عذاب سخت تی آونسی اوسنوں موت ہر جاگہ تہیں نہیں اوہ مرداتے اگے اوسدے ہے عذاب بہارا +

تے موت آوی تس ہر جا گہ تہیں تے مر وانا ہیں	تے اگی اوسدے سخت عذاب جو نہیں نجات کدا ہیں
یعنے ہر جوڑوں ہر عضووں ور دوم ندا یاوے	ہر ہر وال جیہ تہین درد اں تا ہی موت نہ آوے
ہک کہن جو بیہوں اتوں سجی کہبے پچہوں اگوں	موت اسباب آون نامی تا لیہ خلاصی اگوں
ہک کہن جو گل وچ جاں جد اڑی تس ہو ہوتن یا ہر جاوے	نہ مر کر ورہی ٹکانی تا اوہ نفع حیاتی پاوے

مَثَلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادِ ِۨاشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيْحُ فِيْ يَوْمٍ عَاصِفٍ

صفت آنانکه نامعتقد شدند به پروردگار خویش اینست اعمال ایشان مانند خاکستری بود که سخت وزید بر آن باد

احوال ڏهاڙي جو ڪافر هوئي نال رب اپني دي عمل اوهنان دا مانند سواه دي جو سخت گهلي نال اوس ڏينهه اندر ڪيدي

حال تنهان جو ڪافر رب تبين عمل اُنهان دي ڪيسي | جوين سواه اتي وا او سخت گهلي ڏن سخت انهيري آئي

لَا يَقْدِرُوْنَ مِمَّا كَسَبُوْا عَلٰى شَيْءٍ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ۝

قدرت ندارند بر هيچ چيز از آنچه کسب کرده بودند اينست گمراهي دور يعني اعمال ايشان همه حبط شوند و بدان منتفع نگردند ٢ فتح نهين قادر هوندے او سچ نهين جو ڪمايو ني اپر ڪسي چيز دے ايهو هي گمراهي دور

نه هٿ اوهنان دي ڪجهه رهيا جو ڪيتي اُنهان ڪمائي | ايهو هے گمراهي دوري گهٽي ڪم نه آئے

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ اِنْ يَّشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيْدٍ ۝

آيا نديدي که خدا آفريد آسمانها و زمين بتدبير محکم اگر خواهد دور کند شما را و بيارد آفرينش نو کيا نهين ڏٺا تون ايه جو الله پيدا ڪيتي آسمان تے زمين نال تدبير درست دي جيکر چاهي ليجاوے تسانون تی لياوے خلقت نئين

تون ڏٺا نهين جو الله حق سچ انهير ڌهرت بنائي | جي چاهي تسان ليجائي خلقت چنگي نوين اوپائي

وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيْزٍ ۝ و نيست اين بر خدا دشوار ستے نهين ايه ڪم اپر الله دے مشڪل ـ

تے ايه ڪم الله قادر اپر هرگز مشڪل ناهين ـ | جي چاهي ڪل مخلوق او ڏاوي لياوے هور نواهين

وَبَرَزُوْا لِلّٰهِ جَمِيْعًا فَقَالَ الضُّعَفٰٓؤُا لِلَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْٓا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا ـ

و حاضر شدند پيش خدا همه يکجا پس گويند ضعيفان گردن کشان را يعني تابعان پيش روان را هر آئينه ما بوديم تابع شما تی سامهني هوونگے واسطے الله دے سارے پس کهينگے ضعيف واسطے گردن کشان دے تحقيق اسي آهين تساڏي تابعدار

تے قبر دن ڪل حاضر هوسن سارے الله اگے | تابستی کهن ہکاریا تون آهين ڪمراهي تسان لگے

فَهَلْ اَنْتُمْ مُّغْنُوْنَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قَالُوْا لَوْ هَدٰىنَا اللّٰهُ لَهَدَيْنٰكُمْ ؕ

پس آيا شما دفع کننده هستيد از ما پاره از عذاب خدا گويند اگر راه نمودي ما را خدا ما راه نمائي ميکرديم شما را پس ڀلا تبين هٽا سکده هوو اساتهين عذاب الله دا ڪجهه چيز کهينگے او جيکر هدايت ڪردا اسانون البته اسين هدايت ڪردے تسانون

ڪيا پهر تبين هٽاؤ ساتهين ڪجهه عذاب خدا دا اُنون | او کهن جے اسان هدايت هوندي ڪردے اسين تسانون
جي سانون رب هدايت ڪردا اسين تسانون ڪردے | جو ڀلا خود گمراه پهري ڪوين راه دي ڪسي خبر دي

سَوَاءٌ عَلَيْنَا اَجَزِعْنَا اَمْ صَبَرْنَا مَالَنَا مِنْ مَحِيصٍ برابر ست برما کر اضطراب کنيم يا شکيبائي

ورزيم نيست هارا هيچ مخلصي برابر هي اپر ساڏي بيقراري کريئي يا صبر کريئي تهين واسطي اساڏي خلاصي

هي ساڏي حق برابر ترلي گريئي گريه زارے
يا صبر کراهين نهين اسانون راه خلاص فرارے

مقاتل کهے جو دوزخ اندر کافر کهين ساري
جو آؤ جزع کرو سبه رو و مست پاؤ ڇٽڪارے

پنجسو سالان جزع کرن سبه و وڻي ترلا ون
هرگز نفع نه پاون فر کڏو جي صبر ٿياون

فر پنجسو سالان صبر کرن کجهه نفع نمول لياوي
تا کهين برابر سانون جزع يا صبر نجات نه آوي

محمد بيٽا کعب کهے جو پهتي خبر اسانون
جو اهل النار کرن فريادان دوزخ ديان ملکان نون

جوڻين سوره مومن ديو چه الله خبر تنهان فرمائي
جو دوزخي کهين فرشتيان منگو ڪدن کري هائي

تا کهين جواب فرشتي کيا تسان معجزي نبي نه لياي
اوه کهن ها اٿو لياي پر اسان نه سچ منائي

تا ملک کهين هن هيچ پکار وضائع تسان دعائين
تا انهان تهين نااميد هوون پهر کوکن مالک تائين

جو آهي مالک منگ ربّ تهين تا اوه پهيجي موت اسانون
تا اسي سال جواب ديسي مالک مول تنهانون

هر سال تريسو سٺه هر دين سال هزار شمارون
پهر کهسي اِنَّکُمْ مَاکِثُوْنَ ايه مدت بعد پکارون

پهر نکد وجهي نون کهين هو کر مالک کنون عرسي
جو آؤ صبر کراهين ڏاڍهي سختي وچه اسين پهاسي

شائد نفع صبر تهين هووي جيونکر هويا انهانکون
جهنان دنيا اندر صبر کمايا پو جيا خاص خدا نون

پهر لمتي مدت صبر کرن پهر ترلي مدت تائين
پهر کهين سَوَاءٌ عَلَيْنَا جزع صبر کجهه حاصل ناهين

پهر اٿو ابليس پکاري اونهان جيونکر اگي آوي
وَقَالَ الشَّيْطٰنُ لَمَّا قُضِيَ الْاَمْرُ خدا فرماوي

جواب شيطان جان سين تا دشمن ر کهين آهينان جانان
لَمَقْتُ اللّٰهِ اَكْبَرُ تد فرماوي الله دانا

تسان جانان پهنجي دشمن تهين دشمني بدي ڍي
جان طرف ايمان سڏيندي تان تسان کفر ديسم

پهر وجهي وار پکارن رئون جوئين خدا فرمايا
رَبَّنَا اَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا سوره سجده آيا

جو يا رب هن اسان ڏٺا سينيا من نياهيچ نوان
تا چنگي عمل کمائيي ديوي رب جواب انهانون

وَلَوْ شِئْنَا لَاٰتَيْنَا اوه قول هويا سچ سيرا
جو پهر نا دوزخ جن انس تهين تا جن دنيا فيرا

پهر ترجي وار پوكارن يا رب مهلت ڏيئين ٿهوڙي
رب ڪهسي تين قسمان كردي اسان زوال نه كوئي
اسان كڏه ايهون فركفر نه كريئي كريئي نيك كمائي
جو اسو چه پهري نصيحت جو كوئي پهڙن نصيحت چاهي
پهر كجهه مدت تهين پچهي الله اهل النار پوكارے
جان ايهين كهن هن شايد رحمت پهير ايا يا
تا اسين هوئي گمراه خدايا ايهون كڏه اساهان
قَالَ اخْسَئُوْا فِيْهَا پهر ديسي رب جواب تهانون
پهر بس پوكارون كرن آپس وچه ڏينان گر روون

تا پهر وي نبيان گهين مومن هوئي آخر توڙے
پهر چوتهي وار پوكارن يا رب كرين اسان دلبوئے
رب فرماوي دنيا وچه تسان عمر نه اسان وڌهائي
گهلي نبي ڈراياهن اينت عذاب چكهاوے
اَلَمْ تَكُنْ اٰيٰتِيْ تُتْلٰى تسين جهوٹهاندي ساري
اگهن بدبختي اسان اپر غالب هوئے خدايا
جي مڑ بهي برا كمائي تا اسين ظالم وڈي هوانكي
جو دور هو ومت بولو پهر نا اميد ايهي انهانوں
پهر دوزخ اپر غلف دهريون دروازے بند هوون

وَقَالَ الشَّيْطٰنُ لَمَّا قُضِيَ الْاَمْرُ اِنَّ اللّٰهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُّكُمْ فَاَخْلَفْتُكُمْ

وگفت شيطان وقتيكه فيصل كرده شد كار هر آئينه خدا وعده داد شمارا وعده راست و وعده دادم شمارا پس خلاف وعده كردم
تي كهيا شيطان جڏهن فيصل كيتا گيا كم تحقيق الله وعدو ڪيتا تسانون وعدو سچائي وعدو تا مين تسانون پس خلاف كيتا توانون

تے كهي شيطان جان هو چكا كم سچ وعده رب كيتا
قُضِيَ الْاَمْرُ فراغت كمون پهونچي هر خود جا بہز
مقاتل كهے جو دوزخ اندر منبر دهريا جاسے
كافر كرن ملامت طعني سانون تده بهولايا
اوس وعده اپنا پوراكيتا دوزخ بهيج مانان
تي وعده مير اجهوٹها آها جو جنت نار نه كائي

تي جو مين وعده كيتا پهر خلاف وارسته ليتا
جنت والي جنت پهونچي كافر دوزخ تائين
اوسهر چڑهي شيطان هر هر كافر اسول اتهي
تا شيطان كهے جو الله وعده سچ بتايا
تي جنت وچه كيتا رب داخل فرقه اهل ايمانان
نا مو تون بعد او ايهيون نا كجه حشر نشر رسوائي

وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ اِلَّآ اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِيْ —

ونبود مرا بر شما هيچ تسلط ليكن بود آنكه بخواندم شمارا پس قبول كرديد سخن مرا تے نهين
هيسي واسطے مير ے اپر تساڈے كجه غلبه مگر ايه جو مين بلايا تسانون پس قبول كيتا تسان بات ميري نون

تے نہین سے میرا زور تسان پر سچ لیل لگائی | اگر مین تسان نون بلایا بات میری تسان سچ منائی

فَلَا تَلُوْمُوْنِيْ وَلُوْمُوْٓا اَنْفُسَكُمْ ؕ مَآ اَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ ؕ

پس ملامت مکنید مرا و ملامت کنید خویش را نیستم فریاد رس شما و شما نیستید فریاد رس من پس ملامت

نکرو مینون تے ملامت کرو آپ نون نہین مین فریاد پہونچنی والا تسانون تے نہین تسین فریاد پہونچنی والے میرے

تا مینون کجھ نکرو ملامت کرہو اپنے تائین | نہ مینون تسین چھوڑاسکو نامین جو تسان چھڑایئے

تسین آپ نون کرو ملامت ایہا کیون سن کیو ہے | نہ میری پاس دلیل نہ حجت اینوین مگر لگیو ہے

اِنِّيْ كَفَرْتُ بِمَآ اَشْرَكْتُمُوْنِ مِنْ قَبْلُ ؕ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ

ہر آئینہ من بیزار شدم از آنکہ مرا شریک مقرر کردید پیش ازین ہر آئینہ ستمگاران ایشانراست عذاب دردہندہ

تحقیق مین انکار کیتا نال اوسدے جو شریک ٹھہرایا تسان مینون اگے اتہین تحقیق ظالم لوک واسطے اونہاندے ہے عذاب

مین منکر ہویا جو اگے مینون تسان شریک ٹھہرایا | بیشک ظالمان تائین ہر دم درد عذاب سوایا

باسناد معالم عقبے بن عامر تہین لیایا | حدیث شفاعت والی وڈی وچہ نبی فرمایا

جو عیسی کہسی لوکان نون تسین نبی امی ول جاؤ | جان آون مینون اذن کری رب اٹھ میر بول اَوُ

تا جا میری تہین خوشبو کیتے بہتر ہر خوشبوئی | جان آوان رب منظور شفاعت کری میرے دلجوئی

تی سر پیران تک مینون نور دیوَن کری نورانے | تا کافر کہن شفیع تتھ آیا کارن اہل ایمانے

ہن کون جو کری شفاعت ساڈی بن ابلیس کوئی | جنہے سبہ گمراہ کیتے اسان آس اوسدے ہوئے

فر اسول جاسن کہسن اہل ایمان شفیع تتھ آیا | تون اٹھ شفاعت کرسن ساڈی تو سین اسان بہولا

تا جاد ابلیسون بدبو انہی بدتر ہر بدبوئی | تا آکہے اِنَّ اللّٰہَ وَعَدَکُمْ وچہ جہنم سوئی

وَاُدْخِلَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ

و در آوردہ شدند آنانکہ ایمان آوردند و کارہا شائستہ کردند بہ بہشتہا میرود زیر آن جویہا

تی داخل کیتے جاو او وہ لوک جو ایمان لیائی تی عمل کیتے نیک وچہ بہشتاندی چلدیان ہین تلے اونہاندے نہران

تی داخل ہوسن مومن جہنان چنگے عمل کمائے | وچہ بہشتان ہیٹھ جنہاندی نہران جاو جگائے

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ؕ تَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلٰمٌ ؕ جاويدان آنجا بحكم پروردگار خويش دعا

خير ايشان باشد مر آنجا سلام ست هميشه رهني وا اوڇه اسد نال حكم رب جي سندي دعا ملاقات انهان نديهي وچه اسندي

اوڏاهي رب دي حكمون اوسو چه رهسن نت هميش　　ہے دعا سلام اوهاندي اسو چه جن جان يار آجن نان

بهي رب دے ولون فرشتي كهن سلام عليك انهان نون　　ہك كهن سلام خدا فرماوي اپنے نيك بنديان نون

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَّفَرْعُهَا فِي السَّمَآءِ

آيا نديدي چگونه بيان كرد خدا مثالي را سخن پاكيزه را مانند درخت پاكيزه كه بيخ او استوار باشد و شاخ او در آسمان

كيا نه ڈٹھا تون كهين بيان كيتے ايند مثال كلمے پاك دي نند درخت پاكدي جو جڑه اوسد محكم ہے شاخ اوسدي اسمان وچه

تون ڈٹھا نهين جو كلمے پاك دي كيا رب مثل تائي　　جوين پاك درخت جو جڑاوس محكم شاخ اسمان پچائيے

اوه پاك درخت كهجور جو ميوه عمده نت كهواوے　　ہك كهن مراد درخت جنت وچه ابن عباس سنائے

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ايه كلمه پاك ايمائے　　جڑ اوسدے وچه دل مومن دے الله محكم لائي

اوه واحد لاشريك الله ايه دلوچه سچ بچهائے　　جان مهون كهے تا چڑھے خداولِ بهچي قرب كمائے

تُؤْتِيْٓ اُكُلَهَا كُلَّ حِيْنٍۭ بِاِذْنِ رَبِّهَا ؕ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ

ميدهد ميوه خود را هر فصلے بحكم پروردگار خويش و بيان ميكند خدا مثلها براي مردمان تا بود كه پند پذير شوند

ديندا ميوه اپنا هر وقت نال حكم رب اپنے دے تي بيان كردا ہے الله مثالاں واسطے لوكاندے تا اوه نصيحت پكڑن

اوه ميوه اپنا هر هر ديلے حكم خدا اتهين ديوي　　رب كري بيان مثال لوكان تا لوك نصيحت ليوے

حين دا معنے وقت ايهي ته اختلاف كيتے نے　　ہك كهن مراد برس جو ميوه برسو بعد ڈہوے

ہك كهن مراد چهماهين بورپون خرما كٹن تائين　　ہك چار مهينے كهن ظهوروں خرما پكن تائين

ہك دو مهيني كهن جو دو ماه گچهے اوپكهاون　　اول ترش كهاون پهر پكے تا كٹ گهر ليجاون

ہك كهن مراد جو هر ويلے كهاون سنجه سويلے　　ہاڑ سيال دهين هور راتين كهاون هر ويلے

كدي بسر ترش كدي سطلے جو تازه پخت چهوهارا　　كدي تمر جو خشك كهجوران كهاون ايهي هر پيارا

اينوين مومن جان عمل اوس چڑهدے هر هر ويلے　　تر ايمان بركت بندنهووي پهونچي سنجه سويلے

نال درخت مثال دتے رب کلمے نون اس پاروں
جڑھ محکم مڈھ سیدھا قائم شاخان اوتان پسارا
تصدیق دلون اقرار زبانون عمل بدن تھین نالے
تک رکھ رکھان تھین سے کھیا تس بہتر جھڑ ناہیں
لوک بہی وچ جنگل رکھان ہین دل کہجی آتے
تا یاران کہیا تا حضرت نخلہ ہنے تبایا
جوجی تون نخلہ کہندا ایہ گل مینون بہت پیاری

جو تری چیزان بن رکھ تہوندا دلو چہ سمجھ نجار و
اینوین نہیں ایمان بہی پورا تر نہ چیزان بن بارا
با اسناد معالم اندر ابن عمر تہیں بہا لے
ہے مومن دا اوہ مثل تباد کہہ ار رکھ کدا ہین
مین تکیہ تہین چھوٹا شرم کران نامنہ تہیں پالائے
پہر باب اگے مین گل کیتے تا حضرت عمر الا یا
تک کہین کہجور ماند آدم سر کٹیان سکے ساری

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

وحال سخن ناپاکیزہ مانند درخت ناپاکیزہ ہست کہ برکندہ شد از بالائے زمین نیست اور اہیچ استقرار
تی مثال سخن ناپاک دی مانند درخت ناپاک دی ہی جو اد کہیڑ یا گیا اپر زمین دے تھین نہیں واسطے اوسدے قرار

تی سخن پلید مثال درخت پلید جو اکھڑ جاوے
سخن پلیت ہے شرک سخن اتے رکھ پلید جو تمان
جو کوڑی ول زمین پر پہیلے وت فرا وکہڑ جاوے
اینوین شرک حال نہ اسو چہ خیر نہ کجھ پہلیائے
ہے مسلمانان دا دعوی حق دلیل صحیح ایہا ئے
تے کافران دعوی اصل نہ رکھنا کجھ نور دلانوں

زمین دی اپر نا تس ثابت مڈھ جو ٹہیرن پاوے
تک تہوم کہین تک عشقہ تک کشوث جو رکھ کہماں
نہ اوسدا مڈھ زمین وچہ ثابت شاخ نہ اوتان دکھاوے
نہ اوسدا پاک سخن کوئی چڑھے نہ صالح عمل کمائے
ہے دلو چہ اوس تاثیر تی اہنون روز بروز خراب
جے ذرہ بہی سوچن غلط دسیا د لگسے سمجھ نہ ہونوان

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ

استوار میسازد خدا مسلمانان را بہ سخن درست در زندگانے دنیا و در آخرت ثابت رکھدا
ہے اللہ اوہنان لوکان نون جو ایمان لیائے نال قول محکم دسے وچہ حیاتی دنیا دے تی وچہ آخرت دے

مومنان نون رب ثابت رکھد اکلمے ثابت نالے
با اسناد بخاری راہون وچہ معالم لیایا

وچہ حیاتی دنیا والی بہی وچہ قبر جان سُتے
براءَ ابن عازب کرے روایت پیغمبر فرمایا

ف جواب سوال منکر نکیر دا وچہ قبر دے

جان مومن سوال قبر وچہ کرن تا دیوی سچ گواہی
ایہ معنی قول اللہ دا ہی جو یُثَبِّتُ اللّٰہ فرمایا
ہے بھی مسلم راہون باسناد براء ابن عازب گہندا
جان سوال کرن مَن رَبُّکَ آکھے مومن ہے رب اللّٰہ
ہے بھی باسناد بخاری راہون حضرت انس خبر دے
تے یار اوسدے مڑ چلن آہنون جتیان کھڑک سنیوے
آکہن ملک تون اس بندے نون کی کجہ کہندا آہا
آکھن ویکھ تون جا گہا اپنی اتشو چہ جو آہے
اوہ دووین جائین ویکھے اتش ندا تے جنت والے
تے کافر ہور منافق نون جد پچھے ملک ربانا
جو کہندے لوک مین کہندا او نوین آکھون کہن فرشتے
یعنے خود تحقیق نکیتے نا تقلید کیتو ئے
سنن جو گرد نواحی اوسدے آدم جن ورائین
جو حضرت آکھیا میت سنداجتیان کھڑک جان جاندے
ہے بھی ابو ہریرہؓ کرے روایت حضرت خود فرماوے
انہان رنگ سیاہ تے گوئریان آکھین آکھن مردے تائین
اوہ بندہ خاص رسول اللہ دا آہا ہندا پڑہی سناوے
ستر گز لمبی ہور چوڑی قبر کرن نور اسنے
پھر آکھن سوو جو ین نوین ویاہی سوندی خوشی اونان
پھر سوندا خوشی آرامون نا تسرا و تہون رب اٹھاوے
ہین بندا لوگ جو کہندے میں بہی اونوین سنون کہندا

جو لا اِلٰہ الّا اللّٰہ محمد نبی اُسدے
وَفِی الْاٰخِرَةِ تک پڑہی ایہ آیت وچہ بخاری لیاہا
جو نبیؐ کہیا ایہ آیت حق سوال قبر جد ہوندا
تے نبی محمد ہیر ایہ پڑہے یُثَبِّتُ اللّٰہ
جو حضرت آکھیا بندے نون جد وچہ قبر دے دہردے
دو ملک آون تس پکڑ بہاون جن او زندہ تھیوے
مومن کہیے رسول خدا ہین شاہد ہو دیندا آہا
اوہ جا گہا لائی اللہ جنت وچہ بنائی
تے قبر فراخ کرن مومن دی تا ہو وس خوش سجائے
تون اوس نند سنون کیا کہندا ون اوہ آکھین ناجانان
نہ جاتوا آپ مگر لگون کسے مومن نیک سنیتے
تا لوہی گرزان مارن کوکی کوک سنی سب کوئی
ہے بھی باسناد لیایا بغوی ابوہریری تا ئین
پھر ملک اٹھاون گلو چہ کفنے قبر سوال الاندے
جان دفن میت دو ملک نکیر تے منکر نام اونان
تون اس بندہ نون کی کہندا وا اوہ آکھے بندہ سائین
اوہ کہن اسان علم تو اینوین کہسین قبر فراخی ماوے
پھر آکھن سون جا کہی ونجان گھر دیوان خبر اسانے
نہ او سنون کوہی جگا وے مگر جو پیارا اہل تمامون
تے کافر ہور منافق اُنہان فرشتیان سخن الاوے
ملک کہن اسان علم تون اینوین کہسین شکو جہ بندا

پھر کہن زمین نوں مل جاوا سپر ملکر زمین جھیڑ دیس
پھر تت عذاب کچھوی اوسنوں دا انہم وچہ قبر دے
برا ابن عازب کرے روایت پیغمبر فرماوے
دو ملک آون وچہ قبر بہاون کون کہن رب تیرا
تے دین میرا اسلام محمد نبی میرا سچیارا
ایہ اوڑکدی آزمائش ہو کمش ثابت کہیں اللہ
پھر کہے منادی اسمانوں سچ اکھیا بندے میرے
بہی بااسناد جو آکھے ہانی جو مولے عثمانی
تاہیں لیکو تد کہندے بخشش منگو بہائی تائیں
عمرو ابن العاص صحابی ہوت جاں انہوں آئے
آتش ساتھ لیجاؤ جاں فر مینوں خاک دباؤ
ٹھہرو گرد قبر دی جتنے چر وچہ اوٹھ کہیو ہی
تے ویکھاں کیا کجھ کہاں جاب میں ملکاں رب دیاں تائیں

جو مکدہ وچہی وچہ پسلیاں ٹوٹ جاوس سخت بتیرے
تاجو او تہوں رب ٹھاوے اوسنوں روز حشر دے
جو روح مومن دا قبر اندر پھر تن وچہ پایا جاوے
کیا دین تے کون نبی اوہ آکھے اللہ ہے رب میرا
پھر جھڑک ڈراون اسنوں او نویں کرن سوال دوبارہ
اللہ رب تے دین اسلام محمد نبی تسلے
یثبت اللہ فر آیت حضرت پڑھی جو رحمت گھیرے
جاں دفن میت نوں کر کے فارغ ہوندے نبی بانکے
ہن سوال ہوندا اس منگو ثابت کہیں اللہ سائیں
رو وی کہی جاں مراں تاویاں وار لی کا نئے
ہولی مٹی ڈالو فر تیں گرد قبر دے آؤ
پھر گوشت اوس ونڈ دیو تاکجھ مینوں ہیچ ہوئے
ایہ سب حدیثاں وچہ معالم لکھیاں ویکھا تھائیں

ویضل اللہ الظلمین ویفعل اللہ ما یشاء ۲۷ و گمراہ میسازد خدا ستمگاران را و می کند خدا آنچہ
میخواہد تے گمراہ کرداہے اللہ ظالماں نوں تے کرداہے اللہ جو کجھ چاہندا ہے

تی ظالماں نوں گمراہ کری رب کرواجو کجھ چاہے	مشرک نوں وچہ قبر جواب درست نہ ہتے جاوے

الم تر الی الذین بدلوا نعمت اللہ کفرا و احلوا قومہم دار البوار ۲۸

آیا ندیدی آنان را کہ بدل کردند نعمت خدا را بنا سپاسی و در آوردند قوم خود را بسرائے ہلاکت
بھلا نہیں ڈٹھا توں طرف اونہاں جو بدلایا نے نعمت اللہ دی نوں ناشکری تی اوتاریا نے قوم اپنی نوں وچہ گھر ہلاکت

توں ڈٹھی نہیں جنہاں نعمت نال کفر بدلائی	تے اپنی قوم اوتاری جا ہلاکی ستے رہوئے

جہنم یصلونہا و بئس القرار ۲۹ کہ دوزخ ست در آیند آنجا و آن بد قرار گاہی ست

گهر ٹاکی داجو دوزخ سے داخل ہونگی وچہ اوسدے تے بری ہی جاگہ قرار دی اوہ

اوہ وار بوار جہنم ہے تس اندر وڑسن سارے
بااسناد بخاری اہون وچہ معالم بہاسے
نعم کہیا بدلاون ولے ہین قریش کفارے
رب نعمت دتی نبی محمد بہیجیا قوم تہناتہیں

تی بری اوہ جا قرار اونہانون رہسن ہتیارے
جو ابن عباس کہیا اوہ الله حق قریشان اتے
تی نعمت ربدی نبی محمد جنہنین سوہرا انکار نے
ہی اونہان ان قرآن گہلیا اوہ منکر سوئے دو

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِّيُضِلُّوْا عَنْ سَبِيْلِهٖ ؕ قُلْ تَمَتَّعُوْا فَاِنَّ مَصِيْرَكُمْ اِلَى النَّارِ

وقرار کردند خدا را ہمتایان تا گمراہ کنند عالم را از راہ او بگو بہرہ مند شوید ہر آئینہ بازگشت شما بسوی آتش ست
تی ٹہرائے اونہاں واسطے الله دے شریک تا جو گمراہ کرن راہ اوسدے تہیں کہہ فائدہ پکڑلو پس تحقیق پہر جانا تساڈا طرف اگ

تی ربدا اونہان شریک کیتے تر اکہون خلق بہولاون
کہہ دنیا نفع اٹہا لو ہی تسان آتش ول پہر جاون

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً

بگو آن بندگان مرا کہ ایمان آوردند برپا دارند نماز را و خرج کنند از انچہ روزی دادیم ایشان را پنہان و آشکار
کہہ واسطے بندیان میریاں دے جو ایمان لیائے قائم رکہن نمازنوں تا خرچ کرن اوس چیز تہیں جو دتی اساں اونہانوں

کہہ بندیاں میریاں اہل ایماناں قائم کرن نمازاں
تی خرچ کرن کجہ اسان جو دتا لکوان ظاہر رازاں

مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خِلٰلٌ ۞ پیش از انکہ بیاید روزیکہ خرید و فروخت نیست

دران و نہ با یکدیگر دوستی بود اگے ایتہیں جو آوے اوہ دینہ جو نہیں سودا وچہ اوسدے تی نا دوستی

اگی اوسدن کنون جو سوچہ سودا مول نہ کوئی
نہ بیچے دے نہ دوستی یاری بربان نفع ہوئی

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ

خدا آنست کہ آفرید آسمانہا و زمین را و فرو فرستاد از آسمان آب را پس بیرون آورد بآن آب روزی برائے شما از قسم میوہ
الله اوہ ہے جنہے پیدا کیتے اسمان تے زمین تے اتاریا اسمان تہیں پانی نکالے نال اوسدے میوان تہیں روزی واسطے تساڈے

اوہ الله جس اسمان زمین اوپائی مینہ وساوے
پس رزق تساڈا میویاں تہیں اوس تہیوں ہر پیاوے

وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهٰرَ ۞ و رام ساخت برائے شما کشتی را تا بردد

در دریا بحکم او و رام ساخت برائی شما جویهارا تی مطیع کیتا ؤ اٿي توهان جي لاءِ ٻيڙيون ته هلي وچ درياء جي نال حڪم اوسندي

تي ڪشتيان توهان مطيع بنايون ته هلن وچه درياءن | حڪم خدا جي سان انهن جي ته نهران بہ توهان مطيع تباون

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ

و رام ساخت برائی شما آفتاب و ماه را همیشه روندگان و رام ساخت برائی شما شب و روز را تي

مطيع ڪيتئين واسطي توهان جي سورج تي چنڊ نون هميشه ڦيرو والي تي مطيع ڪيتئين واسطي توهان جي رات ۽ ڏينهن نون

تي سورج چنڊ مطيع ڪيني اوس دائم ڦيرن اروا | سورج چنڊ هميشه ڦيرن نه ٿڪن مول ڪڏهين | ڏينهن تي رات ڀي اڳي پڇي ويندا ڏهند ہو آون

ڀي ڏينهن تي رات مطيع توهان ڏي ڪارن ہو سکهاي | سنديان نفع انهان ڏي ڦيرن نوں ڦيرن عبادت در ايهن | جانن ڪري ہي ڪڏي انهين سندي فائده پاون

وَاٰتٰىكُمْ مِّنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ ؕ وَاِنْ تَعُدُّوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوْهَا ؕ

و داد شما را از هر چه خواستید و اگر بشمارید نعمت خدا را احاطه نتوانید کرد و آن تي ڏنس توهان نون بعض

اوسڀ ڪنهين جو سوال ڪيتا توهان اوسٽون تي جيڪر ڳڻو تهين نعمت الله دي نہ پورا ڳڻ سڪو ڳا انهن نون

تي ڏنا رب توهان نون تهين ج تهين سئون منگو | تي جي تهين ڳڻو خدا دي نعمت پوري نہ ڳڻ سڳو

اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُوْمٌ كَفَّارٌ ۧ هر آینه انسان ستمگار ناسپاس ست تحقيق آدمی البته ظالم ناشكرا ہے

تحقيق انسان ہے ظالم ڪافر نعمت شڪر نہ ڪرد | ہڪ ڪهن ظلوم جو شڪر ڪري تا تن جس نعمت نهين ہو تي | اپنے اتي ظلم ڪرے ہے بيفرمان امردا | تے او ہ ڪفار جو شڪر ہو دے نعمت جس تهين ليتے

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا وَّاجْنُبْنِيْ وَبَنِيَّ اَنْ نَّعْبُدَ الْاَصْنَامَ ؕ

و یاد کن چون گفت ابراهیم ای پروردگار من بکن این شهر را جای امن و دور دار مرا و فرزندان مرا از آنکه عبادت کنیم بتان را

تي جد ڪيا ابراهيم اي رب ميرے ڪر اس شهر نون بي خوف تي دور رکھ مينون تي پتران ميرين نون تهين جو بند ڳي ڪرهي

جان ابراهيم ڪها ڪہ يا رب شهر يہ جا امن دا ہوے | ابراهيم نون عصمت ہي فر طلب زياده ڪيتي | جو ابراهيم اولادون ڀي پوجا ڪرن تباند | نگهباني الله تعالے دي ۱۲

تي مينون تيران سڀني بچا وين پوجا ڪنون تباندي | تي تيران ڪنون مراد حقيقي ڪل اولاد نہ ليتي | ہڪ ڪهن مراد اولاد جو مومن ڪنون اولاد انهاندي

رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ ۚ فَمَنْ تَبِعَنِيْ فَاِنَّهٗ مِنِّيْ ۚ

ای پروردگار من این بتان گمراه کردند بسیار را از مردمان پس هر کہ پیروی من کرد پس هر آینہ او از آن من ست

ای رب تحقیق انہاں گمراہ کیتا بہتیاں نوں آدمیاں تھیں پس جو کوئی تابع ہویا میرے پس تحقیق اوہ میرا ہے

یا رب بہتیک بتاں نے کیتے گمراہ لوگ بہتیرے	پس جو کوئی تابع میری ہٹیا اوہ دین اندر میرے

وَمَنْ عَصَانِيْ فَاِنَّكَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۔ و هر کہ نافرمانی کرد مرا پس هر آینہ تو آمرزندہ مہربانی

تے جو کوئی بےفرمان ہویا میرا پس تحقیق توں بخشنہار وڈے رحمت والا ہیں

بی جو کوئی بےفرمان میرا پس بیشک توں بخشنہارا	وڈی رحمت والا بخشیں پہناں تے شکارا
سندی کہی مراد جو تائب کرکے بےفرمانے	مقاتل کہے جو شرک سوا ہے بدی مراد عصیانے
بعضے کہن ایہہ پیش علم تہیں سوال خلیل کیتا سے	جد علم ناہا شرک ربدے بخشش موں ناہی

رَبَّنَآ اِنِّيْ اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِيْ بِوَادٍ غَيْرِ ذِيْ زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ

ای پروردگار ما هر آینہ من ساکن ساختم بعض اولاد خود را بوادی بی زراعت نزدیک خانہ محترم تو ای

رب اساڈے تحقیق میں وسائی ہے بعض اولاد اپنی وچ میدان نا کہیتی والے دے پاس گھر تیری حرمت والے دے

یا رب کجھ اولادمیں اپنے جنگل وچ وسائی	۱۲ وادی ابراہیم	جو باجہ زراعت پاس تیری گھر باحرمت ووڈیائی
کجھ اولاد مراد بیٹا ہک اسمعیل پیارا		تی وادی بن کہیتی ہے مکہ سنہ پہاڑاں مارا
باسناد بخاری راہوں لکھیا معالم والے		جو ابراہیم لیایا ہاجرا اسمعیل درمیان ۱۲ بہنا نالے
مائوں پتر نوں دودھ چنگہاندے کعبے پاس او تارے		جو وڈا درخت آہا زمزم تی اوسدے پاس پیارے
تی مکہ تداں اجاڑ آہا وچہ آدم زاد نہ کوئے		تی نا اوتہی پانی کہانا دانہ وسنو مشکل ہوئے
ابراہیم چلیا چہنڈ اوتہی دوہاں ماں پتر انوں		ہک مشک پانی ہک کہتلہ خرمی دی تا خرچ انہاں نوں
جاں ابراہیم گنہدتا ٹر یا ہاجرہ مگر اوسدے ہو وے		ای ابراہیم توں کتول چلیا اتہاں ۱۲ مڑ پہی بولاوے
سانوں چھوڑ چلیا وچہ جنگل آدم جتہ نہ کوئی		نا اتہی پانی دانہ کہانا ایہہ کیا تم کیتو ئے
اوہ مڑ مڑ اینویں کہندے جاوے اگوں بولے ناہیں		نہ مڑ کے ویکھے ہاجر دیوں سنکر سد کد اہیں

اوڑک ہاجر کہیا جو تینوں اللہ ایہ فرمایا
اکہیوس ہُن کجھ غم نہ سانوں ضائع رب نہ کرسے
ابراہیم ٹریا فرمڑ واثنیہ پاس جبان آیا
پھر دووین ہتھ اُٹھا کراوتھے منگیاں ایہ دعائیں
پھر ہاجر ٹھہری اوتھے اسمعیل نوں دودھ چنگھاوے
جان پانی مُکا تریہ لگی فر وہاں نو تیراں نوں
تاں ہاجر اُٹھ چلی جو لڑکی سختے ویکھاں ناہیں
وادی دیول دیکھے بندہ کوئی نظر نہ آوے
وچہ پیٹ وادی دے واڈہی دوڑ دہن آیا چڑہا کی
مروہ لی چڑہ ڈٹھس آدم زاد نہ مول دسیا یا
سعی صفا مروہ دی اوتھوں ہوئی فرماوے
آپ نوں اکہیوس چپ کرتا فر دہیر ہوئیں کن دو
تاں اچا چیت فرشتہ زمزم پاس کہلا دسیا یا
پھر ہاجر نال ہتھاندی سُٹوں وانگوں حوض سنوارے
نبی کہیا رب رحم کرے ماں اسمعیل دے پیارے
پھر ہیتوس آپ بو اُکوس لڑکے نال کیہا اُس تائیں
ایہ لڑکا اتی باپ اسدا اس گھر نوں دوین اوسارن
تے بیت اللہ دی جا اُگ اوچی ٹبے وانگوں آہے
پھر کتنے مدت پچھے قافلہ جرہم تہیں بک آیا
انہاں نکھی پھر ڈٹھے جاتا ٹھیک ہوسی ایتھے پانی
اُنہاں ہکدم دلیر گھلے اوہ پانے تے آوجے

ابراہیم کہیا جو آہو تاں اوس دہیرج آیا
مڑ آئی پھر تیر دیول وہ کیا صدق صبر سے
ہاجر جتہ نوں کیس اوتھے منہ کعبے ول لیایا
ربنا انی اسکنت تہیں لیکر تشکرون تائیں
اوس پانی مشک والی تہیں پیوا اوس خرمی تہیں کہاوے
لڑکا ٹنگاں باہاں مارے سخت مشقت ہاں نوں
صفا پہاڑی پیر ڈٹھے اسپر چڑہے تد ائین
پھر صفا تہیں اُتر مروہ دیول ول گدی چلی و
جان وادی لنگھی ٹری کھلے فر مروہ اپر جا کی
پھر اینویں ستیں واریں سنہ دوہاندی پھیر ایا یا
جان مروہ اپر چڑہے تاں سنیوس ہک آواز جو آوے
فیر آواز سُنیاں فر اکہیوس کر کجھ مینوں یارے
اوس اڈی ماری یا پر ماریا پانی ظاہر آیا
چلیاں پھر پھر مشک نے بھر فر پانی جوش او بہارے
جی چھوڑی زمزم پھری نہ چلیاں چشمہ ہوندا جارے
نہ ڈرو تسیں جو ضائع ہوسو ہیہ گھر رب اتہائیں
اوس گھر والیاں نوں رب کرے نہ ضائع علیش گذاران
جان چھلاں وگن تس سجے کھبے لنگھن ڈہدی ناہے
کداء دی راہوں آئی ڈیرا تلے مکیدے لایا
اس وادی دے اسیں واقف کدی نہ ہویا پانی دہائے
پھر قافلے والیاں نوں ونج دسیا لوک آئی پھر بھے

اسمعیل دی مائی ہاجر پاس پانی دی پائی
مائی اکھیا ہان پر پانی وچہ تساں حق نہ کوئی

اذن منگیا انہاں پاس پیر اسیں ڈیرا کر ہو مائے
انہاں اکھیا اچھا اترن تے فرمائی راضے ہوئے

پھر او ہناں لوک بولائی اپنی مکہ شہر وسایا
تا اسنوں اُنہاں وو اسیا عورت اپنی وچوں دتی

جاں اسمعیل جوان ہویا انہاں افضل خوشتر پایا
پھر مائی ہاجر فوت ہوئی جد بیٹے عورت کیتی

پھر ابراہیم مکیوں چہ شاموں تن بیٹی نوں آیا
جو نکر ابن عباسوں اندر سورت بقر سدہایا

رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ فَاجْعَلْ اَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِيٓ اِلَيْهِمْ

ای پروردگار ما تا بر پا دارند نماز را پس بکن دلی چند را از مردمان رغبت کننده بسوی ایشان
ای رب ساڈے تا جو قائم کرن نماز نوں پس کر توں دل کتنے لوکاں دی جھکدے طرف انہاں دے

ای رب ساڈے تا اوہ اصول قائم کرن نماز
مجاہد اکھے اَفْئِدَةَ النَّاسِ ابراہیم جو کہندا

پس کر توں بعضے لوکاں دے دل جھکن انہاں نول رازن
تا فارس روم ترک ہند جھکد ہے پچھے کوئی نہ رہندا

یہود نصاری ہور مجوسی حج کریندے سارے
پر اَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ اکھیوس اہل اسلام نکھارے

وَارْزُقْهُمْ مِّنَ الثَّمَرٰتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُوْنَ ؁ و روزی دہ ایشاں را از میوه ها تا باشد
کہ ایشاں سپاسداری کنند تے روزی دیہ انہاں نوں میوہاں تھیں تا او ہ شکر کرن ۔

تے روزی کریں انہاں نوں میوے جو وچہ اُلکاں
تا اوہ شکر کرن اس نعمت ویکھ رجوع کل خلقاں

رَبَّنَآ اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِيْ وَمَا نُعْلِنُ ؁ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ

ای پروردگار ما ہر آئینہ تو دانی آنچہ پنہان میداریم و آنچہ آشکار میکنیم و پوشیدہ نمیشود بر خدا ہیچ چیز
ای رب ساڈے تحقیق توں جاندا ہیں جو کجھ چھپاندے ہاں اسیں تے جو کجھ ظاہر کردے ہاں اتے نہیں لکدی اپر اللہ دے کائی چیز

یا رب ٹھیک توں جانی جو شی دل وچہ اساں چھپائے
تے جو اسیں ظاہر کردے ہاں رب تھیں لکدی چیز نہ کائی

فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ ؁ در زمین و نہ در آسمان وچہ زمین دے تے نا وچہ اسمان دے

نہ او تھیں کجھ پوشیدہ وچہ زمین وچہ اسماناں
مقاتل ابن عباس کہن جو چھپیا غم وہاندا

جو بہت دلاں دی وچہ چھپی سبھ جانی مالک دانا
اسمعیل تے مائی اوس دے جنگل تہانوں تہاندا

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ وَهَبَ لِیْ عَلَی الْکِبَرِ اِسْمٰعِیْلَ وَ اِسْحٰقَ ط اِنَّ رَبِّیْ لَسَمِیْعُ الدُّعَآءِ

سپاس آنخدا را که عطا کرد مرا باوجود کلان سالی اسمعیل و اسحاق هر آینه پروردگار من شنونده دعاست
سبھ تعریف واسطے اللہ دے جس نے بخشیا باسطے میرے اڈ بڈھیپے دے اسمعیل تے اسحاق تحقیق رب میرا البتہ سننے والا

سبھ شکر خدا جس بخشی دو فرزند بڈھیپن وچہ میرے — ٹھیک میرا رب سنی دعا ئیں ور کری دلگیرے
ابن عباس کہے جد جمیاں اسمعیل ہیا بارا — ابراہیم وی عمر آہی سو بریاں اک گھٹ یارا
تے جد جمیاں اسحاق عمر تس یکسو ولے باران — ہک کہن عمر تس وقت بشارت یکسو سال ستاران

رَبِّ اجْعَلْنِیْ مُقِیْمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّیَّتِیْ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ

ای پروردگار من بکن مرا بر پا دارنده نماز و از اولاد من اے پروردگار ما و قبول کن دعا مرا
اے رب ساڈے کرمینوں قائم کرنیوالا نماز دا تے اولاد میری تھیں بھی اے رب ساڈے تے قبول کر دعا میری

یارب کر توں مینوں قائم کران نماز ان تائیں — تے بھی اولاد میری تھیں یارب کریں قبول دعائیں
کرمینوں پڑھاں نماز ہمیشہ بھی میری اولادوں — دعا عبادت اتھ مراد یا بہ دعا مراد اون

رَبَّنَا اغْفِرْ لِیْ وَلِوَالِدَیَّ وَلِلْمُؤْمِنِیْنَ یَوْمَ یَقُوْمُ الْحِسَابُ

ای پروردگار ما بیامرز مرا و مادر و پدر مرا و مسلمانان را روزیکه قائم شود حساب
اے رب ساڈے بخش مینوں تے ماں باپ میرے نوں تے مومناں نوں جس دن قائم ہو ویگا حساب

یارب بخش گناہ میرے ماں پیو میرا سارے — جس دن لیکھا قائم ہوسی نیکی بدی شمارے
ابراہیم کیوں بخشش منگے ماں پیو باجھ ایماناں نوں — ہک کہن جو ماں پیو ایمان لیائی آہی فیر جیا نوں
ہک کہن جو شرط کیتی جے تائب ہوون ایمان لیاون — ہک آکھن اللہ تے نہ علم جو مشرک بخشش ہوون ناں دین

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا یَعْمَلُ الظّٰلِمُوْنَ ط اِنَّمَا یُؤَخِّرُهُمْ لِیَوْمٍ

و مپندار خدا را بیخبر از آنچه میکنند ستمگاران جز این نیست که موقوف میدارد ایشانرا برای روزی
تے ہرگز ظن نہ کر اللہ نوں بیخبر اوس چیز تھیں جو کردے ہن ظالم سوا اس دے نہیں جو ڈھل دیندا ہے انہاں نوں واسطے اوس دن دے

تے ناتوں جان بیخبر اللہ نوں جو کجھ ظالم کردے — اس بن نہیں جو ڈھل دیوے انہاں نکارن روز حشر دے

تَشْخَصُ فِیْهِ الْاَبْصَارُ ۙ مُهْطِعِیْنَ مُقْنِعِیْ رُءُوْسِهِمْ لَا یَرْتَدُّ اِلَیْهِمْ طَرْفُهُمْ

که خیره شوند در آن چشمها شتاب کنندگان سر خود بر دارندگان باز نمیگردد بسوی ایشان چشم ایشان

جو ٹڈیاں چاڑھ نگیاں وچہ اسدے اکھیں دوڑ دے ہوئے اوہناں دے سر اُٹھائے ہوئے نہ پرتن گیاں طرف اوہناں دے نظراں اوہناں دیاں

جیدن ٹڈیاں رہسن اکھیں ورد دوڑ جاسن
اکھیں ٹڈیاں رہسن خوفوں جو اوہناں ہول وسائے
اپنی سراں اٹھاون سبھے طرف اسماناں تکاون

اپنی سراں اٹھا کر نظراں اوہنا نظرف نہ آسن
دہو سساں مارکی دوڑن سجّی کھبے نظر نہ جاوے
جنوں ویکھن ٹڈیاں اکھیں نظراں نامڑ اون

وَاَفْئِدَتُهُمْ هَوَآءٌ ۙ ودلہائے ایشان خالی ست تے دل اوہناں دے اُڈے ہوئے ہوونگے

تے اوہناں دی دل خالی ہوسن سینیوں باہر آئے
تے کافر اپنی کئی ٹکائی خالی سے گئے تداہین
اس ایت وچہ تسلّی ہے سرج مظلوماں فرمایا

سنگھاں تائیں پہنچ ناوہ منہ تھیں نکل دہائے
یا عقلوں خالی کجھ نہ سمجھن ہٹے نہ خوف کدائیں
جو اللہ نوں سبہ خبر ظلم دی ظالم سخت ڈرایا

وَاَنْذِرِ النَّاسَ یَوْمَ یَاْتِیْهِمُ الْعَذَابُ فَیَقُوْلُ الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا رَبَّنَآ اَخِّرْنَآ

وبترسان مردمان از روزیکه بیاید بایشان عذاب پس گویند ظالمان اے پروردگار ما موقوف دار ما
تے ڈراتوں لوکاں نوں اوس دن تھیں جو آویگا اوہناں نوں عذاب پس کہنگے اوہ لوک جو ظالم آہے رب ساڈے مہلت دیہ

دیہ توں خوف لوکاں نوں جیدن اوہناں عذاب وسائے

تا کہسن ظالم یا رب سانوں مہلت دتی جاوے

اِلٰٓی اَجَلٍ قَرِیْبٍ ۙ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ ؕ تا میعادی نزدیک تا قبول کنیم خواندن
ترا و پیروی کنیم رسولانرا تا اک مدت نزدیک تائیں تا قبول کریئے آپ سدّا تیرے تے پیروی کریئے رسولاں دے

تا اک مدت تھوڑی تائیں جیہن مہلت پائیے

تا تیرا سدّ منّا میں تابع نبیاں دی ہو جائیے

اَوَلَمْ تَكُوْنُوْٓا اَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِّنْ زَوَالٍ ۙ گفته شود بایشان آیا قسم نخورده بودید
پیش ازین که نباشد شمارا هیچ زوال بھلا نہ آہے تسیں قسم کھاندے اگے اس تھیں جو نہیں سے واسطے تساڈے کجھ زوال

رب کسی بھلا تسیں ناہی قسماں کہاندے اگے
وچہ سورۃ نحل وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ ڈاڈھیاں قسماں کرکے

جو دنیا نت ہمیشہ رہسی کدی زوال نہ لگے
لَا یَبْعَثُ اللّٰهُ مَنْ یَّمُوْتُ جو ناہیں کدی نہ مردے

کافر اکھن ایہ جگ مٹھا اگلا کسے نہ ڈٹھا ‖ جان اگلا جگ سُن ڈٹھا مُرکی منکن ایہ جگ مٹھا

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ

وساکن شدید در منازل آنانکہ ستم کردند بر خویش و واضح شد شمارا کہ چگونہ کردیم با ایشان تے
وسّی تسین وچہ گھران اوہناں دے جنہاں ظلم کیتا اپر آپد ے تے ظاہر ہویا واسطے تساڈے جو کیونکر کیتا اساں

تی وسّی تسین اُنہاں دی گھرن جو سر خود ظلم کماندے ‖ تے ظاہر ہویا تسانوں جو اساں کیتا نال انہاں دے
جنہاں ظلم کیتا خود جانان کفروں شرکوں نہ ہٹ جاندے ‖ جویں نوح دے قوم تی عاد ثمود جو سبہ کیتے اساں فانی

وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ ۝ وپدید ساختیم برائے شما وتہاناتی بیان کیتیاں اساں واسطے تساڈے مثالاں

تی کیتیاں اساں بیان مثالاں جو تسین مثل انہاندی ‖ پہر کیوں تساں نہ عبرت پکڑی چھوڑی رسم تنہاندی
اگلیاں بہر ماندیے اساں کھول احوال سنائے ‖ پہر کیوں تسین نہ سمجھے کفروں شرکوں باز نہ آئے

وَقَدْ مَكَرُوا۟ مَكْرَهُمْ وَعِندَ ٱللَّهِ مَكْرُهُمْ ۝ وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ ٱلْجِبَالُ

وہر آئینہ بدسگالیدند بدسگالی خویش را و نزدیک خدا است علم بدسگالی ایشان و نیست بدسگالی ایشاں
شابہ کہ از جای روند بسبب آن کو بہاتے تحقیق مکر کیتا اوہناں مکر اپنا تی نزدیک اللہ دے
ہے مکر اوہناندا تے نہیں آہا مکر انہاں دا جو ٹل جاون اس تھیں پہاڑ

تی ٹھیک کیتی تدبیر بُری اُنہاں پر تدبیراں جانے ‖ تے نہیں ہے تدبیر تنہاں جو جھوٹن کوہ ٹکانے
حضرت کارن کئی تدبیراں کردی رکھیو سے ‖ تس قتل کرن یا قید کرن یا دیون دیس نکالی
تدبیر اُنہاں دے واہی شان محمدؐ وانگ پہاڑاں ‖ کدی پہاڑ نہ ڈولن جے جھکھ مارن لوگ ہزاراں
حضرت علیؓ تہیں وچہ معالم بغوی کری حکایت ‖ جو علی کہیا نمرود کافر دی حق آئے ایہ آیت
نمرود کہیا جی سچ ہویا جو ابراہیم تباوے ‖ تا چڑہساں میں آسمان تے ملساں وچہ جو سیاوے
تا وڈیاں تا کہاندی اس کافر بچے چار منگائے ‖ لیکر پالی جوان ہوئے جدے گوشت بہت کھوائے
پہر ڈولا اک بنایوس اُس نوں بوہی دور کھوئے ‖ اک اتوں اک ہیٹھوں بوہا زمین اسمان لگائے
اس ڈولی نال انہاں چوبان اپر باس ٹنگایا ‖ نی تا کہاں پیراں نال بدّہا اوہ ڈولا جو بنوایا

پھر آپ چڑھیا وچہ ڈولی اک غلام بھی نال اوہ گیا
اوہ بھکیاں تا کہاں گوشت کارن ورانہاں لاون
نمرود کہیا پھر ساتھی نوں ہن کھول جو بوہا اُتے
اوس کھول بوہا اسمان ڈٹھا تا اوہو نویں کوہ ہن دسیاوے
نمرود کہیا ہن ہیٹھوں بوہا کھول زمین تکاویں
اوس کھول کہیا جو ڈونگھی دریا وانگوں زمین دسیاوے
پھر یکدینہ رات اوڈایا تا کہاں بہت بلند چڑھایا
نمرود کہیا فر ساتھی نوں ہن کھول ہے بوہا تون دوہوں
پھر ہیٹھوں بوہا کھولیا کالی سیاہ زمین دسیاوے
تیر کمان بھی نال آہا اک اوتانوں تیر چلاویں
جو ہن معبود اسمانا نوالی کنوں فراغت پائی
نمرود کہیا پھر ساتھی نوں اوہ چوہان ہن اُلٹائیں
تا سخت گھوٹ شوکاٹ پہاڑ آہن تا اسمانوں
لَتَزُوْلُ مِنْهُ الْجِبَالُ قرئت پڑھی امام کسائی

پھر تا کہاں نوں چھوڑیا تا کہاں ڈولا آتاں اوڈایا
یکدینہ رات گذاریا چڑھدیاں اوتاں ہوا وچ جاون
تے ویکھ اسمان ہویا کجھ نیڑے ہان ایہن نیڑے تھیتے
اگیتوں سہے اسمان تو ہن جو ہن اپر زمین تکاوے
ویکھ زمین دسیاوے یا نا وہیٹھوں خبر سناوین
تے دھوئیں وانگ پہاڑ دسیاون ہور کجھ لگاوے
اوہ تھے سخت انھیری گھتلی کہاں اڈن آتاں ٹنیا یا
اس اٹلا بوہا کھول کہیا اسمان دسیندا و نوین
پھر اک آواز آیا ای سرکش کتول حیت دھریائے
جان مریا تیر لہو دا بھریا ویکھ ایہ سخن الایوں
یعنی وچہ اسمان زمین ہین باجھ الاہ نہ کوئی
اوہ گوشت ٹھاہن ہویا پھر تا کتا لتھیا ٹھاہاں ایدا
ڈری پہاڑ جو ہوئی قیامت لگی ٹلن مکانوں
ایہ معنی اس قرائت موافق ویکھ معالم بہائے

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِهٖ رُسُلَهٗ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۭ

پس مپندار خدا را خلاف کنندہ وعدہ خود بار سولان خود ہر آئینہ خدا غالب صاحب انتقام ست پس
ہرگز ظن نہ کر اللہ نوں خلاف کرنیوالا وعدے نوں نال رسولاں اپنیاں دے تحقیق اللہ غالب بدلہ لینے والا ہے

نہ کر توں ظن جو اللہ وعدہ کرے خلاف رسولاں
نال رسولاں وعدہ فتح تے یاری اہل ایماناں

ٹھیک اللہ ہے غالب بدلہ لیندا کنوں جھولاں
تے دشمن انہاں خراب کرے رب اوہ غالب دانا

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوٰتُ وَبَرَزُوْا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

روزیکہ بدل کردہ شود زمین بغیر این زمین و بدل کردہ شود آسمانہا و حاضر شوند بحضور خدا یگانہ غالب

ل لتزول نال زبر لام اولے ... قرات ... ۱۲ معالم

ف بدل ہوجانا زمین ۱۵

اوسدن جو بدل گیتی جاوےگی زمین سوا اس زمین دے تی اسمان بھی تی حاضر ہوونگے لوک واسطے اللہ یگانی زبردست دے

جسدن زمین وٹائی جاسی اس زمین وراؤں — اتی اسمان وٹائی جاسن اوسدن حکم خداؤں
تی ظاہر ہوسن لوگ قبر تھین اگلی پچھلے سارے — سامنی اللہ واحد غالب جباری قہاری
بن مسعودؓ کہی جو دھرتی جاسی ایہ بدلائے — چاندی وانگ سفید پاکیزہ ہوسی خوب صفائے
نہ اسو چہ کسی گناہ کمایا نا کسے خون وہایا — تی علی کہی زمین چاندی تھین اسمان سونے تھین آیا
ہک کہن ایہہ روٹی تھیسے مومن پیران ہیٹھوں کہا سن — ہک کہن زمین اگ تھیسے تے اسمان بہشت ہوجاسن
ہک کہن زمین وٹاون معنی ہور شکل تس تھیوے — نہ رکھہ پہاڑ نہ نہران دریا صاف میدان کھیوے
اسمان وٹاون معنی سورج چن زہین تارے — کدہے وانگ دہان جو گھل سرخ کدی تانبے وانگ نکھارے
مسلم راہوں باسناد جو عائشہؓ ایہ فرماوی — ہین پچھانی تھین ایہ آیت پھر لوکی کدہر جاوی
الکیا نبی صراط اتے ہوسے لوکی سارے — ہک ہور حدیث جو پل تھین اوری ہوسن اندھارے
بہی مسلم راہوں باسناد جو پیغمبر فرماوے — جو روز قیامت زمین چٹی تی لوکان ابٹاوے
نہ بہت سفید ہوسی رنگ مٹی روٹی میدے جو نکر — نہ اوسو چہ کسی علامت حدان ایہ فرمایا سرور
بہی باسناد بخاری راہوں ابو سعیدؓ بتاوے — جو حضرت اکھیا روز قیامت زمین روٹی بن جاوے
اپنی ہتھ گھتری رب روٹی جیونکر گھر دا کووے — خود روٹی وچہ سفر مہمانی جنتیان نوں ہووے

وَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِيْنَ فِي الْاَصْفَادِ ۝ سَرَابِيْلُهُمْ مِّنْ قَطِرَانٍ

و بہ بینی گنہگاران را آن روز دست و پا باہم بستہ در زنجیرہا لباس ایشان از قطران باشد تی ویکھینگا تون گنہگارانوں اوسدن جکڑے ہوئے وچہ زنجیران دے پوشاک اُنہاندی گندرف تھین ہوسے

تی ویکھیں گنہگاران نوں اوسدن جکڑ وچہ زنجیران — پوشاک اونہاندی گندرف رالوں بندا حال نہ پیران
مقرنین دا معنے بدّہے ہکدوجہی سنگ جکڑے — ہک کہن شیطان تی ہک ہک کافر ہک سنگلو چہ پکڑے
صفد دا معنے قید صفد دی جمع اصفاد ایہا ہے — یا ہتھ تے پیر گلا نو چہ بدّہے ایہ مقرن بہاہے
سربال قمیص پیرہن اہے اس جمع سرابیل آیا — قطران گندک جوادہان لگدی پانو علاج بنایا

وَتَغْشٰى وُجُوْهَهُمُ النَّارُ ۙ لِيَجْزِيَ اللّٰهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ؕ

وبپوشد روی ایشان را آتش تا جزا دہد خدا ہر کسی را بآنچہ کردہ است ہر آئینہ خدا زود کنندہ حساب است

تی کجّ لویگی موہناں وہاندیاں نوں اگ تا جزا دیوی اللہ ہر کسے نوں جو کجھ کمایا اوسنی تحقیق اللہ تعالیٰ حساب کرنیوالا ہے

تی کجسی موہناں انہاندیاں آتش دیوی ربّ جزا ہر | ہر جی عوض کمائی جلدی لیکھا لیسے سائین

هٰذَا بَلٰغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوْا بِهٖ وَلِيَعْلَمُوْۤا اَنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ

این قرآن خبر رسانیدن است مردمان را و تا بیم کردہ شوند بآن و تا بدانند کہ جز این نیست کہ وی خدای یگانہ است

ایہ خبر پہونچاونی ہے واسطے لوکاں دے تا جو ڈرائے جاون نال اسدے تی تا جانن جو سوا اسدے نہیں جو اوہ معبود ہکلا ہے

ایہ خبر پہونچاون لوکاں ہے تا جاون اوہ ڈرائے | تی جانن اوہ معبود ہکلا نا کوئی ہور خدائے

وَّلِيَذَّكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۠ و تا پند پذیر شوند خداوندان عقل تی تا جو نصیحت پکڑن صاحب عقلاں دے

تی تا جو لین نصیحت اہین لوک جو عقلاں والے | ایہہ قرآن جو سمجھن سوچن دو جگ ہوون سبھ کمائے

سُوْرَةُ الْحِجْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ تِسْعٌ وَتِسْعُوْنَ اٰيَةً ایہ سورت حجر مکی ہے تی اک کم سو آیت ہے تے چھ رکوع

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓرٰ ۟ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ وَقُرْاٰنٍ مُّبِيْنٍ ۠ این آیتہا کتاب الٰہی و قرآن روشن است

ایہ آیتاں ہین کتاب دیاں تے قرآن بیان کرنیوالے دیاں یا قسم ہے قرآن بیان کرنیوالے کی ۱۲ عباسی

ایہ آیتاں ہین کتاب ربانی ہور قرآن بیانی | جو کری بیان حلال حرام سبھے باطل حق حقانی

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْ كَانُوْا مُسْلِمِيْنَ ۠ بسا وقت کہ دوست دارند کافران کاش مسلمان بودندے۔ کئی وقت دوست رکھنگی اوہ لوک جو کافر ہوئے کاش کے ہوندے مسلمان

کدی تمنا کرسن کافر ہے ہے مسلم ہوندی
ابو موسیٰ اشعری کری روایت پیغمبر فرماوے
تا کافر کہسن عاصیاں نوں تسیں مسلمان نہ آہے
اوہ کہسن اسلام تساں کیہا کیتا نفع تساں نوں

جد مومن عاصی دوزخ تہیں چھٹ جنت اندر دیندے
جاں جمع ہوسن وچ دوزخ کافر بہی کجھ عاصی وی
عاصی کہسن مسلم اسیں ہے اللہ کری جو چاہے
عاصی کہن گناہاں کارن پکڑیا رب اساں نوں

الجزء الرابع عشر

پھر فصل کری اُنہاں بخشی اللہ دوزخ کنون نکالے
جیکو ہئی سوال کری جو ربا اندک کارن آوے
اسدا ایہ جواب جو ربا معنے بہت بہی ہوندا
گاہی کدی کدی ایہ خواہش کرسن وچہ عذابان

تد کافر ایہ کرن تمنے جیہڑے دوزخ والے
تی کافر بہت ایہ کرن تمنی دوزخ اندر رہاوے
یا ایہ معنی جو سخت عذاب فرصت اہناں دیندا
ایہہ وجہ معالم لکھیا ہور معانی علم کتابان

ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۔

بگذار ایشانرا تا بخورند و بہرہ مند شوند و مشغول کند ایشان را امید دراز پس خواہند دانست چھوڑ اوہناں نوں جو کہاون تے فائدہ اہناون تے غافل کرے اوہناں نوں امید لمی پس شتاب جانن گے

چھوڑ تنہاں تا کہاون لذت عیشاں نفع اٹھاون
ایہ بہت وعید شدید کفاران بھی تہدید دو باری
یعنے کجہ نہ اکھ اُنہاں نوں چھوڑتا ہیون کھاون

اہناں غافل کری امید جیوید جھب جانن پچھتاون
ایہ آیت ہی منسوخ تی ناسخ حکم جہاد کفارے
ایہ حکم جہادوں اول آہا ہن منسوخ بتاون

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ۔ وہلاک نکردیم ہیچ دیہ را مگر کہ ویرا نوشتہ بود معلوم تے نہیں ہلاک کیتا اسان کوئی گرانو مگر جو واسطے اوسدے لکھیا ہویا ہے معلوم

تی اسان ہلاک نکیتی ہرگز شہر یا وستی کائے
یعنے اجل مقرر رہر نوں تہیں نہ پچھے اگے

مگر جو اوسدی کارن لکھیا ہویا مقرر سائے
جد لگ مہلت تہیئے پوری سختی کسے نہ لگے

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ۔ سبقت نمیکند ہیچ گروہی از مدت خود و باز پس نمے مانند نہیں اگے ودہ جاندی کائی جماعت میعاد اپنی تہیں نے ہیں پچھے رہ جاندے

نا اگی ودہ جاوی میعادوں ہول جماعت کائے
یعنے اجل مرن دی اگی پچھے ذرہ نہ تھیوے

نہ پچھے رہ جاون کجہ اجلوں جتنے رب ٹھہرائے
بہی اجل عذاب امت دا اہر ہر پوری اجل کچھیوے

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ۔ وگفتند کافران ای کسیکہ فرود آوردہ شدہ است برو ذکر ہر آینہ تو دیوانہ تی کہیا اوہناں ای اوہ جو اوتاریا گیا ہی ابر اوسدے قرآن تحقیق توں البتہ

تی کافر کہن ای اوہ جو اوسپر ذکر اوتاریا جاوے
ہیک توں ہیں مجنون دیوانہ کملا عقل نہ آوے

لَوْمَا تَاْتِیْنَا بِالْمَلٰٓئِكَةِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ؕ چرا نمی آری پیش ما فرشتگان را اگر هستی از

راست گویان کیون نہین لیاندا تون ساڈی پاس فرشتے جیکر ہین تون سچیان تہین —

توں کیوں نا اساں فرشتی لیاویں ہیر دیہیں گواہی

جیکر ہیں توں سچیاں تہیں جو ہیں ہاں نبی آکھے

مَا نُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ اِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوْٓا اِذًا مُّنْظَرِیْنَ ؕ فرو نمیفرستیم فرشتگان را مگر بتدبیر محکم و نباشند

آنگاه مہلت داده شده نہین اوتاردی اسین فرشتیاں نوں مگر نال حق نہ ہوو اسوقت مہلت دتی گئے

اسیں ناحق نہیں فرشتی گھلدے اللہ ایہ فرمائے

جاں ثابت تھیے میعاد عذاباں تداں فرشتی آون

کافر جاہن ملک ڈیساون ناایہ صدق لیاون

تی نا اسوقت ملی انہاں مہلت جداں فرشتی آئے

یا موت اجل کسے پوری ہووے آون روح قبضاون

رب کہیا جے ملک آون تساں مارن ڈھل ملاون

اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ؕ ہر آئینہ ما فرو فرستادیم قرآن را وہر آئینہ ما او را نگہبانیم

تحقیق اساں اوتاریا ہی قرآن نوں تے تحقیق اسیں واسطے اوسدے نگہبان ہاں

اساں ٹھیک قرآن اوتاریا تی اسیں اسدی ہاں رکھوا

لَا یَاْتِیْهِ الْبَاطِلُ پاس قرآن شیطان نہ آوے

ہک کہن ضمیر وَاِنَّا لَهٗ وچ طرف نبی دے آیا

نا اسوچ کجھ شیطان وڈہاوی نا ناقص کر ڈالے

باطل ہے ابلیس نہ اگوں پچھوں آون پاوے

وَاللّٰهُ یَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ جو ہیں خدا فرمایا

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِیْ شِیَعِ الْاَوَّلِیْنَ ؕ وَمَا یَاْتِیْهِمْ مِّنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا كَانُوْا بِهٖ یَسْتَهْزِءُوْنَ

وہر آئینہ پیغامبر ان را فرستادیم پیش از تو در فرقہای پیشینیان ونمے آید بایشان ہیچ فرستاده مگر بودند با او تمسخر کنان

تی البتہ تحقیق بھیجے اساں اگے تیتھیں پیغمبر وچ امتاں اگلیاندی تی نہیں آوندا انہاں نوں کوئی رسول مگر آہے نال اسدے ٹھٹھا کردے

تی بھیجے اساں پیغمبر اگے وچ اگلیاں امتاں دے

نبی تسلے کارن اللہ قصے ایہ فرماوے

نہ آیا انہاں پیغمبر کوئی مگر اوہ ٹھٹھے پاندے

جو ہیں اگلیاں نال معاملہ گذریا تیری نال بھی آوے

كَذٰلِكَ نَسْلُكُهٗ فِیْ قُلُوْبِ الْمُجْرِمِیْنَ ۙ لَا یُؤْمِنُوْنَ بِهٖ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْاَوَّلِیْنَ ؕ

ہمچنین در مے آریم استہزا را در دل گنہگاران یعنی اہل مکہ ایمان نمی آرند بقرآن وہر آئینہ گذشتہ آئین پیشینیان ایسے

طرح ٹور دیہا اسیں انکار نوں وچ دلاں گنہگاراں دیاں نہیں ایمان لیاوندے نال اوسدے تی تحقیق گذری ہے عادت اگلیاں دے

اسیں انہوں کفر انکار چلائی وچہ دل گنہگاراں دے
جوں دلاں کفاراں اگلیاں دے وچہ کفر انکار چلایا
اوہ نال قرآن تے نبی محمدؐ سول ایمان نہ لیاون
اگلیاں امتاں کافر اوڑک نال عذاب بلا کی

نہ مکیتو لے ایہ متن اتے گذری طور اگلیاں دے
اونہاں دلاں وچ ہکے والیاں دے دل اندر کفر جمایا
جو اگلیاں نوں وچہ طریقہ گذریا ایہ بہے اوہو پاون
ایہہ بھی اوڑک ماری جاسن بہاون کرن چلائے

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ۝ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا

واگر بکشائیم بر ایشان درے از آسمان پس شوند باین صفت کہ در وے بالا میروند ہر آئینہ گویند جز این نیست کہ بند کردہ شد چشمہاء ما راتے البتہ جیکر کھول دیئے اسیں اُپر اہناندے دروازہ اسمان تہیں پس ہو جاون وچہ اوسدے چڑھدے البتہ کہن تحقیق مست کیتیاں گیاں اکھیں ساڈیاں

تے جی اسیں کھول دیئے ایہناں اُپر دروازہ اسماناں نوں
جو کمی والی کافر اکھین کیویں نہ ملک لیاوین
جی کھلتے در اسماناں نوں ایہ چڑھ جاون مڑ بیہے آون
یعرجون فرشتی چڑھدے ایہناں جی دسیاون

تا اسو چہ ایہہ چڑھ جاون اکھین سحر اساں چشماں نوں
اوہ کدی ایمان نہ لیاون جی کھل ایہناں ملک وکھاوین
جوں فرشتی آون جاون تا بھی صدق نہ لیاون
ایہ اکثر کہن مفسر بغوی ایہہ اصح بتاون

بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ۝ بلکہ ما قومی ہستیم جادو زدہ بلکہ اسیں لوک ہاں جادو کیتے گئے

بلکہ اسیں ہاں لوک محمدؐ کیتا سحر اساں نوں
نظر بند اساں کیتے سحر وں بند کیتا چشماں نوں

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ۝ و ہر آئینہ پیدا کردیم در آسمان برجہا و بیار استیمش برائے بینندگان تے البتہ تحقیق کیتے اساں وچ اسماناں دے برج تے سوہنا کیتا اوسنوں واسطے ویکھن والیاں

تے البتہ بیشک اساں وچ اسماندے برج بنائی
وچہ اصل بروج ظہوردا معنے جو ظاہر دسیاون
اوہ باراں برج منازل سورج چن سیارہ تارے
میزان تے عقرب قوس جدی ہور دلو تے حوت اُہائے
ہاڑ سیال تے گرمی سردی اس گردش تہیں ہووے

تے ویکھن والیاں کارن زینت کر اسمان سہائے
اوہ وڈی تاری نال جنہاں وچ ہر بحر راہ پاون
جو حمل ثور تے جوزا سرطان اسد بھی سنبلہ پیارے
سورج باراں برج پھر ایہ برس دنا نوں وچہ بہائے
بھی اس تاثیروں مینہ آون پھر زمین آباد ہو جاوے

عطيهؒ کهي بروج مراد محل اندر اسمانان	هي انهان اپر پهرا جو کي ملڪ هن گهڻانان

وَحَفِظْنٰهَا مِنْ كُلِّ شَيْطٰنٍ رَّجِيْمٍ ۙ اِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاَتْبَعَهٗ شِهَابٌ مُّبِيْنٌ ۚ

وَنگهداشتيمش از هر شيطان رانده شده مگر آنکه بدزدے شنودن پس پے درپے وي افتد آتش آشکار

تي نگاه کيا اسان آسنون هر شيطان سٽي هوئي تهين مگر اوه جو چوراوسننا پهر گد اهي اوسد شعله ظاهر

تي اهنون اسان بچايا هر وهر کاري هو ڪي شيطانون
ابن عباسؓ کهي جو شيطون چڙهدے سن اسماني
اوه ملڪان تهين سن آون خبران دسن ڪاهن تائين
جان نبي محمد جميان ڪل اسمانون سب هٽائي
جان بند هوئي ابليس گے اهي پهر ڪيتا انهان جهورانا
شيطان بهڄا ويس سڀ طرفين اونهان نبي محمد پايا
شيطان چڙهن هڪد وهي اپر پهچن پهلي انهي سنجي
تنهان اگون پون شهاب جو شعلي هرگز خطا نجاند
يا عضوا هورا ونهاند اسا ڙن ڪجهه خرب هوي جاند
باسناد بخاري راهون ابو هريون ليا وي
فرشتي پر مارن جهڪ عجزون سن فرمان ربانا
جان ٽلي هٽي ولان گهرا ٽ ڪهن ڪيا حڪم خدا فرمايا
پهر حڪم سنن شيطان چورا ڪر هڪد وهي پر چڙهدے
اوه اپني تلي والي نون سڻي ڏاينوين زمين پهچا وان
ڪدي شعلا ملي شيطانان اسنون خبر ديوين تهين اهي
پهر ڪاهن نال خبر اسماني سو هور جهوٺ ملاوي
اوس هڪي سچے ڪارن احمق اوسهر صدق لبان ويو

مگر جو چوري سني سو شعله لگس مگر عيني تو۔
جاون آون خبر ليا ون دسن يار شيطانے
جان عيسيٰ جميان ثلث اسمانون بند ڪيتا تنهان سائين
اگون شعلے وچ جن ساڙن چوري سنن جو جائي
ابليس ڪهيا ڪجه نوان هويا وچ زميان حڪم ربانا
جو پڙهي قرآن اڪيهو ويا والله نوان اهيو ڪم آيا
چوري سنن فرشتيان باتان ڪرو ڪه ڪيڏا ادنبر
ڪسے قتل ڪرن ڪسے منه ساڙن ڪسے پاسا تهه جلاند
اوه غول بڻن وچ جنگل ٺهيرن لوڪان راه ڀولاندے
جو نبي ڪهيا جد وچ اسمانان حڪم خدا فرماوے
جوين پٿر اپر سنگل جهڪيان ڪري آواز روانا
ڪهن خدا نے حق ڪهيا اوه علي بزرگ آيا
هڪ اُتلا سخن سني پهر تلے والي نون اده خبر دے
پهر ساحر يا ڪاهن تائين دسن جو سن آون
ڪدي شعله ملنون اگے خبر سنا وي ڪاهن سگے
اوه خبر اسماني سچ هوو سب جهوٺي جهوٺه هو جاوے
جو روز فلاني خبر ديتي اوه گئي سچ هو لاون

ہی باب اسناد بخاری راہون عائشہ کری روایت
جو حکم خدا اسمان اندر اوہ کردی ذکر فرشتے
پہر کاہن اپنے پاسون نال وسد سو جہوٹہ ملاوے
کے شاعر عرب نے تہین گلے ذکر شہاب نکیتا
ہک کہن جو نبی تقیف شہابان ویکھ دل گہبرائے
ہک کہن تون ڈہٹی تاری ترٹی او سنی اکہیا اہو
نال جنہاندی بر بحر لوک سبہے راہ پاون
جی وہی تاری ترٹی ویکھنو قیامت ائے
معمر کہے مین تاری ترٹن پچہیا زہری پاسون
اوس اکہیا اہو مین پڑہ ایت سورۃ جن سنائی
زہری کہیا جو من اوہ پہرا سخت ہوئی نگہبانی
ہک کہن جو پیش نبوت حضرت تاری ترٹدے اہا
ہک کہن جو تارا ترٹی پہر اوہ جاندا اپ لکائی

جو نبی کہیا وچہ تبدیل اثر کردی ہک حکایت
اوہ چوری سنن شیطان سناون کاہن برسر شتے
بغوی کہیا شہاب نے تہین گے سینیان بجاوے
نبی زمانیون شروع ہویا ایہہ جہت نبوت ملیتا
ہک شخص عمر جو ابن امیہ پاس اوسیدے آئے
جو تاری وچہ آسمان سنجہانو اوہنان طرف لگاہو
یہی ہاڑ سیال سنجہالی فائدی لوکاندے کم اون
جی اوہنان باجہ ترٹن جانو کجہ خلقت ہہلیا
وچہ جاہلیت بہے ترٹدی آہی یا ہن نوان ہر اسون
من یستمع الآن جو کتن مہری ہن پہرس شہاب بہاے
جد حضرت نون ہوئی نبوت جہت نزول قرانے
پر اگی سخت نہ پہر ا بعد نبوت سخت ہویا ہے
اوہ وچہ معالم بغوی لیایا اللہ بہتر جانے

وَالْاَرْضَ مَدَدْنٰهَا وَاَلْقَيْنَا فِيْهَا رَوَاسِيَ وَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُوْنٍ ۝

وزمین گسترانیدیمش وانداختیم درانجا کوہہا ورویانیدیم درانجا از ہر جنس سنجیدہ آتے زمین
وچہلایا اسان اوسنون تے ڈالی وچہ اوسدے پہاڑ تے او گاری اسان وچہ اوسدے ہر چیز وزن والی

تی اسان نہین وچہائی اسو چہ ربت لنگر ڈالے
متہ پانی پر زمین وچہائی پینڈ اپنج سو سالان
اول پیدا ہوئی تا ڈولی رب پہاڑ او پائے
تی وچہ زمین او پائے خالق ہر شے وزنا لوالے

تی اسدے وچہ او گاری ہر شی وزنی وزنان والے
اتہی لمی چوڑی کہے کہبے ہیٹھون حالان
نال پہاڑان زمین ٹہرائی ڈولن پہیر نہ پائے
یا وچہ پہاڑان گوہر سونا روپا دہاتان عالی

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَّسْتُمْ لَهٗ بِرٰزِقِيْنَ ۝ و ساختیم برائے شما در انجا اسباب

معیشت وساختیم براے شما آنکہ نیستید او را روزی دہندہ یعنی غلامان وجانوران واللہ اعلم ۱۲ فتح
تی کیتیاں اساں واسطے تہاڈے وچہ اوسدے معیشتاں تے اوہ کوئی جو نہیں تسیں واسطی اوسدے روزی دینی والے

تے کارن تساں زمین وچہ کئی اسباب معیشت کیتی	ہور غلام حیوان جو رزق اہنانوں تساں دندے
معیشت اوہ جو نال اسدے وچہ دنیا آدم جیوے	کہانا پینا جامہ تن دا ایہ اسباب گینوے
ومن لستم حیوان غلام تساڈی کارن کیتے	رزق اہنانوں اسیں پہچائی تساں نہیں سر لیتے

وَاِنْ مِّنْ شَیْءٍ اِلَّا عِنْدَنَا خَزَآئِنُهٗ وَمَا نُنَزِّلُهٗۤ اِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُوْمٍ ۝

ونیست ہیچ چیز مگر نزدیک ما خزانہا او ست وفرو دنمے آریم آنرا مگر باندازہ مقرر
نہیں کائی چیز مگر نزدیک ساڈی ہین خزانی اوسدے تی نہیں اوتار دے ہیں اوسنوں مگر نال انداز معلوم

تی ناکائی چیز مگر جو اسدے ساڈی پاس خزانے	تی نا اسیں اوہ اوتاران مگر اندازی نال اسیانے
ہک آکہن شے تہیں مینہ مراد جو ربدے پاسوں آوے	نال اندازی حد معین تائیں رب وساوے
ہر ہر قطری نال اسمانوں آوے ملک آہے	لیجاوے اُس قطری نون جتھے خواہش رب دی ا
جعفر صادق اپنی پیو دادے تہیں کہی مقالان	جو وچہ عرش دے شبہ خلقت تہیں ہین موجود مثالان
جو بر بحر وچہ اللہ خالق خلقت کل او پائے	ہی اوس عالم وچہ اوس مثال اے آیت سند بتائے

وَاَرْسَلْنَا الرِّیٰحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَسْقَیْنٰكُمُوْهُ وَمَاۤ اَنْتُمْ لَهٗ بِخٰزِنِیْنَ ۝

وفرستادیم بادہا را باردار کنندہ ابر پس فرود آوردیم از آسمان آبے پس نوشانیدیم شمارا آن آب ونیستید شما آنرا
جمع کنندہ تے بھیجیا اساں اون حملدار کرنیوالیاں نوں پھر اوتاریا اسمان تہیں پانی پھر پوایا اسہاں تساں نوں اوہ پانی

تی بھیجیا اساں لواقح داؤن مینہ اسمانوں لیائے	پھر اوہ پانی تساں پوایا نا تسیں خزانہ لائے
لاقحۃ دی جمع لواقح حمل والے شے کائے	جان اللہ داؤن بھیجے اون پانی نال اٹھائے
پھر بدل ملن پھر بحین پانی دودہ مون جوین لیائے	ایہ ابن مسعود کہیا پھر بدل وسن بتہ ترائے
ابو عبیدہ کہے لواقح کنون مراد ملاقح	جو حامل کرن درختاں پہل تہیں داؤن اوہ لواقح
ہک کہن جو اللہ داؤن بھیجے جو خوشخبری لیاون	زمین اپر اوہ جھاڑ وہیرن لگ کوڑا گرد لیجاون

پہر ہور گھلے اوہ بدل لیاون ہور جو ابر بلاون
گھلے پہیر لواقح واؤن حمل درختان پاون
گھلے پرا او ٹہاوی بدل دکھن ابراوڈاوے
وچہ بعض اخبار جو واؤ دکہندے رکہانون پہل لاوے
بااسناد معالم اندر ابن عباسون کہندا
پہر کہندا ایہ واؤ رحمت کرین غذاب خدایا
جو ریح عقیم تی ریگا صر صر واو غذاب قرآنو
سُقیا معنے بانے پیاون یا پیونوالے

اوہ بکدوچہ سنگ بدل جوڑن گوٹریان گہٹان گہاون
ہک اکٹھن گینے تڈگے جانجان واؤن چارنہ آون
واؤ پہاڑ ملاوی بدل وچ ابر کہنڈاوے
تے باد عقیم غذاب لیاوی ناپہل کسے لگاوے
جو جد کد سخت انہیر گہلدی نبی دوزانو ہندا
ایہ کرین ریاح نہ ریح کرین پہر ابن عباس بتایا
مُبَشِّرَات ریاح لواقح رحمت واو فرقانون
تے اَسۡقَیۡنَا کسی کہیت حیوانان یا دیون جانی

وَاِنَّا لَنَحۡنُ نُحۡیٖ وَنُمِیۡتُ وَنَحۡنُ الۡوٰرِثُوۡنَ ۝ وہر آئینہ ما زندہ میسازیم و مے میرانیم و
ما ایم وارث تے تحقیق اسین جواندے ہان تے ماردیہان تے اسین ہین وارث ہان

تی بیشک اسین جو ایہی لم رہیی اسین ہین وارث ہین | سبہ خلقت مر جاسی کوئی نہ ہسے اسین رہا ہین

وَلَقَدۡ عَلِمۡنَا الۡمُسۡتَقۡدِمِیۡنَ مِنۡكُمۡ وَلَقَدۡ عَلِمۡنَا الۡمُسۡتَاۡخِرِیۡنَ ۝
وہر آئینہ دانستہ ایم پیشینیان از شما وہر آئینہ دانستہ ایم پسینیان را تے البتہ تحقیق جاتا ہا
اسان اگے ودہنی والیانون تساہتہین بی البتہ تحقیق جاتا ہی اسان پچہے رہنے والیانون

تے بیشک اسان تساہتہین جاتے اگی ودہنی والے
اگلی ہوئی تی پچہلے زندے ابن عباس بتاوے
عکرمہ کہی جو پیدا ہوئی تی جو اجی نہین ایا ے
حسن کہے مُسۡتَقۡدِم اوہ جو ودہ ودہ نیکیان کرے د
ہک اکہن مُسۡتَقۡدِم پڑہن جو اگلیان صفان نمازان
جو حضرت وقت زنان بہے پڑہن نماز جماعت نالے
بعضے مرد جنہان دل زینت پچہلے صفین کہلون

تے بیشک جاتی اسان جو پچہے رہنی والی نالے
شعبے اول آخر والے سبہ مراد بناوے
مجاہد پچہلے امت نبی محمدؐ دی فرمائے
مُسۡتَاۡخِر جو سنت تی ڈہلے اندر نیکی ہردے
تی مُسۡتَاۡخِر جو پچہلے صف وچہ ہندوچہ نمازان
مردان پچہے صفان کرن دل بعضیان خطرہ ڈالے
شیطانی وسواسون تا اوہ پاس زنانہ ہی ہوون

تي بعضي زنان جهاند ل ريت ودهن كهلو ون آ گي
تدا ها آيت آئي سنو حديث نبي فرمائي
تي بهتر صفان زنان تهين پڇليون پهريون بري زنانديون
اوزاعي كهي مراد اگليان تهين اول وقت نمازان
ابن عيينه كهي جو اگلي جيهڙي مومن هوئي

تا اوه مردان خير هوون لئون ايه خوش لڳي
بهتر مردان صفان جو اول پڇليون بريون بتائي
مقاتل كهي مراد آيت تهين جڳا نو ڇه صفاندي
تي پڇليان كنون مراد جو كردي آخر وقت نمازان
تي پڇلي اوه جو هوئي نه مومن ڇه كفر وي هوئي

وَاِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ ؕ اِنَّهٗ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ؕ وهرآئينه پروردگار تو بر انگيزد ايشانرا
هرآئينه او استوار كار دانا ست تي تحقيق رب تيرا او سوا كٺها كريگا او نهانون تحقيق اوه حكمتوالا ڄاڻڻ والا

تي ٺيك تيرا رب هي اكٺي اگليان پڇليان تائين
با اسناد معالم اندر جابر كنون لياوي

هي ٺيك اوه حكمتوالا دانا هر ڪنهن جزائين
جو نبي كهيا جس حال مري كو رب اسي حال اٺاوي

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ ۚ وهرآئينه آفريديم آدمي را ازگل خشك
از قسم لائي سياه بو گرفته تي البته تحقيق پيدا كيتا اسان آدمي نون مٽي چيكڻي سياه گندي تهين

تي ٺيك اسان پيدا كيتا آدم خشك مٽي صلصال كون
صلصال اهي سكا چكڙ بولي جو كهڙكا يان
پهر گدسيان خوبطرح كهل جاوي ابن عباسؓ بتايا
كسائي ايه پسند كري جو آكهن صل گندي نون
مسنون هويا متغير گندا اتر كيتا تركايا
پهر كهيا اسنون تا متغير سو گيا گندا كالا

كالي چكڙ گندي نون جو متغير حد كما لون
يا مٽي نيك اصيل جو چكني با ٹي پاڻي پايان
مجاهد كهي جو گندا چكڙ خوب طرح تر كايا
حما جو كالا چكڙ گندا لائي كهن سنتي نون
آدم خاك خمير گدا رب بعض روايت آيا
پهر تهين آدم پيدا كيتا كهي معالم والا

وَالْجَآنَّ خَلَقْنٰهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَّارِ السَّمُوْمِ ۚ وجان پيدا كرديم پيش ازين از آتش سوزان
تي جنان نون پيدا كيتا اسان اڳي ساتهين آتش گرم تهين يا آتش واؤ تتي دي تهين يا آتش بي دود تهين

جان اهي پيو جنان جيونكر آدم باپ بشر دا
جان اهي ابليس جو پيدا هويا آدم تهين اڳي

ايه ابن عباسؓ دا قول معالم وچ روايت كردا
ايه قول قتاده وچ معالم بعضي قول وڳي

ہک آکھن جان جنان دا ابو ابلیس ہے پیو شیطانان
جن کافر کجھ مومن جیون مرن بھی وانگ انسانان

شیطان ناہین کوئی مومن سبھ کافر مر دے ناہین
دن آخر ابلیس جان مرسی مرسن سبھ تدا ہین

بعضے جن سبھن تے کہاون ہوون ہت بناوے
تی بعضے مثل ہوا دی ناکوئی جنی ہو پوی کہاوے

سموم کہن ہک وا او جو تتی وڑی مساموں مارے
ہک کہن سموم جو لو وہن تے حرور جو راتین ساڑے

کلبی کہے سموم آتش ہے ہسنون دہوان ناہین
ہے بجلی جنس سموم جو کڑکے ساڑے چیز تداہین

اوہ سنہ اسمان تے پردی آتش حکم خدا جد آوے
پردہ پاڑی ڈگی ساڑی پاٹن کڑک سناوے

ہک آکھن نار سموم دا معنے شعلہ آتش آیا
تی بعضیاں نار جہنم معنے نار سموم بتایا

ضحاک روایت ابن عباسوں وچہ معالم لیاوے
جو ملکان کنون قبیلہ ہی ہک اوہ بھی جن سدوے

ابلیس اُنہاں تہین آہا نار سموموں رب او پاوے
تی دوجھی کل فرشتے نوروں اللہ پاک بنائے

تی جن جو ذکر قرآن اندر اوہ مارج کنون او پاوے
تی مارج نار کنون رب کیتا جیونکر آپ بتاوے

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّىْ خَالِقٌۢ بَشَرًا مِّنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ ۚ

و یاد کن چون گفت پروردگار تو فرشتگان را ہر آئینہ من آفرینندہ ام آدمی را از گل خشک از قسم لای سیاہ بو گرفتہ
تی جد کہیا رب تیرے نی واسطی فرشتیاں تحقیق ہین پیدا کرنیوالا ہان آدمی نون خشک مٹی چیکنی کالی تر گی

تی جد کہیا رب تیرے ملکان ہین ہک بشر او پاوان
چیکنے مٹے کالی گندی کنون ہین اوہ بناوان

فَاِذَا سَوَّيْتُهٗ وَنَفَخْتُ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِىْ فَقَعُوْا لَهٗ سٰجِدِيْنَ ۚ

پس چون راست کنمش و بدمم در وے روح خود را پس افتید پیش او سجدہ کنان پھر جس وقت
درست کران ہین اوسنون تی پھوکان وچہ اوسدے روح اپنے تہین پس ڈگو واسطی اوسدے سجدے

پھر جد کران درست ہین اسنون پھوکان جان پیارے
پس ڈگو سبھ اسنون سجدے کل جماعت سارے

سویت جد عضووی سارے صورت ٹھیک بناوان
بعد درستی صورت اسو وچہ روح ہین اپنا پاون

اپنی طرف اضافت کیتی روح اپنا فرمایا
ایہ جہت کرامت شرف آدم بھی روحنوں شرف بڑھایا

بشر کہن جس جسہ ہووے جو ہتھ پکڑیا جاوے
بھی روح رکھی ہوشیار ریا ناموضح وچہ بتاوے

آدم کنون جو اگی خلقت جن ملک حیوانان	جن تے ملک جنتہ نا حیوانان عقل ندانان

فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُوْنَ ۙ اِلَّآ اِبْلِيْسَ ؕ اَبٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ مَعَ السّٰجِدِيْنَ

پس سجدہ کردند فرشتگان تمام ایشان ہمہ یکجا مگر ابلیس سر باز زد از آنکہ باشد با سجدہ کنندگان ترجمہ

سجدہ کیتا فرشتیان نے تمام اونہاں اکٹھیاں نے مگر ابلیس نے انکار کیتا ایہہ جو ہووے نال سجدہ کرنیوالیاں دے

تا سجدہ کیتا سبھ فرشتیاں کل اتہان بہ لگے	مگر ابلیس انکار کیتا جو کریے اُنہاں سنگ رلکے
سجدہ اوہ عبادت ناہا بلکہ سلام تحیت	اوہ جھکن آنا تہا دہرتی رکھن سجدے نیت
ملائکہ لفظ جمع اکل تے اجمع اوس تاکیدان	جو کیتا کل نہ بعضیاں ہی رل کیتا کل مریدان

قَالَ يٰٓاِبْلِيْسُ مَا لَكَ اَلَّا تَكُوْنَ مَعَ السّٰجِدِيْنَ ؕ گفت خدا ای ابلیس چیست ترا در اینکہ

نمیباشی با سجدہ کنندگان فرمایا ای ابلیس کیا ہے واسطے تیرے ایہہ جو نا ہویا توں نال سجدہ کرنیوالیاں دے

رب کہیا ابلیسا تینوں نہیں عذر کی ہویا	جو سجدہ یوالیاں نال نہ رلیوں ہو کر جدا کھلویا

قَالَ لَمْ اَكُنْ لِّاَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهٗ مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ

گفت ہرگز نیستم کہ سجدہ کنم آدمی را کہ پیدا کردہ او را از گل خشک از قسم لائی سیاہ بوی گرفتہ کہیا

نہیں ہاں میں لائق ہند کے جو سجدہ کران واسطے بشر دی جو پیدا کیتا توں اوسنوں چکنی مٹی کالی گندی تہیں

ابلیس کہیا میں ناہا لائق سجدہ کران بشر نوں	جو مٹی کالی گندیوں کیتو خیر جھکے کد شر نوں
یعنے میں ہاں بہتر تہیں اوہ خاکی میں ناری	ہی آتش غالب خاک اُپر جو عاجز خاک وچاری

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيْمٌ ۙ وَّاِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ

گفت بیرون شو از بہشت ہر آئینہ تو راندہ شدہ و ہر آئینہ بر تست لعنت تا روز قیامت فرمایا

نکل جا اتہیں پس تحقیق توں مردود ہیں تے تحقیق اُپر تیرے ہے لعنت تا دن جزا دے تائیں

رب کہیا پھر نکل اتہوں ٹھیک توں میں دھر کاریا	لی ہٹیک تیرے پر لعنت روز قیامت تک ہتیاریا
نکل اتہوں جنت تہیں یا نکل جاہ زمینوں	اگی وچہ زمین دی وسدے جناں بعد یقینوں
پھر زمیوں تا ہی اُنہاں ہٹائی آدم زاد دیوائے	رجیم مراد رجم جو شعلے آتش فرن بہجائے

الحجر ۳۰ پئے لفظ ملائکہ دا وہ فرشتے سارے جمع ہے … سجدہ کیتا … ۳۲ … ۳۳ … ۳۴ … ۳۵ …

قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنِيْٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ۝ قَالَ فَاِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ۝

گفت اى پروردگار من مهلت ده مرا تا روزيكه برانگيخته شوند مردمان گفت هر آينه تو از مهلت داده شدگانى کهيائين اى رب ميرا مهلت ڏي مونکي تان تائين جو اٿاريا ويندا فرمايائين ٺيڪ تون مهلت ڏنل آهين

اِلٰى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُوْمِ ۝ تا روز آن وقت مقرر تا ڏينهن ميعاد مقرر لڳ يعني پهرين نفخه تائين ـ

ابليس کهيا ڏيهه مهلت مونکي تا ڏينهن حشر خدايا	تنهن مهلت ڏني روز مقرر تائين رب فرمايا
ابليس خبيث آهي چاهيائين ته هو موت نه هرگز چکي	الله چاهيا پهرين نفخ تائين زنده رکي
جسدن سڀ خلائق مرسي تد ابليس به مرسي	چالي سال ٻه نفخيا ندي سته موئي رهسي کئه جبر
اُن عاقبول عزت ڪارڻ اُلٽو زياده خوار ٿي	جتنا بهت رهي وڌ اتني بدبختي ادبار

قَالَ رَبِّ بِمَآ اَغْوَيْتَنِيْ لَاُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِى الْاَرْضِ وَلَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝

گفت اى پروردگار من بسبب آنکه گمراه کردى مرا البته بيارايم معصيت برايشان در زمين والبته گمراه سازم ايشان را همه يکجا کهيائين اى رب ميري نال انهي سبب جو گمراه ڪيتا تون مونکي البته زينت ڪرائنگا آئون واسطي انهن جي وچه زمين جي تي البته گمراه ڪرائنگا انهن سڀني کي

ابليس کهيا يا رب گمراه جو کيتو ميري تائين	مين آدميان نوں وچه زمين دنيا دي ڪم سوهائين
دنيا حب بتقرباني تيري انهان سوهاون	تي ساريان نون گمراهي دي وچه سد رانون ڏاوان

اِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِيْنَ ۝ قَالَ هٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيْمٌ ۝

مگر بندگان خالص کرده تو از ايشان گفت خدا اين اخلاص راهى ست راست که بر من ميرسد مگر ٻانهن تيري انهن ڪانسواءِ جي خالص ڪيتي ويا آهن خدا فرمايا ايه راه ميري سڌا آهي

مگر انهان نهين بندي تيري خالص اوه بچ جاسن	رب فرمايا ايه راه ميرا اين وُل سڌي آهي آسن
يعني ايه اخلاص عبادت سي راه سڌا ميرا	جو ايه راه محکم پهرن تهنان برزور نهيسي تيرا

اِنَّ عِبَادِيْ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنٌ اِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغٰوِيْنَ ۝

هر آينه بندگان من نيست ترا برايشان غلبه ليکن غلبه تو بر کسي باشد که پيروي تو کرد از گمراهان ـ

تحقيق بندي ميري ناهين واسطي تيري اپر انهاندي غلبه مگر اوه کوئي جو تابع هو يا تيري گمراهان ناهين -

ٺيڪ جو بندي ميري تيرا زور نه اپرا انهاندي ۔ مگر جو تيري تابع هووي وڃون گمراهاندي

وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝ لَهَا سَبْعَةُ اَبْوَابٍ ؕ لِكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُوْمٌ ۝

وهر آئينه دوزخ وعده گاه ايشانست همه يکجا او را هفت در ست هر دري را از گمراهان حصه ايست جدا کرده شده

تي تحقيق دوزخ البته جاگهه وعده انهاندي ساريان دي واسطي او سد مين ست دروازي واسطي هر دروازيدا انهان مين تهين حصه

ٺيڪ جهنم وعدي جاهي انهان ساريان تائين ۔ ست بوهي تس هر بوهي تهان حصو ونڊيا سائين

حضرت علي کهيا در دوزخ کوين اهن تين جا نو ۔ هڪ مٿڀر رکيا تهته دوجها اتي آکهيا اگهر پڇهانو

يعني تلي اپر ست طبقي دوزخ رب اوپاي ۔ تي اڳهه بهشت برابر رکهي اپر تلي نه آئي

پهلي طبقه نام جهنم دوجها لظي پڇهانو ۔ تريجها حطمه چوٿهي طبقي نام سعير سنجهانو -

پنجوان سقر ڇهيم جحيم ڇهوان هي ستوان هاويه آيا ۔ هر هڪ طبقي کارن هڪ هڪ فرقه رب ٺهرايا

پهلي طبقي هوسن عاصي شهر سن قدر گناهان ۔ دوجهي وچه نصاري تريجهي رهسن يهود دراهان

چوٿهي طبقي صابي پنجوين وچه مجوس هتياري ۔ وچه ڇهوين وي مشرک ستوين وچه منافق ساري

اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنّٰتٍ وَّعُيُوْنٍ ۝ اُدْخُلُوْهَا بِسَلٰمٍ اٰمِنِيْنَ ۝

هر آئينه پرهيزگاران در بوستانها و چشمها باشند گفته شود در آئيد اينجا بسلامتي ايمن شده تحقيق

پرهيزگار وچه بهشتاندي تي چشمياندي هووني کهيا جاويگا داخل هوو وچه اسدي نال سلامتي دي بيخوف هو کر

بيشک متقي وچه بهشتان هي چشميا ندر رهسن ۔ داخل هوون نال سلامت امن ملائک کهسن

کرن پرهيز جو کفر شرک تهين هر برائيون نالي ۔ اوه باغان چشميان وچه هوسن جنت وگدي نهران نالي

تک کهن تهان وڙو بهشتين نال سلام سلامت ۔ يعني کهن سلام فرشتي اهل ايمان کرامت

يا هر آفت بي آرامي کنون اوته سلامت رهسن ۔ امن آفاتون هو توون هوسي باهر کدي نو نکسن

وَنَزَعْنَا مَا فِيْ صُدُوْرِهِمْ مِّنْ غِلٍّ اِخْوَانًا عَلٰى سُرُرٍ مُّتَقٰبِلِيْنَ ۝

و بيرون کشيم آنچه در سينهاء ايشان بود از کينه برادر يکديگر شده بر تختها روبروي يکديگر شده

تے نکالڈ یا نگی اہین اوہ چیز جو وچہ سینیان اُنہاندیان دے کینی تہین ہئاہے ہو جاونگی اپر تختاندے آمون سامنے

تے کڈہی اہین اونہاندے سینیون کینہ تہیں ہئاہے
غِل دا معنے ویر تے کینہ حسد لتے بدخواہی
جے مومن ہئاہے مِلنا چاہن ہو ون تخت روانے

تختان اپر آمنے سامنے بیٹھن تیکیے لائے
پٹھ نو یکھن ہکدوجہے دے رہن مقابل راہے
ہکدوجے ول چلن ملن باتان کرن میانے

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَّمَا هُمْ مِّنْهَا بِمُخْرَجِيْنَ ۞ نرسد بایشان آنجا ہیچ رنجی و نیستند

ایشان از انجا بیرون کردہ شدہ تا ہو نجیگے اونہانون وچہ اوسدے کجہ سختی تے نا اوہ تہین نکالیا جا و نگے

نہ ہونجے جنتیان نون اسوچہ محنت سختی کائی
نی نا اوہ کدہے نکالی جاسن جنت کنون جدائی

نَبِّئْ عِبَادِيْٓ اَنِّيْٓ اَنَا الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۞ وَاَنَّ عَذَابِيْ هُوَ الْعَذَابُ الْاَلِيْمُ ۞

خبردہ بندگان مرا کہ من آمرزندہ مہربانم و آنکہ عذاب من ہمان عذاب درد دہندہ است

خبردار کر بندیان میریان نون اِیہ جو مین بخشنہار مہربان ہان تے اِیہ جو عذاب میرا اوہو عذاب درد والا ہے

دیہ خبر میریان بندیانون مین ہان بخشش رحمت والا
جو توبہ کرے گناہون اللہ بخشی شک نہ کوئے
نبی کہیا ہی اگی دوزخ کیونکر ہاسا آوے
جو رحمت تہین نا امید کرتون بندیان میرین تائین
جو کتنا کرے معاف خدا تا ٹلے حراماں پاسون
باسناد بخاری راہون وچہ معالم لیا وے
جسدن اللہ رحمت خلقی سو حصّہ اوہ کیتے
جتنے رحمت پاس اللہ دے جیکوئی کافر جانے
تے جیکوئی مومن جانے کتنے ہین عذاب الٰہے

لی ایہہی خبر عذاب میرا ہے ڈاڈھا سخت نرالا
ہکدن ہسندے ڈٹھے حضرت اپنی یار ستھوئے
تا جبرائیل ایہ آیت لیایا اگہیوس رب فرماوے
قتادہ کہے جو حضرت کہیا جی جانے بندہ سائین
جے جانی قدر عذاب خدا تا نکلس جان ہراسون
جو ابو ہریرہ رض کہی مین سنیان حضرت خود فرماوے
ہک گھٹ سو حصّہ خود رکہی ہک خلقت وچہ دیتے
تا جنت تہین نا امید نہووے رکہی آس ہمیشہ نگانے
تا دوزخ کنون بے خوف نہووے رکہے خوف تباہے

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ اِبْرٰهِيْمَ ۞ اِذْ دَخَلُوْا عَلَيْهِ فَقَالُوْا سَلٰمًا ؕ قَالَ اِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُوْنَ

وخبردہ ایشانرا از مہمانان ابراہیم چون داخل شدند بروی پس سلام گفتند ابراہیم گفت ہر آینہ ما از شما ترسانیم

تی خبر دیہ انہانوں مہمانان ابراہیم دی تہیں جس وقت داخل ہوئے اوپر اوسدے کہیونے سلام کہیا البتہ اسیں تہا تہیں ڈرنیوالے

دیہ خبر تہاں مہمان خلیلوں ہے اوہ اوس گہر ورڈے ڈریا اس کارن جو انہاں کہانا مول نہ کہایا

انہاں کہیا سلام خلیل کہیا ہاں اسیں تہا تہیں ڈردے اوہ ملک آہے رب بہیجے لوط دی قوم عذاب جان آیا

قالوا لا توجل انا نبشرک بغلم علیم ۞ گفتند مترس ہر آئینہ ما مژدہ میدہیم ترا بفرزندے دانا

کہیا اونہاں نا ڈر تحقیق اسیں خوش خبری دیندے ہاں تینوں نال لڑکے علم والیدے

انہاں آکہیا خوف نہ کر اسیں تینوں خوشخبری ہاں دیندے تا ابراہیم تعجب کیتا پیرے اپنے یاروں۔

ہک لڑکے علم والیدے جسدا نام اسحاق سدیندے بہی ہوی اپنی پیرے کارن کہیا جواب ہانجار دن

قال ابشرتمونی علی ان مسنی الکبر فبم تبشرون ۞ گفت آیا بشارت دادید مرا باوجود آنکہ

رسید بمن پیری پس بچہ قسم بشارت مید ہید مرا۔ کہیا ابراہیم نے کیا خوشخبری دتی تسان

مینوں اپر اس حالت دے جو پہونچیا مینوں بڈہا پاپس نال کس صورت دے خوشخبری دیندے ہو

تا ابراہیم کہیا خوشخبری کیا مینوں تسیں دیندے وچہ حالت پیری پس کیونکر خوش مینوں خبر کریندے

قالوا بشرنک بالحق فلا تکن من القنطین ۞ گفتند مژدہ دادیم ترا براستی پس مباش از

ناامیدان کہیا اونہاں خوشخبری دتی اساں تینوں نال سچدے پس نا ہو توں بے امیدان تہیں۔

کہیا انہاں خوشخبری دتی تینوں اساں سچاوین پس نا ہو نومیدان تہیں نا دل وچہ وہم لیا دین

قال ومن یقنط من رحمۃ ربہ الا الضالون ۞ گفت وکیست کہ ناامید شود از رحمت

پروردگار خود مگر گمراہان کہیا ابراہیم نے اتی کون ناامید ہوندا ہی رحمت رب اپنے دے تہیں مگر گمراہ لوک

ابراہیم کہیا اتی کون جو ناامید ہو جاوے ہے ناامید رحمت ربدیوں سخت گناہ کبیرا

رحمت رب اپنی تہیں مگر جو راہوں بہل سدہا دے جوین بیخوفی مکر ربانیوں وڈا گناہ وتیرا

قال فما خطبکم ایہا المرسلون ۞ قالوا انا ارسلنا الی قوم مجرمین ۞

گفت پس چیست خبر شما ای فرستادگان گفتند ہر آئینہ ما فرستادہ شدہ ایم بسوے گروہی گناہگاران

کہیا پہر کیا ہی جہم تساڈا ای بہیجی ہویو کہیا انہاں تحقیق اسیں بہیجے گئے ہاں طرف قوم گنہگاراندے

اکھیا ابراہیم فرشتیوں کیا کم تسانوں ۔ اُنہاں آکھیا قوم گنہگار انوں بھیجا گیا اسانوں

اِلَّآ اٰلَ لُوْطٍ ؕ اِنَّا لَمُنَجُّوْهُمْ اَجْمَعِيْنَ ۙ اِلَّا امْرَاَتَهٗ قَدَّرْنَآ ۙ اِنَّهَا لَمِنَ الْغٰبِرِيْنَ ؕ

مگر کسان لوط ہر آئینہ ما البتہ نجات خواہیم داد ایشاں را ہمہ یکجا مگر زنش را کہ مقرر کردہ ایم کہ ہر آئینہ وی از باز ماندگان است مگر ٹبر لوط دا تحقیق اسین بچاونوالے ہاں اونہاں سارہاں نوں مگر عورت اوسدے نوں جو مقرر کیتا ہے اساں البتہ اوہ وچ

ہک لوط دی ٹبر باجھ جو اوہ سبہ اہیں بچنے والے ۔ بن عورت اوسدے اسان ٹھہرا رہنے والیاں نالی

فَلَمَّا جَآءَ اٰلَ لُوْطِ ِۨ الْمُرْسَلُوْنَ ۙ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنْكَرُوْنَ ؕ پس وقتیکہ آمد بکسان لوط فرستادگان گفت ہر آئینہ شما گروہی ناآشنا آیند پھر جدا آئے لوکان لوط دیاں نوں بھیجے ہوئے کہیا اوسنے البتہ تسیں قوم غیر آشنا ہو

پھر جد بھیجی ہوئی فرشتے لوط نے گھر آئے ۔ لوط کہیا تحقیق تسیں ہو غیر آشنا اسان پاس

قَالُوْا بَلْ جِئْنٰكَ بِمَا كَانُوْا فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ ؕ وَاَتَيْنٰكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّا لَصٰدِقُوْنَ ؕ

گفتند آوردہ ایم پیش تو آنچہ در وشبہ میکردند یعنے عقوبت و آوردہ ایم پیش تو وعدہ راست را و ہر آئینہ ما البتہ راست گوئیم کہیا اونہاں بلکہ لیائے ہاں اسیں تینوں اوہ چیز جو آہی لوک وچہ اوسدے شک کردے تے لیاندا اسان تینوں وعدہ سچا تے البتہ اسیں سچے ہاں

انہاں کہیا اسیں بلکہ لیائی اوہ کجہ جسوچہ شک اوہ کردے ۔ تی وعدہ سچ لیائی ٹھیک اسیں سچی وچہ خبر دے

فَاَسْرِ بِاَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ اَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ

پس ببر کسان خود را بہ پارۂ از شب و تو از پئے ایشاں رو و باید کہ پس ننگرد از شما ہیچکس پس لے جاہ ٹبر اپنے نوں نال اک ٹکڑے دی رات تہیں تے آپ چل توں پچھے اوہناں دی تے مڑ کے نہ ویکھے تسا تھیں کوئے

پس لیچل ٹبر اپنا جان ہک ٹکڑا باقے راتوں ۔ تی ٹر توں مگر اونہاں دی نا بھوں ویکھے کوئی تسا تھوں

نہ مڑ کے ویکھے مت وڈی عذابوں جد اہناں پراوے ۔ ہک کہیں ایہ نیتہ جو مڑ ویکھے سو نالی ماریا جاوے

وَّامْضُوْا حَيْثُ تُؤْمَرُوْنَ ؕ و بروید آنجا کہ فرمودہ شدید و آں زمین شام بود تی چلے جاؤ جتھے حکم کیتے جاوگے

تی چلی جاؤ جتہ حکم تسانوں شام زمین جو آہے ۔ ہک زغر گہن ہک اردن آکہن جتھے حکم اہے

وَقَضَيْنَآ اِلَيْهِ ذٰلِكَ الْاَمْرَ اَنَّ دَابِرَ هٰٓؤُلَآءِ مَقْطُوْعٌ مُّصْبِحِيْنَ ؕ

دوحی فرستادیم بسوے لوط این سخن کہ بیخ ایشان بریدہ شود چون بوقت صبح درآیند۔ آتی مقرر کر بهیجیا اسان طرف اوسدے ایہ سخن جو جڑ ایہنان لوکاندی کٹے جانیوالی ہے صبح ہوندے نون

تے وحی کیتا اسان لوطؑ نبی ول ایہ گل وحی سنائی ۔ جو بیخ انہاندی کٹی جاسی صبح جان ظاہر آئے

وَجَآءَ اَهْلُ الْمَدِيْنَةِ يَسْتَبْشِرُوْنَ ۝ وآمدند اہل شہر خوشوقتے کنان ۔ تے آئے لوک اوس شہر دے خوشیان کردے یعنے ہکدوجے نون خوشخبری دیندے واسطے بدکاریدے

تی آئی لوک شہر دی لوط دی گہر ول خوشیان کردے ۔ بدکاریدی نیت جو بدعادت آہی وہردے

قَالَ اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ ضَيْفِيْ فَلَا تَفْضَحُوْنِ ۝ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَلَا تُخْزُوْنِ ۝ گفت لوط ہر آئینہ ایشان مہمان من اند پس رسوا مکنید مرا و بترسید از خدا و خوار مکنید مرا کہیا لوطؑ نے تحقیق ایہ لوک مہمان میرے ہین پس ناخوار کرو مینون تے ڈرو اللہ تہین تے ناذلیل کرو مینون

لوطؑ کہیا مہمان میرے ایہ مینون خوار نہ کرہو ۔ نہ مینون تہین ذلیل کرو اتے اللہ کولون ڈرہو

قَالُوْٓا اَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ۝ قَالَ هٰٓؤُلَآءِ بَنٰتِيْٓ اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِيْنَ ۝

گفتند آیا منع نکردہ بودیم ترا از میزبانی غریبان گفت اینہا دختران من اند اگر ہستید کنندہ کارے آکہیو نی بہلا نہین منع کیتا اسان تینون جہان تہین کہیا لوطؑ نے ایہ بیٹیان میریان ہین جیکر ہوتسین کرنیوالے

انہان اکہیا بہلا نہ منع کیتا اسان پرہانی تہین مینون ۔ لوطؑ کہیا ایہ بیٹیان میریان کرو نکاح انہانون

لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفِيْ سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ۝ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِيْنَ ۝

قسم بزندگانی تو کہ این کافران در گمراہی خویش سرگردان میشوند پس دریافت ایشانرا آواز ہولناک چون بوقت شروق درآمدند قسم ہے زندگانی تیریدی تحقیق اوہ البتہ وچہ مستی اپنیدے سرگردان ہین پس پکڑیا اونہانون آواز سخت نی دن چڑہدے نون

قسم تیری زندگی دی اوہ خود مستی وچہ حیران ۔ نہ لوط دی بات سن اوہ اپنی مستی دیوچہ فردے ۔ پہر پکڑیا کڑکار تہنان دن چڑہدے بیفرمانان ۔ شروع عذاب صبح تہین ہویا ختم ہویا دن چڑہدے

فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيْلٍ ۝

پس ساختيم بالاء آن شهرها را زيرآن و بارانيديم برايشان سنگ از قسم گل پس ڪيتاسين اسان اوپر اونهان جو مٿيون پاسو هيٺ ۽ وسايوسين اُنهن تي پٿر ڪنگر جا ✣ ✣

تا ڪيتي اسان اُنهاندي اُتلي طرف هيٺان اُتان ۽ ڪينگر باندي قسمون پٿر اُپر تنهان وسائي

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِيْنَ ۝ وَاِنَّهَا لَبِسَبِيْلٍ مُّقِيْمٍ ۝ هرآئينه درين قصه نشانهاست عبرت گيرندگان را و هرآئينه آن شهرها برراهے هستند که دائم آمد رفت دارد تحقيق وچه اُنهيءَ البته نشانيون هن واسطي فڪر ڪرڻ وارن جي تحقيق اُهو شهر وچه راه نت هلڻ واري جي

ٺهيڪ اُن قصي وچه نشانيون فڪر ڪرينديون تائين وچه سوره هود سپاري ٻارهين هُو قصه سارا

تي ٺهيڪ اُهو شهر هي راه اُپر نت پهرڊي لوڪ اُتان اُٿيهي پهير وراز ڪرندي حاجت نهين دوبارا

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۝ هرآئينه درين نشانه است مومنان را تحقيق وچه اُنهيءَ البته نشاني

بيشڪ اُسو چه ٺهيڪ نشاني اهل ايمانان تائين

رب غالب تهين ڏرن هميشه اُوه قدرت وهائين

وَاِنْ كَانَ اَصْحٰبُ الْاَيْكَةِ لَظٰلِمِيْنَ ۝ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ ۘ وَاِنَّهُمَا لَبِاِمَامٍ مُّبِيْنٍ ۝ و هرآئينه بودند اهل ايكه ستمگاران پس انتقام ڪشيديم ازيشان شهرهاء قوم لوط و شهرهاء ايکه هر دو براه آشڪار هستند تحقيق آهي صاحب جهنگ جي البته ظلم ڪرڻ وارا پس بدلو ليا اسان اُونهان تهين کي تحقيق اُوه دووين البته

تي بيشڪ ظالم آهي قوم شعيب جو ايڪه وارا ايڪه معنے جهنگه تي ٻيلا رکهان جنهن اُنهو هي ٻهتي رکهه آهي اُوتهه ڏوهون مقبل هي جنهون ڪرينديڪ رب بدله ليا اُونها تهين ستن ڏن گرمي سخت اُوتاري اُوه ساري قوم کهٽي هوئي هيٺه بدلدي سائي وَاِنَّهُمَا اُوه دووين جائين راه وچه تسان سياون

اسان بدله ليا اُنها تهين اُوه دو راه پر شهر آن مدين پاس آهاڪ ٻيلا قوم شعيب دا اُوهي مدين والي لوڪ هي اُنهان ٻيليا ندي وچه رهندي پهر هاڪ بدل ڀيجيا اُسد هنڊ هي جها نو ٻياري عذاب يوم الظلة آتش آئي سبه جلائي لوطيان شهر تي ايڪه ڪيبون شام ڏراهو وچه آون

وَلَقَدْ كَذَّبَ اَصْحٰبُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِيْنَ ۝ وَاٰتَيْنٰهُمْ اٰيٰتِنَا فَكَانُوْا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ۝

و هرآئينه دروغ شمردند ساڪنان حجر پيغامبران را و برسانيديم بايشان آيتهاء خود پس شدند ازان رو گردان

تی البتہ تحقیق جھٹلایا صاحبان حجر دیاں نے پیغمبران نوں تی دتیاں اسان او ہناں نوں نشانیاں اہناں پس ہوئے

تی ہٹیک ثمود جو لوک حجر دی نبیاں نوں جھٹلایا
صالح نبی دے قوم ثمود مدینے شام وچالے
صالح نبی نہ منیاں او ہناں منکر ہوئی رسولاں
نشانیاں رب دیاں ڈاچی بھی تن بچہ کہو ہے نالے

اساں دتیاں اہناں نشانیاں بہتیں اُہناں کجھ ہویا
ملک او ہناں دا اُجڑ آہا اوہ کافر ہوئے رز نالے
جو ہک رسول نہ منے منکر سبھ نبیاں مقبولاں
پتھر سختوں لکلے شیر ون رجّن بیڈاں والے

وَكَانُوْا يَنْحِتُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوْتًا اٰمِنِيْنَ ۝ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِيْنَ ۝

و بودند تراشیدہ میساختند از کوہہا خانہا ایمن شدہ پس گرفت ایشانرا آواز سخت صبح کنان

تی آہے گھڑ لیندے پہاڑاں تہیں گھر نے ڈر ہونیوالی پھر پکڑیا او ہناں نوں آواز سخت نے صبح ہوندیاں نوں

تے اگر لین پہاڑاں تہیں گھر آہے بے غم رہندے
تا پکڑیا سخت آواز اہناں نوں جس دم صبح کریندے

فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝ پس دفع نہ کرد از ایشان آنچہ کسب مے کردند پس نا ہٹایا

او ہناں تہیں عذاب الٰہی نوں او سبھ ہے جو آہے کماندے یعنے جو اوہ گھر بناندے یا پوجا غیر اللہ دی کردے

پس کجھ کم نہ آیا او ہناں جو کجھ او ہناں کمایا
باسناد معالم اندر ابن عمر تہیں لبھایا
نہ وڑو او ہناں دی گھریں جہناں خوب چاں ظلم کمایا
پھر چادر سر تے ڈالے سہرور اُٹھ نوں تیز چلایا

اوس شہر کہ نے بغیر اللہ دے پوجا تا کجھ قہر ہٹایا
جاں حضرت پاس حجر دی پہونچے یاراں نوں فرمایا
مگر ان روندے مت ہیں ان پہونچے جو اہناں سر آیا
تا اُس وادیوں نال تہاں سبھے باہر سبھ شدایا

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا بِالْحَقِّ ۭ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ

و نیافریدیم آسمانہا و زمین و آنچہ مابین آنہاست مگر بتدبیر درست و ہر آئینہ قیامت آمدنی است

تی نہیں پیدا کیتا اساں آسماناں نوں تی زمین نوں تے او سبھ نوں جو درمیان اہناں دے ہے مگر نال حق دے تحقیق قیامت

تے اساں نہ سر جیا زمین اسمان جو وچہ اہناں دے کائی
سبھ اساں خلقیا تا باطل تہیں حق جدا ہو جاوے

مگر درستی نال تے بیشک جانے قیامت آئے
ٹھیک قیامت آوسی نیکی بدی جزا ہر پاوے

فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيْلَ ۝ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلّٰقُ الْعَلِيْمُ ۝ پس درگذر یعنے

الربع

ازبے اوبہاایشان درگذشتن نیکو ہر آئینہ پروردگار تو ہموست آفریننده دانا پس معاف
کر معاف کرنا سوہنا تحقیق رب تیرا اوہو ہے پیدا کرنے والا جاننے والا ہے

پس کریں معاف انہانوں چنگا جو کجھ وہیں ایذا ہیں
اگلیاں امتاں حال سنا کر اللہ ایہ سمجھایا
جو ہر شی دا اوہ کری تدارک پکڑ کری بدکاراں
جاں کل احکام نصائح سنکر کا فرضد پر آئے

ٹھیک تیرا رب خالق دانا دیسی تہاں سزائیں
جو خالی نہیں جہاں پیا سر اہناں مدبر آیا
تے وڈا تدارک روز قیامت ہوسی کل اشراراں
تا کہیا نہ جھگڑو نفع نہ جھگڑیوں وعدہ راہ وکہیائے

وَلَقَدْ اٰتَیْنٰکَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِیْ وَالْقُرْاٰنَ الْعَظِیْمَ

وہر آئینہ دادیم تراہفت آیت از انچہ در نماز مکرر خوانده میشو دیعنی سورۃ فاتحہ و دادیم ترا قرآن
بزرگ تی البتہ تحقیق دتیاں اساں تینوں ست آیتاں دوبارہ پڑھنے والیاں تے قرآن بزرگ

تی ٹھیک اساں تینوں ستے آیتاں کنوں مثلانے
سبع مثانی سورۃ فاتحہ عمر تے علے بتاون
باسناد بخاری راہوں وچہ معالم لیایا
بن مسعود کہیا جو سبع مثانے فاتحہ آیا
فاتحہ نوں کیوں کہیا مثانی ابن عباس سنا وے
ہک کہن جو دو واری ایہ لتہا ہیں کہیا مثانی
ہر واری جد لتہا ستر ہزار فرشتے آئے
بعضے کہن جو سبع مثانی سورتاں ست دراز ان
باسناد ثوباں کنوں جو پیغمبر فرمایا
جا انجیل مئین جو سورت سو سو آیت والے
تی تہیں وہ مفصل بخشے منزل آخر والے
ابن عباس کہے جو سبع طوال نوں کہیا مثانی

ہور قرآن بزرگ بہی دتا وڈا اکرم ربانے
ایہ قول قتادہ حسن عطا ہور ابن جبیر دن لیاون
جو ام قرآن ہے سبع مثانے پیغمبر فرمایا
قرآن عظیم قرآن وہ جہاسبہ وچہ معالم پایا
جو ہر رکعت وچہ پڑہسی وچہ نماز دوہرایا جاوے
ہکواری وچہ مکے دوجے وار مدینے جانے
ہک کہن جو وڈیا دوجی ادہ رب بندہ اودہ پائے
سورۃ بقرہ کنوں تا سورت توبہ سمجھیں ہر ازاں
توریت دی جاہک سبع طوال ہے مینوں دلوایا
تی جا زبور مثانی بخشے مینوں رب متعالے
ایہ فضل الٰہی مین پر زائد دتس درجہ عالے
جو فرض حدود احکام انہا نوچہ با تکرار آیانے

اک کہن مثانی سبہ قران جو اللہ خود فرمایا | لِنَا یَا تَنَنَا بِہٖ مَثَانِیَ اندر زمر جو آیا
اسکارن جو خبران قصّی وچہ قرآن دو بارے | اس قول موافق ست منزل ہے سبع مراد بیارے

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ بازمکن دو چشم
خود را بسوئے آنچہ بہرہ مند ساختہ ایم بآن جماعتہا را از کافران دراز نہ کرو اکہین اپنیان
طرف او سچیز دی جو فائدہ دتا ہم اسان نال او سدے گروہان نون انہاتھین

نہ رغبت نال تون ویکہہ او چیز جو دتی اسان انہانون | برخورداری دنیا اندر کافرانیدیان جنسان نون
یہود ہنود مجوس نصاری ہور جو کافر سارے | نہ شوکت شان تے دولت نعمت ایہنان ویکہہ پیارے
باسناد معالم اندر ابو ہریرہ یون لیا یا | جو ریس نہ کر تون نعمت فاسق پیغمبر فرمایا
نہ تینون خبر جو موتون پچہے کیا سر اسدے آوے | باہش خدا اس کارن قاتل ہو تون باجہ تباوے
یعنے اسدے کارن دوزخ ناہو تہ مری نہ جیوے | ہے ابو ہریرہؓ وچہ معالم باسناد ویکہیوے
نبے کہیا جو آپون کمتر نظر اسیول کر ہو | جو وہ تساتھین ہے دنیا وچہ اسول نظر نہ ہو
ایہ کم لائق تر جو نعمت رب حقیر نجانو | جے دنیادار اندیول تکو نعمت شکر نہ آنو
اک کہن اس آیت پہلے آیت نال تعلق آیا | جان رب احسان قرآن نبے پر اپنا یاد کرایا
تا دنیا رغبت منع کیتے رب او نعمت ہے بہارے | نال قرآن برابر ناہین دنیا نعمت سارے
جنہون رب قرآن دتا ہر بے پرواہ نہ تہیوے | حضرت کہیا او نہین اساتھین وچہ حدیث ویکہیوے

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ ۝ و اندوہناک مشو بر ایشان و پست بکن بازو
خود را برائے مسلمانان یعنے تواضع کن تے غم نہ کر اوپر او نہاندے تے نیوان کر بازو اپنا واسطے مومناندے

تے نا غم کہاہ تہنان پر جے او نہ بنے مسلمانان | تی نیوان کر تون بازو اپنا کارن اہل ایمانان
یعنے کرین تواضع نرمے اہل ایمانان تائین | جے کافر لوک ایمان نہ لیاون تون غم ہوا لکہنا ئین

وَقُلْ اِنِّيْٓ اَنَا النَّذِيْرُ الْمُبِيْنُ ۝ و بگو ہر آئینہ من بیم کنندہ آشکارم تے کہہ العتبہ مین ڈرانیوالا ظاہر ان

تے کہہ تون مین ہان قہر الہی کنون ڈر او نوالا | ظاہر کر سمجہاوان جو فرماوی رب تعالے

الحجر
[illegible] یعنی تحقیق واسطے [illegible] نزدیک [illegible] یعنی عذاب [illegible] قتل کرنوالا [illegible] یعنی [illegible] معالم [illegible]

كَمَآ اَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِيْنَ الَّذِيْنَ جَعَلُوا الْقُرْاٰنَ عِضِيْنَ ۞ فرود خواہیم آورد

عذاب را مانند آنچہ فرود آوردہ بودیم بر تقسیم کنندگان آنانکہ ساختند کتاب الٰہی را پارہ پارہ

جسطرح اوتاریا اساں اپر قسمت کرنیوالیاں دے جنہاں کیتا قرآن نوں ٹکڑی ٹکڑی

جویں عذاب اوتاریا سی اساں اپر ونڈنوالیاں
ابن عباسؓ نوں کہن یہود نصاریٰ ونڈن والے
ہک کہن قرآن ونڈن وچ بقرہ لیساں کہیں آکوئی
یا ونڈن ایہ جو شعر کہن ہک سحر یا جھوٹھ بتاون
مقاتل کہے جو سولاں کافر آہے ونڈن والے
وچہ موسم حج دی راہ مکہؔ دے ونڈ لئے اونہاں سارے
ہک ساڈے وچہ پیغمبر آیا اوس فریب بنھایا وین
کوئی آکھی اوہ شخص دیوانہ کاہن کوئی بناوے
ولید پلید اوہ بیٹھا ہووے در مسجد دے اتے
اوہ آکھے اس سچ کہیا ایہ ٹھٹھے طور بنایا
عِضِيْن عضو دی جمع جو ٹکڑا ہر ہر چیز دا پاڑ
عِضَة معنے جھوٹھ سحر بہتان بھی معنی آیا

کیتا جنہاں قرآن نوں پارہ پارہ انہاں زرالیاں
کیتے جنہاں کتاب الٰہی ٹکڑے جدا نرالے
یا مائدہ منیوں عنکبوت ہے تیری حصہ ہوئے
ہک کہن کہانیاں ہین اگلیاں وچ اینہاں نام بتاون
ولید مغیرہ بیٹے نے اوہ بھیجے سب رزالے
جو کوئی حاجی آوے اُسنوں کہن لے وہ ہتیارے
اوہ یہود ادی دے دینوں پھیرے ٹیڑے اوس نکالے وین
کوئی ساحر کوئی شاعر آکھے پاس ولید دے آوے
اوہ مسخری اوس بناون قاضی جھگڑا اجہن کیتے
روز بدر اوہ سارے ماری اللہ ناس ونجایا
عِضَة دی ہک جمع بناون وچہ معالم یارا
ایہ سبھ بیان معالم اندر محی السنت لیایا

فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ اَجْمَعِيْنَ عَمَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۞ پس قسم بپروردگار تو البتہ سوال کنیم

ایشان را ہمہ یکجا از آنچہ میکردند پس قسم ہے رب تیرے دی البتہ اسیں پچھانگے اُنہاں ساریاں نوں اوس چیز تھیں جو سے

پس قسم تیرے رب پچھانگی اسیں اونہاں ساریاں تائیں
امام بخاری کہے جو بعضے اہل علم فرماوے
وچہ سورۃ رحمن کہیا جو پچھیا کوئی نہ جاسے
توں ایہ کم کیتیا یا نا کیتا ایہ رب پچھے ناہیں

اوس چیز دیں جو کردے آہے شرک تے کفر ایذائیں
جو لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ تھیں اونہاں پچھیا جاوے
اتہ فرمایا پچھے جاسن اسدا وجہ کیا سے
جو اللہ ایہ خود بہتر جانے کری سوال کدائیں

ایہ پچھسے تون کیوں ایہ کیتا ابن عباسؓ بتاوے   قطرب کہے سوال دو قسمان ہک توبیخ سداوے
جو ایہ کیوں کیتوا اوہ کیوں کیتوا ایہ جھڑکان رب دسیے   قسم دوجھا انجان جو پچھے اوہ نا سوال کریسے

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِيْنَ ۞ پس آشکار کن آنچہ فرمودہ میشوی و اعراض کن از
مشرکان پس دھڑک کراو سچیر نون جو امر کیتا جاندا ہین تون تے منہ موڑ مشرکان تھین -

پس ظاہر آکھ جو حکم ہویا تین خوب دھڑک جاوین   مشرکان تھین منہ موڑ محمدؐ ظاہر حق سناوین
صدع دا اصل دھڑک کرنا تے جھگڑا اوڈہ ہکاون   جوین شیشہ بھج دھڑک ہووے پھر ٹکڑے بسیل پیاون
اتھے امر نبے نون کیتا اللہ ظاہر حق سناوے   نہ کسے لحاظ نہ روی رعائت حقوحق ہولاوے
اس آیت تھین اگے دعوت نبی پوشیدہ کردا   اتھین پچھی ظاہر باہر کردا خوف نہ دھردا

اِنَّا كَفَيْنٰكَ الْمُسْتَهْزِءِيْنَ ۞ الَّذِيْنَ يَجْعَلُوْنَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ۞
ہر آئینہ ما بسندہ ایم ترا از شر تمسخر کنندگان آنانکہ مقرر میکنند بخدا معبود دیگر پس زود بدانند تحقیق
اساں کفایت کیتا تینوں ٹھٹھے کرنیوالیاں تھین اوہ جو ٹھہراندے ہین نال اللہ دے معبود دوسرا پس چھیتے جانن گے

اسان ہک کفایت کیتا تینون ٹھٹھے والیاں تھین   جو اللہ نال خدا ہور جانن جھیدی لین سزا تھین
تون ظاہر آکھ دھڑک کرین جو حکم آلے آوی   نہ کہین خوف کیدا تیرے دشمن رب گواوے
جیونکر ٹھٹھا کرنے والیاں کیتی رب کفایت   اوہ پنج آہے سردار قریشیان بغوی کرے روایت
ہک ولید مغیرے بیٹا بہت شریر انہاں تھین   بہے عاص وائل دا بیٹا سبھے دو جہا مسخریاں تھین
ترجھا اسود بیٹا عبد المطلب حارث پوتا   چوتھا اسود عبد یغوث دا بیٹا کافر کھوٹا
پنجوان حارث قلیس دا بیٹا پنجے ہووندے آہے   آیا جبرائیل نبے ول کردا جو رب چاہے
اوہ کافر وچہ طواف آہے سبھ کعبے پھرن دوالے   جبرائیل کھلوتا حضرت پاس کھلوتا نالے
ولید آیا جبریل کہیا ایہ کیسا شخص الہائے   حضرتؐ آکھیا برا بندہ ایہ کافر کری برائے
جبرائیل تشر اسدا تین تھین رب ہٹایا   ساق اسدی ول کرے اشارت کافر ٹردا آیا
ہکمرد خزاعی تیر بناوی لنگھیا اوسدے پاسے   مجھلے چادر جھکے پھر دا تیر کوئی وچہ پھاسے

ولید نکبر جاوڑ تہین نا جھکے جو تیر لگا لے
پھر عاص آیا جبریل کہیا ایہ کیسا بندہ آیا
جبرائیل کہیا شر اسدا تین تہین رب ہٹلسے
اوس پیر تلے وچ کنڈا لگا اوس جا تا کجھ لڑیا
پھر اسود حارث پوتا آیا جبرائیل الایا
جبرائیل کہیا ہن تین تہین شر اسدا ہٹ جاسے
ابن عباس کہے جبریل نے پتر سبز چلایا
اوہ کنڈہان نون سر ماری ٹکر ماری نال رکھاندے
پھر اسود عبد یغوث دا آیا جبرائیل الایا
جبرائیل کہیا ہن اسدا شر بہی تین تہین ٹلیا
اوسی حالت مر گیا سو ذی تلبے کری روایت
اوہ کالا حبشی ہو کر مریا لوک نجانن گہر دے
پھر حارث بیٹا قیس دا آیا جبرائیل الایا
تون اسدے شر دن بچیون اوسدے سر ول کری اشارت
ہک اکہن شور مچی اوس کہادی تریہ تہین عاجز آیا

ساق ہوئی تس زخمی سنجے مر گیا اوسدے نالی
نبی کہیا ایہ برا بندہ اس مینون بہت دکہایا
اوس پیر تلی ول کری اشارت کنڈہ تہین مر جاسی
لت سجی جوین گردن اٹہ دی نال اوسیدے مریا
ایہ کیسا بندہ حضرت اوسنون بندہ برا بتایا
تس اکہین طرف اشارہ کیتیس اندہا ترت ہویا سے
اسود ہویا نابینا اکہین پچیان وردسوایا
تے آکہے رب محمد دی مین کہنا نال دکہاندے
ایہ کیسا بندہ نبے کہیا بد میرے مامی جایا
پیٹ اوسدے ول کیتا اشارہ پیٹ اسدے وچہ چلیا
جو گہر تہین باہر گیا تا پہوچے تتی وا او نہایت
تا مویا اتی کہے محمد دی رب کٹہا نال امر دے
ایہ کیسا بندہ نبی کہیا ایہ بندہ برا این پایا
اوس سنکیا نک تا پون چلی پہر مر گیا ٹلی شرارت
پالی پلیندیان پیٹ پہٹا اوس وچہ معالم لیایا

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّكَ يَضِيْقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُوْلُوْنَ ؕ وہر آینہ ما میدانیم ازحال تو کہ تنگ میشود
سینہ تو بسبب آنچہ میگویند تی البتہ تحقیق جاندیہان اسین ایہ جو تنگ ہوندا سینہ تیرا نال اوسچیز دے جو کہندے ہین

تے بیشک سانون علم جو تیرا سینہ تنگ ہو جاوے | اوسدے نال جو کافر اکہن ساحر کاہن ٹہاوے

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِّنَ السّٰجِدِيْنَ ۙ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَاْتِيَكَ الْيَقِيْنُ ؕ پس پاکی
یاد کن پروردگار خود را بستائش او و باش از سجدہ کنندگان و عبادت کن پروردگار خود را تا وقتیکہ برسد
بتو مرگ پس پاکی بیان کر نال تعریف رب اپنے دے تی ہو سجدہ کرنوالیان تہین تے بندگی کر رب اپنے دی تا ہو سوت

پس تسبیح تحمید خدا کرنا لے سجدے جائیں
تسبیح تحمید تے سجدے کنوں مراد نماز ایہا ہے
ضحاک کہے سبحان اللہ وبحمدہ کہو فرمایا
موت مراد یقین جو ہر کوئی مرن یقینوں جانے
جو نبی کہیا رب حکم نہ کیتا مال اکٹھا کر توں
پر وحی کیتا تسبیح حمد ہور سجدہ کراں نمازوں
مصعب ابن عمیر نوں حضرت ڈٹھا عمر بتاوے
نبی کہیا ایہہ ویکھو جسدا دل بھریا رب نوروں
عیشاں ہزی کری تے پہنی دو سو درم پوشاکاں

تے اپنی ربدی کریں عبادت موت آوندی تائیں
حضرت وقت مہم غماں جہب پڑھے نماز ادائے
تے سجدی کنوں مراد نمازاں وچہ معالم لیایا
با اسناد جبیروں ابن نفیروں بغوی آنے
تی نا فرمایا مینوں ہو جاہ تاجراں تھیں تاجر توں
تی کراں عبادت ربدی تالگ آون موت نیاروں
جو کھلڑا دنبی دا تن پیندا مصعب ٹریا آوے
ایہہ نا ہئو کول میں ڈٹھا کھاندا پیندا خوشی ستروں
ہن رب نبیدے حب کنوں اسحالت پہتا پاکاں

سورۃ النحل مکیۃ وھی مائۃ وثمان وعشرون ایۃ سورۃ نحل مکے ہے اک سو تے اٹھا ویہہ آیتاں ہے

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَتٰۤى اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْهُ ؕ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا یُشْرِكُوْنَ ؕ

آمد حکم خدا پس شتاب طلب مکنید آنرا پاکست خدا و بلند قدر ست از انکہ شریک او مقرر می کنند
آیا حکم اللہ تعالیٰ پس نہ طلب کرو اوسنوں پاک ہے اللہ تے بلند ہے اوس چیز تھیں جو شریک کردے ہیں

آیا حکم اللہ واپس نہ منگو اوہ شتابے
امر اللہ کنوں مراد قیامت ابن عباس بتاوے
جو شی آ توالی اوہ شی نیڑے جانن والے
نضر حارثدی بیٹی آکھیا یا رب جے سچا
اوہ جنگ بدر وچہ پھڑ کر کٹھا دشمن ربنے دا

ہی پاکی اسنوں اتے بلند کرن جو شرک خرابے
یعنے نیڑے ہوئی قیامت جلد چا رب لیاوے
ہک کہن مراد عذاب کفاراں جو وچہ بدر آیا تینے
تا تہہ بھیج اساڈے اپر قہر منگے جب کچا
علم قیامت خاص اللہ نوں ثابت رکھ عقیدہ

یُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوْحِ مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰى مَنْ یَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖۤ فرو می آرد فرشتگاں را بوحی به
ارادہ خود بر ہر کہ خواہد از بندگان خود اُتار دا ہے فرشتی نال وحی دے حکم اپنی تھیں اپر جسدے چاہندا ہے بندیاں

نال وحی دی اپنی امرون نازل کری فرشتی
اپر جسدے چاہی اپنیان بندیان کنون سرشتی

روح مراد وحی ہک کھن جو زندہ کری دلان نون
ہک اکھن جبرائیل جو اوسدے نال گھلے ملکان نون

ہک کہن مراد کتاب جو لیکر آون ملک الہے
ہک رحمت آکھن تے ہک نبوت وچہ عالم سارے

اَنْ اَنْذِرُوْٓا اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا فَاتَّقُوْنِ ۲ کہ بترسانید باینمضمون کہ خدا میفرماید کہ نیست
ہیچ معبود مگر من پس بترسید از من ایہ جو ڈراؤ نال اس بات دی جو نہیں کوئی معبود دیگر میں پس ڈرو مین تھین

ایہ جو نبی ڈراون لوکان ایہ اقرار کراون
جو باجہ میری معبود نکوئی پس ہن تھین ڈر جاون

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ تَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ۳ آفرید آسمانہا و زمین را بتدبیر درست
بلند قدر ست از آنکہ شریک مقرر میکنند پیدا کیتس اسمانان تے زمین نون نال حق دے بلند ہیوا و سچے تھین جو

ست اسمان زمینان نال درستی رب دیائے
اوہ بہت بلند ستھین جو لوکان اوس شریک ٹھہرائے

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ۴ آفرید آدمی را از منی پس ناگہان وے
ستیزندہ آشکار شدہ پیدا کیتس آدمی نون منی تھین پس چانچک اوہ جھگڑنیوالا ہے ظاہر

منی کنون انسان بنایوس پہر اوہ جھگڑنوالا
ظاہر جھگڑا اکرمی ابی جو بیٹا خلف رزالا

ہک ہڈی بھگے پکڑ لیایا آکھیوس پاک نبینون
تون کہین جو اللہ زندہ کرسی ہڈی ایس جہی نون

وچہ سورہ یسین دے آخر ذکر اوسیدا آیا
پر قول صحیح جو عام آیت ہر منکر نون فرمایا

جو قدرت رب لیلان ظاہر وچہ شبہ نکوئی
ہے نعمت باجہ شماروں وچہ عبادت شکر نہوئے

وَالْاَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيْهَا دِفْءٌ وَّمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ۵ و چہار پایان
را آفرید برائے شما در آنہا پوششے ست و منفعتہا دیگر ست و بعض آنہا را میخورید تے چار پایان
نون پیدا کیتس واسطے تساڈی وچہ ونہاندی اسباب گرمیدے ہے اتی ہور فائدے ہن تے بعض اونہا تھین

تی چار پائی رب خلقی تہاڈی کارن وچہ انہاندے
گرمی نکتہ تے ہور فوائد بعض انہاں تھین کہاندے

بھیڈ دنبی ہور بکریان ہور اٹھ تی مجھین گائین
عربی وچہ انعام تباون انہاں جنسان تائین

دفء معنے نگھ پالی تھین پوستینے پشمینے
ہوری کمل لویان جوغی ہور بنات سلینے

ہور جتیان موزی مَتیان ہور منافع رنگ برنگے
بہی کچی ویون سُوونُ لدّن کرن سوارے

دووہ وِچ مِلین گہیو گہتن تازہ چہاہ پینن بہی چنگے
بعض اونہاں تہیں گوشت کہاؤ کر ہو شکر گذارے

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِيْنَ تُرِيْحُوْنَ وَحِيْنَ تَسْرَحُوْنَ ؕ وشمارا در آنہا آبروست چون وقت
شام از صحرا باز می آید و چون بصحرا میبرید ہید وسطے تُساڈے وِچ اونہاں دے زینت ہے جس ویلے گہر ڈہونڈہ ہو جس ویلے باہر

لی اونہانوں جہ تُسانوں زینت جان گہر اتین لیا ہو
ڈہوون اول ذکر کیتا جو ڈہکیاں نفع اوٹہائے

لی جان اونہاں فجری جنگل چہیڑ وِچوں اونہانوں جو گا ہو
جو ون ہوون گہر برکت رونق زینت پائے

وَتَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلٰى بَلَدٍ لَّمْ تَكُوْنُوْا بٰلِغِيْهِ اِلَّا بِشِقِّ الْاَنْفُسِ ؕ و بر میدارد بار
شمارا بسوئے شہرے کہ ہرگز نمے رسیدید بآن مگر بمشقت جانہائی او ہٹا لیجاندے
ہین		کہار تُساڈی طرف شہر دے جو نہیں ہے تُسین پہونچنی والے او سدے مگر نال مشقت جاناں دے

لی جاک لیجاون بہار تُساڈی شہر دوراڈی تا ئیں

تُسین ناہی پہونچن والے اوسدے سختے جان ورائیں

اِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ؕ ہر آئینہ پروردگار شما بخشائیندہ مہربانست تحقیق رب تُساڈا البتہ مہربان رحمت والا ہے

تحقیق تُساڈا رب رؤف جو ڈاڈی رحمت والا
جو اُس بن ہور بو کار و بو جو کیا کجہ اونہاں بنایا

ایہ ساری کم تُساڈے کارن کیتے رب تعالے
کیہڑی نال دلیل اونہانوں تُسان شریک ٹہرایا

وَّالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيْرَ لِتَرْكَبُوْهَا وَزِيْنَةً ؕ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ؕ

وآفرید اسپان و استران و خران را تا سوار شوید بران و برائے آرایش و می آفریند آنچہ نمیدانید تی پیدا
کیتی گہوڑی تی خچر اتے گدہی تا جو سوار کرو اپر اونہاں دے تی واسطے زینت دے تی پیدا کردا ہے جو کجہ نہیں جاندے تُسین

تے گہوڑی خچر گدہی اوپائی تا اونہاں کرو سوارے
تے پیدا کری جو تُسین نجانو دوزخ جنت اندر
یا کیڑی میویاں پہلاں ناجان اندر رب اوپائے
وِچ گہوڑے خچر گدہی سوارے زینت لدّن نالے
جو زینت بہی اسوارے کارن اللہ ایہ فرمایا

بہی زینت زیب تُساڈی کارن وِچ اونہاں دی بہارے
جو کسی نہ ڈہٹھا سنیاں سو جیا دی خبر پیغمبر
جو تُسین نجانو کیونکر پیدا ہوئی تے کتہوں آئے
جو گہوڑے ماس حرام کہے اس آیت کنوں نکالے
بہی گدہی تے خچر نال گنیاں ایہ ابن عباسؓ بتایا

بھی ابو حنیفہ مالک حاکم حرمت دیول دہائے
جو گھوڑے خچر گدہی دے ہاسون منع نبی نے کیتا
تے بہتے ماس مباح گھوڑیدا اکہن حدیث صحیح تہین
جو خیبر دے دن گدہیان ہاسون منع پیغمبر کیتا
بھی باسناد معالم اندر جابر کنون لیاوے
ایہ قول سعید شریح عطا ہور بصری حسن ایہائے
ابو یوسف ہور محمد اینوین ماس حلال بتاون
تے اس آیت وچہ ذکر حلال حرام نہین فرمایا

بھی خالد ابن ولیدون ہک حدیث ضعیف لیائے
اوپر ہے اسناد ضعیفون وچہ معالم میتا
جو باسناد بخاری راہون جابر کہے بنی تہین
تے ماس گھوڑیاندی خصت دتی وچہ معالم لیتا
جو نبی زمانے گوشت گھوڑیان کہاندہے اوکتا وے
بھی اسحاق تے شافعی احمد وچہ معالم بہائے
ہے ابو حنیفے آخر جائز اکیتا ایہ بھی لیاون
نعمت قدرت حکمت اپنی بندیان نون سمجھاتا

وَعَلَى اللّٰهِ قَصْدُ السَّبِيْلِ وَمِنْهَا جَآئِرٌ ط وَلَوْ شَآءَ لَهَدٰىكُمْ اَجْمَعِيْنَ ع

و بر خدا میر سد راہ میانہ و بعض ازاہا کج ست و اگر خواستے راہ نمودے شمارا ہمہ یکجا تے اللہ دے
بہو نچدا ہے راہ سدہا تے بعضے انہا نہین ڈنگی ہن تے جیکر چاہندا ہدایت کر داتسانون ساریانون

تے اللہ اپر پہونچی سدہا راہ اسلام حقانے
تے رب جے چاہی سبہنان تائین راہ ہدایت لاوے
وَعَلَى اللّٰهِ قَصْدُ السَّبِيْلِ ہک کہن بیان ہدایت
رب کری بیان آیات دلیلان شرع احکام بتاوے

تے بعض راہان تہین ڈنگے جو اس ماہون باہ شیطانے
ہک اکہن سدہا راہ سنت اتے بدعت ڈنگا جاوے
رب کری بیان جو راہ ہدایت ہور جو راہ غوایت
معنے قصد جو وچلا راہ نہ ایدہر اودہر جاوے

هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً لَّكُمْ مِّنْهُ شَرَابٌ وَّمِنْهُ شَجَرٌ فِيْهِ تُسِيْمُوْنَ

اوست آنکہ فرود آوردہ از آسمان آب را برائی شما از آب آشامیدنیست و از آن آب بیشہ و درختان ست کہ
در آن میچرائید او وہی جس نے اوتاریا آسمان تہین پانی واسطے تساڈے وچہ اوسدے پیناہے اوتہین درخت ہین جو وچہ انہانے

اوتہین پیناتسان ہے رکھ جو گاوجو حیوانان	اللہ اوہ جو نازل کرواپانی مینہ اسمانان

يُنْۢبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُوْنَ وَالنَّخِيْلَ وَالْاَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ ط

میرویاند برائے شما بآن آب زرعت را و زیتون را و درختان خرما و انگور و از ہر جنس میوہ ہا ے

اوگاروا ہی واسطے تساڈی نال اوسدے کیتیے لی کنوں تی کھجوراں تی انگور تی ہر جنس جو میوہ یاں تھیں

اوس پانی نال تساڈی کھیتی کنوں اوگارے	ابہی زیتون کھجور انگور تے ہر ہر جنس جو میوے سارے

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝ ہر آئینہ درین نشانہ ہست گروہے را کہ تفکر میکنند

تحقیق وچ اس کم دی البتہ نشانی ہے واسطے اوس قوم دی جو فکر کردے ہین ۞

بی شک اس کم اندر قدرت رب دی ٹھیک نشانی	کارن اوس گروہ جو کردی فکر آیات ربانی

وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُوْمُ مُسَخَّرٰتٌ بِاَمْرِهٖ ۝

و مسخر کرد برائی شما شب و روز را و آفتاب و ماہ را و ستارگان مسخر اند بفرمان وے اتی مطیع
کیتا واسطے تساڈی رات تے دینہ نوں تی سورج تے چن نوں تے تارے مطیع ہین نال حکم اوسدے

دینہ رات تے سورج چن مسخر ہت تساڈی کیتے	ہے تارے کل مطیع خدا دی حکم کنوں کر لیتے

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ۝ ہر آئینہ درین نشانہاست گروہے را کہ در مے یابند

تحقیق وچ اس کم دی البتہ نشانیاں ہین واسطے اوس قوم دے جو سمجھدے ہین —

بی شک اس کم اندر ٹھیک نشانیاں قدرت باری	کارن اوس گروہ جو سمجھن عقل کرن ہوشیاری

وَمَا ذَرَاَ لَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهٗ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّذَّكَّرُوْنَ ۝

و مسخر کرد ہرچہ آفرید برائے شما در زمین گوناگون رنگہا اہر آئینہ درین نشانہ ہست گروہی را کہ پند می پذیرند
تی اوہ چیز جو کھنڈائی ہے واسطے تساڈے وچہ زمین جدا جدا ہین رنگ اوہناں دے تحقیق وچہ اسدے نشانی ہے واسطے قوم

تی جو کجھ وچہ زمین کھنڈایا کئی کئی رنگ بنایا	ہے اسدے وچہ نشان نصیحت پکڑ نوالیاں آیا
وچہ زمین حیوان کھنڈائی ہکہک رنگ نہ سارے	جدا جدا ہر رنگ تفاوت قدرت سمجھ پیارے
ہور بوٹی گیاہ زراعت میوی کئی کئی رنگ بنائے	رکھ درخت بہی رنگ برنگے عاقل دلوچہ لائے

وَهُوَ الَّذِيْ سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَاْكُلُوْا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَّتَسْتَخْرِجُوْا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُوْنَهَا

و اوست آنکہ مسخر ساخت دریا را تا بخورید از آن گوشت تازہ و بیرون آرید از آن پیرایہ کہ بپوشید آنرا
تی اوہ ہے جنے مطیع کیتا دریا نوں تا جو کھاؤ اوتھیں گوشت تازہ تی نکالو اوتھیں زیور جو پہنو اوسنوں

ف پیدا ہندیاں قدرتاں تی کیوں کے
جو سمجھن سوچن تاں اوہناں نوں
دیاں خوبیاں صاف معلوم
کرن جو لائق عبادت دی او
ہکی دی ذات پاک ہے جا
عقل سمجھ ہین اوہ طرف کرے
دی جاندا ہے الموضح رکوع ۳۵
ف دیچہ دینہ تے رات
تے سورج تے چن
فائدہ بندیاں انتظام ہر
فرمایا جو مسخر کیتا انسان نوں
واسطے تساڈی

تی اوہ ہی جسنے دریا تائیں فرمان دار بنایا ۔ تا کہاؤ اوتہیں گوشت تازہ مچھے نوں فرمایا
تے کڈھو تہیں گہنا زیور پہنو جنوں ظاہر ۔ یعنے موتی گلیاں ہیرے مانک لعل جواہر

وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

ومی بینی کشتیہا را روندہ در دریا و مسخر کرد دریا را تا طلب معیشت کنید از فضل او و تا بود کہ شکر کنید تے
ویکھدا ہیں توں کشتیاں نوں آوندیاں جاندیاں وچہ اوسدے تا جو ڈہونڈو فضل اوسدے تہیں تے تا تہیں

تی ویکھیں کشتیاں پانی چیرن وچہ دریا دی جاری ۔ تا ڈہونڈو واداہا نفع تجارت کر ہو شکر گذارے
مَوَاخِر معنے جاری کہے قتادہ آون جاون ۔ یکے واؤ تہیں آمنی سامنی ہک جاون ہک آون
اکہی حسن مواخر معنے بہریاں مال اسبابوں ۔ قراءتی اخفش کہن جو چیرن پانی وگن شتابوں
مجاہد کہی جہاز جو واؤ نوں چیرن اوہ مواخر ۔ مَخر دا اصل اٹہاون چیرن ویکھ معالم آخر
ابو عبیدہ کہے مَوَاخِر سخت آوازہ اٹہاون ۔ مخر آواز جو واؤ گہلن دا سخت انہیر جان آون
لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ یعنے کرن تجارت جاہو ۔ وچہ جہازاں کشتیاں چڑھکے نفع تجارت لیا ہو

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝

وافگند در زمین کوہہا محکم برائے احتراز از آنکہ بجنباند شما را و آفرید جوہا و راہہا تا بود کہ راہ یاب شوید
تی ڈالی وچہ زمیندی پہاڑ تا مت ہلاوی تسانوں تے نہراں تے راہ بنائی تا تہیں راہ پاؤ ۔

تی ڈالی وچہ زمین پہاڑ جو مت اوہ تساں ہلاوے ۔ تی نہراں کیتیاں راہ بنا تا تساں راہ ہتھ آوے
وہب کہی جد زمین بنائی بہت ہلی ہور ڈولے ۔ ایہ کسی نوں تکن ندیسی اُتی ویکھ فرشتے بولے
جاں فجری ڈٹھی زمین قرار جو وچہ پہاڑ اوپائے ۔ نہ ملکاں خبر جو کس شے تہیں رب ایہ پہاڑ بنائے

وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ۝ و آفریدنشانہا و بستارگان ایشان راہ می یابند تے
بنائی نشان راہاں دے یعنی پہاڑ تے مناوی وغیرہ تی نال تاریاں دی اوہ راہ پاوندی ہین ۔

تی علم نشان تی پیتی راہاں دی رُکھ پہاڑ منارے ۔ تی نال تاریاں دی بر بحر وچہ راہ پاون اوہ سارے
رُکھ پہاڑ نشانی دینہ نوں راتیں ویکھن تارے ۔ کہتیاں قطب منجا قطبیناں جدی تنگر ڈپیارے
قتادہ کہے جو تاری کیتی زینت زیب اسماناں ۔ ہی راہ پچھانن کارن شعلی مارن ہی شیطاناں

ایہ ترے کم قرآن اندر خود ذکر خدا فرماوے ۔ جو ہتھین کہے زیادہ پس اوہ راہ تکلف جاوے

اس سورت وچ اللہ اپنے بہت انعام چتارے ۔ تا بندہ شکر سوچی سمجھے رب دا شکر گذارے

بندی کنون نہ ہو سکے اک ذرّہ شکر ادائے ۔ جے ہر ہر نعمت رب تہین جانی ایہی شکر ایہائے

جی ہر ہر نعمت تہین سمجھے ہور شریک نہ کوئی ۔ تے آپ نون شکرون عاجز جانی شکر وڈا ہی سوئے

جی نعمت ربدی غیرون سمجھے پوجی غیر نوکارے ۔ اوہ کافر مشرک ہو یا لی شکر اشیطانان بارہ مارے

أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ؕ آیا کسیکہ می آفریند مانند کسی است کہ نمی آفریند

آیا پند نمیگیرید بھلا بھر جو کوئی پیدا کردا ہے مانند اوسدے ہے جو نہین پیدا کردا کیا فر نہین نصیحت پکڑدے تسین

بھلا جو سبہ کجہ پیدا کرے نابودون بود بناوے ۔ ہے اوس وانگون جو کجہ نہ خلقے کیون تسان ہمت نہ آوے

جو اللہ باجہ پوکار وپوجو کیا کجہ اہنان بنایا ۔ کہتی ہک بہی کسی تہین کیون تسان عقل گوایا

اللہ باجہ جو مشرک پوجن دیوان جن شیطانان ۔ کیا کجہ اوہنان بنایا سر جیا و یکہو وچ جہانان

نہ تسان کجہ اوپایا نا کجہ گزران نہ پیر فقیران ۔ جو اوہنان پوکارن پوجن مشرک ہار یا عقل شریران

وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ؕ واگر بشمارید نعمت خدا احاطہ

نکنید آنرا ہر آینہ خدا آمرزندہ مہربانست تی جیکر گنون تسین نعمت اللہ دے نون نا گن سکو گی تحقیق اللہ بخشنہار مہربان ہے

تے جی تسین گنون اللہ دے نعمت گن سکو تس ناہین ۔ تحقیق اللہ ہی بخشنہار رحمت والا سائین

اوہ بخشی شکر قصور تساڈا ہے اوہ بخشنہارا ۔ تی نال قصور نہ کھسے نعمت رحمون کری گزارا

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ؕ و خدا میداند آنچہ پنہان میدارید و آنچہ آشکار میکنید

تے اللہ جاندا ہے جو کجہ چہپاندے ہو تسین تے جو کجہ ظاہر کردے ہو تسین ۔

تے اللہ نون سبہ معلم جو کجہ پنہان کرو چہپاؤ ۔ تی جو کجہ ظاہر کرو نفاق یا کفر اسلام لیاؤ

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ؕ و آنانکہ می

پرستند کافران ایشان را بجز خدا نمے آفرینند چیزے را و خود شان آفریدہ میشوند تی اہنان نوکار

نون جو پوکار دی ہین سوا اللہ دے نہین پیدا کردے کسی چیز نون تی اوہ آپ پیدا کیتے جاندے ہین

تی جنہاں یوکارن اللہ باجہون کجہ اوہناں ویا یا | تی اوہ خود پیدا کیتے جاندی مشرک عقل نہ آیا

اَمْوَاتٌ غَيْرُ اَحْيَآءٍ ۚ وَمَا يَشْعُرُوْنَ اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ؕ مردگان اند نہ زندگان ونمیدانند

کے برانگیختہ خواہند شد مردی ہین نہ زندے تے نہین جاندے کدان اوٹہائے جاونگے

اوہ مردے ہین نہ زندی جنہاں لوک یوکارن | تے نا اوہناں خبر جو کدان اٹہسین مشرک بہی جہکنہ ہارن

اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ قُلُوْبُهُمْ مُّنْكِرَةٌ

معبود شما خدا یگانہ ہست پس آنانکہ معتقد نمیشوند بہ آخرت دل ایشان ناشناس ست معبود

تساڈا معبود اکو ہے پس اوہ لوک جو نہین یقین کردے نال آخرت دی دل اُنہاندی منکر ہین

معبود تساڈا اکو اللہ ہور الاہ نہ کوئے | جو آخر نال ایمان نہ لیاون دل انہاں منکر سوئے

وَّهُمْ مُّسْتَكْبِرُوْنَ ؕ وایشان سرکش اند تے اوہ تکبر کرنے والے ہین -

تے اوہ کافر متکبر سرکش دل بہریا انکاران | باسناد معالم اندر اکہیا شاہ ابراران -
نہ جنت وڑسی جسدے وچ ذرہ کبر وڈیائے | نہ دوزخ رہسی جسدے دل اندر ذرہ ایمان ایہائے
کسے پچہیا حضرت بندہ جتی جامہ سوہنا چاہے | حضرت اکہیا رب جمیل جمالاندا پیارا ہے
ایہہ کبر نہین ہے کبر جو حق نہ منی حق جہوٹہاوے | تے جاوڑ شیخے کری وڈیائی لوک حقیر ٹہراوے

لَا جَرَمَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ؕ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِيْنَ ؕ

بی شبہ ہست خدا میداند آنچہ پنہان میدارند وآنچہ آشکار میکنند ہر آینہ او دوست ندارد سرکشان را

نہین شک جو اللہ جاندا جو کجہ چہپاندے ہین تے جو ظاہر کردے ہین تحقیق اوہ نہین دوست رکہدا تکبر والیاں نون

بے شک اللہ جانی جو کجہ مخفے کرن تی ظاہر | اوہ ٹہیک نہ دوست رکہے جو متکبر سرکش ناہر

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ مَّاذَآ اَنْزَلَ رَبُّكُمْ ۙ قَالُوْٓا اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۙ وچون گفتہ شود

ایشانرا چیست آنچہ فرو فرستادہ است پروردگار شما گویند فسانہا پیشینیان ست تی جبو قت کہیا

گیا واسطے انہاندی کیا ہے اوہ جو اتاریا ہے رب تساڈے کہیا اوہناں کہانیاں اگلیاندیاں ہین -

تی جدان اوہنانون اکہیا جاوے کیا کجہ رب اتاریا | کہن کہانیاں اگلیاں لوکاں عقل کفاراں ہاریا

يعنے مقتسمين جو كافر راه كے جهنان وندڙے — جي جاجي وهنان جهين اگون كهن جواب ايئن ڏيندے
جاجي جهين كيا كجه رب اوتاريا نبي تناوے — كافر كهن انكارون جهوٺه كهاڻيان اسان وے

لِيَحْمِلُوٓا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ

مآل اين گفتار آنكه بر دارند بار گناه خويش تمام روز قيامت و بر دارند نيز بعض بارها آنانكه گمراه مے سازند ايشانرا بغير دانش تا جو اٹهاون بهار اپني پورے ڏن قيامت ڏتي بعضے بهار او نهاند جو گمراه كردے

تا جو لپنے بهار او ٹهاون پور روز قيامت — تي بهار او نهاندي جنهان بهولاون ڀهون علم علامت
اوه پور بهار او ٹهان ايے هؤلا كجه نهووے — جو دنيا سختے ڏكهن كافر كجه گناه نه ڏهووے
جي دنيا وچه كرن كجه نيكے ڏهوو نهين گناهون — اُس نيكے بدله دنيا اندر كافر ملے الاهون
تي مومن جيكجه دنيا سختے رب گناه ونجاوے — بهي نيكيان وس گناه ليجاون جوين خدا فرماوے
اِنَّ الْحَسَنٰتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّـَٔاتِ خدا فرمايا — نيكيان دور كرن بديان وچه سورت هود سدايا
گمراه كرن بن علم دليلون بند كرن ايمانون — جاهن كوئي نهووے مومن روكن راه حقانون
با آثار معالم اندر ابو هريرون لياوے — نبي كهيا جو لوكان طرف هدايت راه بولاوے
جتنے لوك هوون اس تابع سبهنان اجر او پاوے — بے تابعداران اجر نه گهٹڈا فضل خدا تهين آوے
جو طرف ضلالت سڏے لوكان پاوو وچه گمراهے — جتنے اوسدے تابع سبهنان اُسنون جرم نباهے
نه تابعداران گهٹے گناه كجه پوريان ملن سزائين — تي ساريان جتنے سزا هكي جيس پايا انهان كيهڙا ميز

أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ ۝ آگاه شو بد ست آنچه بر ميدارند خبردار هو برا هے جو كجه بهار اٹهاندي هن اوه

خبردار هو برا اوه بهار جو كافر سر چاوون — انهان اپنا بهار خراب كري هور لوكان بهار اٹهاو

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللّٰهُ بُنْيٰنَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ

هر آئينه بد انديشي كردند آنانكه پيش از ايشان بودند پس بيامد خدا يعنے فرمان او بسوئے عمارت ايشان از جانب بنياد ها پس افتاد بر ايشان سقف تحقيق مكر كيتا او نهان سے جو اگے او نها تهين هے ابن آيا حكم الله دا عمارت انهاندي نون هنيان تهين پس ڏگے اپر انهاندي چهت

غل

قوله تعالى وأقم الصلوة طرفي النهار وزلفا من الليل إن الحسنات يذهبن السيئات ذلك ذكرى للذاكرين

ہتھیک کیتی بدخواہی اگلیان امر خدا ہیر آیا　　ڈھٹھی چھت اُنہان پر سبہ نیوں صرح گرایا

مِنْ فَوْقِهِمْ وَاَتٰهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ۞ از بالائی ایشان و آمد بایشان

عذاب ازانجہت کہ نمیدانستند اپر انہاندی تہین تے آیا انہانوں عذاب اوس جاگہہ تہین جو نہین جاندے

اتوں چھت ڈگے اتی آیا انہان عذاب بلا کے　　اوس جہتوں جو اوہ نجانن بیٹھے وچہ مہیا کے

نمرود کافر وچہ بابل شہر اک وڈا محل بنایا　　تا اسمان اپر چڑہ جاوے وچہ عالم لیایا

پنجہزار گزان اوہ اچا وہب تے ابن عباسوں　　دو فرسنگ جو چہی کوہ اچا کعب مقاتل پاسوں

پہر اللہ وا ؤ گہلائی سر تس وچہ دریا چلایا　　تی رہندا او ہنان اپر ڈگا سبہنان ہیٹھ دبایا

اوہ محل جان ڈگا خوفوں اسدن گل ترمانان　　جدا جدا ہو گیان تری تی ستر لغت بیانان

اوتھین اگے سبہ جگ اندر لغت ہکا سیر لیانے　　اس جہتوں تس نام شہر دا بابل دہریا جانے

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُخْزِيْهِمْ وَيَقُوْلُ اَيْنَ شُرَكَآءِىَ الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تُشَآقُّوْنَ فِيْهِمْ

باز روز قیامت رسوا کند ایشانرا و گوید کجا اند آن شریکان من کہ مخالفت میکردید در حق ایشان

پہر دن قیامت دے خوار کریگا اونہانوں تے کہیگا کتہے من شریک میرے اوہ جو ہے تسین جھگڑا کردے وچہ انہاندے

پہر روز قیامت خوار کری اتی رب انہان فرمائے　　جو کتہے من شریک میری جہنا کارن جھگڑے پائے

جہنان کارن ویر عداوت کردی نال رسولان　　ہی مومنان نال خلاف تے جھگڑے کردی نا معقولان

قَالَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ اِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوْٓءَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ۞ گویند اہل علم

ہر آینہ رسوائی و بدبختی امروز بر کافرانست کہنگے اوہ جو دتی گئی علم تحقیق خواری اجدے تی برائی اپر کافر

کہسن صاحب علم جو مومن خواری اج برائے　　کافران اپر موت جنہانوں حال کفر دی آئی

اَلَّذِيْنَ تَتَوَفّٰىهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِيْٓ اَنْفُسِهِمْ فَاَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ

ارواح ایشان میگیرند فرشتگان حال آنکہ ستمگار بودند بر خویش پس انداختند آن کافران پیغام

انقیاد را اوہ کافر جو جان قبض کردی انہاندی فرشتے وچہ اوس حالدے جو ظلم کردی جانان آپنیان نوں پس ڈالے

جو کدہن ملک انہاندیان جانان اندر حال کفر دے　　پہر اوس دن صلح سنیہے دیہن جو ماری وزبدر دے

مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوٓءٍ ط بَلٰىٓ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌۢ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ط

کہ ما ہرگز نمیکردیم ہیچ عمل بدگفتہ شود آری ہر آئینہ خدا داناست بآنچہ میکردید جو نہین اسے اسین کردی کجہ برائی فرشتے کہنگے کیون نہین تحقیق اللہ جاننے والا ہے اوہ کجہ جو اسے تسین کردے

جو ہرگز اسین نہ اسے کروے اوتہی کجہ برائے	ملک کہن کیون نہین خدا سبہ جانستان کمائی
جو کافر ابوجہل ہور سٹر ماری روز بدر روے	جان سخت عذاب تے خواری وچہ اندر روزحشر دے
تا صلح سینہے ڈالن ضدان چہوڑ مطیع ہوجاسن	کفر شرک برایان ضدان تہین انکار لیاسن
کہن فرشتی ہن کجہ حاصل نہین تسان انکارون	جو اللہ کفر تے شرک ایداین جانستان ہنجاردو

فَادْخُلُوٓا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ خٰلِدِينَ فِيهَا ط فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ط پس درآئید بدرواز دوزخ جاویدان آنجا پس بدست جائی سرکشان دوزخ پس وڑو وچہ دروازیان دوزخ دیان ہمیشہ رہے

پس دروازیان دوزخ دیا توچہ داخل ہوو سارے	اسوچہ رہن ہمیش برے جا متکبر ہتیارے

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَآ اَنزَلَ رَبُّكُمْ ط قَالُوا خَيْرًا ط وگفتہ شد متقیان را چیست آنچہ فرو فرستاد پروردگار شما گفتند فرود آورده است بہترین سخن تے کہیا گیا واسطے اوہناندے جو پرہیزگار ہوئی کیا اوتار یا رب تساڈے نے کہیا اوہنان بہلیائی

تی کہیا گیا پرہیزگاران نون جو صحاب کراہان	کیا کجہ رب اوتاریا اہنان آکہیا خیر کلاہان
موسم حجدے عرب قبیلے گہلدی بندیان باہر	تا اوہ خبر نبی دی لیاون کر تحقیق او تہائین
جو راہان اپر کافر بہندے اول ملن انہاہان	اوہ پچہن خبر ایہ آکہن ساحر شاعر ہے گمراہان
ہی آکہن جہوٹہا کاہن نالی آکہن اوہ دیوانہ	تون اسنون ملین نہ ہرگز ملیان کر سین دین دے ہرانہ
سائل کہیے مین براوکیل جے ایتہون مڑجاون	نہ سکے وڑان نہ ملان نبی نون کی ویکہ خبر سناون
پہر سکے وڑی بچہو اصحابان کہن اوہ نبی حقانی	اوہ سچ پیغمبر اللہ بہیجیا پڑہے کلام ربانی

لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ط وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ ط

آنانراکہ نیکوکاری کردند درین سرا حالت نیکست و ہر آئینہ سرائی آخرت بہتر است -

ف حسنہ یعنی عزت سے دنیا سے اچھے ہو و ثواب یا فتح ستے نصرت یا رزق چنگا ۱۲ معالم زندگی چنگی ۱۲ جلالین

ف وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ تے البتہ گہر آخرت دا یعنی بہشت بہتر ہے دنیا تہین سے اور بہتر نہین وچہ دنیا دی ہا سے ۱۲ جلالین عباسی

واسطے اوہناں لوکاں دے جو احسان کردے ہین وچہ اس دنیا دے بھلیائی ہے تے البتہ گھر آخرت دا بہتر ہے

جنہاں نیکی کیتے وچ دنیا اندر کارن اونہاں بھلیائی	تے اوہ گھر بھیلا اوہناں بہتر جنہاں نیک کمائی
دنیا وچہ بھلیائی نیکے اجر لے دہ حصے	ایہ ابن عباس کہیا اتی چنگا رزق مجاہد دسے
ضحاک کہے ہی فتح تے نصرت دنیا وچہ بھلیائی	وچہ عباسی حسنہ جنت روز قیامت بہائے

وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِيْنَ ۝ جَنّٰتُ عَدْنٍ يَّدْخُلُوْنَهَا تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ

ونیکو سرای متقیان ست آخرت بوستانها همیشه ماندن درآیند آنجا میرود زیر آن جوئ ها

تے البتہ بہتر ہے گھر پرہیزگاراں دا بہشت ہمیشہ رہنی دے داخل ہووینگے وچہ اوہناں دے وگدیاں ہین تلے اونہاں دے نہراں

تے ہینک چنگا متقیاں گھر باغ ہمیشہ والے	اوہ وچہ اوہناں دے ورسن ہیٹھ وگدے ندیاں نالے

لَهُمْ فِيْهَا مَا يَشَآءُوْنَ ؕ كَذٰلِكَ يَجْزِي اللّٰهُ الْمُتَّقِيْنَ ۝ الَّذِيْنَ تَتَوَفّٰىهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ

ایشانرا هست آنجا هرچه خواهند همچنین جزا میدهد خدا متقیانرا آنانکه فرشتگان قبض ارواح ایشان میکنند

واسطے اوہناں دے وچہ اوسدے ہے جو کجھ چاہن اسیطرح جزا دیندا ہے اللہ پرہیزگاراں نوں اوہ جو قبض کردے ہین

ہے اوہناں کارن وچہ بہشتاں جو کجھ چاہن سوئی	رب انیوین بدلہ دیندا متقیاں نوں تسا کوئی

طَيِّبِيْنَ ۙ يَقُوْلُوْنَ سَلٰمٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ

حال آنکه شادمان باشند گویند فرشتگان سلام برشما باد درآئید به بهشت جزا آنچه میکردید وچہ وس

حالے جو پاک ہین تتھر تھین کہنگے فرشتے سلام ہے اوپر تساڈے داخل ہووو وچہ بہشت دے بدلے اسدے جو آہے کردے تسیں

جنہاں کڈہے روح فرشتے حالت پاکی شرک بیاہوں	کہن سلام علیکم وڑہیو جنت عوض کمایوں
ایہ دو ہاں فرقیاں قال نے حال بیان فرمایا	اہل شقاوت اہل سعادت شاہ ولی ایہہ لیایا

هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّآ اَنْ تَاْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَاْتِيَ اَمْرُ رَبِّكَ ؕ انتظار نمیکنند کافران

الا آنکه بیائید بایشان فرشتگان یعنی برای قبض ارواح یا بیاید فرمان پروردگار تو یعنی عذاب او

نہیں اوڈیکدے کافر مگر ایہ جو آون اوہناں نوں فرشتے یا آوے اوہناں نوں حکم رب تیرے دا

کیا کرن اوڈیکاں کافر مگر جو آون انہاں فرشتے	یارب تیرے دا حکم آوے بہر دور ہوون بہ نشتے

فرشتي آون وح ليجاون تدان ايمان لياون
تي ربجا حكم قيامت يا اتهي قهر عذاب اوڏاون

كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ كَانُوْٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ

همچنين كروند آنانكه پيش ازيشان بودند وستم نكرد برايشان خدا وليكن برخويش ستم ميكردند ايهي
طرح كيتا اونهان جو اڳي اينهان تهين ۽ تي ظلم نه كيتا انهانون الله ايپر اهي جا پان آپينانون ظلم كردے

اينوين كيتا پيش انهان تهين اڳليان بهي ڦرمانان
اينوين كفر كيتا انهان لوكان جو رب جے امر كے
نه الله ظلم كيتا اونهان ايپر اوه ظالم خود جانان
نه الله ظلمون انهان مارے خود اوه ظالم سن آپ تيار ے

فَاَصَابَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوْا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۚ پس رسيد

بايشان جزا گناهان از اعمال ايشان وفرود آمد بايشان آنچه بآن استهزا ميكردند پس پهونچے
اونهانون برائي اوچيز دي جو كمائي انهان تے گهيريا اونهانون اوچيز نے جو آهي نال اوسدے ٺٺها كرد

پس پهونچي اونهان كفاران اپنے عملان دي برائي
جو كردي كفر انكاري وعدے نبيان سخت ايذائين
تے گهيريا اونهان عذاب جے كردي ٺٺهے استهزائے
عذاب دي وعدے ٺٺها كردي كيون جهت اون نامين

وَقَالَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا لَوْ شَآءَ اللّٰهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَآ اٰبَآؤُنَا

وگفتند مشركان اگر خواستي خدا نمي پرستيديم بجز وي هيچ چيز را نه ما ونه پدران ما تے كهيا
اونهان جو شرك كردي من جيكر چاهندا الله تا پوجا نه كردي اسين سوا اوسدے كسي چيزنون اسين نه باپ سادے

تے مشرك كهن جے الله چاهي اس بن چيز جو كائي
نه اسين پوجهندے نا پيو سادي ايه حكم خدائے

وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ شَيْءٍ ؕ وحرام نميكرديم بغير فرمان وي چيز برائي حرام نه كردے اسين اوسدے

تے اسين حرام نه كردي اس بن چيز كسے تائين
يعنے ايه سبه گلان رب نون هين پسند تا هوئيان
ساڏيان پيو داديان سبه گليان بل اتفاق جو كيتيان
ايه نادانا دي بات قد يمون لياون ايه بهانا
هر فرقي دچ بعضے كم جو انهان برا سنجهانن
سائبه حام حرام نه كردي اوسدے حكم ورائين
جي آهمن ايه پسند هوون كيونكر هوون پتيان
جي رب نون ايه پسند هوندا كيونكر كردي ميتا
جو رب نون ايه كم براجي لگدا هندا كوين روانه
تا رب نون اوه پسند كهن پهر انهان برا كيون جانن

ایہ مجمل رب جواب نا جو منع نبی نت کردے
تی جنہاں قسمت مندے آہی تابع انہاں نہ ہوئی

پہر جنہاں قسمت چنگی ہوندے تابع ہوون امر دے
نکتاں ہوئی ہدایت تہیں کہ کفر وچہ ہوئے

كَذٰلِكَ فَعَلَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ

ہمچنین کردند آنانکہ پیش از ایشان بودند پس نیست بر پیغامبران بجز خبر رسانیدن آشکار
ایسے طرح کیتا اوہناں جو اگی ایہناں تہیں آہے پس کیا ہی پر پیغمبراں دے گر پہونچادینا ظاہر

اینویں کردی اوہ جو آہی پیش انہاں تہیں کافر
ہدایت تہیں رسولاں ذمی وجب خبر پہونچادن

پس کیا فرض رسولاں گر سینہا دینا ظاہر
تقدیر وہ مسلہ نازک ہے اسلی فرض ایمان لیاون

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِيْ كُلِّ اُمَّةٍ رَّسُوْلًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوْتَ

وہر آئینہ فرستادیم در ہر گروہی پیغامبر را کہ عبادت خدا کنید و احتراز کنید از بتان
البتہ تحقیق بہیجیا اساں وچہ ہر امت دے رسول ایہ جو عبادت کرو اللہ دی تے پرہیز کرو بتاں تہیں

تے بیشک بہیجیا ہر امت وچہ اساں رسول پیارا
یا جہ اللہ تہیں جو کجہ ہو جن اوہ طاغوت آہیا ہے

جو مک اللہ دے کرو عبادت بتاں کنون کنارا
بت ہووے یا قبر درختوں یا شی ووجہی کا ہے

فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدَى اللّٰهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلٰلَةُ ۚ پس از ایشان کسے بود
کہ راہ نمود ش خدا و از ایشان کسے بود کہ ثابت شد بر وی گمراہی پس بعض اوہناں تہیں اوہ ہی جنہوں
ہدایت کیتی اللہ نے تے بعض اوہناں تہیں اوہ ہے جو ثابت ہوئی اوپر اوسدے گمراہی

پس بعض تہناں تہیں اوہ جو اللہ راہ ہدایت پائی
جنہاں قسمت نیک رسولاں منیے انہاں کیتی تابعداری

تی بعض اپر گمراہی ثابت راہ ول اوہ نہ آئے
جنہاں قسمت بری رسولاں منی نت رہی انکاری

فَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِيْنَ

پس سیر کنید در زمین پس بنگرید چگونہ شد آخر کار دروغ دارندگان ۔ پس سیر کرو
وچہ زمین دے پس ویکہو کسطرح ہویا اوڑک حال جہوٹہا دن والیاں دا

پس ٹرو زمین وچہ ویکہو کیونکر گذریا حال انہاں
جنہاں جہوٹہایا نبیاں اوڑک شامت پئی گناہاں

اِنۡ تَحۡرِصۡ عَلٰى هُدٰىهُمۡ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهۡدِىۡ مَنۡ يُّضِلُّ وَمَا لَهُمۡ مِّنۡ نّٰصِرِيۡنَ

اگر کوشش کنی بر هدایت ایشان پس هر آئینه خدا راه نماید آنرا که گمراه میسازد و نیست ایشانرا هیچ یاری دهنده

جیکر حرص کرین تون اُنہان دے ہدایت اُتے پس تحقیق اللہ نہیں ہدایت کردا جسنون گمراہ کرے اتے نہیں واسطے اوہنان دے کوئی مددگار

جی حرص کرین تون اونہان ہدایت اللہ راہ نہ لاوے
یا من یضل اوہ شخص جو لوکان گمراہی وچ پاوے
تی ناکوئی مددگار تہنان جو رب دا قہر ہٹاوے

جسنون آپ بہولاوے نا تہنان مددگار تہ آوے
اسنون رب نہ کری ہدایت وچ عباسی لیاوے
دنیا وچ یا روز قیامت کنون عذاب بچاوے

وَاَقۡسَمُوۡا بِاللّٰهِ جَهۡدَ اَيۡمَانِهِمۡ ۙ لَا يَبۡعَثُ اللّٰهُ مَنۡ يَّمُوۡتُ ؕ وقسم خوردند بخدا محکم ترین سوگندهای

خود که بر نه انگیزد خدا مرده را اتی قسم کہاوی اونہان نال اللہ دے ڈاڈہی قسم اپنی جو نا اٹھاویگا اللہ اوسنون جو مر ونج

تی ڈاڈہی زوروں قسمان کہاون کافر میوالے
جو کدی نہ رب اٹھاسی اسنون جو مر دا اس چالے

بَلٰى وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقًّا وَّلٰـكِنَّ اَكۡثَرَ النَّاسِ لَا يَعۡلَمُوۡنَ ۙ آری بر انگیزد وعدہ درست لازم

شدہ بر وی ولیکن بیشترین مردمان نمیدانند کیوں نہیں وعدہ کیتا ہی اوپر اپنی سچا اوپر بہتے لوک نہیں جاندے

کیوں نا اُنہان اٹھاسی وعدہ کیتا سچ الٰہے
ایہہ اکثر لوک سجانن ہوندے وچ گمراہے

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِىۡ يَخۡتَلِفُوۡنَ فِيۡهِ وَلِيَـعۡلَمَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡۤا اَنَّهُمۡ كَانُوۡا كٰذِبِيۡنَ ؕ

آری بر انگیزد تا بیان کند برای ایشان آنچه اختلاف میکنند در آن و تا بدانند کافران که ایشان دروغگو بودند

تا جو بیان کرے واسطے اونہاندا اوہ چیز جو جھگڑا کردے ہن وچ اوسدے اتی تا جو جانن کافر ایہہ جو آہی اوہ جھوٹے

تا ظاہر کری اونہاں جسوچ اختلاف کریندے
دنیا اندر شک شبہ وچ اکثر بندے رہندے
روز قیامت جھگڑے مکن شک شبہ اُٹھ جاسے

تی جانن کافر ایہہ جو آہے کافر ہیلے وبندے
بک رب رسولان ہن بہتے شکاندے وچ ڈہندے
حق تے باطل جدا ہوسے ہر بدلہ عملان پاسے

اِنَّمَا قَوۡلُنَا لِشَىۡءٍ اِذَاۤ اَرَدۡنٰهُ اَنۡ نَّقُوۡلَ لَهٗ كُنۡ فَيَكُوۡنُ ؕ

نیست فرمان ما برای چیزی چون خواہیم آفرینش مگر آنکہ گوئیم اورا بشو پس بشود سوا اسدے ہے نہیں

جو کہنا ساڈا واسطے کسی شے دی جدا ارادہ کر دیہاں اوسدا ایہہ جو کہندے ہاں اوسنون ہو جا پس ہو جاندی ہے

ہی بیشک کہنا ساڈا شی نون چاہئی جدان اوپائے ۔ جو کہئے اسنون ہوجا پس ہوجاوے ڈھل نہ لائے
یعنے موئی جیواون سانون ہرگز مشکل ناہین ۔ جد چاہئی تد حکم کراہین زندے تھین تداہین
با اسناد معالم اندر ابوہریرہ یون لیاوے ۔ نبی کہیا رب کہے جو آدم بیٹا مین جھٹلاوے
تی ایہ کم اسنون لائق ناہا مینون اوس جھوٹھایا ۔ کہے نہ پھیر اوٹھاسی مینون اول جوین اوپایا
تی مینون گالیان دیوی بندہ ایہ تیس لائق ناہیں ۔ جو کہے خدا فرزند بنائی پاکی اللہ تائین
تی مین ہان غنی پرواہ اللہ نہین بیٹی بیٹا جنیان ۔ نہ مینون جنیان کسی نہ خویش برادر ہین اینیان

وَالَّذِيْنَ هَاجَرُوْا فِي اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوْا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

وآنانکہ ترک دیار خود کردند برای خدا بعد از آنکہ ستم کردہ شد بر ایشان البتہ جای دہیم ایشان را در دنیا سرای نیک
تے اوہ لوک جو بیوطن ہو وچہ راہ اللہ دے ہوئے تھین جو ظلم کیتی گئی البتہ جاگھ دیانگی اسین انہانون وچہ دنیا دی چنگی

جنہان چھوڑے وطن اکٹھ دے کارن جان ظلم اندائین ۔ اسین دنیا وچہ ضرور انہانون دیسان جگہان چائین
بلال صہیب خباب عمار تے عابس ہور جبیر دون ۔ ابو جندل کرن عذاب انہانون کافر دینی ویرون
قتادہ کہے اصحاب نبی جنہان ظلم کفاران جاکے ۔ انہان گوناگون ایذائین دیندے کافر کمیوں تے
مکے کنون نکالی وہنان حبشہ رلی وچارے ۔ پھر اللہ جا مدینی دتی ہے انصار پیارے
مدینہ دار الہجرۃ بنیان غم اندوہ بھولائے ۔ پھر قوت دتی دشمنان تے پیاری غالب آئے
جان حضرت عمر مہاجران نون کجھ دیوے ایہ فرمائے ۔ کئی اللہ برکت کری تہ اسوچہ وعدہ رب پہنچائے
ایہ دنیا اندر وعدہ تینون اگلا اگان ذخیرہ ۔ پھر ایہ آیت پڑھی سناوی ویکھ معالم ویرا
بہتی دنیا وچہ توفیق ہدایت فتح نصر ہویا رے ۔ بہی لٹ غنیمت جانز طیب کیتا مال کفارے

وَلَاَجْرُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ۙ الَّذِيْنَ صَبَرُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ

وہر آئینہ مزد آخرت بزرگتر است اگر میدانستند آنانکہ صبر کردند و بر پروردگار خویش توکل مینمایند
تی البتہ ثواب آخرت دا بہت وڈا ہے ہوندے اوہ جاندے او نہان لوکان نے جو صبر کیا یاتی اپر رب اپنے توکل کیتا

تی ٹھیک ثواب قیامت وڈا مشرک علم جی ہووے ۔ کارن انہان جو صبر کرن اتی تکیہ رب تے کردے

ع ١٤
کہیا بعض نے حسنہ دو وجہ ہے
توفیق کہیا بعض علماء ان دل پاک
سے اور کہیا بعض نے
لنبوئنہم فی الدنیا حسنۃ
تعین ان جگہ اور جو احسان کرینگے
اسین عوض دنیا دی وچہ
معالم

وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِيْٓ اِلَيْهِمْ فَسْــَٔلُوْٓا اَهْلَ الذِّكْرِ

ونفرستادہ ایم پیش از تو مگر مردانی را کہ وحی میفرستادیم بسوی ایشان پس سوال کنید از اہل کتاب تے

نہیں بھیجے اساں تیتھوں اگے ہین پیغمبر مگر آدمی جو وحی بھیجدا ہیں طرف اوہناں دے پس پچھو صاحبان علم دیاں نوں

نبی نا اساں بھیجے مرداں باجھوں نبی جو اگی تیرے	جو وحی انہاں نوں کر دی پچھو صاحب علم جنگیرے

اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۙ بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ ۭ اگر نمیدانید فرستادیم ایشان را بدلائل و کتابہا جیکر

تسیں نہیں جاندے بھیجیا انہاں نوں نال دلیلاں دے تے کتاباں دے یعنی پچھو علم والیاں نوں جو آگلے پیغمبر آدمی سے آئے فرشتے

جیکر تسیں نہ جانو پچھو اہل علم نوں سارے	اساں بھیجے نال دلیلاں ہور کتاباں نبی پیارے
کافر آکھن پیغمبر نوں بشر اساڈے جیہا	کیوں نہ رب فرشتے بھیجے ایہ پیغمبر کیہا
ایہ رب جواب کیہا اساں آگے ملک نہ بھیجیا کوئے	اگلی علم والیاں نوں پچھو جے تساں خبر نہ ہوئی

وَاَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ

وفرود آوردیم بسوی تو کتاب تا بیان کنی برائے مردمان شریعتی را کہ فرود آوردہ شد بسوی تو و تا بود کہ ایشان

تفکر کنند تے اوتاریا اساں طرف تیرے قرآن تاں جو بیان کریں توں واسطے لوکاں دے اوہ چیز جو اوتاری گئی ہے طرف انہاں دے

تے تیری طرف قرآن اتاریا تا لوکاں سمجھاویں	جو نازل ہویا تہاں ول تا اوہ فکر کرن دہاویں
ذکر مراد جو وحی کیا دے نبی بیان سناوی	بیان قرآن حدیث نبی دے اندر ڈھونڈیا جاوے

اَفَاَمِنَ الَّذِيْنَ مَكَرُوا السَّيِّاٰتِ اَنْ يَّخْسِفَ اللّٰهُ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ يَاْتِيَ

شدہ اند آنانکہ اندیشیدند تدبیرہا بد یعنی در حق پیغامبران و مومنان از آنکہ فرو برد خدا ایشان را بزمین

بھلا بے خوف ہو گئے اوہ لوک جو تدبیر کردے ہین بریاں ایذا دی استھین جو نہ گھیر دیوے اللہ نال انہاں دے زمین

کیا بے خوف ہوئی جو کر دی نبیاں دی بدخواہی	استھین جو انہاں رب گھیرے وچہ زمین تباہی

مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ۙ اَوْ يَاْخُذَهُمْ فِيْ تَقَلُّبِهِمْ اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ

یا بیاید بہ ایشان عذاب از آنجا کہ ندانند یا بگیرد ایشان را در آمد و شد ایشان یا آوے

اونهانون عذاب اوسچاگهه تهين جو نهين جاڻندا ﺳﮯ ياپکڙﮮ انهانون وچه آون جاون انهاندي

يا آوي اُنهان عذاب وتهون جو كافرجاڻن نامين	يا پهري انهان ب ڙرديان بهر وماں اُونديون ننڊيون

فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ۙ اَوْ يَاْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ ؕ فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ؕ

پس نيستند ايشان عاجز كننده يا بگيرد ايشانرا بعد ترس پس هر آئينه پروردگار شما لطف كننده بخشاينده است

پس نهين اوه عاجز كرڻ واري ياپکڙﮮ انهانون اپر ڊرائونيدي پس تحقيق رب تسان ڊا وڏا مهربان رحمت والا آهي

تاهنين اوه عاجز كرڻ والي وِهُر خدا تهين جا وِن	ياپکڙﮮ اوهنان ڊراگر هولي هولي گهاٽا گهاٽاون
هي ٺيك تسان ڊا رب رؤف رحيم كرڻ نت ٽالا	نه كرﮮ عذاب شتابي حلمون وڏا تحمل والا
تخوف هي نقصان جي هولي هولي گهاٽا آوﮮ	تا ساريان كري ملاك خدا ايه وچه معالم آيا هي
هِك كهن تخوف خوف كنون جو كرﮮ غذاب گناهان	تا دوجهي خوف كرڻ اسان هي بهوﻥ چنگي ونگ انهان

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ يَّتَفَيَّؤُا ظِلٰلُهٗ عَنِ الْيَمِيْنِ وَعَنِ الشَّمَآئِلِ

آيا نديده اند بسوﮮ آنچه پيدا كرده است خدا از هر چيزي ميگردد سايهاﮮ او از جانب راست و از جانب چپ

كهيا نهين ڊٺا اوهنان طرف اوسدﮮ جو پيدا كيتي هے الله نے هر چيز تهين بهر ديان هين چهاوان اوسديان

كيا ڊٺا نهين اوهنان جو الله كائي چيز اوپائي	جهكن اوهناندي سائي سجي كهبے جهت خدا ﺳﮯ

سُجَّدًا لِّلّٰهِ وَهُمْ دٰخِرُوْنَ ؕ سجده كنان براﮮ خدا خوار شده سجده كرديون واسطے الله دﮮ تي اوه

سجده كردي الله كارڻ ساري عجز نياز دِن	هر هر چيز خدانون جهكدي تارك نهين نازدن
هرشي وقت دوپهر كهلے تس سايه هٺير كهلوﮮ	جان دينه ڊهليا چهانو جهكي تے هولي هولي زياده هوﮮ
وقت غروب زمين اپر هر سايه وچهي جاوﮮ	جوين وچه نماز قيامون بنده وچه ركوع آوﮮ
فر بعد ركوعون سجدے ڊگي هر شے كهلے قيامون	سائي نال نماز پڙھے هر موضع وكيهه مقامون
بعضے موسم بعضے ملكين سجے ڊهلدا سايه	تے بعضے ملكين كهبے ڊهلدا موضع وچه تبايا
معالم وچه تتفيؤ معنے جهكن تے پهرن تباوﮮ	دن چڙهدے هِك حالت سايه هر اوه گهٽدا آوے
پچهلے پهر مڙي پهر سايه دوجهي حالت هووﮮ	ايه جهكن تے پهرن سايه سجده الله كارڻ هووﮮ

فی وچہ اصل جو عدا معنے پچھلے پہر جو سایا — اسنون فی اکہن مغرب تہین مشرق طرف جو آیا

سجدہ لغت اندر ہے جہکنا وچہ معالم لیاوے — اگلے پہر سایہ ہے سجے قول ضحاک بتاوے

تی پچھلے پہر ہے سایہ کہیے ایہ سجدہ تس آیا — کلبی کہے جان دینہ چڑہدا ہے اگی پہر سے سایا

جان اُچا آوی سجی تہیوی پہر پچھے ہو جاوے — پیش غروب تہیئے تین کہیے سجدہ ایہ بناوے

وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مِنْ دَآبَّةٍ وَّالْمَلٰٓئِكَةُ وخدایرا

سجدہ میکنند آنچہ در آسمانہاست و آنچہ در زمین است از قسم جنبندہ و فرشتگان نیز سجدہ می کنند

تی واسطے اللہ دے سجدہ کردی ہے اوہ چیز جو وچہ اسماناں دے ہے تی زمیں دے ہے جانداراں تہین تے فرشتے بہی

تی سجدہ کری اللہ نون جو شی وچہ اسمان زمینے — ہتین وا لے چیزاں ہور فرشتے نال یقینے

وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ ۝ يَخَافُوْنَ رَبَّهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ

وایشان سرکشی نمیکنند میترسند از پروردگار خود غالب شدہ بالا ایشان و میکنند آنچہ فرمودہ می شوند

تی اوہ نہین تکبر کردے خوف کردی ہین رب اپنے دا اپر اہتہین تے کردی ہین اوہ کجہ جو امر کیتے جاندے ہین

تے ملک کرن تکبر سجدیون اُتون ڈرن خدا تہین — تے اوہ کم کرن جو حکم کری رب پاک گناہ خطا تہین

اگلی آیت اندر سجدہ کہلیاں چیزاں آیا — جو سہایا کرن درخت پہاڑ دیواراں ٹہیاں سایا

اس آیت وچہ جانوراں ہور کرن ملک جو سجدے — پر آدمی احمق وچہ مغروری سجدیون بدیون تہجدے

ایہ سجانن بندگیون ہے بندے نون وڈیائے — جو رب دے سجدیون ہٹہا ہے اوہ خاص ابلیس دے بہائے

من فوقہم ہر بندہ اپنی اپر رب نون جانے — تی آپ نون نیواں سمجہے ایہی سجدہ موضح تے

دابہ جو شے چلی زمین پر وچہ معالم لیاوے — ہک کہن سجود اطاعت ہر شے اوس مطیع سدیوے

یا اسناد ابو ذر کولون کہے نبی فرماوے — ہین ویکہاں سناں جو تین نہ ویکہو ناتساں سنیا جاوے

آواز کری اسمان تے اسنون کرن آوازہ لائق — ہتی قسم خدا او تے چپا جا نہ خالی کنون ملائک

اوہ ملک کرن تمجید اللہ نون سجدہ اسنون کرکے — جی جانو تسین جو میں جاناں سبہ روندے ڈر دی

تی ہسدے تہوڑا لذت زناں نہ لیندے وچہ فراشاں — تے بہت مشقت گریہ زاری کردی بہلین علشیاں

کردی رب تہین ڈردے بہلن علشیاں

حل: یعنی کیا بعض نسخ سجدہ کرنا چیز انداز فرمان بردار ہونا اوہ ہنانداں ہے مسخر تسخیر مطیع ہونا اوہ ہنانداں ہے واسطے ارادی الٰہی دے واللہ اعلم ۱۲ معالم

یعنی چیکدا ہے سنیے چرکدا ہے ہی چرچر کردی ہے

السجدۃ الثانیۃ ۱۲ ع

اینوی فرشتیاں دی ہتیں واللہ اعلم ۱۲ منہ

وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوْٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۚ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ فَاِيَّايَ فَارْهَبُوْنِ ۝

وگفت خدا فرا نگیرید دو معبود جز این نیست کہ وی معبود یگانہ است پس از من بترسید تے

کہیا اللہ نے نا پکڑو دو معبود دو دو سوا اسدے نہیں جو اوہ معبود یگانہ ہے پس میں تہیں ہیں ڈرو

تے اللہ کہیا نہ پکڑو ہرگز دو معبود دو گانے
ہے ہٹیک اللہ معبود کہیں میں تہیں ڈرو یگانے

وَلَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّيْنُ وَاصِبًا ۭ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ تَتَّقُوْنَ ۝

ومر اوراست آنچہ در آسمانہا و زمین ست ومر اوراست عبادت لازم شدہ آیا از غیر خدا می ترسید تے

واسطے اوسدے ہے جو کجہ وچہ آسماناں دے تے زمین دے ہے تے واسطے اوسدے ہے عبادت لازم بہلا پہر غیر اللہ تہیں ڈردے ہو

تی اوسدا ملک جو وچہ اسماناں وچہ زمین جو ایہے
کیا پہر غیر اللہ تہیں ڈردی غیروں ہول نہ ڈرہو
واصب معنے دائم ثابت بس نہ تہیے کدا ہین

تی اسنوں نت عبادت ثابت قطع نہ تہیے کدی ہے
با اخلاص عبادت طاعت خاص اللہ دی کرہو
باجہ خدا کوئی رہی نہ دائم طاعت لائق ناہین

وَمَا بِكُمْ مِّنْ نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَاِلَيْهِ تَجْــَٔــرُوْنَ ۝

وآنچہ باشماست از نعمت از جانب خداست باز چون برسد بشما سختے پس بسوئی او مینالید تے جو کجہ

نال تساڈے ہے نعمت تہیں سو اللہ تہیں ہے پہر جد پہونچدی ہے تسانوں سختی تاطرف اوسی دے فریاد کردے ہو

تی جو کجہ نال تساڈے نعمت ہے اللہ تہیں ساری
تاں اوسیدے کرو عبادت لائق ہور نہ کوئی

پہر جد سختی پہونچی کردے ہوں گریہ زاری
اُستہیں منگو سبہ مراداں جو تساں حاجت ہوئے

ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيْقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُوْنَ ۝

باز چون بردارد سختی را از سر شما ناگہان فریقی از شما بہ پروردگار خود شریک مقرر میکنند پہر جد

کہولدا ہے سختی نوں تساتہیں اجا چیت اک گروہ تساتہیں نال رب اپنے دی شریک ٹہراندے ہیں

پہر جد دور کری رب سختی فرقہ ہک تساتہیں
ربدی نال شریک ٹہراون پوجن باجہ خدا تہیں

لِيَكْفُرُوْا بِمَآ اٰتَيْنٰهُمْ ۭ فَتَمَتَّعُوْا ۟ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝ تا ناسپاسی کنند بآنچہ دادیم ایشانرا

پس بہرہ مند شوید پس خواہید دانست تا جو ناشکری کرن نال اوس چیز دے جو دتے اسان تہانوں پس فائدہ اٹھاؤ

تا جو کرن نے شکری جو اسان دتیان انہان عطائین	پس کہاؤ عیش اوڑاؤ جب جانو گی وقت سزا ہین
ایہ عاقبت والا ہے جو اوڑک حاصل کفر انہا تہیں	رب نعمت بخشی سختیان ٹالی اوڑک کفر بندیان تہیں
ہر نفع زیاندا مالک رہنون مشرک سمجھن نا ہین	کجہ نعمت غیر اللہ تہین سمجھن ہے کجہ دفع بلائیں

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنٰهُمْ ط ومقرر کردند برائے چیزیکہ نمیدانند تحقیق آن حصہ از آنچہ روزی دادیم ایشانرا تی ٹہراوندی ہین واسطے اوس چیز دے جو نہین جاندی حصہ اوس چیز تہین جو دتے اسان

تے کرن مقرر انہان کارن جان نہین جہانون	حصہ رزق کنون جو روزی کیتا اسان انہانون
جو کہیتے وچہ ٹہراون حصہ دتیان آہا پر فقیران	ہے وچہ تجارت مال مواشی کردی حصہ پیران
جنہان حقیقت مول نجانن انہان ہے حصہ کردے	پیر ضامن ہو تربت ہیرت کسی نام دلان تہین دہروے

تَاللّٰهِ لَتُسْئَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُوْنَ ط سوگند بخدا البتہ پرسیدہ خواہید شد از آنچہ افترا میکردید قسم اللہ دے البتہ سوال کیتے جاؤ گی اوس چیز تہین جو اٹہے تسین باتان بناندے

قسم اللہ دی پچھے جاسو جو بہتان بناؤ	جو رب نے رسول نہ حکم کیتا تسین حصے دلون بناؤ

وَيَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ الْبَنٰتِ سُبْحٰنَهٗ وَلَهُمْ مَّا يَشْتَهُوْنَ ط ومقرر میکنند برائے خدا دختران ا پاکست او ومقرر میکنند برائی خویش آنچہ رغبت نمایند یعنے پسران اتے مقرر کر دے ہین واسطے اللہ دی بیٹیان پاکی ہے اوسنون تے واسطے آپ دے اوہ کجہ جو چاہن یعنے پتر -

تے اللہ کارن دسیان ٹہراون پاکی اللہ تائین	تے اپنے کارن جو دل چاہے پتر کرن دہائین
بنی خزاعہ تے کنانہ عرب قبیلے آہے	آکہن فرشتے بیٹیان رب دیان کافر جاہن کوڑ اہے

وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِالْاُنْثٰى ظَلَّ وَجْهُهٗ مُسْوَدًّا وَّهُوَ كَظِيْمٌ ۵۸

واگر مژدہ دادہ شود یکی را از ایشان بتولد دختر روی او سیاہ گردد و او پر از اندوہ باشد تے جس وقت خبر دتا جاندا ہے یک نہاندا نال دہی دے ہو جاندا ہے منہ اوسدا کالا تے اوہ غم تہین بہریا ہوندا اے

تے جد کسی آدی خبر انہا تہین گہر اوسدے دہی جمی	ہو جاوے منہ کالا اوسدا دل بہر جاوس غمے
یعنے غم تہین منہ متغیر ہا پ کرہ پیدا ہودے	کظیم جو بہریا غم تہین نا غم ظاہر کرے نہ رووے

يَتَوَارٰى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوْٓءِ مَا بُشِّرَ بِهٖ ؕ اَيُمْسِكُهٗ عَلٰى هُوْنٍ اَمْ يَدُسُّهٗ فِى التُّرَابِ

پنہان شود از قوم بسبب ناخوشی آنچہ مژدہ دادہ شد بوی در تامل افتد کہ آیا باقی گذاردش بخواری یا در آروش در خاک لکدا ہے قوم تہین بریا او سیخیر دی تہین جو خبر دتا گیا ہے نال او سدے گیا رکھ لئے او سنون ہا بر

لکدا قوم کنون بربائی اوس خبر دے پاروں — جو رکھے اسنون خواری تی یا دبی خاک ہنجاروں
لکدا قوم کنون ہت پچھن کے جمیان گھر تیرے — یا چھپن منہ کیون بر اکیتا ہوسی خوار ودھیرے
تمیم تے مضر خزاعہ جو ایہ اتھے عرب قبیلے — اوہ زندیاں بیٹیاں دفن کریندے تنگی خوفون جیلے
ہی چاوڑ کنون جو غیر کفاندی بنہ نہ سوہرے سالے — جس بیٹے جمے جے رکھے تس گلو چہ جبہ ڈالے
جو جبہ اُن یا جت کنون پہر خدمتگار بناوے — تس ابیڑ یا اٹہ کری حوالی جنگل ہال چوگاوے
جد جوان ہو وادہ کڑی تا اسنون زینت زیب کراوے — کسے ملن ملاون کری بہانہ جنگل وچہ لیجاوے
جنگل وچہ کھوہ کہٹیا ہو وس کڑی نون کھوہ وچ پاوے — مگروں وہ سگا دیوی اتوں مٹے گھت دباوے

اَلَا سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ۝ آگاہ شو بد حکم ایشانست اجکم خبر دار ہو برا ہے اوہ جو حکم کر دے ہین

خبر دار ہو برا حکم ہے جو ایہ کافر کردے — اپنی کارن پتر رب نون نسبت ویہان ہر دے
یا ایہ حکم جو زندیاں کڑیاں اندر خاک دباون — ایدون ہور کی ظلم زیادہ کیتے بدلہ پاون

لِلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۚ وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى ؕ وَهُوَ الْعَزِيْزُ

آنانرا کہ معتقد نمیشوند بآخرت صفت بدست و خدا یر است صفت بلند و او غالب باحکمت است واسطے او نہاندے جو نہیں ایمان لیاوندے نال آخرت دے صفت بری ہے تی واسطے اللہ دے ہے صفت بلند تی اوہ ہے غالب صاحب

جو آخر نال ایمان نہ لیاون صفت بری انہاں تائیں — تی اللہ تائیں صفت بلند اوہ غالب حکمت سائیں
کافر صفت بری محتاجی فر فقروں دہی مارن — تی اللہ سبہ صفات بلند جو اہل ایمان شمارن

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَآبَّةٍ وَّلٰكِنْ يُّؤَخِّرُهُمْ

واگر گرفتار کند خدا مردمان را بسبب ستم ایشان نگذارد بر زمین ہیچ جنبندہ ولیکن موقوف میدارد ایشانرا تی جیکر پکڑی اللہ لوکان نون نال ظلم انہاندے تا چھوڑے اپر زمین دے کوئی چلنے والا اپر ڈھل دیندا ہے انہانون

توحید

ع ۱۳

تی جیکر پکڑی اللہ لوکان کارن ظلم تنہاندے ۔ نہ چھوڑی زمین اپر کوئی دابہ اپر زمین جو جاندے

اِلٰٓی اَجَلٍ مُّسَمًّی ۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ لَا یَسْتَاْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّ لَا یَسْتَقْدِمُوْنَ

تا وقتی مقرر پس چون برسد آن وقت مقرر ایشان باز نمانند ساعتی و نہ پیش روند تا میعاد مقرر

تائین پھر جد آوگی میعاد انہاندی نا پچھے رہنگے اک گھڑی تے نا اگے جاون گے

اسپر دیندا ڈھل تنہاں اک وقت مقرر تائین ۔ جان آوی اجل تا اک گھڑی پچھ پیش نہوون کدائیں
کسے اکھیا ظالم ظلم نہ کردا اپنی نفس ورائین ۔ ابو ہریرہ سنکر اکھیا اوس قائل دی تائین
جو برا اکھیا تون ٹھیک جناور اہلینا توجہ مردے ۔ بند ہو ون مینہ شامت ظلموں ظالم ظلم جو کردے
بن مسعود کہے وچہ کھڈان بہوں ڈہلاک ہوجاون ۔ گناہون آدمیاں دہ یارون جو اوہ برا کماون
جے رب عذاب شتابی لیاوی کفر تے بغیر مانے ۔ نہ زمین اپر کوئی رہے جناور شامت کم شیطانے
قتادہ کہے جو ایہ کم اللہ کیتا نوح زمانے ۔ بن کشتی والیاں رہیا نکوی زندہ وچہ جہانے

وَیَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ مَا یَكْرَهُوْنَ وَتَصِفُ اَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ اَنَّ لَهُمُ الْحُسْنٰی ؕ

و مقرر میکنند برای خدا آنچہ ناپسند میدارند یعنی دختران و بیان میکنند زبان ایشان سخن دروغ را
کہ ایشان را باشد نیکوئی یعنی نجات در آخرت ۱۲ فتح تے مقرر کردی ہین واسطے اللہ دے اوہ چیز جو آپ کراہت
کردی ہین تے بیان کردیاں ہین زباناں اونہاندیاں جھوٹھ ایہ جو واسطے اونہاندی اچھی چیز ہے

تے اللہ کارن چیز ٹھہراون آپ جو کرن کراہت ۔ تی بولن جھوٹھ زبانون جو انہان نیکی ملی نہایت
ربد لیکارن چیز دیون جو آپ دلنون بہاوے ۔ تی اوسپر کرن یقین جو سانون ٹھیک جنت ملجاوے
یا چیز کراہت والی دختر جسنے ہتر آیا ۔ اسپر پہلا قول جنگیر اجو وچہ موضح لیایا

لَا جَرَمَ اَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَاَنَّهُمْ مُّفْرَطُوْنَ ؕ شبہ نیست در آنکہ ایشان را باشد آتش و آنکہ
ایشان پیش فرستادگانند بدوزخ نہیں کجھ شک ایہ جو واسطے انہاندے ہی دوزخ تی ایہ جو اوہ اگے بھیجے گئے ہین یعنی دوزخ نون

ہی بیشک انہان کارن دوزخ بھیجے جاسن اگے ۔ لے تے مومنان فرمانبرداران نون تتی وا نہ لگے

تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَآ اِلٰٓی اُمَمٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَزَیَّنَ لَهُمُ الشَّیْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ

بخدا قسم هر آينه پيغامبران فرستاديم بسوی امتانی كه پيش از تو بودند پس بيارايست برای ايشان شيطان كردارهای
ايشان قسم الله جي البته تحقيق بهيجي اسان ڏا امتاندی اڳي تين تهين پس زينت ڏني واسطي انهاند شيطان

قسم خدا اسان ٺهيڪ پيغمبر بهيجي اڳي تيري — امتان ول پهر انهان سوهاۓ شيطون عمل منديري

فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ پس هموں يار اين كافرانست امروز وايشان راست
عذاب دردو دهنده پس اوهو دوست انهاندا اڄڏن تي واسطي انهاندي هي عذاب درد والا

پس اوه يار اوهناندا اڄڏن انهان عذاب كهيارے — جوين اس هت ول تينون بهيجيا اينوين اڳلي ساري
هر امت نون شيطان بهولاۓ بد اعمال سوهاوے — كفر شرك بے شرمی دی كم كركے زيب ڏكهاوے
تنهي بريان كمان تهين ٺڳن لوك ٺڳيون ناهين — اوڙك يار شيطانان بن كرسڙسن دوزخ نهائين

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ

و فرو نه آورديم بر تو كتاب را مگر بسبب آنكه بيان كنی براي ايشان آنچه دران اختلاف كردند-
تي نهين اوتاري اسان اپر تيرے كتاب مگر اسواسطے جو بيان كرين تون واسطي انهاندي اوه كجه جو اختلاف كردے

تي نهين اوتاری اسان تيرے تے ايه كتاب پيارے — مگر جو كرين بيان انهان جس اندر جهگڑن ساري

وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝ و براے راه نمودن و بخشايش قومے را كه ميگرويدند
تے هدايت تے رحمت واسطے اوس قوم دے جو ايمان لياوندے هين

تي راه نمائي رحمت كارن قوم ايمان جو لياون — جو جهگڑے دينی حكمان اندر اوه سارے مك جاون

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ۝

و خدا فرود آورد از آسمان آب را پس زنده ساخت بآن زمين را بعد مرگ آن هر آينه درين نشانه است گروهی را كه-
مي شنوند تي الله اوتاريا آسمان تهين پاڻي پس زنده كيتا نال اوسدے زمين نون پچهے مرني اوسدے تحقيق وچ اسدے

تي الله مينه اسمانون لياوے مرده زمين جيواوے — هي اسوچ ٺهيك نشاني جو كائي قوم سني ال لاوے
هي مينهان وانگ قران بهي رحمت زنده كرے دلان نون — جو كن دهرن دل سوچن جهلون عالم كرلي تهانون

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا

وہر آئینہ شمارا ور چہارپایان پندے ہست مے نوشانیم شمارا از جملہ آنچہ در شکم ویست از میان سرگین وخون شیر تی تحقیق واسطے تساڈے وچہ چارپایاں دے عبرت ہے اسیں پواوندے ہاں تسانوں او ہس چیز دے جو وچہ پیٹ اہناندے ہے وچالیوں گوبر لہو دے تی ہیک تساڈے کارن چارپایاں وچہ عبرت بہاری || تہاں پیٹوں گوبر لہو وچالیوں دودھ کوا جاری

خَالِصًا سَآئِغًا لِّلشّٰرِبِيْنَ ۞ خالص گوارا آشامندگان را دودھ کہرا آسان لنگہنے والا واسطے پینے والیاں دے

خالص دودھ نرول جو حلقوں تلے سوکہالا جاوے || نہ رنگ لہو دا اسوچہ لی نا بو، گوبر دی آوے
سَآئِغًا دا معنے ہضم مبارک لیے سو کہالا || اندر حلق نہ اٹکے ہرگز سوکہا لنگہن والا
فرث اہی اوہ گوبر جہڑا اوجہہ اندر لبھے رہندا || جو اوجہہ تہیں لنگہے گوہا سنوں فرث نہ عربی کہندا
ابن عباس کہے جد ڈنگر کہاوے گہاہ لنگہاوے || اوجہہ اندر وچ ٹہیرے کری اوگالی چیتہ کہاوے
گوبر ہیٹھ تی اپر لوہو رہندا دودھ وچالے || جگر اندر رب قوت رکہی جدا اہنان کر ڈالے
وچہ رگاں دی لہو جار آوی دودھ ہواوے || تی گوہا جتہ اُتہ رہندا اوہ وہ کم رہاوے

وَمِنْ ثَمَرٰتِ النَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرًا وَّرِزْقًا حَسَنًا ؕ

واز میوہا درختان خرما و درختان انگور قسمی ست کہ میسازید ازوی شراب مست کنندہ و روزی حلال تی میویاں کہجیں تی داکہ دیاں تہیں بنالیندے ہو تسیں اوستہیں شراب نشی والا تے روزے نیک

تے میویاں کہجیں داکہ دیاں تہیں نشی شراب بناؤ || تی رزق حلال وہاں دیاں میویاں کنوں بنا کرکہاؤ
سکر مراد خمر ہے آیت حرمت خمروں اگے || بن مسعود تی ابن عمر ہے ایسی مذہب لگے
ہی بصری حسن مجاہد ہور سعید ہی ایہ فرمایا || ابن عباس کہے جو اہناں دوہاں تہیں نشا بنایا
ہی اوہ مراد سکر تہیں اسدے ہو منسوخ روا ئے || تی رزق حسن جو اہناں دوہاں تہیں چیز حلال بنائے
شعبے کہے سکر جو ہوین رزق حسن جو کہاون || ہک اکہن رزق حسن ہی سرکہ ہور جو رُبّ بناون
ہی خشک کہجوراں ہور منقی رزق حلال ایہا ئے || پہلا قول صحیح تر سبہ تہیں وچہ معالم بہائے

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ؕ ہر آئینہ درین نشانہ است گروہے را کہ در مے یابند تحقیق وچہ اسدے البتہ نشانی ہے واسطے اوس قوم دے جو سمجہدے ہن یعنے نشانی کمال قدرت اسدی دے

هی اسد یوچه بهی ٹهیک نشان سقوم جو عقل کر هیندے
جوین شیر حیوانا ندیوچه عبرت هی جو سمجه هیندے

وَاَوْحٰی رَبُّكَ اِلَی النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِیْ مِنَ الْجِبَالِ بُیُوْتًا وَّمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا یَعْرِشُوْنَ

والهام فرستاد پروردگار تو بسوے زنبور شهد که بساز خانها از کوهها و از درختان و از آنچه مردمان بنا میکنند تی وحی کیتا رب تیری طرف مکهیان شهد دیاندا یه جو بکڑ و پهاڑان تهین گهر تی درختان تهین تے او سچنرا تهین

تی وحی کیتا رب طرف نحل گهر بکڑو وچه پهاڑان
تی وچه ورختان جهپر واکسان وچه بناهو واڑان

یعرشون جو لوک بناون مکهیان کارن جائین
هک کهن جو جهپر واکهان کارن یا سبه هو بنائین

یعنے رب الهام کری اوس دلوچه خیال او پاوے
تا اوه سمجهے حکم الٰهی تابعدار هو جاوے

کهن مکهیان نون نحل کهن هک مکهی نحله کهندے
الهام خدا تهین لکه هزاران کٹهے اکٹهے رهندے

ثُمَّ كُلِیْ مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ فَاسْلُكِیْ سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ؕ باز بخور از هر جنس میوه ها و بره و رها پروردگار خویش رام شده ها پهر کهاه تون سبه میویان تهین پهر چل وچه راهان رب اپنے دیان مسخر کیتی هوئیان

پهر کهاه تون سبه میویان تهین پهر تون چل خدا دی راهین
اوه را مسخر تیر لکارن کجه اوکهیائی ناهین

هک کهن ذُلُل هے صفت نحل دی نحل مسخر هوے
جنون ما لک ٹور لیجاوی جاون رهے نه کوئی

جی مالکان تهه پهری کوئی مکهیان جتهون جاوی جاون
جته پهرے او ته بیٹهے پهیرن نا اوس باجه سدون

یَخْرُجُ مِنْۢ بُطُوْنِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ اَلْوَانُهٗ فِیْهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ ؕ

برمی آید از شکم این زنبوران آشامیدنی گوناگون رنگهائی او در آن آشامیدنی شفاست مردمان را نکلدی هے پیٹیان او نهاندیان تهین پیون وچیز طرح طرح هین رنگ اوس دے او سد وچه اوس دے شفا هی واسطے لوکاندے

نکلی پیٹ او نهاندی وچون نهرت رنگ برنگا
هی اسد یوچه شفا لوکان نون دار و صحت چنگا

مسلم راهون با اسناد معالم اندر لیایا
ابو سعید روایت جو کمر دسنے ول آیا

جو میرے بهائی پیٹ چلے فرمایا شهد پوائین
اوس شهد پوایا مڑ آیا جو کجه کفایت ناهین

تر یواری اوه مڑ مڑ آیا حضرت شهد بتایا
پهر چوتهی واری آیا حضرت شهد پوا فرمایا

اوس اکهیا شهد پوایوم حضرت چلی پیٹ زیاده
حضرت اکهیا سچ کهیا رب شهد شفا آماده

تی پیٹ بهرا تیرا جهوٹها جاه پهر شهد پوائین
پهر وینج پوایوس بچیا مضون دتیان شفائین

بن مسعود کہیا ہے شہد ون وار وہر ہماری	تی ہی فرقان شفا اوہنان مرضان جو وچہ سینے جاری
لازم پکڑو دووین شفائین بن مسعود بتاوے	اک قرآن تی دوجہا ماکہی وچہ عالم لیاوے

اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیَةً لِّقَوْمٍ یَّتَفَكَّرُوْنَ ۞ ہر آئینہ درین مقدمہ نشانہ ہست گروہی راکہ تفکر میکنند

تحقیق وچہ اوسدے البتہ نشانی ہی واسطے اوس قوم دے جو فکر کردی ہین یعنی نشانی قدرت کاملہ دے جو اوہنی چیزاں تہیں اعلیٰ چیزاں

ہی بیشک اسدے وچہ نشانی فکر کریندیاں تائین	ایہ تری ہی بتائی اللہ موضح کنون سنائین
پہلا چارپایاندی پیٹون شیر جو باہر آوے	دوجہا پتا انگور کھجوروں رزق حلال کہواوے
تریجہا پیٹ مکہی دے وچون نکلی شہد شفائین	اینویں ہون قرآنون عالم جاہل وت بلائین
وچہ نبی زمانی کافراں تہیں رب کامل کی بنائے	کافراں دے وت عالم فاضل نال قران کرائے

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ یَتَوَفّٰىكُمْ ۙ وَمِنْكُمْ مَّنْ یُّرَدُّ اِلٰۤى اَرْذَلِ الْعُمُرِ

وخدا آفرید شمارا باز بمیراند شمارا و از شما کسی ہست کہ عائد کردہ شود بخوارترین عمر تے اللہ

نی پیدا کیتا تسانون پہر ماریگا تسانون تے بعض تساتہیں اوہ ہے جو پہیر یا جاندا ہے طرف نکمی عمر دے

نی رب تسانون پیدا کیتا پہر جانان قبضاوے	تی بعض تساتہیں طرف نکمی عمر پہچایا جاوے
ارذل عمر بڈھیپے بعضے نوے سال ٹہروان	علی کہے پنجہتر بعضے اسے سال بتاون

لِكَیْ لَا یَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَیْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِیْمٌ قَدِیْرٌ ۞ تا آنکہ نداند بعد دانستن چیزرا

ہر آئینہ خدا دانا تواناست تا جو نا جانی کجھ جانن دے کجھ تحقیق اللہ جاننے والا قادر ہے

تا اوہ جانن کجھ پچھے مڑ انجان ہو جاوے	تحقیق اللہ ہے جانن والا قادر کری جو بہاوے
با اسناد بخاری راہون وچہ عالم لیا یا	جو انس کہے جو حضرت آہا کہندا بار خدایا
بخیلی سستی ارذل عمرون تیرا اوٹ نہیں چاہان	تی قبر عذاب دجال دے فتنیوں منگان تدپناہان
ہی زندگانی ہور موت دی فتنیوں وہیں امان اپایا	اس آیت وچہ اشارت بعد کمال زوال ہی آیا

وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِی الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِیْنَ فُضِّلُوْا بِرَآدِّیْ رِزْقِهِمْ

وخدا افضل داد بعض شمارا بر بعض در روزی نیستند آنانکہ افزونی دادہ شدند عاید کنندگان روزی خود

ني الله تي بزرگي مڻي تهي بعض تساڏي نون اپر بعض دي وچ روزي پس نهين اوه لوک جو واڌاني تئي هين پهيرني

ني الله روزي وچ تسان هِکڙن هيون افضل کيتيا – پس اوه جو فضل کيتي نا انهان رزق اپنا مڙوتا

عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيْهِ سَوَآءٌ ؕ اَفَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ؕ

بر مملوکان خود تا همه ايشان در روزي برابر باشند آيا نعمت خدارا انکار ميکنند اپرا انهاندي جو مالک

هوئي هتها او نهاندي يعني اپر غلامان آپنياندي پس اوه وچ او سدے برابر هوون کيا نهر نال نعمت الله دي

نديون اپنا رزق غلامان هون برابر سارے – پس کيون نال الله دے نعمت کفر کرن هتهيارے

يعني الله رزق بنديان انهين برابر کيتا – هکنان تنگي کهنان فراخي اعلي ادني ميتا

پهر جنهان بهت ڏتا هو فضل کر اوه ڏين غلامان – جو اپني رزق اسباب اندر انهان کرن نه يک تامان

پهر الله نال غلامان اوسيدان کوين شريک بناؤ – جو نعمت رب توحيد عبادت کيون انکار ليا ؤ

قتاده کهے مثال الله نے واضح ايه فرمائے – جو هي کوئي شخص تسا تهين جس مملوک شريک ايهائے

جو مال اسباب تے بيوي اوسدے وچ شريک فراشے – نه آپ ايه کرو پسند رب دے عبد شريک تراشے

ايه وچ معالم کهيا تے اگلا موضح وچ ليا وے – جو حضرت کهيا غلام کسيد اکهانان جدان لکاوے

اوه ڏهون گرمي آتش دے جائي تحفه چيز بناوے – پهر مالک آگے رکهے مالک اسنون نال بهاوے

جي نال بهاد نه سکے اسنون ديو کجه نوالے – اصلون نا محروم رکهے جو ڏهون گرمي وس جالي

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِيْنَ وَحَفَدَةً

وخدا آفريد براے شما از جنس شما زنان را و آفريد براے شما از زنان شما پسران و نبيرگان اتے الله بنايان

واسطے تساڏي جنس تساڏي تهين بيويان کيتے واسطے تساڏي بيويان تساڏيان تهين پتر تے پوتر

ني الله جنس تساڏيو جون بيويان تسان بنايان – تي بيويان تهين پهر پتر پوتي سوهرے سنے جوايان

بن مسعود نے نخعي لکهي جو حفده هين جوائے – هي بن مسعود وون سا ور انهي هي پڑها تے

جو زنان وچون ڏهي پتر پيدا هو رهوون گڑمايان – بهت کهلار سکاوت هوون سوهرے سنے جوايان

عکرمه حسن ضحاک کهن جو حفده خادم آئے – مجاهد کهے جو کمتان يار ديوي حفد سدائے

منکر نعمت الٰہی هو کر اوه غلامان
انکار کرديهين

منکر نعمت الٰہی دا او صحبتان اولاد ان اُور

عطا کھے اوہ پوئی و وسنی جھڑی ویون یاری ۔ اک اکھن مطلق وو وستی پوئی قول اہیو مختارے

وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ

و روزی داد شمارا از پاکیزہا آیا بباطل معتقد میشوند و نعمت خدا ناسپاسی مینمایند تی روزے دیتوس تساںنوں پاکیزہ لذیذ چیزاں تہیں کیا پھر نال باطل دے ایمان لیاوندے ہین تے نال نعمت اللہ دے کفر کردے ہین

تی روزی کری تساںنوں ستھریاں چیزاں پاک لذیذاں ۔ پھر نعمت ربدی کفر کرن اتی بتن باطل چیزاں

باطل بت تی دیو پری شیطان ہزار بلا ہین ۔ احسان اہناں دا مشرک سمجھن جے رب کری تسیفا ہین

یا اللہ رزق فراخ کری یا بیٹیا دی اہناںنوں ۔ مشرک غیر خدا تہیں سمجھن پوجن غیر خداںنوں

نعمت رب توحید عبادت دین اسلام اہیائے ۔ مشرک تس انکار کرن اہناں علت شکر ہے

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا

و می پرستند بجز خدا کسی را کہ نمیتواند برائے ایشان چیزی روزی داد ن از آسمانہا و زمین چیزی از توانائی تی پوجا کردے ہین سوا اللہ تہیں او سچیز دی جو نہیں مالک واسطے اوہناں دے روزی دا آسمان تہیں نے زمین تہیں کجھ بھی

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ۚ و قادر نمیشوند تی نہیں طاقت رکھدے یعنی روزیدی اسباب دے

تی پوجن باجھ اللہ تہیں اہناں جو مالک روزی ہین ۔ اسماناں اتے زمیاں تہیں کجھ طاقت تہیں رکھن ہین

نہ اسماناں تہیں مینہ نہ زمیوں کھیتی گھاہ وگاراں ۔ ایہ سب کم رب کری اتی مشرک غیر اگی جھکھاں

فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

پس بیان مکنید برای خدا داستانہا ہر آئینہ خدا میداند و شما نمیدانید پس بیان نہ کرو واسطے اللہ دی مثالاں تحقیق اللہ جاندا ہے تے تسیں نہیں جاندے

پس نا کرو بیان مثالاں اللہ مالک تائیں ۔ تحقیق اللہ سبہ جانی تسیں نجانو اوس ورائیں

مشرک کہن جو اللہ مالک مطلق ہے مختارے ۔ ایہ لوک بھی آپ بنائیوس کامی کم کرن سرکارے

اس کارن اسیں اہناں خوشامد ہور پرستش کرکے ۔ رب کہیا ایہ غلط کہو تسیں علم مثالاں دھر دے

اللہ نا مختار بناوی اپنے وچہ خدائے ۔ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا سورہ کہف اہیائی

اوہ اپنی اپ کری کم سارے مشکل اوس نہ کوے — رب صحیح مثالان مون فرمایان سنو جی خواہش ہوے

ضَرَبَ اللّٰہُ مَثَلًا عَبۡدًا مَّمۡلُوۡکًا لَّا یَقۡدِرُ عَلٰی شَیۡءٍ وَّمَنۡ رَّزَقۡنٰہُ مِنَّا رِزۡقًا حَسَنًا

بیان کرد خدا داستانی بندہ مملوکی کہ توانائی ندارد بر ہیچ چیز و کسیکہ دادیمش از نزدیک خود روزی نیک بیان
یعنی اللہ نے مثال اک غلام ہے تابع بیگانہ نہیں قدرت رکھتا ہے اوپر کسی چیز دی تی اوہ شخص جو اسان انہاں اپنی طرفون بہت رزق نیک

رب کری بیان مثال غلام جو بی گیا وس پرائے — ناقادر اوہ کسی چیز اتی کسی دیوئی یا خود کھائی
تی دو جہا شخص جو غنی سخی اسان رزق دتا خوب پیار — اوہ کدان برابر ہوون دوین سمجھو عقل تھیا سوون

فَہُوَ یُنۡفِقُ مِنۡہُ سِرًّا وَّجَہۡرًا ؕ ہَلۡ یَسۡتَوٗنَ ؕ اَلۡحَمۡدُ لِلّٰہِ ؕ

پس وی خرج میکند از آن روزی پنہان و آشکارا آیا برابر میشوند ہمہ ستائش خدا راست
پس اوہ خرج کردا ہے اوتہیں پوشیدہ تی ظاہر بہلا برابر ہین اوہ سبہ تعریف واسطے اللہ دی ہے

پس اوہ خرج کرن اس رزق نون پنہان تے آشکارا — اوہ کدان برابر ہوندی سبہ تعریف اللہ نون سارا
عبد مثال ایہے کافر وی وچہ معالم لیا وے — رب مال دتا تس خیر خیرات قوت سول بناوے
تی دو جہا شخص مثال ہوسند مال خدا تس دتا — اوہ راہ ربانی خرج کری نت ظاہر خفیہ متا
تی دیسی رب ثواب قیامت جنت اعلیٰ جائین — ایہ مومن اوہ کافر بہلا برابر ہوون کدائین
ہک کہن ابوجہل مراد اول تہین دوم صدیق پیارا — ہی سبہ تعریف اللہ نون جو ہے رازق سر جنہارا
جو مشرک کرن سلاہ بتاندی لائق حمد وہ ناہین — نہ او نہان سر جیا کجہ نہ دتا کسینون رزق کدائین
رب خالق رازق منعم محسن ہر نون پالنہارا — ایہہ لوگ نجانن اکثر شرک کرن آشکارا

بَلۡ اَکۡثَرُہُمۡ لَا یَعۡلَمُوۡنَ ؕ بلکہ اکثر ایشان نمیدانند بلکہ بہتے او نہاندے نہیں جاندے

بلکہ نجانن بہتے کافر نازک ایہ مثالان — ایہ وچہ معالم لکھیا موضح اندر ہور مقالان
جو ننگ بخیل مثال بتاندی خود اوہ ملک پرایا — کسی نون اوہ کیا دیون کجہ ہے او نہاندی نہ آیا
تی دو جہا شخص جو غنی سخی بی مثل اوہ پاک اہے — جسنون جو چاہی سو دیوی اسنون بی پروا ہے

وَضَرَبَ اللّٰہُ مَثَلًا رَّجُلَیۡنِ اَحَدُہُمَاۤ اَبۡکَمُ لَا یَقۡدِرُ عَلٰی شَیۡءٍ وَّہُوَ کَلٌّ عَلٰی مَوۡلٰىہُ

ف تمثیل غلام ناتوان و مومن توانگر

وبیان کرد خدا داستانی دیگر دو مرد کہ یکے از یشان گنگ است قدرت ندارد بر چیزی و او گرانست بر خواجہ خود ست تے

بیان کیتی اللہ نے مثال دو مرد ا تھدیک اوے ہانداگنگا ہے نہیں قدرت رکھدا اپر کسی چیز دی تے اوہ بھار ہے اپر مالک اپنے دے

رب کری بیان مثال دو مردان گنگا ہک ہے بولے — نہ قادر چیز کسے پر ہے خود بھار وا اپر مولے

اوہ گنگا بولا نا کجھ سمجھے نہ کسے کجھ سمجھاوے — ایہ تہان مثال تے ہتہا نان قبران غیر جو پوجیا جاوے

اوہ بھار وا اپنی مالک اپر جیہڑی اہنان پوجاری — مالک دی محتاج اٹھاوی رکھے اہنان سواری

اَیْنَمَا یُوَجِّهْهُ لَا یَاْتِ بِخَیْرٍ ؕ هَلْ یَسْتَوِیْ هُوَ وَ مَنْ یَّاْمُرُ بِالْعَدْلِ-

ہر کجا فرستدش نیارد از آنجا ہیچ نیکے آیا برابر ست این شخص و کسیکہ میفرماید مردمانرا بعدل حدہر

بھیجدا ہے اوسنوں نہیں لیاندا کجھ بھلیائی بھلا برابر ہے ایہ اتی جو شخص حکم کر دا ہے نال انصاف دے

جتول اوسنوں گھلے سو ان کجھ بھلیائی لیاوے — بھلا ہین برابر ایہ اتی جیہڑا لوکان عدل بتاوے

ہک بولا گنگا شخص تے دو جہا نبہ کجھ سنتے بولے — اوہ لوکان عدل بتاوے آپے سدہ راہوں نہ ڈولے

وَ هُوَ عَلٰی صِرَاطٍ مُّسْتَقِیْمٍ ؕ وخود ش بر راہ راست است تے اوہ اپر راہ سدھے دی ہے

جو لوکان عدل بتاوے اوہ خود سدہے رستی چلے — اوہ سچ رسول اللہ دا لوکان دستی راہ سوکلے

بعضے کہن اوہ اللہ قادر عدل بندیان فرماوے — حاصل اہنان مثالان دوہان شاہ ولی اللہ لکھیاوے

جو جسدی ہتھ نہ کجھ تصرف نفع زبان جہانان — اوہ اللہ نال برابر کیونکر ہاری عقل ندانان

جوین غلام جو ملک بیگانہ خود محتاج ایہا ئی — اوہ مالک نال برابر ناہین جس پرواہ نہ کائی

تے جو نکر گنگا بولا احمق کم نہ کسے سوارے — نہ صاحب عقل ہدایت والی نال برابر پیارے

شاہ عبد القادر کہے دو بندی اللہ اک تاں ئین — ہک بت نکمان ہل نہ سکی نا چل سکے راہین

اوہ گنگے بولی بندے وانگون کسی بہی کم نہ آوے — تے دو جہا بندہ نبی اللہ دا لوکان راہ بتاوے

تے آپ عبادت ربدی اوپر قائم کدی نہ ڈولے — اسدے تابع ہوون بہتر بابت گنگی بولے

وَ لِلّٰهِ غَیْبُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ وَ مَاۤ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ

وخدا راست علم نہان آسمانہا و زمین و نیست کار قیامت یعنی نزدیک او مگر مانند چشم زدن-

ع ٦ / ١٦

تی واسطی اللہ دے ہے علم غیب اسماناں داتی زمین اتی نہین کم قیامت دا مگر مانند جھمکنے اکھ دیدے

تی اللہ نائین غیب علم اسمانان زمیان سارا

بی نہین قیامت کم مگر جیون اکھ جھمکن پلکارا

اَوْ هُوَ اَقْرَبُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ﴿﴾ بلکہ نزدیکتر است ہر آینہ خدا بر ہمہ چیز توانا ہست

یا اوہ بہت نزدیک ہے تحقیق اللہ اپر ہر چیز دی قادر ہے یعنے اوسنون قیامت کیا مشکل ہے

یا اکھ جھمکن تھیں بھی وہ نیڑی کم قیامت والا

اوہ جس کم کری ارادہ اکھی ہوجاہ ترت ہوجاوے

کافر کرن مخول نبی نون کدان قیامت آوے

تحقیق اللہ ہر شے پر قادر ہر کم اوس سوکھالا

کُن فیکون خدا آکھیا اکھ جھمکن ڈھل نہ لاوے

ایہ رب جواب اوتاریا اوہنان وچ معالم لیاوے

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْۢ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَیْـًٔا وخدا بیرون آورد شما را از

شکم مادران شما نمیدانستید چیزے را اتی اللہ نے نکالیا تسانون شکمان ماواں تھیں وڈیاں نہ تہین جاندے سا کجھ

تی اللہ شکم ماواں تھیں کڈھیا قدرت نال تسانون

وچ او سحال جو کجھ نجانو علم نہ نفع زیانون

وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۙ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿﴾

و پیدا ساخت برائی شما شنوائی و چشم ہا و دلہا تا بو کہ شکر کنید ستے بنائے واسطے

تساڈے کن تی اکھیان ستے دل تاجو شکر کرو تسین یعنے نعمتاں دی قدردانی کرو —

تی دتی رب تسان شنوائی بینائی دانائے

کن اکھین دل شکم مائی وچہ دتی عضو بہی پیارے

جو کن سنے تی اکھ نہ ویکھے نادل کری دانائی

جو دنیا فکر معاشون سستی دین ایمانون کردے

رب فرماوی مانو دی شکمون کجھ نہ کوی لیاوے

اینوین پنکھے وچہ ہوا وی اڈن اوس بہر وائے

کن اکھین دل دتے تاتین کرہو شکر ادائے

ہر دنیا اتی علم دتس تاکم آون اوہ سارے

اوہ صُمّ بُکم عُمی گنیین باجھون شکر ادائے

ہی نیک اعمالاں اندر سستی فکر معاشون ڈردے

رب کن اکھین دل عضوی دتے تا اوہ رزق کماوے

ہی اللہ رازق ہر دا نیکیاں کرو نہ رہو ہر اسے

اَلَمْ یَرَوْا اِلَی الطَّیْرِ مُسَخَّرٰتٍ فِیْ جَوِّ السَّمَآءِ ؕ مَا یُمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ ؕ

آیا ندیدند بسوی مرغان رام شدہ در ہوا ر آسمان نگاہ میدارد ایشانرا مگر خدا تعالے

کیا نہین ڈٹھن پکھین ڏي طرف پکھیرُواندي سطيع کیتی ہو وچ ہوا آسمان جي نہین ٹهل کيدا انهانون مگر الله

ڀلا اِیہ نو پکھین پکھیہ اڏري وچ ہوا آسمان جي کُهڻ کیب جو پکھیہ چڙهدي باران کوهان تائين

هوي سطيع نہ ٹهلا اوهان پاڇهون الله دا انهين ڀر آنگلیان کوچي رهي هوا اٽاهين

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ؕ هر آئينه درين نشانهاست گروهي را که ايمان مي آرند تحقيق وچ اسدي البته نشانيان هين واسطي اوس قوم دي جو ايمان ليا وندے هين -

اسد بوچه نشانيان مڃ شک اهل ايمانان تائين

قدرت ربد ڏڪڇين سو چن هن واحد سائين

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا

وخدا ساخت براي شما از خانهاي شما جاي سكونت ساخت براي شما از پوست چارپايان خانهائي
تي الله بنائي واسطي تساڏي گهران تساڏيان تهين جاگه آرام دي تي بناوا سطي تساڏي جمڙے چارپايان دي تهين گهر

تي گهران تساڏيان تهين بيت کيتيجا آرام تساڏونن
پهلي گهرون مراد جو کوٺے تهر اٽان ڏسيمان
تے چمڙيان تهين گهر تنبو خيمي رنگارنگ بنائي
عباسي وچ مراد چمان تهين اُن جتان هورڻ والان

تي چمڙيان چارپايان تهين بهي گهر کيتا کرم نندان نوزن
جسو چه کرن آرام رهائش بندي رهين هقيمان
هک پکي هک کجهي جمون الله ول سکهائے
جو ايهنان کنون بناون تنبو خيمي اکثر حالان

تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ سبک مے يابيد آنرا روز سفر خود و روز اقامت خود جو هولا جانديهو تهين اوسنون ڏن سفر اپنيدے تي ڏن مقام آپنيدے

جان کوچ سفر وچ کروتا اسنون هولا ڀها اٿا

تي جسدن کرو مقام يا منزل پهچو هولا ياؤ

وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ؕ

وساخت از پشمهاي وي و وبرهاي وي و موهاي وي اسباب خانه و بهره مندي تا وقت مقرر تي بنائي اونان
بهيڏ وني ديان تي جتان اوٺان ٻڪريان جي والان بکريا تهين ورتون گهر اندي تي فائده بکرتا وقت مقرر تائين

تي کيتي اُن بهيڏان جت اوٺهان بکريان ڏوالان
صوف ايهي اُن بهيڏ وني ڏي وبر هي جت اٺانن

بهت اسباب گهر اندي ورتون فائده تهيک اٺالان
شعر مراد جو بکريان ڏي جت معالم آندے

مال مراد اثاث کنون ہے ابن عباسؓ بتاوے
جوین بہوہُورے کمبل لوئیان چھتان بور رنگ برنگے
کئی منجی پیہڑی ونن بہی رسّی سیڑھ ہور مہاران
متاع اسباب گہراندا جس تہیں فائدہ پکڑیا جاوے

ہک کہن مراد اسباب گہراندا جو گہرو رنیا جاوے
توبرہ خرجی چوغی بہے پشمینے عمدہ چنگے
بہی واگان سنی پچھاڑیان ڈمنگے ہور اسباب ہزاران
حِین مراد اجل یا جدان پرانہ کم نہ آوے

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّمَّا خَلَقَ ظِلٰلًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الْجِبَالِ اَكْنَانًا

وخدا پیدا ساخت برائے شما از مخلوقات خود سایہا و پیدا ساخت برائی شما از کوہ ہا غارہائے
تے اللہ نے کیتیان واسطے تساڈی او سچہ تہین جو پیدا کیتی ہے چہاؤان تے کیتے واسطے تساڈی پہاڑان تہین دے

تے رب پیدائش اپنی تہین تسان کارن کیتی سائے
جو سائے گرمی کنون بچاون باغ درخت دیوارا
کِنّ ذی جمع اکنان جو پردہ جس اندر لک جائے

تے وچہ پہاڑان پر دے غاران کارن تسان بنائے
کوٹھے سر دخانے ہور چھپر چھاوان ہور ہزاران
ایہ سبہ انعام خدا اسان لازم شکر بجا لیائیے

وَّجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيْلَ تَقِيْكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيْلَ تَقِيْكُمْ بَاْسَكُمْ

وساخت برائی شما جامہ ہا کہ نگہدارد شمارا از گرمی و جامہ ہا کہ نگاہ دارد شمارا از ضرر جنگ شما تے
کیتے واسطے تساڈی کرتی وڈے جو بچاون تسانون گرمی تہین تے کرتی لوہے دے جو بچاون تسانون جنگ

تے کیتی جہت تساڈی کرتی گرمیون تسان بچاون
جو گرمی کنون بچاون ہے اوہ سردی کنون بچاون
اوہ کرتی اَلبسی خزون اُنّون ریشم پشمون روئی ان
تے جنگ لڑایان کرتی زرہان لوہے خود سنجو ہنر
عطا کیتے فرقان گہلیا رجال ہو وافق عربان
تے نرم زمین وچہ بغمت اکثر اوہ لوک پہاڑے
جو گرمی کنون بچا فرمایا سردیون بہت بچاوے
بہی گڑیان ذکر قرآن اندر رب کیتا برف نہ کینا

تے کرتی ہور لوہے دے جنگا نوچہ تسان کم آون
ہک وچہ دلالت دو جہے اہل معانی ایہ فرماون
وَنّ پوئی رنگ برنگے دیون حرت روحان
اوہ جنگا نوچہ بچاون زخمون بندے شاکر ہوون
اوہ وچہ پہاڑان رہندے ہتے اندر غاران گہر ہان
ہے تنبو خیمے اُنّون جتون ریشم اہناندی جا رہنے
ایہہ اوہ وچہ گرمی ہلکان ٹہنڈہ نہ اہنان گہاوے
تے ورف گڑی تہین بہت وسّی بہ عرب نجان مِتیا

كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُوْنَ ط همچنین تمام میدهد نعمت خود را بر شما تا بود که منقاد شوید اسیطرح پوری کردا ہے نعمت اپنی اپر تساڈی تا جو تسین فرمان بردار ہو جاؤ

ایسیطرح تمام کرے رب نعمت اپنے تائین
نعمت رب دے نبی قرآن بھی ہور انعام ہزاران

تساڈی اپر تا تسین ہنو مطیع خدا وند سائین
رب پوری کیتی تا تسین ہو و مسلم فرماندار ان

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ط پس اگر اعراض کنند جز این نیست که بر تو پیغام رسانیدن آشکار است پس جیکر منہ موڑن تاں سوا اسدے نہین جو اپر تیرے پیغام پہنچاونا ظاہر ہے

پس جی اوہ منہ موڑن تہ تی فرض پیغام پہچاون
تیرا کجھ قصور نہین جے اوہ ایمان نہ لیاون

يَعْرِفُوْنَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُوْنَهَا وَاَكْثَرُهُمُ الْكٰفِرُوْنَ ط

میشناسند نعمت خدا را باز انکار آن می کنند و بیشترین ایشان کافران اند پچھاندے ہین نعمت اللہ دی پھر انکار کردے ہین اوسدا تے بہتے اہناندے کافر ہین ۔

ایہ نعمت رب دے سبھ سنجہانن پھر انکار لیاون
اک اکھن نعمت نبی محمد تے اسلام ایہائے
سبھ اقرار کرن الی اکھن ایہ سبھ اللہ پاسون
تا کہن جو ایہ سبھ نعمت ورثہ اگلیاں تہیں اسان پایا

تی اکثر ایہنان کفر کماون طرف ایمان نہ آون
ہک کہن جو اس سورت وچہ گنیان پر کمی نبی بنائی
پھر جدکہن انہانون ہو من ہو و صدق اخلاص ہون
تا کہن شفاعت بتاندی تہین سبا نون ایہ تھ آیا

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ

و آن روز که بر انگیزیم از هر گروهی گواهی را باز دستوری داده نشود کافران را و نه از ایشان رجوع بمرضیات الہی طلب کرده شود تی جسدن کہلا کرانگی سہین ہر گروہ تہیں گواہ پھر اذن نہ ملسی جاوی گا واسطی کافراندے تی اوناہ عذر قبول نہ کیتے

تی جسدن ہر امت تہین ہک گواہ سہین کہلا کرائین
گواہ مراد رسول امت جو ہر سی سچ گواہے
ہک کہن جو اذن کلام نہ ملسی بولن ہرگز ناہین
يُسْتَعْتَبُوْنَ وچہ موضح اوہنان عذر قبول نہ ہوسی

نہ ملسی اذن کفاران تا تہنان عذر قبول پھر ان ہین
نہ ملسی اذن کفار تا لیاون عذر کفر گمراہے
وچہ بعضی وقت کلام ہی کرسن ہن خاموش کم ہین
عباسی وچہ جو دنیا دل پھر انہان رجوع نہ ہوسی

ثلثہ
ارباع

اوہناں طلب رضا نہ کیتی جاسی وچہ ظالم لیاوے
جو اوہ ورن وقت نہ عمل کرندا ناں دنیا آون

یعنے راضی کر واللہ نوں ایہ تہاں کہیا نجاوے
رب راضی کرندا حکم ایتھائیں اوسدن حکم نیاون

وَاِذَا رَاَی الَّذِیْنَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا یُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ یُنْظَرُوْنَ ۝

وچون ببینند ستمگاران عذاب را پس سبک کردہ نشود از یشان و نہ ایشان مہلت دادہ شوند تے
جسوقت ویکھنگے اوہ لوگ جو ظالم ہین عذاب نوں پھر ہولا نکیتا جاویگا انہاتھیں تے نا اوہ ڈھل دتے جاونگے

تی جداں عذاب نوں ویکھن کافر پھر تخفیف نہوسے
تی ناانہاں مہلت ملی جی منگن کیتی ٹھہر کہلوسے

وَاِذَا رَاَی الَّذِیْنَ اَشْرَکُوْا شُرَکَآءَهُمْ قَالُوْا رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ شُرَکَآؤُنَا وچون

ببینند مشرکان شریکان خود را گویند ای پروردگار ما این جماعہ شریکان ما اند تے جد
ویکھنگے اوہ لوک جو شرک کردے آہے شریکان اپنیاں نوں کہنگے اے ساڈے ایہہ ہین شریک ساڈے

تی ویکھن مشرک جداں شریکان آپنیاں کہسن سارے
جو یا رب ہین ایہ لوک شریک جیہو جیہ اساں پوکارے

الَّذِیْنَ کُنَّا نَدْعُوْا مِنْ دُوْنِكَ ۚ فَاَلْقَوْا اِلَیْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ لَكٰذِبُوْنَ ۝

کہ می پرستیدیم بجز تو پس شریکان پیغام انداز ند بسوے ایشان این سخن را کہ ہر آئینہ شما دروغیا نید
اوہ لوک جو آہے اسیں پوکاردے سوا تیرے پھر ڈالن گے شریک طرف اوہناندے ایہ سخن جو تحقیق تسیں

جنہاں کردے آہیں عبادت تیں بن سبہا نوں انہاں بہولایا
معبود انہاندے ویہن سینہا ہو تسیں جھوٹھے سارے
تساں غلط پوکاریا پوجیا ایہ کدکہیا اساں تساں نوں
جو ولیاں نبیاں مشرک پوجن انہاں گناہ نکوئی
اوہ کفر شرکدی دشمن وڈے ویری دلوں زباناں
نام نیکاں شیطان رکہا کر پوجا انہاں کراوے
روز قیامت نیک بندے اوہ سبھ انکار کریسن

تا دسین اوہ جواب جو مشرک ایہ تساں جھوٹھ الایا
جو ساں نوں جہوٹھ الاہ بنایا بندے اسیں وچارے
پوکارن پوجن غلط تساڈا خبر نہ ول اساں نوں
انہاں پوکارن پوجن دے انہاں ہرگز خبر نہوئے
ایہ شیطاناں پوجن ویکھ کرشمے فعل شیطاں نوں
کدے مدار سالار غازی کدے وڈا پیر سداوے
شرک کریندیاں تائیں اوسدن کوڑھے ٹھیک بنیسن

وَاَلْقَوْا اِلَی اللّٰهِ یَوْمَئِذِ نِ السَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا کَانُوْا یَفْتَرُوْنَ ۝

واین همه افگنند بسوے خدا آنروز پیغام انقیاد را و گم گردد از ایشان آنچه افترا میکردند تی ڈالنگے

سبھے طرف اللہ دے او سندن پیغام صلح دا تنی گم ہو جاٰیو او نہا تہین اوہ چیز جو آہے جھوٹھ جوڑدے

تی ڈالن طرف اللہ دے اوسدن صلح پیغام سنیہے
جان مشرک ڈیکھن جنہان پوجیا ہرگز کم نہ آہے
تی گم ہو گئی جو جھوٹھ بنائی اسان شفاعت کرسن

تی چاسن ہٹل او نہا تہین جی جو جوڑہی جھوٹھا اچھے
تا چاہن صلح معافی تہین شرک نہ بخشیا جائے
کوڑیان آسان کوڑ ہو چاسن سخت عذابان جی

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ زِدْنٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ

آنانکه کافر شدند و باز داشتند مردمانرا از راه خدا افزودیم ایشانرا عذابے بالای عذابے

اوہ لوک جو کافر ہوئی تی روکیئو نی لوکان نون راہ اللہ دے تہین زیادہ کرانگی آہین اہنانون عذاب عذابے

اوہ لوک جو کافر ہوئی تی لوکان کیار بدر ہون

اتین کیہان تی اہنان دکھ وڈائی ہوندہ ہو زیادہ بہان

بِمَا كَانُوْا يُفْسِدُوْنَ بسبب آنکه فساد میکردند نال اس سبب دے جو آہے فساد کردے

اس کارن جو آہی دنیا وچہ فساد مچیندے
عذاب اٹھو ئیان ستان ہیکہان پیاسیان زہر ہرن
عبداللہ کہی چوندا اٹھو ئیان ڈیان کنجیان جیڈے
بن مسعود
جان مارن ڈنگ تا زہر اہنا ندی جا لپہ سیالان پاوے
اوہ کٹ گلی تہین نہران ہنج تلے عرش دی جارے
ہک کھن جو نکل آتش وچون پوسن زمہریران

رد کہت ورخ

خود کفر تی شرک کرن تی لوکان ہے گمراہ کرہندے
عذاب آتش تہین یہ دکھہ وڈا ہوسی اہنان شہرا
سعید کہے سپ وہٹان ونانگ اٹھو ہین چخرا ئیڈے
ابن عباس کہے پنج نہران اہنان عذاب وڈا دے
تری نہران تہین رات عذاب تی وینہ نون تہین دوہ حرارے
بہر سختے زمہریرون نسن آتش پون شہران

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِيْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا عَلَيْهِمْ مِّنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيْدًا عَلٰى هٰؤُلَآءِ

وآنروز که برانگیزیم در ہر امتے گواہی را بر ایشان از قبیلہ ایشان و بیاریم ترا گواہ برین کافران ہتے

جسدن کہلا کرانگی آہین وچہ ہر امت دے گواہ اپر اہنا ندے قبیلے او نہا ندے تہین آنی کیا ونجے تیتون گواہ اپر اہنا ندے

تی جسدن ہر امت وچہ شاہد او نہان کنیعون اٹھا ہیے

تی اپنہان لوکان اپر تینون آہین گواہ لیائے

وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَّهُدًى وَّرَحْمَةً وَّبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِيْنَ

وفرو د آوردیم بر تو کتاب برائے بیان کردن ہر چیز و برائے راہ نمودن و بخشائیش و مژدہ دادن
مسلمانان تے اوتاری سان پر تیری کتاب بیان کرنیوتے واسطے ہر چیز دی ہدایت تے رحمت تے خوشخبری واسطے

تی بھیجے اسمان کتاب تیرے تی ہر شی کری بیان	ہی راہ نمائی رحمت بھی خوشخبری مسلمانان
ہر شی کری بیان جو حاجت امر نہی فرماوے	ہی حدان کل احکام شرع ہی حل حرام بتاوے

اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيْتَآئِ ذِي الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ

ہر آئینہ خدا میفرماید بانصاف و نیکوکاری و عطا کردن بخویشاوندان و منع میکند از بیحیائے
تحقیق اللہ حکم کردا ہی نال انصاف دے تے احسان دے تے دینی خویشاوند دی تے منع کردا ہے بیحیائی تھین

بی شک اللہ حکم کرے جو عدل احسان کما ہو	تی خویشان دیہو تی منع کری جو نیڑی زنا نجا

وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۞ و کار ناپسندیدہ و تعدی پند میدہد شمارا
تا بود کہ پند پذیر شوید تے نامعقول کمان تھین تے سرکشی تھین نصیحت کردا ہے تسانون تا جو تسین نصیحت پکڑو

تی نامعقولون منع کری ہو ظلم تعدی پاسون	تسان کری نصیحت تا تسین پڑو نصیحت با خلاصو
عدل ہی انصاف کرن احسان کرن بھلیائے	ہک کہن عدل توحید تی احسان کرنی فرض ادائے
یا ہی احسان اخلاص کماون وچہ توحید الٰہی	تعبد اللہ کانک تراہ صحی حدیث جو آئی
نبی کہیا احسان جو کرین عبادت اللہ تائین	گو یا تون اہنون ویکھین نہین تا وہ ویکھن دا ہائین
ہک کہن عدل توحید تی کرن معاف احسان بھائی	خویشان دیہن صلہ ذی رحمان جو نکر عادت آئے
فحشا سخن بد ہکم بر ابر بعضے زنا بتاون	منکر اوہ جو وچہ شریعت وچہ حدیث بتاون
یعنی تکبر ظلم تعدی منع خدا فرماوے	ہک اکھن عدل جو ظاہر باطن برو برابر پاوے
تی احسان جو باطن جنگا ظاہر تہین اخلاصون	تی فحشا منکر ظاہر جنگا کہن باطن پاسون
بن مسعود کہے جامع تر وچہ قرآن ایہ آیت	عکرمہ کنون معالم اندر کری ایوب روایت
ولید نون آیا آیت پڑھکے حضرت جد آن سنائی	اکھیوس مڑ پھر پڑھیں بھتیجے حضرت فیر دوہرائی
اکھیوس قسم خدا ہے اسو چہ لذت بہت حلاوت	تی اس کلام دے اتی رونق خوبی ہور طلاوت

ف یعنی عدل احسان ۱۲

ایر اسد اپر میوہ تے اہیٹھون ہیجے پہل بھریا | ایہ نہین کلام بندیہ ہرگز سندیا نداول ٹھریا

وَاَوْفُوْا بِعَهْدِ اللّٰهِ اِذَا عَاهَدْتُّمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْاَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيْدِهَا

ووفا کنید بعہد خدا چون عہد بندید و مشکنید سوگندہا را بعد محکم ساختن آنہا تے پورا کرو عہد اللہ وا جد عہد ہنہو تین سے نا توڑ و قسمان نون پچھے مضبوط کرنے اونہا ندیہ

تی پورا کرہو عہد اللہ وا عہد تین جد ہنہو | تی محکم کر کے قسمان نون پہر قسم نہ توڑ و ہنہو

وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللّٰهَ عَلَيْكُمْ كَفِيْلًا ط اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُوْنَ

وہر آئینہ ساختہ اید خدارا بر خویش نگاہبان یعنی او را در قسم مذکور کردہ اید ہر آئینہ خدا میداند آنچہ می کنید تی تحقیق کیتا ہی تسان اللہ نون اپنے اپر ضامن یا گواہ یا نگہبان تحقیق اللہ جاندا ہی جو کجہ تسین کرو ہو

تی ہٹیک کیتا تسان اپنے اپر ضامن اللہ تائین عہد کنون لیتھے قسم مراد معالم اندر یارا ہک اکین ایہ آیت حق تہنان جو بیعت نبی تہین کری دے اوہ عہد تی قسمان پوریان کرہو حکم خدا فرمایا | تحقیق اللہ سبہ جانی جو کجہ کردے تسین ادائین شعبے اکئے عہد قسم ہے توڑیان پو کفارہ ہک اکین جاہلیت دیان قسمان جو اوہ عادت ہر دے ہر بندے پر عام حکم ایہ وچہ معالم لیایا

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّتِيْ نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ اَنْكَاثًا ط

ومباشید مانند زنے کہ گسیخت رشتہ خود را بعد از استواری پارہ پارہ ساختہ سنے نا ہو مانند اوس عورت دے جو توڑیوس کتیا ہوما اپنا پچھے پکا وڑنے دی ریزہ ریزہ

تی نا ہو وا اوس عورت وانگ جہ کیتا اپنا توڑے قریش کنون اوہ احمق عورت ریطہ نام سندو ترکلا باہنہ جیڈا اوس موٹا سر تس انگل جہیا ہیڈان اُن تی جت اٹھاندہی کتی نت گہنا و پہر لونڈیان تائین حکم کری جو توڑن کیتا سا نا اوہ کنن تہین یہ سگی نا پہر کیتا چھوڑے | پچھے محکم کرنے تہین سبہ ذرہ ذرہ کر چھوڑے وسو اسن سو دائن آہی چرخہ نت گہو گہنا و چرخہ وڈا عظیم بنایوس موافق جاتس کہیا لونڈیان ہی تس اکین فجر ون تا دیہ سر اوے ایہا چال ہمیشہ اوسدے ایہ کم لگس پیارا اینوین جو کوئی نہی عہدن عہد کری پہر توڑے

انگا ٹہی جمع نکث دی وچ معالم لیا یا | جو سوت یا رسّا وٹ کر اس پھیر اودھیڑ گوایا

تَتَّخِذُوْنَ اَيْمَانَكُمْ دَخَلًاۢ بَيْنَكُمْ اَنْ تَكُوْنَ اُمَّةٌ هِيَ اَرْبٰى مِنْ اُمَّةٍ

میسازید سوگندہای خویش را مکر در میان خود تا افزون تر شود گروہی از گروہی پکڑ دیہو تسیں قسمان اپنیاں نوں دغا فریب در میان آپسدے اس واسطے جو ہووے کوئی جماعت اوہ زیادہ تر دوسرے جماعت تھیں

تسیں قسمان آپنیاں آپس اندر دغا فریب بناؤ اس کارن تسیں دغا کرو جو دولت ودہ ہتھ آوندی دخل دا معنے دغا فریب خیانت ٹھگی آئے ہک آکھن دخل فریب جو ظاہر عہد وفا ویکھاوے معالم وچ مجاہد کہے جو قسمان عہد کریندے پہلیاں عہد نتے قسمان توڑن دوجھیاں نال نبہاون

جو ہک گروہ دوجھی تھیں زیادہ دنیا وچہ ہو جائی ایہ خام خیال اللہ جس چاہے دولت اوس وچ ہووے بہی) قصد فساد دون چیز اندر شی داخل کرنی کائی باطن اندر توڑن عہد ان قصد معالم لیا وے ہک قبیلے نال فراوتہین غالب ہور ویکھیندے اللہ تہین منع کرے تا پہلیاں سر چڑہاون

اِنَّمَا يَبْلُوْكُمُ اللّٰهُ بِهٖ ؕ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ

جز این نیست کہ می آزماید خدا شمارا بآن افزونی و البتہ بیان کند برائے شما روز قیامت آنچہ درآن اختلاف میکردید سوا اسدے نہیں جو آزمائش کردا ہے تسانوں اللہ نال اسدے وسدی البتہ بیان کریگا واسطے

ہٹیک اللہ آزمائش کردا اوسدے نال تسانوں یعنے اللہ عہد وفادی نال تسان آزماوے ولی اللہ کہے جو تہیں حرمت قسم غموس لہیسوے جوین اوہ عورت کیتا کرنیا اپنا توڑ و نجاوے جو غالب نوں مغلوب کریندے کارن عہد توڑیندے ایہ خام خیال خدا جس غالب کردا غالب سوئے بدبختی تہیں بختاوری نہ کوڑان تہیں ہتہ آوے کدی اگلے نقصان فریب ہووی کدی نہ ہووے

تا ظاہر کری تسانوں روز قیامت جو جھگڑیا نوں ہک آکھن واد ہا دولت دنیا ایہ آزمائش آوے نی حبط ہوون اعمال غموسیاں تہیں سمجھیو غموس اوہ قسم جو جانے کوڑی قسم اٹھاوے یا مغلوب نوں غالب کرنا دلوچہ قصد کریندے عہد توڑن تہیں کجہ نہ بندا اپنی شامت ہوئے بلکہ جان آدمی بدبختی تدبیری خیال ہی لیا وے ایہ اپنان بنیاں گم گواوی اوڑک سمجھ رووے

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ يُّضِلُّ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ

واگر خواستی خدا ساختی شمارا یک گروہ ولیکن گمراہ میکند ہر کرا خواہد و راہ نماید ہر کرا خواہد تی جیکر چاہندا
اللہ البتہ کر دا تسانوں امت ہک ایہپر گمراہ کر دا اے جسنوں چاہے تے ہدایت کر دا اے جسنوں چاہے

تی جی رب چاہی سبہ تسانوں امت ہک بناوے
جسنوں مِی توفیق فضل تہیں اوہ ہدایت پاوے
پر گمراہ کری جس چاہی راہ لاوی جس چاہے
جسنوں نہ توفیق رکھے رب عدلوں اوہ بہل جاوے

وَلَتُسْئَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ والبتہ پرسیدہ خواہید شد از آنچہ میکردید تی البتہ پچھے جاؤگے تسہیں جو آہے کر دے

تی جو کجہ تسیں کماؤ ایتھے اس دن پچھیا جاوے
انہاں گلاں تہیں کفر نہ ہٹدا اپنی حق خبر لبے
کرکے دغا جو مارے کافر ایہ گل رب نہ بہاوے
قول قرار پکا کر توڑن ہی گل بہت بُری آہی

وَلَا تَتَّخِذُوْٓا اَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌۢ بَعْدَ ثُبُوْتِهَا

و مسازید سوگندہای خود را در میان خویش پس لغزد قدم بعد استواری آن تے نا پکڑو
قسماں آپنیاں نوں فریب در میان آپسدے پہر تلکیگا قدم پچھے ثابت ہوونے اوسدے

نہ پکڑو دغا فریب آپسو چہ آپنیاں قسماں تائیں
جی لوکاں قسماں قول دیہو تا اوہ اعتبار لیاون
جی فر قول تے قسماں توڑو دغا فریب کماؤ
تا تہیکے قدم تساڈا بعد ثبو توں پہیر کداہیں
تساڈی خوف تی دغی فریبوں اوہ بیخوف ہو جاون
نہ ہسی قدم ٹکائی یعنے تسیں ہلاک ہو جاؤ

وَتَذُوْقُوا السُّوْٓءَ بِمَا صَدَدْتُّمْ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝

و بچشید عقوبت بسبب باز داشتن از راہ خدا و شمارا باشد عذاب بزرگ تے چکھو گے تسیں برائی
نال اس سبب کے جو بند کیتا تساں راہ اللہ دی تہیں تے واسطے تساڈی ہے عذاب وڈا۔

تی چکھو تسیں عذاب اتہیں جو روکیا راہ خدا تہیں
جو جنگاں اندر عہد تی قسماں کر دی نال کفاراں
نہ کافر کرسن قول اینہاں دا مڑ اعتبار کدا ہیں
لی کارن تساں عذاب وڈا ہے اوس فریب دغا تہیں
پہر توڑن عہد فریب کماون کر دی اوہ بدکاراں
تی اہل ایمان تُساں وچہ پوسن سخن اینہاں کجہ ناہیں

وَلَا تَشْتَرُوْا بِعَهْدِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيْلًا ؕ اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝

ومستانید عوض عہد خدا بہا اندک ہر آئینہ آنچہ نزدیک خدا ست بہتر ست شمارا اگر دانستہ اید
تی نا خرید و مال عہد اللہ دے نال تھوڑا التحقیق اوہ چیز جو نزدیک اللہ دے ہے بہتر ہے واسطے تساڈے جیکر ہوویں تسیں جاندے

نہ ربدے عہداں نال خرید وں تھوڑا دنیا تہیں
اول عہد جو آپس اندر کیتے ذکر ہے اُتے
اس آیت وچہ عہد اللہ دے توڑن منع بتاوے
جو عہد اللہ دا توڑے یعنی حکم شرع الٹاوے

جو اللہ پاس تساں اوہ بہتر جے تساں علم خدا تہیں
جو قول قراری قسماں کر کی توڑن بری بناہی
جو عہد خدا ایہ قائم رہندا اجر خدا تہیں پاوے
جو مال لیا اوس بدلے ایہو بدلہ عہد ہو جاوے

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ بَاقٍ ط وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِيْنَ صَبَرُوْٓا اَجْرَهُمْ

آنچہ نزدیک شما ست فانی شود و آنچہ نزدیک خدا ست پائندہ ست و بدہیم صابران مزد ایشان جو
چیز پاس تساڈے ہے مک جاندی ہے تی جو چیز پاس اللہ دے ہے باقی رہنے والی ہے البتہ البتہ دیساں بدلہ دیواں گے صبر کرنے والیاں نوں

جو پاس تساں سو مکسی جو کجہ پاس خدا انت باقی
تی صابراں نوں اسیں اجر دیساں ٹھیک جاں ہو ملاقی

بِاَحْسَنِ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ط بحسب نیکوترین آنچہ میکردند ۔ نال بہتر اوس چیز دی جو آہی کردے

بدلہ بہتر عمل اونہاں دے دیسی اسیں اونہاں نوں
اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ فرمایا جے تسیں جانو
پھر سمجھایا جو کجہ پاس تساڈی بدلہ فانے
باقی استاد معالم اندر ابو موسیٰ تہیں لیاوے
جو آخر نال پیار کری سو دنیا ضرر رہیو نجاوے

جو صبر کرن رب عہد نہ توڑن اہنویں عہد بنایو نوں
دنیا عوض تے بدلہ رب دا جی تسیں فرق پچھانو
جو رب دے پاس ثواب سو باقی نت رہسی ارزانے
جو دنیا پیار زیاں آخر دا پیغمبر فرماوے
پن باقی کرو قبول نہ فانی احمد سیہقے لیاوے

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً ج

ہر کہ عمل نیک کرد مرد باشد یا زن و آن مسلمان ست ہر آئینہ زندہ کنیمش بزندگانی پاک جو کوئی عمل
کری نیک مرداں تہیں یا عورتاں تہیں تے اوہ ایمان والا ہی پس البتہ زندہ کراں گی اوسنوں زندگانی خوش

جو کوئی نیک اعمال کماوی مرد ہووے یا زنانی
ہک کہن حیوۃ طیبۃ معنے رزق حلال گناوہ

تی اوہ مومن اسیں دیسی اسنوں پاکیزہ زندگانی
تی جنت اہتیں ہے مراد مجاہد ہور قتادہ

قول سعید بن جبیر و عطا ۱۲

قال النبی صلی اللہ علیہ وسلم من احب دنیاہ اضر بآخرتہ ومن احب آخرتہ اضر بدنیاہ فآثروا ما یبقی علی ما یفنی ۔ فرمایا جو کوئی دوست رکھے دنیا اپنی نوں نقصان کرے آخرت اپنی نوں تے جو کوئی دوست رکھے آخرت نوں نقصان دیوے دنیا نوں پس اختیار کرو باقی نوں اوپر فانی دے ۱۲

حسن قناعت کهی تی کهی مقاتل لذت طاعت	ایک کہن خوش زندگانی مگران جنت وڈیان

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ و بدهیم انجماعت را مزد ایشان بحسب نیکو
ترین انچه میکردند تی البته جزا دیواگی انهاهون ثواب و ٹہاندا ان بہترا سچیز وی جو اعمل کرد

اسین بدلہ اونہان ثواب دیسا مین احسن انہان کماء	جو بہتر عمل کیتی وچہ دنیا احسان بہلیا ای

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ۝

پس وقتیکہ خواہی قرآن خواندن پناہ طلب کن بخدا از شیطان رانده شده پس
جسوقت پڑہین تون قرآن تا پناہ طلب کر نال اللہ دی شیطان ستی ہوئی تہین

پس جد پڑہین قرآن تا پکڑین اللہ نال پناہان	سٹی ہوئی شیطان کنون جو دہر کاریا گاہ
اکثر کہن اعوذ پڑہن ہی سنت پیش قرایت	ابو ہریرہ بعد قرایت کہی جو ظاہر آیت
اکثر کہن مراد ارادہ کرین جان پڑہن قرائی	جوین وضو والی آیت اندر فاغسلوا کہیا خدائی
باسناد معالم اندر محی السنت لیادی	جبیر کہی بن مطعم حضرت شروع نماز الادی
تر یوارین تکرار ون اللہ اکبر کہی کبیرا	پہر تریواری تکرار والحمد للہ کثیرا
پہر تریواری سبحان اللہ بکرة واصیلا	پہر ہکوار اعوذ جوین ہین اگی لکہان جملا

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ مِنْ هَمْزِهِ وَلَمْزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْثِهِ

یا اللہ تحقیق مین پناہ پکڑواہان نال تیری شیطان ترا ہی ہو تہین وسوسی اوسدی تہین تی عیب کبری تی فخر

رجیم اہی مرحوم جو شعلی آتش مار ترا ہیا	ہمز لمز ہی عیب کرن الی عمر وجنون بنایا
نفخ مراد تکبر کبر تی نفث جو شعر شیطانی	استعاذہ کہی طلب پناہان وچہ معالم جانی

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝

ہر آیینہ نیست شیطان را غلبہ بر آنانکہ ایمان می آورند و بر پروردگار خود توکل میکنند
تحقیق وہ نہین واسطی اوسدی غلبہ اپر انہاندی جو ایمان لیائی تی اپر رب اپنیدی توکل کردی مین

تحقیق نہین شیطان نون غلبہ اپر اہل ایمانان	جو رب اپنی تی کرن توکل زور نہ پہر شیطانان

ف ۱ یعنی ف تعقیب دلالت کردی ہی اپر پہلی ہو وسی اعوذ دی قرایت اتی ہین ۱۲ معالم ف ۲ ایت وضو دی ہی ایسی دی ہی اذا قمتم الی الصلوة فاغسلوا تا آخر یعنی جد اہٹو تین طرف نماز دی پس دہوؤ منہ اپنی جا ہی معنی ف دی تعقیب سی لئی تا وضو پہلی نماز تین ہوئی ۱۲ منہ ف ۳ کبر وڈیائی ہی جو وچہ دل کدا اوسدی تی تکبر ظاہر کرنا کبر دا ہی واللہ اعلم ۱۲ منہ

ف ۱ ذکر اعوذ دا ... صفحہ ۱۷

جو الله اپر کرن توکل تکیہ غیر نہ دھر دے سفیاں کھی شیطان نہ قوت جو اوہ گنہ کراوے	غلبہ زور حکومت اپر تہناں شیطان نکردے مومن متوکل تہیں جہڑا گناہ نہ بخشیا جاوے

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُم بِهِ مُشْرِكُونَ ۝ ١٩

جزاین نیست کہ غلبہ او بر آنانست کہ دوستداری او میکنند و آنانکہ ایشان با خدا شریک مقرر میکنند

سوا اسدے نہیں جو غلبہ اوسدا اپر اوہناں دے جو دوست کردے ہین اوسدے تے جہڑے وہ نال الله دے شریک کرن والے

اس بن نہیں جو غلبہ اوسدا اپر اوسدیاں یاران مشرکاں اپر زور شیطاناں ظاہر ہو دسیا وے جن شیطان جے دنیا اندر مومن کسی وکہاوے بلکہ بناہ خدا ول دوڑی پڑہی کلام سے آلے	تے جہڑے نال الله دے شرک لیاون ہوون اوہ اوہان جو اوسدے تابعدار ہین اوہ تہناں زور وکہاوے اوس ول کری رجوع نہ مومن جو اوہ شر ہٹ جاوے یا اسم الله دے ہو دعا تہیں جا بہشت پناہی

وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مُفْتَرٍ

وچون بدل کنیم آیتی بجائی آیتی وخدا داننده تر است بآنچه فرو دمی آرد گویند جزین نیست کہ تو افترا کننده

تے جد بدلائی اسان ہین کسی آیت نوں جاگہ کسی آیت دی تے الله خوب جانداہے اوس چیز نوں

جو اوتاردا ہے کہندے ہین سوا اسدے نہیں جو توں ہووے جوڑنے والا ہین

تے جد اسیں آیت بدل کراہیں آیت کسی ٹکانے ناکافر کہن جو ہٹیک محمد توں اپہ آپ بنایا	تے الله جو کجھ آپ اوتاری اسنوں بہتر جانے بلکہ سجانن اکثر کافر کس کارن بدلایا

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ بلکہ اکثر ایشان نمیدانند بلکہ اکثر اوہناں دی نہیں جاندے

جے نسخ کری رب آیت کائی کافر ٹھٹھے کردے	سجانن ناسخ تے منسوخ جو ہے حکمت وچہ دھردے

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا

بگو فرو د آورده است او را روح القدس از جانب پروردگار تو براستی تا مستقیم سازد مومنان را کہ

توں اوتاریا ہے اوسنوں جبرائیل پاک نے رب تیری تہیں نال سچ دے تا جو ثابت رکھے اوہناں لوکاں نوں جو ایمان لیائے

کہہ سچ اوتاریا اسنوں جبرائیل الله دے پاسوں	تا مومناں تائیں ثابت رکھے شیطانی وسواسوں

مسلماناں دے

وَهُدًى وَّبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِيْنَ ؒ و برائے راہ نمودن و مژدہ دادن مسلمانان ہدایت تے خوشخبری واسطے

ہور ہدایت بہی خوشخبری مسلماناں دے تائیں
جو ہر حال موافق اللہ دے حکم اوتارے
جو اللہ نوں سبھ خبر اساڈی حال اساڈی جانے

نبی نوں ایہ جواب کفاراں دسیا اللہ سائیں
تا مومناں دی دل محکم ہوون صدق لیاون سارے
ہر حال موافق حکم کریں خوشخبری وحی بہی آنے

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُمْ يَقُوْلُوْنَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهٗ بَشَرٌ ؕ

وہر آئینہ ما میدانیم کہ کافران میگویند جزین نیست کہ می آموزد این پیغامبر را آدمے تے البتہ
تحقیق اسین جاندے ہاں ایہ جو کہندے ہین سوا اسدے نہیں جو سکہاؤندا ہے اس پیغمبر نوں آدمے

تی ٹہیک اساں معلوم جو کہندی کافر کیوں ایے
اک شخص غلام آہا نصرانی رومی عجم زبانے
بہی حضرت دا احوال مبارک وچہ نال پیاراں
اوس نام آہا بلعام کہن اک عائش بعض تاوں
دو شخص غلام بہی حضرم دی پڑہن تورات انجیلان
لدہی اُنہاں پاسوں حضرت لکہے پڑہدا اوہ کتاباں
کافر جان دکہے بوں پاس اونہاں دے سخن دل ہر جاوے

جو آدمی اک محمد نوں تحقیق قرآن سکہاوے
اوہ پاس ہمیں بیندا آوی جاوی سنی کلام ربانے
کافر آکہن ایہ سکہاوی احمد نوں گفتاراں
اک کہن یعیش جبر اک آکہن بعض دو شخص بناوں
ہکنوں ابو فکیہہ آکہن دوجہا جبر ولیسلان
حضرت ٹہیری سنی کتاباں ربدیاں سخن خطاباں
پہر کافر آکہن اونہاں دوہاں تہیں احمد پڑہ پڑہ جاوے

حکم

لِسَانُ الَّذِيْ يُلْحِدُوْنَ اِلَيْهِ اَعْجَمِيٌّ وَّهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِيْنٌ ؕ

زبان کسیکہ نسبت میکنند سوی او عجمی ست واین قرآن زبان عربی واضح است زبان اوس
شخص دی جو اشارہ کردی ہین طرف اوسدے عجمی ہے تی ایہ قرآن زبان عربی ہے ظاہر

جس ول کرن اشارہ اسدی بولی ہے عبرانی
اوہ شخص ایمان لیایا آکہن نیک اسلام بنایا

تی ایہ قرآن زبان عربی دے واضح نیک بیانی
ایہ وجہ معالم محی السنت وچہ وسیت لیایا

اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۙ لَا يَهْدِيْهِمُ اللّٰهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ

ہر آئینہ آنانکہ ایمان نمی آرند بایات خدا راہ ننماید ایشان را خدا و ایشان راست عذاب دردہندہ

ف تہمت کافراں دی پیغمبر نوں جو قرآن کسے تہیں پڑہ کے سناندا ہے

یعنی جتنا سمجہا یئے اوہ بی ایمان ہرگز نہیں سمجہدے بے یقین آدمی ایمان تہیں محروم ہین ۱۲ موضح

ن خمسان

تحقیق اوہ لوک جو نہیں ایمان لیاندی نال آیتاں ساڈیاں نہیں ہدایت کردا انہاں نوں اللہ تے واسطے اونہاں دے عذاب ہے دردناک

تحقیق اوہ لوک جو آیتاں ساڈیاں نال ایمان نہ لیاون | نہ کری ہدایت اوہناں اللہ دکھ عذاباں پاون

اِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰذِبُوْنَ

جز این نیست کہ افترا میکنند آنانکہ ایمان ندارند بآیتہاء خدا و ایشانند دروغیان سوا اسدے نہیں جو آپ جوڑ لیندے ہین جھوٹھ اوہ لوک جو نہیں ایمان لیاوندے نال آیتاں اللہ دیاں دے تے اوہی لوک ہین جھوٹھے

جھوٹھ جوڑن اوہ لوک جو آیتاں ربدیاں منّدے ناہیں | تے اوہی جھوٹھے لوک ایہن نا چھوڑن جھوٹھ کداہیں
باسناد معالم وچہ عبداللہ ابن جرادوں | جو کجھ مومن نا ہی کردا اکّھ حضرت ارشاد وں
نبی کہیا کدی کردا ہے من بچھیا کری ہی چوری | نبی کہیا کدی کر داہو من چوری حرمت جوڑی
پھر کجھ مومن جھوٹھ ہی بولی ہی کہیا جو ناہیں | اِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ ایہ آیت حضرت پڑھی ہیں

مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ اِيْمَانِهٖٓ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهٗ مُطْمَئِنٌّ بِالْاِيْمَانِ

ہرکہ کافر شود بخدا بعد ایمان خود مگر کسی کہ جبر کردہ شود بر وے و دلش آرمیدہ باشد بایمان جو کوئی کفر کری نال اللہ دے پچھے ایمان آندے دے مگر اوہ شخص جو زبردستی کیتا گیا تے دل اوسدا آرام کریوا الا ہے

بعد ایماناں نال اللہ دے جو کوئی کفر کماوے | مگر جو دل ایمان پر ثابت زوروں کفر کراوے

وَلٰكِنْ مَّنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللّٰهِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ

ولیکن کسیکہ سینہ کشادہ کند بکفر یعنے راضی شود بر ایشانست خشم از خدا و ایشانراست عذاب بزرگ لیکن اوہ شخص جو کھولیوس نال کفر دی سینہ پس اوپر اونہاندے ہے غضب اللہ تھیں تے واسطے انہاندے ہی عذاب وڈا

پر جو کوئی سینہ کھولی راضی ہووے نال کفر دے | ہی غضب اللہ دا اوہناں ہور عظیم عذاب اوہ جردے
ابن عباس کہے ایہ آیت حق عماردی آئے | جو یاسر اوسدا باپ آہا اتی نام سمیہ مائی
بلال صہیب خبّاب تے سالم سبہ ایمان لیائی | زنگار رنگ عذاب اونہاں نوں کافراں نے پہنچائے
سمیہ نوں دوہ اوٹھاں دے ستے بدھا قتل کرائے | تی فرح اوسدی وچہ نیزہ ڈاتا صبر کیتا اوس مائی
تی یاسر نوں بھی قتل کیتو نی پہل شہید ایہ ہوئے | عمار نوں کھوہ وچہ غوطہ دیون اپر اوہ کھلوے

کہن توں کفر محمدؐ تہین کرانسے کفر الایا
کسے کہیا عمارؓ ہویا مڑ کافر حضرتؐ کہیا جو ناہین
تی خلط ہویا ایمان عمارؓ دی ماس لہو وچہ سارا
نبیؐ کہیا کی حال تا او سنے بداحوال بتایا
نبی کہیا دل اپنا کیونکر او س ویلے توں پایا
حضرتؐ او سیدا ن اکھین پونجہہ شفقت کر فرماوے
شرح صدر ہے رضی ہو کر کرن قبول پسندے
جی زور وں کلمہ کفر اکہاون کہند کافر ناہین
جی کلمہ کفر نہ آکہے ماریا جاوی افضل سوئے
اسو چہ اختلاف نہ کوئی ہر اجماع تمامان ۔
اکثر کہن طلاق نہ پوندی وچہ عالم لیاوے

تی دل ایمان اپر تس محکم کفر نہین دل بہایا
اوہ سر پیران لگ بہریا ایمانوں کفر نہ کر کدی ایہہ
پہر روندا آگیا عمارؓ نبیؐ دل اوہ مظلوم وچارا
بین تہاندی تعریف تی تینوں سند سخن الایا
اوس کہیا ایمان اپر دل محکم کفر نہ دلنوں بہایا
جی مڑ ایہ حال کرن کہہ او نوین وچی ایہ آیت لیائے
ضیق صدر دل تنگے ناخوش ہوون سن گل
جی دلوچہ اوہ اعتقاد نہین تس کہند امومن کدا ایہہ
جوین عمارؓ دی مانو پیو دی حق وڈے شہادت ہا
جی زوروں کسی طلاق اکہاون اختلاف ایہناں
حنفی کہن طلاق پوی بہی روا نکاح ہو جاوے

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ

این خشم بسبب آنست کہ ایشان دوست داشتند زندگانی دنیا را بر آخرت و بسبب آنست کہ خدا راہ نمی نماید گروہ کافران را

ایہ نال اس سبب دی ہے جو انہاں دوست کہیا جیا دنیا دی نوں اپر آخرت دی تے ایہ جو اللہ نہین ہدایت کردا گروہ

ایہ اس کارن جو آخر تہین انہاں زندگی دنیا چاہی
ایہ غضب عذاب اسکارن جو انہاں دنیا پیاری کیتی
جو اپنی جان بچاون کارن کافر ہویا بچانو
اس دنیا پیاری کیتی اوہنوں آخرت حظ نہ کوئی
پہر جد خوف ہٹی تس چاہیئے توبہ استغفاران

تے اللہ نہین ہدایت کردا قوم جو کافر وا ہے
آخر والی رحمت وچہ دنیا ر حمت کیتے
یا خاطر یاران بہایان یا زر بدلہ لوبی ایمانوں
جو جاندی خوفوں تہوں ہے کجہ اہنوں رخصت ہووے
دین ایمان اتے پہر ہووے ثابت سنگ ابرارا ن

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُوْنَ

ایشانند آنجماعہ کہ مہر نہادہ است خدا بر دل ایشان و گوش ایشان و دیدہ ایشان و ایشانند بے خبران

تفسیر شرح صدر

ایہ گروہ اوہ لوک ہین جو مہر کیتی ہے اللہ نے اپر دلان وتہاندیا ندی کنان اوتہان دیا نے اکہین اوتہاندیا

ایہ لوک جو دلان نے کنن اکہین تہان اللہ مہر لگائی | | تی اوہی لوک بی خبر ایہا نون عاقبت خبر نہ کاے

لاجرم انہم فی الاخرۃ ہم الخسرون شک نیست درآنکہ ایشانند در آخرت

زیانکاران ہاہین شک ایہ جو اوہ لوک وچ آخرت دے اوہی گہاٹا کہانیوالے ہین -

کجہ شبہ نہین جو اوہی روز قیامت ٹوٹا پاون | | جو دنیا رحمت خوشیان کارن دین ایمان وچا ون

ثم ان ربک للذین ھاجروا من بعد ما فتنوا ثم جاھدوا وصبروا

باز پروردگار تو آنانرا کہ ہجرت کردند بعد ازانکہ عقوبت کردہ شدہ ایشانرا تا کلمہ کفر نگویند باز جہاد کردند و

صبر نمودند پہر تحقیق رب تیرا واسطے وتہان لوکان دے جو بیوطن ہوئے پچہے تہین جو غذاب کیتے گئے پہر جنگ کیتا تی صبر کمایا

ان ربک من بعدھا لغفور رحیم ؏ ہر آئینہ پروردگار تو بعد ازین مقدمہ آمرزگار

مہربانست تحقیق رب تیرا پچہے استہین البتہ بخشنے والا مہربان ہے -

پہر ٹہیک تیرا رب جنہان ہجرت کیتی عذابون | | پہر جنگ تے صبر کمایا بخشنہارا مہر ستابون
ایہ آیت حق عیاش ہویا مادری بہائی ابوجہل دے | | جو قصہ وس سیپاری پنجم پہلے وچہ ہنر لدے
ہور ولید تے ابوجندل ہور سلمہ بہی عبداللہ | | جو مکی والیان ہاں تہان پکڑ کا یا دین سولا
تا ماریدیان اونہان کفر الایا پہر ہجرت کردہائے | | پہر راہ ربانی جنگ کیتے اتی وہ وہ صبر کمائی

یوم تاتی کل نفس تجادل عن نفسھا وتوفی کل نفس ما عملت وھم لا یظلمون

آن روز کہ بیاید ہر شخصی جدل کنان از طرف ذات خود و تمام دادہ شود ہر شخص را جزا آنچہ کردہ است

وایشان ستم کردہ نشوند جسدن ہر جی جہگڑا کرداجان اپنے تہین تے پورا دتا جاویگا جو کجہ کمایا اوسی تے

جسدن ہر جی اپنی جان تہین جہگڑا کرد آوے | | تی ہر نون پوری عمل جزا اوہنا ظلم نہ کیتا جاوے
کعب احبار نون عمر کہیا کجہ سانون خوف سنائین | | کعب احبار کہیا یا حضرت قسم مینون سائین
جی ستر نبیان عمل ہوون تیرے روز قیامت ملے | | کہی وقت ہوسن جنداپنی پہن اکہن سبہ کجہ بہنیون پہلے
جان دوزخ سخت آواز کری کوئی ہرگز کہلا ہے | | نہ مرسل نبے نہ ملک مقرب سبہ گوڈیان پڑ دہسی

ایہ توریت دا سنے اگلیان کتابان دا عالم آہا ۱۲ منہ

تا ابراہیمؑ کہے یا ربا میری جان بچائیں ‖ جوین قرآن اندر پڑھیوس اس آیت دے تائیں

ابن عباس کہے ہر بندہ جھگڑی روز قیامت ‖ تا روح تی جسّہ جھگڑا کرسن بد عملاں دی شامت

روح کہے مین ہتھ نہ پیر نہ اکھین یا رب سائیں ‖ جو پکڑاں چیز یا ٹُراں یا ویکھاں پکڑ نہ پھیر تائیں

جسّہ کہے تون لکڑ وانگوں پیدا کیتا مینون ‖ نہ پیر نہ ہتھ جو پکڑاں چیز نہ اکھ جو ویکھاں شے نون

ایہ روح آیا وچہ میری وڑیا اس کیتی روشنائی ‖ تا اسدے نال زبان بولی ہور اکھین ہوئے بینائی

تی ہتھ میری پھر پکڑن لگی پیر بھی ہلی چلّے ‖ کجہ پھیر پوچھ نہ دوس ایسی سبہ کیتی کم کوٗ ولّے

تا اللہ کری تپا اس تے ہک مثال دوہاں سمجھاوے ‖ جوین شخص نابینا باغ وڑے کاہی چیز نہ اوس دسا وے

ہک لوٗلا ہتھ نہ پہونچسن آ جائیا لوٗلے تائین ‖ میوی توڑی دوہاں کھاوے ملسن دوہاں سزائین

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَّاْتِيْهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ

وبیان کرد خدا تعالیٰ دہی کہ بود ایمن آرامیدہ می آمد باو روزے او بکشادگی از ہر جای ستے بیان کیتے
اللہ تعالیٰ نی مثال ہک وستی دی جو آہی بے خوف با آرام آوندا اسے رزق اوسدا کھلا ہر جا کنہ تہین -

رب کری بیان مثال ہک وستی آہی امن ارامون ‖ آوی اوسنون روزی اوسدے کھلی کل مقامون

فَكَفَرَتْ بِاَنْعُمِ اللّٰهِ فَاَذَاقَهَا اللّٰهُ لِبَاسَ الْجُوْعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ

پس ناسپاسی کرد بنعمتہاء خدا پس چشانید ورا خدا پوشش گرسنگی و ترس لسبب آنچہ میکردند پس کفر کیتیس
نال نعمتاں اللہ دیاں وے پس چکھایا اوسنون اللہ نے پہرا وا بھکھ دا تی خوف دا نال اس سبب دے جو آہی کردے

پھر کفر کیتا اوس شہر نجا تا قدر آرام خدا ئے ‖ تا بدلی بد عملاں رب اسنون خوف تی بھکھ کہا ئے

وستی کنون مراد مکہ جو امناں جینیاں والا ‖ ہر لٹون مارون ظلمون تھروں کہیا ر تعالیٰ

نت وسن لوک آرامون چینبون تہندے آہی پروا ہے ‖ ہر طرفون اُنہاں بروں بحروں روزی آوندی آہی

پھر سبہ تہین نعمت وڈہ محمد رب قرآن اتاریا ‖ اونہاں کسی نعمت دا قدر نجا تا عقل کفر دا ن ماریا

تا اللہ بھکھ تی خوف انہا نون دی انگ پوشاک پہنایا ‖ جو مکہ دم جدا نہ تھیئے انہا تہین سخت عذاب چکھایا

ہکی تا عیشاں جیناں دیوچہ وسدے امن امانون ‖ ہکی تا فاقی بھکھ کرڑا کی خوف بھی اہل ایمانون

ست وریہی اُنہاں بھکیاں فاقی ڈاڈہی سختی جالے　　حضرت منع کیتا غربان نوں آن نہ بہیجن جالے

اوہ سڑیاں ہڈیاں کہاون ہے مرداری کتی گندے　　ول اسماں جے ویکہن دہوں وسیاوے بھکہوں مندے

پھر مکے دیاں سرداراں نبی نوں ایہ پیغام پہنچایا　　تساں مرداں نال عداوت ہے زن طفلاں کیوں دکھ پایا

پھر اذن دتا لوکاں نوں حضرت مکی ان لیجاون　　اجی مکیوالے مشرک آہے ضد دوں باز نہ آون

ایہ بھکہاندا احوال اتے خوف جو لشکر اہل ایماناں　　چار چوفیروں لٹن گہوہن مارن بیفرمانان

وَلَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُوْلٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظٰلِمُوْنَ

وہر آئینہ آمد پیش ایشان پیغامبرے از جنس ایشان پس دروغی داشتند پس گرفت ایشانرا عقوبت و ایشان ستمگار بودند تے البتہ تحقیق آیا اونہاں نوں رسول اونہاندیوچوں پس جہوٹہا بنایا اوسنوں پھر پکڑیا

تے ہٹیک رسول اونہاندے جنسوں طرف اونہاندے آیا　　تا اونہاں جہوٹہا یا ظالم ہو کر تاہیں اوہ دکھ پایا

ایہ قصہ ہے اجمالی شامل بہتیاں قصیاں تائیں　　تاہیں نام مثال دہریا اس قصے نوں رب سائیں

فَكُلُوْا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلٰلًا طَيِّبًا وَّاشْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُوْنَ

پس بخورید از آنچہ خدا روزی داد شمارا حلال پاکیزہ و شکر کنید بر نعمت خدا اگر او را می پرستید پس کہاؤ وچوں تہیں جو روزی دتی ہے تساں نوں اللہ نے حلال پاکیزہ تے شکر کرو نعمت اللہ دیدا جیکر ہو تسیں اوسدے

پس جو رزق دتا تساں اللہ پاک حلال او کہاؤ　　جی خاص اوسینوں یوجو نعمت شکر بجا لیاؤ

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيْرِ وَمَآ اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖ

جز این نیست کہ حرام ساختہ است خدا بر شما مردار را و خون و گوشت خوک و آنچہ ذکر کردہ شدہ نام غیر خدا بر ذبح وے سوا اسدے نہیں جو حرام کیتا اللہ اپر تساں مردار لہو تے گوشت خوک دا تے اوہ چیز جو آواز دتا گیا واسطے غیر اللہ

ہٹیک حرام تساں مرداری لہو تی گوشت خوکاں　　تی جو کجہ غیر اللہ دے نام ٹہرایا مشرک لوکاں

فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ پس ہر کہ بیچارہ شدہ ستم کردہ و نہ از حد گذشتہ پس خدا آمرزندہ مہربانست پس جو کوئی لاچار ہویا نہ حد تیں لنگہن والا تی نہ تعدی کرنیوالا پس اللہ بخشنہار مہربان ہے

پس جو شخص لاچار ہویا نہیں ظالم اوہ نہ عادی　　تا بیشک اللہ بخشنہار تے رحمت بہت خدا دی

اونہاں نوں عذاب نے آن پھڑیا اوہ ظالم سن [illegible]　　بیج ماں لے ہی سمجھ کر دے

یعنے جو کوئی بہکھون عاجز چیز حلال نہ پاوے	وقت ضرورت اسنون رخصت جو ایہ چیز ان کہا وے
اس مسلے تحقیق لکہے سبہ وچہی وچہ سیپارے	ضد نکرنی لائق مومن او تہون سمجہہ پیارے

وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَا تَصِفُ اَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هٰذَا حَلٰلٌ وَّهٰذَا حَرَامٌ

وگوئید چیزرا کہ بیان میکند حکم او زبان شما بدروغ این حلال ست و این حرام ست تی ناکہو واسطے او سچیز دے جو بیان کردیان ہین زبانان تساڈیان جہوٹہہ جو ایہ حلال ہے تی ایہ حرام ہے

تی کہو نہ جہوٹہہ زبانو کرن بیان جو تسان زبانان	جو ایہ شی ہوے حلال نے اوہ نہ ہوئی حرام جہانان
باجہہ دلیل کلام خدا یا سند حدیث نبی دی	آپون روا نہ روا بناون رسم کفار پلیدی

لِّتَفْتَرُوْا عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُوْنَ

تا افترا کنید بر خدا دروغ را ہر آئینہ آنانکہ افترا میکنند بر خدا دروغ را رستگار نمیشوند تا جو تسین جوڑ لو اپر اللہ دے جہوٹہہ تحقیق جو لوک جوڑ لیندے ہین اپر اللہ دے جہوٹہہ نہین خلاصے پاوندے

تا جو تسین اللہ دے اپر جوڑو جہوٹہہ طوفانون	ٹہیک جو رب تے جہوٹہہ بناون نہین نجات انہانون

مَتَاعٌ قَلِيْلٌ وَّلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ایشانرا بود بہرہ مندی اندک و ایشانرا باشد عذاب دردمندہ فائدہ پکڑنا تہوڑا ہے تی واسطے اونہاندے وچہ آخرت دی عذاب دردناک ہے

اونہان دنیا اندر فائدہ پکڑن اندک بہ خوردارے	تی آخر وچہ عذاب انہانون دردانوالا حوارے

وَعَلَى الَّذِيْنَ هَادُوْا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ

و بر یہود حرام کردہ بودیم آنچہ قصہ خواندیم بر تو پیش ازین یعنے در سورۃ انعام تے اپر اونہان لوکاندی جو یہودی ہوئے حرام کیتے اسان اوہ چیز جو قصہ کیتا اسان اپر تیری اگے اتہین

تی بعضے چیز یہودان اپر اسان حرام ٹہرائے	جو وچہ سورۃ انعام اسان تینون اگے خبر سنائے
جو ناحق ولی حیتے زجرنے بہیڈ بکر ہو گائین	اوہ شامت ضد یہودان ہوین منع انہاندے تائین

وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ وستم نکردیم برایشان و لیکن بر جان خویش ستم میکردند تی نہین ظلم کیتا سی اسان اونہانون ایہہ آہے اوہ جانان آپنیانون ظلم کرے

نحل

لما تصف ... ای لوصف السنتکم الکذب ۱۲ جلالین لوصف السنتکم ... او لاجل صفکم الکذب ... انکم تحلون وتحرمون لاجل الکذب لا لغرض ۱۲ معالم

... ہیت بہت بیان ہوئی ... حلال ... نہین ... علامات ... ہوسے ... اختیاط ... ہونی لازم ہے واللہ اعلم ۱۲ منہ

تی اساں نہ ظلم اُنہاں پر کیتا اوہ خود ظلم کرے | اُنہاں ضداں نال حرام کرایا کر وارب جو چاہے

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ عَمِلُوا السُّوْٓءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوْا مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْٓا

ہر آئینہ پروردگار تو آنانرا کہ کار بد کردند بناد انی باز توبہ کردند بعد از آن و شایستہ کار شدند تحقیق

رب تیرا واسطے اُنہاں لوکاں دی جو کیتی اوہناں برائی نال نادانی دی پھر توبہ کیتی پچھے اُتھیں تے نیک ہو گئے

جو نال جہل بد عمل کماون کفر شرک برائے | پھر اُتھیں پچھے تائب ہوون نیکی کرن بھلیائے

اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝ ہر آئینہ پروردگار تو بعد ازیں توبہ آمرزگار مہربان ست

تحقیق رب تیرا پچھے اُتھیں البتہ بخشنہار مہربان ہے یعنے پچھے توبہ تے صلاحیت تھیں اگلے گناہ بخشے

ٹھیک تیرا رب اُتھیں بعد غفور رحیم اکھائے
جنہاں حال کفر وچہ حیزاں اُتھیں حل حرام بنایاں

جو توبہ کر کے نیک ہوئی رب بخشی سبہ برائی
جاں تائب ہو سلام لیائی بخشی رب برایاں

اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ كَانَ اُمَّةً قَانِتًا لِّلّٰهِ حَنِيْفًا ؕ وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝

ہر آئینہ ابراہیم بود بزرگواری عبادت کنندہ برائے خدا حنیفے کیشے و نبود از مشرکان تحقیق ابراہیم

ہیسی پیشوا فرمان بردار واسطے اللہ دے پھر آونوالا طرف سدے راہ دے تے نہیں ہیسی مشرکاں تھیں

ابراہیم آہا سچ امت فرمان دار الٰہے
ابن مسعود کہے امت جو نیکی کم سکھاوے
نیکی جمع ہویاں وچہ اوسدے امت جتنیاں نیک خصالاں
مجاہد کہے اوہ امت مومن آہا اکلا
قتادہ کہے جہاناں نوں پیا دین نہ کوئی
قانت فرماندار مطیع جو حکم بجا لیاوے
جو دین اسلام اُپر متوجہ دین اسدے ہور چھوڑے
شاہ ولی اللہ لکھیں جو کعبے حج بجا لیاوے

باطل دینوں پھر یا آہی نہ آہا مشرک وسے
اوہ پیشوا امام جو خلقت پچھے اسدی جاوے
ہر ہر دین والے اوس دوست رکھن قول افعالاں
دو سچے لوک آہے سبہ کافر پوجن سبہ غیر اللہ
جو ابراہیم امام بنایا دوست رکھن سوئے
حنیف جو باطل دنیا تھیں ہو نہ موڑ موحد ہووے
ہک لکھن جو با اخلاص عبادت کردا کہنہ موڑے
تی ختنہ کری بھی غسل جنابت اوہ حنیف کہاوے

شَاكِرًا لِّاَنْعُمِهٖ ؕ اِجْتَبٰىهُ وَهَدٰىهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝ سپاس دارندہ نعمتہائے خدا را برگزید

خدا او دلالت نمودش راه رہت شکر کرینوالا واسطے نعمتاں دے سیا ندی جگ لیا اللہ نے اوسنوں تے ہدایت کیتی طرف راہ سدھے

سبھ انعام الٰہی دا اوہ شکر بجا لیایا
پسند کیتا رب اوسنوں نالے سدھا راہ وکھایا

سدھا راہ اسلام ایہا ہے جو ربدا دین حقانی
ایہ راہ وکھایا اوسنوں اللہ رحمانی رضوانے

وَاٰتَیْنٰهُ فِی الدُّنْیَا حَسَنَةً ؕ وَاِنَّهٗ فِی الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِیْنَ ؕ

وعطا کردیمش درین سرای نعمت وہر آئینہ او در آخرت از شائستہ حالان ست تی دتے
اساں اوسنوں وچہ دنیا دی بھلیائی تحقیق وچہ آخرت دی البتہ نیکاں تہیں ہے

تی دتی اوسنوں دنیا اندر نیکی اساں بھلیائی
تی ٹھیک اوہ روز قیامت بیشک نیکاں تہیں ہا اہا

دنیا تی رب نیکے دتی خلت ہور رسالت
خلت بہت پیار ہا نہایت ہویا خلیل جزالت

ہا ہی چنگا ذکر تے نیکنامی نت اندر خلقت سارے
ہا ہی رحمت ہور درود سلام جو تیک قیامت جاری

ہا ہی نیک اولاد ملی وچہ پیرے ربدے نیک پیارے
ہا ہی ہر ملت ہر مذہب والے کرن پسند اسیلے

تی آخر وچہ اوہ جنت اندر ہوسی سنگ رسولاں
نبیاں ولیاں دیوچہ ہوسی سر ساریاں مقبولاں

یعنے حل تے حرمت ہور احکام شریعت سارے
ہے اصل انہاندا ابراہیمی ملت سمجھ پیارے

تے عرب رکھن حنفیت دعویٰ نا کی شرک کماون
ہی دعوی انہاں ظاہر کوڑا راہوں بہلے جاون

ثُمَّ اَوْحَیْنَاۤ اِلَیْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْرٰهِیْمَ حَنِیْفًا ؕ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِیْنَ ۟

بعد ازاں وحی فرستادیم بسوء تو کہ پیروی کن کیش ابراہیم را حنیف شدہ ونبود از مشرکان
پہر وحی کیتا اساں طرف تیرے ایہ جو پیروی کر دین ابراہیم دیدے حنیف ہو کرتے نہیں آہا اوہ مشرکاں ہا تہیں

پہر اساں وحی تیر یول کیتا کر توں تابعدارے
ملت ابراہیم حنیف نہ کر دا شرک خوارے

محمد نبی نوں امر کیتا رب ملت ابراہیمی
جو حکم اللہ منسوخ نہ کیتا ثابت اوہ مقیمی

بعضے حکم یہود نصاریاں حق خدا بدلائی
پہر نبی محمد ابراہیم موافق آئے

اِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِیْنَ اخْتَلَفُوْا فِیْهِ ؕ جز این نیست کہ لازم کردہ شد تعظیم شنبہ بر آنانکہ
اختلاف کردند دراں سوا اسدے نہیں جو مقرر کیتا گیا ہفتہ یعنی تعظیم او سدا ابر اہاندے جو خلاف کیتا انہاں وچہ اسدے

بی شک ہفتہ ہویا مقرر اوہناں لوکاں اُتے
یعنے اصل حنیفی ملت اندر ہفتے حکم نہ کوئے
اپس وچہ ہیو دمی جھگڑی وچہ عالم لیایا
جو روز جمعہ رب فارغ ہویا سبہ کجہ پیدا کرکے
بعضے اکھن ہتے افضل شروع پیدائش ہوئے
رب فرض کیتے تعظیم جمعہ دے موسیٰ بہی فرماوے
فارغ رہو عبادت کارن بندگی ربدے کرہو
یہود کرن انکار جو جسدن فارغ بیٹھا اللہ
تا ہفتہ ہویا مقرر یہوداں سخت حکم رب کیتا
اُنہاں کہیا اساڈی عیدن پچھے عید یہوداں آوے
اُنہاں ہتے وار قبولیا آپی اپنے عید بنائے
بااساد عالم اندر ابو ہریرۃ پون لیاوے
نی پھیری سبہ خلقت تہیں سہیں پچھے ہووے روز قیامت
پھرایہہ دن جمعہ انہاں دی اپر اللہ فرض بنایا
پھیر وٹی ربسانوں ساڈی پچھے لوک جو سارے
قتادہ کہے جو ختلاف ہی کیتا قوم یہوداں

جنہاں جھگڑا کیتا اسوچہ اُسے عقل وگئے
ہُن شرع محمدؐ اندر رہے تس حرمت فرض نہ ہوئے
بعضیاں سبہ واراں تہیں افضل جہیں جہیں وار بنایا
پھیر چھنچھنوار آسائش کیتے عرش دی اتی چڑہکے
انہاں ہتے دی تعظیم قبولی ربدا امر نہ کوئے
جو روز جمعہ دے دنیا دا کم مول نہ کیتا جاوے
چھی دن کم کرو دنیا دے عادت ایہا دہر ہو
اسیں بہی اوسدن فارغ رہیئے تا دل پہڑے تسلا
پھیر عیسے روز جمعہ والیا یا امت کارن بنیا
یعنے جمعہ تہیں پچھے جہیں جہیں ایہ گل اسہان نہاوے
پھیر اس امت نوں جمعہ دتا رب اسوچہ برکت پائے
اسیں دنیا اندر پچھے آئے پیغمبر فرماوے
پر لوکاں پہل کتاب ملے اسان پچھے ملے کرامت
اوہناں جھگڑا کیتا اسوچہ اوہ دن سانوں دلوایا
پہلکے عید یہود کرن پھیر رسول کرن نصارے
پکنہاں حرمت ہفتی رکھی توڑی کجہ مردودان

وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ۝

وہرآئینہ پروردگار تو حکم کند درمیان ایشان روز قیامت درانچہ اندران ختلاف میکردند
تی تحقیق رب تیرا حکم کریگا درمیان اوہناندے دن قیامت دے وچہ اوس چیز دے جو ہے وچہ اوسدے جھگڑا کردے

تی ٹہیک تیرا رب حکم کریگا درمیان اوہناندے
اوسدن سبہ لوکاندی جھگڑی اللہ آپ مکاوے

جہناں چیز اندیوچہ آہے اختلاف کماندے
حق نوں حق کریسے اللہ باطل جہوٹہہ ہو جاوے

اُدْعُ اِلٰی سَبِیْلِ رَبِّکَ بِالْحِکْمَۃِ وَالْمَوْعِظَۃِ الْحَسَنَۃِ وَجَادِلْھُمْ بِالَّتِیْ ھِیَ اَحْسَنُ ؕ

دعوت کن یعنے بخوان مردمانرا بسوے راہ پروردگار خویش و پند نیک و مناظرہ کن با ایشان بطریقیکہ وے نیکست
بلا طرف راہ رب اپنے دے نال حکمت دے تے نصیحت نیک دے تے جھگڑا کر نال اونہاں دے نال اس چیز دے جو وہ بہت خوب ہے

رب اپنے دی راہ ول لوکاں حکمت نال بلاوین　　تے نیک نصیحت نال تے جھگڑی سوہنا طور وکھاون
نرمی نال بلاؤ لوکاں رب دی راہ ول لیاؤ　　حکمت علمی نال تے وعظ نصیحت خوب کماؤ
کوڑا سخن درشت نبولو اثر نہیں اوہ کردا　　عذاب ثواب تے رحمت رب دی سن لوکاں دل ڈردا
ہا حکمت کنوں مراد قرآن معالم ہور عباسے　　نیک نصیحت وعظ قرآن معالم وچہ لکھیاسے
تے جھگڑا نال طریقے چنگے ضد نہ ہور دہا ہووے　　دکھ ایذا بدگوئی ار بہتر صبر کماوے

اِنَّ رَبَّکَ ھُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِیْلِہٖ وَھُوَ اَعْلَمُ بِالْمُھْتَدِیْنَ

ہر آئینہ پروردگار تو دانا ست بکسیکہ گمراہ شد از راہ او و او داناتر ست براہ یابان تحقیق رب تیرا
داناتر ہے نال اس شخص دے جو بہلا راہ اوسدے تہیں تے اوہ داناتر ہے نال راہ پاونوالیاں دے

ٹھیک تیرا رب داناتر ہی جو بہلے اس راہوں　　تے اوہو بہتر جانی جس راہ پایا فضل الاہوں
ہدیت والیاں تے گمراہاں اللہ بہتر جانے　　ہر کوئی اپنے دعوی اندر سچا بنی دسگانی
پر کلمہ گو سبہ جانن رب دا راہ قرآن حدیثاں　　جو اونہاں دوہاں مخالف سو گمراہی راہ خبیثاں

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوْا بِمِثْلِ مَا عُوْقِبْتُمْ بِہٖ ؕ واگر مکافات کنید پس مکافات کنید بمثل آنچہ
باشما معاملہ کردہ شد تے جیکر بدلہ لو تسیں پس بدلہ لو برابر اوس چیز دے جو دکھ دتی گئی تسیں نال اوسدے

تے جیکر بدلہ لیو تسیں پس بدلہ لیو برابر　　جتنا ظلم تساں پر ہویا افضل ہے سنا صابر
مدینے وچہ آئی ایہ آیت آخر سورۃ تائیں　　وچہ حق شہیداں جنگ احد دیاں بھیجی اللہ سائیں
اصحاب شہیداں ہار آئی جد ستر مومن ماری　　مردیاں نال بھی کرن برایاں کافر بے ستیارے
نک تے کن کپیو نے مردیاں پیٹ بھی سبھناں پاڑے　　کافر ہولی بحج آئی جد ویکھ جو کرن رواڑے
سبہ کیتی بد شکل گفاراں مردی اہل ایماناں　　نک حنظلہ باجہ جو ہیو وَدسدے اسا تہی انہاں شیطاناں

ابو عامر راہب ۱۲

ف منع کرنا زیادتے تہیں وچہ بدلا لینے دی دشمن تہیں ہے۔

مسلماناں جد حال ایہ ڈٹھا دلوچہ غصہ آیا
اسیں بھی انہوں نے اتھیں بدتر کریئے حال کفاراں
حمزہ عبد المطلب بیٹا چاچا سرور سندا
اوس نک تے کن وڈھ کر کیتوے پیٹ بھی پاڑ نمانے
ہک ٹکڑا جگر چبایوس اوسدا حلقوں تلے لنگھیا توں
ایہ خبر نبی ؐ جد سنی تاں آکھیا جی اوہ کلیا کھاندی
جو بوٹی حمزہ دی کدی اللہ دوزخ وچہ نہ ساڑے
پھر حمزہ دی حال ڈٹھا جد بہر ور سخت ہوئی غمناکے
میں جاناں تینوں چاچا آہیوں بہت بھلیاں کردا
جی بہتی تیرے کرن نہ غم تاں تینوں ایہ خوش آوے
نی تینوں قسم اللہ دی جی میں فتح انہاں پر پاواں
تد ایہ آیت وحی الیا او وہ حلم ربانا
آکھیا جیکر فضل خدا تھیں اساں بھی غلبہ پایا
جو اگی کسے نہ کیتا ہووے لوک سنن خباراں
ہویا شہید کفاراں کیتا اوسدا حال بہے مندا
ہند ابوسفیاں دی عورت اوسدا جگر نکالے
پر اندر پیٹ نہ رہیا اوہ ٹکڑا اوتھیں سٹ وگایوس
یعنے ہضم جے ہوندا اوسنوں دوزخ کدی نہ کھاندی
حمزہ بہت عزیز اللہ نوں آتش وچہ نہ ساڑے
آکھیوس رحم کری رب تینوں ابوسائب خلے کے
بہی صلہ رحم دا اڈا ہا طالب قطع رحم تھیں ڈردا
جو انہوں نیں چھوڑاں تینوں تاں رب جاں نال ٹھاوے
ہیں بیر بدلی ستر کافر دا ایہ حال کراواں۔
جی کرو تاں کرو برابر نہیں تاں صبر خدا او دہ بھانا

وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصّٰبِرِيْنَ ۝ واگر صبر کنید آں صبر بہتر ست صابراں را
تی البتہ جیکر صبر کرو تسیں یعنے معاف کرو تی بدلہ کجہ بھی نہ لونا البتہ اوہ صبر بہتر ہے واسطے صبر کرنے والیاں دے

تی جیکر صبر کرو تسیں بے شک بہتر صبر اوہناں نوں
ایہ آیت آئی نبی کیا اساں کیتا صبر خدایا
ضحاک تے ابن عباس ؓ کہن ایہ آیت اگی آئے
جد قوت اسلام دی تی رب سورت توبہ آئے
پر نخعی ثوری ہور مجاہد ابن سیرین ؒ بتایا
روا نہیں مظلوم جو ظالم تھیں وہ ظلم کماوے
جی اوہ بھی کری معاف تاں بہتر وادھا کرن نہ آوے
جیہڑے صبر کماون بدیاں کرن معاف بدیاں نوں
قسم کفارت بھری تی بدلے والا قصد ہٹایا
جد حکم جو لڑ دیاں نال لڑو تسیں شروع نہ کر لڑائے
حکم لڑنا عام ہویا تد ایہ منسوخ تھیا ئے
ایہ آیت محکم حکم ہمیشہ نسخ نہیں اس پایا
جتنا اس پر ظلم کیتا اوس اتنا جائز آوے
ایہ وچہ معالم لکھیا آخر قول صحیح وسیاوے

له اوس وقت ایہ ابوسفیان بیٹا حرب دا اتے ابو معاویہ دا کافر آہا سردار فوج کفار اندا اتے ہند بیوی اوس دی اسلام لیاون بعد کافر ہوون تے سن اوس دے اسلام لیان

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ۝

و شکیبائی کن نیست شکیبائی تو مگر بتوفیق خدا و اندوہ مخور بر ایشان و مباش در تنگدلی از آنکہ بد اندیشی می کنند تی صبر کر تیں نہیں صبر تیرا مگر نال اللہ دی تی ناغم کہاہ اپر وہناں دی تی نا ہو وچ تنگی دے او سچیز تہیں جو بد خواہی کر دے ہین

تی کر توں صبر نہ صبر تیرا ہے باجھ اللہ دے یارے
تی ناغم کہاہ کفاراپر جے کفر کرن انکاری
نی نا ہو توں دل تنگ اتہیں جو کردی اوہ بدخواہی
اُنہاں بد تدبیراں خوف نکر ہی تینوں مدد الٰہی

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوا وَّالَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ ۝

ہر آئینہ خدا با پرہیز گار ہست و آنانکہ ایشان نیکو کاران اند تحقیق اللہ نال اوہناں دی ہے جو پرہیزگاری کردے ہین تے اوہ لوک جو اوہ احسان کرنیوالے ہین

تحقیق اللہ ہے نال اوہناں جو کرن پرہیز برایاں
جو کفر تے شرک حراموں تہیوں بچدے پچ تہیں ورڈیاں
تی جیہڑی لوک احسان کرن نت عادت دہرن بھلیاں نال
بہی لوکاں نال بھلیایاں رب خاص عبادت کردے
اللہ ہی ہمراہ تہاندا کردا مدد یارے
پہر کی پرواہ تہانوں جہناں رب مددگار سے
ہن تیجی منزل ختم ہوئی کر جو تہے بار خدایا
اسان اول آخر ظاہر باطن تہہ تے تکیہ آیا

تمت

فہرست مطالب منزل ثالث تفسیر محمدی مطلب

ع ۱۵ / ۲۲

تمت

الحمد للہ تمام ہوئی منزل تیسری تفسیر محمدی کی بتصحیح مولوی ابو محمد احمد سلمہ الصمد و باہتمام استاد محمد دتو مالک مطبع محمدی لاہور

سنہ ۱۳۱۵ھ | اطلاع | سنہ ۱۸۹۷ء

منزل تیسری تفسیر محمدی کی جو مطبع گلزار محمدی میں چھپی ہے وہ خود غلط ہے اوسکا الزام دینا دوسرے کو بیجا ہے بقول آنکہ انکس کو خود گم ست کرا رہبری کند سیئے اوسکے آغاز صفحہ سطر ۲۰ کو دیکھا تو (پروردگار) کی (ر) ندارد اور انجام صفحہ سطر ۶ متن قرآن میں (محسنون) سین کی زبر ہے پایا جب آغاز انجام کا یہ حال ہے تو باقی کتاب کا خدا حافظ علاوہ بران فہرست کتاب چھاپی ہی نہیں جس سے کل کتاب کا حال معلوم ہوتا ہے سستی اور فضر اسکو کہتے ہیں اور صحت کا قصور مصحح پر عاید ہوتا ہے نہ طبع کنندہ پر حضمین طاعن کا والد مرحوم بھی شریک تھا

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِيْنُ